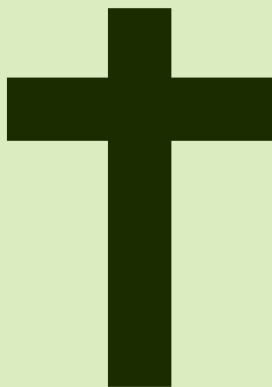

Біблія

The Holy Bible in Ukrainian, Bob Jones University 1996

Біблія**The Holy Bible in Ukrainian, Bob Jones University 1996**

copyright © 1996 Bob Jones University

Language: Українська (Ukrainian)

Translation by: Bob Jones University

The Ukrainian Version of the Bible. Copyright © 1996 Bob Jones University. Use of the work for profit making purposes is expressly forbidden. This work may not be copied or reproduced in any way for the purpose of profitable business ventures. Its publication has been financed on a nonprofit basis for the express purpose of propagating the gospel of the Lord Jesus Christ. Nonprofit uses of the material for the exclusive purpose of propagating the gospel of the Lord Jesus Christ are expressly permitted provided that the work is in no way modified and provided that those who use it hold strongly to the doctrines of the verbal plenary inspiration of the Bible, the deity and humanity of the virgin-born Son of God, the Lord Jesus Christ, the physical bodily resurrection of our Lord, and otherwise hold to the fundamental doctrines of the Christian faith.

2021-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 2 Aug 2022

db2d1414-1c39-5590-ac84-c16ebddb82e5

Contents

Матвія	1
Марка	40
Луки	65
Івана	107
Дії	139
римлян	180
1 коринтян	196
2 коринтян	212
галатів	222
ефесян	228
филіп'ян	234
колоссян	238
1 солунян	242
2 солунян	246
1 Тимофію	248
2 Тимофію	253
Тита	257
Филимона	259
євреїв	260
Якова	272
1 Петра	277
2 Петра	282
1 Івана	285
2 Івана	290
3 Івана	291
Юда	292
Об'явлення	294

Від Матвія

1 Книга родоводу Ісуса Христа, Сина Давидового, Сина Авраамового: 2 Авраам породив Ісака, а Ісак породив Якова, а Яків породив Юду й братів його. 3 Юда ж породив Фареса та Зару від Тамари. Фарес же породив Есрома, а Есром породив Арама. 4 А Арам породив Амінадава, Амінадав же породив Наассона, а Наассон породив Салмона. 5 Салмон же породив Вооза від Рахави, а Вооз породив Йовіда від Рути, Йовід же породив Ессея. 6 А Ессеї породив царя Давида, Давид же породив Соломона від Урієвої. 7 Соломон же породив Ровоама, а Ровоам породив Авію, а Авія породив Асафа. 8 Асаф же породив Йосафата, а Йосафат породив Йорама, Йорам же породив Озію. 9 Озія ж породив Йоатама, а Йоатам породив Ахаза, Ахаз же породив Єзекію. 10 А Єзекія породив Манасію, Манасія ж породив Амоса, а Амос породив Йосію. 11 Йосія ж породив Йоякіма, Йоякім породив Єхонію й братів його за вавилонського переселення. 12 А по вавилонським переселенні Єхонія породив Салатіїля, а Салатіїль породив Зоровавеля. 13 Зоровавель же породив Авіюда, а Авіюд породив Еліякіма, а Еліякім породив Азора. 14 Азор же породив Садока, а Садок породив Ахіма, а Ахім породив Еліюда. 15 Еліюд же породив Елеазара, а Елеазар породив Маттана, а Маттан породив Якова. 16 А Яків породив Йосипа, мужа Марії, що з неї родився Ісус, званий Христос. 17 А всіх поколінь від Авраама аж до Давида чотирнадцять поколінь, і від Давида аж до вавилонського переселення чотирнадцять поколінь, і від вавилонського переселення до Христа поколінь чотирнадцять. 18 Народження ж Ісуса Христа сталося так. Коли його матір Марію заручено з Йосипом, то перш, ніж зійшлися вони, виявилось, що вона має в утробі від Духа Святого. 19 А Йосип, муж її, будучи праведний, і не бажавши ославити її, хотів тайкома відпустити її. 20 Коли ж він те подумав, ось з'явивсь йому Ангол Господній у сні, промовляючи: Йосипе, сину Давидів, не бійся прийняти Марію, дружину свою, бо зачате в ній то від Духа Святого. 21 І вона вродить Сина, ти ж даси йому ймення Ісус, бо спасе Він людей своїх від їхніх гріхів. 22 А все оце сталось, щоб збулося сказане пророком від Господа, який провіщає: 23 Ось діва в утробі зачне, і Сина породить, і назвуть йому ймення Еммануїл, що в перекладі є: З нами Бог. 24 Як прокинувся ж Йосип зо сну, то зробив, як звелів йому Ангол Господній, і прийняв він дружину свою. 25 І не знав він її, аж Сина свого первородженого вона породила, а він дав йому ймення Ісус.

2

¹ Коли ж народився Ісус у Віфлеємі Юдейським, за днів царя Ірода, то ось мудреці прибули до Єрусалиму зо сходу, ² і питали: Де народжений Цар Юдейський? Бо на сході ми бачили зорю Його, і прибули поклонитись Йому. ³ І, як зачув це цар Ірод, занепокоївся, і з ним увесь Єрусалим. ⁴ І, зібравши всіх первосвящеників і книжників людських, він випитував у них, де має Христос народитись? ⁵ Вони ж відказали йому: У Віфлеємі Юдейським, бо в пророка написано так: ⁶ І ти, Віфлеєме, земле Юдина, не менший нічим між осадами Юдиними, бо з тебе з'явиться Вождь, що буде Він пасти народ Мій ізраїльський. ⁷ Тоді Ірод покликав таємно отих мудреців, і докладно випитував їх про час, коли з'явилась зоря. ⁸ І він відіслав їх до Віфлеєму, говорячи: Ідіть, і пильно розвідайтеся про Дитятко; а як знайдете, сповістіть мене, щоб і я міг піти й поклонитись Йому. ⁹ Вони ж царя вислухали й відійшли. І ось зоря, що на сході вони її бачили, ішла перед ними, аж прийшла й стала зверху, де Дитятко було. ¹⁰ А бачивши зорю, вони надзвичайно зраділи. ¹¹ І, ввійшовши до дому, знайшли там Дитятко з Марією, Його матір'ю. І вони впали ницьма, і вклонились Йому. І, відчинивши скарбниці свої, піднесли Йому свої дари: золото, ладан та смиру. ¹² А вві сні остережені, щоб не вертатись до Ірода, відійшли вони іншим шляхом до своєї землі. ¹³ Як вони ж відійшли, ось Ангол Господній з'явивсь у сні Йосипові та й сказав: Уставай, візьми Дитятко та матір Його, і втікай до Єгипту, і там зоставайся, аж поки скажу тобі, бо Дитятка шукатиме Ірод, щоб Його погубити. ¹⁴ І він устав, узяв Дитятко та матір Його вночі, та й пішов до Єгипту. ¹⁵ І він там зоставався аж до смерти Іродової, щоб збулося сказане від Господа пророком, який провіщає: Із Єгипту покликав Я Сина Свого. ¹⁶ Спостеріг тоді Ірод, що ті мудреці насміялися з нього, та й розгнівався дуже, і послав повбивати в Віфлеємі й по всій тій околиці всіх дітей від двох років і менше, за часом, що його в мудреців він був випитав. ¹⁷ Тоді справдилось те, що сказав Єремія пророк, промовляючи: ¹⁸ Чути голос у Рамі, плач і ридання та голосіння велике: Рахиль плаче за дітьми своїми, і не дається розважити себе, бо нема їх... ¹⁹ Коли ж Ірод умер, ось Ангол Господній з'явився в Єгипті вві сні Йосипові, та й промовив: ²⁰ Уставай, візьми Дитятко та матір Його, та йди в землю Ізраїлеву, бо вимерли ті, хто шукав був душу Дитини. ²¹ І він устав, узяв Дитятко та матір Його, і прийшов у землю Ізраїлеву. ²² Та прочувши, що царює в Юдеї Архелай, замість Ірода, батька свого, побоявся піти туди він. А вві сні остережений, відійшов до країв галілейських. ²³ А прибувши, оселився у місті, на ім'я Назарет, щоб збулося пророками сказане, що Він Назарянин буде званий.

3

¹ Тими ж днями приходить Іван Христитель, і проповідує в пустині юдейській, ² та й каже: Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне! ³ Бо він той, що про нього сказав був Ісаія пророк, промовляючи: Голос того, хто кличе: В пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому! ⁴ Сам же Іван мав одіж з верблюжого волосу, і пояс ремінний на стегнах своїх; а пожива для нього була сарана та мед польовий. ⁵ Тоді до нього виходив Єрусалим, і вся Юдея, і вся йорданська околиця, ⁶ і в річці Йордані христились від нього, і визнавали гріхи свої. ⁷ Як побачив же він багатьох фарисеїв та саддукеїв, що приходять на хрищення, то промовив до них: Роде зміїний, хто вас надуумив утікати від гніву майбутнього? ⁸ Отож, учиніть гідний плід покаяння! ⁹ І не думайте говорити в собі: Ми маємо отця Авраама. Кажу бо я вам, що Бог може піднести дітей Авраамова з цього каміння! ¹⁰ Бо вже до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та й в огонь буде вкинене. ¹¹ Я хрищу вас водою на покаяння, але Той, Хто йде по мені, потужніший від мене: я недостойний понести взуття Йому! Він христитиме вас Святим Духом й огнем. ¹² У руці Своїй має Він віячку, і перечистить Свій тік: пшеницю Свою Він збере до засіків, а полову попалить ув огні невгасимім. ¹³ Тоді прибуває Ісус із Галілеї понад Йордан до Івана, щоб христитись від нього. ¹⁴ Але перешкоджав він Йому й говорив: Я повинен христитись від Тебе, і чи Тобі йти до мене? ¹⁵ А Ісус відповів і сказав йому: Допусти це тепер, бо так годиться нам виповнити усю правду. Тоді допустив він Його. ¹⁶ І охристившись Ісус, зараз вийшов із води. І ось небо розкрилось, і побачив Іван Духа Божого, що спускався, як голуб, і сходив на Нього. ¹⁷ І ось голос почувся із неба: Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!

4

¹ Потому Ісус був поведений Духом у пустиню, щоб диявол Його спокушав. ² І постив Він сорок день і сорок ночей, а вкінці зголоднів. ³ І ось приступив до Нього спокусник, і сказав: Коли Ти Син Божий, скажи, щоб каміння це стало хлібами! ⁴ А Він відповів і промовив: Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих. ⁵ Тоді забирає диявол Його в святе місто, і ставить Його на наріжника храму, ⁶ та й каже Йому: Коли Ти Син Божий, то кинься додолу, бо написано: Він накаже про Тебе Своім Ангелам, і вони на руках понесуть Тебе, щоб об камінь коли не спіткнув Ти Своєї ноги. ⁷ Ісус відказав йому: Ще написано: Не спокушуй Господа Бога свого! ⁸ Знов диявол бере Його на височезную гору, і показує Йому всі царства на світі та їхню славу, ⁹ та й каже до Нього: Це все Тобі

дам, якщо впадеш і мені Ти поклонишся! ¹⁰ Тоді каже до нього Ісус: Відійди, сатано! Бож написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому! ¹¹ Тоді позоставив диявол Його. І ось Анголи приступили, і служили Йому. ¹² Як довідався Ісус, що Івана ув'язнено, перейшов у Галілею. ¹³ І, покинувши Він Назарета, прийшов й оселився в Капернаумі приморським, на границі країн Завулонової й Нефталимової, ¹⁴ щоб справдилось те, що сказав був Ісая пророк, промовляючи: ¹⁵ Завулонова земле, і Нефталимова земле, за Йорданом при морській дорозі, Галілеє поганська! ¹⁶ Народ, що в темноті сидів, світло велике побачив, а тим, хто сидів у країні смертельної тіні, засяло світло. ¹⁷ Із того часу Ісус розпочав проповідувати й промовляти: Покайтеся, бо наблизилось Царство Небесне! ¹⁸ Як проходив же Він поблизу Галілейського моря, то побачив двох братів: Симона, що зветься Петром, та Андрія, його брата, що невода в море закидали, бо рибалки були. ¹⁹ І Він каже до них: Ідїть за Мною, Я зроблю вас ловцями людей! ²⁰ І вони зараз покинули сіті, та й пішли вслід за Ним. ²¹ І, далі пішовши звідти, Він побачив двох інших братів, Зеведеєвого сина Якова та Івана, його брата, із Зеведеєм, їхнім батьком, що лагодили свого невода в човні, і покликав Він їх. ²² Вони зараз залишили човна та батька свого, та й пішли вслід за Ним. ²³ І ходив Він по всій Галілеї, по їхніх синагогах навчаючи, та Євангелію Царства проповідуючи, і вздоровлюючи всяку недугу, і всяку неміч між людьми. ²⁴ А чутка про Нього пішла по всій Сирії. І водили до Нього недужих усіх, хто терпів на різні хвороби та муки, і біснуватих, і сновид, і розслаблених, і Він їх уздоровляв. ²⁵ І багато людей ішло за Ним і з Галілеї, і з Десятимістя, і з Єрусалиму, і з Юдеї, і з Зайордання.

5

¹ І, побачивши натовп, Він вийшов на гору. А як сів, підійшли Його учні до Нього. ² І, відкривши уста Свої, Він навчати їх став, промовляючи: ³ Блаженні вбогі духом, бо їхнєє Царство Небесне. ⁴ Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені. ⁵ Блаженні лагідні, бо землю впадкують вони. ⁶ Блаженні голодні та спрагнені правди, бо вони нагодовані будуть. ⁷ Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть. ⁸ Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога. ⁹ Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть. ¹⁰ Блаженні вигнані за правду, бо їхнє Царство Небесне. ¹¹ Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. ¹² Радійте та веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами. ¹³ Ви сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити її? Не придасться вона вже нінащо, хіба щоб надвір була висипана та потоптана людьми. ¹⁴ Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори.

15 І не запалюють світильника, щоб поставити його під посудину, але на свічник, і світить воно всім у домі. 16 Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі. 17 Не подумайте, ніби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, Я не руйнувати прийшов, але виконати. 18 Поправді ж кажу вам: доки небо й земля не минеться, ані йота єдина, ані жаден значок із Закону не минеться, аж поки не збудеться все. 19 Хто ж порушить одну з найменших цих заповідей, та й людей так навчить, той буде найменшим у Царстві Небеснім; а хто виконає та й навчить, той стане великим у Царстві Небеснім. 20 Кажу бо Я вам: коли праведність ваша не буде рясніша, як книжників та фарисеїв, то не ввійдете в Царство Небесне! 21 Ви чули, що було стародавнім наказане: Не вбивай, а хто вб'є, підпадає він судові. 22 А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові. А хто скаже на брата свого: рака, підпадає верховному судові, а хто скаже дурний, підпадає геенні огненній. 23 Тому, коли принесеш ти до жертівника свого дара, та тут ізгадаєш, що брат твій щось має на тебе, 24 залиши отут дара свого перед жертівником, і піди, примирись перше з братом своїм, і тоді повертайся, і принось свого дара. 25 Зо своїм супротивником швидко мирися, доки з ним на дорозі ще ти, щоб тебе супротивник судді не віддав, а суддя щоб прислужникові тебе не передав, і щоб тебе до в'язниці не кинули. 26 Поправді кажу тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси ти й останнього шеляга! 27 Ви чули, що сказано: Не чини перелюбу. 28 А Я вам кажу, що кожен, хто на жінку подивиться із пожадливістю, той уже вчинив із нею перелюбу у серці своїм. 29 Коли праве око твоє спокушає тебе, його вибери, і кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геенни все тіло твоє було вкинене. 30 І як правиця твоя спокушає тебе, відітни її й кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геенни все тіло твоє було вкинене. 31 Також сказано: Хто дружину свою відпускає, нехай дасть їй листа роздового. 32 А Я вам кажу, що кожен, хто пускає дружину свою, крім провини розпусти, той доводить її до перелюбу. І хто з відпущеною побереться, той чинить перелюбу. 33 Ще ви чули, що було стародавнім наказане: Не клянись неправдиво, але виконуй клятви свої перед Господом. 34 А Я вам кажу не клястися зовсім: ані небом, бо воно престол Божий; 35 ні землею, бо підніжок для ніг Його це; ані Єрусалимом, бо він місто Царя Великого; 36 не клянись головою своєю, бо навіть однієї волосинки ти не можеш учинити білою чи чорною. 37 Ваше ж слово хай буде: так-так, ні-ні. А що більше над це, то те від лукавого. 38 Ви чули, що сказано: Око за око, і зуб за зуб. 39 А Я вам кажу не противитись злому. І коли вдарить тебе хто у праву щоку твою, підстав йому й другу.

40 А хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, віддай і плаща йому. 41 А хто силувати тебе буде відбути подорожне на милу одну, іди з ним навіть дві. 42 Хто просить у тебе то дай, а хто хоче позичити в тебе не відвертайсь від нього. 43 Ви чули, що сказано: Люби свого ближнього, і ненавидь свого ворога. 44 А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує, 45 щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити сонцю Своєму над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних. 46 Коли бо ви любите тих, хто вас любить, то яку нагороду ви маєте? Хіба не те саме й митники роблять? 47 І коли ви вітаєте тільки братів своїх, то що ж особливого робите? Чи й погани не чинять отак? 48 Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!

6

1 Стережіться виставляти свою милостиню перед людьми, щоб бачили вас; а як ні, то не матимете нагороди від Отця вашого, що на небі. 2 Отож, коли чиниш ти милостиню, не сурми перед себе, як то роблять оті лицеміри по синагогах та вулицях, щоб хвалили їх люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! 3 А як ти чиниш милостиню, хай не знатиме ліва рука твоя, що робить правиця твоя, 4 щоб таємна була твоя милостиня, а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. 5 А як молитеся, то не будьте, як ті лицеміри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехрестях, щоб їх бачили люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! 6 А ти, коли молишся, увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися Отцеві своєму, що в таїні; а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. 7 А як молитеся, не проказуйте зайвого, як ті погани, бо думають, ніби вони будуть вислухані за своє велемовство. 8 Отож, не вподобляйтеся їм, бо знає Отець ваш, чого потребуєте, ще раніше за ваше прохання! 9 Ви ж моліться отак: Отче наш, що єси на небесах! Нехай святиться Ім'я Твоє, 10 нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. 11 Хліба нашого насущного дай нам сьогодні. 12 І прости нам довги наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. 13 І не введи нас у випробування, але визволи нас від лукавого. Бо Твоє є царство, і сила, і слава навіки. Амінь. 14 Бо як людям ви простите прогріхи їхні, то простить і вам ваш Небесний Отець. 15 А коли ви не будете людям прощати, то й Отець ваш не простить вам прогріхів ваших. 16 А як постите, то не будьте сумні, як оті лицеміри: вони бо змінюють обличчя свої, щоб бачили люди, що постять вони. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! 17 А ти, коли постиш, намасти свою голову, і лице своє вмий, 18 щоб ти посту свого не виявив людям, а Отцеві своєму, що в таїні; і Отець твій,

що бачить таємне, віддасть тобі явно. ¹⁹ Не складайте скарбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підкопуються й викрадають. ²⁰ Складайте ж собі скарби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підкопуються та не крадуть. ²¹ Бо де скарб твій, там буде й серце твоє! ²² Око то світильник для тіла. Тож як око твоє буде здорове, то й усе тіло твоє буде світле. ²³ А коли б твоє око лихе було, то й усе тіло твоє буде темне. Отож, коли світло, що в тобі, є темрява, то яка ж то велика та темрява! ²⁴ Ніхто двом панам служити не може, бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знехтує. Не можете Богові служити й мамоні. ²⁵ Через те вам кажу: Не журіться про життя своє що будете їсти та що будете пити, ні про тіло своє, у що зодягнетесь. Чи ж не більше від їжі життя, а від одягу тіло? ²⁶ Погляньте на птахів небесних, що не сіють, не жнуть, не збирають у клуні, та проте ваш Небесний Отець їх годує. Чи ж ви не багато вартніші за них? ²⁷ Хто ж із вас, коли журиться, зможе додати до зросту свого бодай ліктя одного? ²⁸ І про одяг чого ви клопочетесь? Погляньте на польові лілеї, як зростають вони, не працюють, ані не прядуть. ²⁹ А Я вам кажу, що й сам Соломон у всій славі своїй не вдягався отак, як одна з них. ³⁰ І коли польову ту траву, що сьогодні ось є, а взавтра до печі вкидається, Бог отак зодягає, скільки ж краще зодягне Він вас, маловірні! ³¹ Отож, не журіться, кажучи: Що ми будемо їсти, чи: Що будемо пити, або: У що ми зодягнемось? ³² Бож усього того погани шукають; але знає Отець ваш Небесний, що всього того вам потрібно. ³³ Шукайте ж найперш Царства Божого й правди Його, а все це вам додасться. ³⁴ Отож, не журіться про завтрашній день, бо завтра за себе само поклопочеться. Кожний день має досить своєї турботи!

7

¹ Не судіть, щоб і вас не судили; ² бо яким судом судити будете, таким же осудять і вас, і якою мірою будете міряти, такою відміряють вам. ³ І чого в оці брата свого ти заскалку бачиш, колоди ж у власному оці не чуєш? ⁴ Або як ти скажеш до брата свого: Давай вийму я заскалку з ока твого, коли он колода у власному оці? ⁵ Лицеміре, вийми перше колоду із власного ока, а потім побачиш, як вийняти заскалку з ока брата твого. ⁶ Не давайте святого псам, і не розсипайте перел своїх перед свиньми, щоб вони не потоптали їх ногами своїми, і, обернувшись, щоб не розшматували й вас... ⁷ Просіть і буде вам дано, шукайте і знайдете, стукайте і відчинять вам; ⁸ бо кожен, хто просить одержує, хто шукає знаходить, а хто стукає відчинять йому. ⁹ Чи ж то серед вас є людина, що подасть своєму синові каменя, коли хліба проситиме він? ¹⁰ Або коли риби проситиме, то подасть йому гадину? ¹¹ Тож як ви, будши злі, потрапите добрі дари

своїм дітям давати, скільки ж більше Отець ваш Небесний подасть добра тим, хто проситиме в Нього! ¹² Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Закон і Пророки. ¹³ Увійходьте тісними ворітьми, бо просторі ворота й широка дорога, що веде до погібелі, і нею багато-хто ходять. ¹⁴ Бо тісні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до життя, і мало таких, що знаходять її! ¹⁵ Стережіться фальшивих пророків, що приходять до вас ув одежі овечій, а всередині хижі вовки. ¹⁶ По їхніх плодах ви пізнаєте їх. Бо хіба ж виноград на тернині збирають, або фіґи із будяків? ¹⁷ Так ото родить добрі плоди кожне дерево добре, а дерево зле плоди родить лихі. ¹⁸ Не може родить добре дерево плоду лихого, ані дерево зле плодів добрих родити. ¹⁹ Усяке ж дерево, що доброго плоду не родить, зрубується та в огонь укидається. ²⁰ Ото ж бо, по їхніх плодах ви пізнаєте їх! ²¹ Не кожен, хто каже до Мене: Господи, Господи! увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі. ²² Багато-хто скажуть Мені того дня: Господи, Господи, хіба ми не Ім'ям Твоїм пророкували, хіба не Ім'ям Твоїм демонів ми виганяли, або не Ім'ям Твоїм чуда великі творили? ²³ І їм оголошу Я тоді: Я ніколи не знав вас... Відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня! ²⁴ Отож, кожен, хто слухає цих Моїх слів і виконує їх, подібний до чоловіка розумного, що свій дім збудував на камені. ²⁵ І линула злива, і розлилися річки, і буря знялася, і на дім отой кинулась, та не впав, бо на камені був він заснований. ²⁶ А кожен, хто слухає цих Моїх слів, та їх не виконує, подібний до чоловіка того необачного, що свій дім збудував на піску. ²⁷ І линула злива, і розлилися річки, і буря знялася й на дім отой кинулась, і він упав. І велика була та руїна його! ²⁸ І ото, як Ісус закінчив ці слова, то народ дивувався з науки Його. ²⁹ Бо навчав Він їх, як можновладний, а не як ті книжники їхні.

8

¹ А коли Він зійшов із гори, услід за Ним ішов натовп великий. ² І ось підійшов прокажений, уклонився Йому та й сказав: Коли, Господи, хочеш, Ти можеш очистити мене! ³ А Ісус простяг руку, і доторкнувся до нього, говорячи: Хочу, будь чистий! І тієї хвилини очистився той від своєї прокази. ⁴ І говорить до нього Ісус: Гляди, не розповідай нікому. Але йди, покажися священикові, та дар принеси, якого Мойсей заповів, їм на свідоцтво. ⁵ А коли Він до Капернауму ввійшов, то до Нього наблизився сотник, та й благати зачав Його, ⁶ кажучи: Господи, мій слуга лежить удома розслаблений, і тяжко страждає. ⁷ Він говорить йому: Я прийду й уздоровлю його. ⁸ А сотник Йому відповів: Недостойний я, Господи, щоб зайшов Ти під стріху мою... Та промов тільки слово, і видужає мій слуга! ⁹ Бо й я людина підвладна, і вояків під собою я маю; і одному кажу: піди

то йде він, а тому: прийди і приходить, або рабові своєму: зроби те і він зробить. ¹⁰ Почувши таке, Ісус здивувався, і промовив до тих, хто йшов услід за Ним: Поправді кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри! ¹¹ Кажу ж вам, що багато-хто прийдуть від сходу та заходу, і засядуть у Царстві Небеснім із Авраамом, Ісаком та Яковом. ¹² Сини ж Царства повкидані будуть до темряви зовнішньої буде там плач і скрегіт зубів!... ¹³ І сказав Ісус сотникові: Іди, і як повірив ти, нехай так тобі й станеться! І тієї ж години одужав слуга його. ¹⁴ Як прийшов же Ісус до Петрового дому, то побачив тещу його, що лежала в горячці. ¹⁵ І Він доторкнувся руки її, і горячка покинула ту... І встала вона, та й Йому прислужувала! ¹⁶ А коли настав вечір, привели багатьох біснுவатих до Нього, і Він словом Своім вигнав духів, а недужих усіх уздоровив, ¹⁷ щоб справдилося, що сказав був Ісая пророк, промовляючи: Він узяв наші немочі, і недуги поніс. ¹⁸ А як угледів Ісус навколо Себе багато народу, наказав переплинути на той бік. ¹⁹ І приступив один книжник та й до Нього сказав: Учителю, я піду за Тобою, хоч би куди ти пішов! ²⁰ Промовляє до нього Ісус: Мають нори лисиці, а гнізда небесні пташки, Син же Людський не має де й голови прихилити... ²¹ А інший із учнів промовив до Нього: Дозволь мені, Господи, перше піти та батька свого поховати. ²² А Ісус йому каже: Іди за Мною, і зостав мертвим ховати мерців своїх! ²³ І коли Він до човна вступив, за Ним увійшли Його учні. ²⁴ І ось буря велика зірвалась на морі, аж човен зачав заливатися хвилями. А Він спав... ²⁵ І кинулись учні, і збудили Його та й благали: Рятуй, Господи, гинемо! ²⁶ А Він відповів їм: Чого полохливі ви, маловірні? Тоді встав, наказав бурі й морю, і тиша велика настала... ²⁷ А народ дивувався й казав: Хто ж це такий, що вітри та море слухняні Йому? ²⁸ І, як прибув Він на той бік, до землі Гадаринської, перестріли Його два біснуваті, що вийшли з могильних печер, дуже люті, так що ніхто не міг переходити тією дорогою. ²⁹ І ось, вони стали кричати, говорячи: Що Тобі, Сину Божий, до нас? Прийшов Ти сюди передчасно нас мучити? ³⁰ А оподаль від них пасся гурт великий свиней. ³¹ І просилися демони, кажучи: Коли виженеш нас, то пошли нас у той гурт свиней. ³² А Він відповів їм: Ідїть. І вийшли вони, і пішли в гурт свиней. І ось кинувся з кручі до моря весь гурт, і потопився в воді. ³³ Пастухи ж повтікали; а коли прибули вони в місто, то про все розповіли, і про біснуватих. ³⁴ І ось, усе місто вийшло назустріч Ісусові. Як Його ж угледіли, то стали благати, щоб пішов Собі з їхнього краю!

9

¹ І, сівши до човна, Він переплинув, і до міста Свого прибув. ² І ото, принесли до Нього розслабленого, що на ложі лежав. І,

як побачив Ісус їхню віру, сказав розслабленому: Будь бадьорий, сину! Прощаються тобі гріхи твої! ³ І ось, дехто із книжників стали казати про себе: Він богозневажає. ⁴ Ісус же думки їхні знав і сказав: Чого думаєте ви лукаве в серцях своїх? ⁵ Що легше, сказати: Прощаються тобі гріхи, чи сказати: Уставай та й ходи? ⁶ Але щоб ви знали, що прощати гріхи на землі має владу Син Людський, тож каже Він розслабленому: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім! ⁷ Той устав і пішов у свій дім. ⁸ А натовп, побачивши це, налякався, і славив Бога, що людям Він дав таку владу!... ⁹ А коли Ісус звідти проходив, побачив чоловіка, на ймення Матвія, що сидів на митниці, та й каже йому: Іди за Мною! Той устав, і пішов услід за Ним. ¹⁰ І сталось, як Ісус сидів при столі у домі, ось зійшлося багато митників і грішників, і вони посідали з Ним та з Його учнями. ¹¹ Як побачили ж те фарисеї, то сказали до учнів Його: Чому то Вчитель ваш їсть із митниками та із грішниками? ¹² А Він це почув та й сказав: Лікаря не потребують здорові, а слабії! ¹³ Ідіть же, і навчіться, що то є: Милости хочу, а не жертви. Бо Я не прийшов кликати праведних, але грішників до покаяння. ¹⁴ Тоді приступили до Нього Іванові учні та й кажуть: Чому постимо ми й фарисеї, а учні Твої не постять? ¹⁵ Ісус же промовив до них: Хіба можуть гості весільні сумувати, поки з ними ще є молодий? Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, тоді й постити будуть вони. ¹⁶ До одежі ж старої ніхто не вставляє латки з сукна сирового, бо збіжиться воно, і дірка стане ще гірша. ¹⁷ І не вливають вина молодого в старі бурдюки, а то бурдюки розірвуться, і вино розіллється, і бурдюки пропадуть; а вливають вино молоде до нових бурдюків, і одне й друге збережено буде. ¹⁸ Коли Він говорив це до них, підійшов ось один із старших, уклонився Йому та й говорить: Дочка моя хвилі цієї померла. Та прийди, поклади Свою руку на неї, і вона оживе. ¹⁹ І підвівся Ісус, і пішов услід за ним, також учні Його. ²⁰ І ото одна жінка, що дванадцять літ хворою на кровотечу була, приступила ззаду, і доторкнулась до краю одежі Його. ²¹ Бо вона говорила про себе: Коли хоч доторкнуся одежі Його, то одужаю. ²² Ісус, обернувшись, побачив її та й сказав: Будь бадьорою, дочко, твоя віра спасла тебе! І одужала жінка з тієї години. ²³ А Ісус, як прибув до господи старшого, і вздрів дударів та юрбу голосільників, ²⁴ то сказав: Відійдіть, бо не вмерло дівча, але спить. І насміхалися з Нього. ²⁵ А коли народ випроваджено, Він увійшов, узяв за руку її, і дівчина встала! ²⁶ І вістка про це розійшлася по всій тій країні. ²⁷ Коли ж Ісус звідти вертався, ішли за Ним два сліпці, що кричали й казали: Змилуйсь над нами, Сину Давидів! ²⁸ І коли Він додому прийшов, приступили до Нього сліпці. А Ісус до них каже: Чи ж вірите ви, що Я можу вчинити оце? Говорять до Нього вони: Так, Господи.

29 Тоді Він доторкнувся до їхніх очей і сказав: Нехай станеться вам згідно з вашою вірою! 30 І очі відкрилися їм. А Ісус наказав їм суворо, говорячи: Глядіть, щоб ніхто не довідався про це! 31 А вони відійшли, та й розголосили про Нього по всій тій країні. 32 Коли ж ті виходили, то ось привели до Нього чоловіка німого, що був біснуватий. 33 І як демон був вигнаний, німий заговорив. І дивувався народ і казав: Ніколи таке не траплялося серед Ізраїля! 34 Фарисеї ж казали: Виганяє Він демонів силою князя демонів. 35 І обходив Ісус всі міста та оселі, навчаючи в їхніх синагогах, та Євангелію Царства проповідуючи, і вздоровлюючи всяку недугу та неміч усяку. 36 А як бачив людей, змилосерджувався Він над ними, бо були вони змучені та розпорошені, як ті вівці, що не мають пастуха. 37 Тоді Він казав Своїм учням: Жниво справді велике, та робітників мало; 38 тож благайте Господаря жнива, щоб на жниво Своє Він робітників вислав.

10

1 І закликав Він дванадцятьох Своїх учнів, і владу їм дав над нечистими духами, щоб їх виганяли вони, і щоб уздоровляли всіляку недугу та неміч всіляку. 2 А ймення апостолів дванадцятьох отакі: перший Симон, що Петром прозивається, і Андрій, брат його; Яків, син Зеведеїв, та Іван, брат його; 3 Пилип і Варфоломій, Хома й митник Матвій; Яків, син Алфеїв, і Тадей; 4 Симон Кананіт, та Юда Іскаріотський, що й видав Його. 5 Цих Дванадцятьох Ісус вислав, і їм наказав, промовляючи: На путь до поган не ходіть, і до самарянського міста не входьте, 6 але йдіть радніш до овечок загинулих дому Ізраїлевого. 7 А ходячи, проповідуйте та говоріть, що наблизилось Царство Небесне. 8 Уздоровляйте недужих, воскрешайте померлих, очищайте прокажених, виганяйте демонів. Ви дармо дістали, дармо й давайте. 9 Не беріть ані золота, ані срібла, ані мідяків до своїх поясів, 10 ані торби в дорогу, ані двох одеж, ні сандалів, ані палиці. Бо вартий робітник своєї поживи. 11 А як зайдете в місто якесь чи в село, то розвідайте, хто там достойний, і там перебуйте, аж поки не вийдете. 12 А входячи в дім, вітайте його, промовляючи: Мир дому цьому! 13 І коли буде достойний той дім, нехай зійде на нього ваш мир; а як недостойний він буде, то мир ваш нехай до вас вернеться. 14 А як хто вас не прийме, і ваших слів не послухає, то, виходячи з дому чи з міста того, обтрусіть порошок із ніг своїх. 15 Поправді кажу вам: легше буде країні содомській й гоморській дня судного, аніж місту тому! 16 Оце посилаю Я вас, як овець між вовки. Будьте ж мудрі, як змії, і невинні, як голубки. 17 Стережіться ж людей, бо вони на суди видаватимуть вас, та по синагогах своїх бичувати вас будуть. 18 І до правителів та до царів поведуть вас за Мене, на свідчення їм і поганам. 19 А коли видаватимуть вас, не журіться, як або що говорити: тієї години

буде вам дане, що маєте ви говорити,²⁰ бо не ви промовлятимете, але Дух Отця вашого в вас промовлятиме.²¹ І видасть на смерть брата брат, а батько дитину. І діти повстануть супроти батьків, і їх повбивають.²² І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений.²³ А коли будуть вас переслідувати в однім місті, утікайте до іншого. Поправді кажу вам, не встигнете ви обійти міст Ізраїлевих, як прийде Син Людський.²⁴ Учень не більший за вчителя, а раб понад пана свого.²⁵ Доволі для учня, коли буде він, як учитель його, а раб як господар його. Коли Вельзевулом назвали господаря дому, скільки ж більше назвуть так домашніх його!²⁶ Але не лякайтеся їх. Немає нічого захищеного, що воно не відкриється, ані потаємного, що не виявиться.²⁷ Що кажу Я вам потемки, говоріть те при світлі, що ж на вухо ви чуєте проповідуйте те на дахах.²⁸ І не лякайтеся тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтеся більше того, хто може й душу, і тіло вам занапастити в геєнні.²⁹ Чи не два горобці продаються за гріш? А на землю із них ні один не впаде без волі Отця вашого.³⁰ А вам і волосся все на голові пораховано.³¹ Отож, не лякайтеся, бо вартніші ви за багатьох горобців.³² Отже, кожного, хто Мене визнає перед людьми, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю й Я.³³ Хто ж Мене відцурається перед людьми, того й Я відцураюся перед Небесним Отцем Моїм.³⁴ Не думайте, що Я прийшов, щоб мир на землю принести, Я не мир принести прийшов, а меча.³⁵ Я ж прийшов порізати чоловіка з батьком його, дочку з її матір'ю, і невістку з свекрухою її.³⁶ І: вороги чоловікові домашні його!³⁷ Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний.³⁸ І хто не візьме свого хреста, і не піде за Мною слідом, той Мене недостойний.³⁹ Хто душу свою зберігає, той погубить її, хто ж за Мене погубить душу свою, той знайде її.⁴⁰ Хто вас приймає приймає Мене, хто ж приймає Мене, приймає Того, Хто послав Мене.⁴¹ Хто приймає пророка, як пророка, той дістане нагороду пророчу, хто ж приймає праведника, як праведника, той дістане нагороду праведничу.⁴² І хто напоїть, як учня, кого з малих цих бодай кухлем водиці холодної, поправді кажу вам, той не згубить нагороди своєї.

11

¹ І сталося, коли Ісус перестав навчати дванадцятьох Своїх учнів, Він звідти пішов, щоб учити, і по їхніх містах проповідувати.² Прочувши ж Іван у в'язниці про дії Христові, послав через учнів своїх,³ щоб Його запитати: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?⁴ Ісус же промовив у відповідь їм: Ідїть, і перекажіть Іванові, що ви чуєте й бачите:⁵ Сліпі прозрівають, і криві ходять, стають чистими прокажені, і чують

глухі, і померлі встають, а вбогим звіщається Добра Новина...
6 І блаженний, хто через Мене спокуси не матиме! 7 Як вони ж відійшли, Ісус про Івана почав говорити народові: На що ви ходили в пустиню дивитися? Чи на очерет, що вітер гойдає його? 8 Та на що ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Адржеж ті, хто носить м'яке, по палатах царських. 9 По що ж ви ходили? Може бачити пророка? Так, кажу вам, навіть більш, як пророка. 10 Бо це ж той, що про нього написано: Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує! 11 Поправді кажу вам: Між народженими від жінок не було більшого над Івана Христителя! Та найменший у Царстві Небеснім той більший від нього! 12 Від днів же Івана Христителя й досі Царство Небесне здобувається силою, і ті, хто вживає зусилля, хапають його. 13 Усі бо Пророки й Закон до Івана провіщували. 14 Коли ж хочете знати, то Ілля він, що має прийти. 15 Хто має вуха, нехай слухає! 16 До кого ж цей рід прирівняю? До хлоп'ят він подібний, що на ринку сидять та вигукують іншим, 17 і кажуть: Ми вам грали, а ви не танцювали, ми співали вам жалібно, та не плакали ви... 18 Бо прийшов був Іван, що не їв і не пив, вони ж кажуть: Він демона має. 19 Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, вони ж кажуть: Чоловік ось, ласун і п'яниця, Він приятель митників і грішників. І виправдалася мудрість своїми ділами. 20 Ісус тоді став докоряти містам, де відбулося найбільш Його чуд, що вони не покаялись: 21 Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Віфсаїдо! Бо коли б то в Тирі й Сидоні були відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони каялися в волосяниці та в попелі. 22 Але кажу вам: Легше буде дня судного Тиру й Сидону, ніж вам! 23 А ти, Капернауме, що до неба піднісся, аж до аду ти зійдеш. Бо коли б у Содомі були відбулися ті чуда, що в тобі вони сталися, то лишився б він був по сьогоднішній день. 24 Але кажу вам, що содомській землі буде легше дня судного, аніж тобі!... 25 Того часу, навчаючи, промовив Ісус: Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. 26 Так, Отче, бо Тобі так було до вподоби! 27 Передав Мені все Мій Отець. І Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отця не знає ніхто, окрім Сина, та кому Син захоче відкрити. 28 Прийдіть до Мене, усі струждені та обтяжені, і Я вас заспокою! 29 Візьміть на себе ярмо Моє, і навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покірливий, і знайдете спокій душам своїм. 30 Бож ярмо Моє любе, а тягар Мій легкий!

12

1 Того часу Ісус переходив ланами в суботу. А учні Його зголодніли були, і стали зривати колосся та їсти. 2 Побачили ж це фарисеї, та й кажуть Йому: Он учні Твої роблять те, чого

не годиться робити в суботу... ³ А Він відповів їм: Чи ж ви не читали, що зробив був Давид, коли сам зголоднів і ті, хто був із ним? ⁴ Як він увійшов до Божого дому, і спожив хліби показні, яких їсти не можна було ні йому, ані тим, хто був із ним, а тільки самим священикам? ⁵ Або ви не читали в Законі що в суботу священики порушують суботу у храмі, і невинні вони? ⁶ А Я вам кажу, що тут Більший, як храм! ⁷ Коли б знали ви, що то є: Милости хочу, а не жертви, то ви не судили б невинних... ⁸ Бо Син Людський Господь і суботі! ⁹ І, вийшовши звідти, прибув Він до їхньої синагоги. ¹⁰ І ото, був там чоловік, що мав суху руку. І, щоб обвинити Ісуса, запитали Його: Чи вздоровляти годиться в суботу? ¹¹ А Він їм сказав: Чи знайдеться між вами людина, яка, одну мавши вівцю, не піде по неї, і не врятує її, як вона впаде в яму в суботу? ¹² А скільки ж людина вартніша за тую овечку! Тому можна чинити добро й у суботу! ¹³ І каже тоді чоловікові: Простягни свою руку! Той простяг, і стала здорова вона, як і друга... ¹⁴ Фарисеї ж пішли, і зібрали нараду на Нього, як би Його погубити?... ¹⁵ А Ісус, розізнавши, пішов Собі звідти. І багато пішло вслід за Ним, і Він їх уздоровив усіх. ¹⁶ А Він наказав їм суворо Його не виявляти, ¹⁷ щоб справдилось те, що сказав був Ісая пророк, промовляючи: ¹⁸ Ото Мій Отрок, що Я вибрав Його, Мій Улюблений, що Його полюбила душа Моя! Вкладу Свого Духа в Нього, і Він суд проголосить поганам. ¹⁹ Він не буде змагатися, ані кричати, і на вулицях чути не буде ніхто Його голосу. ²⁰ Він очеретини надломленої не доломить, і гнота догасаючого не погасить, поки не допровадить присуду до перемоги... ²¹ І погани надіяться будуть на Ймення Його! ²² Тоді привели до Нього німого сліпця, що був біснуватий, і Він уздоровив його, так що німий став говорити та бачити. ²³ І дивувались усі люди й казали: Чи ж не Син це Давидів? ²⁴ Фарисеї ж, почувши, сказали: Він демонів не виганяє інакше, тільки як Вельзевулом, князем демонів. ²⁵ А Він знав думки їхні, і промовив до них: Кожне царство, поділене супроти себе, запустіє. І кожне місто чи дім, поділені супроти себе, не втримаються. ²⁶ І коли сатана сатану виганяє, то ділиться супроти себе; як же втримається царство його? ²⁷ І коли Вельзевулом виганяю Я демонів, то ким виганяють сини ваші? Тому вони стануть вам суддями. ²⁸ А коли ж Духом Божим вигоню Я демонів, то настало для вас Царство Боже. ²⁹ Або як то хто може вдертися в дім дужого, та пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого? І аж тоді він господа його пограбує. ³⁰ Хто не зо Мною, той супроти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає. ³¹ Тому то кажу вам: усякий гріх, навіть богозневага, проститься людям, але богозневага на Духа не проститься! ³² І як скаже хто слово на Людського Сина, то йому проститься те; а коли скаже проти Духа Святого, не проститься того йому ані

в цім віці, ані в майбутнім! ³³ Або виростить дерево добре, то й плід його добрий, або виростить дерево зле, то й плід його злий. Пізнається бо дерево з плоду! ³⁴ Роде зміїний! Як ви можете мовити добре, будши злі? Бо чим серце наповнене, те говорять уста. ³⁵ Добра людина з доброго скарбу добре виносить, а лукава людина зо скарбу лихого виносить лихе. ³⁶ Кажу ж вам, що за кожне слово пусте, яке скажуть люди, дадуть вони відповідь судного дня! ³⁷ Бо зо слів своїх будеш виправданий, і зо слів своїх будеш засуджений. ³⁸ Тоді дехто із книжників та фарисеїв озвались до Нього й сказали: Учителю, хочемо побачити ознаку від Тебе. ³⁹ А Ісус відповів їм: Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки, та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йони. ⁴⁰ Як Йона перебув у середині китовій три дні і три ночі, так перебуде три дні та три ночі й Син Людський у серці землі. ⁴¹ Ніневітяни стануть на суд із цим родом, і осудять його, вони бо покаялися через Йонину проповідь. А тут ото Більший, ніж Йона! ⁴² Цариця з півдня на суд стане з родом оцим, і засудить його, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ото Більший, аніж Соломон! ⁴³ А коли дух нечистий виходить із людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, та не знаходить. ⁴⁴ Тоді він говорить: Вернуса до дому свого, звідки вийшов. А як вернеться він, то хату знаходить порожню, заметену й прибрану. ⁴⁵ Тоді він іде, та й приводить сімох духів інших, лютіших за себе, і входять вони та й живуть тут. І буде останнє людині тій гірше за перше... Так буде й лукавому родові цьому! ⁴⁶ Коли Він іще промовляв до народу, аж ось мати й брати Його осторонь стали, бажаючи з Ним говорити. ⁴⁷ І сказав хтось Йому: Ото мати Твоя й Твої браття стоять онде осторонь, і говорити з Тобою бажають. ⁴⁸ А Він відповів тому, хто Йому говорив, і сказав: Хто мати Моя? І хто браття Мої? ⁴⁹ І, показавши рукою Своєю на учнів Своїх, Він промовив: Ото Моя мати та браття Мої! ⁵⁰ Бо хто волю Мого Отця, що на небі, чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати!

13

¹ Того ж дня Ісус вийшов із дому, та й сів біля моря. ² І безліч народу зібралась до Нього, так що Він увійшов був до човна та й сів, а весь натовп стояв понад берегом. ³ І багато навчав Він їх притчами, кажучи: Ось вийшов сіяч, щоб посіяти. ⁴ І як сіяв він зерна, упали одні край дороги, і пташки налетіли, та їх повидзьобували. ⁵ Другі ж упали на ґрунт кам'янистий, де не мали багато землі, і негайно посходили, бо земля неглибока була; ⁶ а як сонце зійшло, то зів'яли, і коріння не мавши, посохли. ⁷ А інші попадали в терен, і вигнався терен, і їх поглушив. ⁸ Інші ж упали на добру землю і зродили: одне в сто раз, друге в шістдесят, а те втридцятєро. ⁹ Хто має вуха, щоб слухати, нехай

слухає! ¹⁰ І учні Його приступили й сказали до Нього: Чому притчами Ти промовляєш до них? ¹¹ А Він відповів і промовив: Тому, що вам дано пізнати таємниці Царства Небесного, їм же не дано. ¹² Бо хто має, то дасться йому та додасться, хто ж не має, забереться від нього й те, що він має. ¹³ Я тому говорю до них притчами, що вони, дивлячися, не бачать, і слухаючи, не чують, і не розуміють. ¹⁴ І над ними збувається пророцтво Ісаї, яке промовляє: Почуєте слухом, і не зрозумієте, дивитися будете оком, і не побачите... ¹⁵ Затовстіло бо серце людей цих, тяжко чують вухами вони, і зажмурили очі свої, щоб коли не побачити очима й не почути вухами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздоровив! ¹⁶ Очі ж ваші блаженні, що бачать, і вуха ваші, що чують. ¹⁷ Бо поправді кажу вам, що багато пророків і праведних бажали побачити, що бачите ви, та не бачили, і почути, що чуєте ви, і не чули. ¹⁸ Послухайте ж притчу про сіяча. ¹⁹ До кожного, хто слухає слово про Царство, але не розуміє, приходять лукавий, і краде посіяне в серці його; це те, що посіяне понад дорогою. ²⁰ А посіяне на кам'янистому ґрунті, це той, хто слухає слово, і з радістю зараз приймає його; ²¹ але кореня в ньому нема, тому він непостійний; коли ж утиск або переслідування настають за слово, то він зараз спокушується. ²² А між терен посіяне, це той, хто слухає слово, але клопоти віку цього та омана багатства заглушують слово, і воно зостається без плоду. ²³ А посіяне в добрій землі, це той, хто слухає слово й його розуміє, і плід він приносить, і дає один у сто раз, другий у шістдесят, а той утридцять. ²⁴ Іншу притчу подав Він їм, кажучи: Царство Небесне подібне до чоловіка, що посіяв був добре насіння на полі своїм. ²⁵ А коли люди спали, прийшов ворог його, і куколю між пшеницю насіяв, та й пішов. ²⁶ А як вирросло збіжжя та кинуло колос, тоді показався і кукіль. ²⁷ І прийшли господареві раби, та й кажуть йому: Пане, чи ж не добре насіння ти сів на полі своїм? Звідки ж узявся кукіль? ²⁸ А він їм відказав: Чоловік супротивник накоїв оце. А раби відказали йому: Отож, чи не хочеш, щоб пішли ми і його повиполювали? ²⁹ Але він відказав: Ні, щоб, виполюючи той кукіль, ви не вирвали разом із ним і пшеницю. ³⁰ Залишіть, хай разом обоє ростуть аж до жнив; а в жнива накажу я жінцям: Зберіть перше кукіль і його пов'яжіть у снопки, щоб їх попалити; пшеницю ж спровадьте до клуні моєї. ³¹ Іншу притчу подав Він їм, кажучи: Царство Небесне подібне до зерна гірчичного, що взяв чоловік і посіяв на полі своїм. ³² Воно найдрібніше з увсього насіння, але, коли виросте, більше воно за зілля, і стає деревом, так що птаство небесне злітається, і кублиться в віттях його. ³³ Іншу притчу Він їм розповів: Царство Небесне подібне до розчини, що її бере жінка, і кладе на три міри муки, аж поки все квисне. ³⁴ Це все в притчах Ісус говорив до

людей, і без притчі нічого Він їм не казав, ³⁵ щоб справдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: Відкрию у притчах уста Свої, розповім таємниці від почину світу! ³⁶ Тоді відпустив Він народ і додому прийшов. І підійшли Його учні до Нього й сказали: Поясни нам притчу про кукіль польовий. ³⁷ А Він відповів і промовив до них: Хто добре насіння посіяв був, це Син Людський, ³⁸ а поле це світ, добре ж насіння це сини Царства, а кукіль сини лукавого; ³⁹ а ворог, що всіяв його це диявол, жнива кінець віку, а жінці Анголи. ⁴⁰ І як збирають кукіль, і як палять в огні, так буде й наприкінці віку цього. ⁴¹ Пошле Людський Син Своїх Анголів, і вони позбирають із Царства Його всі спокуси, і тих, хто чинить беззаконня, ⁴² і їх повкидають до печі огненної, буде там плач і скрегіт зубів! ⁴³ Тоді праведники, немов сонце, засяють у Царстві свого Отця. Хто має вуха, нехай слухає! ⁴⁴ Царство Небесне подібне ще до захованого в полі скарбу, що людина, знайшовши, ховає його, і з радости з того йде, та й усе, що має, продає та купує те поле. ⁴⁵ Подібне ще Царство Небесне до того купця, що пошукує перел добрих, ⁴⁶ а як знайде одну дорогоцінну перлину, то йде, і все продає, що має, і купує її. ⁴⁷ Подібне ще Царство Небесне до невода, у море закиненого, що зібрав він усячину. ⁴⁸ Коли він наповниться, тягнуть на берег його, і, сівши, вибирають до посуду добре, непотріб же геть викидають. ⁴⁹ Так буде й наприкінці віку: Анголи повиходять, і вилучать злих з-поміж праведних, ⁵⁰ і їх повкидають до печі огненної, буде там плач і скрегіт зубів! ⁵¹ Чи ви зрозуміли це все? Так! відказали Йому. ⁵² І Він їм сказав: Тому кожен книжник, що навчений про Царство Небесне, подібний до того господаря, що з скарбниці своєї виносить нове та старе. ⁵³ І сталося, як скінчив Ісус притчі оці, Він звідти пішов. ⁵⁴ І прийшов Він до Своєї батьківщини, і навчав їх у їхній синагозі, так що стали вони дивуватися й питати: Звідки в Нього ця мудрість та сили чудодійні? ⁵⁵ Чи ж Він не син теслі? Чи ж мати Його не Марією зветься, а брати Його Яків, і Йосип, і Симон та Юда? ⁵⁶ І чи ж сестри Його не всі з нами? Звідки ж Йому все оте? ⁵⁷ І вони спокушались Ним. А Ісус їм сказав: Пророка нема без пошани, хіба тільки в вітчизні своїй та в домі своїм! ⁵⁸ І Він не вчинив тут чуд багатьох через їхню невіру.

14

¹ Того часу прочув Ірод чотирихвласник чутки про Ісуса, ² і сказав своїм слугам: Це Іван Христитель, він із мертвих воскрес, і тому чуда творяться ним... ³ Бо Ірод схопив був Івана, і зв'язав його, і посадив у в'язницю через Іродіяду, дружину брата свого Пилипа. ⁴ Бо до нього Іван говорив: Не годиться тобі її мати! ⁵ І хотів Ірод смерть заподіяти йому, та боявся народу, бо того за пророка вважали. ⁶ А як був день народження Ірода, танцювала

посеред гостей дочка Іродіядина, та й Іродові догодила. ⁷ Тому під присягою він обіцявся їй дати, чого тільки попросить вона. ⁸ А вона, за намовою матері своєї: Дай мені проказала отут на полумиску голову Івана Христителя!... ⁹ І цар засмутився, але через клятву та тих, хто сидів при столі з ним, звелів дати. ¹⁰ І послав стягти Івана в в'язниці. ¹¹ І принесли на полумисковій його голову, та й дали дівчині, а та віднесла її своїй матері... ¹² А учні його прибули, взяли тіло, і поховали його, та прийшли й сповістили Ісуса. ¹³ Як Ісус те почув, Він відплив звідти човном у місце пустинне й самотне. І, прочувши, народ із міст пішов пішки за Ним. ¹⁴ І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, і змилосердивсь над ними, і їхніх слабих уздоровив. ¹⁵ А коли настав вечір, підійшли Його учні до Нього й сказали: Тут місце пустинне, і година вже пізня; відпусти народ, хай по селах розійдуться, і куплять поживи собі. ¹⁶ А Ісус їм сказав: Непотрібно відходити їм, нагодуйте їх ви! ¹⁷ Вони ж кажуть Йому: Не маємо чим тут, тільки п'ятеро хліба й дві риби. ¹⁸ А Він відказав: Принесіть Мені їх сюди. ¹⁹ І, звелівши натовпові посідати на траві, Він узяв п'ятеро хліба й дві риби, споглянув на небо, поблагословив й поламав ті хліби, і дав учням, а учні народові. ²⁰ І всі їли й наситились, а з кусків позосталих назбирали дванадцяттеро повних кошів... ²¹ Їдців же було мужа тисяч із п'ять, крім жінок і дітей. ²² І зараз звелів Ісус учням до човна сідати, і переплисти на той бік раніше Його, аж поки народ Він відпустить. ²³ Відпустивши ж народ, Він на гору пішов помолитися насамоті; і як вечір настав, був там Сам. ²⁴ А човен вже був на середині моря, і кидали хвилі його, бо вітер зірвався супротивний. ²⁵ А о четвертій сторожі нічній Ісус підійшов до них, ідучи по морю. ²⁶ Як побачили ж учні, що йде Він по морю, то настрашилися та й казали: Мара! І від страху вони закричали... ²⁷ А Ісус до них зараз озвався й сказав: Заспокойтесь, це Я, не лякайтесь! ²⁸ Петро ж відповів і сказав: Коли, Господи, Ти це, то звели, щоб прийшов я до Тебе по воді. ²⁹ А Він відказав йому: Іди. І, вилізши з човна, Петро став іти по воді, і пішов до Ісуса. ³⁰ Але, бачачи велику бурю, злякався, і зачав потопати, і скричав: Рятуй мене, Господи!... ³¹ І зараз Ісус простяг руку й схопив його, і каже до нього: Маловірний, чого усумнився? ³² Як до човна ж вони ввійшли, буря вщухнула. ³³ А приявні в човні вклонились Йому та сказали: Ти справді Син Божий! ³⁴ Перепливши ж вони, прибули в землю Генісаретську. ³⁵ А люди тієї місцевости, пізнавши Його, сповістили по всій тій околиці, і до Нього принесли всіх хворих. ³⁶ І благали Його, щоб бодай доторкнутися краю одежі Його. А хто доторкався, уздоровлений був.

15

¹ Тоді до Ісуса прийшли фарисеї та книжники з Єрусалиму й сказали: ² Чого Твої учні ламають передання старших? Бо не миють вони своїх рук, коли хліб споживають. ³ А Він відповів і промовив до них: А чого й ви порушуєте Божу заповідь ради передання вашого? ⁴ Бо Бог заповів: Шануй батька та матір, та: Хто злорічить на батька чи матір, хай смертю помре. ⁵ А ви кажете: Коли скаже хто батьку чи матері: Те, чим би ви скористались від мене хотіли, то дар Богові, ⁶ то може вже й не шанувати той батька свого або матір свою. Так ви ради передання вашого знівечили Боже Слово. ⁷ Лицеміри! Про вас добре Ісая пророкував був, говорячи: ⁸ Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє далеко від Мене! ⁹ Та однак надаремне шанують Мене, бо навчають наук людських заповідей... ¹⁰ І Він покликав народ, і промовив до нього: Послухайте та зрозумійте! ¹¹ Не те, що входить до уст, людину сквернить, але те, що виходить із уст, те людину сквернить. ¹² Тоді учні Його приступили й сказали Йому: Чи Ти знаєш, що фарисеї, почувши це слово, спокусилися? ¹³ А Він відповів і сказав: Усяка рослина, яку насадив не Отець Мій Небесний, буде вирвана з коренем. ¹⁴ Залишіть ви їх: це сліпі поводитарі для сліпих. А коли сліпий водить сліпого, обоє до ями впадуть... ¹⁵ А Петро відповів і до Нього сказав: Поясни нам цю притчу. ¹⁶ А Він відказав: Чи ж і ви розуміння не маєте? ¹⁷ Чи ж ви не розумієте, що все те, що входить до уст, вступає в живіт, та й назовні виходить? ¹⁸ Що ж виходить із уст, те походить із серця, і воно опоганює людину. ¹⁹ Бо з серця виходять лихі думки, душогубства, перелюби, розпуста, крадіж, неправдиві засвідчення, богозневаги. ²⁰ Оце те, що людину опоганює. А їсти руками невмитими, не опоганює це людини! ²¹ І, вийшовши звідти, Ісус відійшов у землі тирські й сидонські. ²² І ось жінка одна хананеянка, із тих околиць прийшовши, заголосила до Нього й сказала: Змилуйся надо мною, Господи, Сину Давидів, демон тяжко дочку мою мучить! ²³ А Він їй не казав ані слова. Тоді учні Його, підійшовши, благали Його та казали: Відпусти її, бо кричить услід за нами! ²⁴ А Він відповів і сказав: Я посланий тільки до овечок загинулих дому Ізраїлевого... ²⁵ А вона, підійшовши, уклонилаь Йому та й сказала: Господи, допоможи мені! ²⁶ А Він відповів і сказав: Не годиться взяти хліб у дітей, і кинути щенятам... ²⁷ Вона ж відказала: Так, Господи! Але ж і щенята їдять ті кришки, що спадають зо столу їхніх панів. ²⁸ Тоді відповів і сказав їй Ісус: О жінко, твоя віра велика, нехай буде тобі, як ти хочеш! І тієї години дочка її видужала. ²⁹ І, відійшовши звідти, Ісус прибув до Галілейського моря, і, зійшовши на гору, сів там. ³⁰ І приступило до Нього багато народу, що мали з собою кривих, калік, сліпих, німих і інших багато, і клали їх до Ісусових ніг. І

Він уздоровлював їх. ³¹ А народ не виходив із дива, бо бачив, що говорять німі, каліки стають здорові, криві ходять, і бачать сліпі, і славив він Бога Ізраїлевого! ³² А Ісус Своїх учнів покликав і сказав: Жаль Мені цих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, але їсти не мають чого; відпустити їх без їжі не хочу, щоб вони не ослабли в дорозі. ³³ А учні Йому відказали: Де нам узяти стільки хліба в пустині, щоб нагодувати стільки народу? ³⁴ А Ісус запитав їх: Скільки маєте хліба? Вони ж відказали: Семеро, та трохи рибок. ³⁵ І Він ізвелів на землі посідати народові. ³⁶ І, взявши сім хлібів і риби, віддавши Богу подяку, поламав і дав учням Своім, а учні народові. ³⁷ І всі їли й наситилися, а з позосталих кусків назбирали сім кошиків повних... ³⁸ Їдців же було чотири тисячі мужа, окрім жінок та дітей. ³⁹ І, відпустивши народ, усів Він до човна, і прибув до землі Магдалинської.

16

¹ І підійшли фарисеї та саддукеї, і, випробовуючи, просили Його показати ознаку їм із неба. ² А Він відповів і промовив до них: Ви звечора кажете: Буде погода, червоніє бо небо. ³ А ранком: Сьогодні негода, червоніє бо небо похмуре. Розпізнати небесне обличчя ви вмієте, ознак часу ж не можете! ⁴ Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки, та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йони. І, їх полишивши, Він відійшов. ⁵ А учні Його, перейшовши на той бік, забули взяти хліба. ⁶ Ісус же промовив до них: Стережіться уважливо фарисейської та саддукейської розчини! ⁷ Вони ж міркували собі й говорили: Ми ж хлібів не взяли. ⁸ А Ісус, знавши те, запитав: Чого між собою міркуєте ви, маловірні, що хлібів не взяли? ⁹ Чи ж ви ще не розумієте й не пам'ятаєте про п'ять хлібів на п'ять тисяч, і скільки кошів ви зібрали? ¹⁰ Ані про сім хлібів на чотири тисячі, і скільки кошиків ви назбирали? ¹¹ Як ви не розумієте, що Я не про хліб вам сказав? Стережіться но розчини фарисейської та саддукейської! ¹² Тоді зрозуміли вони, що Він не казав стерегтися їм розчини хлібної, але фарисейської та саддукейської науки. ¹³ Прийшовши ж Ісус до землі Кесарії Пилипової, питав Своїх учнів і казав: За кого народ уважає Мене, Сина Людського? ¹⁴ Вони ж відповіли: Одні за Івана Христителя, одні за Іллю, інші ж за Єремію або за одного з пророків. ¹⁵ Він каже до них: А ви за кого Мене маєте? ¹⁶ А Симон Петро відповів і сказав: Ти Христос, Син Бога Живого! ¹⁷ А Ісус відповів і до нього промовив: Блаженний ти, Симоне, сину Йонин, бо не тіло і кров тобі оце виявили, але Мій Небесний Отець. ¹⁸ І кажу Я тобі, що ти скеля, і на скелі оцій побудую Я Церкву Свою, і сили адові не переможуть її. ¹⁹ І ключі тобі дам від Царства Небесного, і що на землі ти зв'яжеш, те зв'язане буде на небі, а що на землі ти розв'яжеш, те розв'язане буде на небі! ²⁰ Тоді

наказав Своїм учням, щоб нікому не казали, що Він Христос. ²¹ Із того часу Ісус став виказувати Своїм учням, що Він мусить іти до Єрусалиму, і постраждати багато від старших, і первосвящеників, і книжників, і вбитому бути, і воскреснути третього дня. ²² І, набік відвівши Його, Петро став Йому докоряти й казати: Змилуйся, Господи, такого Тобі хай не буде! ²³ А Він обернувся й промовив Петрові: Відступися від Мене, сатано, ти спокуса Мені, бо думаєш не про Боже, а про людське! ²⁴ Промовив тоді Ісус учням Своїм: Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста, та й іде вслід за Мною. ²⁵ Бо хто хоче спасти свою душу, той погубить її, хто ж за Мене свою душу погубить, той знайде її. ²⁶ Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапастить? Або що дасть людина взамін за душу свою? ²⁷ Бо прийде Син Людський у славі Свого Отця з Анголами Своїми, і тоді віддасть кожному згідно з ділами його. ²⁸ Поправді кажу вам, що деякі з тут-о приявних не скуштують смерти, аж поки не побачать Сина Людського, що йде в Царстві Своїм.

17

¹ А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, брата його, та й веде їх осібно на гору високу. ² І Він перед ними переобразився: обличчя Його, як те сонце, засяло, а одежа Його стала біла, як світло. ³ І ось з'явилися до них Мойсей та Ілля, і розмовляли із Ним. ⁴ І озвався Петро та й сказав до Ісуса: Господи, добре бути нам тут! Коли хочеш, поставлю отут три шатрі: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі. ⁵ Як він ще говорив, ось хмара ясна заслонила їх, і ось голос із хмари почувсь, що казав: Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав. Його слухайтеся! ⁶ А почувши, попадали учні долілиць, і полякалися сильно... ⁷ А Ісус підійшов, доторкнувся до них і промовив: Уставайте й не бійтесь! ⁸ Звівши ж очі свої, нікого вони не побачили, окрім Самого Ісуса. ⁹ А коли з гори сходили, заповів їм Ісус і сказав: Не кажіть нікому про цеє видіння, аж поки Син Людський із мертвих воскресне. ¹⁰ І запитали Його учні, говорячи: Що це книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти? ¹¹ А Він відповів і сказав: Ілля, правда, прийде, і все приготує. ¹² Але кажу вам, що Ілля вже прийшов був, та його не пізнали, але з ним зробили, що тільки хотіли... Так і Син Людський має страждати від них. ¹³ Учні тоді зрозуміли, що Він їм говорив про Івана Хрестителя. ¹⁴ І як вони до народу прийшли, то до Нього один чоловік приступив, і навколішки впав перед Ним, ¹⁵ і сказав: Господи, змилуйсь над сином моїм, що біснується у новомісяччі, і мучиться тяжко, бо почасти падає він ув огонь, і почасти в воду. ¹⁶ Я його був привів до учнів Твоїх, та вони не могли вздоровити його. ¹⁷ А Ісус відповів і сказав: О роде невірний й розбещений, доки буду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведіть до Мене

суди його! ¹⁸ Потому Ісус погрозив йому, і демон вийшов із нього. І видужав хлопець тієї години! ¹⁹ Тоді підійшли учні насамоті до Ісуса й сказали: Чому ми не могли його вигнати? ²⁰ А Він їм відповів: Через ваше невірство. Бо поправді кажу вам: коли будете ви мати віру, хоч як зерно гірчичне, і горі оцій скажете: Перейди звідси туди, то й переїде вона, і нічого не матимете неможливого! ²¹ Цей же рід не виходить інакше, як тільки молитвою й постом. ²² Коли пробували вони в Галілеї, то сказав їм Ісус: Людський Син буде виданий людям до рук, ²³ і вони його вб'ють, але третього дня Він воскресне. І тяжко вони зажурились... ²⁴ Як прийшли ж вони в Капернаум, до Петра підійшли збирачі дидрахм на храм, та й сказали: Чи не заплатить ваш учитель дидрахми? ²⁵ Він відказує: Так. І як він увійшов до дому, то Ісус попередив його та сказав: Як ти думаєш, Симоне: царі земні з кого беруть мито або податки: від синів своїх, чи чужих? ²⁶ А як той відказав: Від чужих, то промовив до нього Ісус: Тож вільні сини! ²⁷ Та щоб їх не спокусити, піди над море, та вудку закинь, і яку першу рибу ізловиш, візьми, і рота відкрий їй, і знайдеш статира; візьми ти його, і віддай їм за Мене й за себе...

18

¹ Підійшли до Ісуса тоді його учні, питаючи: Хто найбільший у Царстві Небеснім? ² Він же дитину покликав, і поставив її серед них, ³ та й сказав: Поправді кажу вам: коли не навернетесь, і не станете, як ті діти, не ввійдете в Царство Небесне! ⁴ Отже, хто впокориться, як дитина оця, той найбільший у Царстві Небеснім. ⁵ І хто прийме таку дитину одну в Моє Ймення, той приймає Мене. ⁶ Хто ж спокусить одне з цих малих, що вірують в Мене, то краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити, і його потопити в морській глибині... ⁷ Від спокус горе світові, бо мусять спокуси прийти; надто горе людині, що від неї приходить спокуса! ⁸ Коли тільки рука твоя, чи нога твоя спокушає тебе, відітни її й кинь від себе: краще тобі увійти в життя одноруким або одноногим, ніж з обома руками чи з обома ногами бути вкиненому в огонь вічний. ⁹ І коли твоє око тебе спокушає його вибери й кинь від себе: краще тобі однооким увійти в життя, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огненної. ¹⁰ Стережіться, щоб ви не погордували ані одним із малих цих; кажу бо Я вам, що їхні Анголи повсякчасно бачать у небі обличчя Мого Отця, що на небі. ¹¹ Син бо Людський прийшов, щоб спасти загинуле. ¹² Як вам здається: коли має який чоловік сто овець, а одна з них заблудить, то чи він не покине дев'ятдесятьох і дев'ятьох у горах, і не піде шукати заблудлої? ¹³ І коли пощастить відшукати її, поправді кажу вам, що радіє за неї він більше, аніж за дев'ятдесятьох і дев'ятьох незаблудлих. ¹⁴ Так волі нема Отця вашого, що на небі, щоб загинув один із цих малих.

15 А коли прогрішиться твій брат проти тебе, іди й йому викажи поміж тобою та ним самим; як тебе він послухає, ти придбав свого брата. 16 А коли не послухає він, то візьми з собою ще одного чи двох, щоб справа всіляка ствердилась устами двох чи трьох свідків. 17 А коли не послухає їх, скажи Церкві; коли ж не послухає й Церкви, хай буде тобі, як поганин і митник! 18 Поправді кажу вам: Що тільки зв'яжете на землі, зв'язане буде на небі, і що тільки розв'яжете на землі, розв'язане буде на небі. 19 Ще поправді кажу вам, що коли б двоє з вас на землі погодились про всяку річ, то коли вони будуть просити за неї, станеться їм від Мого Отця, що на небі! 20 Бо де двоє чи троє в Ім'я Моє зібрані, там Я серед них. 21 Петро приступив тоді та запитався Його: Господи, скільки разів брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз? 22 Ісус промовляє до нього: Не кажу тобі до семи раз, але аж до сорока і семи раз по семи! 23 Тим то Царство Небесне подібне одному цареві, що захотів обрахунок зробити з своїми рабами. 24 Коли ж він почав обраховувати, то йому привели одного, що винен був десять тисяч талантів. 25 А що він не мав із чого віддати, наказав пан продати його, і його дружину та діти, і все, що він мав, і заплатити. 26 Тоді раб той упав до ніг, і вклонявся йому та благав: Потерпи мені, я віддам тобі все! 27 І змилосердився пан над рабом тим, і звільнив його, і простив йому борг. 28 А як вийшов той раб, то спіткав він одного з своїх співтоваришів, що був винен йому сто динаріїв. І, схопивши його, він душив та казав: Віддай, що ти винен! 29 А товариш його впав у ноги йому, і благав його, кажучи: Потерпи мені, і я віддам тобі! 30 Та той не схотів, а пішов і всадив до в'язниці його, аж поки він боргу не верне. 31 Як побачили ж товариші його те, що сталося, то засмутилися дуже, і прийшли й розповіли своєму панові все, що було. 32 Тоді пан його кличе його, та й говорить до нього: Рабе лукавий, я простив був тобі весь той борг, бо просив ти мене. 33 Чи й тобі не належало змилюватись над своїм співтоваришем, як і я над тобою був змилювався? 34 І прогнівався пан його, і катам його видав, аж поки йому не віддасть всього боргу. 35 Так само й Отець Мій Небесний учинить із вами, коли кожен із вас не простить своєму братові з серця свого їхніх прогріхів.

19

1 І сталося, як Ісус закінчив ці слова, то Він вирушив із Галілеї, і прибув до країни Юдейської, на той бік Йордану. 2 А за Ним ішла безліч народу, і Він уздоровив їх тут. 3 І підійшли фарисеї до Нього, і, випробовуючи, запитали Його: Чи дозволено дружину свою відпускати з причини всякої? 4 А Він відповів і сказав: Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, створив їх чоловіком і жінкою? 5 І сказав: Покине тому чоловік батька й

матір, і пристане до дружини своєї, і стануть обоє вони одним тілом, ⁶ тому то немає вже двох, але одне тіло. Тож, що Бог спарував, людина нехай не розлучує! ⁷ Вони кажуть Йому: А чому ж Мойсей заповів дати листа розводного, та й відпускати? ⁸ Він говорить до них: То за ваше жорстокосердя дозволив Мойсей відпускати дружин ваших, спочатку ж так не було. ⁹ А Я вам кажу: Хто дружину відпустить свою не з причини перелюбу, і одружиться з іншою, той чинить перелюб. І хто одружиться з розведеною, той чинить перелюб. ¹⁰ Учні говорять Йому: Коли справа така чоловіка із дружиною, то не добре одружуватись. ¹¹ А Він їм відказав: Це слово вміщують не всі, але ті, кому дано. ¹² Бо бувають скопці, що з утроби ще матерньої народилися так; є й скопці, що їх люди оскопили, і є скопці, що самі оскопили себе ради Царства Небесного. Хто може вмістити, нехай вмістить. ¹³ Тоді привели Йому діток, щоб поклав на них руки, і за них помолвився, учні ж їм докоряли. ¹⁴ Ісус же сказав: Пустіть діток, і не бороніть їм приходити до Мене, бо Царство Небесне належить таким. ¹⁵ І Він руки на них поклав, та й пішов звідтіля. ¹⁶ І підійшов ось один, і до Нього сказав: Учителю Добрий, що маю зробити я доброго, щоб мати життя вічне? ¹⁷ Він же йому відказав: Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповіді. ¹⁸ Той питає Його: Які саме? А Ісус відказав: Не вбивай, не чини перелюбу, не кради, не свідкуй неправдиво. ¹⁹ Шануй батька та матір, і: Люби свого ближнього, як самого себе. ²⁰ Говорить до Нього юнак: Це я виконав все. Чого ще бракує мені? ²¹ Ісус каже йому: Коли хочеш бути досконалим, піди, продай добра свої та й убогим роздай, і матимеш скарб ти на небі. Потому приходи та й іди вслід за Мною. ²² Почувши ж юнак таке слово, відійшов, зажурившись, бо великі маєтки він мав. ²³ Ісус же сказав Своїм учням: Поправді кажу вам, що багатому трудно ввійти в Царство Небесне. ²⁴ Іще вам кажу: Верблюдові легше пройти через голчине вушко, ніж багатому в Боже Царство ввійти! ²⁵ Як учні ж Його це зачули, здивувалися дуже й сказали: Хто ж тоді може спастися? ²⁶ А Ісус позирнув і сказав їм: Неможливе це людям, та можливе все Богові. ²⁷ Тоді відізався Петро та до Нього сказав: От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом; що ж нам буде за це? ²⁸ А Ісус відказав їм: Поправді кажу вам, що коли, при відновленні світу, Син Людський засяде на престолі слави Своєї, тоді сядете й ви, що за Мною пішли, на дванадцять престолів, щоб судити дванадцять племен Ізраїлевих. ²⁹ І кожен, хто за Ймення Моє кине дім, чи братів, чи сестер, або батька, чи матір, чи діти, чи землі, той багатократно одержить і успадкує вічне життя. ³⁰ І багато-хто з перших останніми стануть, а останні першими.

20

¹ Бо Царство Небесне подібне одному господареві, що вдосвіта вийшов згодити робітників у свій виноградник. ² Згодившись ж він із робітниками по динарію за день, послав їх до свого виноградника. ³ А вийшовши коло години десь третьої, побачив він інших, що стояли без праці на ринку, ⁴ та й каже до них: Ідіть і ви до мого виноградника, і що буде належати, дам вам. ⁵ Вони ж відійшли. І вийшов він знов о годині десь шостій й дев'ятій, і те саме зробив. ⁶ А вийшовши коло години одинадцятої, знайшов інших, що стояли без праці, та й каже до них: Чого тут стоїте цілий день безробітні? ⁷ Вони кажуть до нього: Бо ніхто не найняв нас. Відказує їм: Ідіть і ви в виноградник. ⁸ Коли ж вечір настав, то говорить тоді до свого управителя пан виноградника: Поклич робітників, і дай їм заплату, почавши з останніх до перших. ⁹ І прийшли ті, що з години одинадцятої, і взяли по динарію. ¹⁰ Коли ж прийшли перші, то думали, що вони візьмуть більше. Та й вони по динару взяли. ¹¹ А взявши, вони почали нарікати на господаря, ¹² кажучи: Ці останні годину одну працювали, а ти прирівняв їх до нас, що витерпіли тягар дня та спеку... ¹³ А він відповів і сказав до одного із них: Не кривджу я, друже, тебе, хіба не за динарія згодився зо мною? ¹⁴ Візьми ти своє та й іди. Але я хочу дати й цьому ось останньому, як і тобі. ¹⁵ Чи ж не вільно мені зо своїм, що я хочу, зробити? Хіба око твоє заздре від того, що я добрий? ¹⁶ Отак будуть останні першими, а перші останніми! ¹⁷ Побажавши ж піти до Єрусалиму, Ісус взяв осібно Дванадцятьох, і на дорозі їм сповістив: ¹⁸ Оце в Єрусалим ми йдемо, і первосвященникам і книжникам виданий буде Син Людський, і засудять на смерть Його... ¹⁹ І поганам Його вони видадуть на наругу та на катування, і на розп'яття, але третього дня Він воскресне! ²⁰ Тоді приступила до Нього мати синів Зеведеєвих, і вклонилась, і просила від Нього чогось. ²¹ А Він їй сказав: Чого хочеш? Вона каже Йому: Скажи, щоб обидва сини мої ці сіли в Царстві Твоїм праворуч один, і ліворуч від Тебе один. ²² А Ісус відповів і сказав: Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її питиму або христитися хрищенням, що я ним хрищуся? Вони кажуть Йому: Можемо. ²³ Він говорить до них: Ви питимете Мою чашу і будете христитися хрищенням, що Я ним хрищуся. А сидіти праворуч Мене та ліворуч не Моє це давати, а кому від Мого Отця те вготовано. ²⁴ Як почувли це десятеро, стали гніватися на обох тих братів. ²⁵ А Ісус їх покликав і промовив: Ви знаєте, що князі народів панують над ними, а вельможі їх тиснуть. ²⁶ Не так буде між вами, але хто великим із вас хоче бути, хай буде слугою він вам. ²⁷ А хто з вас бути першим бажає, нехай буде він вам за раба. ²⁸ Так само й Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, а щоб

послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох! ²⁹ Як вони ж з Єрихону виходили, за Ним ішов натовп великий. ³⁰ І ось двоє сліпих, що сиділи при дорозі, почувши, що переходить Ісус, стали кричати, благаючи: Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів! ³¹ Народ же сварився на них, щоб мовчали, вони ж ще більше кричали, благаючи: Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів! ³² Ісус же спинився, покликав їх та й сказав: Що хочете, щоб Я вам зробив? ³³ Вони Йому кажуть: Господи, нехай нам розкриються очі! ³⁴ І змилосердивсь Ісус, доторкнувся до їхніх очей, і зараз прозріли їм очі, і вони подалися за Ним.

21

¹ А коли вони наблизились до Єрусалиму, і прийшли до Вітфагії, до гори до Оливної, тоді Ісус вислав двох учнів, ² до них, кажучи: Ідїть у село, яке перед вами, і знайдете зараз ослицю прив'язану та з нею осля; відв'яжіть, і Мені приведіть їх. ³ А як хто вам що скаже, відкажіть, що їх потребує Господь, і він зараз пошле їх. ⁴ А це сталось, щоб справдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: ⁵ Скажіте Сїонській доньці: Ось до тебе йде Цар твій! Він покірливий, і всів на осла, на осля, під'яремної сина. ⁶ А учні пішли та й зробили, як звелів їм Ісус. ⁷ Вони привели до Ісуса ослицю й осля, і одєжу поклали на них, і Він сів на них. ⁸ І багато народу стелили одєжу свою по дорозі, інші ж різали віття з дерев і стелили дорогою. ⁹ А народ, що йшов перед Ним і позаду, викрикував, кажучи: Осанна Сину Давидовому! Благословенний, хто йде у Господне Ім'я! Осанна на висоті! ¹⁰ А коли увійшов Він до Єрусалиму, то здвигнулося ціле місто, питаючи: Хто це такий? ¹¹ А народ говорив: Це Пророк, Ісус із Назарету Галілейського! ¹² Потому Ісус увійшов у храм Божий, і вигнав усіх продавців і покупців у храмі, і поперевертав грошомінам столи, та ослони продавцям голубів. ¹³ І сказав їм: Написано: Дім Мій буде домом молитви, а ви робите з нього печеру розбійників. ¹⁴ І приступили у храмі до Нього сліпі та криві, і Він їх уздоровив. ¹⁵ А первосвященики й книжники, бачивши чуда, що Він учинив, і дітей, що в храмі викрикували: Осанна Сину Давидовому, обурилися, ¹⁶ та й сказали Йому: Чи ти чуєш, що кажуть вони? А Ісус відказав їм: Так. Чи ж ви не читали ніколи: Із уст немовлят, і тих, що ссуть, учинив Ти хвалу? ¹⁷ І покинувши їх, Він вийшов за місто в Віфанію, і там ніч перебув. ¹⁸ А вранці, до міста вертаючись, Він зголоднів. ¹⁹ І побачив Він при дорозі одне фігове дерево, і до нього прийшов, та нічого, крім листя самого, на нім не знайшов. І до нього Він каже: Нехай плоду із тебе не буде ніколи повіки! І фігове дерево зараз усохло. ²⁰ А учні, побачивши це, дивувалися та говорили: Як швидко усохло це фігове дерево!... ²¹ Ісус же промовив у відповідь їм: Поправді кажу вам: Коли б мали ви віру, і не мали сумніву,

то вчинили б не тільки як із фіговим деревом, а якби й цій горі ви сказали: Порушся та кинься до моря, то й станеться те! ²² І все, чого ви в молитві попросите з вірою, то одержите. ²³ А коли Він прийшов у храм і навчав, поприходили первосвященики й старші народу до Нього й сказали: Якою Ти владою чиниш оце? І хто Тобі владу цю дав? ²⁴ Ісус же промовив у відповідь їм: Запитаю й Я вас одне слово. Як про нього дасте Мені відповідь, то й Я вам скажу, якою владою Я це чиню. ²⁵ Іванове хрищення звідки було: із неба, чи від людей? Вони ж міркували собі й говорили: Коли скажемо: Із неба, відкаже Він нам: Чого ж ви йому не повірили? ²⁶ А як скажемо: Від людей, боїмося народу, бо Івана вважають усі за пророка. ²⁷ І сказали Ісусові в відповідь: Ми не знаємо. Відказав їм і Він: То й Я вам не скажу, якою владою Я це чиню. ²⁸ А як вам здається? Один чоловік мав двох синів. Прийшовши до першого, він сказав: Піди но, дитино, сьогодні, працюй у винограднику! ²⁹ А той відповів і сказав: Готовий, панотче, і не пішов. ³⁰ І, прийшовши до другого, так само сказав. А той відповів і сказав: Я не хочу. А потім покаявся, і пішов. ³¹ Котрий же з двох учинив волю батькову? Вони кажуть: Останній. Ісус промовляє до них: Поправді кажу вам, що митники та блудодійки випереджують вас у Боже Царство. ³² Бо прийшов був до вас дорогою праведности Іван, та йому не повірили ви, а митники та блудодійки йняли йому віри. А ви бачили, та проте не покаялися й опісля, щоб повірити йому. ³³ Послухайте іншої притчі. Був господар один. Насадив виноградника він, обгородив його муrom, видовбав у ньому чавило, башту поставив, і віддав його винарям, та й пішов. ³⁴ Коли ж надійшов час плодів, він до винарів послав рабів своїх, щоб прийняти плоди свої. ³⁵ Винарі ж рабів його похапали, і одного побили, а другого замордували, а того вкаменували. ³⁶ Знов послав він інших рабів, більш як перше, та й їм учинили те саме. ³⁷ Нарешті послав до них сина свого і сказав: Посоромляться сина мого. ³⁸ Але винарі, як побачили сина, міркувати собі стали: Це спадкоємець; ходім, замордуймо його, і заберемо його спадщину! ³⁹ І, схопивши його, вони вивели за виноградник його, та й убили. ⁴⁰ Отож, як прибуде той пан виноградника, що зробить він тим винарям? ⁴¹ Вони кажуть Йому: Злочинців погубить жорстоко, виноградника ж віддасть іншим винарям, що будуть плоди віддавати йому своєчасно. ⁴² Ісус промовляє до них: Чи ви не читали ніколи в Писанні: Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем; від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших! ⁴³ Тому кажу вам, що від вас Царство Боже відійметься, і дасться народові, що плоди його буде приносити. ⁴⁴ І хто впаде на цей камінь розіб'ється, а на кого він сам упаде то розчавить його. ⁴⁵ А як первосвященики та фарисеї почули ці притчі Його, то вони зрозуміли, що про них Він

говорить. ⁴⁶ І намагались схопити Його, але побоялись людей, бо вважали Його за Пророка.

22

¹ А Ісус, відповідаючи, знов почав говорити їм притчами, кажучи: ² Царство Небесне подібне одному цареві, що весілля справляв був для сина свого. ³ І послав він своїх рабів покликати тих, хто був на весілля запрошений, та ті не хотіли прийти. ⁴ Знову послав він інших рабів, наказуючи: Скажіть запрошеним: Ось я приготував обід свій, закололи бики й відгодоване, і все готове. Ідіть на весілля! ⁵ Та вони злегковажили та порозходились, той на поле своє, а той на свій торг. ⁶ А останні, похапавши рабів його, знущалися, та й повбивали їх. ⁷ І розгнівався цар, і послав своє військо, і вигубив тих убійників, а їхнє місто спалив. ⁸ Тоді каже рабам своїм: Весілля готове, але недостойні були ті покликані. ⁹ Тож підіть на роздоріжжя, і кого тільки спіткаєте, кличте їх на весілля. ¹⁰ І вийшовши раби ті на роздоріжжя, зібрали всіх, кого тільки спіткали, злих і добрих. І весільна кімната гістьми переповнилась. ¹¹ Як прийшов же той цар на гостей подивитись, побачив там чоловіка, в одержу весільну не вбраного, ¹² та й каже йому: Як ти, друже, ввійшов сюди, не маючи одержу весільної? Той же мовчав. ¹³ Тоді цар сказав своїм слугам: Зв'яжіть йому ноги та руки, та й киньте до зовнішньої темряви, буде плач там і скрегіт зубів... ¹⁴ Бо багато покликаних, та вибраних мало. ¹⁵ Тоді фарисеї пішли й умовлялись, як зловити на слові Його. ¹⁶ І посилають до Нього своїх учнів із іродіанами, і кажуть: Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і наставляєш на Божу дорогу правдиво, і не зважаєш ні на кого, бо на людське обличчя не дивишся Ти. ¹⁷ Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кесаря, чи ні? ¹⁸ А Ісус, знаючи їхнє лукавство, сказав: Чого ви, лицеміри, Мене випробовуєте? ¹⁹ Покажіть Мені гріш податковий. І принесли динарія Йому. ²⁰ А Він каже до них: Чий це образ і напис? ²¹ Ті відказують: Кесарів. Тоді каже Він їм: Тож віддайте кесареві кесареві, а Богові Боже. ²² А почувши таке, вони диву далися. І, лишивши Його, відійшли. ²³ Того дня приступили до Нього саддукеї, що твердять, ніби нема воскресення, і запитали Його, ²⁴ та й сказали: Учителю, Мойсей наказав: Коли хто помре, не маючи дітей, то нехай його брат візьме вдову його, і відновить насіння для брата свого. ²⁵ Було ж у нас сім братів. І перший, одружившись, умер, і, не маючи насіння, зоставив дружину свою братові своєму. ²⁶ Так само і другий, і третій, аж до сьомого. ²⁷ А по всіх вмерла й жінка. ²⁸ Отож, у воскресенні котрому з сімох вона дружиною буде? Бо всі мали її. ²⁹ Ісус же промовив у відповідь їм: Помилуетесь ви, не знаючи писання, ні Божої сили. ³⁰ Бо в воскресенні ні женяться, ані заміж виходять, але

як Анголи ті на небі. ³¹ А про воскресення померлих хіба не читали прореченого вам від Бога, що каже: ³² Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів; Бог не є Богом мертвих, а живих. ³³ А народ, чувши це, дивувався науці Його. ³⁴ Фарисеї ж, почувши, що Він уста замкнув саддукеям, зібралися разом. ³⁵ І спитався один із них, учитель Закону, Його випробовуючи й кажучи: ³⁶ Учителю, котра заповідь найбільша в Законі? ³⁷ Він же промовив йому: Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою. ³⁸ Це найбільша й найперша заповідь. ³⁹ А друга однакова з нею: Люби свого ближнього, як самого себе. ⁴⁰ На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять. ⁴¹ Коли ж фарисеї зібрались, Ісус їх запитав, ⁴² і сказав: Що ви думаете про Христа? Чий Він син? Вони Йому кажуть: Давидів. ⁴³ Він до них промовляє: Як же то силою Духа Давид Його Господом зве, коли каже: ⁴⁴ Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм. ⁴⁵ Тож, коли Давид зве Його Господом, як же Він йому син? ⁴⁶ І ніхто не спромігся відповісти Йому ані слова... І ніхто з того дня не наважувався більш питати Його.

23

¹ Тоді промовив Ісус до народу й до учнів Своїх, ² і сказав: На сидінні Мойсеєвим усілися книжники та фарисеї. ³ Тож усе, що вони скажуть вам, робіть і виконуйте; та за вчинками їхніми не робіть, бо говорять вони та не роблять того! ⁴ Вони ж в'яжуть тяжкі тягарі, і кладуть їх на людські рамена, самі ж навіть пальцем своїм не хочуть їх порушити... ⁵ Усі ж учинки свої вони роблять, щоб їх бачили люди, і богомільля свої розширяють, і здовжують китиці. ⁶ І люблять вони передніші місця на бенкетах, і передніші лавки в синагогах, ⁷ і привіти на ринках, і щоб звали їх люди: Учителю! ⁸ А ви вчителями не звіться, бо один вам Учитель, а ви всі брати. ⁹ І не називайте нікого отцем на землі, бо один вам Отець, що на небі. ¹⁰ І не звіться наставниками, бо один вам Наставник, Христос. ¹¹ Хто між вами найбільший, хай слугою вам буде! ¹² Хто бо підноситься, буде понижений, хто ж понижується, той піднесеться. ¹³ Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людьми зачиняєте Царство Небесне, бо й самі ви не входите, ані тих, хто хоче ввійти, увійти не пускаєте! ¹⁴ Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що вдовині хати поїдаєте, і напоказ молитесь довго, через те осуд тяжчий ви приймете! ¹⁵ Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що обходите море та землю, щоб придбати нововірця одного; а коли те стається, то робите його сином геєнни, вдвоє гіршим від вас! ¹⁶ Горе вам, проводирі ви сліпі, що говорите: Коли хто поклянеться храмом, то нічого; а хто поклянеться золотом храму, то той винуватий. ¹⁷ Нерозумні й сліпі, що бо більше: чи золото, чи той храм, що

освячує золото? ¹⁸ І: Коли хто поклянеться жертівником, то нічого, а хто поклянеться жертвою, що на нім, то він винуватий. ¹⁹ Нерозумні й сліпі, що бо більше: чи жертва, чи той жертівник, що освячує жертву? ²⁰ Отож, хто клянеться жертівником, клянеться ним та всім, що на ньому. ²¹ І хто храмом клянеться, клянеться ним та Тим, Хто живе в нім. ²² І хто небом клянеться, клянеться Божим престолом і Тим, Хто на ньому сидить. ²³ Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даєте десятину із м'яти, і ганусу й кмину, але найважливіше в Законі покинули: суд, милосердя та віру; це треба робити, і того не кидати. ²⁴ Проводирі ви сліпі, що відціджуєте комаря, а верблюда ковтаєте! ²⁵ Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що чистите зовнішність кухля та миски, а всередині повні вони здирства й кривди! ²⁶ Фарисею сліпий, очисти перше середину кухля, щоб чистий він був і назовні! ²⁷ Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що подібні до гробів побілених, які гарними зверху здаються, а всередині повні трупних кісток та всякої нечистоти! ²⁸ Так і ви, назовні здаєтеся людям за праведних, а всередині повні лицемірства та беззаконня! ²⁹ Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що пророкам надгробники ставите, і праведникам прикрашаєте пам'ятники, ³⁰ та говорите: Якби ми жили за днів наших батьків, то ми не були б спільниками їхніми в крові пророків. ³¹ Тим самим на себе свідкуєте, що сини ви убивців пророків. ³² Доповніть і ви міру провини ваших батьків! ³³ О змії, о роде гадючий, як ви втечете від засуду до геєнни? ³⁴ І ось тому посилаю до вас Я пророків, і мудрих, і книжників; частину їх ви повбиваєте та розіпнете, а частину їх ви бичуватимете в синагогах своїх, і будете гнати з міста до міста. ³⁵ Щоб спала на вас уся праведна кров, що пролита була на землі, від крові Авеля праведного, аж до крові Захарія, Варахіїного сина, що ви замордували його між храмом і жертівником! ³⁶ Поправді кажу вам: Оце все спаде на рід цей! ³⁷ Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш посланих до тебе! Скільки разів Я хотів зібрати діти твої, як та квочка збирає під крила курчаток своїх, та ви не захотіли! ³⁸ Ось ваш дім залишається порожній для вас! ³⁹ Говорю бо Я вам: Відтепер ви Мене не побачите, аж поки не скажете: Благословенний, Хто йде у Господне Ім'я!

24

¹ І вийшов Ісус і від храму пішов. І підійшли Його учні, щоб Йому показати будинки храмові. ² Він же промовив у відповідь їм: Чи бачите ви все оце? Поправді кажу вам: Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!... ³ Коли ж Він сидів на Оливній горі, підійшли Його учні до Нього самотньо й спитали: Скажи нам, коли станеться це? І яка буде ознака приходу Твого й кінця віку? ⁴ Ісус же промовив у відповідь їм: Стережіться,

щоб вас хто не звів! ⁵ Бо багато хто прийде в Ім'я Моє, кажучи: Я Христос. І зведуть багатьох. ⁶ Ви ж про війни почуете, і про воєнні чутки, глядіть, не лякайтесь, бо статись належить тому. Але це не кінець ще. ⁷ Бо повстане народ на народ, і царство на царство, і голод, мор та землетруси настануть місцями. ⁸ А все це початок терпінь породільних. ⁹ На муки тоді видаватимуть вас, і вбиватимуть вас, і вас будуть ненавидіти всі народи за Ймення Моє. ¹⁰ І багато-хто в той час спокусяться, і видавати один одного будуть, і один одного будуть ненавидіти. ¹¹ Поставане багато фальшивих пророків, і зведуть багатьох. ¹² І через розріст беззаконства любов багатьох охолоне. ¹³ А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений! ¹⁴ І проповідана буде ця Євангелія Царства по цілому світові, на свідоцтво народам усім. І тоді прийде кінець! ¹⁵ Тож, коли ви побачите ту гидоту спустошення, що про неї звіщав був пророк Даниїл, на місці святому, хто читає, нехай розуміє, ¹⁶ тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. ¹⁷ Хто на покрівлі, нехай той не сходить узяти речі з дому свого. ¹⁸ І хто на полі, хай назад не вертається взяти одержу свою. ¹⁹ Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, за днів тих! ²⁰ Моліться ж, щоб ваша втеча не сталась зимою, ані в суботу. ²¹ Бо скорбота велика настане тоді, якої не було з первопочину світу аж досі й не буде. ²² І коли б не вкоротились ті дні, не спаслася б ніяка людина; але через вибраних дні ті вкоротяться. ²³ Тоді, як хто скаже до вас: Ото, Христос тут чи Отам, не йміть віри. ²⁴ Бо постануть христии неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити великі ознаки та чуда, що звели б, коли б можна, і вибраних. ²⁵ Оце Я наперед вам сказав. ²⁶ А коли скажуть вам: Ось Він у пустині не виходьте, Ось Він у криївках не вірте! ²⁷ Бо як блискавка та вибігає зо сходу, і з'являється аж до заходу, так буде і прихід Сина Людського. ²⁸ Бо де труп, там зберуться орли. ²⁹ І зараз, по скорботі тих днів, сонце затьмиться, і місяць не дасть свого світла, і зорі попадають з неба, і сили небесні порушаться. ³⁰ І того часу на небі з'явиться знак Сина Людського, і тоді заголосять всі земні племена, і побачать вони Сина Людського, що йтиме на хмарах небесних із великою потугою й славою. ³¹ І пошле Анголів Своїх Він із голосним сурмовим гуком, і зберуть Його вибраних від вітрів чотирьох, від кінців неба аж до кінців його. ³² Від дерева ж фігового навчиться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кинеться листя, то ви знаєте, що близько вже літо. ³³ Так і ви: коли все це побачите, знайте, що близько, під дверима! ³⁴ Поправді кажу вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться. ³⁵ Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої! ³⁶ А про день той й годину не знає ніхто: ані Анголи небесні, ані Син, лише Сам Отець. ³⁷ Як було за днів Ноевих, так буде і прихід Сина Людського. ³⁸ Бо так само, як за днів до потопу всі

їли й пили, женилися й заміж виходили, аж до дня, коли Ной увійшов до ковчегу,³⁹ і не знали, аж поки потоп не прийшов та й усіх не забрав, так буде і прихід Сина Людського.⁴⁰ Будуть двоє на полі тоді, один візьметься, а другий полишиться.⁴¹ Дві будуть молоти на жорнах, одна візьметься, а друга полишиться.⁴² Тож пильнуйте, бо не знаєте, котрого дня прийде Господь ваш.⁴³ Знайте ж це, що коли б знав господар, о котрій сторожі прийде злодій, то він пильнував би, і підкопати свого дому не дав би.⁴⁴ Тому будьте готові й ви, бо прийде Син Людський тієї години, коли ви не думаете!⁴⁵ Хто ж вірний і мудрий раб, якого пан поставив над своїми челядниками давати своєчасно поживу для них?⁴⁶ Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так!⁴⁷ Поправді кажу вам, що над цілим маєтком своїм він поставить його.⁴⁸ А як той злий раб скаже у серці своїм: Забариться пан мій прийти,⁴⁹ і зачне бити товаришів своїх, а їсти та пити з п'яницями,⁵⁰ то пан того раба прийде дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає.⁵¹ І він пополовині розітне його, і визначить долю йому з лицемірами, буде плач там і скрегіт зубів!

25

¹ Тоді Царство Небесне буде подібне до десяти дів, що побрали каганці свої, та й пішли зустрічати молодого. ² П'ять же з них нерозумні були, а п'ять мудрі. ³ Нерозумні ж, узявши каганці, не взяли із собою оливи. ⁴ А мудрі набрали оливи в посудинки разом із своїми каганцями. ⁵ А коли забаривсь молодий, то всі задрімали й поснули. ⁶ А опівночі крик залунав: Ось молодий, виходьте назустріч! ⁷ Схопились тоді всі ті дівки, і каганці свої наготували. ⁸ Нерозумні ж сказали до мудрих: Дайте нам із своєї оливи, бо наші каганці ось гаснуть. ⁹ Мудрі ж відповіли та сказали: Щоб, бува, нам і вам не забракло, краще вдайтеся до продавців, і купіть собі. ¹⁰ І як вони купувати пішли, то прибув молодий; і готові ввійшли на весілля з ним, і замкнені двері були. ¹¹ А потім прийшла й решта дів і казала: Пане, пане, відчини нам! ¹² Він же в відповідь їм проказав: Поправді кажу вам, не знаю я вас! ¹³ Тож пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні години, коли прийде Син Людський! ¹⁴ Так само ж один чоловік, як відходив, покликав своїх рабів і передав їм добро своє. ¹⁵ І одному він дав п'ять талантів, а другому два, а тому один, кожному за спроможністю його. І відійшов. ¹⁶ А той, що взяв п'ять талантів, негайно пішов і орудував ними, і набув він п'ять інших талантів. ¹⁷ Так само ж і той, що взяв два і він ще два інших набув. ¹⁸ А той, що одного взяв, пішов та й закопав його в землю, і сховав срібло пана свого. ¹⁹ По довгому ж часі вернувся пан тих рабів, та й від них зажадав обрахунку. ²⁰ І

прийшов той, що взяв п'ять талантів, приніс ще п'ять талантів і сказав: Пане мій, п'ять талантів мені передав ти, ось я здобув інші п'ять талантів. ²¹ Сказав же йому його пан: Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, увійди до радощів пана свого! ²² Підійшов же й той, що взяв два таланти, і сказав: Два таланти мені передав ти, ось ще два таланти здобув я. ²³ казав йому пан його: Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, увійди до радощів пана свого! ²⁴ Підійшов же і той, що одного таланта взяв, і сказав: Я знав тебе, пане, що тверда ти людина, ти жнеш, де не сів, і збираєш, де не розсипав. ²⁵ І я побоявся, пішов і таланта твого сховав у землю. Ото маєш своє... ²⁶ І відповів його пан і сказав йому: Рабе лукавий і лінивий! Ти знав, що я жну, де не сів, і збираю, де не розсипав? ²⁷ Тож тобі було треба віддати гроші мої грошомінам, і, вернувшись, я взяв би з прибутком своє. ²⁸ Візьміть же від нього таланта, і віддайте тому, що десять талантів він має. ²⁹ Бо кожному, хто має, дасться йому та й додасться, хто ж не має, забереться від нього й те, що він має. ³⁰ А раба непотрібного вкиньте до зовнішньої темряви, буде плач там і скрегіт зубів! ³¹ Коли ж прийде Син Людський у славі Своїй, і всі Анголи з Ним, тоді Він засяде на престолі слави Своєї. ³² І перед Ним усі народи зберуться, і Він відділить одного від одного їх, як відділяє вівчар овець від козлів. ³³ І поставить Він вівці праворуч Себе, а козлята ліворуч. ³⁴ Тоді скаже Цар тим, хто праворуч Його: Прийдіть, благословенні Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам від закладин світу. ³⁵ Бо Я голодував був і ви нагодували Мене, прагнув і ви напоїли Мене, мандрівником Я був і Мене прийняли ви. ³⁶ Був нагий і Мене зодягли ви, слабував і Мене ви відвідали, у в'язниці Я був і прийшли ви до Мене. ³⁷ Тоді відповідять Йому праведні й скажуть: Господи, коли то Тебе ми голодного бачили і нагодували, або спрагненого і напоїли? ³⁸ Коли то Тебе мандрівником ми бачили і прийняли, чи нагим і зодягли? ³⁹ Коли то Тебе ми недужого бачили, чи в в'язниці і до Тебе прийшли? ⁴⁰ Цар відповідь і промовить до них: Поправді кажу вам: що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, те Мені ви вчинили. ⁴¹ Тоді скаже й тим, хто ліворуч: Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що дияволу та його посланцям приготований. ⁴² Бо Я голодував був і не нагодували Мене, прагнув і ви не напоїли Мене, ⁴³ мандрівником Я був і не прийняли ви Мене, був нагий і не зодягли ви Мене, слабкий і в в'язниці і Мене не відвідали ви. ⁴⁴ Тоді відповідать і вони, промовляючи: Господи, коли то Тебе ми голодного бачили, або спрагненого, або мандрівником, чи нагого, чи недужого, чи в в'язниці і не послужили Тобі? ⁴⁵ Тоді Він відповідь їм і скаже: Поправді кажу вам: чого тільки одному з найменших цих ви

не вчинили, Мені не вчинили! ⁴⁶ І ці підуть на вічну муку, а праведники на вічне життя.

26

¹ І сталось, коли закінчив Ісус усі ці слова, Він сказав Своїм учням: ² Ви знаєте, що через два дні буде Пасха, і Людський Син буде виданий на розп'яття. ³ Тоді первосвященики, і книжники, і старші народу зібралися в домі первосвященика, званого Кайяфою, ⁴ і радилися, щоб підступом взяти Ісуса й забити. ⁵ І вони говорили: Та не в свято, щоб була колотнеча в народі не сталась. ⁶ Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Симона прокаженого, ⁷ підійшла одна жінка до Нього, маючи алябастрову пляшечку дорогоцінного мира, і вилила на Його голову, як сидів при столі Він. ⁸ Як побачили ж учні це, то обурилися та й сказали: Нащо таке марнотратство? ⁹ Бо дорого можна було б це продати, і віддати убогим. ¹⁰ Зрозумівши Ісус, промовив до них: Чого прикрість ви робите жінці? Вона ж добрий учинок зробила Мені. ¹¹ Бо вбогих ви маєте завжди з собою, а Мене не постійно ви маєте. ¹² Бо, виливши миро оце на тіло Моє, вона те вчинила на похорон Мій. ¹³ Поправді кажу вам: де тільки оця Євангелія проповідувана буде в цілому світі, на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона! ¹⁴ Тоді один із Дванадцятьох, званий Юдою Іскаріотським, подався до первосвящеників, ¹⁵ і сказав: Що хочете дати мені, і я вам Його видам? І вони йому виплатили тридцять срібняків. ¹⁶ І він відтоді шукав слушного часу, щоб видати Його. ¹⁷ А першого дня Опрісноків учні підійшли до Ісуса й сказали Йому: Де хочеш, щоб ми приготували пасху спожити Тобі? ¹⁸ А Він відказав: Ідіть до такого то в місто, і перекажіть йому: каже Вчитель: час Мій близький, справлю Пасху з Своїми учнями в тебе. ¹⁹ І учні зробили, як звелів їм Ісус, і зачали пасху готувати. ²⁰ А коли настав вечір, Він із дванадцятьма учнями сів за стіл. ²¹ І, як вони споживали, Він сказав: Поправді кажу вам, що один із вас видасть Мене... ²² А вони засмутилися тяжко, і кожен із них став питати Його: Чи не я то, о Господи? ²³ А Він відповів і промовив: Хто руку свою вмочить у миску зо Мною, той видасть Мене. ²⁴ Людський Син справді йде, як про Нього написано; але горе тому чоловікові, що видасть Людського Сина! Було б краще йому, коли б той чоловік не родився! ²⁵ Юда ж, зрадник Його, відповів і сказав: Чи не я то, Учителю? Відказав Він йому: Ти сказав... ²⁶ Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і давав Своїм учням, і сказав: Прийміть, споживайте, це тіло Моє. ²⁷ А взявши чашу, і подяку вчинивши, Він подав їм і сказав: Пийте з неї всі, ²⁸ бо це кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів! ²⁹ Кажу ж вам, що віднині не питиму Я від оцього плоду виноградного аж до дня,

коли з вами його новим питиму в Царстві Мого Отця. ³⁰ А коли відспівали вони, то на гору Оливну пішли. ³¹ Промовляє тоді їм Ісус: Усі ви через Мене спокуситеся ночі цієї. Бо написано: Уражу пастиря, і розпорозаються вівці отари. ³² По воскресенні ж Своім Я вас випереджу в Галілеї. ³³ А Петро відповів і сказав Йому: Якби й усі спокусились про Тебе, я не спокушуся ніколи. ³⁴ Промовив до нього Ісус: Поправді кажу тобі, що ночі цієї, перше ніж заспіває півень, відречешся ти тричі від Мене... ³⁵ Говорить до Нього Петро: Коли б мені навіть умерти з Тобою, я не відречуся від Тебе! Так сказали й усі учні. ³⁶ Тоді з ними приходить Ісус до місцевости, званої Гефсиманія, і промовляє до учнів: Посидьте ви тут, аж поки піду й помолюся отам. ³⁷ І, взявши Петра й двох синів Зеведеєвих, зачав сумувати й тужити. ³⁸ Тоді промовляє до них: Обгорнена сумом смертельним душа Моя! Залишіться тут, і попильнуйте за Мною... ³⁹ І, трохи далі пройшовши, упав Він долілиць, та молився й благав: Отче Мій, коли можна, нехай обмине ця чаша Мене... Та проте, не як Я хочу, а як Ти... ⁴⁰ І, вернувшись до учнів, знайшов їх, що спали, і промовив Петрові: Отак, не змогли ви й однієї години попильнувати за Мною?... ⁴¹ Пильнуйте й моліться, щоб не впасти на спробу, бадьорий бо дух, але немічне тіло. ⁴² Відійшовши ще вдруге, Він молився й благав: Отче Мій, як ця чаша не може минути Мене, щоб не пити її, нехай станеться воля Твоя! ⁴³ І, прийшовши, ізнову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі були. ⁴⁴ І, залишивши їх, знов пішов, і помолився втретє, те саме слово промовивши. ⁴⁵ Потому приходить до учнів і їм промовляє: Ви ще далі спите й спочиваєте? Ось година наблизилась, і до рук грішникам виданий буде Син Людський... ⁴⁶ Уставайте, ходім, ось наблизився Мій зрадник! ⁴⁷ І коли Він іще говорив, аж ось прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люду багато від первосвящеників і старших народу з мечами та киями. ⁴⁸ А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: Кого поцілую, то Він, беріть Його. ⁴⁹ І зараз Він підійшов до Ісуса й сказав: Радій, Учителю! І поцілував Його. ⁵⁰ Ісус же йому відказав: Чого, друже, прийшов ти? Тоді приступили та руки наклали на Ісуса, і схопили Його. ⁵¹ А ось один із тих, що з Ісусом були, витягнув руку, і меча свого вихопив та й рубонув раба первосвященика, і відтяв йому вухо. ⁵² Тоді промовляє до нього Ісус: Сховай свого меча в його місце, бо всі, хто візьме меча, від меча і загинуть. ⁵³ Чи ти думаєш, що не можу тепер упросити Свого Отця, і Він дасть Мені зараз більше дванадцяти легіонів Анголів? ⁵⁴ Але як має збутись Писання, що так статися мусить? ⁵⁵ Тієї години промовив Ісус до народу: Немов на розбійника вийшли з мечами та киями, щоб узяти Мене! Я щоденно у храмі сидів і навчав, і Мене не взяли ви. ⁵⁶ Це ж сталось усе, щоб збулися писання пророків. Усі учні тоді залишили Його й повтікали...

57 А вони схопили Ісуса, і повели до первосвященика Кайяфи, де зібралися книжники й старші. 58 Петро ж здалека йшов услід за Ним аж до двору первосвященика, і, ввійшовши всередину, сів із службою, щоб бачити кінець. 59 А первосвященики та весь синедріон шукали на Ісуса неправдивого свідчення, щоб смерть заподіяти Йому, 60 і не знаходили, хоч кривосвідків багато підходило. Аж ось накінець з'явилися двоє, 61 і сказали: Він говорив: Я можу зруйнувати храм Божий, і за три дні збудувати його. 62 Тоді первосвященик устав і до Нього сказав: Ти нічого не відповідаєш на те, що свідчать супроти Тебе? 63 Ісус же мовчав. І первосвященик сказав Йому: Заприсягаю Тебе Живим Богом, щоб нам Ти сказав, чи Христос Ти, Син Божий? 64 Промовляє до нього Ісус: Ти сказав... А навіть повім вам: відтепер ви побачите Людського Сина, що сидітиме праворуч сили Божої, і на хмарах небесних приходитиме! 65 Тоді первосвященик роздер одежу свою та й сказав: Він богозневажив! Нащо нам іще свідки потрібні? Ось ви чули тепер Його богозневагу! 66 Як вам здається? Вони ж відповіли та сказали: Повинен умерти! 67 Тоді стали плювати на обличчя Йому, та бити по щоках Його, інші ж киями били, 68 і казали: Пророкуй нам, Христе, хто то вдарив Тебе?... 69 А Петро перед домом сидів на підвір'ї. І приступила до нього служниця одна та й сказала: І ти був з Ісусом Галілеянином! 70 А він перед всіма відрікся, сказавши: Не відаю я, що ти кажеш... 71 А коли до воріт він підходив, побачила інша його та й сказала приявним там людям: Оцей був з Ісусом Назарянином! 72 І він знову відрікся та став присягатись: Не знаю Цього Чоловіка!... 73 Підійшли ж трохи згодом присутні й сказали Петрові: І ти справді з отих, та й мова твоя виявляє тебе. 74 Тоді він став клястись та божитись: Не знаю Цього Чоловіка! І заспівав півень хвилі тієї... 75 І згадав Петро сказане слово Ісусове: Перше ніж заспіває півень, відречешся ти тричі від Мене. І, вийшовши звідти, він гірко заплакав...

27

1 А коли настав ранок, усі первосвященики й старші народу зібрали нараду супроти Ісуса, щоб Йому заподіяти смерть. 2 І, зв'язавши Його, повели, та й Понтію Пилату намісникові віддали. 3 Тоді Юда, що видав Його, як побачив, що Його засудили, розкаювся, і вернув тридцять срібняків первосвященикам і старшим, 4 та й сказав: Я згрішив, невинну кров видавши. Вони ж відказали: А нам що до того? Дивись собі сам... 5 І, кинувши в храм срібняки, відійшов, а потому пішов, та й повісився... 6 А первосвященики, як взяли срібняки, то сказали: Цього не годиться покласти до сховку церковного, це ж бо заплата за кров. 7 А порадившись, купили на них поле ганчарське, щоб мандрівників ховати, 8 чому й зветься те поле полем крові

аж до сьогодні. ⁹ Тоді справдилось те, що сказав був пророк Єремія, промовляючи: І взяли вони тридцять срібняків, заплату Оціненого, що Його оцінили сини Ізраїлеві, ¹⁰ і дали їх за поле ганчарське, як Господь наказав був мені. ¹¹ Ісус же став перед намісником. І намісник Його запитав і сказав: Чи Ти Цар Юдейський? Ісус же йому відказав: Ти кажеш. ¹² Коли ж первосвященики й старші Його винуватили, Він нічого на те не відказував. ¹³ Тоді каже до Нього Пилат: Чи не чуєш, як багато на Тебе свідкують? ¹⁴ А Він ні на одне слово йому не відказував, так що намісник був дуже здивований. ¹⁵ Мав же намісник звичай відпускати на свято народові в'язня одного, котрого хотіли вони. ¹⁶ Був тоді в'язень відомий, що звався Варавва. ¹⁷ І, як зібрались вони, то сказав їм Пилат: Котрого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варавву, чи Ісуса, що зветься Христос? ¹⁸ Бо він знав, що Його через заздрощі видали. ¹⁹ Коли ж він сидів на суддевім сидінні, його дружина прислала сказати йому: Нічого не май з отим Праведником, бо сьогодні вві сні я багато терпіла з-за Нього... ²⁰ А первосвященики й старші поплідмовляли народ, щоб просити за Варавву, а Ісусові смерть заподіяти. ²¹ Намісник тоді відповів і сказав їм: Котрого ж із двох ви бажаєте, щоб я вам відпустив? Вони ж відказали: Варавву. ²² Пилат каже до них: А що ж маю зробити з Ісусом, що зветься Христос? Усі закричали: Нехай розп'ятий буде!... ²³ А намісник спитав: Яке ж зло Він зробив? Вони ж зачали ще сильніше кричати й казати: Нехай розп'ятий буде! ²⁴ І, як побачив Пилат, що нічого не вдіє, а неспокій ще більший стається, набрав він води, та й перед народом умив свої руки й сказав: Я невинний у крові Його! Самі ви побачите... ²⁵ А весь народ відповів і сказав: На нас Його кров і на наших дітей!... ²⁶ Тоді відпустив їм Варавву, а Ісуса, збичувавши, він видав, щоб розп'ятий був. ²⁷ Тоді то намісникові вояки, до преторія взявши Ісуса, зібрали на Нього весь відділ. ²⁸ І, роздягнувши Його, багрянлицю наділи на Нього. ²⁹ І, сплівши з тернини вінка, поклали Йому на голову, а тростину в правицю Його. І, навколішки падаючи перед Ним, сміялися з Нього й казали: Радій, Царю Юдейський! ³⁰ І, плювавши на Нього, хапали тростину, та й по голові Його били... ³¹ А коли назнущалися з Нього, зняли з Нього плаща, і зодягнули в одержу Його. І повели Його на розп'яття. ³² А виходячи, стріли одного кірінеянина, Симон на ймення, його змусили нести для Нього хреста. ³³ І, прибувши на місце, що зветься Голгофа, цебто сказати Череповище, ³⁴ дали Йому пити вина, із гіркотою змішаного, та, покуштувавши, Він пити не схотів. ³⁵ А розп'явши Його, вони поділили одержу Його, кинувши жереба. ³⁶ І, посідавши, стерегли Його там. ³⁷ І напис провини Його помістили над Його головою: Це Ісус, Цар Юдейський. ³⁸ Тоді розп'ято з Ним двох розбійників:

одного праворуч, а одного ліворуч. ³⁹ А хто побіч проходив, Його лихословили та головами своїми хитали, ⁴⁰ і казали: Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, спаси Самого Себе! Коли Ти Божий Син, то зійди з хреста! ⁴¹ Так само ж і первосвященики з книжниками та старшими, насміхаючися, говорили: ⁴² Він інших спасав, а Самого Себе не може спасти! Коли Цар Він Ізраїлів, нехай зійде тепер із хреста, і ми повіримо Йому! ⁴³ Покладав Він надію на Бога, нехай Той Його тепер визволить, якщо Він угодний Йому. Бо Він говорив: Я Син Божий... ⁴⁴ Також насміхалися з Нього й розбійники, що з Ним були розп'яті. ⁴⁵ А від години шостої аж до години дев'ятої темрява сталась по цілій землі! ⁴⁶ А коло години дев'ятої скрикнув Ісус гучним голосом, кажучи: Елі, Елі, лама савахтані? цебто: Боже Мій, Боже Мій, нащо Мене Ти покинув?... ⁴⁷ Дехто ж із тих, що стояли там, це почули й казали, що Він кличе Іллю. ⁴⁸ А один із них зараз побіг і взяв губку та, оцтом її наповнивши, настромив на тростину й давав Йому пити. ⁴⁹ Інші казали: Чекай но, побачмо, чи прийде Ілля визволяти Його. ⁵⁰ А Ісус знову голосом гучним іскрикнув, і духа віддав... ⁵¹ І ось завіса у храмі роздерлась надвое від верху аж додолу, і земля потряслася, і зачали розпадатися скелі, ⁵² і повідкривались гроби, і повставало багато тіл спочилих святих, ⁵³ а з гробів повиходивши, по Його воскресенні, до міста святого ввійшли, і багатьом із'явилися. ⁵⁴ А сотник та ті, що Ісуса з ним стерегли, як землетруса побачили, і те, що там сталося, налякалися дуже й казали: Він був справді Син Божий! ⁵⁵ Було там багато й жінок, що дивилися здалека, і що за Ісусом прийшли з Галілеї, і Йому прислужували. ⁵⁶ Між ними була Марія Магдалина, і Марія, мати Якова й Йосипа, і мати синів Зеведеєвих. ⁵⁷ А коли настав вечір, то прийшов муж багатий із Ариматеї, на ім'я Йосип, що й сам був навчався в Ісуса. ⁵⁸ Він прийшов до Пилата й просив тіла Ісусового. Пилат ізвелів тоді видати. ⁵⁹ І взяв Йосип Ісусове тіло, обгорнув його плащаницею чистою, ⁶⁰ і поклав його в гробі новому своїм, що був висік у скелі. До дверей гробових привалив він великого каменя, та й відійшов. ⁶¹ Була ж там Марія Магдалина та інша Марія, що сиділи насупроти гробу. ⁶² А наступного дня, що за п'ятницею, до Пилата зібралися первосвященики та фарисеї, ⁶³ і сказали: Пригадали ми, пане, собі, що обманець отой, як живий іще був, то сказав: По трьох днях Я воскресну. ⁶⁴ Звели ж гріб стерегти аж до третього дня, щоб учні Його не прийшли, та й не вкрали Його, і не сказали народові: Він із мертвих воскрес! І буде остання обмана гірша за першу... ⁶⁵ Відказав їм Пилат: Сторожу ви маєте, ідіть, забезпечте, як знаєте. ⁶⁶ І вони відійшли, і, запечатавши каменя, біля гробу сторожу поставили.

28

¹ Як минула ж субота, на світанку дня першого в тижні, прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити гріб. ² І великий ось ставсь землетрус, бо зійшов із неба Ангол Господній, і, приступивши, відвалив від гробу каменя, та й сів на ньому. ³ Його ж постать була, як та блискавка, а шати його були білі, як сніг. ⁴ І від страху перед ним затряслася сторожа, та й стала, як мертва. ⁵ А Ангол озвався й промовив жінкам: Не лякайтеся, бо я знаю, що Ісуса розп'ятого це ви шукаєте. ⁶ Нема Його тут, бо воскрес, як сказав. Підійдіть, подивіться на місце, де знаходився Він. ⁷ Ідіть же хутко, і скажіть Його учням, що воскрес Він із мертвих, і ото випереджує вас в Галілеї, там Його ви побачите. Ось, вам я звістив! ⁸ І пішли вони хутко від гробу, зо страхом і великою радістю, і побігли, щоб учнів Його сповістити. ⁹ Аж ось перестрів їх Ісус і сказав: Радійте! Вони ж підійшли, обняли Його ноги і вклонились Йому до землі. ¹⁰ Промовляє тоді їм Ісус: Не лякайтесь! Ідіть, повідомте братів Моїх, нехай вони йдуть у Галілею, там побачать Мене! ¹¹ Коли ж вони йшли, ось дехто зо сторожі до міста прийшли та й первосвященикам розповіли все, що сталось. ¹² І, зібравшись зо старшими, вони врадили раду, і дали сторожі чимало срібняків, ¹³ і сказали: Розповідайте: Його учні вночі прибули, і вкрали Його, як ми спали. ¹⁴ Як почує ж намісник про це, то його ми переконаємо, і від клопоту визволимо вас. ¹⁵ І, взявши вони срібняки, зробили, як навчено їх. І пронеслося слово оце між юдеями, і тримається аж до сьогодні. ¹⁶ Одинадцять же учнів пішли в Галілею на гору, куди звелів їм Ісус. ¹⁷ І як вони Його вгледіли, поклонились Йому до землі, а дехто вагався. ¹⁸ А Ісус підійшов і промовив до них та й сказав: Дана Мені всяка влада на небі й на землі. ¹⁹ Тож ідіть, і навчіть всі народи, християчи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, ²⁰ навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я перебуватиму з вами повсякденно аж до кінця віку! Амін

Від Марка

¹ Початок Євангелії Ісуса Христа, Сина Божого. ² Як у пророка Ісаї написано: Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує. ³ Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому! ⁴ виступив був так Іван, що в пустині христив та проповідував хрищення на покаяння для прощення гріхів. ⁵ І до нього приходила вся країна Юдейська та всі ерусалимляни, і в річці Йордані від нього христились вони, і визнавали гріхи свої. ⁶ А Іван зодягався в одержу з верблюжого волосу, і мав пояс ремінний на стегнах своїх, а їв сарану та мед польовий. ⁷ І він проповідував, кажучи: Услід за мною йде он Потужніший від мене, що Йому я негідний, нагнувшись, розв'язати ремінця від узуття Його. ⁸ Я христив вас водою, а Той вас христитиме Духом Святим. ⁹ І сталося тими днями, прийшов Ісус з Назарету Галілейського, і від Івана христився в Йордані. ¹⁰ І зараз, коли Він виходив із води, то побачив Іван небо розкрите, і Духа, як голуба, що сходив на Нього. ¹¹ І голос із неба почувся: Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Його! ¹² І зараз повів Його Дух у пустиню. ¹³ І Він був сорок днів у пустині, випробовуваний від сатани, і перебував зо звіриною. І служили Йому Анголи. ¹⁴ А коли Іван виданий був, то прийшов Ісус до Галілеї, і проповідував Божу Євангелію, ¹⁵ і говорив: Збулися часи, і Боже Царство наблизилось. Покайтеся, і віруйте в Євангелію! ¹⁶ А коли Він проходив біля Галілейського моря, то побачив Симона та Андрія, брата Симонового, що невода в море закидали, бо рибалки були. ¹⁷ І сказав їм Ісус: Ідіть услід за Мною, і зроблю, що станете ви ловцями людей. ¹⁸ І зараз вони свого невода кинули, та й пішли вслід за Ним. ¹⁹ А коли недалеко прийшов, то побачив Він Якова Зеведеєвого та брата його Івана, що й вони в човні невода лагодили. ²⁰ І зараз покликав Він їх. І вони залишили батька свого Зеведея в човні з робітниками, і пішли вслід за Ним. ²¹ І приходять вони в Капернаум. І негайно в суботу ввійшов Він у синагогу, і навчати зачав. ²² І дивувались науці Його, бо навчав Він їх, як можновладний, а не як ті книжники. ²³ І зараз у їхній синагозі знайшовся один чоловік, що мав духа нечистого, і він закричав, ²⁴ і сказав: Що Тобі до нас, Ісусе Назарянине? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, Божий Святий. ²⁵ Ісус же йому наказав: Замовчи, і вийди з нього! ²⁶ І затряс дух нечистий того, і, скрикнувши голосом гучним, вийшов із нього. ²⁷ І жахнулися всі, аж питали вони один одного, кажучи: Що це таке? Нова наука із потугою! Навіть духам нечистим наказує Він, і вони Його слухають. ²⁸ І чутка про

Нього пішла хвилі тієї по всій Галілейській країні. ²⁹ І вийшли вони із синагоги небавом, і прийшли з Яковом та Іваном до дому Симонового й Андрієвого. ³⁰ А теща Симонова лежала в гарячці; і зараз сказали про неї Йому. ³¹ І Він підійшов і підвів її, узявши за руку, і гарячка покинула ту, і вона зачала прислуговувати їм. ³² А як вечір настав, коли сонце зайшло, то стали приносити до Нього недужих усіх та біснуватих. ³³ І все місто зібралось перед дверима. ³⁴ І Він уздоровив багатьох, на різні хвороби недужих, і багатьох демонів повиганяв. А демонам не дозволяв Він казати, що знають Його. ³⁵ А над ранком, як дуже ще темно було, уставши, Він вийшов і пішов у місце самітне, і там молився. ³⁶ А Симон та ті, що були з ним, поспішили за Ним. ³⁷ І, знайшовши Його, вони кажуть Йому: Усі шукають Тебе. ³⁸ А Він промовляє до них: Ходім в інше місце, до сіл та околиць міст, щоб і там проповідувати, бо на те Я прийшов. ³⁹ І пішов, і проповідував в їхніх синагогах по всій Галілеї. І демонів Він виганяв. ⁴⁰ І приходить до Нього прокажений, благає Його, і на коліна впадає та й каже Йому: Коли хочеш, Ти можеш очистити мене! ⁴¹ І змилосердився Він, простяг руку Свою, і доторкнувся до нього, та й каже йому: Хочу, будь чистий! ⁴² І проказа зійшла з нього хвилі тієї, і чистим він став. ⁴³ А Він, погрозивши йому, зараз вислав його, ⁴⁴ і йому наказав: Гляди, не оповідай нічого нікому. Але йди, покажися священникові, і принеси за своє очищення, що Мойсей заповів, їм на свідоцтво. ⁴⁵ А він, вийшовши, став багато оповідати й говорити про подію, так що Він не міг явно ввійти вже до міста, але перебував віддалік по самітних місцях. І сходилися звідусюди до Нього.

2

¹ Коли ж Він по кількох днях прийшов знов до Капернауму, то чутка пішла, що Він удома. ² І зібралось багато, аж вони не вміщалися навіть при дверях. А Він їм виголошував слово. ³ І прийшли ось до Нього, несучи розслабленого, якого несли четверо. ⁴ А що через народ до Нього наблизитися не могли, то стелю розкрили, де Він був, і пробравши, звисили ложе, що на ньому лежав розслаблений. ⁵ А Ісус, віру їхню побачивши, каже розслабленому: Відпускаються, сину, гріхи тобі! ⁶ Там же сиділи дехто з книжників, і в серцях своїх думали: ⁷ Чого Він говорить отак? Зневажає Він Бога... Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого? ⁸ І зараз Ісус відчув Духом Своїм, що вони так міркують собі, і сказав їм: Що таке ви в серцях своїх думаете? ⁹ Що легше: сказати розслабленому: Гріхи відпускаються тобі, чи сказати: Уставай, візьми ложе своє та й ходи? ¹⁰ Але щоб ви знали, що Син Людський має владу прощати гріхи на землі, каже розслабленому: ¹¹ Тобі Я наказую: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім! ¹² І той устав, і негайно взяв ложе, і вийшов перед

усіма, так що всі дивувались і славили Бога, й казали: Ніколи такого не бачили ми! ¹³ І вийшов над море Він знов. А весь натовп до Нього приходив, і Він їх навчав. ¹⁴ А коли Він проходив, то побачив Левія Алфієвого, що сидів на митниці, і каже йому: Іди за Мною! Той устав, і пішов услід за Ним. ¹⁵ Коли ж Він сидів при столі в його домі, то багато митників і грішників сиділи з Ісусом та з учнями Його; бо було їх багато, і вони ходили за Ним. ¹⁶ Як побачили ж книжники та фарисеї, що Він їсть із грішниками та з митниками, то сказали до учнів Його: Чому то Він їсть із митниками та з грішниками? ¹⁷ А Ісус, як почув, промовляє до них: Лікаря не потребують здорові, а слабі. Я не прийшов кликати праведних, але грішників на покаєння. ¹⁸ А учні Іванові та фарисейські постили. І приходять вони, та й говорять до Нього: Чому учні Іванові та фарисейські постять, а учні Твої не постять? ¹⁹ Ісус же промовив до них: Хіба постити можуть гості весільні, поки з ними ще є молодий? Доки мають вони молодого з собою, то постити не можуть. ²⁰ Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, то й постити будуть вони за тих днів. ²¹ І не пришиває ніхто до старої одежі латки з сукна сирового, а як ні, то край латки нової одірветься там від старого, і дірка стане ще гірша. ²² І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюки, а то попрориває вино бурдюки, і вино й бурдюки пропадуть, а вливають вино молоде до нових бурдюків. ²³ І сталось, як Він переходив ланами в суботу, Його учні дорогою йшли, та й стали колосся зривати. ²⁴ Фарисеї ж казали Йому: Подивись, чому роблять у суботу вони, чого не годиться? ²⁵ А Він їм відказав: Чи ж ви не читали ніколи, що зробив був Давид, як потребу він мав та сам зголоднів був і ті, що були з ним? ²⁶ Як він увійшов був до Божого дому за первосвященника Авіятара, і спожив хліби показні, яких їсти не можна було, тільки священикам, і дав він і тим, хто був із ним? ²⁷ І сказав Він до них: Субота постала для чоловіка, а не чоловік для суботи, ²⁸ а тому то Син Людський Господь і суботі.

3

¹ І Він знову до синагоги ввійшов. І був там один чоловік, який мав суху руку. ² І, щоб обвинуватити Його, наглядали за Ним, чи Він у суботу того не вздоровить. ³ І говорить Він до чоловіка з сухою рукою: Стань посередині! ⁴ А до них промовляє: У суботу годиться робити добре, чи робити лихе, життя зберегти, чи погубити? Вони ж мовчали. ⁵ І споглянув Він із гнівом на них, засмучений закам'янілістю їхніх сердець, і сказав чоловікові: Простягни свою руку! І той простяг, і рука йому стала здорова! ⁶ Фарисеї ж негайно пішли та з іродіями раду зробили на Нього, як Його погубити. ⁷ А Ісус із Своїми учнями вийшов над море. І натовп великий ішов вслід за Ним

із Галілеї й з Юдеї,⁸ і з Єрусалиму, і з Ідумеї, і з-за Йордання, і з Тиру й Сидону. Натовп великий, прочувши, як багато чинив Він, зібрався до Нього.⁹ І сказав Він до учнів Своїх наготовити човна Йому, через натовп, щоб до Нього не тиснулись.¹⁰ Бо Він багатьох уздоровив, так що хто тільки немочі мав, то тислись до Нього, щоб Його доторкнутись.¹¹ І духи нечисті, як тільки вбачали Його, то падали ницьма перед Ним, і кричали й казали: Ти Син Божий!¹² А Він їм суворо наказував, щоб вони Його не виявляли.¹³ І Він вийшов на гору, і покликав, кого Сам хотів; вони ж приступили до Нього.¹⁴ І визначив Дванадцятьох, щоб із Ним перебували, і щоб послати на проповідь їх,¹⁵ і щоб мали вони владу вздоровляти недуги й вигонити демонів.¹⁶ І визначив Він оцих Дванадцятьох: Симона, і дав йому ймення Петро,¹⁷ і Якова Зеведеєвого, і Івана, брата Якова, і дав їм імена Воанергес, цебто сини громові,¹⁸ і Андрія, і Пилипа, і Варфоломія, і Матвія, і Хому, і Якова Алфієвого, і Тадея, і Симона Кананіта¹⁹ та Юду Іскаріотського, що й видав Його.²⁰ І приходять до дому вони. І знову зібралось народу, що вони не могли навіть хліба з'їсти.²¹ І коли Його ближчі почули, то вийшли, щоб узяти Його, бо говорено, ніби Він несамовитий.²² А книжники, що поприходили з Єрусалиму, казали: Має Він Вельзевула, і виганяє демонів силою князя демонів.²³ І, закликавши їх, Він у притчах до них промовляв: Як може сатана сатану виганяти?²⁴ І коли царство поділиться супроти себе, не може встояти те царство.²⁵ І коли дім поділиться супроти себе, не може встояти той дім.²⁶ І коли б сатана сам на себе повстав і поділився, то не зможе встояти він, але згине.²⁷ Ніхто бо не може вдертись у дім дужого, та й пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого, і аж тоді пограбує господу його.²⁸ Поправді кажу вам, що простяться людським сином усі прогріхи та богозневаги, хоч би як вони богозневажали.²⁹ Але, хто богозневажить Духа Святого, повіки йому не відпуститься, але гріху вічному він підпадає.³⁰ Бож казали вони: Він духа нечистого має.³¹ І поприходили мати Його та брати Його, і, осторонь ставши, послали до Нього і Його викликали.³² А народ кругом Нього сидів. І сказали Йому: Ото мати Твоя, і брати Твої, і сестри Твої он про Тебе питаються осторонь.³³ А Він їм відповів і сказав: Хто Моя мати й брати? ³⁴ І поглянув на тих, що круг Нього сиділи, і промовив: Ось мати Моя та браття Мої! ³⁵ Бо хто Божу волю чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати.

4

¹ І знову почав Він навчати над морем. І зібралось до Нього багато народу, так що Сам Він до човна на морі ввійшов і сидів, а народ увесь був на землі покрай моря.² І багато навчав Він їх притчами, і в науці Своїй їм казав: ³ Слухайте, вийшов сіяч

ось, щоб сіяти. ⁴ І як сів, упало зерно одне край дороги, і налетіли пташки, і його повидзьобували. ⁵ Друге ж упало на ґрунт кам'янистий, де не мало багато землі, і негайно зійшло, бо земля неглибока була; ⁶ а як сонце зійшло то зів'яло, і, коріння не мавши, усохло. ⁷ А інше впало між терен, і вигнався терен, і його поглушив, і плоду воно не дало. ⁸ Інше ж упало на добрую землю, і дало плід, що посходив і ріс; і видало втридцятєро, у шістдесят і в сто раз. ⁹ І сказав: Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає! ¹⁰ І, як остався Він насамоті, Його запитали найближчі з Дванадцятьма про цю притчу. ¹¹ І Він їм відповів: Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а тим, що за вами, усе відбувається в притчах, ¹² щоб оком дивились вони і не бачили, вухом слухали і не зрозуміли, щоб коли вони не навернулися, і відпущені будуть гріхи їм! ¹³ І Він їх запитав: Ви не розумієте притчі цієї? І як вам зрозуміти всі притчі! ¹⁴ Сіяч сіє слово. ¹⁵ А котрі край дороги, де сіється слово, це ті, що як тільки почують, то зараз приходить до них сатана, і забирає слово, посіяне в них. ¹⁶ Так само й посіяні на кам'янистому ґрунті, вони, як почують те слово, то з радістю зараз приймають його, ¹⁷ та коріння не мають у собі й непостійні; а згодом, як утиск або переслідування наступає за слово, вони спокушаються зараз. ¹⁸ А між терен посіяне, це ті, що слухають слово, ¹⁹ але клопоти цьогосвітні й омана багатства та різні бажання ввіходять, та й заглушують слово, і плоду воно не дає. ²⁰ А посіяне в добрую землю це ті, що слухають слово й приймають, і родять утридцятєро, у шістдесят і в сто раз. ²¹ І сказав Він до них: Чи світильника приносять на те, щоб поставити його під посудину, чи може під ліжку? А не щоб поставити на свічнику? ²² Бо немає нічого захованого, що не виявиться, і немає таємного, що не вийде наяв. ²³ Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає! ²⁴ І сказав Він до них: Уважайте, що чуєте: Якою мірою будете міряти, такою відміряють вам, і додадуть вам. ²⁵ Бо хто має, то дасться йому, хто ж не має, забереться від нього й те, що він має. ²⁶ І сказав Він: Так і Боже Царство, як той чоловік, що кидає в землю насіння, ²⁷ і чи спить, чи встає він удень та вночі, а насіння пускає паростки та росте, хоч не знає він, як. ²⁸ Бо родить земля сама з себе: перше вруна, потім колос, а тоді повне збіжжя на колосі. ²⁹ А коли плід доспіє, зараз він посилає серпа, бо настали жнива. ³⁰ І сказав Він: До чого прирівняємо Царство Боже? Або в якій притчі представим його? ³¹ Воно як те зерно гірчичне, яке, коли сіється в землю, найдрібніше за всі земні насіння. ³² Як посіяне ж буде, виростає, і стає над усі зілля більше, і віття пускає велике таке, що кублитись може в тіні його птаство небесне. ³³ І такими притчами багатьома Він їм слово звіщав, поскільки вони могли слухати. ³⁴ І без притчі нічого Він їм не казав, а учням Своїм самотою вияснював усе. ³⁵ І сказав Він

до них того дня, коли вечір настав: Переплиньмо на той бік. ³⁶ І, лишивши народ, узяли із собою Його, як у човні Він був; і інші човни були з Ним. ³⁷ І знялася ось буря велика, а хвилі вливалися в човен, аж човен водою вже був переповнився! ³⁸ А Він спав на кормі на подушці... І вони розбудили Його та й сказали Йому: Учителю, чи Тобі байдуже, що ми гинемо?... ³⁹ Тоді Він устав, і вітрові заборонив, і до моря сказав: Мовчи, перестань! І стих вітер, і тиша велика настала... ⁴⁰ І сказав Він до них: Чого ви такі полохливі? Чому віри не маєте? ⁴¹ А вони налякалися страхом великим, і говорили один до одного: Хто ж це такий, що вітер і море слухняні Йому?

5

¹ І на другий бік моря вони прибули, до землі Гадаринської. ² І як вийшов Він із човна, то зараз Його перестрів чоловік із могильних печер, що мав духа нечистого. ³ Він мешкання мав у гробах, і ніхто й ланцюгами зв'язати не міг його, ⁴ бо часто кайданами та ланцюгами в'язали його, але він розривав ланцюги та кайдани торощив, і ніхто не міг угамувати його. ⁵ І він повсякчас перебував день і ніч у гробах та в горах, і кричав, і бився об каміння... ⁶ А коли він Ісуса побачив здалека, то прибіг, і вклонився Йому, ⁷ і закричав гучним голосом, кажучи: Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Богом Тебе заклинаю, не муч Ти мене! ⁸ Бо сказав Він йому: Вийди, душе нечистий, із людини! ⁹ І запитав Він його: Як тобі на ім'я? А той відповів: Легіон мені ймення багато бо нас. ¹⁰ І він Його дуже просив, щоб їх не вислав із тієї землі. ¹¹ Пасся ж там на горі гурт великий свиней. ¹² І просилися демони, кажучи: Пошли нас у свиней, щоб у них ми ввійшли. ¹³ І дозволив Він їм. І повиходили духи нечисті, і в свиней увійшли. І гурт кинувся з кручі до моря, а було зо дві тисячі їх і вони потопилися в морі... ¹⁴ А їхні пастухи повтікали та в місті й по селах звістили. І повиходили люди побачити, що сталось. ¹⁵ І прийшли до Ісуса й побачили, що той біснுவатий, що мав легіона, убраний сидів, і при умі, і полякались вони... ¹⁶ Самовидці ж їм розповіли, що сталося з тим біснуватим, також про свиней. ¹⁷ І вони стали благати Його, щоб пішов Собі з їхнього краю. ¹⁸ А як Він сів до човна, то біснуватий став просити Його, щоб залишитися з Ним. ¹⁹ Ісус же йому не дозволив, а промовив до нього: Іди до дому свого, до своїх, і їм розповіж, які речі великі Господь учинив тобі, і як змилювався над тобою! ²⁰ І пішов він та в Десятимісті зачав проповідувати, які речі великі Ісус учинив йому. І всі дивувались! ²¹ І коли переплив Ісус човном на той бік ізнов, то до Нього зібралось багато народу. І був Він над морем. ²² І приходять один із старших синагоги, на ймення Яір, і, як побачив Його, припадає до ніг Йому, ²³ і дуже благає Його та

говорить: Моя дочка кінчається. Прийди ж, поклади Свої руки на неї, щоб видужала та жила!...²⁴ І пішов Він із ним. За Ним натовп великий ішов, і тиснувся до Нього.²⁵ А жінка одна, що дванадцять років хворою на кровотечу була,²⁶ що чимало натерпілася від багатьох лікарів, і витратила все добро своє, та ніякої помочі з того не мала, а прийшла ще до гіршого,²⁷ як зачула вона про Ісуса, підійшла через натовп іззаду, і доторкнулась до одежі Його...²⁸ Бо вона говорила про себе: Коли хоч доторкнусь до одежі Його, то одужаю...²⁹ І висохло хвилі тієї джерело кровотечі її, і тілом відчула вона, що видужала від недуги!³⁰ І в ту мить Ісус вичув у Собі, що вийшла з Нього сила. І Він до народу звернувся й спитав: Хто доторкнувся до Моєї одежі?³¹ І відказали Йому Його учні: Ти бачиш, що тисне на Тебе народ, а питаєшся: Хто доторкнувся до Мене?³² А Він навкруги поглядав, щоб побачити ту, що зробила оце.³³ І жінка злякалась та затрусилась, бо знала, що сталося їй. І вона підійшла, і впала ницьма перед Ним, і всю правду Йому розповіла...³⁴ А Він їй сказав: Твоя віра, о дочко, спасла тебе; іди з миром, і здоровою будь від своєї недуги!³⁵ Як Він ще говорив, приходять ось від старшини синагоги та й кажуть: Дочка твоя вмерла; чого ще турбуєш Учителя?...³⁶ А Ісус, як почув слово сказане, промовляє до старшини синагоги: Не лякайся, тільки віруй!³⁷ І Він не дозволив іти за Собою нікому, тільки Петрові та Якову, та Іванові, братові Якова.³⁸ І приходять у дім старшини синагоги, і Він бачить метушню та людей, що плакали та голосили.³⁹ А ввійшовши, сказав Він до них: Чого ви метушитеся та плачете? Не вмерло дівча, але спить!⁴⁰ І вони насміхалися з Нього. А Він усіх випровадив, узяв батька дівчати та матір, та тих, хто був із Ним, і ввійшов, де лежало дівча.⁴¹ І взяв Він за руку дівча та й промовив до нього: Таліта, кумі що значить: Дівчатко, кажу тобі встань!⁴² І в ту мить підвелось й ходило дівча; а років мало з дванадцять. І всі зараз жажнулися з дива великого!...⁴³ А Він наказав їм суворо, щоб ніхто не довідався про це. І дати їй їсти звелів.

6

¹ І, ввійшовши звідти, Він прийшов до Своєї батьківщини, а за Ним ішли учні Його.² Як настала ж субота, Він навчати почав у синагозі. І багато-хто, чувши, дивуватися стали й питали: Звідки в Нього оце? І що за мудрість, що дана Йому? І що за чуда, що стаються руками Його?³ Хіба ж Він не тесля, син Маріїн, брат же Якову, і Йосипу, і Юді та Симонові? А сестри Його хіба тут не між нами? І вони спокушались Ним...⁴ А Ісус їм сказав: Пророка нема без пошани, хіба тільки в вітчизні своїй, та в родині своїй, та в домі своїм.⁵ І Він тут учинити не міг чуда жадного, тільки деяких хворих, руки поклавши на них, уздоровив.⁶ І Він

дивувався їх невірству. І ходив Він по селах навкруг та навчав. ⁷І, закликавши Дванадцятьох, зачав їх по двох посилати, і владу їм дав над нечистими духами. ⁸І звелів їм нічого в дорогу не брати, крім палиці тільки самої: ні торби, ні хліба, ані мідяків у свій черес, ⁹а ходити в сандалях, і двох убрань не носити. ¹⁰І промовив до них: Коли ви де ввійдете в дім, залишайтеся там, аж поки не вийдете звідти. ¹¹А як місто яке вас не прийме, і не послухають вас, то, виходячи звідти, обтрусіть порошок, що в вас під ногами, на свідчення супроти них. Поправді кажу вам, легше буде Содому й Гоморрі дня судного, аніж місту тому! ¹²І вийшли вони, і проповідували, щоб каялися. ¹³І багато вигонили демонів, і оливою хворих багато намащували і вздоровляли. ¹⁴І прочув про Ісуса цар Ірод, бо ім'я Його стало загально відоме, і сказав, що то Іван Христитель із мертвих воскрес, і тому творяться чуда від нього. ¹⁵Інші впевняли, що Ілля Він, а знов інші казали, що пророк, або як один із пророків. ¹⁶А Ірод, прочувши, сказав: Іван, якому я голову стяв був, оце він воскрес! ¹⁷Той бо Ірод, пославши, схопив був Івана, і в в'язниці закув його, через Іродіяду, дружину брата свого Пилипа, бо він одружився був із нею. ¹⁸Бо Іван казав Іродові: Не годиться тобі мати за дружину жінку брата свого! ¹⁹А Іродіяда лютилась на нього, і хотіла йому смерть заподіяти, та не могла. ²⁰Бо Ірод боявся Івана, знаючи, що він муж праведний і святий, і беріг його. І, його слухаючи, він дуже бентежився, але слухав його залюбки. ²¹Та настав день догідний, коли дня народження Ірод справляв був бенкета вельможам своїм, і тисячникам, і галілейській старшині, ²²і коли прийшла дочка тієї Іродіяди, і танцювала, і сподобалася Іродові та присутнім із ним при столі, тоді цар промовив до дівчини: Прости мене, чого хочеш, і дам я тобі! ²³І поклявся він їй: Чого тільки від мене попросиш, то дам я тобі, хоча б і півцарства мого! ²⁴Вона ж вийшла, і спиталася матері своєї: Чого маю просити? А та відказала: Голови Івана Христителя... ²⁵І зараз квапливо вернулася вона до царя, і просила, говорячи: Я хочу, щоб дав ти негайно мені на полумиску голову Івана Христителя! ²⁶І засмутився цар, але через клятву й з-за тих, що з ним були при столі, не схотів їй відмовити. ²⁷І цар зараз послав вояка, і звелів принести Іванову голову. ²⁸І пішов він, і стяв у в'язниці Івана, і приніс його голову на полумискові, і дівчаті віддав, а дівча віддало її своїй матері... ²⁹А коли його учні зачули, то прийшли, і взяли його тіло, і до гробу поклали його. ³⁰І посходилися до Ісуса апостоли, і розповіли Йому все, як багато зробили вони, і як багато навчили. ³¹І сказав Він до них: Ідіть осібно самі до безлюдного місця, та трохи спочиньте. Бо багато народу приходило та відбувало, аж навіть не мали коли й поживитись. ³²І відпливли вони човном окремо до місця безлюдного. ³³І побачили їх, коли плинули, і багато-хто їх розпізнали. І пішки

побігли туди з усіх міст, та й їх випередили. ³⁴ І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, і змилювався над ними, бо були, немов вівці, що не мають пастуха. І зачав їх багато навчати. ³⁵ І, як минуло вже часу доволі, підійшли Його учні до Нього та й кажуть: Це місце безлюдне, а година вже пізня. ³⁶ Відпусти їх, нехай підуть в осади та села близькі, і куплять собі чого їсти. ³⁷ А Він відповів і сказав їм: Дайте їсти їм ви. Вони ж відказали Йому: Чи ми маємо піти та хліба купити на двісті динаріїв, і дати їм їсти? ³⁸ А Він їх запитав: Скільки маєте хліба? Ідїть, побачте! І розізнавши, сказали: П'ять хлібів та дві риби. ³⁹ І звелів їм усіх на зеленій траві посадити один біля одного. ⁴⁰ І розсілись рядами вони, по сто та по п'ятдесят. ⁴¹ І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив, і поламав ті хліби, і дав учням, щоб клали перед ними, і дві риби на всіх поділив. ⁴² І всі їли й наїлися! ⁴³ А з кусків позоставих та з риб назбирали дванадцять повних кошів. ⁴⁴ А тих, хто хліб споживав, було тисяч із п'ять чоловіка! ⁴⁵ І зараз звелів Своїм учням до човна сідати, і на той бік поплинути до Віфсаїди, раніше Його, поки Сам Він відпустить народ. ⁴⁶ І Він їх відпустив, та й пішов помолитись на гору. ⁴⁷ А як вечір настав, човен був серед моря, а Він Сам один на землі. ⁴⁸ Коли ж Він побачив, як вони веслуванням мордуються, бо вітер їм був супротивний, о четвертій сторожі вночі підійшов Він до них, по морю йдучи, і хотів їх минути. ⁴⁹ А вони, як побачили, що йде Він по морю, подумали, що то мара, та й стали кричати, ⁵⁰ бо Його всі побачили та налякались. А Він зараз до них обізвався й сказав їм: Будьте смілі, це Я, не лякайтесь! ⁵¹ І ввійшов Він у човен до них, і вітер зтих. А вони здивувалися дуже в собі, ⁵² бо не зрозуміли чуда про хліби, бо серце їхнє було затверділе. ⁵³ Перепливши ж вони, прибули в землю Генісаретську й причалили. ⁵⁴ І, як вони повиходили з човна, люди зараз пізнали Його, ⁵⁵ і порозбігались по всій тій околиці, і стали на ложах недужих приносити, де тільки прочули були, що Він є. ⁵⁶ І куди тільки Він прибував до сіл, чи до міст, чи до осель, клали недужих на майданах, і благали Його, щоб могли доторкнутись хоч краю одежі Його. І хто тільки до Нього доторкувався, той був уздоровлений!

7

¹ І зібрались до Нього фарисеї та деякі з книжників, які прибули із Єрусалиму, ² і побачили, що деякі з учнів Його їли хліб руками нечистими, цебто невмитими. ³ Бо фарисеї й усі юдеї, зберігаючи передання старших, не їдять, як старанно не виміють рук; ⁴ а вернувшись з ринку, вони ні їдять, поки не вмиються. Багато є й іншого, що вони приймають, щоб додержувати: миття чаш, і глеків, і мідяного посуду. ⁵ І запитали Його фарисеї та книжники: Чому

учні Твої не живуть за переданням старших, але хліб споживають руками нечистими? ⁶ А Він їм відказав: Добре пророкував про вас, лицемірів, Ісає, як написано: Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє далеко від Мене... ⁷ Та однак надаремне шанують Мене, бо навчають наук людських заповідей. ⁸ Занехавши заповідь Божу, передань людських ви тримаєтесь: обмиваєте глеки та чаші, і багато такого подібного й іншого робите ви. ⁹ І сказав Він до них: Спритно відкидаєте ви заповідь Божу, аби зберегти своє передання. ¹⁰ Бо Мойсей наказав: Шануй батька свого та матір свою, та: Хто злорічить на батька чи матір, нехай смертю помре. ¹¹ А ви кажете: Коли скаже хто батьку чи матері: Корван, чи дар Богові те, чим би ти скористатись від мене хотів, ¹² то вже вільно йому не робити нічого для батька чи матері, ¹³ порушуючи Боже Слово вашим переданням, що його ви самі встановили. І багато такого ви іншого робите. ¹⁴ І Він знову покликав народ і промовив до нього: Послухайте Мене всі, і зрозумійте! ¹⁵ Немає нічого назовні людини, що, увіходячи в неї, могло б опоганити її; що ж із неї виходить, те людину опоганює. ¹⁶ Коли має хто вуха, щоб слухати, нехай слухає! ¹⁷ А коли від народу ввійшов Він до дому, тоді учні Його запиталися в Нього про притчу. ¹⁸ І Він їм відказав: Чи ж і ви розуміння не маєте? Хіба ж не розумієте ви, що все те, що входить іззовні в людину, не може опоганити її? ¹⁹ Бо не входить до серця йому, але до живота, і виходить назовні, очищуючи всяку їжу. ²⁰ А далі сказав Він: Що з людини виходить, те людину опоганює. ²¹ Бо зсередини, із людського серця виходять лихі думки, розпуста, крадіж, душогубства, ²² перелюби, здирства, лукавства, підступ, безстидства, завидюще око, богозневага, гордощі, безум. ²³ Усе зле це виходить зсередини, і людину опоганює! ²⁴ І встав Він, і звідти пішов у землю тирську й сидонську. І, ввійшовши до дому, Він хотів, щоб ніхто не довідався, та не міг утаїтись. ²⁵ Негайно бо жінка одна, якої дочка мала духа нечистого, прочула про Нього, і прийшла, та й припала до ніг Йому. ²⁶ А ця жінка грекиня була, родом сирофінікіянка. Вона стала благати Його, щоб із дочки її демона вигнав. ²⁷ А Він їй сказав: Дай, щоб перше наїлися діти, не годиться бо хліб забирати в дітей, і кинути щенятам! ²⁸ А вона Йому в відповідь каже: Так, Господи! Але навіть щенята їдять під столом від дитячих кришок... ²⁹ І Він їй сказав: За слово оце йди собі, демон вийшов із твоєї дочки! ³⁰ А коли вона в дім свій вернулась, то знайшла, що дочка на постелі лежала, а демон вийшов із неї. ³¹ І вийшов Він знов із країв тирських і сидонських, і подався шляхом на Сидон над море Галілейське, через околиці Десятимістя. ³² І приводять до Нього глухого немову, і благають Його, щоб руку на нього поклав. ³³ І взяв Він його від народу самого, і вклав пальці Свої йому в вуха, і,

сплюнувши, доторкнувся його язика. ³⁴ І, на небо споглянувши, Він зідхнув і промовив до нього: Еффата; цебто: Відкрийся! ³⁵ І відкрилися вуха йому, і путо його язика розв'язалось негайно, і він став говорити виразно! ³⁶ А Він їм звелів, щоб нікому цього не розповідали. Та що більше наказував їм, то ще більш розголошували. ³⁷ І дуже всі дивувалися та говорили: Він добре все робить: глухим дає чути, а німим говорити!

8

¹ Тими днями, коли було знову багато народу, а їсти не мали чого, покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: ² Жаль мені тих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, та їсти не мають чого. ³ А коли відпущу їх голодних до їхніх домівок, то ослабнуть у дорозі, бо деякі з них поприходили здалека. ⁴ І відказали Йому Його учні: Звідки зможе хто нагодувати їх хлібом отут у пустині? ⁵ А Він їх запитав: Скільки маєте хліба? Вони ж повідомили: Семеро. ⁶ Тоді Він народу звелів на землі посідати. І, взявши семеро хліба, віддавши подяку, Він поламав і дав учням Своїм, щоб роздати. А вони роздавали народові. ⁷ І мали вони трохи рибок; і Він їх поблагословив, і роздати звелів також їх. ⁸ І всі їли й наїлися, а з позосталих кусків сім кошів назбирали... ⁹ А їдців було тисяч з чотири! ¹⁰ І всів Він негайно до човна з Своїми учнями, та й прибув до землі Далманутської. ¹¹ І вийшли фарисеї, і почали сперечатися з Ним, і, Його випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. ¹² А Він тяжко зідхнув у Своїм дусі й промовив: Якої ознаки цей рід вимагає? Поправді кажу вам, що родові цьому ознака не буде дана! ¹³ І покинув Він їх, усів знову до човна, і на той бік відбув. ¹⁴ І забули вони взяти хліба, і крім одного буханця, у човні не мали з собою нічого. ¹⁵ А Він їм наказував та говорив: Стережіться уважливо фарисейської розчини й розчини Іродової! ¹⁶ Вони ж міркували й казали один до одного, що хліба не мають вони. ¹⁷ А Ісус, знаючи те, промовляє до них: Чого ви міркуєте, що хліба не маєте? Чи ви ще не знаєте й не розумієте? Чи ще маєте серце своє затверділим? ¹⁸ Мавши очі не бачите, і мавши вуха не чуєте? І не пам'ятаєте, ¹⁹ коли п'ять хлібів Я ламав на п'ять тисяч, скільки повних кошів із кусків ви зібрали? Вони кажуть до Нього: Дванадцять. ²⁰ А як сім на чотири тисячі, скільки кошків повних з кусків ви зібрали? І відказують: Сім. ²¹ І сказав Він до них: Ви ще не розумієте?... ²² І приходять вони в Віфсаїду. І приводять до Нього сліпого, і благають Його, щоб доторкнувся до нього. ²³ І взяв Він сліпого за руку, та й вивів його за село. І послинивши очі йому, поклав руки на нього, і питався його, чи що бачить. ²⁴ І, зиркнувши, сказав той: Я бачу людей, які ходять, немов би дерева... ²⁵ Потім знов Він поклав Свої руки на очі йому, і прозрів той, і одужав, і виразно став бачити

все! ²⁶ І послав Він додому його й наказав: До села й не заходь, і нікому в селі не розповідай! ²⁷ Потому пішов Ісус й учні Його до сіл Кесарії Пилипової, а в дорозі питав Своїх учнів, говорячи їм: За кого Мене люди вважають? ²⁸ Вони ж відповіли Йому, кажучи: За Івана Христителя, другі за Іллю, а інші за одного з пророків. ²⁹ І Він запитав їх: А ви за кого Мене маєте? Петро Йому в відповідь каже: Ти Христос! ³⁰ І Він заборонив їм, щоб нікому про Нього вони не казали! ³¹ І почав їх навчати, що Синові Людському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященики, і книжники, і Він буде вбитий, але третього дня Він воскресне. ³² І те слово казав Він відкрито. А Петро узяв набік Його, і Йому став перечити. ³³ А Він обернувся й поглянув на учнів Своїх, та й Петру докорив і сказав: Відступись, сатано, від Мене, бо думаєш ти не про Боже, а про людське! ³⁴ І Він покликав народ із Своїми учнями, та й промовив до них: Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста та й за Мною йде! ³⁵ Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто згубить душу свою ради Мене та Євангелії, той її збереже. ³⁶ Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапастить? ³⁷ Або що назамін дасть людина за душу свою? ³⁸ Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися в роді цім перелюбнім та грішнім, того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Свого Отця з Анголами святими.

9

¹ І сказав Він до них: Поправді кажу вам, що деякі з тут-о приявних не скуштують смерти, аж поки не бачитимуть Царства Божого, що прийшло воно в силі. ² А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, та й веде їх осібно на гору високу самих. І Він переобразивсь перед ними. ³ І стала одежа Його осяйна, дуже біла, як сніг, якої білильник не зміг би так вибілити на землі! ⁴ І з'явивсь їм Ілля та Мойсей, і розмовляли з Ісусом. ⁵ І озвався Петро та й сказав до Ісуса: Учителю, добре бути нам тут! Поставмо ж собі три шатрі: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі... ⁶ Бо не знав, що казати, бо були перелякані. ⁷ Та хмара ось їх заслонила, і голос почувся із хмари: Це Син Мій Улюблений, Його слухайтеся! ⁸ І зараз, звівши очі свої, вони вже нікого з собою не бачили, крім Самого Ісуса. ⁹ А коли з гори сходили, Він їм наказав, щоб нікому того не казали, що бачили, аж поки Син Людський із мертвих воскресне. ¹⁰ І вони заховали те слово в собі, сперечаючися, що то є: воскреснути з мертвих. ¹¹ І вони запитали Його та сказали: Що це книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти? ¹² А Він відказав їм: Тож Ілля, коли прийде попереду, усе приготує. Та як же про Людського Сина написано, що мусить багато Він витерпіти, і буде зневажений? ¹³ Але вам кажу, що й Ілля був прийшов, та зробили йому, що

тільки хотіли, як про нього написано... ¹⁴ А коли повернулись до учнів, коло них вони вгледіли безліч народу та книжників, що сперечалися з ними. ¹⁵ І негайно ввесь натовп, як побачив Його, сполохнувся із дива, і назустріч побіг, і став вітати Його. ¹⁶ І запитався Він їх: Про що сперечаєтесь з ними? ¹⁷ І Йому відповів один із натовпу: Учителю, привів я до Тебе ось сина свого, що духа німого він має. ¹⁸ А як він де схопить його, то об землю кидає ним, і він піну пускає й зубами скрегоче та сохне. Я казав Твоїм учням, щоб прогнали його, та вони не змогли. ¹⁹ А Він їм у відповідь каже: О, роде невірний, доки буду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведіть до Мене його! ²⁰ І до Нього того привели. І як тільки побачив Його, то дух зараз затряс ним. А той, повалившись на землю, став качатися та заливатися піною... ²¹ І Він запитав його батька: Як давно йому сталося це? Той сказав: Із дитинства. ²² І почасти кидав він ним і в огонь, і до води, щоб його погубити. Але коли можеш що Ти, то змилуйсь над нами, і нам поможи! ²³ Ісус же йому відказав: Щодо того твого коли можеш, то тому, хто вірує, все можливе! ²⁴ Зараз батько хлоп'яти з слізьми закричав і сказав: Вірую, Господи, поможи недовірству моему! ²⁵ А Ісус, як побачив, що натовп збігається, то нечистому духові наказав, і сказав йому: Душе німий і глухий, тобі Я наказую: вийди з нього, і більше у нього не входи! ²⁶ І, закричавши та міцно затрясши, той вийшов. І він став, немов мертвий, аж багато-хто стали казати, що помер він... ²⁷ А Ісус узяв за руку його та й підвів його, і той устав. ²⁸ Коли ж Він до дому прийшов, то учні питали Його самотою: Чому ми не могли його вигнати? ²⁹ А Він їм сказав: Цей рід не виходить інакше, як тільки від молитви та посту. ³⁰ І вони вийшли звідти, і проходили по Галілеї. А Він не хотів, щоб довідався хто. ³¹ Бо Він Своїх учнів навчав і казав їм: Людський Син буде виданий людям до рук, і вони Його вб'ють, але вбитий, воскресне Він третього дня! ³² Вони ж не зрозуміли цього слова, та боялись Його запитати. ³³ І прибули вони в Капернаум. А як був Він у домі, то їх запитав: Про що міркували в дорозі? ³⁴ І мовчали вони, сперечалися бо проміж себе в дорозі, хто найбільший. ³⁵ А як сів, то покликав Він Дванадцятьох, і промовив до них: Коли хто бути першим бажає, нехай буде найменшим із усіх і слуга всім! ³⁶ І взяв Він дитину, і поставив її серед них. І, обнявши її, Він промовив до них: ³⁷ Коли хто в Ім'я Моє прийме одне з дітей таких, той приймає Мене. Хто ж приймає Мене, не Мене він приймає, а Того, Хто послав Мене! ³⁸ Обізвався до нього Іван: Учителю, ми бачили одного чоловіка, який з нами не ходить, що виганяє Ім'ям Твоїм демонів; і ми заборонили йому, бо він із нами не ходить. ³⁹ А Ісус відказав: Не забороняйте йому, бо немає такого, що Ім'ям Моїм чудо зробив би, і зміг би небаром лихословити Мене. ⁴⁰ Хто бо не супроти

нас, той за нас! ⁴¹ І коли хто напоїть вас кухлем води в Ім'я Мое ради того, що ви Христові, поправді кажу вам: той не згубить своєї нагороди! ⁴² Хто ж спокусить одного з малих цих, що вірять, то краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити, та й кинути в море! ⁴³ І коли рука твоя спокушає тебе, відітни її: краще тобі ввійти до життя одноруким, ніж з обома руками ввійти до геєнни, до огню негасимого, ⁴⁴ де їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь. ⁴⁵ І коли нога твоя спокушає тебе, відітни її: краще тобі ввійти до життя одноногим, ніж з обома ногами бути вкиненому до геєнни, до огню негасимого, ⁴⁶ де їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь. ⁴⁷ І коли твоє око тебе спокушає, вибери його: краще тобі однооким ввійти в Царство Боже, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огненної, ⁴⁸ де їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь! ⁴⁹ Бо посолиться кожен огнем, і кожна жертва посолиться сіллю. ⁵⁰ Сіль добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, чим поправити її? Майте сіль у собі, майте й мир між собою!

10

¹ І, вийшовши звідти, Він приходить у землю Юдейську, на той бік Йордану. І знову зібралися юрби до Нього, і знов Він навчав їх, звичаєм Своїм. ² І підійшли фарисеї й спитали, Його випробовуючи: Чи дозволено чоловікові дружину свою відпустити? ³ А Він відповів і сказав їм: Що Мойсей заповів вам? ⁴ Вони ж відказали: Мойсей заповів написати листа роздового, та й відпустити. ⁵ Ісус же промовив до них: То за ваше жорстокосердя він вам написав оцю заповідь. ⁶ Бог же з початку творіння створив чоловіком і жінкою їх. ⁷ Покине тому чоловік свого батька та матір, ⁸ і стануть обоє вони одним тілом, тим то немає вже двох, але одне тіло. ⁹ Тож, що Бог спарував, людина нехай не розлучує! ¹⁰ А вдома про це учні знов запитали Його. ¹¹ І Він їм відказав: Хто дружину відпустить свою, та й одружиться з іншою, той чинить перелюб із нею. ¹² І коли дружина покине свого чоловіка, і вийде заміж за іншого, то чинить перелюб вона. ¹³ Тоді поприносили діток до Нього, щоб Він доторкнувся до них, учні ж їм докоряли. ¹⁴ А коли спостеріг це Ісус, то обурився, та й промовив до них: Пустіть діток до Мене приходити, і не бороніть їм, бо таких Царство Боже! ¹⁵ Поправді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, немов те дитя, той у нього не ввійде. ¹⁶ І Він їх пригорнув, і поблагословив, на них руки поклавши. ¹⁷ І коли вирушав Він у путь, то швидко наблизивсь один, упав перед Ним на коліна, і спитався Його: Учителю Добрий, що робити мені, щоб вічне життя впадкувати? ¹⁸ Ісус же йому відказав: Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. ¹⁹ Знаєш заповіді: Не вбивай, не чини

перелюбу, не кради, не свідкуй неправдиво, не кривди, шануй свого батька та матір. ²⁰ А він відказав Йому: Учителю, це все виконав я ще змалку. ²¹ Ісус же поглянув на нього з любов'ю, і промовив йому: Одного бракує тобі: іди, розпродай, що маєш, та вбогим роздай, і матимеш скарб ти на небі! Потому приходи та й іди вслід за Мною, узявши хреста. ²² А він засмутився тим словом, і пішов, зажурившись, бо великі маєтки він мав! ²³ І поглянув довкола Ісус, та й сказав Своїм учням: Як тяжко отим, хто має багатство, увійти в Царство Боже! ²⁴ І учні жажнулися від слів Його. А Ісус знов у відповідь каже до них: Мої діти, як тяжко отим, хто надію кладе на багатство, увійти в Царство Боже! ²⁵ Верблюдові легше пройти через голчине вушко, ніж багатому в Божеє Царство ввійти! ²⁶ А вони здивувалися дуже, і казали один до одного: Хто ж тоді може спастися? ²⁷ Ісус же поглянув на них і промовив: Неможливе це людям, а не Богові. Бо для Бога можливе все! ²⁸ А Петро став казати Йому: От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом. ²⁹ Ісус відказав: Поправді кажу вам: Немає такого, щоб дім полишив, чи братів, чи сестер, або матір, чи батька, або діти, чи поля ради Мене та ради Євангелії, ³⁰ і не одержав би в сто раз більше тепер, цього часу, серед переслідувань, домів, і братів, і сестер, і матерів, і дітей, і піль, а в віці наступному вічне життя. ³¹ І багато-хто з перших стануть останніми, а останні першими. ³² Були ж у дорозі вони, простуючи в Єрусалим. А Ісус ішов попереду них, аж дуже вони дивувались, а ті, що йшли вслід за Ним, боялись. І, взявши знов Дванадцятьох, почав їм розповідати, що з Ним статися має: ³³ Оце в Єрусалим ми йдемо, і первосвященникам і книжникам виданий буде Син Людський, і засудять на смерть Його, і поганам Його видадуть, ³⁴ і насміхатися будуть із Нього, і будуть плювати на Нього, і будуть Його бичувати, і в'ють, але третього дня Він воскресне! ³⁵ І підходять до Нього Яків та Іван, сини Зеведеєві, та й кажуть Йому: Учителю, ми хочемо, щоб Ти зробив нам, про що будемо просити Тебе. ³⁶ А Він їх поспитав: Чого ж хочете, щоб Я вам зробив? ³⁷ Вони ж відказали Йому: Дай нам, щоб у славі Твоїй ми сиділи праворуч від Тебе один, і ліворуч один! ³⁸ А Ісус відказав їм: Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її п'ю, і христитися хрищенням, що Я ним хрищусь? ³⁹ Вони відказали Йому: Можемо. А Ісус їм сказав: Чашу, що Я її п'ю, ви питимете, і хрищенням, що Я ним хрищусь, ви охриститесь. ⁴⁰ А сидіти праворуч Мене та ліворуч не Моє це давати, а кому уготовано. ⁴¹ Як почули ж це Десятеро, то обурились на Якова та на Івана. ⁴² А Ісус їх покликав, і промовив до них: Ви знаєте, що ті, що вважають себе за князів у народів, панують над ними, а їхні вельможі їх тиснуть. ⁴³ Не так буде між вами, але хто з вас великим бути хоче, нехай буде він вам за слугу. ⁴⁴ А хто з вас

бути першим бажає, нехай буде всім за раба. ⁴⁵ Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох. ⁴⁶ І приходять вони в Єрихон. А коли з Єрихону виходив Він разом із Своїми учнями й з безліччю люду, сидів і просив при дорозі сліпий Вартимей, син Тимеїв. ⁴⁷ І, прочувши, що то Ісус Назарянин, почав кликати та говорити: Сину Давидів, Ісусе, змилуйся надо мною! ⁴⁸ І сварились на нього багато-хто, щоб мовчав, а він іще більше кричав: Сину Давидів, змилуйся надо мною! ⁴⁹ І спинився Ісус та й сказав: Покличте його! І кличуть сліпого та й кажуть йому: Будь бадьорий, устань, Він кличе тебе. ⁵⁰ А той скинув плаща свого, і скочив із місця, і прибіг до Ісуса. ⁵¹ А Ісус відповів і сказав йому: Що ти хочеш, щоб зробив Я тобі? Сліпий же Йому відказав: Учителю, нехай я прозрю! ⁵² Ісус же до нього промовив: Іди, твоя віра спасла тебе! І той зараз прозрів, і пішов за Ісусом дорогою.

11

¹ І коли вони наблизилась до Єрусалиму, до Вітфагії й Віфанії, на Оливній горі, тоді Він посилає двох учнів Своїх, ² і каже до них: Ідіть у село, яке перед вами, і, входячи в нього, ви знайдете зараз прив'язане ося, що на нього ніхто ще з людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. ³ Коли ж скаже хто вам: Що це ви робите? відкажіть: Господь потребує його, і відішле його сюди зараз. ⁴ І вони відійшли, і знайшли те ося, що прив'язане коло воріт ізнадвору було при дорозі, і відв'язали його. ⁵ А деякі з тих, що стояли там, сказали до них: Що ви робите? Пощо ося ви відв'язуєте? ⁶ Вони ж їм відказали, як звелів їм Ісус, і відпущено їх. ⁷ І вони привели до Ісуса ося, і поклали на нього плащі свої, а Він сів на нього. ⁸ Багато ж народу стелили одягу свою по дорозі, а інші стелили дорогою зелень, натяту в полях. ⁹ А ті, що йшли перед Ним і позаду, викрикували: Осанна! Благословенний, хто йде у Господнє Ім'я! ¹⁰ Благословенне Царство, що надходить, Отця нашого Давида! Осанна на висоті! ¹¹ Потому ввійшов Він до Єрусалиму, і в храм. А оглянувши все, як година вже пізня була, Він пішов у Віфанію з Дванадцятьма. ¹² А назавтра, коли вони вийшли з Віфанії, Він зголоднів був. ¹³ І, побачивши здалека фігове дерево, вкрите листями, Він підійшов, чи не знайде на ньому чого. І, прийшовши до нього, не знайшов нічого, крім листя самого, не пора бо на фігги була. ¹⁴ І озвався Ісус і промовив до нього: Щоб більше ніхто твого плоду не з'їв аж повіки! А учні Його все те чули. ¹⁵ І прийшли вони в Єрусалим. А як Він у храм увійшов, то став виганяти продавців і покупців у храмі, і поперевертав столи грошомінам та ослони продавцям голубів. ¹⁶ І Він не дозволяв, щоб хто річ яку носив через храм. ¹⁷ І Він їх навчав і казав їм: Хіба не написано: Дім Мій буде домом молитви в народів усіх, ви ж із нього зробили печеру розбійників!

18 І почули це первосвященики й книжники, і шукали, як Його погубити, бо боялись Його, увесь бо народ дивувався науці Його. 19 А як пізно ставало, вони поза місто виходили. 20 А проходячи вранці, побачили фігове дерево, усохле від кореня. 21 І, згадавши Петро, говорить Йому: Учителю, глянь фігове дерево, що прокляв Ти, усохло! 22 А Ісус їм у відповідь каже: Майте віру Божу! 23 Поправді кажу вам: Як хто скаже горі цій: Порушся та й кинься до моря, і не матиме сумніву в серці своїм, але матиме віру, що станеться так, як говорить, то буде йому! 24 Через це говорю вам: Усе, чого ви в молитві попросите, вірте, що одержите, і сповниться вам. 25 І коли стоїте на молитві, то прощайте, як маєте що проти кого, щоб і Отець ваш Небесний пробачив вам прогріхи ваші. 26 Коли ж не прощаєте ви, то й Отець ваш Небесний не простить вам прогріхів ваших. 27 І знову прийшли вони в Єрусалим. Коли ж Він у храмі ходив, поприходили первосвященики й книжники, і старшини до Нього, 28 і сказали Йому: Якою Ти владою все оце чиниш? І хто Тобі владу цю дав, щоб Ти це робив? 29 А Ісус відказав їм: Запитаю й Я вас одне слово, і відповідайте Мені, то й Я відкажу вам, якою Я владою це все чиню. 30 Іванове хрищення з неба було, чи від людей? Відповідайте Мені! 31 Вони ж міркували собі й говорили: Коли скажемо: Із неба, відкаже: Чого ж ви йому не повірили? 32 А як скажемо: Від людей, то боялись народу, бо всі вважали, що Іван був поправді пророк. 33 І сказали Ісусові в відповідь: Не знаємо... А Ісус їм відказує: То й Я не скажу вам, якою Я владою це все чиню.

12

1 І почав Він у притчах до них промовляти: Насадив був один чоловік виноградника, муром обгородив, видовбав у ньому чавило, башту поставив, і віддав його винарям, та й пішов. 2 А певного часу послав він раба до своїх винарів, щоб прийняти частину плоду з виноградника в тих винарів. 3 Та вони схопили його та й побили, і відіслали ні з чим. 4 І знову послав він до них раба іншого, та й того вони зранили в голову та зневажили. 5 Тоді вислав він іншого, і того вони вбили. І багатьох іще інших, набили одних, а одних повбивали. 6 І він мав ще одного, сина улюбленого. Наостанок послав і того він до них і сказав: Посоромляться сина мого! 7 А ті винарі міркували собі: Це спадкоємець; ходім, замордуємо його, і нашу спадщина буде! 8 І вони схопили його та й убили, і викинули його за виноградник... 9 Отож, що пан виноградника зробить? Він прибуде та й вигубить тих винарів, і віддасть виноградника іншим. 10 Чи ви не читали в Писанні: Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем! 11 Від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших. 12 І шукали Його, щоб схопити, але побоялись народу. Бо вони зрозуміли, що про них Він цю притчу сказав. І, лишивши

Його, відійшли. ¹³ І вони вислали деяких із фарисеїв та іродіянів до Нього, щоб зловити на слові Його. ¹⁴ Ті ж прийшли та й говорять Йому: Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і не зважаєш зовсім ні на кого, бо на людське обличчя не дивишся, а наставляєш на Божу дорогу правдиво. Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні? Давати нам, чи не давати? ¹⁵ А Ісус, знавши їх лицемірство, сказав їм: Чого ви Мене випробовуєте? Принесіть Мені гріш податковий, щоб бачити. ¹⁶ І принесли вони. А Він каже до них: Чий це образ і напис? Ті ж Йому відказали: Кесарів. ¹⁷ Ісус тоді каже в відповідь їм: Віддайте кесареви кесареви, а Богові Боже! І дивувалися з Нього вони... ¹⁸ І прийшли до Нього ті саддукеї, що твердять, ніби нема воскресення, і запитали Його та сказали: ¹⁹ Учителю, Мойсей написав нам: Як помре кому брат, і полишить дружину, а дитини не лишить, то нехай його брат візьме дружину його, та й відновить насіння для брата свого. ²⁰ Було сім братів. І перший взяв дружину й умер, не лишивши дітей. ²¹ Другий теж її взяв та й помер, і він не лишив дітей. Так само і третій. ²² І всі семеро не полишили дітей. А по всіх вмерла й жінка. ²³ А в воскресенні, як воскреснуть вони, то котрому із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її. ²⁴ Ісус їм відказав: Чи ви не тому помиляєтесь, що не знаєте ані Писання, ані Божої сили? ²⁵ Бо як із мертвих воскреснуть, то не будуть женитись, ані заміж виходити, але будуть, немов Анголи ті на небі. ²⁶ Щождо мертвих, що воскреснуть, чи ж ви не читали в Мойсеєвій книзі, як при куці сказав йому Бог, промовляючи: Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів, ²⁷ Бо Він є Бог не мертвих, а живих! Тим то ви помиляєтесь дуже. ²⁸ А один із тих книжників, що чув, як вони сперечались, та бачив, як добре Він відповідав їм, приступив та й спитався Його: Котра заповідь перша з усіх? ²⁹ Ісус відповів: Перша: Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог Бог єдиний. ³⁰ І: Люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї! Це заповідь перша! ³¹ А друга однакова з нею: Люби свого ближнього, як самого себе! Нема іншої більшої заповіді над оці! ³² І сказав Йому книжник: Добре, Учителю! Ти поправді сказав, що Один Він, і нема іншого, окрім Нього, ³³ і що Любити Його всім серцем, і всім розумом, і всією душею, і з цілої сили, і що Любити свого ближнього, як самого себе, це важливіше за всі цілопалення й жертви! ³⁴ Ісус же, побачивши, що розумно той відповідь дав, промовив до нього: Ти недалеко від Божого Царства! І ніхто не наслідуювався вже питати Його. ³⁵ Потому Ісус відповів і промовив, у храмі навчаючи: Як то книжники кажуть, що ніби Христос син Давидів? ³⁶ Адже той Давид Святим Духом сказав: Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм! ³⁷ Сам Давид Його Господом зве, як же Він йому

син? І багато людей залюбки Його слухали. ³⁸ Він же казав у науці Своїй: Стережіться тих книжників, що люблять у довгих одежах проходжуватись, і привіти на ринках, ³⁹ і перші лавки в синагогах, і перші місця на прийняттях, ⁴⁰ що вдовині хати поїдають, і моляться довго напоказ, вони тяжче осудження приймуть! ⁴¹ І сів Він навпроти скарбниці, і дививсь, як народ мідяки до скарбниці викидає. І багато заможних укидали багато. ⁴² І підійшла одна вбога вдовиця, і поклала дві лепті, цебто гріш. ⁴³ І покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця поклала найбільше за всіх, хто клав у скарбницю. ⁴⁴ Бо всі клали від лишка свого, а вона поклала з убогства свого все, що мала, свій прожиток увесь...

13

¹ І коли Він виходив із храму, говорить Йому один із учнів Його: Подивися, Учителю яке то каміння та що за будівлі! ² Ісус же до нього сказав: Чи ти бачиш великі будинки оці? Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується! ³ Коли ж Він сидів на Оливній горі, проти храму, питали Його насамоті Петро, і Яків, і Іван, і Андрій: ⁴ Скажи нам, коли станеться це? І яка буде ознака, коли все те виконатись має? ⁵ Ісус же почав промовляти до них: Стережіться, щоб вас хто не звів. ⁶ Бо багато-хто прийдуть в Ім'я Моє, кажучи: Це Я. І зведуть багатьох. ⁷ І як про війни почуєте ви, і про воєнні чутки, не лякайтесь, бо статись належить тому. Та це ще не кінець. ⁸ Бо повстане народ на народ, і царство на царство, будуть землетруси місцями, буде голод. Це початок терпінь породільних. ⁹ Пильнуйте ж самі, бо вас на суди видаватимуть, і бичуватимуть вас у синагогах, і поведуть до правителів та до царів ради Мене, на свідчення їм. ¹⁰ Але перше Євангелія мусить бути народам усім проповідувана. ¹¹ Коли ж видадуть вас і поведуть, не турбуйтеся заздалегідь, що вам говорити, а що дане вам буде тієї години, то те говоріть: бо не ви промовлятимете, але Дух Святий. ¹² І видасть на смерть брата брат, а батько дитину. І діти повстануть навпроти батьків, і їм смерть заподіють. ¹³ І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений! ¹⁴ Коли ж ви побачите ту гидоту спустошення, що про неї звичав пророк Даниїл, що вона залягла, де не слід, хто читає, нехай розуміє, тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. ¹⁵ І хто на покрівлі, нехай той не сходить, і нехай не входить узяти щось із дому свого. ¹⁶ І хто на полі, хай назад не вертається взяти одягу свою. ¹⁷ Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, у ті дні! ¹⁸ Моліться ж, щоб не трапилося це зимою! ¹⁹ Будуть бо ті дні такою скорботою, що її не було з первопочину світу, що його Бог створив, аж досі, і не буде. ²⁰ І коли б Господь не вкоротив був тих днів, не спаслася б ніяка людина; але ради вибраних, кого вибрав, укоротив Він ті

дні. ²¹ Тоді ж, як хто скаже до вас: Ото, Христос тут, Ото там, не йміть віри. ²² Бо повстануть христи неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити ознаки та чуда, щоб спокусити, як можна, і вибраних. ²³ Але ви стережіться! Я сказав вам усе наперед. ²⁴ Але за тих днів, по скорботі отій, сонце затьмиться, і місяць не дасть свого світла. ²⁵ і зорі спадатимуть з неба, і сили небесні порушаться... ²⁶ І побачать тоді Сина Людського, що йтиме на хмарах із великою потугою й славою. ²⁷ І тоді Він пошле Анголів і зберуть Його вибраних від вітрів чотирьох, від краю землі до край-неба. ²⁸ Від дерева ж фігового навчіться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кинеться листя, то знаєте, що близько літо. ²⁹ Так і ви: коли тільки побачите, що діється це, то знайте, що близько, під дверима. ³⁰ Поправді кажу вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться! ³¹ Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої! ³² Про день же той чи про годину не знає ніхто: ні Анголи на небі, ні Син, тільки Отець. ³³ Уважайте, чувайте й моліться: бо не знаєте, коли час той настане! ³⁴ Як той чоловік, що від'їхав, і залишив свій дім, і дав рабам своїм владу й кожному працю свою, а воротареві звелів пильнувати. ³⁵ Тож пильнуйте, не знаєте бо, коли прийде пан дому: увечорі, чи опівночі, чи як півні співатимуть, чи ранком. ³⁶ Щоб вас не застав, що спите, коли вернеться він несподівано. ³⁷ А що вам Я кажу, те всім Я кажу: Пильнуйте!

14

¹ За два ж дні була Пасха й Опрісноки. А первосвященики й книжники стали шукати, як би підступом взяти Його та забити. ² Вони говорили: Та не в свято, щоб бува колотнеча в народі не сталась. ³ Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Симона, на проказу слабого, і сидів при столі, підійшла одна жінка, алябастрову пляшечку маючи щирого нардового дуже цінного мира. І розбила вона алябастрову пляшечку, і вилила миро на голову Йому! ⁴ А дехто обурювались між собою й казали: Нащо таке марнотратство на миро? ⁵ Бо можна було б це миро продати більше, як за три сотні динаріїв, і вбогим роздати. І нарікали на неї. ⁶ Ісус же сказав: Залишіть її! Чого прикрість їй робите? Вона добрий учинок зробила Мені. ⁷ Бо вбогих ви маєте завжди з собою, і коли схочете, можете їм робити добро, Мене ж не постійно ви маєте. ⁸ Що могла, те зробила вона: задалегідь намастила Мое тіло на похорон... ⁹ Поправді кажу вам: де тільки ця Євангелія проповідувана буде в цілому світі, на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона! ¹⁰ Юда ж Іскаріотський, один із Дванадцятьох, подався до первосвящеників, щоб їм Його видати. ¹¹ А вони, як почули, зраділи, і обіцяли йому срібняків за те дати. І він став вишукувати, як би слушного часу їм видати Його.

12 А першого дня Опрісноків, коли пасху приношено в жертву, сказали Йому Його учні: Куди хочеш, щоб пішли й приготували ми Тобі пасху спожити? 13 І посилає Він двох із Своїх учнів, і каже до них: Підіть до міста, і стріне вас чоловік, що нестиме в глекові воду, то йдіть за ним. 14 І там, куди він увійде, скажіть до господаря дому: Учитель питає: Де кімната Моя, в якій Я споживу зо Своїми учнями пасху? 15 І він вам покаже велику горницю, вистелену та готову: там приготуйте для нас. 16 І учні пішли, і до міста прийшли, і знайшли, як Він їм сказав, і зачали вони пасху готувати. 17 А коли настав вечір, Він приходить із Дванадцятьма. 18 І як сиділи вони при столі й споживали, промовив Ісус: Поправді кажу вам, що один з-поміж вас, який споживає зо Мною, видасть Мене... 19 Вони зачали сумувати, і один по одному питати Його: Чи не я? 20 А Він їм сказав: Один із Дванадцятьох, що в миску мачає зо Мною... 21 Людський Син справді йде, як про Нього написано; та горе тому чоловікові, що видасть він Людського Сина! Було б краще тому чоловікові, коли б він не родився!... 22 Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і дав їм, і сказав: Прийміть, споживайте, це тіло Мое! 23 І взяв Він чашу, і, вчинивши подяку, подав їм, і пили з неї всі. 24 І промовив до них: Це кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається. 25 Поправді кажу вам, що віднині не питиму Я від плоду виноградного до того дня, як новим буду пити його в Царстві Божім! 26 А коли відспівали вони, на гору Оливну пішли. 27 Промовляє тоді їм Ісус: Усі ви спокуситесь ночі цієї, як написано: Уражу пастиря, і розпорозяться вівці! 28 По воскресенні ж Своім Я вас випереджу в Галілеї. 29 І відізвався до Нього Петро: Хоч спокусяться й усі, та не я! 30 Ісус же йому відказав: Поправді кажу тобі, що сьогодні, цієї ось ночі, перше ніж заспіває півень двічі, відречешся ти тричі від Мене! 31 А він ще сильніш запевняв: Коли б мені й умерти з Тобою, я не відречуся Тебе! Так же само сказали й усі... 32 І приходять вони до місцевости, на ім'я Гефсиманія, і каже Він учням Своім: Посидьте ви тут, поки Я помолюся. 33 І, взявши з Собою Петра, і Якова та Івана, Він зачав сумувати й тужити... 34 І сказав Він до них: Обгорнена сумом смертельним душа Моя! Залишіться тут і пильнуйте! 35 І Він відійшов трохи далі, припав до землі, та й благав, щоб, як можна, минула Його ця година. 36 І благав Він: Авва-Отче, Тобі все можливе: пронеси мимо Мене цю чашу!... А проте, не чого хочу Я, але чого Ти... 37 І вернувся, і знайшов їх, що спали, та й каже Петрові: Симоне, спиш ти? Однієї години не зміг попильнувати? 38 Пильнуйте й моліться, щоб не впасти в спокусу, бадьорий бо дух, але немічне тіло! 39 І знову пішов і молився, те саме промовивши слово. 40 А вернувшись, ізнову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі були. І не знали вони,

що Йому відказати... 41 І вернувся Він утретє, та й каже до них: Ви ще далі спите й спочиваєте? Скінчено, надійшла та година: у руки грішникам ось видається Син Людський!... 42 Уставайте, ходім, ось наблизивсь Мій зрадник... 43 І зараз, як Він ще говорив, прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люди з мечами та киями від первосвящеників, і книжників, і старших. 44 А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: Кого я поцілую, то Він, беріть Його, і обережно ведіть. 45 І, прийшовши, підійшов він негайно та й каже: Учителю! І поцілував Його... 46 Вони ж руки свої наклали на Нього, і схопили Його. 47 А один із тих, що стояли навколо, меч вихопив та й рубонув раба первосвященика, і відтяв йому вухо. 48 А Ісус їм промовив у відповідь: Немов на розбійника вийшли з мечами та киями, щоб узяти Мене. 49 Я щодня був із вами у храмі, навчаючи, і Мене не взяли ви. Але, щоб збулися Писання. 50 Тоді всі полишили Його й повтікали... 51 Один же юнак, по нагому загорнений у покривало, ішов услід за Ним. І хапають його. 52 Але він, покривало покинувши, утік нагий. 53 А Ісуса вони повели до первосвященика. І зійшлися всі первосвященики й старші та книжники. 54 Петро ж здалека йшов услід за Ним до середини двору первосвященика; і сидів він із службою, і грівсь при огні. 55 А первосвященики та весь синедріон шукали посвідчення на Ісуса, щоб Йому заподіяти смерть, і не знаходили. 56 Бо багато-хто свідчив фальшиво на Нього, але не було згідних свідчень. 57 Тоді деякі встали, і кривосвідчили супроти Нього й казали: 58 Ми чули, як Він говорив: Я зруйную цей храм рукотворний, і за три дні збудую інший, нерукотворний. 59 Але й так не було їхнє свідчення згідне. 60 Тоді встав насередині первосвященик, та й Ісуса спитав і сказав: Ти нічого не відповідаєш, що свідчать вони проти Тебе? 61 Він же мовчав, і нічого не відповідав. Первосвященик ізнову спитав Його, до Нього говорячи: Чи Христос Ти, Син Благословенного? 62 А Ісус відказав: Я! І побачите ви Сина Людського, що сидітиме по правиці сили Божої, і на хмарах небесних приходитиме! 63 Роздер тоді первосвященик одержу свою та й сказав: На що нам ще свідки потрібні? 64 Ви чули цю богозневагу. Як вам здається? Вони ж усі присудили, що Він умерти повинен... 65 Тоді деякі стали плювати на Нього, і закривати обличчя Йому, і бити Його та казати Йому: Пророкуй! Служба теж Його була по щоках... 66 А коли Петро був на подвір'ї надолі, приходить одна із служниць первосвященика, 67 і як Петра вона вгледіла, що грівся, подивилась на нього та й каже: І ти був із Ісусом Назарянином! 68 Він же відрікся, говорячи: Не відаю, і не розумію, що кажеш... І вийшов назовні, на переддвір'я. І заспівав тоді півень. 69 Служниця ж, коли його вгледіла, стала знов говорити приявним: Цей із них! 70 І він знову відрікся. Незабаром же знов говорили приявні Петрові: Поправді, ти з них,

бо ти галілеянин. Та й мова твоя така сама. ⁷¹ А він став клястись та божитись: Не знаю Цього Чоловіка, про Якого говорите ви! ⁷² І заспівав півень хвили тієї подруге. І згадав Петро слово, що Ісус був промовив йому: Перше ніж заспіває півень двічі, відречешся ти тричі від Мене. І кинувся він, та й плакати став...

15

¹ А первосвященики з старшими й книжниками, та весь синедрион, зараз уранці, нараду вчинивши, зв'язали Ісуса, повели та й Пилатові видали. ² А Пилат запитався Його: Чи Ти Цар Юдейський? А Він йому в відповідь каже: Сам ти кажеш... ³ А первосвященики міцно Його винуватили. ⁴ Тоді Пилат знову Його запитав і сказав: Ти нічого не відповідаєш? Дивись, як багато проти Тебе свідкують! ⁵ А Ісус більш нічого не відповідав, так що Пилат дивувався. ⁶ На свято ж він їм відпускав був одного із в'язнів, котрого просили вони. ⁷ Був же один, що звався Варавва, ув'язнений разом із повстанцями, які за повстання вчинили були душогубство. ⁸ Коли ж натовп зібрався, він став просити Пилата зробити, як він завжди робив їм. ⁹ Пилат же сказав їм у відповідь: Хочете, відпущу вам Царя Юдейського? ¹⁰ Бо він знав, що Його через заздрощі видали первосвященики. ¹¹ А первосвященики натовп підмовили, щоб краще пустив їм Варавву. ¹² Пилат же промовив ізнов їм у відповідь: А що ж я чинитиму з Тим, що Його ви Юдейським Царем називаєте? ¹³ Вони ж стали кричати знов: Розіпни Його! ¹⁴ Пилат же сказав їм: Яке ж зло вчинив Він? А вони ще сильніше кричали: Розіпни Його!... ¹⁵ Пилат же хотів догодити народові, і відпустив їм Варавву. І видав Ісуса, збичувавши, щоб розп'ятий був. ¹⁶ Вояки ж повели Його до середини двору, цебто в преторій, і цілий відділ скликають. ¹⁷ І вони зодягли Його в багряницю і, сплівши з тернини вінка, поклали на Нього. ¹⁸ І вітати Його зачали: Радій, Царю Юдейський! ¹⁹ І тростиною по голові Його били, і плювали на Нього. І навколішки кидалися та вклонялись Йому... ²⁰ І коли назнущалися з Нього, зняли з Нього багряницю, і наділи на Нього одержу Його. І Його повели, щоб розп'ясти Його. ²¹ І одного перехожого, що з поля вертався, Симона Кірінеянина, батька Олександра та Руфа, змусили, щоб хреста Йому ніс. ²² І Його привели на місце Голгофу, що значить Череповище. ²³ І давали Йому пити вина, із миррою змішаного, але Він не прийняв. ²⁴ І Його розп'яли, і поділили одержу Його, кинувши жереб про неї, хто що візьме. ²⁵ Була ж третя година, як Його розп'яли. ²⁶ І був написаний напис провини Його: Цар Юдейський. ²⁷ Тоді розп'ято з Ним двох розбійників, одного праворуч, і одного ліворуч Його. ²⁸ І збулося Писання, що каже: До злочинців Його зараховано! ²⁹ А хто побіч проходив, то Його лихословили, головами своїми хитали й казали: Отак! Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, ³⁰ зійди із хреста, та спаси

Самого Себе! ³¹ Теж і первосвященики з книжниками глузували й один до одного казали: Він інших спасав, а Самого Себе не може спасти! ³² Христос, Цар Ізраїлів, нехай зійде тепер із хреста, щоб побачили ми та й увірували. Навіть ті, що разом із Ним були розп'яті, насміхалися з Нього... ³³ А як шоста година настала, то аж до години дев'ятої темрява стала по цілій землі. ³⁴ О годині ж дев'ятій Ісус скрикнув голосом гучним та й вимовив: Елої, Елої, лама савахтані, що в перекладі значить: Боже Мій, Боже Мій, нащо Мене Ти покинув? ³⁵ Дехто ж із тих, що стояли навколо, це почули й казали: Ось Він кличе Іллю! ³⁶ А один із них побіг, намочив губку оцтом, настромив на тростину, і давав Йому пити й казав: Чекайте, побачим, чи прийде Ілля Його зняти! ³⁷ А Ісус скрикнув голосом гучним, і духа віддав!... ³⁸ І в храмі завіса роздерлась надвоє, від верху аж додолу. ³⁹ А сотник, що насупроти Нього стояв, як побачив, що Він отак духа віддав, то промовив: Чоловік Цей був справді Син Божий! ⁴⁰ Були ж і жінки, що дивились здалека, між ними Марія Магдалина, і Марія, мати Якова Молодшого та Йосії, і Саломія, ⁴¹ що вони, як Він був у Галілеї, ходили за Ним та Йому прислужували; і інших багато, що до Єрусалиму прийшли з Ним. ⁴² А коли настав вечір, через те, що було Приготовлення, цебто перед суботою, ⁴³ прийшов Йосип із Ариматеї, радник поважний, що сам сподівався Царства Божого, і сміливо ввійшов до Пилата, і просив тіла Ісусового. ⁴⁴ А Пилат здивувався, щоб Він міг уже вмерти. І, покликавши сотника, запитався його, чи давно вже Розп'ятий помер. ⁴⁵ І, дізнавшись від сотника, він подарував тіло Йосипові. ⁴⁶ А Йосип купив плащаницю, і, знявши Його, обгорнув плащаницею, та й поклав Його в гробі, що в скелі був висічений. І каменя привалив до могильних дверей. ⁴⁷ Марія ж Магдалина й Марія, мати Йосієва, дивилися, де ховали Його.

16

¹ Як минула ж субота, Марія Магдалина, і Марія Яковова, і Саломія накупили пахощів, щоб піти й намастити Його. ² І на світанку дня першого в тижні, як сходило сонце, до гробу вони прибули, ³ і говорили одна одній: Хто відвалить нам каменя від могильних дверей? ⁴ А зиркнувши, побачили, що камінь відвалений; був же він дуже великий... ⁵ І, ввійшовши до гробу, побачили там юнака, що праворуч сидів, і був одягнений в білу одягу, і жажнулись вони... ⁶ А він промовляє до них: Не жахайтесь! Ви шукаєте Розп'ятого, Ісуса Назарянина. Він воскрес, нема Його тут! Ось місце, де Його поховали були. ⁷ Але йдіть, скажіть учням Його та Петрові: Він іде в Галілею попереду вас, там Його ви побачите, як Він вам говорив. ⁸ А як вийшли вони, то побігли від гробу, бо їх трепет та страх обгорнув. І не сказали

нікому нічого, бо боялись...⁹ Як воскрес Він уранці дня першого в тиждні, то з'явився найперше Марії Магдалині, із якої був вигнав сім демонів.¹⁰ Пішовши вона, повідомила тих, що були з Ним, які сумували та плакали.¹¹ А вони, як почули, що живий Він, і вона Його бачила, не йняли тому віри.¹² По цьому з'явився Він двом із них у постаті іншій в дорозі, як ішли вони на село.¹³ А вони, як вернулися, інших про те сповістили, але не повірено їм.¹⁴ Нарешті, Він з'явився Одинадцятьом, як сиділи вони при столі, і докоряв їм за недовірство їхнє та твердосердя, що вони не йняли віри тим, хто воскреслого бачив Його.¹⁵ І казав Він до них: Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Євангелію проповідуйте!¹⁶ Хто увірує й охреститься, буде спасений, а хто не ввірує засуджений буде.¹⁷ А тих, хто ввірує, супроводити будуть ознаки такі: у Ім'я Мое демонів будуть вигонити, говоритимуть мовами новими,¹⁸ братимуть змії; а коли смертодійне що вип'ють, не буде їм шкодити; кластимуть руки на хворих, і добре їм буде!¹⁹ Господь же Ісус, по розмові із ними, вознісся на небо, і сів по Божій правиці.²⁰ І пішли вони, і скрізь проповідували. А Господь помагав їм, і стверджував слово ознаками, що його супроводили. Амінь.

Від Луки

¹ Через те, що багато-хто брались складати оповість про справи, які стались між нами, ² як нам ті розповіли, хто спочатку були самовидцями й слугами Слова, ³ тому й я, все від першої хвили докладно розвідавши, забажав описати за порядком для тебе, високодостойний Теофіле, ⁴ щоб пізнав ти істоту науки, якої навчився. ⁵ За днів царя юдейського Ірода був один священик, на ім'я Захарій, з денної черги Авія, та дружина його із дочок Ааронових, а ім'я їй Єлисавета. ⁶ І обоє вони були праведні перед Богом, бездоганно сповняючи заповіді й постанови Господні. ⁷ А дитини не мали вони, бо Єлисавета неплідна була, та й віку старого обоє були. ⁸ І ось раз, як у порядку своєї черги він служив перед Богом, ⁹ за звичаєм священства, жеребком йому випало до Господнього храму ввійти й покадити. ¹⁰ Під час же кадіння вся безліч народу молилась знадвору. ¹¹ І з'явивсь йому Ангол Господній, ставши праворуч кадильного жертівника. ¹² І стривоживсь Захарій, побачивши, і острах на нього напав. ¹³ А Ангол до нього промовив: Не бійся, Захаріє, бо почута молитва твоя, і дружина твоя Єлисавета сина породить тобі, ти ж даси йому ймення Іван. ¹⁴ І він буде на радість та втіху тобі, і з його народження багато-хто втішаться. ¹⁵ Бо він буде великий у Господа, ні вина, ні п'яного напою не питиме, і наповниться Духом Святим ще з утроби своєї матері. ¹⁶ І багато синів із Ізраїля він наверне до їхнього Господа Бога. ¹⁷ І він сам перед Ним буде йти в духу й силі Іллі, щоб серця батьків повернути до дітей, і неслухняних до мудрости праведних, щоб готових людей спорядити для Господа. ¹⁸ І промовив Захарій до Ангола: Із чого пізнаю я це? Я ж старий, та й дружина моя вже похилого віку... ¹⁹ А Ангол прорік йому в відповідь: Я Гавріїл, що стою перед Богом; мене послано, щоб говорити з тобою, і звістити тобі про цю Добру Новину. ²⁰ І замовкнеш ось ти, і говорити не зможеш аж до дня, коли станеться це, за те, що ти віри не йняв був словам моїм, які збудуться часу свого! ²¹ А люди чекали Захарія, та й дивувались, чого забаривсь він у храмі. ²² Коли ж вийшов, не міг говорити до них, і вони зрозуміли, що видіння він бачив у храмі. А він тільки знаки їм давав, і залишився німий... ²³ І як дні його служби скінчились, він вернувся до дому свого. ²⁴ А після тих днів зачала його дружина Єлисавета, і таїлась п'ять місяців, кажучи: ²⁵ Так для мене Господь учинив за тих днів, коли зглянувся Він, щоб зняти наругу мою між людьми! ²⁶ А шостого місяця від Бога був посланий Ангол Гавріїл у галілейське місто, що йому на ім'я Назарет, ²⁷ до діви, що заручена з мужем була, на ім'я

Йому Йосип, із дому Давидового, а ім'я діві Марія. ²⁸ І, ввійшовши до неї, промовив: Радій, благодатная, Господь із тобою! Ти благословенна між жонами! ²⁹ Вона ж затривожилась словом, та й стала роздумувати, що б то значило це привітання. ³⁰ А Ангол промовив до неї: Не бійся, Маріє, бо в Бога благодать ти знайшла! ³¹ І ось ти в утробі зачнеш, і Сина породиш, і даси Йому ймення Ісус. ³² Він же буде Великий, і Сином Всевишнього званий, і Господь Бог дасть Йому престола Його батька Давида. ³³ І повік царюватиме Він у домі Якова, і царюванню Його не буде кінця. ³⁴ А Марія озвалась до Ангола: Як же станеться це, коли мужа не знаю?... ³⁵ І Ангол промовив у відповідь їй: Дух Святий злине на тебе, і Всевишнього сила обгорне тебе, через те то й Святе, що народиться, буде Син Божий! ³⁶ А ото твоя родичка Єлисавета і вона зачала в своїй старості сина, і оце шостий місяць для неї, яку звуть неплідною. ³⁷ Бо для Бога нема неможливої жадної речі! ³⁸ А Марія промовила: Я ж Господня раба: нехай буде мені згідно з словом твоїм! І відійшов Ангол від неї. ³⁹ Тими днями зібралась Марія й пішла, поспішаючи, у гірську околицю, у місто Юдине. ⁴⁰ І ввійшла вона в дім Захарія, та й поздоровила Єлисавету. ⁴¹ Коли ж Єлисавета зачула Маріїн привіт, затріпотала дитина в утробі її. І Єлисавета наповнилась Духом Святим, ⁴² і скрикнула голосом гучним, та й прорекла: Благословенна Ти між жонами, і благословенний Плід утроби твоєї! ⁴³ І звідкіля мені це, що до мене прийшла мати мого Господа? ⁴⁴ Бо як тільки в вухах моїх голос привіту твого забринів, від радощів затріпотала дитина в утробі моїй! ⁴⁵ Блаженна ж та, що повірила, бо сповниться проречене їй від Господа! ⁴⁶ А Марія промовила: Величає душа моя Господа, ⁴⁷ і радіє мій дух у Бозі, Спасі моїм, ⁴⁸ що зглянувся Він на покору Своєї раби, бо ось від часу цього всі роди мене за блаженну вважатимуть, ⁴⁹ бо велике вчинив мені Потужний! Його ж Імення святе, ⁵⁰ і милість Його з роду в рід на тих, хто боїться Його! ⁵¹ Він показує міць Свого рамена, розпорошує тих, хто пишається думкою серця свого! ⁵² Він могутніх скидає з престолів, підіймає покірливих, ⁵³ удовольняє голодних добром, а багатих пускає ні з чим! ⁵⁴ Пригорнув Він Ізраїля, Свого слугу, щоб милість згадати, ⁵⁵ як прорік був Він нашим отцям, Аврааму й насінню його аж повіки! ⁵⁶ І залишалась у неї Марія щось місяців зо три, та й вернулась до дому свого. ⁵⁷ А Єлисаветі настав час родити, і сина вона породила. ⁵⁸ І почули сусіди й родина її, що Господь Свою милість велику на неї послав, та й утішалися разом із нею. ⁵⁹ І сталося восьмого дня, прийшли, щоб обрізати дитя, і хотіли назвати його йменням батька його Захарій. ⁶⁰ І озвалася мати його та й сказала: Ні, нехай названий буде Іван! ⁶¹ А до неї сказали: Таж у родині твоїй нема жадного, який названий був тим ім'ям! ⁶² І кивали до батька його, як хотів би назвати його?

⁶³ Попросивши ж табличку, написав він слова: Іван імення йому. І всі дивувались. ⁶⁴ І в тій хвилі уста та язик розв'язались йому, і він став говорити, благословляючи Бога! ⁶⁵ І страх обгорнув усіх їхніх сусідів, і по всіх верховинах юдейських пронеслася чутка про це все... ⁶⁶ А всі, що почули, розважали у серці своїм та казали: Чим то буде дитина оця?... І Господня рука була з нею. ⁶⁷ Його ж батько Захарій наповнився Духом Святим, та й став пророкувати й казати: ⁶⁸ Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що зглянувся й визволив люд Свій! ⁶⁹ Він ріг спасіння підніс нам у домі Давида, Свого слуги, ⁷⁰ як був заповів відвіку устами святих пророків Своїх, ⁷¹ що від ворогів наших визволить нас, та з руки всіх наших ненависників, ⁷² що вчинить Він милість нашим отцям, і буде пригадувати Свій святий заповіт, ⁷³ що дотримає й нам ту присягу, якою Він присягавсь Авраамові, отцю нашому, ⁷⁴ щоб ми, визволившись із руки ворогів, служили безстрашно йому ⁷⁵ у святості й праведності перед Ним по всі дні життя нашого. ⁷⁶ Ти ж, дитино, станеш пророком Всевишнього, бо будеш ходити перед Господом, щоб дорогу йому приготувати, ⁷⁷ щоб народу його дати пізнати спасіння у відпущенні їхніх гріхів, ⁷⁸ через велике милосердя нашого Бога, що ним Схід із висоти нас відвідав, ⁷⁹ щоб світити всім тим, хто перебуває в темряві й тіні смертельній, щоб спрямувати наші ноги на дорогу миру! ⁸⁰ А дитина росла, і скріплялась на дусі, і перебувала в пустинях до дня свого з'явлення перед Ізраїлем.

2

¹ І трапилося тими днями, вийшов наказ царя Августа переписати всю землю. ² Цей перепис перший відбувся тоді, коли владу над Сирією мав Квіріній. ³ І всі йшли записатися, кожен у місто своє. ⁴ Пішов теж і Йосип із Галілеї, із міста Назарету, до Юдеї, до міста Давидового, що зветься Віфлеєм, бо походив із дому та з роду Давидового, ⁵ щоб йому записатись із Марією, із ним зарученою, що була вагітна. ⁶ І сталось, як були вони там, то настав їй день породити. ⁷ І породила вона свого Первенця Сина, і його сповила, і до ясел поклала його, бо в заїзді місця не стало для них... ⁸ А в тій стороні були пастухи, які пильнували на полі, і нічної пори вартували отару свою. ⁹ Аж ось Ангол Господній з'явивсь коло них, і слава Господня осяяла їх. І вони перестрашились страхом великим... ¹⁰ Та Ангол промовив до них: Не лякайтесь, бо я ось благовіщу вам радість велику, що станеться людям усім. ¹¹ Бо сьогодні в Давидовім місті народився для вас Спаситель, Який є Христос Господь. ¹² А ось вам ознака: Дитину сповиту ви знайдете, що в яслах лежатиме. ¹³ І ось раптом з'явилася з Анголом сила велика небесного війська, що Бога хвалили й казали: ¹⁴ Слава Богу на

висоті, і на землі мир, у людях добра воля! ¹⁵ І сталося, коли Анголи відійшли від них в небо, пастухи зачали говорити один одному: Ходім до Віфлеєму й побачмо, що сталося там, про що сповістив нас Господь. ¹⁶ І прийшли, поспішаючи, і знайшли там Марію та Йосипа, та Дитинку, що в яслах лежала. ¹⁷ А побачивши, розповіли про все те, що про Цю Дитину було їм звіщено. ¹⁸ І всі, хто почув, дивувались тому, що їм пастухи говорили... ¹⁹ А Марія оці всі слова зберігала, розважаючи, у серці своїм. ²⁰ Пастухи ж повернулись, прославляючи й хвалячи Бога за все, що почули й побачили, так як їм було сказано. ²¹ Коли ж виповнились вісім день, щоб обрізати Його, то Ісусом назвали Його, як був Ангол назвав, перше ніж Він в утробі зачався. ²² А коли за Законом Мойсея минулися дні їхнього очищення, то до Єрусалиму принесли Його, щоб поставити Його перед Господом, ²³ як у Законі Господнім написано: Кожне дитя чоловічої статі, що розкриває утробу, має бути посвячене Господу, ²⁴ і щоб жертву скласти, як у Законі Господньому сказано, пару горличат або двоє голубенят. ²⁵ І ото був в Єрусалимі один чоловік, йому ймення Семен, людина праведна та благочестива, що потіхи чекав для Ізраїля. І Святий Дух був на ньому. ²⁶ І від Духа Святого йому було звіщено смерти не бачити, перше ніж побачить Христа Господнього. ²⁷ І Дух у храм припровадив його. І як внесли Дитину Ісуса батьки, щоб за Нього вчинити звичаєм законним, ²⁸ тоді взяв він на руки Його, хвалу Богу віддав та й промовив: ²⁹ Нині відпускаєш раба Свого, Владико, за словом Твоїм із миром, ³⁰ бо побачили очі мої Спасіння Твое, ³¹ яке Ти приготував перед всіма народами, ³² Світло на просвіту поганам і на славу народу Твого Ізраїля! ³³ І дивувались батько Його й мати тим, що про Нього було розповіджене. ³⁴ А Семен їх поблагословив та й прорік до Марії, Його матері: Ось призначений Цей багатьом на падіння й устанання в Ізраїлі, і на знак сперечання, ³⁵ і меч душу прошиє самій же тобі, щоб відкрились думки сердець багатьох! ³⁶ Була й Анна пророчиця, дочка Фануїлова з племені Асирового, вона дожила до глибокої старости, живши з мужем сім років від свого дівування, ³⁷ удова років вісімдесяти й чотирьох, що не відлучалась від храму, служачи Богові вдень і вночі постами й молитвами. ³⁸ І години тієї вона надійшла, Бога славила та говорила про Нього всім, хто визволення Єрусалиму чекав. ³⁹ А як виконали за Законом Господнім усе, то вернулись вони в Галілею, до міста свого Назарету. ⁴⁰ А Дитина росла та зміцнялася духом, набираючись мудрости. І благодать Божа на Ній пробувала. ⁴¹ А батьки Його щорічно ходили до Єрусалиму на свято Пасхи. ⁴² І коли мав Він дванадцять років, вони за звичаєм на свято пішли. ⁴³ Як дні ж свята скінчились були, і вертались вони, молодий Ісус в Єрусалимі лишився, а Йосип та мати Його не знали того. ⁴⁴ Вони

думали, що Він із подорожніми йде; пройшли день дороги, та й стали шукати Його поміж родичами та знайомими. ⁴⁵ Але, не знайшовши, вернулися в Єрусалим, та й шукали Його. ⁴⁶ І сталось, що третього дня відшукали у храмі Його, як сидів серед учителів, і вислухував їх, і запитував їх. ⁴⁷ Усі ж, хто слухав Його, дивувалися розумові та Його відповідям. ⁴⁸ І як вони Його вгледіли, то здивувалися, а мати сказала до Нього: Дитино, чому так Ти зробив нам? Ось Твій батько та я із журбою шукали Тебе... ⁴⁹ А Він їм відказав: Чого ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моєму Отцеві? ⁵⁰ Та не зрозуміли вони того слова, що Він їм говорив. ⁵¹ І пішов Він із ними, і прибув у Назарет, і був їм слухняний. А мати Його зберігала оці всі слова в своїм серці. ⁵² А Ісус зростав мудрістю, і віком та благодаттю, у Бога й людей.

3

¹ У п'ятнадцятий рік панування Тиверія кесаря, коли Понтій Пилат панував над Юдеєю, коли в Галілеї тетрархом був Ірод, а Пилип, його брат, був тетрархом Ітуреї й землі Трахонітської, за тетрарха Лісанія в Авіліні, ² за первосвящеників Анни й Кайяфи було Боже слово в пустині Іванові, сину Захарія. ³ І він перейшов усю землю Йорданську, проповідуючи хрищення покаяння для прощення гріхів, ⁴ як написано в книзі пророцтва пророка Ісаї: Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому! ⁵ Нехай кожна долина наповниться, гора ж кожна та пригорок знизиться, що нерівне, нехай випростовується, а дороги вибоїсті стануть гладенькі, ⁶ і кожна людина побачить Боже спасіння! ⁷ А Іван говорив до людей, хто приходив, христитися в нього: Роде зміїний, хто навчив вас тікати від гніву майбутнього? ⁸ Отож, учиніть гідний плід покаяння. І не починайте казати в собі: Маємо батька Авраама. Бо кажу вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння. ⁹ Бо вже он до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та до огню буде вкинене. ¹⁰ А люди питали його й говорили: Що ж нам робити? ¹¹ І сказав він у відповідь їм: У кого дві сорочці, нехай дасть немаючому; а хто має поживу, нехай робить так само. ¹² І приходили й митники, щоб христитись від нього, і питали його: Учителю, що ми маємо робити? ¹³ А він їм казав: Не стягайте нічого над те, що вам звелено. ¹⁴ Питали ж його й вояки й говорили: А нам що робити? І він їм відповів: Нікого не кривдьте, ані не оскаржайте фальшиво, удовольняйтеся платнею своєю. ¹⁵ Коли ж усі люди чекали, і в серцях своїх думали всі про Івана, чи то він не Христос, ¹⁶ Іван відповідав усім, кажучи: Я хрищу вас водою, але йде ось Потужніший за мене, що Йому розв'язати ремінця від Його взуття я негідний,

Він хреститиме вас Святим Духом й огнем! ¹⁷ У руці Своїй має Він віячку, і перечистить Свій тік: пшеницю збере до засіків Своїх, а полову попалить ув огні негасимім. ¹⁸ Тож багато навчав він і іншого, звіщаючи Добру Новину народові. ¹⁹ А Ірод тетрарх, що Іван докоряв йому за Іродіяду, дружину брата свого, і за все зло, яке заподіяв був Ірод, ²⁰ до всього додав ще й те, що Івана замкнув до в'язниці. ²¹ І сталося, як хрестились усі люди, і як Ісус, охрестившись, молився, розкрилося небо, ²² і Дух Святий злинув на Нього в тілесному вигляді, як голуб, і голос із неба почувся, що мовив: Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Тебе! ²³ А Сам Ісус, розпочинаючи, мав років із тридцять, будши, як думано, сином Йосипа, Ілія, ²⁴ сина Маттатового, сина Левіїного, сина Мелхіїного, сина Яннаєвого, сина Йосипового, ²⁵ сина Маттатієвого, сина Амосова, сина Наумового, сина Еслієвого, сина Наггеевого, ²⁶ сина Маатового, сина Маттатієвого, сина Семенієвого, сина Йосихового, сина Йодаєвого, ²⁷ сина Йоананового, сина Рисаєвого, сина Зоровавелевого, сина Салатіїлового, сина Нирієвого, ²⁸ сина Мелхієвого, сина Аддієвого, сина Косамового, сина Елмадамового, сина Ірового, ²⁹ сина Ісуєвого, сина Еліезерового, сина Йоримового, сина Маттатієвого, сина Левієвого, ³⁰ сина Семенового, сина Юдиного, сина Йосипового, сина Йонамового, сина Еліякимового, ³¹ сина Мелеаєвого, сина Меннаєвого, сина Маттатаєвого, сина Натомового, сина Давидового, ³² сина Ессеевого, сина Йовидового, сина Воозового, сина Салаєвого, сина Наассонового, ³³ сина Амінадавого, сина Адмінієвого, сина Арнієвого, сина Есромового, сина Фаресового, сина Юдиного, ³⁴ сина Яковлевого, сина Ісакового, сина Авраамового, сина Тариного, сина Нахорового, ³⁵ сина Серухового, сина Рагавового, сина Фалекового, сина Еверового, сина Салиного, ³⁶ сина Каїнамового, сина Арфаксадового, сина Симового, сина Ноевого, сина Ламехового, ³⁷ сина Матусалового, сина Енохового, сина Яретового, сина Малелеїлового, сина Каїнамового, ³⁸ сина Еносового, сина Ситового, сина Адамового, Сином Божим.

4

¹ А Ісус, повний Духа Святого, вернувсь з-над Йордану, і Дух на пустиню Його попровадив. ² Сорок день там диявол Його спокушав, і за тих днів Він нічого не їв, а коли закінчились вони, то вкінці зголоднів. ³ І диявол до Нього сказав: Якщо Ти Син Божий, скажи цьому каменеві, щоб хлібом він став! ⁴ А Ісус відповів йому: Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним Словом Божим! ⁵ І він вивів Його на гору високу, і за хвилину часу показав Йому всі царства на світі. ⁶ І диявол сказав Йому: Я дам Тобі всю оцю владу та їхню славу, бо мені це передане, і я даю, кому хочу, її. ⁷ Тож коли Ти поклонишся

передо мною, то все буде Твоє! ⁸ І промовив Ісус йому в відповідь: Написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому! ⁹ І повів Його в Єрусалим, і на нарижнику храму поставив, та й каже Йому: Як Ти Син Божий, кинься звідси додолу! ¹⁰ Бо написано: Він накаже про Тебе Своїм Анголам, щоб Тебе берегли! ¹¹ і: Вони на руках понесуть Тебе, щоб коли не спіткнув Ти об камінь Своєї ноги! ¹² А Ісус відказав йому в відповідь: Сказано: Не спокушай Господа Бога свого! ¹³ І диявол, скінчивши все це спокушування, відійшов від Нього до часу. ¹⁴ А Ісус у силі Духа вернувся до Галілеї, і чутка про Нього рознеслась по всій тій країні. ¹⁵ І Він їх навчав по їхніх синагогах, і всі Його славили. ¹⁶ І прибув Він до Назарету, де був вихований. І звичаєм Своїм Він прийшов дня суботнього до синагоги, і встав, щоб читати. ¹⁷ І подали Йому книгу пророка Ісаї. Розгорнувши ж Він книгу, знайшов місце, де було так написано: ¹⁸ На Мені Дух Господній, бо Мене Він помазав, щоб Добру Новину звіщати вбогим. Послав Він Мене проповідувати полоненим визволення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помучених, ¹⁹ щоб проповідувати рік Господнього змилування. ²⁰ І, книгу згорнувши, віддав службі й сів. А очі всіх у синагозі звернулись на Нього. ²¹ І почав Він до них говорити: Сьогодні збулося Писання, яке ви почули! ²² І всі Йому стверджували й дивувались словам благодаті, що линули з уст Його. І казали вони: Чи ж то Він не син Йосипів? ²³ Він же промовив до них: Ви Мені конче скажете приказку: Лікарю, уздоров самого себе! Учини те й тут, у вітчизні Своїй, що сталося чули ми у Капернаумі. ²⁴ І сказав Він: Поправді кажу вам: Жаден пророк не буває приємний у вітчизні своїй. ²⁵ Та правдиво кажу вам: Багато вдовиць перебувало за днів Іллі серед Ізраїля, коли на три роки й шість місяців небо було зачинилося, так що голод великий настав був по всій тій землі, ²⁶ а Ілля не до жадної з них не був посланий, тільки в Сарепту Сидонську до овдовілої жінки. ²⁷ І багато було прокажених за Єлисея пророка в Ізраїлі, але жаден із них не очистився, крім Неємана сиріянина. ²⁸ І всі в синагозі, почувши оце, переповнилися гнівом. ²⁹ І, вставши, вони Його вигнали за місто, і повели аж до краю гори, на якій їхнє місто було побудоване, щоб скинути додолу Його... ³⁰ Але Він перейшов серед них, і віддалився. ³¹ І прийшов Він у Капернаум, галілейське місто, і там їх навчав по суботах. ³² І дивувались науці Його, бо слово Його було владне. ³³ І був чоловік у синагозі, що мав духа нечистого демона, і він закричав гучним голосом: ³⁴ Ах, що нам до Тебе, Ісусе Назарянинне? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, Божий Святий... ³⁵ А Ісус заборонив йому, кажучи: Замовчи, і вийди з нього! І, кинувши демон того насередину, вийшов із нього, нічого йому не пошкодивши. ³⁶ І всіх жах обгорнув, і питали вони один одного, кажучи: Що то за

наука, що духам нечистим наказує з владою й силою, і виходять вони?...³⁷ І неслася чутка про Нього по всіх місцях краю.³⁸ А як вийшов Він із синагоги, увійшов у дім Симона. Теща ж Симонова в великій гарячці лежала. І просили за неї Його.³⁹ І, ставши над нею, Він заборонив тій гарячці, і вона полишила її. І, зараз уставши, теща їм прислужувала.⁴⁰ Коли ж сонце заходило, то всі, хто мав яких хворих на різні недуги, до Нього приводили їх. Він же клав Свої руки на кожного з них, та їх уздоровляв.⁴¹ Із багатьох же виходили й демони, кричачи та говорячи: Ти Син Божий! Та Він їм забороняв, і не давав говорити, що знали вони, що Христос Він.⁴² Коли ж настав день, Він вийшов, і подався до самотнього місця. А люди шукали Його. І прийшовши до Нього, Його затримували, щоб від них не відходив.⁴³ Він же промовив до них: І іншим містам Я повинен звіщати Добру Новину про Боже Царство, бо на те Мене послано.⁴⁴ І Він проповідував по синагогах Галілеї.

5

¹ І сталось, як тиснувся натовп до Нього, щоб почути Слово Боже, Він стояв біля озера Генісаретського.² І Він побачив два човни, що стояли край озера. А рибалки, відійшовши від них, полоскали невода.³ І Він увійшов до одного з човнів, що був Симонів, і просив, щоб він трохи відплив від землі. І Він сів, та й навчав народ із човна.⁴ А коли перестав Він навчати, промовив до Симона: Попливи на глибінь, і закиньте на полов свій невід.⁵ А Симон сказав Йому в відповідь: Наставнику, цілу ніч ми працювали, і не вловили нічого, та за словом Твоїм укину невода.⁶ А зробивши оце, вони безліч риби набрали і їхній невід почав прориватись...⁷ І кивали вони до товаришів, що були в другім човні, щоб прийшли допомгти їм. Ті прийшли, та й наповнили обидва човни, аж стали вони потопати.⁸ А як Симон Петро це побачив, то припав до колін Ісусових, кажучи: Господи, вийди від мене, бо я грішна людина!⁹ Бо від полу риби, що зловили вони, обгорнув жах його та й усіх, хто з ним був,¹⁰ також Якова й Івана, синів Зеведеєвих, що були спільниками Симона. І сказав Ісус Симонові: Не лякайся, від цього часу ти будеш ловити людей!¹¹ І вони повитягали на землю човни, покинули все, та й пішли вслід за Ним.¹² А як Він перебував в одному з міст, ось один чоловік, увесь укритий проказою, Ісуса побачивши, упав ницьма, та й благав Його, кажучи: Господи, коли хочеш, Ти можеш очистити мене!¹³ А Він руку простяг, доторкнувся до нього й сказав: Хочу, будь чистий! І зараз із нього проказа зійшла...¹⁴ І звелів Він йому не казати нікому про це. Але йди, покажися священникові, і принеси за своє очищення, як Мойсей наказав, на свідчення їм.¹⁵ А чутка про Нього ще більше пішла, і багато народу приходило слухати та вздоровляти від

Нього з недугів своїх. ¹⁶ Він же відходив на місце самотне й молився. ¹⁷ І сталось одного із днів, коли Він навчав, і сиділи фарисеї й законовчителі, що походилися зо всіх сіл Галілеї й Юдеї та з Єрусалиму, а сила Господня готова була вздоровляти їх, ¹⁸ і ось люди на ложі принесли чоловіка, що розслаблений був, і намагалися внести його, і перед Ним покласти. ¹⁹ Не знайшовши ж кудою пронести його з-за народу, злізли на дім, і крізь стелю спустили із ложем його на середину перед Ісуса. ²⁰ І, побачивши їхню віру, сказав Він йому: Чоловіче, прощаються тобі гріхи твої! ²¹ А книжники та фарисеї почали міркувати й казати: Хто ж Оцей, що богозневагу говорить? Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?... ²² Відчувши ж Ісус думки їхні, промовив у відповідь їм: Що міркуєте ви в серцях ваших? ²³ Що легше: сказати: Прощаються тобі гріхи твої, чи сказати: Уставай та й ходи? ²⁴ Але щоб ви знали, що Син Людський має владу на землі прощати гріхи, тож каже Він розслабленому: Кажу Я тобі: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім! ²⁵ І той зараз устав перед ними, узявши те, на чому лежав, і пішов у свій дім, прославляючи Бога. ²⁶ І всіх жах обгорнув, і славили Бога вони. І переповнились страхом, говорячи: Дивні речі сьогодні ми бачили!... ²⁷ Після цього ж Він вийшов, і побачив митника, на ймення Левія, що сидів на митниці, та й промовив йому: Іди за Мною! ²⁸ І, покинувши все, той устав, і пішов услід за Ним. ²⁹ І справив Левій у своїм домі велику гостину для Нього. І був натовп великий митників й інших, що сиділи з Ним при столі. ³⁰ Фарисеї ж та книжники їхні нарікали на Нього, та учням Його говорили: Чому з митниками та із грішниками ви їсте та п'єте? ³¹ А Ісус відповів і промовив до них: Лікаря не потребують здорові, а слабі. ³² Не прийшов Я, щоб праведних кликати до покаяння, а грішних. ³³ Вони ж відказали до Нього: Чому учні Іванові часто постять та моляться, також і фарисейські, а Твої споживають та п'ють? ³⁴ Ісус же промовив до них: Чи ж ви можете змусити, щоб постили гості весільні, поки з ними ще є молодий? ³⁵ Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, тоді й постити будуть тих днів... ³⁶ Розповів же і приказку їм: Ніхто латки з одяжі нової в одяжу стару не вставляє, а то подере й нову, а латка з нової старій не надасться. ³⁷ І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюки, а то попориває вино молоде бурдюки, і вино розіллється, і бурдюки пропадуть. ³⁸ Але треба вливати вино молоде до нових бурдюків. ³⁹ І ніхто, старе пивши, молодого не схоче, бо каже: Старе ліпше!

6

¹ І сталось, як Він переходив ланами, у суботу, Його учні зривали колосся та їли, розтерши руками. ² А деякі з фарисеїв сказали: Нащо робите те, чого не годиться робити в суботу? ³ І промовив Ісус їм у відповідь: Хіба ви не читали того, що

зробив був Давид, коли сам зголоднів, також ті, хто був із ним? ⁴ Як він увійшов був до Божого дому, і, взявши хліби показні, яких їсти не можна було, тільки самим священикам, споживав, і дав тим, хто був із ним? ⁵ І сказав Він до них: Син Людський Господь і суботі! ⁶ І сталось, як в іншу суботу зайшов Він до синагоги й навчав, знаходився там чоловік, що правиця йому була всохла. ⁷ А книжники та фарисеї вважали, чи в суботу того не вздоровить, щоб знайти проти Нього оскарження. ⁸ А Він знав думки їхні, і сказав чоловікові, що мав суху руку: Підведися, і стань посередині! Той підвівся і став. ⁹ Ісус же промовив до них: Запитаю Я вас: Що годиться в суботу робити добре, чи робити лихе, душу спасти, чи згубити? ¹⁰ І, позирнувши на всіх них, сказав чоловікові: Простягни свою руку! Той зробив, і рука його стала здорова! ¹¹ А вони переповнилися лютістю, і один з одним змовлялись, що робити з Ісусом?... ¹² І сталось, що часу того Він вийшов на гору молитися, і перебув цілу ніч на молитві до Бога. ¹³ А коли настав день, покликав Він учнів Своїх, і обрав із них Дванадцятьох, яких і апостолами Він назвав: ¹⁴ Симона, якого й Петром Він назвав, і Андрія, брата його, Якова й Івана, Пилипа й Варфоломія, ¹⁵ Матвія й Хому, Якова Алфієвого й Симона, званого Зилотом, ¹⁶ Юду Якового, й Юду Іскаріотського, що й зрадником став. ¹⁷ Як зійшов Він із ними, то спинився на рівному місці, також натовп густий Його учнів, і безліч людей з усієї Юдеї та з Єрусалиму, і з приморського Тиру й Сидону, ¹⁸ що посходилися, щоб послухати Його та вздоровитися із недугів своїх, також ті, хто від духів нечистих страждав, і вони вздоровлялися. ¹⁹ Увесь же народ намагався бодай доторкнутись до Нього, бо від Нього виходила сила, і всіх вздоровляла. ²⁰ А Він, звівши очі на учнів Своїх, говорив: Блаженні убогі, Царство Боже бо ваше. ²¹ Блаженні голодні тепер, бо ви нагодовані будете. Блаженні засмучені зараз, бо втішитесь ви. ²² Блаженні ви будете, коли люди зненавидять вас, і коли проженуть вас, і ганьбитимуть, і знеславлять, як зле, ім'я ваше за Людського Сина. ²³ Радійте того дня й веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах. Бо так само чинили пророкам батьки їхні. ²⁴ Горе ж вам, багатіям, бо втіху свою ви вже маєте. ²⁵ Горе вам, тепер ситим, бо зазнаєте голоду ви. Горе вам, що тепер потішаєтеся, бо будете ви сумувати та плакати. ²⁶ Горе вам, як усі люди про вас говоритимуть добре, бо так само чинили фальшивим пророкам батьки їхні! ²⁷ А вам, хто слухає, Я кажу: Любіть своїх ворогів, добро робіть тим, хто ненавидить вас. ²⁸ Благословляйте тих, хто вас проклинає, і моліться за тих, хто кривду вам чинить. ²⁹ Хто вдарить тебе по щоці, підстав йому й другу, а хто хоче плаща твого взяти, не забороняй і сорочки. ³⁰ І кожному, хто в тебе просить подай, а від того, хто твое забирає, назад не жадай. ³¹ І як бажаєте, щоб

вам люди чинили, так само чиніть їм і ви. ³² А коли любите тих, хто любить вас, яка вам за те ласка? Люблять бо й грішники тих, хто їх любить. ³³ І коли добре чините тим, хто добро чинить вам, яка вам за те ласка? Бо те саме і грішники роблять. ³⁴ А коли позичаєте тим, що й від них сподіваєтесь взяти, яка вам за те ласка? Позичають бо й грішники грішникам, щоб одержати стільки ж. ³⁵ Тож любіть своїх ворогів, робіть добро, позичайте, не ждучи нічого назад, і ваша за це нагорода великою буде, і синами Всевишнього станете ви, добрий бо Він до невдячних і злих! ³⁶ Будьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний! ³⁷ Також не судіть, щоб не суджено й вас; і не осуджуйте, щоб і вас не осуджено; прощайте, то простять і вам. ³⁸ Давайте і дадуть вам; мірою доброю, натоптаною, струснутою й переповненою вам у подолок дадуть. Бо якою ви мірою міряєте, такою відміряють вам. ³⁹ Розповів також приказку їм: Чи ж може водити сліпого сліпий? Хіба не обидва в яму впадуть? ⁴⁰ Учень не більший за вчителя; але, удосконалившись, кожен буде, як учитель його. ⁴¹ Чого ж в оці брата свого ти заскалку бачиш, колоди ж у власному оці не чуєш? ⁴² Як ти можеш сказати до брата свого: Давай, брате, я заскалку вийму із ока твого, сам колоди, що в оці твоїм, не вбачаючи? Лицеміре, вийми перше колоду із власного ока, а потім побачиш, як вийняти заскалку з ока брата твого! ⁴³ Нема доброго дерева, що родило б злий плід, ані дерева злого, що родило б плід добрий. ⁴⁴ Кожне ж дерево з плоду свого пізнається. Не збирають бо фіг із тернини, винограду ж на глоду не рвуть. ⁴⁵ Добра людина із доброї скарбниці серця добре виносить, а лиха із лихої виносить лихе. Бо чим серце наповнене, те говорять уста його! ⁴⁶ Що звете ви Мене: Господи, Господи, та не робите того, що Я говорю? ⁴⁷ Скажу вам, до кого подібний усякий, хто до Мене приходить та слів Моїх слухає, і виконує їх: ⁴⁸ Той подібний тому чоловікові, що, будуючи дім, він глибоко викопав, і основу на камінь поклав. Коли ж злива настала, вода кинулася на той дім, та однак не змогла захитати його, бо збудований добре він був! ⁴⁹ А хто слухає та не виконує, той подібний тому чоловікові, що свій дім збудував на землі без основи. І наперла на нього ріка, і зараз упав він, і велика була того дому руїна!

7

¹ А коли Він скінчив усі слова Свої до народу, що слухав Його, то ввійшов у Капернаум. ² У одного ж сотника тяжко раб занедужав, що був дорогий йому, і вмирати вже мав. ³ А коли про Ісуса почув, то послав він до Нього юдейських старших, і благав Його, щоб прийшов, і вздоровив раба його. ⁴ Вони ж прибули до Ісуса, та й ревно благали Його й говорили: Він достойний, щоб Ти це зробив йому. ⁵ Бо він любить народ наш, та й для нас синагогу поставив. ⁶ І пішов Ісус із ними. І коли недалеко від дому вже був, сотник

друзів послав, щоб сказати Йому: Не турбуйся, о Господи, бо я недостойний, щоб зайшов Ти під стріху мою. ⁷ Тому то й себе не вважав я за гідного, щоб до Тебе прийти. Та промов тільки слово, і раб мій одужає. ⁸ Бо й я людина підвладна, і вояків під собою я маю; і одному кажу: піди, то йде він, а тому: прийди, і приходить, а своєму рабові: зроби тее і зробишь. ⁹ Почувши ж таке, Ісус здивувався йому, і, звернувшись до натовпу, що йшов слідком за Ним, промовив: Кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри! ¹⁰ А коли посланці повернулись додому, то знайшли, що одужав той раб! ¹¹ І сталось, наступного дня Він відправивсь у місто, що зветься Наїн, а з Ним ішли учні Його та багато народу. ¹² І ось, як до брами міської наблизився Він, виносили вмерлого, одинака в своєї матері, що вдовою була. І з нею був натовп великий із міста. ¹³ Як Господь же побачив її, то змилосердивсь над нею, і до неї промовив: Не плач! ¹⁴ І Він підійшов, і доторкнувся до мар, носії ж зупинились. Тоді Він сказав: Юначе, кажу тобі: встань! ¹⁵ І мертвий устав, і почав говорити. І його Він віддав його матері. ¹⁶ А всіх острах пройняв, і Бога хвалили вони й говорили: Великий Пророк з'явився між нами, і зглянувся Бог над народом Своім! ¹⁷ І розійшлася ця чутка про Нього по цілій Юдеї, і по всій тій країні. ¹⁸ Про все ж те сповістили Івана учні його. І покликав Іван двох із учнів своїх, ¹⁹ і послав їх до Господа з запитом: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого? ²⁰ А мужі, прийшовши до Нього, сказали: Іван Христитель послав нас до Тебе, питаючи: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого? ²¹ А саме тоді багатьох уздоровив був Він від недугів і мук, і від духів злих, і сліпим багатьом вернув зір. ²² І промовив Ісус їм у відповідь: Ідїть, і перекажіть Іванові, що ви бачили й чули: Сліпі прозрівають, криві ходять, очищуються слабі на проказу, і чують глухі, воскресають померлі, убогим звіщається Добра Новина. ²³ І блаженний, хто через Мене спокуси не матиме! ²⁴ А коли відійшли посланці Іванові, Він почав говорити про Івана народові: На що ви дивитись ходили в пустиню? Чи на очерет, що вітер гойдає його? ²⁵ Та на що ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Аджеж ті, хто одягається славно, і розкішно живе, по палатах царських. ²⁶ На що ж ви ходили дивитись? На пророка? Так, кажу вам, навіть більше, аніж на пророка. ²⁷ Це той, що про нього написано: Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує! ²⁸ Кажу вам: Між народженими від жінок нема більшого понад Івана. Та найменший у Божому Царстві той більший за нього. ²⁹ І всі люди, що слухали, і митники визнали Божу волю за слушну, і охристились Івановим хрищенням. ³⁰ А фарисеї й законники відкинули Божу волю про себе, і не христились від нього. ³¹ І промовив Господь: До кого ж уподоблю людей цього роду? І до

кого подібні вони? ³² Подібні вони до дітей, що на ринку сидять й один одного кличуть та кажуть: Ми вам грали були, а ви не танцювали, ми співали вам жалібно, та не плакали ви... ³³ Бо прийшов Іван Христитель, що хліба не їсть і вина не п'є, а ви кажете: Має він демона. ³⁴ Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, а ви кажете: Чоловік Цей ласун і п'яниця, Він приятель митників і грішників. ³⁵ І виправдалася мудрість усіма своїми ділами. ³⁶ А один із фарисеїв просив Його, щоб спожив Він із ним. І, прийшовши до дому того фарисея, Він сів при столі. ³⁷ І ось жінка одна, що була в місті, грішниця, як дізналась, що, Він у фарисеевім домі засів при столі, алябастрову пляшечку мира принесла, ³⁸ і, припавши до ніг Його ззаду, плачучи, почала обливати слізьми Йому ноги, і волоссям своїм витирала, ноги Йому цілувала та миром мастила... ³⁹ Побачивши це, фарисей, що покликав Його, міркував собі, кажучи: Коли б був Він пророк, Він би знав, хто ото й яка жінка до Нього торкається, бож то грішниця! ⁴⁰ І озвався Ісус та й говорить до нього: Маю, Симоне, дещо сказати тобі. А той відказав: Кажи, Учителю. ⁴¹ І промовив Ісус: Були два боржники в одного вірителя; один був винен п'ятсот динаріїв, а другий п'ятдесят. ⁴² Як вони ж не могли заплатити, простив він обом. Скажи ж, котрий із них більше полюбить його? ⁴³ Відповів Симон, говорячи: Думаю, той, кому більше простив. І сказав Він йому: Розсудив ти правдиво. ⁴⁴ І, обернувшись до жінки, Він промовив до Симона: Чи ти бачиш цю жінку? Я прибув у твій дім, ти на ноги Мої не подав і води, а вона окропила слізьми Мої ноги й обтерла волоссям своїм. ⁴⁵ Поцілунку не дав ти Мені, а вона, відколи ввійшов Я, Мої ноги цілує невпинно. ⁴⁶ Голови ти Моєї оливою не намастив, а вона миром ноги мої намастила... ⁴⁷ Ось тому говорю Я тобі: Численні гріхи її прощені, бо багато вона любила. Кому ж мало прощається, такий мало любить. ⁴⁸ А до неї промовив: Прощаються тобі гріхи! ⁴⁹ А ті, що сиділи з Ним при столі, почали гомоніти про себе: Хто ж це Такий, що прощає й гріхи? ⁵⁰ А до жінки сказав Він: Твоя віра спасла тебе, іди з миром собі!

8

¹ І сталось, що Він після того проходив містами та селами, проповідуючи та звіщаючи Добру Новину про Боже Царство. Із ним Дванадцять були, ² та дехто з жінок, що були вздоровлені від злих духів і хвороб: Марія, Магдалиною звана, що з неї сім демонів вийшло, ³ і Іванна, дружина Худзи, урядника Іродового, і Сусанна, і інших багато, що маєтком своїм їм служили. ⁴ І, як зібралось багато народу, і з міста до Нього поприходили, то Він промовляти став притчею. ⁵ Ось вийшов сіяч, щоб посіяти зерно своє. І, як сіяв, упало одне край дороги, і було повитоптуване, а птахи небесні його повидзьобували. ⁶ Друге ж упало на ґрунт

кам'янистий, і, зійшовши, усохло, не мало бо вогкості. ⁷ А інше упало між терен, і вигнавсь терен, і його поглушив. ⁸ Інше ж упало на добрую землю, і, зійшовши, уродило стократно. Це сказавши, закликав: Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає! ⁹ Запитали ж Його Його учні, говорячи: Що визначає ця притча? ¹⁰ А Він відказав: Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а іншим у притчах, щоб дивились вони і не бачили, слухали і не розуміли. ¹¹ Ось що означає ця притча: Зерно це Боже Слово. ¹² А котрі край дороги, це ті, хто слухає, але потім приходять диявол, і забирає слово з їхнього серця, щоб не ввірували й не спаслися вони. ¹³ А що на кам'янистому ґрунті, це ті, хто тільки почує, то слово приймає з радістю; та кореня не мають вони, вірують дочасно, і за час випробовування відпадають. ¹⁴ А що впало між терен, це ті, хто слухає слово, але, ходячи, бувають придушені клопотами, та багатством, та життєвими розкошами, і плоду вони не дають. ¹⁵ А те, що на добрій землі, це оті, хто як слово почує, береже його в щирому й доброму серці, і плід приносять вони в терпеливості. ¹⁶ А світла засвіченого ніхто не покриває посудиною, і не ставить під ліжку, але ставить його на свічник, щоб бачили світло, хто входить. ¹⁷ Немає нічого захованого, що не виявиться, ні таємного, що воно не пізнається, і не вийде наяв. ¹⁸ Тож пильнуйте, як слухаєте! Бо хто має, то дасться йому, хто ж не має, забереться від нього і те, що, здається йому, ніби має. ¹⁹ До Нього ж прийшли були мати й брати Його, та через народ не могли доступитись до Нього. ²⁰ І сповістили Йому: Твоя мати й брати Твої он стоять осторонь, і бажають побачити Тебе. ²¹ А Він відповів і промовив до них: Моя мати й брати Мої це ті, хто слухає Боже Слово, і виконує! ²² І сталося, одного з тих днів увійшов Він до човна, а з Ним Його учні. І сказав Він до них: Переплиньмо на другий бік озера. І відчалили. ²³ А коли вони плинули, Він заснув. І знялася на озері буря велика, аж вода заливати їх стала, і були в небезпеці вони. ²⁴ І вони підійшли, і розбудили Його та й сказали: Учителю, Учителю, гинемо! Він же встав, наказав бурі й хвилям, і вони вщухнули, і тиша настала! ²⁵ А до них Він сказав: Де ж ваша віра? І дивувались вони, перестрашені, і говорили один до одного: Хто ж це такий, що вітрам і воді Він наказує, а вони Його слухають? ²⁶ І вони припливли до землі Гадаринської, що навпроти Галілеї. ²⁷ І, як на землю Він вийшов, перестрів Його один чоловік із міста, що довгі роки мав він демонів, не вдягався в одягу, і мешкав не в домі, а в гробах. ²⁸ А коли він Ісуса побачив, то закричав, повалився перед Ним, і голосом гучним закликав: Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Благаю Тебе, не муч мене! ²⁹ Бо звелів Він нечистому духові вийти з людини. Довгий час він хапав був його, і в'язали його ланцюгами й кайданами, і стерегли його, але він розривав ланцюги, і демон гнав по пустині його. ³⁰ А Ісус запитався його: Як тобі на ім'я?

І той відказав: Легіон, бо багато ввійшло в нього демонів. ³¹ І благали Його, щоб Він їм не звелів іти в безодню. ³² Пасся ж там на горі гурт великий свиней. І просилися демони ті, щоб дозволив піти їм у них. І дозволив Він їм. ³³ А як демони вийшли з того чоловіка, то в свиней увійшли. І череда кинулась із кручі до озера, і потопилась. ³⁴ Пастухи ж, як побачили тее, що сталось, повтікали, та в місті й по селах звістили. ³⁵ І вийшли побачити, що сталось. І прийшли до Ісуса й знайшли, що той чоловік, що демони вийшли із нього, сидів при ногах Ісусових вдягнений та при умі, і полякались... ³⁶ Самовидці ж їм розповіли, як видужав той біснுவатий. ³⁷ І весь народ Гадаринського краю став благати Його, щоб пішов Він від них, великий бо страх обгорнув їх. Він же до човна ввійшов і вернувся. ³⁸ А той чоловік, що демони вийшли із нього, став благати Його, щоб бути при Ньому. Та Він відпустив його, кажучи: ³⁹ Вернися до дому свого, і розповіж, які речі великі вчинив тобі Бог! І той пішов, і по цілому місту звістив, які речі великі для нього Ісус учинив! ⁴⁰ А коли повернувся Ісус, то люди Його прийняли, бо всі чекали Його. ⁴¹ Аж ось прийшов муж, Яір на ім'я, що був старшим синагоги. Він припав до Ісусових ніг, та й став благати Його завітати до дому його. ⁴² Бо він мав одиначку дочку, років десь із дванадцять, і вмирала вона. А коли Він ішов, народ тиснув Його. ⁴³ А жінка одна, що дванадцять років хворою на кровотечу була, що ніхто вздоровити не міг її, ⁴⁴ підійшовши ззаду, доторкнулась до краю одежі Його, і хвилі тієї спинилася їй кровотеча! ⁴⁵ А Ісус запитав: Хто доторкнувся до Мене? Коли ж відмовлялися всі, то Петро відказав: Учителю, народ коло Тебе он товпиться й тисне. ⁴⁶ Ісус же промовив: Доторкнувсь хтось до Мене, бо Я відчув силу, що вийшла з Мене... ⁴⁷ А жінка, побачивши, що вона не втаїлась, трясучись, підійшла та й упала перед Ним, і призналася перед усіма людьми, чому доторкнулась до Нього, і як хвилі тієї одужала. ⁴⁸ Він же промовив до неї: Дочко, твоя віра спасла тебе; іди з миром собі! ⁴⁹ Як Він ще промовляв, приходить ось від старшини синагоги один та й говорить: Дочка твоя вмерла, не турбуй же Вчителя! ⁵⁰ Ісус же, почувши, йому відповів: Не лякайся, тільки віруй, і буде спасена вона. ⁵¹ Прийшовши ж до дому, не пустив Він нікого з Собою ввійти, крім Петра, та Івана, та Якова, та батька дівчати, та матері. ⁵² А всі плакали та голосили за нею... Він же промовив: Не плачте, не вмерла вона, але спить! ⁵³ І насміхалися з Нього, бо знали, що вмерла вона. ⁵⁴ А Він узяв за руку її та й скрикнув, говорячи: Дівчатко, вставай! ⁵⁵ І вернувся їй дух, і хвилі тієї вона ожила... І звелів дати їй їсти. ⁵⁶ І здивувались батьки її. А Він наказав їм нікому не розповідати, що сталось.

9

¹ І скликав Він Дванадцятьох, і дав їм силу та владу над усіма

демонами, і вздоровляти недуги. ² І послав їх проповідувати Царство Боже та вздоровляти недужих. ³ І промовив до них: Не беріть нічого в дорогу: ані палиці, ані торби, ні хліба, ні срібла, ані майте по двоє убрань. ⁴ І в який дім увійдете, зоставайтесь там, і звідти відходьте. ⁵ А як хто вас не прийме, то, виходячи з міста того, обтрусіть від ніг ваших порох на свідчення супроти них. ⁶ І вийшли вони, та й ходили по селах, звіщаючи Добру Новину та всюди вздоровляючи. ⁷ А Ірод тетрарх прочув усе, що сталось було, і вагався, бо дехто казали, що Іван це із мертвих устав, ⁸ а інші, що Ілля то з'явився, а знов інші, що ожив це один із стародавніх пророків. ⁹ Тоді Ірод сказав: Іванові стяв я голову; хто ж Оцей, що я чую про Нього речі такі? І він намагався побачити Його. ¹⁰ А коли повернулись апостоли, вони розповіли Йому, що зробили. І Він їх узяв, та й пішов самотою на місце безлюдне, біля міста, що зветься Віфсаїда. ¹¹ А як люди довідалися, то пішли вслід за Ним. І Він їх прийняв, і розповідав їм про Боже Царство, та тих уздоровляв, хто потребував уздоровлення. ¹² А день став схилятися. І Дванадцятєро підійшли та й сказали Йому: Відпусти вже людей, нехай вони йдуть у довколишні села й оселі спочити й здобути поживи, бо ми тут у місці безлюдному! ¹³ А Він їм сказав: Дайте їсти їм ви. Вони ж відказали: Немає в нас більше, як п'ятеро хліба й дві риби. Хіба підемо та купимо поживи для всього народу цього. ¹⁴ Бо було чоловіків десь тисяч із п'ять. І сказав Він до учнів Своїх: Розсадіть їх рядами по п'ятидесяти. ¹⁵ І зробили отак, і всіх їх розсадили. ¹⁶ І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив їх, і поламав, і дав учням, щоб клали народові. ¹⁷ І всі їли й наситились! А з кусків позоставих зібрали дванадцять кошів... ¹⁸ І сталось, як насамоті Він молився, з Ним учні були. І спитав Він їх, кажучи: За кого Мене люди вважають? ¹⁹ Вони ж відповіли та сказали: За Івана Христителя, а ті за Іллю, а інші, що воскрес один із давніх пророків. ²⁰ А Він запитав їх: А ви за кого Мене маєте? Петро ж відповів та сказав: За Христа Божого! ²¹ Він же їм наказав, і звелів не казати нікому про це. ²² І сказав Він: Синові Людському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященики, і книжники, і буде Він убитий, але третього дня Він воскресне! ²³ А до всіх Він промовив: Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме щоденно свого хреста, та й за Мною йде. ²⁴ Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто ради Мене згубить душу свою, той її збереже. ²⁵ Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але занастить чи згубить себе? ²⁶ Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися, того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Своїй, і Отчій, і святих Анголів. ²⁷ Правдиво ж кажу вам, що деякі з тут-о приявних не скуштують смерти, аж поки не побачать Царства Божого. ²⁸ І сталось після оцих слів днів за вісім, узяв Він

Петра, і Івана, і Якова, та й пішов помолитись на гору. ²⁹ І коли Він молився, то вигляд лиця Його переобразився, а одяга Його стала біла й блискуча. ³⁰ І ось два мужі з Ним розмовляли, були то Мойсей та Ілля, ³¹ що з'явилися в славі, і говорили про кінець Його, який в Єрусалимі Він мав докінчити. ³² А Петро та приявні з ним були зморені сном, але, пробудившись, бачили славу Його й обох мужів, що стояли при Ньому. ³³ І сталось, як із Ним розлучались вони, то промовив Петро до Ісуса: Учителю, добре нам бути отут! Поставмо ж отут три шатрі: задля Тебе одне, і Мойсею одне, і одне для Іллі! Він не знав, що говорить... ³⁴ А як він говорив це, насунула хмара та їх заслонила. І вони полякались, як стали ті входити в хмару. ³⁵ І почувся ось голос із хмари, який промовляв: Це Син Мій Улюблений, Його слухайтеся! ³⁶ А коли оцей голос лунав, Ісус Сам позостався. А вони промовчали, і нікому нічого тих днів не казали, що бачили. ³⁷ А наступного дня, як спустились з гори, перестрів Його натовп великий. ³⁸ І закричав ось один чоловік із народу й сказав: Учителю, благаю Тебе, зглянься над сином моїм, бо одинак він у мене! ³⁹ А ото дух хапає його, і він нагло кричить, і трясє ним, аж той піну пускає. І, вимучивши він його, насилу відходить. ⁴⁰ І учнів Твоїх я благав його вигнати, та вони не змогли. ⁴¹ А Ісус відповів і промовив: О, роде невірний й розбещений, доки буду Я з вами, і терпітиму вас? Приведи свого сина сюди! ⁴² А як той іще йшов, демон кинув його та затряс. Та Ісус наказав тому духу нечистому, і вздоровив дитину, і віддав її батькові її. ⁴³ І всі дивувались величі Божій! А як усі дивувались усьому, що чинив був Ісус, Він промовив до учнів Своїх: ⁴⁴ Вкладіть до вух своїх ці ось слова: Людський Син буде виданий людям до рук... ⁴⁵ Проте не зрозуміли вони цього слова, було бо закрите від них, щоб його не збагнули, та боялись Його запитати про це слово. ⁴⁶ І прийшло їм на думку: хто б найбільший з них був? ⁴⁷ А Ісус, думку серця їх знавши, узяв дитину, і поставив її біля Себе. ⁴⁸ І промовив до них: Як хто прийме дитину оцю в Ім'я Моє, Мене він приймає, а як хто Мене прийме, приймає Того, Хто послав Мене. Хто бо найменший між вами всіма, той великий! ⁴⁹ А Іван відповів і сказав: Учителю, ми бачили одного чоловіка, що Ім'ям Твоїм демонів виганяв, і ми заборонили йому, бо він з нами не ходить. ⁵⁰ Ісус же йому відказав: Не забороняйте, бо хто не проти вас, той за вас! ⁵¹ І сталось, коли дні вознесення Його наближались, Він постановив піти в Єрусалим. ⁵² І Він посланців вислав перед Собою. І пішли вони, та й прибули до села самарянського, щоб ночівлю Йому приготувити. ⁵³ А ті не прийняли Його, бо йшов Він у напрямі Єрусалиму. ⁵⁴ Як побачили ж те учні Яків й Іван, то сказали: Господи, хочеш, то ми скажемо, щоб огонь зійшов з неба та винищив їх, як і Ілля був зробив. ⁵⁵ А Він обернувся до

них, їм докорив та й сказав: Ви не знаєте, якого ви духа. ⁵⁶ Бо Син Людський прийшов не губить душі людські, а спасати! І пішли вони в інше село. ⁵⁷ І сталось, як дорогою йшли, сказав був до Нього один: Я піду за Тобою, хоч би куди Ти пішов. ⁵⁸ Ісус же йому відказав: Мають нори лисиці, а гнізда небесні пташки, Син же Людський не має ніде й голови прихилити! ⁵⁹ І промовив до другого Він: Іди за Мною. А той відказав: Дозволь мені перше піти, і батька свого поховати. ⁶⁰ Він же йому відказав: Зостав мертвим ховати мерців своїх. А ти йди та звіщай Царство Боже. ⁶¹ А інший сказав був: Господи, я піду за Тобою, та дозволь мені перш попрощатись із своїми домашніми. ⁶² Ісус же промовив до нього: Ніхто з тих, хто кладе свою руку на плуга та назад озирається, не надається до Божого Царства!

10

¹ Після того призначив Господь і інших Сімдесят, і послав їх по двох перед Себе до кожного міста та місця, куди Сам мав іти. ² І промовив до них: Хоч жниво велике, та робітників мало; тож благайте Господаря жнива, щоб робітників вислав на жниво Своє. ³ Ідїть! Оце посилаю Я вас, як ягнят між вовки. ⁴ Не носіть ні калитки, ні торби, ні сандаль, і не вітайте в дорозі нікого. ⁵ Як до дому ж якого ви ввійдете, то найперше кажіть: Мир дому цьому! ⁶ І коли син миру там буде, то спочине на ньому ваш мир, коли ж ні до вас вернеться. ⁷ Зоставайтеся ж у домі тїм самїм, споживайте та пийте, що є в них, бо вартий робітник своєї заплати. Не ходіть з дому в дїм. ⁸ А як прийдете в місто яке, і вас приймуть, споживайте, що вам подадуть. ⁹ Уздоровлюйте хворих, що в нїм, промовляйте до них: Наблизилось Царство Боже до вас! ¹⁰ А як прийдете в місто яке, і вас не приймуть, то вийдїть на вулиці його та й кажіть: ¹¹ Ми обтрушуємо вам навіть порох, що прилип до нас із вашого міста. Та знайте оце, що наблизилось Царство Боже! ¹² Кажу вам: того дня легше буде содомлянам, аніж місту тому! ¹³ Горе тобі, Хоразїне, горе тобі, Віфсаїдо! Бо коли б то у Тирі й Сидоні були відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони покаялися в волосяниці та в попелі! ¹⁴ Але на суді відрадніш буде Тиру й Сидону, як вам... ¹⁵ А ти, Капернауме, що до неба піднісся, аж до аду ти зїдеш! ¹⁶ Хто слухає вас Мене слухає, хто ж погорджує вами погорджує Мною, хто ж погорджує Мною погорджує Тим, Хто послав Мене. ¹⁷ А ті Сімдесят повернулися з радістю, кажучи: Господи, навіть демони коряться нам у Ім'я Твоє! ¹⁸ Він же промовив до них: Я бачив того сатану, що з неба спадав, немов блискавка. ¹⁹ Ось Я владу вам дав наступати на змії та скорпїонів, і на всю силу ворожу, і ніщо вам не зашкодить. ²⁰ Та не тіштеся тим, що вам коряться духи, але тіштеся, що ваші ймення записані в небі! ²¹ Того часу Ісус звеселився був Духом Святим і промовив: Прославляю Тебе,

Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. Так, Отче, бо Тобі так було до вподоби! ²² Передав Мені все Мій Отець. І не знає ніхто, хто є Син, тільки Отець, і хто Отець тільки Син, та кому Син захоче відкрити. ²³ І, звернувшись до учнів, наодинці їм сказав: Блаженні ті очі, що бачать, що бачите ви! ²⁴ Кажу ж вам, що багато пророків і царів бажали побачити, що бачите ви та й не бачили, і почути, що чуєте ви і не чули! ²⁵ І підвівсь ось законник один, і сказав, Його випробовуючи: Учителю, що робити мені, щоб вічне життя досягнути? ²⁶ Він же йому відказав: Що в Законі написано, як ти читаєш? ²⁷ А той відповів і сказав: Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом, і свого ближнього, як самого себе. ²⁸ Він же йому відказав: Правильно ти відповів. Роби це, і будеш жити. ²⁹ А той бажав сам себе виправдати, та й сказав до Ісуса: А хто то мій ближній? ³⁰ А Ісус відповів і промовив: Один чоловік ішов з Єрусалиму до Єрихону, і попався розбійникам, що обдерли його, і завдали йому рани, та й утекли, покинувши ледве живого його. ³¹ Проходив випадком тією дорогою священик один, побачив його, і проминув. ³² Так само й Левит надійшов на те місце, поглянув, і теж проминув. ³³ Проходив же там якийсь самарянин, та й натрапив на нього, і, побачивши, змилосердився. ³⁴ І він підійшов, і обв'язав йому рани, наливши оливи й вина. Потому його посадив на худобину власну, і приставив його до гостиниці, та й клопотався про нього. ³⁵ А другого дня, від'їжджавши, вийняв він два динарії, та й дав їх господареві й проказав: Заопікуйся ним, а як більше що витратиш, заплачу тобі, як вернуся. ³⁶ Котрий же з цих трьох на думку твою був ближній тому, хто попався розбійникам? ³⁷ А він відказав: Той, хто вчинив йому милість. Ісус же сказав йому: Іди, і роби так і ти! ³⁸ І сталося, коли вони йшли, Він прийшов до одного села. Одна ж жінка, Марта їй на ім'я, прийняла Його в дім свій. ³⁹ Була ж в неї сестра, що звалась Марія; вона сіла в ногах у Ісуса, та й слухала слова Його. ⁴⁰ А Марта великою послугою клопоталась, а спинившись, сказала: Господи, чи байдуже Тобі, що на мене саму полишила служити сестра моя? Скажи ж їй, щоб мені допомогла. ⁴¹ Господь же промовив у відповідь їй: Марто, Марто, турбуєшся й журишся ти про багато чого, ⁴² а потрібне одне. Марія ж обрала найкращу частку, яка не відбереться від неї...

11

¹ І сталося, як молився Він у місці одному, і коли перестав, озвався до Нього один із Його учнів: Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів. ² Він же промовив до них: Коли молитесь, говоріть: Отче наш, що еси на небесах! Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде Царство Твоє, нехай буде

воля Твоя, як на небі, так і на землі. ³ Хліба нашого насущного дай нам на кожний день. ⁴ І прости нам наші гріхи, бо й самі ми прощаємо кожному боржникові нашому. І не введи нас у випробовування, але визволи нас від лукавого! ⁵ І сказав Він до них: Хто з вас матиме приятеля, і піде до нього опівночі, і скаже йому: Позич мені, друже, три хліби, ⁶ бо прийшов із дороги до мене мій приятель, я ж не маю, що дати йому. ⁷ А той із середини в відповідь скаже: Не роби мені клопоту, уже замкнені двері, і мої діти зо мною на ліжкові. Не можу я встати та дати тобі. ⁸ Кажу вам: коли він не встане, і не дасть ради дружби йому, то за докучання його він устане та й дасть йому, скільки той потребує. ⁹ І Я вам кажу: просіть, і буде вам дано, шукайте і знайдете, стукайте і відчинять вам! ¹⁰ Бо кожен, хто просить одержує, хто шукає знаходить, а тому, хто стукає відчинять. ¹¹ І котрий з вас, батьків, як син хліба проситиме, подасть йому каменя? Або, як проситиме риби, замість риби подасть йому гадину? ¹² Або, як яйця він проситиме, дасть йому скорпіона? ¹³ Отож, коли ви, будши злі, потрапите добрі дари своїм дітям давати, скільки ж більше Небесний Отець подасть Духа Святого всім тим, хто проситиме в Нього? ¹⁴ Раз вигонив Він демона, який був німий. І коли демон вийшов, німий заговорив. А народ дивувався. ¹⁵ А деякі з них гомоніли: Виганяє Він демонів силою Вельзевула, князя демонів... ¹⁶ А інші, випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. ¹⁷ Він же знав думки їхні, і промовив до них: Кожне царство, само проти себе поділене, запустіє, і дім на дім упаде. ¹⁸ А коли й сатана поділився сам супроти себе, як стоятиме царство його? А ви кажете, що Вельзевулом вигоню Я демонів. ¹⁹ Коли ж Вельзевулом вигоню Я демонів, то чим виганяють їх ваші сини? Тому вони стануть вам суддями. ²⁰ А коли перстом Божим вигоню Я демонів, то справді прийшло до вас Боже Царство. ²¹ Коли сильний збройно свій двір стереже, то в безпеці маєток його. ²² Коли ж дужчий від нього його нападе й переможе, то всю зброю йому забере, на яку покладався був той, і роздасть свою здобич. ²³ Хто не зо Мною, той проти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає! ²⁴ Коли дух нечистий виходить з людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, але, не знаходячи, каже: Вернуса до хати своєї, звідки я вийшов. ²⁵ А як вернеться він, то хату знаходить заметену й прибрану. ²⁶ Тоді він іде та й приводить сімох інших духів, лютіших за себе, і входять вони та й живуть там. І буде останнє людині тій гірше за перше! ²⁷ І сталось, як Він це говорив, одна жінка з народу свій голос піднесла й сказала до Нього: Блаженна утроба, що носила Тебе, і груди, що Ти ссав їх! ²⁸ А Він відказав: Так. Блаженні ж і ті, хто слухає Божого Слова і його береже! ²⁹ А як люди збиралися, Він почав промовляти: Рід цей рід лукавий: він ознаки шукає, та ознаки йому не дадуть, крім ознаки пророка

Йони. ³⁰ Бо як Йона ознакою був для ніневітян, так буде й Син Людський для роду цього. ³¹ Цариця південна на суд стане з мужами роду цього, і їх засудить, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ось Хтось більший, аніж Соломон! ³² Ніневітяни стануть на суд із цим родом, і засудять його, вони бо покаялися через Йонину проповідь. А тут ось Хтось більший, ніж Йона! ³³ Засвіченого світильника ніхто в сховок не ставить, ані під посудину, але на свічник, щоб бачили світло, хто входить. ³⁴ Око твоє то світильник для тіла; тому, як око твоє буде дуже, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око нездатне було, то й усе тіло твоє буде темне. ³⁵ Отож, уважай, щоб те світло, що в тобі, не сталося темрявою! ³⁶ Бо коли твоє тіло все світле, і не має жадної темної частини, то все буде світле, неначе б світильник осяяв блиском тебе. ³⁷ Коли Він говорив, то один фарисей став благодіяти Його пообідати в нього. Він же прийшов та й сів при столі. ³⁸ Фарисей же, побачивши це, здивувався, що перед обідом Він перш не обмився. ³⁹ Господь же промовив до нього: Тепер ви, фарисеї, он чистите зовнішність кухля та миски, а ваше нутро повне здріства та кривди! ⁴⁰ Нерозумні, чи ж Той, Хто створив оте зовнішнє, не створив Він і внутрішнє? ⁴¹ Тож милостиню подавайте з внутрішнього, і ось все буде вам чисте. ⁴² Горе вам, фарисеям, бо ви десятину даєте з м'яти та рути й усякого зілля, але обминаєте суд та Божу любов; це треба робити, і того не лишати! ⁴³ Горе вам, фарисеям, що любите перші лавки в синагогах та привіти на ринках! ⁴⁴ Горе вам, бо ви як гроби непомітні, люди ж ходять по них і не знають того... ⁴⁵ Озвався ж один із законників, і каже Йому: Учителю, кажучи це, Ти і нас ображаєш! ⁴⁶ А Він відказав: Горе й вам, законникам, бо ви на людей тягарі накладаєте, які важко носити, а самі й одним пальцем своїм не доторкуєтесь тягарів! ⁴⁷ Горе вам, бо надгробки пророкам ви ставите, ваші ж батьки були їх повбивали... ⁴⁸ Так, визнаєте ви й хвалите вчинки батьків своїх: бо вони їх повбивали, а ви їм надгробки будете! ⁴⁹ Через те й мудрість Божа сказала: Я пошлю їм пророків й апостолів, вони ж декого з них повбивають, а декого виженуть, ⁵⁰ щоб на роді оцім відомстилася кров усіх пророків, що пролита від створення світу, ⁵¹ від крові Авеля аж до крові Захарія, що загинув між жертівником і храмом! Так, кажу вам, відомститься це все на цім роді! ⁵² Горе вам, законникам, бо взяли ви ключа розуміння: самі не ввійшли, і тим, хто хотів увійти, боронили! ⁵³ А коли Він виходив ізвідти, стали книжники та фарисеї сильно тиснути та від Нього допитуватись про багато речей, ⁵⁴ вони чатували на Нього, щоб зловити що з уст Його (і щоб оскаржити Його).

12

¹ Того часу, як зібралися десятитисячні натовпи народу, аж

топтали вони один одного, Він почав промовляти перш до учнів Своїх: Стережіться розчини фарисейської, що є лицемірство! ² Бо немає нічого захованого, що не відкриється, ні таємного, що не виявиться. ³ Тому все, що казали ви потемки, при світлі почується, що ж шептали на вухо в коморах, на дахах проповідане буде. ⁴ Кажу ж вам, Своім друзям: Не бійтеся тих, хто тіло вбиває, а потім більш нічого не може вчинити! ⁵ Але вкажу вам, кого треба боятися: Бійтеся того, хто має владу, убивши, укинути в геенну. Так, кажу вам: Того бійтеся! ⁶ Чи ж не п'ять горобців продають за два гроші? Та проте перед Богом із них ні один не забутий. ⁷ Але навіть волосся вам на голові пораховане все. Не бійтеся: вартніші ви за багатьох горобців! ⁸ Кажу ж вам: Кожного, хто перед людьми Мене визнає, того визнає й Син Людський перед Анголами Божими. ⁹ Хто ж Мене відцурається перед людьми, того відцураються перед Анголами Божими. ¹⁰ І кожному, хто скаже слово на Людського Сина, йому проститься; а хто зневажатиме Духа Святого, не проститься. ¹¹ А коли вас водитимуть до синагог, і до урядів, і до влад, не турбуйтеся, як або що відповідати чи що говорити, ¹² Дух бо Святий вас навчить тієї години, що потрібно казати! ¹³ І озвався до Нього один із народу: Учителю, скажи братові моему, щоб він спадщиною поділився зо мною. ¹⁴ А Він відказав йому: Чоловіче, хто поставив над вами Мене за суддю або за подільника? ¹⁵ І промовив до них: Глядіть, остерігайтеся всякої зажерливости, бо життя чоловіка не залежить від достатку маєтку його. ¹⁶ І Він розповів їм притчу, говорячи: В одного багача гоїно нива вродила була. ¹⁷ І міркував він про себе й казав: Що робити, що не маю куди зібрати плодів своїх? ¹⁸ І сказав: Оце я зроблю, порозвалюю клуні свої, і просторніші поставлю, і позбираю туди пашню свою всю та свій достаток. ¹⁹ І скажу я душі своїй: Душе, маєш багато добра, на багато років складеного. Спочивай, їж та пий, і веселися! ²⁰ Бог же до нього прорік: Нерозумний, ночі цієї ось душу твою зажадають від тебе, і кому позостанеться те, що ти був наготовив?... ²¹ Так буває і з тим, хто збирає для себе, та не багатіє в Бога. ²² І промовив Він учням Своім: Через це кажу вам: Не журіться про життя, що ви будете їсти, і ні про тіло, у що ви зодягнетесь. ²³ Бо більше від їжі життя, а тіло від одягу. ²⁴ Погляньте на гайвороння, що не сіють, не жнуть, нема в них комори, ні клуні, проте Бог їх годує. Скільки ж більше за птахів ви варті! ²⁵ Хто ж із вас, коли журиться, додати зможе до зросту свого бодай ліктя одного? ²⁶ Тож коли ви й найменшого не подолаєте, то чого ж ви про інше клопочетесь? ²⁷ Погляньте на ті он лілеї, як вони не прядуть, ані тчуть. Але говорю вам, що й сам Соломон у всій славі своїй не вдягався отак, як одна з них! ²⁸ І коли он траву, що сьогодні на полі, а взавтра до печі викидається, Бог так зодягає, скільки ж краще

зодягне Він вас, маловірні! ²⁹ І не шукайте, що будете їсти, чи що будете пити, і не клопочіться. ³⁰ Бо всього цього й люди світу оцього шукають, Отець же ваш знає, що того вам потрібно. ³¹ Шукайте отож Його Царства, а це вам додасться! ³² Не лякайся, черідко мала, бо сподобалося Отцю вашому дати вам Царство. ³³ Продавайте достатки свої та милостиню подавайте. Робіть калитки собі не старіючі, невичерпний скарб той у небі, куди не закрадається злодій, і міль де не точить. ³⁴ Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше! ³⁵ Нехай підперезані будуть вам стегна, а світла ручні позасвічувані! ³⁶ І будьте подібними до людей, що очікують пана свого, коли вернеться він із весілля, щоб, як прийде й застукає, відчинити негайно йому. ³⁷ Блаженні раби ті, що пан, коли прийде, то знайде, що пильнують вони! Поправді кажу вам: підперезеться він і їх посадить, і, підійшовши, буде їм послуговувати. ³⁸ І коли прийде о другій чи прийде о третій сторожі, та знайде так само, блаженні вони! ³⁹ Знайте ж це, що коли б знав господар, о котрій то годині підкрадеться злодій, то він пильнував би, і свого б дому не дав підкопати. ⁴⁰ Тому будьте готові і ви, бо прийде Син Людський тієї години, коли ви не думаете! ⁴¹ Озався ж Петро: Господи, чи до нас кажеш притчу оцю, чи до всіх? ⁴² А Господь відказав: Хто ж тоді вірний і мудрий домоправитель, що пан настановить його над своїми челядниками, щоб давати харч визначену своєчасно? ⁴³ Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так! ⁴⁴ Поправді кажу вам, що над всім маєтком своїм він поставить його. ⁴⁵ А коли раб той скаже у серці своїм: Забариться пан мій прийти, і зачне бити слуг та служниць, їсти та пити та напиватися, ⁴⁶ то прийде раба того пан за дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає, і розітне його пополювині, і визначить долю йому з невірними! ⁴⁷ А раб той, що знав волю свого господаря, але не приготував, ані не вчинив згідно волі його, буде тяжко побитий. ⁴⁸ Хто ж не знав, а вчинив каригідне, буде мало він битий. Тож від кожного, кому дано багато, багато від нього й жадатимуть. А кому багато повірено, від того ще більше жадатимуть. ⁴⁹ Я прийшов огонь кинути на землю, і як Я прагну, щоб він уже запалав! ⁵⁰ Я ж маю христитися хрищенням, і як Я мучуся, поки те сповниться! ⁵¹ Чи ви думаете, що прийшов Я мир дати на землю? Ні, кажу вам, але поділ! ⁵² Віднині бо п'ятеро в домі одному поділені будуть: трое супроти двох, і двоє супроти трьох. ⁵³ Стане батько на сина, а син проти батька, мати проти дочки, а дочка проти матері, свекруха навпроти невістки своєї, а невістка навпроти свекрухи!... ⁵⁴ Промовив же Він і до народу: Як побачите хмару, що з заходу суне, то кажете зараз: Зближається дощ, і так і буває. ⁵⁵ А коли віє вітер південний, то кажете: Буде спекота, і буває. ⁵⁶ Лицеміри, лице неба й землі

розпізнати ви вмієте, чому ж не розпізнаєте часу цього? ⁵⁷ Чого ж і самі по собі ви не судите, що справедливе? ⁵⁸ Бо коли до уряду ти йдеш зо своїм супротивником, попильнуй з ним залагодити по дорозі, щоб тебе до судді не потяг він, а суддя щоб прислужникові не віддав тебе, а прислужник щоб не посадив до в'язниці тебе. ⁵⁹ Поправді кажу тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси й останнього шеляга!

13

¹ Того часу прийшли були дехто, та й розповіли Йому про галілеян, що їхню кров Пилат змішав був із їхніми жертвами. ² Ісус же сказав їм у відповідь: Чи ви думаєте, що оці галілеяни, що так постраждали, грішніші були від усіх галілеян? ³ Ні, кажу вам; та коли не покається, то загинете всі так! ⁴ Або ті вісімнадцять, що башта на них завалилась була в Сілоамі й побила їх, чи думаєте, що ті винні були більш за всіх, що в Єрусалимі живуть? ⁵ Ні, кажу вам; та коли не покається, то загинете всі так! ⁶ І Він розповів оцю притчу: Один чоловік у своїм винограднику мав посаджене фігове дерево. І прийшов він шукати на ньому плоду, але не знайшов. ⁷ І сказав винареві: Оце третій рік, відколи приходжу шукати плоду на цім фіговім дереві, але не знаходжу; зрубай його, нащо й землю марнує воно? ⁸ А той йому в відповідь каже: Позостав його, пане, і на цей рік, аж поки його обкопаю довкола, і обкладу його гноем, ⁹ чи року наступного плоду не вродить воно. Коли ж ні, то зрубаеш його. ¹⁰ І навчав Він в одній з синагог у суботу. ¹¹ І ось там була одна жінка, що вісімнадцять років мала духа немочі, і була скорчена, і не могла ніяк випростатись. ¹² А Ісус, як побачив її, то покликав до Себе. І сказав їй: Жінко, звільнена ти від недуги своєї. ¹³ І Він руки на неї поклав, і вона зараз випросталась, і стала славити Бога! ¹⁴ Озвavsя ж старший синагоги, обурений, що Ісус уздоровив у суботу, і сказав до народу: Є шість день, коли працювати належить, приходьте тоді та вздоровлюйтеся, а не дня суботнього. ¹⁵ А Господь відповів і промовив до нього: Лицеміре, хіба ж не відв'язує кожен із вас у суботу свого вола чи осла від ясел, і не веде напоїти? ¹⁶ Чи ж цю дочку Авраамову, яку сатана був зв'язав вісімнадцять ось років, не належить звільнити її суботнього дня від цих пут? ¹⁷ А як Він говорив це, засоромилися всі Його супротивники. І тишився весь народ всіма славними вчинками, які Він чинив! ¹⁸ Він же промовив: До чого подібне Царство Боже, і до чого його прирівняю? ¹⁹ Подібне воно до гірчичного зерна, що взяв чоловік і посіяв його в своїм саді. І воно виросло, і деревом стало, і кублилось птаство небесне на віттях його. ²⁰ І знову сказав Він: Із чим порівняю Я Божеє Царство? ²¹ Подібне до розчини, що її бере жінка, і кладе на три мірки муки, аж поки все вкисне. ²² І проходив містами та селами Він і навчав, до

Єрусалиму простуючи. ²³ І озвався до Нього один: Господи, хіба буде мало спасених? А Він відказав їм: ²⁴ Силкуйтеся ввійти тісними ворітьми, бо кажу вам, багато-хто будуть намагатися ввійти, та не зможуть! ²⁵ Як устане Господар та двері замкне, ви зачнете вистоювати ізнадвору, та стукати в двері й казати: Господи, відчини нам! А Він вам у відповідь скаже: Не знаю Я вас, звідки ви! ²⁶ Тоді станете ви говорити: Ми їли й пили перед Тобою і на вулицях наших навчав Ти... ²⁷ А Він вам відкаже: Говорю вам, не знаю Я, звідки ви. Відійдіть від Мене всі, хто чинить неправду! ²⁸ Буде плач там і скрегіт зубів, як побачите ви Авраама, та Ісака та Якова, та пророків усіх в Царстві Божім, себе ж вигнаних геть... ²⁹ І прийдуть інші від сходу й заходу, і півночі й півдня, і при столі в Царстві Божім засядуть! ³⁰ І ось, є останні, що стануть за перших, і є перші, що стануть останніми! ³¹ Тієї години підійшли дехто з фарисеїв, і сказали Йому: Вийди собі, і піди звідси, хоче бо Ірод убити Тебе... ³² А Він відказав їм: Ідіть і скажіть тому лисові: Ось демонів Я виганяю, і чиню вздоровлення, сьогодні та завтра, а третього дня закінчу. ³³ Однак, Мені треба ходити сьогодні та завтра, і часу найближчого, бо згинутися не може пророк поза Єрусалимом. ³⁴ Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш посланих до тебе! Скільки раз Я хотів позбирати дітей твоїх, як та квочка збирає під крила курчаток своїх, та ви не захотіли! ³⁵ Ось ваш дім застається порожній для вас! Говорю бо Я вам: Ви мене не побачите, аж поки не настане, що скажете: Благословенний, Хто йде в Господнє Ім'я!

14

¹ І сталося, що Він у суботу ввійшов був до дому одного з фарисейських старшин, щоб хліба спожити, а вони називали за Ним. ² І ото перед Ним був один чоловік, слабкий на водянку. ³ Ісус же озвався й сказав до законників та фарисеїв: Чи вздоровляти в суботу годиться чи ні? ⁴ Вони ж мовчали. А Він, доторкнувшись, уздоровив його та відпустив... ⁵ І сказав Він до них: Коли осел або віл котрогось із вас упаде до криниці, то хіба він не витягне зараз його дня суботнього? ⁶ І вони не могли відповісти на це. ⁷ А як Він спостеріг, як вони собі перші місця вибирали, то сказав до запрошених притчу: ⁸ Коли хто покличе тебе на весілля, не сідай на першому місці, щоб не трапився хто поважніший за тебе з покликаних, ⁹ і щоб той, хто покликав тебе та його, не прийшов і тобі не сказав: Поступися цьому місцем! І тоді ти із соромом станеш займати місце останнє... ¹⁰ Але як ти будеш запрошений, то приходь, і сідай на останньому місці, щоб той, хто покликав тебе, підійшов і сказав тобі: Приятелю, сідай вище! Тоді буде честь тобі перед покликаними з тобою. ¹¹ Хто бо підноситься буде впокорений, а хто впокоряється той піднесеться. ¹² А тому, хто його був покликав, сказав Він: Коли ти справляєш обід чи

вечерю, не клич друзів своїх, ні братів своїх, ані своїх родичів, ні сусідів багатих, щоб так само й вони коли не запросили тебе, і буде взаємна відплата тобі. ¹³ Але, як справляєш гостину, клич убогих, калік, кривих та сліпих, ¹⁴ і будеш блаженний, бо не мають вони чим віддати тобі, віддасться ж тобі за воскресіння праведних! ¹⁵ Як почув це один із отих, що сиділи з Ним при столі, то до Нього сказав: Блаженний, хто хліб споживатиме в Божому Царстві! ¹⁶ Він же промовив до нього: Один чоловік спорядив був велику вечерю, і запросив багатьох. ¹⁷ І послав він свого раба часу вечері сказати запрошеним: Ідїть, бо вже все наготовано. ¹⁸ І зараз усі почали відмовлятися. Перший сказав йому: Поле купив я, і маю потребу піти та оглянути його. Прошу тебе, вибач мені! ¹⁹ А другий сказав: Я купив собі п'ять пар волів, і йду спробувати їх. Прошу тебе, вибач мені! ²⁰ І знов інший сказав: Одружився ось я, і через те я не можу прибути. ²¹ І вернувся той раб і панові своєму про все розповів. Розгнівався господар тоді, та й сказав до свого раба: Піди швидко на вулиці та на завулки міські, і приведи сюди вбогих, і калік, і сліпих, і кривих. ²² І згодом раб повідомив: Пане, сталося так, як звелів ти, та місця є ще. ²³ І сказав пан рабові: Піди на дороги й на загороди, та й силуй прийти, щоб наповнився дім мій. ²⁴ Кажу бо я вам, що жаден із запрошених мужів тих не покуштує моєї вечері... Бо багато покликаних, та вибраних мало! ²⁵ Ішло ж з Ним багато людей. І, звернувшись, сказав Він до них: ²⁶ Коли хто приходить до Мене, і не зненавидить свого батька та матері, і дружини й дітей, і братів і сестер, а до того й своєї душі, той не може бути учнем Моїм! ²⁷ І хто свого хреста не несе, і не йде вслід за Мною, той не може бути учнем Моїм! ²⁸ Хто бо з вас, коли башту поставити хоче, перше не сяде й видатків не вирахує, чи має потрібне на виконання, ²⁹ щоб, коли покладе він основу, але докінчити не зможе, усі, хто побачить, не стали б сміятися з нього, ³⁰ говорячи: Чоловік цей почав будувати, але докінчити не міг... ³¹ Або який цар, ідучи на війну супроти царя іншого, перше не сяде порадитися, чи спроможен він із десятьма тисячами стріти того, хто йде з двадцятьма тисячами проти нього? ³² Коли ж ні, то, як той ще далеко, шле посольство до нього та й просить про мир. ³³ Так ото й кожен із вас, який не зречеться усього, що має, не може бути учнем Моїм. ³⁴ Сіль добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, чим приправити її? ³⁵ Ні на землю, ні на гній не потрібна вона, її геть викидають. Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає!

15

¹ Наближались до Нього всі митники й грішники, щоб послухати Його. ² Фарисеї ж та книжники нарікали й казали: Приймає Він грішників та з ними їсть. ³ А Він їм розповів оцю притчу, говорячи: ⁴ Котрий з вас чоловік, мавши сотню овець

і загубивши одну з них, не покине в пустині тих дев'ятидесяти й дев'яти, та й не піде шукати загинулої, аж поки не знайде її? ⁵ А знайшовши, кладе на рамена свої та радіє. ⁶ І, прийшовши додому, скликає він друзів і сусідів, та й каже до них: Радійте зо мною, бо знайшов я вівцю свою тую загублену. ⁷ Говорю вам, що так само на небі радітимуть більш за одного грішника, що кається, аніж за дев'яностоох і дев'ятьох праведників, що не потребують покаєння!... ⁸ Або яка жінка, що має десять драхм, коли згубить драхму одну, не засвічує світла, і не мете хати, і не шукає уважно, аж поки не знайде? ⁹ А знайшовши, кличе приятельок та сусідок та каже: Радійте зо мною, бо знайшла я загублену драхму! ¹⁰ Так само, кажу вам, радість буває в Божих Анголів за одного грішника, який кається. ¹¹ І Він оповів: У чоловіка одного було два сини. ¹² І молодший із них сказав батькові: Дай мені, батьку, належну частину маєтку! І той поділив поміж ними маєток. ¹³ А по небагатьох днях зібрав син молодший усе, та й подався до далекого краю, і розтратив маєток свій там, живучи марнотратно. ¹⁴ А як він усе прожив, настав голод великий у тім краї, і він став бідувати. ¹⁵ І пішов він тоді і пристав до одного з мешканців тієї землі, а той вислав його на поля свої пасти свиней. ¹⁶ І бажав він наповнити шлунка свого хоч стручками, що їли їх свині, та ніхто не давав їх йому. ¹⁷ Тоді він спам'ятався й сказав: Скільки в батька мого наймитів мають хліба аж надмір, а я отут з голоду гину! ¹⁸ Устану, і піду я до батька свого, та й скажу йому: Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе... ¹⁹ Недостойний я вже зватися сином твоїм; прийми ж мене, як одного з своїх наймитів... ²⁰ І, вставши, пішов він до батька свого. А коли він далеко ще був, його батько вгледів його, і переповнився жалем: і побіг він, і кинувся на шию йому, і зачав цілувати його! ²¹ І озвався до нього той син: Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе, і недостойний вже зватися сином твоїм... ²² А батько рабам своїм каже: Принесіть негайно одягу найкращу, і його зодягніть, і персня подайте на руку йому, а сандалі на ноги. ²³ Приведіть теля відгодоване та заколіть, будемо їсти й радіти, ²⁴ бо цей син мій був мертвий і ожив, був пропав і знайшовся! І почали веселитись вони. ²⁵ А син старший його був на полі. І коли він ішов й наближався до дому, почув музики та танці. ²⁶ І покликав одного зо слуг, та й спитав: Що це таке? ²⁷ А той каже йому: То вернувся твій брат, і твій батько звелів заколоти теля відгодоване, бож здоровим його він прийняв. ²⁸ І розгнівався той, і ввійти не хотів. Тоді вийшов батько його й став просити його. ²⁹ А той відповів і до батька сказав: Ото, стільки років служу я тобі, і ніколи наказу твого не порушив, ти ж ніколи мені й козеняти не дав, щоб із приятелями своїми потішився я... ³⁰ Коли ж син твій вернувся оцеї, що проїв твій маєток із блудницями, ти для нього звелів заколоти теля

відгодоване... ³¹ І сказав він йому: Ти завжди зо мною, дитино, і все моє то твоє! ³² Веселитись та тішитись треба було, бо цей брат твій був мертвий і ожив, був пропав і знайшовся!

16

¹ Оповів же Він й учням Своїм: Один чоловік був багатий, і мав управителя, що оскаржений був перед ним, ніби він переводить маєток його. ² І він покликав його, і до нього сказав: Що це чую про тебе? Дай звіт про своє управління, бо більше не зможеш рядити. ³ І управитель почав міркувати собі: Що я маю робити, коли пан управління відійме від мене? Копати не можу, просити соромлюсь. ⁴ Знаю, що я зроблю, щоб мене прийняли до домів своїх, коли буду я скинений із управління. ⁵ І закликав він нарізно кожного з боржників свого пана, та й питається першого: Скільки винен ти панові моему? ⁶ А той відказав: Сто кадок оливи. І сказав він йому: Візьми ось розписку свою, швидко сідай та й пиши: п'ятдесят. ⁷ А потім питається другого: А ти скільки винен? І той відказав: Сто кірців пшениці. І сказав він йому: Візьми ось розписку свою й напиши: вісімдесят. ⁸ І пан похвалив управителя цього невірнього, що він мудро вчинив. Бо сини цього світу в своїм поколінні мудріші, аніж сини світла. ⁹ І я вам кажу: Набувайте друзів собі від багатства несправедливого, щоб, коли проминеться воно, прийняли вас до вічних осель. ¹⁰ Хто вірний в найменшому, і в великому вірний; і хто несправедливий в найменшому, і в великому несправедливий. ¹¹ Отож, коли в несправедливім багатстві ви не були вірні, хто вам правдиве довірять? ¹² І коли ви в чужому не були вірні, хто ваше вам дасть? ¹³ Жаден раб не може служити двом панам, бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знехтує. Не можете Богові й мамоні служити! ¹⁴ Чули все це й фарисеї, що були сріблολюбці, та й стали сміятися з Нього. ¹⁵ Він же промовив до них: Ви себе видаєте за праведних перед людьми, але ваші серця знає Бог. Що бо високе в людей, те перед Богом гидота. ¹⁶ Закон і Пророки були до Івана; відтоді Царство Боже благовіститись, і кожен силкується втиснутись в нього. ¹⁷ Легше небо й земля проминеться, аніж одна риса з Закону загине. ¹⁸ Кожен, хто дружину свою відпускає, і бере собі іншу, той чинить перелюб. І хто побереться з тією, яку хто відпустив, той чинить перелюб. ¹⁹ Один чоловік був багатий, і зодягався в порфіру й віссон, і щоденно розкішно бенкетував. ²⁰ Був і вбогий один, на ім'я йому Лазар, що лежав у воріт його, струпами вкритий, ²¹ і бажав годуватися кришками, що зо столу багатого падали; пси ж приходили й рани лизали йому... ²² Та ось сталось, що вбогий умер, і на Авраамове лоно віднесли його Анголи. Умер же й багатий, і його поховали. ²³ І, терплячи муки в аду, звів він очі свої, та й побачив здаля Авраама та Лазаря на

лоні його. ²⁴ І він закричав та сказав: Змилуйся, отче Аврааме, надо мною, і пошли мені Лазаря, нехай умочить у воду кінця свого пальця, і мого язика прохолодить, бо я мучуся в полум'ї цім!... ²⁵ Авраам же промовив: Згадай, сину, що ти вже прийняв за життя свого добре своє, а Лазар так само лихе; тепер він тут тішиться, а ти мучишся. ²⁶ А крім того всього, поміж нами та вами велика безодня поставлена, так що ті, що хочуть, переходити не можуть ізвідси до вас, ані не переходять ізвідти до нас. ²⁷ А він відказав: Отож, отче, благаю тебе, щоб його ти послав у дім батька мого, ²⁸ бо п'ятьох братів маю, хай він їм засвідчить, щоб і вони не прийшли на це місце страждання! ²⁹ Авраам же сказав: Вони мають Мойсея й Пророків, нехай слухають їх! ³⁰ А він відказав: Ні ж бо, отче Аврааме, але коли прийде хто з мертвих до них, то покаються. ³¹ Йому ж він відказав: Як Мойсея й Пророків не слухають, то коли хто й із мертвих воскресне, не йнятимуть віри!

17

¹ І сказав Він до учнів Своїх: Неможливо, щоб спокуси не мали прийти; але горе тому, через кого приходять вони! ² Краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити та й кинути в море, аніж щоб спокусив він одного з малих цих! ³ Уважайте на себе! Коли провиниться твій брат, докори йому, а коли він покається, то вибач йому. ⁴ І хоча б сім раз денно він провинивсь проти тебе, і сім раз звернувся до тебе, говорячи: Каюся, вибач йому! ⁵ І сказали апостоли Господу: Додай Ти нам віри! ⁶ А Господь відказав: Коли б мали ви віру, хоч як зерно гірчичне, і сказали шовковиці цій: Вирвися з коренем і посадися до моря, то й послухала б вас! ⁷ Хто ж із вас, мавши раба, що оре чи пасе, скаже йому, як він вернеться з поля: Негайно йди та сідай до столу? ⁸ Але чи ж не скаже йому: Приготуй що вечеряти, і підпережись, і мені прислуговуй, аж поки я їстиму й питиму, а потому ти сам будеш їсти та пити? ⁹ Чи ж він дякує тому рабові, що наказане виконав? ¹⁰ Так і ви, коли зробите все вам наказане, то кажіть: Ми нікчемні раби, бо зробили лише те, що повинні зробити були! ¹¹ І сталось, коли Він ішов до Єрусалиму, то проходив поміж Самарією та Галілеєю. ¹² І, коли входив до одного села, перестріли його десять мужів, слабих на проказу, що стали здалека. ¹³ І голос піднесли вони та й казали: Ісусе, Наставнику, змилуйсь над нами! ¹⁴ І, побачивши їх, Він промовив до них: Підіть і покажіться священикам! І сталось, коли вони йшли, то очистились... ¹⁵ Один же з них, як побачив, що видужав, то вернувся, і почав гучним голосом славити Бога. ¹⁶ І припав він обличчям до ніг його, складаючи дяку йому. А то самарянин був... ¹⁷ Ісус же промовив у відповідь: Чи не десять очистилось, а дев'ять же де? ¹⁸ Чому не вернулись вони хвалу Богові віддати, крім цього чужинця? ¹⁹ І сказав Він

Йому: Підведися й іди: твоя віра спасла тебе! ²⁰ А як фарисеї спитали Його, коли Царство Божее прийде, то Він їм відповів і сказав: Царство Боже не прийде помітно, ²¹ і не скажуть: Ось тут, або: Там. Бо Божее Царство всередині вас! ²² І сказав Він до учнів: Прийдуть дні, коли побажаєте бачити один з днів Сина Людського, та не побачите... ²³ І скажуть до вас: Ось тут, чи: Ось там, не йдіть, і за ним не біжіть! ²⁴ Бо як блискавка, блиснувши, світить із одного краю під небом до другого краю під небом, так буде Свого дня й Син Людський. ²⁵ А перше належить багато страждати Йому, і відцурається рід цей від Нього... ²⁶ І, як було за днів Ноевих, то буде так само й за днів Сина Людського: ²⁷ їли, пили, женилися, заміж виходили, аж до того дня, коли Ной увійшов до ковчегу; прийшов же потоп, і всіх вигубив. ²⁸ Так само, як було за днів Лотових: їли, пили, купували, продавали, садили, будували; ²⁹ того ж дня, як Лот вийшов із Содому, огонь із сіркою з неба линув, і всіх погубив. ³⁰ Так буде й того дня, як Син Людський з'явиться! ³¹ Хто буде того дня на домі, а речі його будуть у домі, нехай їх забрати не злазить. Хто ж на полі, так само нехай назад не вертається, ³² пам'ятайте про Лотову дружину! ³³ Хто дбатиме зберегти свою душу, той погубить її, а коли хто погубить, той оживить її. ³⁴ Кажу вам: удвох будуть ночі тієї на одному ліжкові: один візьметься, а другий полишиться. ³⁵ Дві молотимуть разом, одна візьметься, а друга полишиться. ³⁶ Двоє будуть на полі, один візьметься, а другий полишиться! ³⁷ І казали вони Йому в відповідь: Де, Господи? А Він відказав їм: Де труп, там зберуться й орли...

18

¹ І Він розповів їм і притчу про те, що треба молитися завжди, і не занепадати духом, ² говорячи: У місті якомусь суддя був один, що Бога не боявся, і людей не соромився. ³ У тому ж місті вдова перебувала, що до нього ходила й казала: Оборони мене від мого супротивника! ⁴ Але він довгий час не хотів. А згодом сказав сам до себе: Хоч і Бога я не боюся, і людей не соромлюся, ⁵ але через те, що вдовиця оця докучає мені, то візьму в оборону її, щоб вона без кінця не ходила, і не докучала мені. ⁶ І промовив Господь: Чи чуєте, що говорить суддя цей неправедний? ⁷ А чи ж Бог в оборону не візьме обраних Своїх, що голосять до Нього день і ніч, хоч і баряться Він щодо них? ⁸ Кажу вам, що Він їм незабаром подасть оборону! Та Син Людський, як прийде, чи Він на землі знайде віру?... ⁹ А для деяких, що були себе певні, що вони ніби праведні, і за ніщо мали інших, Він притчу оцю розповів. ¹⁰ Два чоловіки до храму ввійшли помолитись, один фарисей, а другий був митник. ¹¹ Фарисей, ставши, так молився про себе: Дякую, Боже, Тобі, що я не такий, як інші люди: здиришки, неправедні,

перелюбні, або як цей митник. ¹² Я пошу два рази на тиждень, даю десятину з усього, що тільки надбаю! ¹³ А митник здалека стояв, та й очей навіть звести до неба не смів, але бив себе в груди й казав: Боже, будь милостивий до мене грішного!... ¹⁴ Говорю вам, що цей повернувся до дому свого більш виправданий, аніж той. Бо кожен, хто підноситься, буде понижений, хто ж понижається, той піднесеться. ¹⁵ До Нього ж приносили й немовлят, щоб до них доторкнувся, а учні, побачивши, їм докоряли. ¹⁶ А Ісус їх покликав та й каже: Пустіте дітей, щоб до Мене приходили, і не забороняйте їм, бо таких Царство Боже. ¹⁷ Поправді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, як дитя, той у нього не ввійде! ¹⁸ І запитався Його один із начальників, говорячи: Учителю Добрий, що робити мені, щоб впадкувати вічне життя? ¹⁹ Ісус же йому відказав: Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, тільки Сам Бог! ²⁰ Знаєш заповіді: Не чини перелюбу, не вбивай, не кради, не свідкуй неправдиво, шануй свого батька та матір. ²¹ А він відказав: Усе це я виконав від юнацтва свого! ²² Як почув це Ісус, то промовив до нього: Одного тобі ще бракує: Розпродай усе, що ти маєш, і вбогим роздай, і матимеш скарб свій на небі. Вертайся тоді, та й іди вслід за Мною! ²³ А він, коли почув це, то засумував, бо був вельми багатий. ²⁴ Як побачив Ісус, що той засумував, то промовив: Як тяжко багатим увійти в Царство Боже! ²⁵ Бо верблюдові легше пройти через голчине вушко, ніж багатому в Божее Царство ввійти... ²⁶ Ті ж, що чули, спитали: Хто ж тоді може спастися? ²⁷ А Він відповів: Неможливе людям можливе для Бога! ²⁸ І промовив Петро: От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом. ²⁹ А Ісус відказав їм: Поправді кажу вам: Немає такого, щоб покинув свій дім, або дружину, чи братів, чи батьків, чи дітей ради Божого Царства, ³⁰ і не одержав би значно більш цього часу, а в віці наступнім життя вічне. ³¹ І, взявши Дванадцятьох, промовив до них: Оце в Єрусалим ми йдемо, і все здійсниться, що писали Пророки про Людського Сина. ³² Бо Він виданий буде поганам, і буде осміяний, і покривджений, і опльований, ³³ і, збичувавши, уб'ють Його, але третього дня Він воскресне! ³⁴ Та з цього нічого вони не збагнули, і ця річ перед ними закрита була, і сказаного вони не розуміли. ³⁵ І сталось, як Він наближався був до Єрихону, один невидючий сидів при дорозі й просив. ³⁶ А коли він прочув, що проходить народ, то спитався: Що це таке? ³⁷ А йому відказали, що проходить Ісус Назарянин. ³⁸ І став він кричати й казати: Ісусе, Сину Давидів, змилуйся надо мною! ³⁹ А ті, що попереду йшли, сварились на нього, щоб він замовк, а він іще більше кричав: Сину Давидів, змилуйся надо мною! ⁴⁰ І спинився Ісус, і привести його до Себе звелів. А коли той наблизивсь до Нього, то Він запитався його: ⁴¹ Що ти хочеш, щоб зробив Я тобі? А той відповів: Господи, нехай

стану видющим! ⁴² Ісус же до нього сказав. Стань видющий! Твоя віра спасла тебе! ⁴³ І зараз видющим той став, і пішов вслід за Ним, прославляючи Бога. А всі люди, бачивши це, віддали хвалу Богові.

19

¹ І, ввійшовши Ісус, переходив через Єрихон. ² І ось чоловік, що звався Закхей, він був старший над митниками, і був багатий, ³ бажав бачити Ісуса, хто Він, але з-за народу не міг, бо малий був на зріст. ⁴ І, забігши вперед, він виліз на фігове дерево, щоб бачити Його, бо Він мав побіч нього проходити. ⁵ А коли на це місце Ісус підійшов, то поглянув угору до нього й промовив: Закхею, зійди зараз додолу, бо сьогодні потрібно Мені бути в домі твоїм! ⁶ І той зараз додолу ізліз, і прийняв Його з радістю. ⁷ А всі, як побачили це, почали нарікати, і казали: Він до грішного мужа в гостину зайшов! ⁸ Став же Закхей та й промовив до Господа: Господи, половину маєтку свого я віддам ось убогим, а коли кого скривдив був чим, верну вчетверо. ⁹ Ісус же промовив до нього: Сьогодні на дім цей спасіння прийшло, бо й він син Авраамів. ¹⁰ Син бо Людський прийшов, щоб знайти та спасти, що загинуло! ¹¹ Коли ж вони слухали це, розповів Він ще одну притчу, бо Він був недалеко від Єрусалиму, вони ж думали, що об'явиться Боже Царство тепер. ¹² Отож Він сказав: Один чоловік, роду славного, відправлявся в далеку країну, щоб царство прийняти й вернутись. ¹³ І покликав він десятьох своїх рабів, дав їм десять мін, і сказав їм: Торгуйте, аж поки вернуся. ¹⁴ Та його громадяни його ненавиділи, і послали посланців услід за ним, кажучи: Не хочемо, щоб він був над нами царем. ¹⁵ І сталось, коли він вернувся, як царство прийняв, то звелів поскликати рабів, яким срібло роздав, щоб довідатися, хто що набув. ¹⁶ І перший прийшов і сказав: Пане, міна твоя принесла десять мін. ¹⁷ І відказав він йому: Гаразд, рабе добрий! Ти в малому був вірний, володій десятьма містами. ¹⁸ І другий прийшов і сказав: Пане, твоя міна п'ять мін принесла. ¹⁹ Він же сказав і тому: Будь і ти над п'ятьма містами. ²⁰ І ще інший прийшов і сказав: Пане, ось міна твоя, що я мав її сховану в хустці. ²¹ Я бо боявся тебе, ти ж бо людина жорстока: береш, чого не поклав, і жнеш, чого не посіяв. ²² І відказав той йому: Устами твоїми, злий рабе, суджу я тебе! Ти знав, що я жорстока людина, беру, чого не поклав, і жну, чого не посіяв. ²³ Чому ж не віддав ти міняльникам срібла мого, і я, повернувшись, узяв би своє із прибутком? ²⁴ І сказав він присутнім: Візьміть міну від нього, та дайте тому, хто десять мін має. ²⁵ І відказали йому: Пане, він десять мін має. ²⁶ Говорю бо я вам: Кожному, хто має, то дасться йому, хто ж не має, забереться від нього і те, що він має. ²⁷ А тих ворогів моїх, які не хотіли, щоб царював я над ними, приведіте сюди, і на очах моїх їх повбивайте. ²⁸ А як це оповів,

Він далі пішов, простуючи в Єрусалим. ²⁹ І ото, як наблизився до Вітфагії й Віфанії, на горі, що Оливною зветься, Він двох учнів послав, ³⁰ наказуючи: Ідїть у село, яке перед вами; увійшовши до нього, знайдете прив'язане осля, що на нього ніколи ніхто із людей не сїдав. Відв'яжіть його, і приведіть. ³¹ Коли ж вас хто питає: Нащо відв'язуєте?, відкажіть тому так: Господь потребує його. ³² Посланці ж відійшли, і знайшли, як Він їм був сказав. ³³ А коли осля стали відв'язувати, хазяї його їх запитали: Нащо осля ви відв'язуєте? ³⁴ Вони ж відказали: Господь потребує його. ³⁵ І вони привели до Ісуса його, і, поклавши одержу свою на осля, посадили Ісуса. ³⁶ Коли ж Він їхав, вони простилали одержу свою по дорозі. ³⁷ А як Він наближався вже до сходу з гори Оливної, то весь натовп учнів, радіючи, почав гучним голосом Бога хвалити за всі чуда, що бачили, ³⁸ кажучи: Благословенний Цар, що йде у Господне Ім'я! Мир на небесах, і слава на висоті! ³⁹ А деякі фарисеї з народу сказали до Нього: Учителю, заборони Своїм учням! ⁴⁰ А Він їм промовив у відповідь: Кажу вам, що коли ці замовкнуть, то каміння кричатиме! ⁴¹ І коли Він наблизився, і місто побачив, то заплакав за ним, ⁴² і сказав: О, якби й ти хоч цього дня пізнало, що потрібне для миру тобі! Та тепер від очей твоїх сховане це. ⁴³ Бо прийдуть на тебе ті дні, і твої вороги тебе валом оточать, і обляжуть тебе, і стиснуть тебе звідусюди. ⁴⁴ І зрівняють з землею тебе, і поб'ють твої діти в тобі, і не позоставлять у тобі каменя на камені, бо не зрозуміло ти часу відвідин твоїх... ⁴⁵ А коли Він у храм увійшов, то почав виганяти продавців, ⁴⁶ до них кажучи: Написано: Дім Мій дім молитви, а ви з нього зробили печеру розбійників. ⁴⁷ І Він кожного дня у храмі навчав. А первосвященники й книжники й найважніші з народу шукали, щоб Його погубити, ⁴⁸ але не знаходили, що вчинити Йому, бо весь народ горнувся до Нього та слухав Його.

20

¹ І сталось одного з тих днів, як навчав Він у храмі людей, та Добру Новину звіщав, прийшли первосвященники й книжники з старшими, ² та й до Нього промовили, кажучи: Скажи нам, якою владою Ти чиниш оце? Або хто Тобі владу цю дав? ³ І промовив до них Він у відповідь: Запитаю й Я вас одну річ, і відповідайте Мені: ⁴ Іванове хрищення з неба було, чи від людей? ⁵ Вони ж міркували собі й говорили: Коли скажемо: З неба, відкаже: Чого ж ви йому не повірили? ⁶ А як скажемо: Від людей, то всі люди камінням поб'ють нас, бо були переконані, що Іван то пророк. ⁷ І вони відповіли, що не знають, ізвідки... ⁸ А Ісус відказав їм: То й Я не скажу вам, якою владою Я це чиню. ⁹ І Він розповідати почав людям притчу оцю. Один чоловік насадив виноградника, і віддав його винарям, та й відбув на час довший. ¹⁰ А певного часу послав він раба до своїх винарів, щоб дали йому частку з

плодів виноградника. Та побили його винарі, і відіслали ні з чим. ¹¹ І знову послав він до них раба іншого, а вони й того збили й зневажили, та й відіслали ні з чим. ¹² І послав він ще третього, а вони й того зрнали й вигнали. ¹³ Сказав тоді пан виноградника: Що маю робити? Пошлю свого сина улюбленого, може його посоромляться... ¹⁴ Винарі ж, як його вгледіли, міркували собі та казали: Це спадкоємець; ходім, замордуємо його, щоб спадщина наша була. ¹⁵ І вони його вивели за виноградника, та й убили... Що ж зробить їм пан виноградника? ¹⁶ Він прийде та й вигубить цих винарів, виноградника ж іншим віддасть. Слухачі ж повіли: Нехай цього не станеться! ¹⁷ А Він глянув на них та й сказав: Що ж оце, що написано: Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем! ¹⁸ Кожен, хто впаде на цей камінь розіб'ється, а на кого він сам упаде, то розчавить його. ¹⁹ А книжники й первосвященники руки на Нього хотіли накласти тієї години, але боялись народу. Бо вони розуміли, що про них Він цю притчу сказав. ²⁰ І вони слідували за Ним, і підіслали підглядачів, які праведних із себе вдавали, щоб зловити на слові Його, і Його видати урядові й владі намісника. ²¹ І вони запитали Його та сказали: Учителю, знаємо ми, що Ти добре говориш і навчаєш, і не дивишся на обличчя, але наставляєш на Божу дорогу правдиво. ²² Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні? ²³ Знаючи ж їхню хитрість, сказав Він до них: Чого ви Мене випробовуєте? ²⁴ Покажіте динарія Мені. Чий образ і напис він має? Вони відказали: Кесарів. ²⁵ А Він їм відказав: Тож віддайте кесареве кесареві, а Богові Боже! ²⁶ І не могли вони перед людьми зловити на слові Його. І дивувались вони з Його відповіді, та й замовкли. ²⁷ І підійшли дехто із саддукеїв, що твердять, ніби немає воскресіння, і запитали Його, ²⁸ та сказали: Учителю, Мойсей написав нам: Як умре кому брат, який має дружину, а помре бездітний, то нехай його брат візьме дружину, і відновить насіння для брата свого. ²⁹ Було ж сім братів. І перший, узявши дружину, бездітний умер. ³⁰ І другий узяв був ту дружину, та й той вмр бездітний. ³¹ І третій узяв був її, так само й усі семеро, і вони дітей не позоставили, та й повмирали. ³² А по всіх умерла й жінка. ³³ А в воскресінні котрому із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її. ³⁴ Ісус же промовив у відповідь їм: Женяться й заміж виходять сини цього віку. ³⁵ А ті, що будуть достойні того віку й воскресіння з мертвих, не будуть ні женитись, ні заміж виходити, ³⁶ ні вмерти вже не можуть, бо рівні вони Анголам, і вони сини Божі, синами воскресіння будучи. ³⁷ А що мертві встають, то й Мойсей показав при кущі, коли він назвав Господа Богом Авраамовим, і Богом Ісаковим, і Богом Якововим. ³⁸ Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо всі в Нього живуть. ³⁹ Дехто ж із книжників відповіли та сказали: Учителю, Ти добре

сказав! ⁴⁰ І вже не насмілювалися питати Його ні про що. ⁴¹ І сказав Він до них: Як то кажуть, що Христос син Давидів? ⁴² Таж Давид сам говорить у книзі Псалмів: Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, ⁴³ поки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм! ⁴⁴ Отже, Давид Його Господом зве, як же Він йому син? ⁴⁵ І, як увесь народ слухав, Він промовив до учнів Своїх: ⁴⁶ Стережіться книжників, що хочуть у довгих одежах ходити, і люблять привіти на ринках, і перші лавки в синагогах, і перші місця на бенкетах, ⁴⁷ що вдовині хати поїдають, і моляться довго напоказ, вони тяжче осудження приймуть!

21

¹ І поглянув Він угору, і побачив заможних, що кидали дари свої до скарбниці. ² Побачив і вбогу вдовицю одну, що дві лепті туди вона вкинула. ³ І сказав Він: Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця вкинула більше за всіх! ⁴ Бо всі клали від лишка свого в дар Богові, а вона поклала з убоztва свого весь прожиток, що мала... ⁵ Коли ж дехто казав про храм, що прикрашений дорогоцінним камінням та дарами, тоді Він прорік: ⁶ Надійдуть ті дні, коли з того, що бачите, не зостанеться й каменя на камені, який не зруйнується... ⁷ І запитали Його та сказали: Учителю, коли ж оце станеться? І, яка буде ознака, коли має початися це? ⁸ Він же промовив: Стережіться, щоб вас хто не звів. Бо багато-хто прийдуть в Ім'я Моє, кажучи: Це Я, і Час наблизився. Та за ними не йдіть! ⁹ І, як про війни та розрухи почуєте ви, не лякайтесь, бо перш статись належить тому. Але це не кінець ще. ¹⁰ Тоді промовляв Він до них: Повстане народ на народ, і царство на царство. ¹¹ І будуть землетруси великі та голод, та помір місцями, і страшні та великі ознаки на небі. ¹² Але перед усім тим накладуть на вас руки свої, і переслідувати будуть, і видаватимуть вас у синагоги й в'язниці, і поведуть вас до царів та правителів через Ім'я Моє. ¹³ Але це стане вам на свідоцтво. ¹⁴ Отож, покладіть у серця свої наперед не гадати, що будете відповідати, ¹⁵ бо дам Я вам мову та мудрість, що не зможуть противитись чи суперечити їй всі противники ваші. ¹⁶ І будуть вас видавати і батьки, і брати, і рідня, і друзі, а декому з вас заподіють і смерть. ¹⁷ І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. ¹⁸ Але й волосина вам із голови не загине! ¹⁹ Терпеливістю вашою душі свої ви здобудете. ²⁰ А коли ви побачите Єрусалим, військом оточений, тоді знайте, що до нього наблизилося спустошення. ²¹ Тоді ті, хто в Юдеї, нехай у гори втікають; хто ж у середині міста, нехай вийдуть; хто ж в околицях, хай не вертаються в нього! ²² Бо то будуть дні помсти, щоб виконалося все написане. ²³ Горе ж вагітним та тим, хто годує грудьми, у ті дні, бо буде велика нужда на землі та гнів над цим людом! ²⁴ І поляжуть під

гострим мечем, і заберуть до неволі поміж усі народи, і погани топтатимуть Єрусалим, аж поки не скінчиться час тих поган...
²⁵ І будуть ознаки на сонці, і місяці, і зорях, і тривога людей на землі, і збентеження від шуму моря та хвиль, ²⁶ коли люди будуть мертвіти від страху й чекання того, що йде на весь світ, бо сили небесні порушаться. ²⁷ І побачать тоді Сина Людського, що йтиме на хмарах із силою й великою славою! ²⁸ Коли ж стане збуватися це, то випростуйтеся, і підійміть свої голови, бо зближається ваше визволення! ²⁹ І розповів Він їм притчу: Погляньте на фіґове дерево, і на всілякі дерева: ³⁰ як вони вже розпукуються, то, бачивши це, самі знаєте, що близько вже літо. ³¹ Так і ви, як побачите, що діється це, то знайте, що Боже Царство вже близько! ³² Поправді кажу вам: Не перейде цей рід, аж усе оце станеться. ³³ Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої! ³⁴ Уважайте ж на себе, щоб ваші серця не обтяжувалися ненажерством та п'янством, і життєвими клопотами, і щоб день той на вас не прийшов несподівано, ³⁵ немов сітка; бо він прийде на всіх, що живуть на поверхні всієї землі. ³⁶ Тож пильнуйте, і кожного часу моліться, щоб змогли ви уникнути всього того, що має відбутись, та стати перед Сином Людським! ³⁷ За дня ж Він у храмі навчав, а на ніч виходив та перебував на горі, що зветься Оливна. ³⁸ А зранку всі люди до Нього приходили в храм, щоб послухати Його.

22

¹ Наближалось ж свято Опрісноків, що Пасхою зветься. ² А первосвященики й книжники стали шукати, як би вбити Його, та боялись народу... ³ Сатана ж увійшов у Юду, званого Іскаріот, одного з Дванадцятьох. ⁴ І він пішов, і почав умовлятися з первосвящениками та начальниками, як він видасть Його. ⁵ Ті ж зраділи, і погодилися дати йому срібняків. ⁶ І він обіцяв, і шукав відповідного часу, щоб їм видати Його без народу... ⁷ І настав день Опрісноків, коли пасху приносити в жертву належало. ⁸ І послав Він Петра та Івана, говорячи: Підіть, і приготуйте нам пасху, щоб її спожили ми. ⁹ А вони запитали Його: Де Ти хочеш, щоб ми приготували? ¹⁰ А Він їм відказав: Ось, як будете входити в місто, стріне вас чоловік, воду несучи у глекові, ідіть за ним аж до дому, куди він увійде. ¹¹ І скажіть до господаря дому: Учитель питає тебе: Де кімната, в якій споживу зо Своїми учнями пасху? ¹² І він вам покаже велику горницю вистелену: там приготуйте. ¹³ І вони відійшли, і знайшли, як Він їм говорив, і зачали там готувати пасху. ¹⁴ А коли настав час, сів до столу, і апостоли з Ним. ¹⁵ І промовив до них: Я дуже бажав спожити цю пасху із вами, перш ніж муки прийму. ¹⁶ Бо кажу вам, що вже споживати не буду її, поки сповниться в Божому Царстві вона. ¹⁷ Узявши ж

чашу, і вчинивши подяку, Він промовив: Візьміть її, і поділіть між собою. ¹⁸ Кажу ж вам, що віднині не питиму Я від оцього плоду виноградного, доки Божее Царство не прийде. ¹⁹ Узнявши ж хліб і вчинивши подяку, поламав і дав їм, проказуючи: Це тіло Моє, що за вас віддається. Це чиніть на спомин про Мене! ²⁰ По вечері так само ж і чашу, говорячи: Оця чаша Новий Заповіт у Моїй крові, що за вас проливається. ²¹ Та однак, за столом ось зо Мною рука Мого зрадника. ²² Бо Син Людський іде, як призначено; але горе тому чоловікові, хто Його видає! ²³ А вони почали між собою питати, котрий з них мав би це вчинити? ²⁴ І сталось між ними й змагання, котрий з них уважатися має за більшого. ²⁵ Він же промовив до них: Царі народів панують над ними, а ті, що ними володіють, доброчинцями зуться. ²⁶ Але не так ви: хто найбільший між вами, нехай буде, як менший, а начальник як службовець. ²⁷ Бо хто більший: чи той, хто сидить при столі, чи хто прислуговує? Чи не той, хто сидить при столі? А Я серед вас, як службовець. ²⁸ Ви ж оті, що перетривали зо Мною в спокусах Моїх, ²⁹ і Я вам заповітую Царство, як Отець Мій Мені заповів, ³⁰ щоб ви в Царстві Моїм споживали й пили за столом Моїм, і щоб ви на престолах засіли судити дванадцять племен Ізраїлевих. ³¹ І промовив Господь: Симоне, Симоне, ось сатана жадав вас, щоб вас пересіяти, мов ту пшеницю. ³² Я ж молився за тебе, щоб не зменшилась віра твоя; ти ж колись, як навернешся, зміцни братттю свою! ³³ А той відказав Йому: Господи, я з Тобою готовий іти до в'язниці й на смерть! ³⁴ Він же прорік: Говорю тобі, Петре, півень не заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що не знаєш Мене... ³⁵ І Він їм сказав: Як Я вас послав без калитки, і без торби, і без сандаль, чи вам бракувало чого? Вони ж відказали: Нічого. ³⁶ А тепер каже їм хто має калитку, нехай візьме, теж і торбу; хто ж не має, нехай продасть одіж свою та й купить меча. ³⁷ Говорю бо Я вам, що виконатися на Мені має й це ось написане: До злочинців Його зараховано. Бо те, що про Мене, виконується. ³⁸ І сказали вони: Господи, ось тут два мечі. А Він їм відказав: Досить! ³⁹ І Він вийшов, і пішов за звичаєм на гору Оливну. А за Ним пішли учні Його. ⁴⁰ А прийшовши на місце, сказав їм: Моліться, щоб не впасти в спокусу. ⁴¹ А Він Сам, відійшовши від них, як докинути каменем, на коліна припав та й молився, ⁴² благаючи: Отче, як волієш, пронеси мимо Мене цю чашу! Та проте не Моя, а Твоя нехай станеться воля!... ⁴³ І Ангол із неба з'явився до Нього, і додавав Йому сили. ⁴⁴ А як був у смертельній тривозі, ще пильніш Він молився. І піт Його став, немов каплі крові, що спливали на землю... ⁴⁵ І, підвівшись з молитви, Він до учнів прийшов, і знайшов їх, що спали з журби... ⁴⁶ І промовив до них: Чого ви спите? Уставайте й моліться, щоб не впасти в спокусу! ⁴⁷ І, коли Він іще говорив, ось народ

з'явився, і один із Дванадцятьох, що Юдою зветься, ішов перед ними. І він підійшов до Ісуса, щоб поцілувати Його. Бо він знака їм дав був: кого я поцілую, то Він! ⁴⁸ Ісус же промовив до нього: Чи оце поцілунком ти, Юдо, видаєш Сина Людського? ⁴⁹ А ті, що були з Ним, як побачили, що має статись, сказали Йому: Господи, чи мечем нам не вдарити? ⁵⁰ І, один із них рубонув раба первосвященикового, та й відтяв праве вухо йому. ⁵¹ Та Ісус відізвався й сказав: Лишіть, уже досить! І, доторкнувшись до вуха його, уздоровив його. ⁵² А до первосвящеників і влади сторожі храму та старших, що прийшли проти Нього, промовив Ісус: Немов на розбійника вийшли з мечами та киями... ⁵³ Як щоденно Я з вами у храмі бував, не піднесли на Мене ви рук. Та це ваша година тепер, і влада темряви... ⁵⁴ А схопивши Його, повели й привели у дім первосвященика. Петро ж здалека йшов слідкома. ⁵⁵ Як розклали ж огонь серед двору, і вкупі сиділи, сидів і Петро поміж ними. ⁵⁶ А служниця одна його вгледіла, як сидів коло світла, і, придивившись до нього, сказала: І цей був із Ним! ⁵⁷ І відрікся від Нього він, твердячи: Не знаю я, жінко, Його! ⁵⁸ Незабаром же другий побачив його та й сказав: І ти від отих. А Петро відказав: Ні, чоловіче!... ⁵⁹ І як часу минуло з годину, хтось інший твердив і казав: Поправді, і цей був із Ним, бо він галілеянин. ⁶⁰ А Петро відказав: Чоловіче, не відаю, про що ти говориш... І зараз, як іще говорив він, півень заспівав. ⁶¹ І Господь обернувся й подививсь на Петра. А Петро згадав слово Господнє, як сказав Він йому: Перше, ніж заспіває півень, відречешся ти тричі від Мене. ⁶² І, вийшовши звідти, він гірко заплакав! ⁶³ А люди, які ув'язнили Ісуса, знущалися з Нього та били. ⁶⁴ І, закривши Його, вони били Його по обличчі, і питали Його, приговорюючи: Пророкуй, хто то вдарив Тебе? ⁶⁵ І багато інших богозневаг говорили на Нього вони... ⁶⁶ А коли настав день, то зібралися старші народу, первосвященики й книжники, і повели Його в синедріон свій, ⁶⁷ і казали: Коли Ти Христос, скажи нам. А Він їм відповів: Коли Я вам скажу, не повірите ви. ⁶⁸ А коли й спитаю вас Я, не дасте Мені відповіді. ⁶⁹ Незабаром Син Людський сидітиме по правиці сили Божої! ⁷⁰ Тоді всі запитали: То Ти Божий Син? А Він їм відповів: Самі кажете ви, що то Я... ⁷¹ А вони відказали: Нащо потрібні ще свідки для нас? Бо ми чули самі з Його уст!

23

¹ І знялися всі їхні збори, і повели до Пилата Його. ² І зачали оскаржати Його й говорити: Ми ствердили, що Цей ворохобить народ наш, і забороняє податок давати кесареві, та й говорить, що Він, Христос Цар. ³ І Пилат запитав Його, кажучи: Чи Ти Цар Юдейський? А Він відказав йому в відповідь: Сам ти

кажеш... ⁴ І Пилат сказав первосвященикам та до народу: Я не знаходжу жадної провини в Цій Людині. ⁵ А вони намагались, говорячи: Він бунтує народ, навчаючи в усій Юдеї, від Галілеї почавши аж посі. ⁶ А Пилат, вчувши про Галілею, спитав: Хіба Він галілеянин? ⁷ І, дізнавшись, що Він із влади Ірода, відіслав Його Іродові, бо той в Єрусалимі також перебував тими днями. ⁸ Коли ж Ірод побачив Ісуса, то дуже зрадів, бо він від давнього часу бажав Його бачити, багато за Нього чував, і сподівався побачити чудо яке, що буває від Нього. ⁹ І багато питався Його, та нічого не відповідав Він йому. ¹⁰ І стояли тут первосвященики й книжники, та завзято Його оскаржали. ¹¹ Тоді Ірод із військом своїм ізневажив Його й насміявся, зодягнувши Його в яснобілу одіж, і відіслав до Пилата Його. ¹² І того дня стали Ірод із Пилатом за приятелів між собою, бо давніш ворожнеча між ними була. ¹³ А Пилат скликав первосвящеників, і старшин, і народ, ¹⁴ і промовив до них: Привели ви мені Чоловіка Цього, як того, що бунтує народ. А ось я перед вами розвідав, і не знаходжу в Людині Оцій ані однієї провини такої, про що ви оскаржаєте. ¹⁵ Також Ірод, бо він відіслав Його нам. І ось нічого, що на смерть заслуговувало б, Він не вчинив. ¹⁶ Отже я покараю Його й відпущу. ¹⁷ Бо повинен був їм відпустити одного на свято. ¹⁸ А народ став кричати й казати: Візьми Цього, відпусти ж нам Варавву! ¹⁹ А той за повстання одне, яке сталося в місті, і за вбивство посаджений був до в'язниці. ²⁰ І знову сказав їм Пилат, хочаби відпустити Ісуса. ²¹ Та кричали вони й говорили: Розіпни, розіпни Його! ²² Він же втретє промовив до них: Яке ж зло вчинив Він? Я нічого, що на смерть заслуговувало б, на Нім не знайшов. Отже я покараю Його й відпущу. ²³ А вони сильним криком свого домагалися, та вимагали розп'ясти Його. І взяв гору крик їхній та первосвящеників. ²⁴ І Пилат присудив, щоб було, як просили вони: ²⁵ відпустив їм Варавву, посадженого за повстання та вбивство в в'язницю, за якого просили вони, а Ісуса віддав їхній волі... ²⁶ І як Його повели, то схопили якогось Симона із Кірінеї, що з поля вертався, і поклали на нього хреста, щоб він ніс за Ісусом! ²⁷ А за Ним ішов натовп великий людей і жінок, які плакали та голосили за Ним. ²⁸ А Ісус обернувся до них та й промовив: Дочки єрусалимські, не ридайте за Мною, за собою ридайте й за дітьми своїми! ²⁹ Бо ось дні настають, коли скажуть: Блаженні неплідні, та утроби, які не родили, і груди, що не годували... ³⁰ Тоді стануть казати горам: Поспадайте на нас, а узгір'ям: Покрийте нас! ³¹ Бо коли таке роблять зеленому дереву, то що буде сухому? ³² І вели з Ним також двох злочинників інших, щоб убити. ³³ А коли прибули на те місце, що звуть Череповище, розп'яли тут Його та злочинників, одного праворуч, а одного ліворуч. ³⁴ Ісус же промовив: Отче, відпусти

їм, бо не знають, що чинять вони!... А як Його одіж ділили, то кидали жереба. ³⁵ А люди стояли й дивились... Насміхалися з ними й старшини, говорячи: Він інших спасав, нехай Сам Себе визволить, коли Він Христос, Божий Обранець! ³⁶ І вояки глузували з Нього: приступаючи, оцет Йому подавали, ³⁷ і казали: Коли Цар Ти Юдейський, спаси Себе Сам! ³⁸ Був же й напис над Ним письмом грецьким, латинським і гебрейським написаний: Це Цар Юдейський. ³⁹ А один із розп'ятих злочинників став зневажати Його й говорити: Чи Ти не Христос? То спаси Себе й нас! ⁴⁰ Обізвався ж той другий, і докоряв йому, кажучи: Чи не боїшся ти Бога, коли й сам на те саме засуджений? ⁴¹ Але ми справедливо засуджені, і належну заплату за вчинки свої беремо, Цей же жадного зла не вчинив. ⁴² І сказав до Ісуса: Спогадай мене, Господи, коли прийдеш у Царство Своє! ⁴³ І промовив до нього Ісус: Поправді кажу тобі: ти будеш зо Мною сьогодні в раю! ⁴⁴ Наближалася шоста година, і темрява стала по цілій землі аж до години дев'ятої... ⁴⁵ І сонце затьмилось, і в храмі завіса роздерлась надвоє... ⁴⁶ І, скрикнувши голосом гучним, промовив Ісус: Отче, у руки Твої віддаю Свого духа! І це прорікши, Він духа віддав... ⁴⁷ Коли ж сотник побачив, що сталось, він Бога прославив, говорячи: Дійсно праведний був Чоловік Цей! ⁴⁸ І ввесь натовп, який зійшовсь на видовище це, як побачив, що сталось, бив у груди себе та вертався... ⁴⁹ Усі ж знайомі Його й ті жінки, що прийшли були з Ним із Галілеї, здалека стояли й дивились на це... ⁵⁰ І ось муж, на ім'я йому Йосип, що був радником синедріону, людина шановна і праведна, ⁵¹ не пристав він до ради та чину їх, із Ариматеї, юдейського міста, що й сам сподівався Божого Царства, ⁵² цей прийшов до Пилата, і тіла Ісусового став просити. ⁵³ І Йосип, знявши Його, обгорнув плащаницею, і поклав Його в гробі, що в скелі був висічений, і що в ньому ніколи ніхто не лежав. ⁵⁴ День той був Приготування, і наставала субота. ⁵⁵ А жінки, що прийшли були з Ним із Галілеї, ішли слідом, і вони бачили гроба, і як покладене тіло Його. ⁵⁶ Повернувшись, вони наготували пахощі і мира, а в суботу, за заповіддю, спочивали.

24

¹ А дня першого в тижні прийшли вони рано вранці до гробу, несучи наготовані пахощі, ² та й застали, що камінь від гробу відвалений був. ³ А ввійшовши, вони не знайшли тіла Господа Ісуса. ⁴ І сталось, як безрадіні були вони в цім, ось два мужі в одяжах блискучих з'явилися при них. ⁵ А коли налякались вони й посиляли обличчя додолу, ті сказали до них: Чого ви шукаєте Живого між мертвими? ⁶ Нема Його тут, бо воскрес! Пригадайте собі, як Він вам говорив, коли ще перебував в Галілеї. ⁷ Він казав:

Сину Людському треба бути виданому до рук грішних людей, і розп'ятому бути, і воскреснути третього дня. ⁸ І згадали вони ті слова Його! ⁹ А вернувшись від гробу, про все те сповістили Одинадцятьох та всіх інших. ¹⁰ То були: Марія Магдалина, і Іванна, і Марія, мати Яковова, і інші з ними, і вони розповіли апостолам це. ¹¹ Та слова їхні здалися їм вигадкою, і не повірено їм. ¹² Петро ж устав та до гробу побіг, і, нахилившись, бачить лежать самі тільки покривала... І вернувсь він до себе, і дивувався, що сталось... ¹³ І ото, двоє з них того ж дня йшли в село, на ім'я Еммаус, що від Єрусалиму лежало на стадій із шістдесят. ¹⁴ І розмовляли вони між собою про все те, що сталося. ¹⁵ І ото, як вони розмовляли, і розпитували один одного, підійшов Сам Ісус, і пішов разом із ними. ¹⁶ Очі ж їхні були стримані, щоб Його не пізнали. ¹⁷ І спитався Він їх: Що за речі такі, що про них між собою в дорозі міркуєте, і чого ви сумні? ¹⁸ І озвався один, йому ймення Клеопа, та й промовив до Нього: Ти хіба тут у Єрусалимі єдиний захожий, що не знає, що сталося в нім цими днями? ¹⁹ І спитався Він їх: Що таке? А вони розповіли Йому: Про Ісуса Назарянина, що Пророк був, могутній у ділі й у слові перед Богом і всім народом. ²⁰ Як первосвященики й наша старшина Його віддали на суд смертний, і Його розп'яли... ²¹ А ми сподівались були, що Це Той, що має Ізраїля визволити. І до того, оце третій день вже сьогодні, як усе оте сталося... ²² А дехто з наших жінок, що рано були коло гробу, нас здивували: ²³ вони тіла Його не знайшли, та й вернулися й оповідали, що бачили й з'явлення Анголів, які кажуть, що живий Він... ²⁴ І пішли дехто з наших до гробу, і знайшли так, як казали й жінки; та Його не побачили... ²⁵ Тоді Він сказав їм: О, безумні й запеклого серця, щоб повірити всьому, про що сповіщали Пророки! ²⁶ Чи ж Христові не це перетерпіти треба було, і ввійти в Свою славу? ²⁷ І Він почав від Мойсея, і від Пророків усіх, і вияснив їм зо всього Писання, що про Нього було. ²⁸ І наблизились вони до села, куди йшли. А Він удавав, ніби хоче йти далі. ²⁹ А вони не пускали Його й намовляли: Зостанься з нами, бо вже вечоріє, і кінчається день. І Він увійшов, щоб із ними побути. ³⁰ І ото, коли сів Він із ними до столу, то взяв хліб, поблагословив, і, ламаючи, їм подавав... ³¹ Тоді очі відкрилися їм, і пізнали Його. Але Він став для них невидимий... ³² І говорили вони один одному: Чи не палало нам серце обом, коли промовляв Він до нас по дорозі, і коли вияснив нам Писання?... ³³ І зараз устали вони, і повернулись до Єрусалиму, і знайшли там у зборі Одинадцятьох, і тих, що з ними були, ³⁴ які розповідали, що Господь дійсно воскрес, і з'явився був Симонові. ³⁵ А вони розповіли, що сталось було на дорозі, і як пізнали Його в ламанні хліба. ³⁶ І, як вони говорили оце, Сам Ісус став між ними, і промовив до них: Мир вам! ³⁷ А

вони налякалися та перестрашилися, і думали, що бачать духа. ³⁸ Він же промовив до них: Чого ви стривожились? І пощо ті думки до сердець ваших входять? ³⁹ Погляньте на руки Мої та на ноги Мої, це ж Я Сам! Доторкніться до Мене й дізнайтесь, бо не має дух тіла й костей, а Я, бачите, маю. ⁴⁰ І, промовивши це, показав Він їм руки та ноги. ⁴¹ І, як ще не йняли вони віри з радощів та дивувались, Він сказав їм: Чи не маєте тут чогось їсти? ⁴² Вони ж подали Йому кусника риби печеної та стільника медового. ⁴³ І, взявши, Він їв перед ними. ⁴⁴ І промовив до них: Це слова, що казав Я до вас, коли був іще з вами: Потрібно, щоб виконалось усе, що про Мене в Законі Мойсеєвім, та в Пророків, і в Псалмах написано. ⁴⁵ Тоді розум розкрив їм, щоб вони розуміли Писання. ⁴⁶ І сказав Він до них: Так написано є, і так потрібно було постраждати Христові, і воскреснути з мертвих дня третього, ⁴⁷ і щоб у Ймення Його проповідувалось покаяння, і прощення гріхів між народів усіх, від Єрусалиму почавши. ⁴⁸ А ви свідки того. ⁴⁹ І ось Я посилаю на вас обітницю Мого Отця; а ви позостаньтеся в місті, аж поки зодягнетесь силою з висоти. ⁵⁰ І Він вивів за місто їх аж до Віфанії; і, знявши руки Свої, поблагословив їх. ⁵¹ І сталось, як Він благословляв їх, то зачав відступати від них, і на небо возноситись. ⁵² А вони поклонились Йому, і повернулись до Єрусалиму з великою радістю. ⁵³ І постійно вони перебували в храмі, переславляючи й хвалячи Бога. Амінь.

Від Івана

¹ Споконвіку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово. ² Воно в Бога було споконвіку. ³ Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього. ⁴ І життя було в Нім, а життя було Світлом людей. ⁵ А Світло у темряві світить, і темрява не обгорнула його. ⁶ Був один чоловік, що від Бога був посланий, йому ймення Іван. ⁷ Він прийшов на свідоцтво, щоб засвідчити про Світло, щоб повірили всі через нього. ⁸ Він тим Світлом не був, але свідчити мав він про Світло. ⁹ Світлом правдивим був Той, Хто просвічує кожну людину, що приходить на світ. ¹⁰ Воно в світі було, і світ через Нього повстав, але світ не пізнав Його. ¹¹ До свого Воно прибуло, та свої відцурались Його. ¹² А всім, що Його прийняли, їм владу дало дітьми Божими стати, тим, що вірять у Ймення Його, ¹³ що не з крові, ані з пожадливості тіла, ані з пожадливості мужа, але народились від Бога. ¹⁴ І Слово сталося тілом, і перебувало між нами, повне благодаті та правди, і ми бачили славу Його, славу як Однородженого від Отця. ¹⁵ Іван свідчить про Нього, і кликав, говорячи: Це був Той, що про Нього казав я: Той, Хто прийде за мною, існував передо мною, бо був перше, ніж я. ¹⁶ А з Його повноти ми одержали всі, а то благодать на благодать. ¹⁷ Закон бо через Мойсея був даний, а благодать та правда з'явилися через Ісуса Христа. ¹⁸ Ніхто Бога ніколи не бачив, Однороджений Син, що в лоні Отця, Той Сам виявив був. ¹⁹ А це ось свідоцтво Іванове, як юдеї послали були з Єрусалиму священників та Левитів, щоб спитали його: Хто ти такий? ²⁰ І він визнав, і не зрікся, а визнав: Я не Христос. ²¹ І запитали його: А хто ж? Чи Ілля? І відказує: Ні! Чи пророк? І дав відповідь: Ні! ²² Сказали ж йому: Хто ж ти такий? щоб дати відповідь тим, хто послав нас. Що ти кажеш про себе самого? ²³ Відказав: Я голос того, хто кличе: В пустині рівняйте дорогу Господню, як Ісая пророк заповів. ²⁴ Посланці ж із фарисеїв були. ²⁵ І вони запитали його та сказали йому: Для чого ж ти христиш, коли ти не Христос, ні Ілля, ні пророк? ²⁶ Відповів їм Іван, промовляючи: Я водою хрищу, а між вами стоїть, що Його ви не знаєте. ²⁷ Він Той, Хто за мною йде, Хто до мене був, Кому розв'язати ремінця від узуття Його я негідний. ²⁸ Це в Віфанії діялося, на тім боці Йордану, де христив був Іван. ²⁹ Наступного дня Іван бачить Ісуса, що до нього йде, та й каже: Оце Агнець Божий, що на Себе гріх світу бере! ³⁰ Це Той, що про Нього казав я: За мною йде Муж, що передо мною Він був, бо був перше, ніж я. ³¹ І не знав я Його; та для того прийшов я, христивши водою, щоб Ізраїлеві Він з'явився. ³² І свідчив Іван, промовляючи: Бачив я Духа, що

сходив, як голуб, із неба, та зостався на ньому. ³³ І не знав я Його, але Той, Хто христити водою послав мене, мені оповів: Над Ким Духа побачиш, що сходить і зостається на ньому, це Той, Хто христитиме Духом Святим. ³⁴ І я бачив, і засвідчив, що Він Божий Син! ³⁵ Наступного дня стояв знову Іван та двоє з учнів його. ³⁶ І, поглянувши на Ісуса, що проходив, Він сказав: Ото Агнець Божий! ³⁷ І почули два учні, як він говорив, та й пішли за Ісусом. ³⁸ А Ісус обернувся й побачив, що вони йшли за ним, та й каже до них: Чого ви шукаєте? А вони відказали йому: Равві переказане це визначає: Учителю, де Ти живеш? ³⁹ Він говорить до них: Ходіть і побачте! Ті пішли та й побачили, де Він жив, і в нього той день перебули. Було ж коло години десятої. ⁴⁰ А один із тих двох, що чули від Івана та йшли вслід за ним, був Андрій, брат Симона Петра. ⁴¹ Він знайшов перше Симона, брата свого, та й говорить до нього: Знайшли ми Месію, що визначає: Христос. ⁴² І привів він його до Ісуса. На нього ж споглянувши, промовив Ісус: Ти Симон, син Йонин; будеш званий ти Кифа, що визначає: скеля. ⁴³ Наступного дня захотів Він піти в Галілею. І знайшов Він Пилипа та й каже йому: Іди за мною! ⁴⁴ А Пилип із Віфсаїди походив, із міста Андрія й Петра. ⁴⁵ Пилип Нафанаїла знаходить та й каже йому: Ми знайшли Того, що про нього писав був Мойсей у Законі й Пророки, Ісуса, сина Йосипового, із Назарету. ⁴⁶ І сказав йому Нафанаїл: Та хіба ж може бути з Назарету що добре? Пилип йому каже: Прийди та побач. ⁴⁷ Ісус, угледівши Нафанаїла, що до нього йде, говорить про нього: Ото справді ізраїльтянин, що немає в нім підступу! ⁴⁸ Говорить йому Нафанаїл: Звідки знаєш мене? Ісус відповів і до нього сказав: Я бачив тебе ще давніш, ніж Пилип тебе кликав, як під фіговим деревом був ти. ⁴⁹ Відповів йому Нафанаїл: Учителю, Ти Син Божий, Ти Цар Ізраїлів! ⁵⁰ Ісус відповів і до нього сказав: Через те віриш ти, що сказав Я тобі, що під фіговим деревом бачив тебе? Більш від цього побачиш! ⁵¹ І Він каже йому: Поправді, поправді кажу вам: Відтепер ви побачите небо відкрите та Анголів Божих, що на Людського Сина підіймаються та спускаються.

2

¹ А третього дня весілля справляли в Кані Галілейській, і була там Ісусова мати. ² На весілля запрошений був теж Ісус та учні Його. ³ Як забракло ж вина, то мати Ісусова каже до нього: Не мають вина! ⁴ Ісус же відказує їй: Що тобі, жоно, до Мене? Не прийшла ще година Моя! ⁵ А мати Його до слуг каже: Зробіть усе те, що Він вам скаже! ⁶ Було тут шість камінних посудин на воду, що стояли для очищення юдейського, що відер по дві чи по три вміщали. ⁷ Ісус каже до слуг: Наповніть водою посудини. І їх поналивали вщерть. ⁸ І Він каже до них: Тепер зачерпніть,

і занесіть до весільного старости. І занесли. ⁹ Як весільний же староста скуштував воду, що сталась вином, а він не знав, звідки воно, знали ж слуги, що води наливали, то староста кличе тоді молодого ¹⁰ та й каже йому: Кожна людина подає перше добре вино, а як понапиваються, тоді гірше; а ти добре вино аж на досі зберіг... ¹¹ Такий початок чудам зробив Ісус у Кані Галілейській, і виявив славу Свою. І ввірували в Нього учні Його. ¹² Після цього відправивсь Він Сам, і мати Його, і брати Його, і Його учні до Капернауму, і там перебули небагато днів. ¹³ А зближалася Пасха юдейська, і до Єрусалиму подався Ісус. ¹⁴ І знайшов Він, що продавали у храмі волів, і овець, і голубів, та сиділи міняльники. ¹⁵ І, зробивши бича з мотузків, Він вигнав із храму всіх, вівці й воли, а міняльникам гроші розсипав, і поперевертав їм столи. ¹⁶ І сказав продавцям голубів: Заберіть оце звідси, і не робіть із дому Отця Мого дому торгового! ¹⁷ Тоді учні Його згадали, що написано: Ревність до дому Твого з'їдає Мене! ¹⁸ І обізвались юдеї й сказали Йому: Яке нам знамено покажеш, що Ти можеш робити таке? ¹⁹ Ісус відповів і промовив до них: Зруйнують цей храм, і за три дні Я поставлю його! ²⁰ Відказали ж юдеї: Сорок шість літ будувався цей храм, а Ти за три дні поставиш його? ²¹ А Він говорив про храм тіла Свого. ²² Коли ж Він із мертвих воскрес, то учні Його згадали, що Він говорив це, і ввірували в Писання та в слово, що сказав був Ісус. ²³ А як в Єрусалимі Він був у свято Пасхи, то багато-хто ввірували в Його Ймення, побачивши чуда Його, що чинив. ²⁴ Але Сам Ісус їм не зв'язався, бо Сам знав усіх, ²⁵ і потреби не мав, щоб хто свідчив Йому про людину, бо знав Сам, що в людині було.

3

¹ Був один чоловік із фарисеїв Никодим на ім'я, начальник юдейський. ² Він до Нього прийшов уночі, та й промовив Йому: Учителю, знаємо ми, що прийшов Ти від Бога, як Учитель, бо не може ніхто таких чуд учинити, які чиниш Ти, коли Бог із ним не буде. ³ Ісус відповів і до нього сказав: Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не народиться згори, то не може побачити Божого Царства. ⁴ Никодим Йому каже: Як може людина родитися, будучи старою? Хіба може вона ввійти до утроби своїй матері знову й родитись? ⁵ Ісус відповів: Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не родиться з води й Духа, той не може ввійти в Царство Боже. ⁶ Що вродилося з тіла є тіло, що ж уродилося з Духа є дух. ⁷ Не дивуйся тому, що сказав Я тобі: Вам необхідно родитись згори. ⁸ Дух дихає, де хоче, і його голос ти чуєш, та не відаєш, звідкіля він приходить, і куди він іде. Так буває і з кожним, хто від Духа народжений. ⁹ Відповів Никодим і до Нього сказав: Як це статися може? ¹⁰ Ісус відповів і до нього сказав:

Ти учитель ізраїльський, то чи ж цього не знаєш? ¹¹ Поправді, поправді кажу Я тобі: Ми говоримо те, що ми знаємо, а свідчимо про те, що ми бачили, але свідчення нашого ви не приймаєте. ¹² Коли Я говорив вам про земне, та не вірите ви, то як же повірите ви, коли Я говоритиму вам про небесне? ¹³ І не сходив на небо ніхто, тільки Той, Хто з неба зійшов, Людський Син, що на небі. ¹⁴ І, як Мойсей підніс змія в пустині, так мусить піднесений бути й Син Людський, ¹⁵ щоб кожен, хто вірує в Нього, мав вічне життя. ¹⁶ Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне. ¹⁷ Бо Бог не послав Свого Сина на світ, щоб Він світ засудив, але щоб через Нього світ спасся. ¹⁸ Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не вірує, той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однородженого Сина Божого. ¹⁹ Суд же такий, що світло на світ прибуло, люди ж темряву більш полюбили, як світло, лихі бо були їхні вчинки! ²⁰ Бо кожен, хто робить лихе, ненавидить світло, і не приходить до світла, щоб не зганено вчинків його. ²¹ А хто робить за правдою, той до світла йде, щоб діла його виявились, бо зроблені в Бозі вони. ²² По цьому прийшов Ісус та учні Його до країни Юдейської, і з ними Він там проживав та христив. ²³ А Іван теж христив в Еноні поблизу Салиму, бо було там багато води; і приходили люди й христились, ²⁴ бо Іван до в'язниці не був ще посаджений. ²⁵ І зчинилось змагання Іванових учнів з юдеями про очищення. ²⁶ І прийшли до Івана вони та й сказали йому: Учителю, Той, Хто був із тобою по той бік Йордану, про Якого ти свідчив, ото христить і Він, і до Нього всі йдуть. ²⁷ Іван відповів і сказав: Людина нічого приймати не може, як їй з неба не дасться. ²⁸ Ви самі мені свідчите, що я говорив: я не Христос, але посланий я перед Ним. ²⁹ Хто має заручену, той молодий. А дружко молодого, що стоїть і його слухає, дуже тішиться з голосу молодого. Така радість моя оце здійснилась! ³⁰ Він має рости, я ж маліти. ³¹ Хто зверху приходить, Той над усіма. Хто походить із землі, то той земний, і говорить поземному. Хто приходить із неба, Той над усіма, ³² і що бачив і чув, те Він свідчить, та свідоцтва Його не приймає ніхто. ³³ Хто ж прийняв свідоцтво Його, той ствердив тим, що Бог правдивий. ³⁴ Бо Кого Бог послав, Той Божі слова промовляє, бо Духа дає Бог без міри. ³⁵ Отець любить Сина, і дав усе в Його руку. ³⁶ Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто в Сина не вірує, той життя не побачить а гнів Божий на нім перебуває.

4

¹ Як Господь же довідався, що почули фарисеї, що Ісус учнів більше збирає та христить, як Іван, ² хоч Ісус не христив Сам, а учні Його, ³ Він покинув Юдею та знову пішов у Галілею. ⁴ І

потрібно було Самарію Йому переходити. ⁵ Отож, прибуває Він до самарійського міста, що зветься Сіхар, недалеко від поля, яке Яків був дав своєму синові Йосипові. ⁶ Там же була Яковова криниця. І Ісус, дорогою зморений, сів отак край криниці. Було коло години десь шостої. ⁷ Надходить ось жінка одна з Самарії набрати води. Ісус каже до неї: Дай напитись Мені! ⁸ Бо учні Його відійшли були в місто, щоб купити поживи. ⁹ Тоді каже Йому самарянка: Як же Ти, юдеянин будши, та просиш напитись від мене, самарянки? Бо юдеї не сходяться із самарянами. ¹⁰ Ісус відповів і промовив до неї: Коли б знала ти Божий дар, і Хто Той, Хто говорить тобі: Дай напитись Мені, ти б у Нього просила, і Він тобі дав би живої води. ¹¹ Каже жінка до Нього: І черпака в Тебе, Пане, нема, а криниця глибока, звідки ж маєш Ти воду живу? ¹² Чи Ти більший за нашого отця Якова, що нам дав цю криницю, і він сам із неї пив, і сини його, і худоба його? ¹³ Ісус відповів і сказав їй: Кожен, хто воду цю п'є, буде прагнути знову. ¹⁴ А хто питиме воду, що Я йому дам, прагнути не буде повік, бо вода, що Я йому дам, стане в нім джерелом тієї води, що тече в життя вічне. ¹⁵ Каже жінка до Нього: Дай мені, Пане, цієї води, щоб я пити не хотіла, і сюди не приходила брати. ¹⁶ Говорить до неї Ісус: Иди, поклич чоловіка свого та й вертайся сюди. ¹⁷ Жінка відповіла та й сказала: Чоловіка не маю... Відказав їй Ісус: Ти добре сказала: Чоловіка не маю. ¹⁸ Бо п'ятьох чоловіків ти мала, а той, кого маєш тепер, не муж він тобі. Це ти правду сказала. ¹⁹ Каже жінка до Нього: Бачу, Пане, що Пророк Ти. ²⁰ Отці наші вклонялися Богу на цій ось горі, а ви твердите, що в Єрусалимі те місце, де потрібно вклоняться. ²¹ Ісус промовляє до неї: Повір, жінко, Мені, що надходить година, коли ні на горі цій, ані в Єрусалимі вклоняться Отцеві не будете ви. ²² Ви вклоняєтесь тому, чого ви не знаєте, ми вклоняємось тому, що знаємо, бо спасіння від юдеїв. ²³ Але наступає година, і тепер вона є, коли богомільці правдиві вклоняться будуть Отцеві в душі та в правді, бо Отець Собі прагне таких богомільців. ²⁴ Бог є Дух, і ті, що Йому вклоняються, повинні в душі та в правді вклоняться. ²⁵ Відказує жінка Йому: Я знаю, що прийде Месія, що зветься Христос, як Він прийде, то все розповість нам. ²⁶ Промовляє до неї Ісус: Це Я, що розмовляю з тобою... ²⁷ І тоді надійшли Його учні, і дивувались, що з жінкою Він розмовляв. Проте жаден із них не спитав: Чого хочеш? або: Про що з нею говориш? ²⁸ Покинула жінка тоді водоноса свого, і побігла до міста, та й людям говорить: ²⁹ Ходіть но, побачте Того Чоловіка, що сказав мені все, що я вчинила. Чи Він не Христос? ³⁰ І вони повиходили з міста, і до Нього прийшли. ³¹ Тим часом же учні просили Його та й казали: Учителю, їж! ³² А Він їм відказав: Я маю поживу на їдження, якої не знаєте ви. ³³ Питали тоді один одного учні: Хіба хто приніс Йому їсти? ³⁴ Ісус каже до них:

Пожива Моя чинити волю Того, Хто послав Мене, і справу Його довершити. ³⁵ Чи не кажете ви: Ще чотири от місяці, і настануть жнива? А Я вам кажу: Підійміть свої очі, та гляньте на ниви, як для жнив уже поповолила вони! ³⁶ А хто жне, той заплату бере, та збирає врожай в життя вічне, щоб хто сіє й хто жне разом раділи. ³⁷ Бо про це поговорка правдива: Хто інший сіє, а хто інший жне. ³⁸ Я вас жати послав, де ви не працювали: працювали інші, ви ж до їхньої праці ввійшли. ³⁹ З того ж міста багато-хто із самарян в Нього ввірували через слово жінки, що свідчила: Він сказав мені все, що я вчинила була! ⁴⁰ А коли самаряни до Нього прийшли, то благали Його, щоб у них позостався. І Він перебув там два дні. ⁴¹ Значно ж більш вони ввірували через слово Його. ⁴² А до жінки казали вони: Не за слово твоє ми вже віруємо, самі бо ми чули й пізнали, що справді Спаситель Він світу! ⁴³ Як минуло ж два дні, Він ізвідти пішов в Галілею. ⁴⁴ Сам бо свідчив Ісус, що не має пошани пророк у вітчизні своїй. ⁴⁵ А коли Він прийшов в Галілею, Його прийняли галілеяни, побачивши все, що вчинив Він в Єрусалимі на святі, бо ходили на свято й вони. ⁴⁶ Тоді знову прийшов Ісус у Кану Галілейську, де перемінив був Він воду на вино. І був там один царедворець, що син його хворів у Капернаумі. ⁴⁷ Він, почувши, що Ісус із Юдеї прибув в Галілею, до Нього прийшов і благав Його, щоб пішов і сина йому вздоровив, бо мав той умерти. ⁴⁸ Ісус же промовив до нього: Як знамен тих та чуд не побачите, не ввіруете! ⁴⁹ Царедворець говорить до Нього: Піди, Господи, поки не вмерла дитина моя! ⁵⁰ Промовляє до нього Ісус: Іди, син твій живе! І повірив той слову, що до нього промовив Ісус, і пішов. ⁵¹ А коли ще в дорозі він був, то раби його перестріли його й сповістили, говорячи: Син твій живе. ⁵² А він їх запитав про годину, о котрій стало легше йому. Вони ж відказали до нього: Учора о сьомій годині гарячка покинула його. ⁵³ Зрозумів тоді батько, що була то година, о котрій до нього промовив Ісус: Син твій живе. І ввірував сам і весь його дім. ⁵⁴ Це знов друге знамено Ісус учинив, як вернувся до Галілеї з Юдеї.

5

¹ Після того юдейське Свято було, і до Єрусалиму Ісус відійшов. ² А в Єрусалимі, біля брами Овечої, є купальня, Віфесда поєврейському зветься, що мала п'ять ґанків. ³ У них лежало багато слабих, сліпих, кривих, сухих, що чекали, щоб воду порушено. ⁴ Бо Ангол Господній часами спускався до купальні, і порушував воду, і хто перший улазив, як воду порушено, той здоровим ставав, хоч би яку мав хворобу. ⁵ А був там один чоловік, що тридцять і вісім років був недужим. ⁶ Як Ісус його вгледів, що лежить, та, відаючи, що багато він часу слабує, говорить до нього: Хочеш бути здоровим? ⁷ Відповів йому хворий: Пане, я не маю

людини, щоб вона, як порушено воду, до купальні всадила мене. А коли я приходжу, то передо мною вже інший улазить. ⁸ Говорить до нього Ісус: Уставай, візьми ложе своє та й ходи! ⁹ І зараз одужав оцей чоловік, і взяв ложе своє та й ходив. Того ж дня субота була, ¹⁰ тому то сказали юдеї вздоровленому: Є субота, і не годиться тобі брати ложа свого. ¹¹ А він відповів їм: Хто мене вздоровив, Той до мене сказав: Візьми ложе своє та й ходи. ¹² А вони запитали його: Хто Той Чоловік, що до тебе сказав: Візьми ложе своє та й ходи? ¹³ Та не знав уздоровлений, Хто то Він, бо Ісус ухилився від народу, що був на тім місці. ¹⁴ Після того Ісус стрів у храмі його, та й промовив до нього: Ось видужав ти. Не гріши ж уже більше, щоб не сталось тобі чого гіршого! ¹⁵ Чоловік же пішов і юдеям звістив, що Той, Хто вздоровив його, то Ісус. ¹⁶ І тому зачали юдеї переслідувати Ісуса, що таке Він чинив у суботу. ¹⁷ А Ісус відповів їм: Отець Мій працює аж досі, працюю і Я. ¹⁸ І тому то юдеї ще більш намагалися вбити Його, що не тільки суботу порушував Він, але й Бога Отцем Своїм звав, тим роблячись Богові рівним. ¹⁹ Відповів же Ісус і сказав їм: Поправді, поправді кажу вам: Син нічого робити не може Сам від Себе, тільки те, що Він бачить, що робить Отець; бо що робить Він, те так само й Син робить. ²⁰ Бо Отець любить Сина, і показує все, що Сам робить, Йому. І покаже Йому діла більші від цих, щоб ви дивувались. ²¹ Бо як мертвих Отець воскрешає й оживлює, так і Син, кого хоче, оживлює. ²² Бо Отець і не судить нікого, а весь суд віддав Синові, ²³ щоб усі шанували і Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, не шанує Отця, що послав Його. ²⁴ Поправді, поправді кажу вам: Хто слухає слова Мого, і вірує в Того, Хто послав Мене, життя вічне той має, і на суд не приходить, але перейшов він від смерти в життя. ²⁵ Поправді, поправді кажу вам: Наступає година, і тепер уже є, коли голос Божого Сина почують померлі, а ті, що почують, оживуть. ²⁶ Бо як має Отець життя Сам у Собі, так і Синіві дав життя мати в Самому Собі. ²⁷ І Він дав Йому силу чинити і суд, бо Він Людський Син. ²⁸ Не дивуйтеся цьому, бо надходить година, коли всі, хто в гробах, Його голос почують, ²⁹ і повиходять ті, що чинили добро, на воскресення життя, а котрі зло чинили, на воскресення Суду. ³⁰ Я нічого не можу робити Сам від Себе. Як Я чую, суджу, і Мій суд справедливий, не шукаю бо волі Своєї, але волі Отця, що послав Мене. ³¹ Коли свідчу про Себе Я Сам, то свідоцтво Мое неправдиве. ³² Інший, Хто свідчить про Мене, і Я знаю, що правдиве свідоцтво, яким свідчить про Мене. ³³ Ви послали були до Івана, і він свідчив про правду. ³⁴ Та Я не від людини свідоцтва приймаю, але це говорю, щоб були ви спасені. ³⁵ Він світильником був, що горів і світив, та ви тільки хвилю хотіли потішитись світлом його. ³⁶ Але Я маю свідчення більше за Іванове, бо ті справи, що Отець Мені дав, щоб Я виконав їх, ті справи, що Я їх чиню, самі свідчать про Мене, що Отець

Мене послав! ³⁷ Та й Отець, що послав Мене, Сам засвідчив про Мене; але ви ані голосу Його не чули ніколи, ані виду Його не бачили. ³⁸ Навіть слова Його ви не маєте, щоб у вас перебувало, бо не вірите в Того, Кого Він послав. ³⁹ Дослідіть но Писання, бо ви думаете, що в них маєте вічне життя, вони ж свідчать про Мене! ⁴⁰ Та до Мене прийти ви не хочете, щоб мати життя. ⁴¹ Від людей не приймаю Я слави, ⁴² але вас Я пізнав, що любови до Бога в собі ви не маєте. ⁴³ Я прийшов у Ймення Свого Отця, та Мене не приймаєте ви. Коли ж прийде інший у ймення своє, того приймете ви. ⁴⁴ Як ви можете вірувати, коли славу один від одного приймаєте, а слави тієї, що від Бога Єдиного, не прагнете ви? ⁴⁵ Не думайте, що Я перед Отцем буду вас винуватити, є, хто вас винуватити буде, Мойсей, що на нього надієтесь ви! ⁴⁶ Коли б ви Мойсееві вірили, то й Мені б ви повірили, бо про Мене писав він. ⁴⁷ Якщо писанням його ви не вірите, то як віри поймете словам Моїм?

6

¹ Після того Ісус перейшов на той бік Галілейського чи Тіверіядського моря. ² А за Ним ішла безліч народу, бо бачили чуда Його, що чинив над недужими. ³ Ісус же на гору зійшов, і сидів там зо Своїми учнями. ⁴ Наближалася ж Пасха, свято юдейське. ⁵ А Ісус, звівши очі Свої та побачивши, яка безліч народу до Нього йде, говорить Филипові: Де ми купимо хліба, щоб вони поживились? ⁶ Він же це говорив, його випробовуючи, бо знав Сам, що Він має робити. ⁷ Филип Йому відповідь дав: І за двісті динаріїв їм хліба не стане, щоб кожен із них бодай трохи дістав. ⁸ Говорить до Нього Андрій, один з учнів Його, брат Симона Петра: ⁹ Є тут хлопчина один, що має п'ять ячних хлібів та дві риби, але що то на безліч таку! ¹⁰ А Ісус відказав: Скажіть людям сідати! А була на тім місці велика трава. І засіло чоловіка числом із п'ять тисяч. ¹¹ А Ісус узяв хліби, і, подяку вчинивши, роздав тим, хто сидів. Так само і з риб, скільки хотіли вони. ¹² І, як наїлись вони, Він говорить до учнів Своїх: Позбирайте куски позосталі, щоб ніщо не загинуло. ¹³ І збрали вони. І дванадцять повних кошів наклали кусків, що лишилися їдцям із п'яти ячних хлібів. ¹⁴ А люди, що бачили чудо, яке Ісус учинив, гомоніли: Це Той справді Пророк, що повинен прибути на світ! ¹⁵ Спостерігши ж Ісус, що вони мають замір прийти та забрати Його, щоб настановити царем, знов на гору пішов Сам один. ¹⁶ А як вечір настав, то зійшли Його учні над море. ¹⁷ І, ввійшовши до човна, на другий бік моря вони попливли, до Капернауму. І темрява вже наступила була, а Ісус ще до них не приходив. ¹⁸ Від великого ж вітру, що віяв, хвилювалося море. ¹⁹ Як вони ж пропливли стадій із двадцять п'ять або з тридцять,

то Ісуса побачили, що йде Він по морю, і до човна зближається, і їх страх обгорнув...²⁰ Він же каже до них: Це Я, не лякайтесь!²¹ І хотіли вони взяти до човна Його; та човен зараз пристав до землі, до якої пливли.²² А наступного дня той народ, що на тім боці моря стояв, побачив, що там іншого човна, крім одного того, що до нього ввійшли були учні Його, не було, і що до човна не входив Ісус із Своїми учнями, але відпливли самі учні.²³ А тим часом із Тіверіяди припливли човни інші близько до місця того, де вони їли хліб, як Господь учинив був подяку.²⁴ Отож, як побачили люди, що Ісуса та учнів Його там нема, то в човни посідали самі й прибули до Капернауму, і шукали Ісуса.²⁵ І, на тім боці моря знайшовши Його, сказали Йому: Коли Ти прибув сюди, Учителю?²⁶ Відповів їм Ісус і сказав: Поправді, поправді кажу вам: Мене не тому ви шукаєте, що бачили чуда, а що їли з хлібів і наситились.²⁷ Пильнуйте не про поживу, що гине, але про поживу, що застається на вічне життя, яку дасть нам Син Людський, бо відзначив Його Бог Отець.²⁸ Сказали ж до Нього вони: Що ми маємо почати, щоб робити діла Божі?²⁹ Ісус відповів і сказав їм: Оце діло Боже, щоб у Того ви вірували, Кого Він послав.³⁰ А вони відказали Йому: Яке ж знамено Ти чиниш, щоб побачили ми й поняли Тобі віри? Що Ти робиш?³¹ Наші отці їли манну в пустині, як написано: Хліб із неба їм дав на поживу.³² А Ісус їм сказав: Поправді, поправді кажу вам: Не Мойсей хліб із неба вам дав, Мій Отець дає вам хліб правдивий із неба.³³ Бо хліб Божий є Той, Хто сходить із неба й дає життя світові.³⁴ А вони відказали до Нього: Давай, Господи, хліба такого нам завжди!³⁵ Ісус же сказав їм: Я хліб життя. Хто до Мене приходить, не голодуватиме він, а хто вірує в Мене, ніколи не прагнутиме.³⁶ Але Я вам сказав, що Мене хоч ви й бачили, та не віруєте.³⁷ Усе прийде до Мене, що Отець дає Мені, а того, хто до Мене приходить, Я не вижену геть.³⁸ Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене.³⁹ Оце ж воля Того, Хто послав Мене, щоб з усього, що дав Мені Він, Я нічого не стратив, але воскресив те останнього дня.⁴⁰ Оце ж воля Мого Отця, щоб усякий, хто Сина бачить та вірує в Нього, мав вічне життя, і того воскресу Я останнього дня.⁴¹ Тоді стали юдеї ремствувати на Нього, що сказав: Я той хліб, що з неба зійшов.⁴² І казали вони: хіба Він не Ісус, син Йосипів, що ми знаємо батька та матір Його? Як же Він каже: Я з неба зійшов?⁴³ А Ісус відповів і промовив до них: Не ремствуйте ви між собою!⁴⁴ Ніхто бо не може до Мене прийти, як Отець, що послав Мене, не притягне його, і того воскресу Я останнього дня.⁴⁵ У Пророків написано: І всі будуть від Бога навчені. Кожен, хто від Бога почув і навчився, приходить до Мене.⁴⁶ Це не значить, щоб хтось Отця бачив, тільки Той Отця бачив, Хто походить від Бога.⁴⁷ Поправді,

поправді кажу Вам: Хто вірує в Мене, життя вічне той має. ⁴⁸ Я хліб життя! ⁴⁹ Отці ваші в пустині їли манну, і померли. ⁵⁰ То є хліб, Який сходить із неба, щоб не вмер, хто Його споживає. ⁵¹ Я хліб живий, що з неба зійшов: коли хто споживатиме хліб цей, той повік буде жити. А хліб, що дам Я, то є тіло Моє, яке Я за життя світові дам. ⁵² Тоді між собою змагатися стали юдеї, говорячи: Як же Він може дати нам тіла спожити? ⁵³ І сказав їм Ісус: Поправді, поправді кажу вам: Якщо ви споживати не будете тіла Сина Людського й пити не будете крові Його, то в собі ви не будете мати життя. ⁵⁴ Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той має вічне життя, і того воскресу Я останнього дня. ⁵⁵ Бо тіло Моє то правдиво пожива, Моя ж кров то правдиво пиття. ⁵⁶ Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той в Мені перебуває, а Я в ньому. ⁵⁷ Як Живий Отець послав Мене, і живу Я Отцем, так і той, хто Мене споживає, і він житиме Мною. ⁵⁸ То є хліб, що з неба зійшов. Не як ваші отці їли манну й померли, хто цей хліб споживає, той жити буде повік! ⁵⁹ Оце Він говорив, коли в Капернаумі навчав у синагозі. ⁶⁰ А багато-хто з учнів Його, як почувли оце, гомоніли: Жорстока це мова! Хто слухати може її? ⁶¹ А Ісус, Сам у Собі знавши це, що учні Його на те ремствують, промовив до них: Чи оце вас спокушує? ⁶² А що ж, як побачите Людського Сина, що сходить туди, де перше Він був? ⁶³ То дух, що оживлює, тіло ж не помагає нічого. Слова, що їх Я говорив вам, то дух і життя. ⁶⁴ Але є дехто з вас, хто не вірує. Бо Ісус знав спочатку, хто ті, хто не вірує, і хто видасть Його. ⁶⁵ І сказав Він: Я тому й говорив вам, що до Мене прибути не може ніхто, як не буде йому від Отця дане те. ⁶⁶ Із того часу відпали багато-хто з учнів Його, і не ходили вже з Ним. ⁶⁷ І сказав Ісус Дванадцятьом: Чи не хочете й ви відійти? ⁶⁸ Відповів Йому Симон Петро: До кого ми підемо, Господи? Ти маєш слова життя вічного. ⁶⁹ Ми ж увірували та пізнали, що Ти Христос, Син Бога Живого! ⁷⁰ Відповів їм Ісус: Чи не Дванадцятьох Я вас вибрав? Та один із вас диявол... ⁷¹ Це сказав Він про Юду, сина Симонового, Іскаріота. Бо цей мав Його видати, хоч він був один із Дванадцятьох.

7

¹ Після цього Ісус ходив по Галілеї, не хотів бо ходити по Юдеї, бо юдеї шукали нагоди, щоб убити Його. ² А надходило свято юдейське Кучки. ³ І сказали до Нього брати Його: Піди звідси, і йди до Юдеї, щоб і учні Твої побачили вчинки Твої, що Ти робиш. ⁴ Тайкома бо не робить нічого ніхто, але сам прагне бути відомий. Коли Ти таке чиниш, то з'яви Себе світові. ⁵ Бо не вірували в Нього навіть брати Його! ⁶ А Ісус промовляє до них: Не настав ще Мій час, але завжди готовий час ваш. ⁷ Вас ненавидіти світ не може, а Мене він ненавидить, бо Я свідчу про нього, що діла його злі.

⁸ Ідіть на це свято, Я ж іще не піду на це свято, бо не виповнився ще Мій час. ⁹ Це сказавши до них, Він зоставсь у Галілеї. ¹⁰ Коли ж вийшли на свято брати Його, тоді й Сам Він пішов, не відкрито, але ніби потай. ¹¹ А юдеї за свята шукали Його та питали: Де Він? ¹² І поголоска велика про Нього в народі була. Одні говорили: Він добрий, а інші казали: Ні, Він зводить з дороги народ... ¹³ Та відкрито про Нього ніхто не казав, бо боялись юдеїв. ¹⁴ У половині вже свята Ісус у храм увійшов і навчав. ¹⁵ І дивувались юдеї й казали: Як Він знає Писання, не вчившись? ¹⁶ Відповів їм Ісус і сказав: Наука Моя не Моя, а Того, Хто послав Мене. ¹⁷ Коли хоче хто волю чинити Його, той довідається про науку, чи від Бога вона, чи від Себе Самого кажу Я. ¹⁸ Хто говорить від себе самого, той власної слави шукає, а Хто слави шукає Того, Хто послав Його, Той правдивий, і в Ньому неправди нема. ¹⁹ Чи ж Закона вам дав не Мойсей? Та ніхто з вас Закона того не виконує. Нащо хочете вбити Мене? ²⁰ Народ відповів: Чи Ти демона маєш? Хто Тебе хоче вбити? ²¹ Ісус відповів і сказав їм: Одне діло зробив Я, і всі ви дивуетесь. ²² Через це Мойсей дав обрізання вам, не тому, що воно від Мойсея, але від отців, та ви й у суботу обрізуєте чоловіка. ²³ Коли ж чоловік у суботу приймає обрізання, щоб Закону Мойсеєвого не порушити, чого ж ремствуєте ви на Мене, що Я всю людину в суботу вздоровив? ²⁴ Не судіть за обличчям, але суд справедливий чиніть! ²⁵ Дехто ж з ерусалимлян казали: Хіба це не Той, що Його шукають убити? ²⁶ Бо говорить відкрито ось Він, і нічого не кажуть Йому. Чи то справді дізналися старші, що Він дійсно Христос? ²⁷ Та ми знаєм Цього, звідки Він. Про Христа ж, коли прийде, ніхто знати не буде, звідки Він. ²⁸ І скликнув у храмі Ісус, навчаючи й кажучи: І Мене знаєте ви, і знаєте, звідки Я. А Я не прийшов Сам від Себе; правдивий же Той, Хто послав Мене, що Його ви не знаєте. ²⁹ Я знаю Його, Я бо від Нього, і послав Мене Він! ³⁰ Тож шукали вони, щоб схопити Його, та ніхто не наклав рук на Нього, бо то ще не настала година Його. ³¹ А багато з народу в Нього ввірували та казали: Коли прийде Христос, чи ж Він чуда чинитиме більші, як чинить Оцей? ³² Фарисеї прочули такі поголоски про Нього в народі. Тоді первосвященики та фарисеї послали свою службу, щоб схопити Його. ³³ Ісус же сказав: Ще недовго побуду Я з вами, та й до Того піду, Хто послав Мене. ³⁴ Ви будете шукати Мене, і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете... ³⁵ Тоді говорили юдеї між собою: Куди це Він хоче йти, що не знайдемо Його? Чи не хоче йти до виселенців між греки, та й греків навчати? ³⁶ Що за слово, яке Він сказав: Ви будете шукати Мене, і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете? ³⁷ А останнього великого дня свята Ісус стояв і кликав, говорячи: Коли прагне хто з вас нехай прийде до Мене та й п'є! ³⁸ Хто вірує в Мене, як каже Писання, то ріки живої

води потечуть із утроби його. ³⁹ Це ж сказав Він про Духа, що мали прийняти Його, хто вірував у Нього. Не було бо ще Духа на них, не був бо Ісус ще прославлений. ⁴⁰ А багато з народу, почувши слова ті, казали: Він справді пророк! ⁴¹ Інші казали: Він Христос. А ще інші казали: Хіба прийде Христос із Галілеї? ⁴² Чи ж не каже Писання, що Христос прийде з роду Давидового, і з села Віфлеему, звідкіля був Давид? ⁴³ Так повсталася незгода в народі з-за Нього. ⁴⁴ А декотрі з них мали замір схопити Його, та ніхто не поклав рук на Нього. ⁴⁵ І вернулася служба до первосвящеників та фарисеїв, а ті їх запитали: Чому не привели ви Його? ⁴⁶ Відказала та служба: Чоловік ще ніколи так не промовляв, як Оцей Чоловік... ⁴⁷ А їм відповіли фарисеї: Чи й вас із дороги не зведено? ⁴⁸ Хіба хто з старших або з фарисеїв увірував у Нього? ⁴⁹ Та проклятий народ, що не знає Закону! ⁵⁰ Говорить до них Никодим, що приходив до Нього вночі, і що був один із них: ⁵¹ Хіба судить Закон наш людину, як перше її не вислухає, і не дізнається, що вона робить? ⁵² Йому відповіли та сказали вони: Чи й ти не з Галілеї? Досліди та побач, що не прийде Пророк із Галілеї. ⁵³ І до дому свого пішов кожен.

8

¹ Ісус же на гору Оливну пішов. ² А над ранком прийшов знов у храм, і всі люди збігались до Нього. А Він сів і навчав їх. ³ І ось книжники та фарисеї приводять до Нього в перелюбі схоплену жінку, і посередині ставлять її, ⁴ та й говорять Йому: Оцю жінку, Учителю, зловлено на гарячому вчинку перелюбу... ⁵ Мойсей же в Законі звелів нам таких побивати камінням. А Ти що говориш? ⁶ Це ж казали вони, Його спокушуючи, та щоб мати на Нього оскарження. А Ісус, нахилившись додолу, по землі писав пальцем... ⁷ А коли ті не переставали питати Його, Він підвівся й промовив до них: Хто з вас без гріха, нехай перший на неї той каменем кине!... ⁸ І Він знов нахилився додолу, і писав по землі... ⁹ А вони, це почувши й сумлінням докорені, стали один по одному виходити, почавши з найстарших та аж до останніх. І зоставсь Сам Ісус і та жінка, що стояла всередині... ¹⁰ І підвівся Ісус, і нікого, крім жінки, не бачивши, промовив до неї: Де ж ті, жінко, що тебе оскаржали? Чи ніхто тебе не засудив? ¹¹ А вона відказала: Ніхто, Господи... І сказав їй Ісус: Не засуджую й Я тебе. Іди собі, але більш не гріши! ¹² І знову Ісус промовляв до них, кажучи: Я Світло для світу. Хто йде вслід за Мною, не буде ходити у темряві той, але матиме світло життя. ¹³ Фарисеї ж Йому відказали: Ти Сам свідчиш про Себе, тим свідоцтво Твоє неправдиве. ¹⁴ Відповів і сказав їм Ісус: Хоч і свідчу про Себе Я Сам, та правдиве свідоцтво Моє, бо Я знаю, звідкіля Я прийшов і куди Я йду. Ви ж не відаєте, відкіля Я приходжу, і куди Я йду. ¹⁵ Ви за тілом судите, Я не суджу нікого. ¹⁶ А коли Я суджу, то правдивий Мій суд, бо не

Сам Я, а Я та Отець, що послав Він Мене! ¹⁷ Та й у вашім Законі написано, що свідчення двох чоловіків правдиве. ¹⁸ Я Сам свідчу про Себе Самого, і свідчить про Мене Отець, що послав Він Мене. ¹⁹ І сказали до Нього вони: Де Отець Твій? Ісус відповів: Не знаєте ви ні Мене, ні Мого Отця. Якби знали Мене, то й Отця Мого знали б. ²⁰ Ці слова Він казав при скарбниці, у храмі навчаючи. І ніхто не схопив Його, бо то ще не настала година Його... ²¹ І сказав Він їм знову: Я відходжу, ви ж шукати Мене будете, і помрете в гріху своїм. Куди Я йду, туди ви прибути не можете... ²² А юдеї казали: Чи не вб'є Він Сам Себе, коли каже: Куди Я йду, туди ви прибути не можете? ²³ І сказав Він до них: Ви від долу, Я звисока, і ви зо світу цього, Я не з цього світу. ²⁴ Тому Я сказав вам, що помрете в своїх гріхах. Бо коли не ввіруєте, що то Я, то помрете в своїх гріхах. ²⁵ А вони запитали Його: Хто Ти такий? І Ісус відказав їм: Той, Хто спочатку, як і говорю Я до вас. ²⁶ Я маю багато про вас говорити й судити; правдивий же Той, Хто послав Мене, і Я світові те говорю, що від Нього почув. ²⁷ Але не зрозуміли вони, що то Він про Отця говорив їм. ²⁸ Тож Ісус їм сказав: Коли ви підіймете Людського Сина, тоді зрозумієте, що то Я, і що Сам Я від Себе нічого не дію, але те говорю, як Отець Мій Мене був навчив. ²⁹ А Той, Хто послав Мене, перебуває зо Мною; Отець не залишив Самого Мене, бо Я завжди чиню, що Йому до вподоби. ³⁰ Коли Він говорив це, то багато-хто в Нього увірували. ³¹ Тож промовив Ісус до юдеїв, що в Нього ввірували: Як у слові Моїм позостанетеся, тоді справді Моїми учнями будете, ³² і пізнаєте правду, а правда вас вільними зробить! ³³ Вони відказали Йому: Авраамів ми рід, і нічийми невільниками не були ми ніколи. То як же Ти кажеш: Ви станете вільні? ³⁴ Відповів їм Ісус: Поправді, поправді кажу вам, що кожен, хто чинить гріх, той раб гріха. ³⁵ І не застається раб у домі повік, але Син застається повік. ³⁶ Коли Син отже зробить вас вільними, то справді ви будете вільні. ³⁷ Знаю Я, що ви рід Авраамів, але хочете смерть заповідати Мені, бо наука Моя не вміщається в вас. ³⁸ Я те говорю, що Я бачив в Отця, та й ви робите те, що ви бачили в батька свого. ³⁹ Сказали вони Йому в відповідь: Наш отець Авраам. Відказав їм Ісус: Коли б ви Авраамові діти були, то чинили б діла Авраамові. ⁴⁰ А тепер ось ви хочете вбити Мене, Чоловіка, що вам казав правду, яку чув Я від Бога. Цього Авраам не робив. ⁴¹ Ви робите діла батька свого. Вони ж відказали Йому: Не родилися ми від перелюбу, одного ми маєм Отця то Бога. ⁴² А Ісус їм сказав: Якби Бог був Отець ваш, ви б любили Мене, бо від Бога Я вийшов і прийшов, не від Себе ж Самого прийшов Я, а Мене Він послав. ⁴³ Чому мови Моєї ви не розумієте? Бо не можете чути ви слова Мого. ⁴⁴ Ваш батько диявол, і пожадливісті батька свого ви виконувати хочете. Він був душолюб споконвіку, і в правді не встояв, бо правди

нема в нім. Як говорить неправду, то говорить зо свого, бо він неправдомовець і батько неправді. ⁴⁵ А Мені ви не вірите, бо Я правду кажу. ⁴⁶ Хто з вас може Мені докорити за гріх? Коли ж правду кажу, чом Мені ви не вірите? ⁴⁷ Хто від Бога, той слухає Божі слова; через те ви не слухаєте, що ви не від Бога. ⁴⁸ Відізвились юдеї й сказали Йому: Чи ж не добре ми кажемо, що Ти самарянин і демона маєш? ⁴⁹ Ісус відповів: Не маю Я демона, та шаную Свого Отця, ви ж Мене зневажаєте. ⁵⁰ Не шукаю ж Я власної слави, є Такий, Хто шукає та судить. ⁵¹ Поправді, поправді кажу вам: Хто слово Моє берегтиме, не побачить той смерти повік! ⁵² І сказали до Нього юдеї: Тепер ми дізнались, що демона маєш: умер Авраам і пророки, а Ти кажеш: Хто науку Мою берегтиме, не скуштує той смерти повік. ⁵³ Чи ж Ти більший, аніж отець наш Авраам, що помер? Та повмирали й пророки. Ким Ти робиш Самого Себе? ⁵⁴ Ісус відповів: Як Я славлю Самого Себе, то ніщо Моя слава. Мене прославляє Отець Мій, про Якого ви кажете, що Він Бог ваш. ⁵⁵ І ви не пізнали Його, а Я знаю Його. А коли Я скажу, що не знаю Його, буду неправдомовець, подібний до вас. Та Я знаю Його, і слово Його зберігаю. ⁵⁶ Отець ваш Авраам прагнув із радістю, щоб побачити день Мій, і він бачив, і тішився. ⁵⁷ А юдеї ж до Нього сказали: Ти й п'ятидесяти років не маєш іще, і Авраама Ти бачив? ⁵⁸ Ісус їм відказав: Поправді, поправді кажу вам: Перш, ніж був Авраам, Я є. ⁵⁹ І схопили каміння вони, щоб кинути на Нього. Та сховався Ісус, і з храму пішов.

9

¹ А коли Він проходив, побачив чоловіка, що сліпим був з народження. ² І спитали Його учні Його, говорячи: Учителю, хто згрішив: чи він сам, чи батьки його, що сліпим він родився? ³ Ісус відповів: Не згрішив ані він, ні батьки його, а щоб діла Божі з'явилися на ньому. ⁴ Ми мусимо виконувати діла Того, Хто послав Мене, аж поки є день. Надходить он ніч, коли жаден нічого не зможе виконувати. ⁵ Доки Я в світі, Я Світло для світу. ⁶ Промовивши це, Він сплюнув на землю, і з слини грязиво зробив, і очі сліпому помазав грязивом, ⁷ і до нього промовив: Піди, умийся в ставку Сілоам визначає це Посланий. Тож пішов той і вмився, і вернувся видючим... ⁸ А сусіди та ті, що бачили перше його, як був він сліпий, говорили: Чи ж не той це, що сидів та просив? ⁹ Говорили одні, що це він, а інші казали: Ні, подібний до нього. А він відказав: Це я! ¹⁰ І питали його: Як же очі відкрились тобі? ¹¹ А той оповідав: Чоловік, що Його звать Ісусом, грязиво зробив, і очі помазав мені, і до мене сказав: Піди в Сілоам та й умийся. Я ж пішов та й умився, і став бачити. ¹² І сказали до нього: Де Він? Відказує той: Я не знаю. ¹³ Ведуть тоді до фарисеїв того, що був перше незрячий. ¹⁴ А була то субота, як грязиво Ісус учинив і відкрив йому очі. ¹⁵ І знов запитали його й фарисеї, як

видючим він став. А він розповів їм: Грязиво поклав Він на очі мені, а я вмився, та й бачу. ¹⁶Тоді деякі з фарисеїв казали: Не від Бога Оцей Чоловік, бо суботи не держить. А інші казали: Як же чуда такі може грішна людина чинити? І незгода між ними була. ¹⁷Тому знову говорять сліпому: Що ти кажеш про Нього, коли очі відкрив Він тобі? А той відказав: Він Пророк! ¹⁸Юдеї проте йому не повірили, що незрячим він був і прозрів, аж поки не покликано батьків того прозрілого. ¹⁹І запитали їх, кажучи: Чи ваш оце син, про якого ви кажете, ніби родився сліпим? Як же він тепер бачить? ²⁰А батьки його відповіли та сказали: Ми знаємо, що цей то наш син, і що він народився сліпим. ²¹Але як тепер бачить, не знаємо, або хто йому очі відкрив, ми не відаємо. Поспитайте його, він дорослий, хай сам скаже про себе... ²²Таке говорили батьки його, бо боялись юдеїв: юдеї бо вже були змовились, як хто за Христа Його визнає, щоб той був відлучений від синагоги. ²³Ось тому говорили батьки його: Він дорослий, його поспитайте. ²⁴І покликали вдруге того чоловіка, що був сліпим, і сказали йому: Віддай хвалу Богові. Ми знаємо, що грішний Отой Чоловік. ²⁵Але він відповів: Чи Він грішний не знаю. Одне тільки знаю, що я був сліпим, а тепер бачу!... ²⁶І спитали його: Що тобі Він зробив? Як відкрив тобі очі? ²⁷Відповів він до них: Я вже вам говорив, та не слухали ви. Що бажаєте знову почути? Може й ви Його учнями хочете стати? ²⁸А вони його вилаяли та й сказали: То ти Його учень, а ми учні Мойсееві. ²⁹Ми знаємо, що Бог говорив до Мойсея, звідки ж узявся Оцей, ми не відаємо. ³⁰Відповів чоловік і сказав їм: То ж воно й дивно, що не знаєте ви, звідки Він, а Він мені очі відкрив! ³¹Та ми знаємо, що грішників Бог не послухає; хто ж богобійний, і виконує волю Його, того слухає Він. ³²Відвіку не чувано, щоб хто очі відкрив був сліпому з народження. ³³Коли б не від Бога був Цей, Він нічого не міг би чинити. ³⁴Вони відповіли та й сказали йому: Ти весь у гріхах народився, і чи тобі нас учити? І геть його вигнали. ³⁵Дізнався Ісус, що вони того вигнали геть, і, знайшовши його, запитав: Чи віруєш ти в Сина Божого? ³⁶Відповів той, говорячи: Хто ж то, Пане, Такий, щоб я вірував у Нього? ³⁷Промовив до нього Ісус: І ти бачив Його, і Той, Хто говорить з тобою то Він!... ³⁸А він відказав: Я вірую, Господи! І вклонився йому. ³⁹І промовив Ісус: На суд Я прийшов у цей світ, щоб бачили темні, а видючі щоб стали незрячі. ⁴⁰І почули це деякі з тих фарисеїв, що були з Ним, та й сказали йому: Чи ж і ми невидючі? ⁴¹Відказав їм Ісус: Якби ви невидючі були, то не мали б гріха; а тепер ви говорите: Бачимо, то й ваш гріх застається при вас!

10

¹ Поправді, поправді кажу вам: Хто не входить дверима в

кошару, але перелазить деінде, той злодій і розбійник. ² А хто входить дверима, той вівцям пастух. ³ Воротар відчиняє йому, і його голосу слухають вівці; і свої вівці він кличе по йменню, і випроваджує їх. ⁴ А як вижене всі свої вівці, він іде перед ними, і вівці слідом за ним ідуть, бо знають голос його. ⁵ За чужим же не підуть вони, а будуть утікати від нього, бо не знають вони чужого голосу. ⁶ Оцю притчу повів їм Ісус, але не зрозуміли вони, про що їм говорив. ⁷ І знову промовив Ісус: Поправді, поправді кажу вам, що Я двері вівцям. ⁸ Усі, скільки їх перше Мене приходило, то злодії й розбійники, але вівці не слухали їх. ⁹ Я двері: коли через Мене хто ввійде, спасеться, і той ввійде та вийде, і пасовисько знайде. ¹⁰ Злодій тільки на те крадається, щоб красти й убивати та нищити. Я прийшов, щоб ви мали життя, і подостатком щоб мали. ¹¹ Я Пастир Добрий! Пастир добрий кладе життя власне за вівці. ¹² А наймит, і той, хто не вівчар, кому вівці не свої, коли бачить, що вовк наближається, то кидає вівці й тікає, а вовк їх хапає й полошить. ¹³ А наймит утікає тому, що він наймит, і не дбає про вівці. ¹⁴ Я Пастир Добрий, і знаю Своїх, і Свої Мене знають. ¹⁵ Як Отець Мене знає, так і Я Отця знаю, і власне життя Я за вівці кладу. ¹⁶ Також маю Я інших овець, які не з цієї кошари, Я повинен і їх припровадити. І Мій голос почують вони, і буде отара одна й Один Пастир! ¹⁷ Через те Отець любить Мене, що Я власне життя віддаю, щоб ізнову прийняти його. ¹⁸ Ніхто в Мене його не бере, але Я Сам від Себе кладу його. Маю владу віддати його, і маю владу прийняти його знову, Я цю заповідь взяв від Свого Отця. ¹⁹ З-за цих слів між юдеями знову незгода знялася. ²⁰ І багато-хто з них говорили: Він демона має, і несамовитий. Чого слухаєте ви Його? ²¹ Інші казали: Ці слова не того, хто демона має. Хіба демон може очі сліпим відкривати?... ²² Було тоді свято Відновлення в Єрусалимі. Стояла зима. ²³ А Ісус у храмі ходив, у Соломоновім ганку. ²⁴ Юдеї тоді обступили Його та й казали Йому: Доки будеш тримати в непевності нас? Якщо Ти Христос, то відкрито скажи нам! ²⁵ Відповів їм Ісус: Я вам був сказав, та не вірите ви. Ті діла, що чиню їх у Ймення Свого Отця, вони свідчать про Мене. ²⁶ Та не вірите ви, не з Моїх бо овець ви. ²⁷ Мого голосу слухають вівці Мої, і знаю Я їх, і за Мною слідком вони йдуть. ²⁸ І Я життя вічне даю їм, і вони не загинуть повік, і ніхто їх не вихопить із Моєї руки. ²⁹ Мій Отець, що дав їх Мені, Він більший за всіх, і вихопити ніхто їх не може Отцеві з руки. ³⁰ Я й Отець Ми одне! ³¹ Знов каміння схопили юдеї, щоб укаменувати Його. ³² Відповів їм Ісус: Від Отця показав Я вам добрих учинків багато, за котрий же з тих учинків хочете Мене каменувати? ³³ Юдеї Йому відказали: Не за добрий учинок хочемо Тебе вкаменувати, а за богозневагу, бо Ти, будши людиною, за Бога Себе видаєш... ³⁴ Відповів їм Ісус: Хіба не написано в вашім Законі: Я сказав: ви боги? ³⁵ Коли тих Він

богами назвав, що до них слово Боже було, а Писання не може порушене бути, ³⁶ то Тому, що Отець освятив і послав Його в світ, закидаєте ви: Зневажаєш Ти Бога, через те, що сказав Я: Я Син Божий? ³⁷ Коли Я не чиню діл Свого Отця, то не вірте Мені. ³⁸ А коли Я чиню, то хоч ви Мені віри й не ймете, повірте ділам, щоб пізнали й повірили ви, що Отець у Мені, а Я ув Отці! ³⁹ Тоді знову шукали вони, щоб схопити Його, але вийшов із рук їхніх Він. ⁴⁰ І Він знову на той бік Йордану пішов, на те місце, де Іван найперше христив, та й там перебував. ⁴¹ І багато до Нього приходили та говорили, що хоч жадного чуда Іван не вчинив, але все, що про Нього Іван говорив, правдиве було. ⁴² І багато-хто ввірували в Нього там.

11

¹ Був же хворий один, Лазар у Віфанії, із села Марії й сестри її Марти. ² А Марія, що брат її Лазар був хворий, була та, що помазала Господа миром, і волоссям своїм Йому ноги обтерла. ³ Тоді сестри послали до Нього, говорячи: Ось нездужає, Господи, той, що кохаєш його!... ⁴ Як почув же Ісус, то промовив: Не на смерть ця недуга, а на Божу славу, щоб Син Божий прославився нею. ⁵ А Ісус любив Марту, і сестру її, і Лазаря. ⁶ А коли Він почув, що нездужає той, то зостався два дні на тім місці, де був. ⁷ Після ж того говорить до учнів: Ходімо знову в Юдею. ⁸ Йому учні сказали: Учителю, таж допіру юдеї хотіли камінням побити Тебе, а Ти знов туди підеш? ⁹ Ісус відповів: Хіба дня не дванадцять годин? Як хто ходить за дня, не спіткнеться, цьогосвітнє бо світло він бачить. ¹⁰ А хто ходить нічної пори, той спіткнеться, бо немає в нім світла. ¹¹ Оце Він сказав, а по тому говорить до них: Друг наш Лазар заснув, та піду розбудити Його. ¹² А учні сказали Йому: Як заснув, то він, Господи, видужає. ¹³ Та про смерть його мовив Ісус, вони ж думали, що про сонний спочинок Він каже. ¹⁴ Тоді просто сказав їм Ісус: Умер Лазар. ¹⁵ І Я тішусь за вас, що там Я не був, щоб повірили ви. Та ходімо до нього. ¹⁶ Сказав же Хома, називаний Близнюк, до співучнів: Ходімо й ми, щоб із Ним повмирати. ¹⁷ Як прибув же Ісус, то знайшов, що чотири вже дні той у гробі. ¹⁸ А Віфанія поблизу Єрусалиму була, яких стадій з п'ятнадцять. ¹⁹ І багато з юдеїв до Марти й Марії прийшли, щоб за брата розважити їх. ²⁰ Тоді Марта, почувши, що надходить Ісус, побігла зустріти Його, Марія ж удома сиділа. ²¹ І Марта сказала Ісусові: Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат... ²² Та й тепер, знаю я, що чого тільки в Бога попросиш, то дасть Тобі Бог! ²³ Промовляє до неї Ісус: Воскресне твій брат! ²⁴ Відказує Марта Йому: Знаю, що в воскресення останнього дня він воскресне. ²⁵ Промовив до неї Ісус: Я воскресення й життя. Хто вірує в Мене, хоч і вмере, буде жити. ²⁶ І кожен, хто живе та хто вірує в Мене, повіки не вмере. Чи ти віруєш в це? ²⁷ Вона каже Йому: Так, Господи! Я

вірую, що Ти Христос, Син Божий, що має прийти на цей світ.
28 І промовивши це, відійшла, та й покликала нишком Марію, сестру свою, кажучи: Учитель тут, і Він кличе тебе! 29 А та, як зачула, квапливо встала й до Нього пішла. 30 А Ісус не ввійшов був ще до села, а знаходивсь на місці, де Марта зустріла Його.
31 Юдеї тоді, що були з нею в домі й її розважали, як побачили, що Марія квапливо встала й побігла, подалися за нею, гадаючи, що до гробу пішла вона, плакати там. 32 Як Марія ж прийшла туди, де був Ісус, і Його вгледіла, то припала до ніг Йому та й говорила до Нього: Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат! 33 А Ісус, як побачив, що плаче вона, і плачуть юдеї, що з нею прийшли, то в душі розжалобився та й зворушився Сам, 34 і сказав: Де його ви поклали? Говорять Йому: Іди, Господи, та подивися! 35 І закапали сльози Ісусові... 36 А юдеї казали: Дивись, як кохав Він його! 37 А з них дехто сказали: Чи не міг же зробити Отой, Хто очі сліпому відкрив, щоб і цей не помер?
38 Ісус же розжалобивсь знову в Собі, і до гробу прийшов. Була ж то печера, і камінь на ній налягав. 39 Промовляє Ісус: Відваліть цього каменя! Сестра вмерлого Марта говорить до Нього: Уже, Господи, чути, бо чотири вже дні він у гробі... 40 Ісус каже до неї: Чи тобі не казав Я, що як будеш ти вірувати, славу Богу побачиш?
41 І зняли тоді каменя. А Ісус ізвів очі до неба й промовив: Отче, дяку приношу Тобі, що Мене Ти почув. 42 Та Я знаю, що Ти завжди почувеш Мене, але ради народу, що довкола стоїть, Я сказав, щоб увірували, що послав Ти Мене. 43 І, промовивши це, Він скричав гучним голосом: Лазарю, вийди сюди! 44 І вийшов померлий, по руках і ногах обв'язаний пасами, а обличчя у нього було перев'язане хусткою... Ісус каже до них: Розв'яжіть його та й пустіть, щоб ходив... 45 І багато з юдеїв, що походилися до Марії, та бачили те, що Він учинив, у Нього ввірували. 46 А деякі з них пішли до фарисеїв, і їм розповіли, що Ісус учинив.
47 Тоді первосвященики та фарисеї скликали раду й казали: Що маємо робити, бо Цей Чоловік пребагато чуд чинить? 48 Якщо так позоставимо Його, то всі в Нього ввірують, і прийдуть римляни, та й візьмуть нам і Край, і народ! 49 А один із них, Кайяфа, що був первосвящеником року того, промовив до них: Ви нічого не знаєте, 50 і не поміркуєте, що краще для вас, щоб один чоловік прийняв смерть за людей, аніж щоб увесь народ мав загинути!
51 А того не сказав сам від себе, але, первосвящеником будши в тім році, пророкував, що Ісус за народ мав умерти, 52 і не лише за народ, але й щоб сполучити в одне розпорощених Божих дітей.
53 Отож, від того дня вони змовилися, щоб убити Його. 54 І тому не ходив більш Ісус між юдеями явно, але звідти вдавсь до околиць поближче пустині, до міста, що зветься Єфрем, і тут залишався з своїми учнями. 55 Наближалася ж Пасха юдейська, і багато-

хто з Краю вдалились перед Пасхою в Єрусалим, щоб очистити себе. ⁵⁶ І шукали Ісуса вони, а в храмі стоявши, гомоніли один до одного: А як вам здається? Хіба Він не прийде на свято? ⁵⁷ А первосвященики та фарисеї наказа дали: як дізнається хто, де Він перебуватиме, нехай донесе, щоб схопити Його.

12

¹ Ісус же за шість день до Пасхи прибув до Віфанії, де жив Лазар, що його воскресив Ісус із мертвих. ² І для Нього вечерю там справили, а Марта прислужувала. Був же й Лазар одним із тих, що до столу з Ним сіли. ³ А Марія взяла літру мира, з найдорожчого нардуду пахучого, і намастила Ісусові ноги, і волоссям своїм Йому ноги обтерла... І пахощі мира наповнили дім! ⁴ І говорить один з Його учнів, Юда Іскаріотський, що мав Його видати: ⁵ Чому мира оцього за триста динарів не продано, та й не роздано вбогим? ⁶ А це він сказав не тому, що про вбогих журився, а тому, що був злодій: він мав скриньку на гроші, і крав те, що вкидали. ⁷ І промовив Ісус: Позостав її ти, це вона на день похорону заховала Мені... ⁸ Бо вбогих ви маєте завжди з собою, а Мене не постійно ви маєте! ⁹ А натовп великий юдеїв довідався, що Він там, та й поприходили не з-за Ісуса Самого, але щоб побачити й Лазаря, що його воскресив Він із мертвих. ¹⁰ А первосвященики змовилися, щоб і Лазареві смерть заподіяти, ¹¹ бо багато з юдеїв з-за нього відходили, та в Ісуса ввірували. ¹² А другого дня, коли безліч народу, що зібрався на свято, прочула, що до Єрусалиму надходить Ісус, ¹³ то взяли вони пальмове віття, і вийшли назустріч Йому та й кричали: Осанна! Благословенний, хто йде у Господне Ім'я! Цар Ізраїлів! ¹⁴ Ісус же, знайшовши осля, сів на нього, як написано: ¹⁵ Не бійся, дочко Сіонська! Ото Цар твій іде, сидячи на ослі молодому! ¹⁶ А учні Його спочатку того не зрозуміли були, але, як прославивсь Ісус, то згадали тоді, що про Нього було так написано, і що цеє вчинили Йому. ¹⁷ Тоді свідчив народ, який був із Ним, що Він викликав Лазаря з гробу, і воскресив його з мертвих. ¹⁸ Через це й зустрів натовп Його, бо почув, що Він учинив таке чудо. ¹⁹ Фарисеї тоді між собою казали: Ви бачите, що нічого не вдієте: ось пішов увесь світ услід за Ним! ²⁰ А між тими, що в свято прийшли поклонитись, були й деякі геллени. ²¹ І вони підійшли до Пилипа, що з Віфсаїди Галілейської, і просили його та казали: Ми хочемо, пане, побачити Ісуса. ²² Іде Пилип та Андрієві каже; іде Андрій і Пилип та Ісусові розповідають. ²³ Ісус же їм відповідає, говорячи: Надійшла година, щоб Син Людський прославивсь. ²⁴ Поправді, поправді кажу вам: коли зерно пшеничне, як у землю впаде, не помре, то одне зостається; як умре ж, плід рясний принесе. ²⁵ Хто кохає душу свою, той погубить її; хто ж ненавидить душу свою на

цім світі, збереже її в вічне життя. ²⁶ Як хто служить Мені, хай іде той за Мною, і де Я, там буде й слуга Мій. Як хто служить Мені, того пошанує Отець. ²⁷ Затривожена зараз душа Моя. І що Я повім? Заступи Мене, Отче, від цієї години! Та на те Я й прийшов на годину оцю... ²⁸ Прослав, Отче, Ім'я Своє! Залунав тоді голос із неба: І прославив, і знову прославлю! ²⁹ А народ, що стояв і почув, говорив: Загреміло! Інші казали: Це Ангол Йому говорив! ³⁰ Ісус відповів і сказав: Не для Мене цей голос лунав, а для вас. ³¹ Тепер суд цьому світові. Князь світу цього буде вигнаний звідси тепер. ³² І, як буду піднесений з землі, то до Себе Я всіх притягну. ³³ А Він це говорив, щоб зазначити, якою то смертю Він має померти. ³⁴ А народ відповів Йому: Ми чули з Закону, що Христос перебуває повік, то чого ж Ти говориш, що Людському Сину потрібно піднесеному бути? Хто такий Цей Син Людський? ³⁵ І сказав їм Ісус: Короткий ще час світло з вами. Ходіть, поки маєте світло, щоб вас темрява не обгорнула. А хто в темряві ходить, не знає, куди він іде... ³⁶ Аж доки ви маєте світло, то віруйте в світло, щоб синами світла ви стали. Промовивши це, Ісус відійшов, і сховався від них. ³⁷ І хоч Він стільки чуд перед ними вчинив був, та в Нього вони не ввірували, ³⁸ щоб справдилось слово пророка Ісаї, який провіщав: Хто повірив тому, що ми, Господи, чули, а Господнє рамено кому об'явилося? ³⁹ Тому не могли вони вірити, що знову Ісаїя прорік: ⁴⁰ Засліпив їхні очі, і скам'янив їхнє серце, щоб очима не бачили, ані серцем щоб не зрозуміли, і не навернулись, щоб Я їх уздоровив! ⁴¹ Це Ісаїя сказав, коли бачив славу Його, і про Нього звіщав. ⁴² Проте багато-хто навіть із старших у Нього ввірували, та не признавались через фарисеїв, щоб не вигнано їх із синагоги. ⁴³ Бо любили вони славу людську більше, аніж славу Божу. ⁴⁴ А Ісус підняв голос, та й промовляв: Хто вірує в Мене, не в Мене він вірує, але в Того, Хто послав Мене. ⁴⁵ А хто бачить Мене, той бачить Того, хто послав Мене. ⁴⁶ Я, Світло, на світ прийшов, щоб кожен, хто вірує в Мене, у темряві не зостався. ⁴⁷ Коли б же хто слів Моїх слухав та не вірував, Я того не суджу, бо Я не прийшов світ судити, але щоб спасти світ. ⁴⁸ Хто цурається Мене, і Моїх слів не приймає, той має для себе суддю: те слово, що Я говорив, останнього дня воно буде судити його! ⁴⁹ Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, то Він Мені заповідь дав, що Я маю казати та що говорити. ⁵⁰ І відаю Я, що Його ота заповідь то вічне життя. Тож що Я говорю, то так говорю, як Отець Мені розповідав.

13

¹ Перед святом же Пасхи Ісус, знаюши, що настала година Йому перейти до Отця з цього світу, полюбивши Своїх, що на світі були, до кінця полюбив їх. ² Під час же вечері, як диявол уже був укинув у серце синові Симона Юді Іскаріотському, щоб він видав Його,

³ то Ісус, знаючи те, що Отець віддав все Йому в руки, і що від Бога прийшов Він, і до Бога відходить, ⁴ устає від вечері, і здійсмає одягу, бере рушника й підперізується. ⁵ Потому налив Він води до вмивальниці, та й зачав обмивати ноги учням, і витирати рушником, що ним був підперезаний. ⁶ І підходить до Симона Петра, а той каже Йому: Ти, Господи, митимеш ноги мені? ⁷ Ісус відказав і промовив йому: Що Я роблю, ти не знаєш тепер, але опісля зрозумієш. ⁸ Говорить до Нього Петро: Ти повік мені ніг не обмиєш! Ісус відповів йому: Коли Я не вмю тебе, ти не матимеш частки зо Мною. ⁹ До Нього проказує Симон Петро: Господи, не самі мої ноги, а й руки та голову! ¹⁰ Ісус каже йому: Хто обмитий, тільки ноги обмити потребує, бо він чистий увесь. І ви чисті, та не всі. ¹¹ Бо Він знав Свого зрадника, тому то сказав: Ви чисті не всі. ¹² Коли ж пообмивав їхні ноги, і одягу Свою Він надів, засів знову за стіл і промовив до них: Чи знаєте ви, що Я зробив вам? ¹³ Ви Мене називаєте: Учитель і Господь, і добре ви кажете, бо Я є. ¹⁴ А коли обмив ноги вам Я, Господь і Вчитель, то повинні й ви один одному ноги вмивати. ¹⁵ Бо то Я вам приклада дав, щоб і ви те чинили, як Я вам учинив. ¹⁶ Поправді, поправді кажу вам: Раб не більший за пана свого, посланець же не більший від того, хто вислав його. ¹⁷ Коли знаєте це, то блаженні ви, якщо таке чините! ¹⁸ Не про всіх вас кажу. Знаю Я, кого вибрав, але щоб збулося Писання: Хто хліб споживає зо Мною, підняв той на Мене п'яту свою! ¹⁹ Уже тепер вам кажу, перше ніж те настане, щоб як станеться, ви ввірували, що то Я. ²⁰ Поправді, поправді кажу вам: Хто приймає Мого посланця, той приймає Мене; хто ж приймає Мене, той приймає Того, Хто послав Мене! ²¹ Промовивши це, затривожився духом Ісус, і оспвідчив, говорячи: Поправді, поправді кажу вам, що один із вас видасть Мене!... ²² І озиралися учні один на одного, непевними будши, про кого Він каже. ²³ При столі, при Ісусовім лоні, був один з Його учнів, якого любив Ісус. ²⁴ От цього кивнув Симон Петро та й шепнув: Запитай, хто б то був, що про нього Він каже? ²⁵ І, пригорнувшись до лоня Ісусового, той говорить до Нього: Хто це, Господи? ²⁶ Ісус же відказує: Це той, кому, умочивши, подам Я куска. І, вмочивши куска, подав синові Симона, Юді Іскаріотському!... ²⁷ За тим же куском тоді в нього ввійшов сатана. А Ісус йому каже: Що ти робиш роби швидше... ²⁸ Але жаден із тих, хто був при столі, того не зрозумів, до чого сказав Він йому. ²⁹ А тому, що тримав Юда скриньку на гроші, то деякі думали, ніби каже до нього Ісус: Купи, що потрібно на свято для нас, або щоб убогим подав що. ³⁰ А той, узявши кусок хліба, зараз вийшов. Була ж ніч. ³¹ Тоді, як він вийшов, промовляє Ісус: Тепер ось прославивсь Син Людський, і в Ньому прославився Бог. ³² Коли в Ньому прославився Бог, то і Його Бог прославить у Собі, і зараз прославить Його! ³³ Мої

дітоньки, не довго вже бути Мені з вами! Ви шукати Мене будете, але як сказав Я юдеям: Куди Я йду, туди ви прибути не можете, те й вам говорю Я тепер. ³⁴ Нову заповідь Я вам даю: Любіть один одного! Як Я вас полюбив, так любіть один одного й ви! ³⁵ По тому пізнають усі, що ви учні Мої, як будете мати любов між собою. ³⁶ А Симон Петро Йому каже: Куди, Господи, ідеш Ти? Ісус відповів: Куди Я йду, туди ти тепер іти за Мною не можеш, але потім ти підеш за Мною. ³⁷ Говорить до Нього Петро: Чому, Господи, іти за Тобою тепер я не можу? За Тебе я душу свою покладу! ³⁸ Ісус відповідає: За Мене покладеш ти душу свою? Поправді, поправді кажу Я тобі: Півень не заспіває, як ти тричі зречешся Мене...

14

¹ Нехай серце вам не тривожиться! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте! ² Багато осель у домі Мого Отця; а коли б то не так, то сказав би Я вам, що йду приготувати місце для вас? ³ А коли відійду й приготую вам місце, Я знову прийду й заберу вас до Себе, щоб де Я були й ви. ⁴ А куди Я йду дорогу ви знаєте. ⁵ Говорить до Нього Хома: Ми не знаємо, Господи, куди йдеш; як же можемо знати дорогу? ⁶ Промовляє до нього Ісус: Я дорога, і правда, і життя. До Отця не приходять ніхто, якщо не через Мене. ⁷ Коли б то були ви пізнали Мене, ви пізнали були б і Мого Отця. Відтепер Його знаєте ви, і Його бачили. ⁸ Говорить до Нього Пилип: Господи, покажи нам Отця, і вистачить нам! ⁹ Промовляє до нього Ісус: Стільки часу Я з вами, ти ж не знаєш, Пилипе, Мене? Хто бачив Мене, той бачив Отця, то як же ти кажеш: Покажи нам Отця? ¹⁰ Чи не віруєш ти, що Я в Отці, а Отець у Мені? Слова, що Я вам говорю, говорю не від Себе, а Отець, що в Мені перебуває, Той чинить діла ті. ¹¹ Повірте Мені, що Я в Отці, а Отець у Мені! Коли ж ні, то повірте за вчинки самі. ¹² Поправді, поправді кажу вам: Хто вірує в Мене, той учинить діла, які чиню Я, і ще більші від них він учинить, бо Я йду до Отця. ¹³ І коли що просити ви будете в Імення Моє, те вчиню, щоб у Сині прославивсь Отець. ¹⁴ Коли будете в Мене просити чого в Моє Імення, то вчиню. ¹⁵ Якщо Ви Мене любите, Мої заповіді зберігайте! ¹⁶ І вблагаю Отця Я, і Втішителя іншого дасть вам, щоб із вами повік перебував, ¹⁷ Духа правди, що Його світ прийняти не може, бо не бачить Його та не знає Його. Його знаєте ви, бо при вас перебуває, і в вас буде Він. ¹⁸ Я не кину вас сиротами, Я прибуду до вас! ¹⁹ Ще недовго, і вже світ Мене не побачить, але ви Мене бачити будете, бо живу Я і ви жити будете! ²⁰ Того дня пізнаєте ви, що в Своїм Я Отці, а ви в Мені, і Я в вас. ²¹ Хто заповіді Мої має та їх зберігає, той любить Мене. А хто любить Мене, то полюбить його Мій Отець, і Я полюблю Його, і об'явлюсь йому Сам. ²² Запитає Юда, не Іскаріотський, Його: Що то, Господи, що Ти нам об'явитися маєш, а не світові?

²³ Ісус відповів і до нього сказав: Як хто любить Мене, той слово Моє берегтиме, і Отець Мій полюбить його, і Ми прийдемо до нього, і оселю закладемо в нього. ²⁴ Хто не любить Мене, той не береже Моїх слів. А слово, що чуєте ви, не Моє, а Отця, що послав Мене. ²⁵ Говорив це Я вам, будши з вами. ²⁶ Утішитель же, Дух Святий, що Його Отець пошле в Ім'я Моє, Той навчить вас усього, і пригадає вам усе, що Я вам говорив. ²⁷ Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається! ²⁸ Чули ви, що Я вам говорив: Я відходжу, і вернуся до вас. Якби ви любили Мене, то ви б тишилися, що Я йду до Отця, бо більший за Мене Отець. ²⁹ І тепер Я сказав вам, передніше, ніж сталося, щоб ви вірували, коли станеться. ³⁰ Небагато вже Я говоритиму з вами, бо надходить князь світу цього, а в Мені він нічого не має, ³¹ та щоб світ зрозумів, що люблю Я Отця, і як Отець наказав Мені, так роблю. Уставайте, ходім звідсіля!

15

¹ Я правдива Виноградина, а Отець Мій Виноградар. ² Усяку галузку в Мене, що плоду не приносить, Він відтинає, але всяку, що плід родить, обчищає її, щоб рясніше родила. ³ Через Слово, що Я вам говорив, ви вже чисті. ⁴ Перебувайте в Мені, а Я в вас! Як та вітка не може вродити плоду сама з себе, коли не позостанеться на виноградині, так і ви, як в Мені перебувати не будете. ⁵ Я Виноградина, ви галуззя! Хто в Мені перебуває, а Я в ньому, той рясно зароджує, бо без Мене нічого чинити не можете ви. ⁶ Коли хто перебувати не буде в Мені, той буде відкинений геть, як галузка, і всохне. І громадять їх, і кладуть на огонь, і згорять. ⁷ Коли ж у Мені перебувати ви будете, а слова Мої позостануться в вас, то просіть, чого хочете, і станеться вам! ⁸ Отець Мій прославиться в тому, якщо рясно зародите й будете учні Мої. ⁹ Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебувайте в любові Моїй! ¹⁰ Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебуватимете, як і Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Його. ¹¹ Це Я вам говорив, щоб радість Моя була в вас, і щоб повна була ваша радість! ¹² Оце Моя заповідь, щоб любили один одного ви, як Я вас полюбив! ¹³ Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх. ¹⁴ Ви друзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую. ¹⁵ Я вже більше не буду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назвав друзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця. ¹⁶ Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас, і вас настановив, щоб ішли ви й приносили плід, і щоб плід ваш зостався, щоб дав вам Отець, чого тільки попросите в Імення Моє. ¹⁷ Це Я вам заповідую, щоб любили один одного ви! ¹⁸ Коли вас світ ненавидить, знайте, що Мене він зненавидів перше, як вас. ¹⁹ Коли б ви зо світу були,

то своє світ любив би. А що ви не зо світу, але Я вас зо світу обрав, тому світ вас ненавидить. ²⁰Пригадайте те слово, яке Я вам сказав: Раб не більший за пана свого. Як Мене переслідували, то й вас переслідувати будуть; як слово Моє зберігали, берегти будуть і ваше. ²¹Але все це робитимуть вам за Ім'я Моє, бо не знають Того, хто послав Мене. ²²Коли б Я не прийшов і до них не казав, то не мали б гріха, а тепер вимовки не мають вони за свій гріх. ²³Хто Мене ненавидить, і Мого Отця той ненавидить. ²⁴Коли б Я серед них не вчинив був тих діл, яких не чинив ніхто інший, то не мали б гріха. Та тепер вони бачили, і зненавиділи і Мене, і Мого Отця. ²⁵Та щоб справдилось слово, що в їхнім Законі написано: Мене безпідставно зненавиділи! ²⁶А коли Втішитель прибуде, що Його від Отця Я пошлю вам, Той Дух правди, що походить від Отця, Він засвідчить про Мене. ²⁷Та засвідчте і ви, бо ви від початку зо Мною.

16

¹Оце Я сказав вам, щоб ви не спокусились. ²Вас виженуть із синагог. Прийде навіть година, коли кожен, хто вам смерть заподіє, то думатиме, ніби службу приносить він Богові! ³А це вам учинять, бо вони не пізнали Отця, ні Мене. ⁴Але Я це сказав вам, щоб згадали про те, про що говорив був Я вам, як настане година. Цього вам не казав Я спочатку, бо з вами Я був. ⁵Тепер же до Того Я йду, Хто послав Мене, і ніхто з вас Мене не питає: Куди йдеш? ⁶Та від того, що це Я сказав вам, серце ваше наповнилось смутком. ⁷Та Я правду кажу вам: Краще для вас, щоб пішов Я, бо як Я не піду, Утішитель не прийде до вас. А коли Я піду, то пошлю вам Його. ⁸А як прийде, Він світові виявить про гріх, і про правду, і про суд: ⁹тож про гріх, що не вірують у Мене; ¹⁰а про правду, що Я до Отця Свого йду, і Мене не побачите вже; ¹¹а про суд, що засуджений князь цього світу. ¹²Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. ¹³А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попровадить до цілої правди, бо не буде казати Сам від Себе, а що тільки почує, казатиме, і що має настати, звістить вам. ¹⁴Він прославить Мене, бо Він візьме з Мого та й вам сповістить. ¹⁵Усе, що має Отець, то Моє; через те Я й сказав, що Він візьме з Мого та й вам сповістить. ¹⁶Незабаром, і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром і Мене ви побачите, бо Я йду до Отця. ¹⁷А деякі з учнів Його говорили один до одного: Що таке, що сказав Він до нас: Незабаром, і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром і Мене ви побачите, та: Я йду до Отця?... ¹⁸Гомоніли також: Що таке, що говорить: Незабаром? Про що каже, не знаємо... ¹⁹Ісус же пізнав, що хочуть поспитати Його, і сказав їм: Чи про це між собою міркуєте ви, що сказав Я: Незабаром, і вже Мене бачити не будете ви, і знов незабаром і Мене ви побачите? ²⁰Поправді, поправді кажу вам, що ви будете плакати та голосити,

а світ буде радіти. Сумувати ви будете, але сум ваш обернеться в радість! ²¹ Журиться жінка, що родить, бо настала година її. Як дитинку ж породить вона, то вже не пам'ятає терпіння з-за радощів, що людина зродилась на світ... ²² Так сумуєте й ви ось тепер, та побачу вас знову, і серце ваше радітиме, і ніхто радости вашої вам не відійме! ²³ Ні про що ж того дня ви Мене не спитаєте. Поправді, поправді кажу вам: Чого тільки попросите ви від Отця в Моє Ймення, Він дасть вам. ²⁴ Не просили ви досі нічого в Ім'я Моє. Просіть і отримаєте, щоб повна була ваша радість. ²⁵ Оце все Я в притчах до вас говорив. Настає година, коли притчами Я вже не буду до вас промовляти, але явно звіщу про Отця вам. ²⁶ Того дня ви проситимете в Моє Ймення, і Я вам не кажу, що вблагаю Отця Я за вас, ²⁷ бо Отець любить Сам вас за те, що ви полюбили Мене та й увірували, що Я вийшов від Бога. ²⁸ Від Отця вийшов Я, і на світ Я прийшов. І знов покидаю Я світ та й іду до Отця. ²⁹ Його учні відказують: Ось тепер Ти говориш відкрито, і жадної притчі не кажеш. ³⁰ Тепер відаємо ми, що Ти знаєш усе, і потреби не маєш, щоб Тебе хто питав. Тому віруємо, що Ти вийшов від Бога! ³¹ Ісус їм відповів: Тепер віруєте? ³² Ото настає година, і вже настала, що ви розпорозитесь кожен у власне своє, а Мене ви Самого покинете... Та не Сам Я, бо зо Мною Отець! ³³ Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання зазнаєте в світі, але будьте відважні: Я світ перемиг!

17

¹ По мові оцій Ісус очі Свої звів до неба й промовив: Прийшла, Отче, година, прослав Сина Свого, щоб і Син Твій прославив Тебе, ² бо Ти дав Йому владу над тілом усяким, щоб Він дав життя вічне всім їм, яких дав Ти Йому. ³ Життя ж вічне це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Ти Його. ⁴ Я прославив Тебе на землі, довершив Я те діло, що Ти дав Мені виконати. ⁵ І тепер прослав, Отче, Мене Сам у Себе тією славою, яку в Тебе Я мав, поки світ не постав. ⁶ Я Ім'я Твоє виявив людям, що Мені Ти із світу їх дав. Твоїми були вони, і Ти дав їх Мені, і вони зберегли Твоє слово. ⁷ Тепер пізнали вони, що все те, що Ти Мені дав, від Тебе походить, ⁸ бо слова, що дав Ти Мені, Я їм передав, і вони прийняли й зрозуміли правдиво, що Я вийшов від Тебе, і вірували, що послав Ти Мене. ⁹ Я благаю за них. Не за світ Я благаю, а за тих, кого дав Ти Мені, Твої бо вони! ¹⁰ Усе бо Моє то Твоє, а Твоє то Моє, і прославивсь Я в них. ¹¹ І не на світі вже Я, а вони ще на світі, а Я йду до Тебе. Святий Отче, заховай в Ім'я Своє їх, яких дав Ти Мені, щоб як Ми, єдине були! ¹² Коли з ними на світі Я був, Я беріг їх у Ймення Твоє, тих, що дав Ти Мені, і зберіг, і ніхто з них не згинув, крім призначеного на загибель, щоб збулося Писання. ¹³ Тепер же до Тебе Я йду, але це говорю Я на світі, щоб мали вони в собі радість Мою досконалу. ¹⁴ Я їм дав

Твоє слово, але світ їх зненавидів, бо вони не від світу, як і Я не від світу. ¹⁵ Не благаю, щоб Ти їх зо світу забрав, але щоб зберіг їх від злого. ¹⁶ Не від світу вони, як і Я не від світу. ¹⁷ Освяти Ти їх правдою! Твоє слово то правда. ¹⁸ Як на світ Ти послав Мене, так і Я на світ послав їх. ¹⁹ А за них Я посвячую в жертву Самого Себе, щоб освячені правдою стали й вони. ²⁰ Та не тільки за них Я благаю, а й за тих, що ради їхнього слова ввірують у Мене, ²¹ щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я у Тобі, щоб одно були в Нас і вони, щоб увірував світ, що Мене Ти послав. ²² А ту славу, що дав Ти Мені, Я їм передав, щоб єдине були, як єдине і Ми. ²³ Я у них, а Ти у Мені, щоб були досконалі в одно, і щоб пізнав світ, що послав Мене Ти, і що їх полюбив Ти, як Мене полюбив. ²⁴ Бажаю Я, Отче, щоб і ті, кого дав Ти Мені, там зо Мною були, де знаходжуся Я, щоб бачили славу Мою, яку дав Ти Мені, бо Ти полюбив Мене перше закладин світу. ²⁵ Отче Праведний! Хоча не пізнав Тебе світ, та пізнав Тебе Я. І пізнали вони, що послав Мене Ти. ²⁶ Я ж Ім'я Твоє їм об'явив й об'являтиму, щоб любов, що Ти нею Мене полюбив, була в них, а Я в них!...

18

¹ Промовивши це, Ісус вийшов із учнями Своїми на той бік потоку Кедрону, де був сад, до якого ввійшов Він та учні Його. ² Але й Юда, що видав Його, знав те місце, бо там часто збирались Ісус й Його учні. ³ Отож Юда, узявши відділ війська та службу від первосвящеників і фарисеїв, приходить туди із смолоскипами, та з ліхтарями, та з зброєю. ⁴ А Ісус, усе відавши, що з Ним статися має, виходить та й каже до них: Кого ви шукаєте? ⁵ Йому відповіли: Ісуса Назарянина. Він говорить до них: Це Я... А стояв із ними й Юда, що видав Його. ⁶ І як тільки сказав їм: Це Я, вони подалися назад, та й на землю попадали... ⁷ І Він знов запитав їх: Кого ви шукаєте? Вони ж відказали: Ісуса Назарянина. ⁸ Ісус відповів: Я сказав вам, що це Я... Отож, як Мене ви шукаєте, то дайте оцим відійти, ⁹ щоб збулося те слово, що Він був сказав: Я не втратив нікого із тих, кого дав Ти Мені. ¹⁰ Тоді Симон Петро, меча мавши, його вихопив, і рубонув раба первосвященика, і відтяв праве вухо йому. А рабу на ім'я було Малх. ¹¹ Та промовив Ісус до Петра: Всунь у піхви меча! Чи ж не мав би Я пити ту чашу, що Отець дав Мені? ¹² Відділ же війська та тисяцький і служба юдейська схопили Ісуса, і зв'язали Його, ¹³ і повели Його перше до Анни, бо тестем доводивсь Кайяфі, що первосвящеником був того року. ¹⁴ Це ж був той Кайяфа, що порадив юдеям, що ліпше померти людині одній за народ. ¹⁵ А Симон Петро й інший учень ішли за Ісусом слідом. Той же учень відомий був первосвященикові, і ввійшов у двір первосвящеників із Ісусом. ¹⁶ А Петро за ворітьми стояв. Тоді вийшов той учень,

що відомий був первосвященикові, і сказав воротарці, і впровадив Петра. ¹⁷ І питає Петра воротарка служниця: Ти хіба не з учнів Цього Чоловіка? Той відказує: Ні! ¹⁸ А раби й служба, розклавши огонь, стояли та й грілися, бо був холод. І Петро стояв із ними та грівся. ¹⁹ А первосвященик спитався Ісуса про учнів Його, і про науку Його. ²⁰ Ісус Йому відповідь дав: Я світові явно казав. Я постійно навчав у синагозі й у храмі, куди всі юдеї збираються, а таємно нічого Я не говорив. ²¹ Чого ти питаєш Мене? Поспитайся тих, що чули, що Я їм говорив. Отже, знають вони, про що Я говорив. ²² А як Він це сказав, то один із присутньої там служби вдарив Ісуса в щоку, говорячи: То так відповідаєш первосвященикові? ²³ Ісус йому відповідь дав: Якщо зле Я сказав, покажи, що то зле; коли ж добре, за що Мене б'єш? ²⁴ І відіслав Його Анна зв'язаним первосвященикові Кайяфі. ²⁵ А Симон Петро стояв, гріючись. І сказали до нього: Чи й ти не з учнів Його? Він відрікся й сказав: Ні! ²⁶ Говорить один із рабів первосвященика, родич тому, що йому Петро вухо відтяв: Чи тебе я не бачив у саду з Ним? ²⁷ І знову відрікся Петро, і заспівав півень хвили тієї... ²⁸ А Ісуса ведуть від Кайяфи в преторій. Був же ранок. Та вони не ввійшли до преторія, щоб не опоганитись, а щоб їсти пасху. ²⁹ Тоді вийшов Пилат назовні до них і сказав: Яку скаргу приносите ви на Цього Чоловіка? ³⁰ Вони відповіли та й сказали йому: Коли б Цей злочинцем не був, ми б Його тобі не видавали. ³¹ А Пилат їм сказав: Візьміть Його, та й за вашим Законом судіть Його. Юдеї сказали йому: Нам не вільно нікого вбивати, ³² щоб збулося Ісусове слово, що його Він прорік, зазначаючи, якою то смертю Він має померти. ³³ Тоді знову Пилат увійшов у преторій, і покликав Ісуса, і до Нього сказав: Чи Ти Цар Юдейський? ³⁴ Ісус відповів: Чи від себе самого питаєш ти це, чи то інші тобі говорили про Мене? ³⁵ Пилат відповів: Чи ж юдеянин я? Твій народ та первосвященики мені Тебе видали. Що таке Ти вчинив? ³⁶ Ісус відповів: Моє Царство не із світу цього. Якби із цього світу було Моє Царство, то служба Моя воювала б, щоб не виданий був Я юдеям. Та тепер Моє Царство не звідси... ³⁷ Сказав же до Нього Пилат: Так Ти Цар? Ісус відповів: Сам ти кажеш, що Цар Я. Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб засвідчити правду. І кожен, хто з правди, той чує Мій голос. ³⁸ Говорить до Нього Пилат: Що є правда? І сказавши оце, до юдеїв знов вийшов, та й каже до них: Не знаходжу Я в Ньому провини ніякої. ³⁹ Та ви маєте звичай, щоб я випустив вам одного на Пасху. Чи хочете отже, відпущу вам Царя Юдейського? ⁴⁰ Та знову вони зняли крик, вимагаючи: Не Його, а Варавву! А Варавва був злочинець.

19

¹ От тоді взяв Ісуса Пилат, та й звелів збичувати Його. ² Вояки

ж, сплівши з терну вінка, Йому поклали на голову, та багрянлицю наділи на Нього, ³ і приступали до Нього й казали: Радій, Царю Юдейський! І били по щоках Його... ⁴ Тоді вийшов назовні ізнову Пилат та й говорить до них: Ось Його я виводжу назовні до вас, щоб ви переконались, що провини ніякої в Нім не знаходжу. ⁵ І вийшов назовні Ісус, у терновім вінку та в багрянім плащі. А Пилат до них каже: Оце Чоловік! ⁶ Як zobачили ж Його первосвященики й служба, то закричали, говорячи: Розіпни, розіпни! Пилат каже до них: То візьміть Його ви й розіпніть, бо провини я в Нім не знаходжу! ⁷ Відказали юдеї йому: Ми маємо Закона, а за Законом Він мусить умерти, бо за Божого Сина Себе видавав! ⁸ Як зачув же Пилат оце слово, налякався ще більш, ⁹ і вернувся в преторій ізнову, і питає Ісуса: Звідки Ти? Та Ісус йому відповіді не подав. ¹⁰ І каже до Нього Пилат: Не говориш до мене? Хіба ж Ти не знаєш, що маю я владу розп'ясти Тебе, і маю владу Тебе відпустити? ¹¹ Ісус відповів: Надо Мною ти жадної влади не мав би, коли б тобі зверху не дано було; тому більший гріх має той, хто Мене тобі видав... ¹² Після цього Пилат намагався пустити Його, та юдеї кричали, говорячи: Якщо Його пустиш, то не кесарів приятель ти! Усякий, хто себе за царя видає, противиться кесареві. ¹³ Як зачув же Пилат оце слово, то вивів назовні Ісуса, і засів на суддеве сидіння, на місці, що зветься літостротон, по-гебрейському ж гаввата. ¹⁴ Був то ж день Приготовлення Пасхи, година була близько шостої. І він каже юдеям: Ось ваш Цар! ¹⁵ Та вони закричали: Геть, геть із Ним! Розіпни Його! Пилат каже до них: Царя вашого маю розп'ясти? Первосвященики відповіли: Ми не маєм царя, окрім кесаря! ¹⁶ Ось тоді він їм видав Його, щоб розп'ясти... І взяли Ісуса й повели... ¹⁷ І, ніши Свого хреста, Він вийшов на місце, Череповищем зване, по-гебрейському Голгофа. ¹⁸ Там Його розп'яли, а з Ним разом двох інших, з одного та з другого боку, а Ісуса всередині. ¹⁹ А Пилат написав і написа, та й умістив на хресті. Було ж там написано: Ісус Назарянин, Цар Юдейський. ²⁰ І багато з юдеїв читали цього написа, бо те місце, де Ісус був розп'ятий, було близько від міста. А було по-гебрейському, по-грецькому й по-римському написано. ²¹ Тож сказали Пилатові юдейські первосвященики: Не пиши: Цар Юдейський, але що Він Сам говорив: Я Цар Юдейський. ²² Пилат відповів: Що я написав написав! ²³ Розп'явши ж Ісуса, вояки взяли одіж Його, та й поділили на чотири частині, по частині для кожного вояка, теж і хітона. А хітон був не шитий, а витканий цілий відверху. ²⁴ Тож сказали один до одного: Не будемо дерти його, але жереба киньмо на нього, кому припаде. Щоб збулося Писання: Поділили одіж Мою між собою, і метнули про шату Мою жеребка. Вояки ж це й зробили... ²⁵ Під хрестом же Ісуса стояли Його мати, і

сестра Його матері, Марія Клеопова, і Марія Магдалина. ²⁶ Як побачив Ісус матір та учня, що стояв тут, якого любив, то каже до матері: Оце, жоно, твій син! ²⁷ Потім каже до учня: Оце мати твоя! І з тієї години той учень узяв її до себе. ²⁸ Потім, знавши Ісус, що вже все довершилось, щоб збулося Писання, проказує: Прагну! ²⁹ Тут стояла посудина, повна оцту. Вояки ж, губку оцтом наповнивши, і на тростину її настромивши, піднесли до уст Його. ³⁰ А коли Ісус оцту прийняв, то промовив: Звершилось!... І, голову схиливши, віддав Свого духа... ³¹ Був же день Приготовлення, тож юдеї, щоб тіла на хресті не zostалися в суботу, був бо Великдень тієї суботи просили Пилата зламати голінки розп'ятим, і зняти. ³² Тож прийшли вояки й поламали голінки першому й другому, що розп'ятий з Ним був. ³³ Коли ж підійшли до Ісуса й побачили, що Він уже вмер, то голінок Йому не зламали, ³⁴ та один з вояків списом бока Йому проколов, і зараз витекла звідти кров та вода. ³⁵ І самовидець засвідчив, і правдиве свідоцтво його; і він знає, що правду говорить, щоб повірили й ви. ³⁶ о це сталось тому, щоб збулося Писання: Йому кості ламати не будуть! ³⁷ І знов друге Писання говорить: Дивитися будуть на Того, Кого прокололи. ³⁸ Потім Йосип із Ариматеї, що був учень Ісуса, але потайний, бо боявся юдеїв, став просити Пилата, щоб тіло Ісусове взяти. І дозволив Пилат. Тож прийшов він, і взяв тіло Ісусове. ³⁹ Прибув також і Никодим, що давніше приходив вночі до Ісуса, і смирну приніс, із алоєм помішану, щось літрів із сто. ⁴⁰ Отож, узяли вони тіло Ісусове, та й обгорнули його плащаницею із пахощами, як є звичай ховати в юдеїв. ⁴¹ На тім місці, де Він був розп'ятий, знаходився сад, а в саду новий гріб, що в ньому ніколи ніхто не лежав. ⁴² Тож отут, з-за юдейського дня Приготовлення вони поклали Ісуса, бо поблизу був гріб.

20

¹ А дня першого в тижні, рано вранці, як ще темно було, прийшла Марія Магдалина до гробу, та й бачить, що камінь від гробу відвалений. ² Тож біжить вона та й прибуває до Симона Петра, та до другого учня, що Ісус його любив, та й каже до них: Взяти Господа з гробу, і ми не знаємо, де поклали Його! ³ Тоді вийшов Петро й другий учень, і до гробу пішли. ⁴ Вони ж бігли обидва укупі, але другий той учень попереду біг, хутчіш від Петра, і перший до гробу прибув. ⁵ І, нахилившись, бачить лежить плащаниця... Але він не ввійшов. ⁶ Прибуває і Симон Петро, що слідком за ним біг, і входить до гробу, і плащаницю оглядає, що лежала, ⁷ і хустка, що була на Його голові, лежить не з плащаницею, але осторонь, згорнена, в іншому місці... ⁸ Тоді ж увійшов й інший учень, що перший до гробу прибув, і побачив, і вірував. ⁹ Бо ще не розуміли з Писання вони, що

Він має воскреснути з мертвих. ¹⁰ І учні вернулися знову до себе. ¹¹ А Марія стояла при гробі назовні та й плакала. Плачучи, нахилилась до гробу. ¹² І бачить два Анголи, що в білім сиділи, один у головах, а другий у ніг, де лежало Ісусове тіло... ¹³ І говорять до неї вони: Чого плачеш ти, жінко? Та відказує їм: Узяли мого Господа, і я не знаю, де Його поклали... ¹⁴ І, сказавши оце, обернулась назад, і бачить Ісуса, що стояв, та вона не пізнала, що то Ісус... ¹⁵ Промовляє до неї Ісус: Чого плачеш ти, жінко? Кого ти шукаєш? Вона ж, думаючи, що то садівник, говорить до Нього: Якщо, пане, узяв ти Його, то скажи мені, де поклав ти Його, і Його я візьму! ¹⁶ Ісус мовить до неї: Маріє! А вона обернулася та по-єврейському каже Йому: Раббуні! цебто: Учителю мій! ¹⁷ Говорить до неї Ісус: Не торкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до Отця. Але йди до братів Моїх та їм розповіж: Я йду до Свого Отця й Отця вашого, і до Бога Мого й Бога вашого! ¹⁸ Іде Марія Магдалина, та й учням звіщає, що бачила Господа, і Він це їй сказав... ¹⁹ Того ж дня дня першого в тижні, коли вечір настав, а двері, де учні зібрались були, були замкнені, бо боялись юдеїв, з'явився Ісус, і став посередині, та й промовляє до них: Мир вам! ²⁰ І, сказавши оце, показав Він їм руки та бока. А учні зраділи, побачивши Господа. ²¹ Тоді знову сказав їм Ісус: Мир вам! Як Отець послав Мене, і Я вас посилаю! ²² Сказавши оце, Він дихнув, і говорить до них: Прийміть Духа Святого! ²³ Кому гріхи простите, простяться їм, а кому затримаєте, то затримуються! ²⁴ А Хома, один з Дванадцятьох, званий Близнюк, із ними не був, як приходив Ісус. ²⁵ Інші ж учні сказали йому: Ми бачили Господа!... А він відказав їм: Коли на руках Його знаку віддцвяшного я не побачу, і пальця свого не вкладу до віддцвяшної рани, і своєї руки не вкладу до боку Його, не вірую! ²⁶ За вісім же день знов удома були Його учні, а з ними й Хома. І, як замкнені двері були, прийшов Ісус, і став посередині та й проказав: Мир вам! ²⁷ Потім каже Хомі: Простягни свого пальця сюди, та на руки Мої подивись. Простягни й свою руку, і вклади до боку Мого. І не будь ти невіруючий, але віруючий! ²⁸ А Хома відповів і сказав Йому: Господь мій і Бог мій! ²⁹ Промовляє до нього Ісус: Тому вірував ти, що побачив Мене? Блаженні, що не бачили й увірували! ³⁰ Багато ж і інших ознак учинив був Ісус у присутності учнів Своїх, що в книзі оцій не записані. ³¹ Це ж написано, щоб ви вірували, що Ісус є Христос, Божий Син, і щоб, віруючи, життя мали в Ім'я Його!

21

¹ Після цього з'явивсь Ісус знов Своім учням над морем Тіверіядським. А з'явився отак. ² Укупі були Симон Петро, і Хома, званий Близнюк, і Нафанаїл, із Кани Галілейської, і обидва сини Зеведеєві, і двоє інших із учнів Його. ³ Говорить їм Симон Петро:

Піду риби вловити. Вони кажуть до нього: І ми підемо з тобою. І пішли вони, і всіли до човна. Та ночі тієї нічого вони не вловили. ⁴ А як ранок настав, то Ісус став над берегом, але учні не знали, що то був Ісус. ⁵ Ісус тоді каже до них: Чи не маєте, діти, якоїсь поживи? Ні, вони відказали. ⁶ А Він їм сказав: Закиньте невода праворуч від човна, то й знайдете! Вони кинули, і вже не могли його витягнути із-за безлічі риби... ⁷ Тоді учень, якого любив був Ісус, говорить Петрові: Це ж Господь!... А Симон Петро, як почув, що Господь то, накинув на себе одежину, бо він був нагий, та й кинувся в море... ⁸ Інші ж учні, що були недалеко від берега якихсь ліктів із двісті припливли човником, тягнучи невода з рибою. ⁹ А коли вони вийшли на землю, то бачать розложений жар, а на нім рибу й хліб. ¹⁰ Ісус каже до них: Принесіть тієї риби, що оце ви вловили! ¹¹ Пішов Симон Петро та й на землю витягнув невода, повного риби великої, сто п'ятдесят три. І хоч стільки було її, не продерся проте невід. ¹² Ісус каже до учнів: Ідіть, снідайте! А з учнів ніхто не наважився спитати Його: Хто Ти такий? Бо знали вони, що Господь то... ¹³ Тож підходить Ісус, бере хліб і дає їм, так само ж і рибу. ¹⁴ Це вже втретє з'явився Ісус Своїм учням, як із мертвих воскрес. ¹⁵ Як вони вже поснідали, то Ісус промовляє до Симона Петра: Симоне, сину Йонин, чи ти любиш мене більше цих? Той каже Йому: Так, Господи, відаєш Ти, що кохаю Тебе! Промовляє йому: Паси ягнята Мої! ¹⁶ І говорить йому Він удруге: Симоне, сину Йонин, чи ти любиш Мене? Той каже Йому: Так, Господи, відаєш Ти, що кохаю Тебе! Промовляє йому: Паси вівці Мої! ¹⁷ Утретє Він каже йому: Симоне, сину Йонин, чи кохаєш Мене? Засмутився Петро, що спитав його втретє: Чи кохаєш Мене? І він каже Йому: Ти все відаєш, Господи, відаєш Ти, що кохаю Тебе! Промовляє до нього Ісус: Паси вівці Мої! ¹⁸ Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли був ти молодший, то ти сам підперізувався, і ходив, куди ти бажав. А коли постарієш, свої руки простягнеш, і інший тебе підпереже, і поведе, куди не захочеш... ¹⁹ А оце Він сказав, щоб зазначити, якою то смертю той Бога прославить. Сказавши таке, Він говорить йому: Іди за Мною! ²⁰ Обернувся Петро, та й ось бачить, що за ним слідкома йде той учень, якого любив Ісус, який на вечері до лоня Йому був схилився й спитав: Хто, Господи, видасть Тебе? ²¹ Петро, як побачив того, говорить Ісусові: Господи, цей же що? ²² Промовляє до нього Ісус: Якщо Я схотів, щоб він позостався, аж поки прийду, що до того тобі? Ти йди за Мною! ²³ І це слово рознеслось було між братами, що той учень не вмере. Проте Ісус не сказав йому, що не вмере, а: Якщо Я схотів, щоб він позостався, аж поки прийду, що до того тобі? ²⁴ Це той учень, що свідчить про це, що й оце написав. І знаємо ми, що правдиве свідоцтво його! ²⁵ Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але думаю, що коли б написати про все те зокрема

про кожне, то й сам світ не вмiстив би написаних книг! Аминь.

Дії

¹ Першу книгу я був написав, о Теофіле, про все те, що Ісус від початку чинив та навчав, ² аж до дня, коли через Духа Святого подав Він накази апостолам, що їх вибрав, і вознісся. ³ А по муці Своїй Він ставав перед ними живий із засвідченнями багатьма, і сорок день їм з'являвся та про Божеє Царство казав. ⁴ А зібравшись з ними, Він звелів, щоб вони не відходили з Єрусалиму, а чекали обітницї Отчої, що про неї казав ви чули від Мене. ⁵ Іван бо водою христив, ви ж охрищені будете Духом Святим через кілька тих днів! ⁶ А вони, зійшовшись, питали Його й говорили: Чи не часу цього відбудуєш Ти, Господи, царство Ізраїлеві? ⁷ А Він їм відказав: То не ваша справа знати час та добу, що Отець поклав у владі Своїй. ⁸ Та ви приймете силу, як Дух Святий злине на вас, і Моїми ви свідками будете в Єрусалимі, і в усій Юдеї та в Самарії, та аж до останнього краю землі. ⁹ І, прорікши оце, як дивились вони, Він угору возноситись став, а хмара забрала Його сперед їхніх очей... ¹⁰ А коли вони пильно дивились на небо, як Він віддалявся, то два мужі у білій одежі ось стали при них, ¹¹ та й сказали: Галілейські мужі, чого стоїте й задивляєтесь на небо? Той Ісус, що вознісся на небо від вас, прийде так, як бачили ви, як ішов Він на небо! ¹² Тоді вони повернулись до Єрусалиму з гори, що Оливною зветься, і що знаходиться поблизько Єрусалиму, на віддалі дороги суботнього дня. ¹³ А прийшовши, увійшли вони в горницю, де й перебували: Петро та Іван, та Яків та Андрій, Пилип та Фома, Варфоломій та Матвій, Яків Алфеїв та Симон Зилот, та Юда Яковів. ¹⁴ Вони всі однодушно були на невпинній молитві, із жінками, і з Марією, матір'ю Ісусовою, та з братами Його. ¹⁵ Тими ж днями Петро став посеред братів а народу було поіменно до ста двадцяти та й промовив: ¹⁶ Мужі-браття! Налезало збутись Писанню тому, що устами Давидовими Дух Святий був прорік про Юду, який показав дорогу для тих, хто Ісуса схопив, ¹⁷ бо він був зарахований з нами, і жереб служіння оцього прийняв. ¹⁸ І він поле набув за заплату злочинства, а впавши сторчма, він тріснув надвоє, і все нутро його вилилось... ¹⁹ І стало відоме це всім, хто замешкує в Єрусалимі, тому й поле те назване їхньою мовою Акелдама, що є: Поле крові. ²⁰ Бо написано в книзі Псалмів: Нехай пусткою стане мешкання його, і нехай пожилця в нім не буде, а також: А служіння його забере нехай інший. ²¹ Отже треба, щоб один із тих мужів, що сходились з нами повсякчас, як Господь Ісус входив і виходив між нами, ²² зачавши від хрищення Іванового аж до дня, коли Він вознісся від нас, щоб той разом із нами був свідком Його воскресення. ²³ І поставили двох: Йосипа, що Варсавою зветься, і що Юстом був названий, та Маттія. ²⁴ А

молившись, казали: Ти, Господи, знавче всіх сердець, покажи з двох одного, котрого Ти вибрав, ²⁵ щоб він зайняв місце тієї служби й апостольства, що Юда від нього відпав, щоб іти в своє місце. ²⁶ І дали жеребки їм, і впав жеребок на Маттія, і він зарахований був до одинадцятьох апостолів.

2

¹ Коли ж почався день П'ятдесятниці, всі вони однодушно знаходилися вкупі. ² І нагло зчинився шум із неба, ніби буря раптова зірвалася, і переповнила весь той дім, де сиділи вони. ³ І з'явилися їм язики поділені, немов би огненні, та й на кожному з них по одному осів. ⁴ Усі ж вони сповнилися Духом Святим, і почали говорити іншими мовами, як їм Дух промовляти давав. ⁵ Перебували ж в Єрусалимі юдеї, люди побожні, від усякого народу під небом. ⁶ А коли оцей гомін зчинився, зібралася безліч народу, та й диву далися, бо кожен із них тут почув, що вони розмовляли їхньою власною мовою!... ⁷ Усі ж побентежилися та дивувалися, та й казали один до одного: Хіба ж не галілеяни всі ці, що говорять? ⁸ Як же кожен із нас чує свою власну мову, що ми в ній народились? ⁹ Парфяни та мідяни та еламіти, також мешканці Месопотамії, Юдеї та Каппадокії, Понту та Азії, ¹⁰ і Фрігії та Памфілії, Єгипту й лівійських земель край Кірени, і заходжі римляни, ¹¹ юдеї й нововірці, критяни й араби, усі чуємо ми, що говорять вони про великі діла Божі мовами нашими! ¹² І всі не виходили з дива, і безраді були, і говорили один до одного: Що ж то статися має? ¹³ А інші казали глузуючи: Вони повпивались вином молодим! ¹⁴ Ставши ж Петро із одинадцятьма, свій голос підніс та й промовив до них: Мужі юдейські та мешканці Єрусалиму! Нехай вам оце стане відоме, і послухайте слів моїх! ¹⁵ Бо не п'яні вони, як ви думаєте, бо третя година дня, ¹⁶ а це те, що пророк Йоїл передрік: ¹⁷ І буде останніми днями, говорить Господь: Я виллю від Духа Свого на всяке тіло, і будуть пророкувати сини ваші та ваші доньки, юнаки ж ваші бачити будуть видіння, а старим вашим сни будуть снитися. ¹⁸ І на рабів Моїх і на рабинь Моїх за тих днів Я також виллю від Духа Свого, і пророкувати вони будуть! ¹⁹ І дам чуда на небі вгорі, а внизу на землі ці знамена: кров, і огонь, і куряву диму. ²⁰ Переміниться сонце на темряву, а місяць на кров, перше ніж день Господній настане, великий та славний! ²¹ І станеться, що кожен, хто покличе Господне Ім'я, той спасеться. ²² Мужі ізраїльські, послухайте ви оцих слів: Ісуса Назарянина, Мужа, що Його Бог прославив вам силою, і чудами, і тими знаменами, що Бог через Нього вчинив серед вас, як самі ви те знаєте, ²³ Того, що був виданий певною волею та передбаченням Божим, ви руками беззаконників розп'яли та забили. ²⁴ Та Бог воскресив Його, пута смерти усунувши, вона бо тримати Його не могла. ²⁵ Бо каже про

Нього Давид: Мав я Господа завсіди перед очима своїми, бо Він по правиці моїй, щоб я не захитався. ²⁶ Тому серце моє звеселилось, і зрадів мій язик, і тіло моє відпочине в надії. ²⁷ Бо не позоставиш Ти в аду моєї душі, і не даси Ти Своему Святому побачити тління! ²⁸ Ти дороги життя об'явив мені, Ти мене переповниш утіхою перед обличчям Своім! ²⁹ Мужі-браття! Нехай буде вільно мені сміло сказати вам про патріярха Давида, що помер і похований, і знаходиться гріб його в нас аж до цього дня. ³⁰ А будши ж пророком, та відаючи, що Бог клятвою клявся йому посадити на престолі його від плоду його стегон, ³¹ у передбаченні він говорив про Христове воскресення, що не буде zostавлений в аду, ані тіло його не зазнає зотління. ³² Бог Ісуса Цього воскресив, чого свідки всі ми! ³³ А отож, як правицею Божою був Він вознесений, і обітницю Духа Святого прийняв від Отця, то й злив Він оте, що ви бачите й чуєте. ³⁴ Не зійшов бо на небо Давид, але сам він говорить: Промовив Господь Господеві моему: Сядь праворуч Мене, ³⁵ доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм! ³⁶ Ото ж, нехай весь Ізраїлів дім твердо знає, що і Господом, і Христом учинив Бог його, Того Ісуса, що його розп'яли ви! ³⁷ Як почули ж оце, вони серцем розжалобились, та й сказали Петрові та іншим апостолам: Що ж ми маємо робити, мужі-браття? ³⁸ А Петро до них каже: Покайтеся, і нехай же охреститься кожен із вас у Ім'я Ісуса Христа на відпущення ваших гріхів, і дара Духа Святого ви приймете! ³⁹ Бо для вас ця обітниця, і для ваших дітей, і для всіх, що далеко знаходяться, кого б тільки покликав Господь, Бог наш. ⁴⁰ І іншими багатьома словами він засвідчував та вмовляв їх, говорячи: Рятуйтесь від цього лукавого роду! ⁴¹ Отож ті, хто прийняв його слово, охрестилися. І пристало до них того дня душ тисяч зо три! ⁴² І вони перебували в науці апостольській, та в спільноті братерській, і в ламанні хліба, та в молитвах. ⁴³ І був острах у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та знамен. ⁴⁴ А всі віруючі були вкупі, і мали все спільним. ⁴⁵ І вони продавали маетки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба було. ⁴⁶ І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хліб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простоті, ⁴⁷ вихваляючи Бога та маючи ласку в усього народу. І щоденно до Церкви Господь додавав тих, що спасалися.

3

¹ А Петро та Іван на дев'яту годину молитви йшли разом у храм. ² І несено там чоловіка одного, що кривий був з утроби своєї матері. Його садовили щоденно в воротах храму, що Красними звалися, просити милостині від тих, хто до храму йшов. ³ Як побачив же він, що Петро та Іван хочуть у храм увійти, став просити в них милостині. ⁴ Петро ж із Іваном поглянув на нього й

сказав: Подивися на нас! ⁵ І той подивився на них, сподіваючися щось дістати від них. ⁶ Та промовив Петро: Срібла й золота в мене нема, але що я маю, даю тобі: У Ім'я Ісуса Христа Назарянина устань та й ходи! ⁷ І, узявши його за правицю, він підвів його. І хвилі тієї зміцнилися ноги й суглобці його!... ⁸ І, зірвавшись, він устав та й ходив, і з ними у храм увійшов, ходячи та підскакуючи, і хвалячи Бога! ⁹ Народ же весь бачив, як ходив він та Бога хвалив. ¹⁰ І пізнали його, що це той, що при Красних воротах храму сидів ради милостині. І вони переповнилися жахом та подивом із того, що сталось йому! ¹¹ А тому, що тримався він Петра та Івана, увесь народ зачудований збігся до них на той ганок, який Соломоновим зветься. ¹² І, побачивши це, промовив Петро до народу: Мужі ізраїльські! Чого ви дивуетесь цим, та чого ви на нас позираєте так, ніби те, що він ходить, ми зробили своєю силою чи благочестям? ¹³ Бог Авраамів, та Ісаків, та Яковів, Бог наших батьків, Сина Свого прославив, Ісуса, Якого ви видали, і відцуралися перед Пилатом, як він присудив був пустити його. ¹⁴ Але ви відцурались Святого та Праведного, і домагалися видати вам душоубця. ¹⁵ Начальника ж життя ви забили, та його воскресив Бог із мертвих, чого свідками ми! ¹⁶ І через віру в Ім'я його вздоровило Ім'я його того, кого бачите й знаєте. І віра, що від нього, принесла йому вздоровлення це перед вами всіма. ¹⁷ А тепер, браття, знаю, що вчинили ви це з несвідомости, як і ваші начальники. ¹⁸ А Бог учинив так, як він провіщав був устами своїх усіх пророків, щоб терпіти Христові. ¹⁹ Покайтеся ж та наверніться, щоб він змилювався над вашими гріхами, ²⁰ щоб часи відпочинку прийшли від обличчя Господнього, і щоб послав заповідженого вам Ісуса Христа, ²¹ що його небо мусить прийняти аж до часу відновлення всього, про що провіщав Бог від віку устами всіх святих пророків своїх! ²² Бо Мойсей провіщав: Господь Бог вам Пророка підійме від ваших братів, як мене; у всім його слухайтеся, про що тільки він вам говоритиме! ²³ І станеться, що кожна душа, яка не послухала б того Пророка, знищена буде з народу. ²⁴ Так само всі пророки від Самуїла й наступних, скільки їх говорило, також провіщали ці дні. ²⁵ Сини ви пророків і того заповіту, що Бог вашим батькам заповів, промовляючи до Авраама: І в насінні твоїм усі народи землі благословлені будуть! ²⁶ Воскресивши Свого Отрока, Бог послав його перше до вас, щоб вас поблагословити, щоб кожен із вас відвернувся від злих своїх учинків!

4

¹ А коли промовляли вони до народу оце, до них приступили священники, і влада сторожі храму й саддукеї, ² обурюючись, що навчають народ та звіщають в Ісусі воскресіння з мертвих. ³ І руки наклали на них, і до в'язниці всадили до ранку, бо

вже вечір настав був. ⁴ І багато-хто з тих, хто слухав слово, вірували; число ж мужів таких було тисяч із п'ять. ⁵ І сталось, що ранком зібралися в Єрусалимі начальники їхні, і старші та книжники, ⁶ і Анна первосвященик, і Кайяфа, і Іван, і Олександр, і скільки було їх із роду первосвященичого. ⁷ І, поставивши їх посередині, запиталися: Якою ви силою чи яким ви ім'ям те робили? ⁸ Тоді Петро, переповнений Духом Святим, промовив до них: Начальники люду та старшини Ізраїлеві! ⁹ Як сьогодні беруть нас на допит про те добродійство недужій людині, як вона вздоровлена, ¹⁰ нехай буде відомо всім вам, і всім людям Ізраїлевим, що Ім'ям Ісуса Христа Назарянина, що Його розп'яли ви, то Його воскресив Бог із мертвих, Ним поставлений він перед вами здоровий! ¹¹ Він камінь, що ви, будівничі, відкинули, але каменем став Він наріжним! ¹² І нема ні в кім іншим спасіння. Бо під небом нема іншого Ймення, даного людям, що ним би спастися ми мали. ¹³ А бачивши сміливість Петра та Івана, і спостерігши, що то люди обидва невчені та прості, дивувалися, і пізнали їх, що вони з Ісусом були. ¹⁴ Та бачивши, що вздоровлений чоловік стоїть з ними, нічого навпроти сказати не могли. ¹⁵ І, звелівши їм вийти із синедріону, зачали радитися між собою, ¹⁶ говорячи: Що робити нам із цими людьми? Бож усім мешканцям Єрусалиму відомо, що вчинили вони явне чудо, і не можемо того заперечити. ¹⁷ Та щоб більш не поширювалось це в народі, то з погрозою заборонімо їм, щоб нікому з людей вони не говорили про Це Ім'я. ¹⁸ І, закликавши їх, наказали їм не говорити, і взагалі не навчати про Ісусове Ймення. ¹⁹ І відповіли їм Петро та Іван, та й сказали: Розсудіть, чи це справедливе було б перед Богом, щоб слухатись вас більш, як Бога? ²⁰ Бо не можемо ми не казати про те, що ми бачили й чули! ²¹ А вони пригрозили їм ще, і відпустили їх, не знайшовши нічого, щоб їх покарати, через людей, бо всі славили Бога за тее, що сталось. ²² Бо років більш сорока мав той чоловік, що на нім відбулося це чудо вздоровлення. ²³ Коли ж їх відпустили, вони до своїх прибули й сповістили, про що первосвященики й старші до них говорили. ²⁴ Вони ж, вислухавши, однодушно свій голос до Бога піднесли й промовили: Владико, що небо, і землю, і море, і все, що в них є, Ти створив! ²⁵ Ти устами Давида, Свого слуги, отця нашого, сказав Духом Святим: Чого люди бунтуються, а народи задумують марне? ²⁶ Повстають царі земні, і збираються старші докупи на Господа та на Христа Його. ²⁷ Бо справді зібралися в місці оцім проти Отрока Святого Твого Ісуса, що Його намастив Ти, Ірод та Понтій Пилат із поганями та з народом Ізраїлевим, ²⁸ учинити оте, що рука Твоя й воля Твоя наперед встановили були, щоб збулося. ²⁹ І тепер споглянь, Господи, на їхні погрози, і дай Своім рабам із повною сміливістю слово Твоє повідати,

³⁰ коли руку Свою простягатимеш Ти на вздоровлення, і щоб знамена та чуда чинились Ім'ям Твого Святого Отрока Ісуса. ³¹ Як вони ж помолились, затряслося те місце, де зібрались були, і переповнилися всі Святим Духом, і зачали говорити Слово Боже з сміливістю! ³² А люди, що ввірували, мали серце одне й одну душу, і жаден із них не вважав що з маєтку свого за своє, але в них усе спільним було. ³³ І апостоли з великою силою свідчили про воскресення Ісуса Господа, і благодать велика на всіх них була! ³⁴ Бо жаден із них не терпів недостатчі: бо, хто мав поле чи дім, продавали, і заплату за продаж приносили, ³⁵ та й клали в ногах у апостолів, і роздавалося кожному, хто потребу в чім мав. ³⁶ Так, Йосип, що Варнавою що в перекладі є син потіхи був прозваний від апостолів, Левит, родом кіпрянин, ³⁷ мавши поле, продав, а гроші приніс, та й поклав у ногах у апостолів.

5

¹ А один чоловік, на ймення Ананій, із своєю дружиною Сапфірою, продав був маєтка, ² та й з відома дружини своєї присвоїв частину з заплати, а якусь там частину приніс та й поклав у ногах у апостолів. ³ І промовив Петро: Ананію, чого сатана твоє серце наповнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав та присвоїв із заплати за землю? ⁴ Хіба те, що ти мав, не твоє все було, а продане не в твоїй владі було? Чого ж в серце своє ти цю справу поклав? Ти не людям неправду сказав, але Богові! ⁵ Як Ананій зачув ці слова, то впав та й умер... І обгорнув жах великий усіх, що це чули! ⁶ Юнаки ж повставали, обгорнули його, і винесли та й поховали. ⁷ І сталось, годин через три прийшла й дружина його, про випадок нічого не знавши. ⁸ І промовив до неї Петро: Скажи мені, чи за стільки ви землю оту продали? Вона ж відказала: Так, за стільки. ⁹ До неї ж Петро: Чому це ви змовилися спокушувати Господнього Духа? Он ті входять у двері, що чоловіка твого поховали, і тебе вони винесуть... ¹⁰ І вона зараз упала до ніг його, та й умерла. Як ввійшли ж юнаки, то знайшли її мертвою, і, винісши, біля мужа її поховали. ¹¹ І обгорнув страх великий всю Церкву та всіх, що чули про це... ¹² А руками апостолів стались знамена та чуда великі в народі. І були однодушно всі в Соломоновім ґанку. ¹³ А з сторонніх ніхто приставати не важивсь до них, але люд прославляв їх. ¹⁴ І все збільшувалось тих, хто вірує в Господа, безліч чоловіків і жінок, ¹⁵ так що хворих стали виносити на вулиці, та й клали на ложа та ноші, щоб, як ітиме Петро, то хоч тінь його впала б на кого із них. ¹⁶ І безліч люду збиралась до Єрусалиму з довколишніх міст, і несли недужих та хворих від духів нечистих, і були вони всі вздоровлювані! ¹⁷ А первосвященик, уставши, та й усі, хто був із ним, хто належав до саддукейської ересі, переповнилися задрощами, ¹⁸ і руки наклали вони на апостолів, і до в'язниці

громадської вкинули їх. ¹⁹ Але Ангол Господній вночі відчинив для них двері в'язничні, і, вивівши їх, проказав: ²⁰ Ідїть, і, ставши, говоріть до народу у храмі всі слова цього життя. ²¹ Як це вчули вони, то в храм рано ввійшли і навчали. А первосвященик і ті, хто був із ним, прийшовши, скликали синедріон і всіх старших з Ізраїлевих синів. І послали в в'язницю, щоб їх привели. ²² А служба, прийшовши, не знайшла їх у в'язниці, а вернувшись, сповістила, ²³ говорячи: В'язницю знайшли ми з великою пильністю замкнену, і сторожу, що при дверях стояла; а коли відчинили, то нікого всередині ми не знайшли! ²⁴ Як почули слова ці начальник сторожі храму та первосвященики, не могли зрозуміти вони, що б то сталося. ²⁵ Та прийшовши один, сповістив їх, говорячи: Ось ті мужі, що ви їх до в'язниці всадили були, у храмі стоять та й навчають народ. ²⁶ Пішов тоді старший сторожі зо службою, та й привів їх без насильства, бо боялись народу, щоб їх не побили камінням. ²⁷ Припровадивши ж їх, поставили перед синедріоном. І спитався їх первосвященик, говорячи: ²⁸ Чи ми не заборонили з погрозою вам, щоб про Те Ім'я не навчати? І ото, ви своєю наукою переповнили Єрусалим, і хочете кров Чоловіка Того припровадити на нас... ²⁹ Відповів же Петро та сказали апостоли: Бога повинно слухатися більш, як людей! ³⁰ Бог наших отців воскресив нам Ісуса, Якому ви смерть були заподіяли, повісивши на дереві. ³¹ Його Бог підвищив Своєю правицею на Начальника й Спаса, щоб дати Ізраїлеві покаяння і прощення гріхів. ³² А тих справ Йому свідками ми й Святий Дух, що Його Бог дав тим, хто слухняний Йому. ³³ Як зачули ж оце, запалилися гнівом вони, та й радилися, як їм смерть заподіяти?... ³⁴ І встав у синедріоні один фарисей, Гамалііл на ймення, учитель Закону, поважаний від усього народу, та й звелів на часинку апостолів вивести. ³⁵ І промовив до них: Мужі ізраїльські! Поміркуйте собі про людей цих, що з ними робити ви маєте. ³⁶ Бо перед цими днями повстав був Тевда та й казав, що великий він хтось, і до нього пристало з чотириста люда. Він забитий, а всі ті, хто слухав його, розпорошились та обернулись в ніщо. ³⁷ Після нього повстав, під час перепису, Галілеянин Юда, та й багато людей потягнув за собою. Загинув і він, а всі ті, хто слухав його, розпорошились. ³⁸ І тепер кажу вам: Відступіться від цих людей, і занехайте їх! Бо коли від людей оця рада чи справа ця буде, розпадеться вона. ³⁹ А коли те від Бога, то того зруйнувати не зможете, щоб випадком не стати і вам богоборцями! І послухались ради його. ⁴⁰ І, покликавши знов апостолів, вибили їх, наказали їм не говорити про Ісусове Ймення, та й їх відпустили. ⁴¹ А вони поверталися з синедріону, радіючи, що сподобились прийняти зневагу за Ймення Господа Ісуса. ⁴² І щоденно у храмі й домах безупинно навчали, і звіщали Євангелію Ісуса Христа.

6

¹ Тими ж днями, як учнів намножилось, зачали нарікати на євреїв огречені, що в щоденному служінні їхні вдовиці занедбані. ² Тоді ті Дванадцять покликали багатьох учнів та й сказали: Нам не личить покинути Боже Слово, і служити при столах. ³ Отож, браття, виглядіть ізпоміж себе сімох мужів доброї слави, повних Духа Святого та мудрости, їх поставимо на службу оцю. ⁴ А ми перебуватимемо завжди в молитві та в служінні слову. ⁵ І всім людям сподобалося оце слово, і обрали Степана, мужа повного віри та Духа Святого, і Пилипа, і Прохора та Никанора, і Тимона та Пармена, і нововірця Миколу з Антіохії, ⁶ їх поставили перед апостолів, і, помолившись, вони руки поклали на них. ⁷ І росло Слово Боже, і дуже множилося число учнів у Єрусалимі, і дуже багато священників були слухняні вірі. ⁸ А Степан, повний віри та сили, чинив між народом великі знамена та чуда. ⁹ Тому дехто повстав із синагоги, що зветься лібертинська, і кірнейська, і олександрійська, та з тих, хто походить із Кілікії та з Азії, і зачали сперечатись із Степаном. ¹⁰ Але встояти вони не могли проти мудрости й Духа, що він Ним говорив. ¹¹ Тоді вони підмовили людей, що казали, ніби чули, як він богозневажні слова говорив на Мойсея та Бога. ¹² І людей попідбурювали, і старших та книжників, і, напавши, схопили його, і припровадили в синедріон. ¹³ Також свідків фальшивих поставили, які говорили: Чоловік оцей богозневажні слова безперестань говорить на це святе місце та проти Закону. ¹⁴ Бо ми чули, як він говорив, що Ісус Назарянин зруйнує це місце та змінить звичаї, які передав нам Мойсей. ¹⁵ Коли всі, хто в синедріоні сидів, на нього споглянули, то бачили лице його, як лице Ангола!

7

¹ Запитав тоді первосвященик: Чи це так? ² Степан же промовив: Послухайте, мужі-браття й отці! Бог слави з'явивсь Авраамові, отцеві нашому, як він у Месопотамії був, перше ніж оселився в Харані, ³ і промовив до нього: Вийди із своєї землі та від роду свого, та й піди до землі, що тобі покажу. ⁴ Тоді він вийшов із землі халдейської, та й оселився в Харані. А звідти, як умер йому батько, Він переселив його в землю оцю, що на ній ви живете тепер. ⁵ Та спадщини на ній Він не дав йому навіть на крок, але обіцяв дати її на володіння йому й його родові по нім, хоч дитини не мав він. ⁶ І сказав Бог отак, що насіння його буде приходьком у краї чужому, і поневолять його, і будуть гнобити чотириста років. ⁷ Але Я сказав Бог буду судити народ, що його поневолять. Опісля ж вони вийдуть, і будуть служити Мені на цім місці. ⁸ І дав Він йому заповіта обрізання. І породив так Ісака, і восьмого дня він обрізав його. А Ісак породив Якова, а Яків дванадцятьох патріархів. ⁹ А ті патріярхи позаздрили

Йосипові, і продали його до Єгипту. Але Бог був із ним, ¹⁰ і його визволив від усіх його утисків, і дав йому благодать та мудрість перед фараоном, царем єгипетським, а він настановив його за правителя над Єгиптом та всім своїм домом. ¹¹ А як голод прийшов на всю землю єгипетську та ханаанську, та велика біда, то поживи тоді не знаходили наші батьки. ¹² Коли ж Яків зачув, що в Єгипті є збіжжя, то послав батьків наших уперше. ¹³ А як удруге послав, то був пізнаний Йосип братами своїми, і фараонові знаний став Йосипів рід. ¹⁴ Тоді Йосип послав, щоб покликати Якова, батька свого, та всю родину свою сімдесят і п'ять душ. ¹⁵ І подався Яків в Єгипет, та й умер там він сам та наші батьки. ¹⁶ І їх перенесли в Сихем, і поклали до гробу, що Авраам був купив за ціну срібла від синів Еммора Сихемового. ¹⁷ А коли наближавсь час обітниці, що нею Бог клявсь Авраамові, розрісся народ і namножився в Єгипті, ¹⁸ аж поки настав інший цар ув Єгипті, що не знав уже Йосипа. ¹⁹ Він хитро наш люд обманив, і силою змушував наших отців викидати дітей своїх, щоб вони не лишались живі. ²⁰ Того часу родився Мойсей, і гарний він був перед Богом. Він годований був у домі батька свого три місяці. ²¹ А коли він був викинений, то дочка фараона забрала його, та й за сина собі його вихохла. ²² І Мойсей був навчений всієї премудрости єгипетської, і був міцний у словах та в ділах своїх. ²³ А коли йому сповнилося сорок років, йому спало на серце відвідати братів своїх, синів Ізраїлевих. ²⁴ Як угледів же він, що одному з них діється кривда, заступився, і відомстив за окривдженого, убивши єгиптянина. ²⁵ Він же думав, що брати розуміють, що рукою його Бог дає їм визволення, та не зрозуміли вони. ²⁶ А наступного дня, як сварились вони, він з'явився й хотів погодити їх, кажучи: Люди, ви браття, чого один одного кривдите? ²⁷ А той, що ближнього кривдив, його відіпхнув та сказав: Хто наставив над нами тебе за старшого й суддю? ²⁸ Чи хочеш убити й мене, як учора вбив ти єгиптянина? ²⁹ І втік Мойсей через слово оце, і стався приходьком у землі мадіямській, де зродив двох синів. ³⁰ А коли сорок років проминуло, то з'явивсь йому Ангол Господній у полум'ї куща огняного в пустині Сінайської гори. ³¹ А Мойсей, як побачив, дивувався з видіння. А коли підійшов, щоб розглянути, був голос Господній до нього: ³² Я Бог отців твоїх, Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів! І затрусився Мойсей, і не відваживсь поглянути... ³³ І промовив до нього Господь: Скинь взуття з своїх ніг, бо те місце, на якому стоїш, то святая земля! ³⁴ Добре бачив Я утиск народу Свого, що в Єгипті, і стогін його Я почув, і зійшов, щоб їх визволити. Тепер ось іди, Я пошлю до Єгипту тебе. ³⁵ Цього Мойсея, що його відцурались вони, сказавши: Хто наставив тебе за старшого й суддю, цього Бог через Ангола, якому з'явився в кущі, послав за

старшого й визвольника. ³⁶ Він їх вивів, чуда й знамена вчинивши в землі єгипетській, і на Червоному морі, і сорок років у пустині. ³⁷ Це той Мойсей, що прорік Ізраїлевим синам: Господь Бог вам підійме Пророка від ваших братів, як мене, Його слухайте! ³⁸ Це той, що в пустині на зборах був з Анголом, який промовляв йому на Сінайській горі, та з отцями нашими, і що прийняв він живі слова, щоб їх нам передати; ³⁹ що його не хотіли отці наші слухати, але відіпхнули, і звернулися серцем своїм до Єгипту, ⁴⁰ промовивши до Аарона: Зроби нам богів, які йшли б перед нами, бо не знаємо, що сталося з тим Мойсеєм, який вивів нас із краю єгипетського... ⁴¹ І зробили вони тими днями теля, і бовванові жертви приносили та веселилися з діл своїх рук. ⁴² Але Бог відвернувся від них, і попустив їх вклонятися силі небесній, як написано в книзі Пророків: Чи заколення й жертви Мені ви приносили сорок років у пустині, о доме Ізраїлів? ⁴³ Ви ж носили намета Молохового, і зору вашого бога Ромфана, зображення, що їх ви зробили, щоб вклонятися їм... Через те запроваджу вас аж за Вавилон! ⁴⁴ У наших отців на пустині була скинія свідоцтва, як Той ізвелів, Хто Мойсею казав, щоб зробив її за зразком, якого він бачив. ⁴⁵ Її наші отці й узяли, і внесли з Ісусом у землю народів, яких вигнав Бог з-перед обличчя наших отців, аж до часу Давида. ⁴⁶ Він у Бога знайшов благодать, і просив, щоб оселю знайти для Бога Якова. ⁴⁷ І Соломон збудував Йому дім. ⁴⁸ Але не в рукотворнім Всевишній живе, як говорить пророк: ⁴⁹ Мені небо престол, а земля то підніжок ногам Моїм! Який Мені дім ви збудуєте, говорить Господь, або місце яке для Мого відпочинку? ⁵⁰ Хіба не рука Моя все це створила?... ⁵¹ О ви, твердошиї, люди серця й вух необрізаних! Ви завжди противитесь Духові Святому, як ваші батьки, так і ви! ⁵² Котрого з пророків батьки ваші не переслідували? Вони ж тих побивали, хто звіщав прихід Праведного, Якому тепер ви сталися зрадниками та убійниками, ⁵³ ви, що Закона одержали через зарядження Анголів, та не зберігали його!... ⁵⁴ Як зачули ж оце, вони запалилися гнівом у серцях своїх, і скреготали зубами на нього... ⁵⁵ А Степан, повний Духа Святого, на небо споглянув, і побачив Божу славу й Ісуса, що по Божій правиці стояв, ⁵⁶ і промовив: Ось я бачу відчинене небо, і Сина Людського, що по Божій правиці стоїть!... ⁵⁷ Та вони гучним голосом стали кричати та вуха собі затуляти, та й кинулися однодушно на нього!... ⁵⁸ І за місто вони його вивели, і зачали побивати камінням його. А свідки плащі свої склали в ногах юнака, який звався Савлом. ⁵⁹ І побивали камінням Степана, що молився й казав: Господи Ісусе, прийми духа мого!... ⁶⁰ Упавши ж навколішки, скрикнув голосом гучним: Не залічи їм, о Господи, цього гріха! І, промовивши це, він спочив...

8

¹ А Савл похваляв його вбивство. І утиск великий постав того дня проти єрусалимської Церкви, і всі, крім апостолів, розпорошилися по краях юдейських та самарійських. ² І поховали Степана мужі побожні, і плакали ревно за ним. ³ А Савл нищив Церкву, вдирався в доми, витягав чоловіків і жінок та давав до в'язниці... ⁴ Ходили тоді розпорошенці, та Боже Слово благовістили. ⁵ Ось Пилип прийшов до самарійського міста, і проповідував їм про Христа. ⁶ А люди вважали на те, що Пилип говорив, і згідно слухали й бачили чуда, які він чинив. ⁷ Із багатьох бо, що мали їх, духи нечисті виходили з криком великим, і багато розслаблених та кривих уздоровилися. ⁸ І радість велика в тім місті була! ⁹ Був один чоловік, на ім'я йому Симон, що до того в цім місті займався ворожбитством та дурих самарійський народ, видаючи себе за якогось великого. ¹⁰ Його слухали всі, від найменшого аж до найбільшого, кажучи: Він сила Божа, що зветься велика! ¹¹ Його ж слухалися, бо він їх довший час дивував ворожбитством. ¹² Та коли йняли віри Пилипові, що благовістив про Боже Царство й Ім'я Ісуса Христа, чоловіки й жінки охристілися. ¹³ Увірував навіть сам Симон, і, охристившись, тримався Пилипа; а бачивши чуда й знамена великі, він дуже дивувався. ¹⁴ Як зачули ж апостоли, які в Єрусалимі були, що Боже Слово прийняла Самарія, то послали до них Петра та Івана. ¹⁵ А вони, як прийшли, помолились за них, щоб Духа Святого вони прийняли, ¹⁶ бо ще ні на одного з них Він не сходяв, а були вони тільки охрищені в Ім'я Господа Ісуса. ¹⁷ Тоді на них руки поклали, і прийняли вони Духа Святого! ¹⁸ Як побачив же Симон, що через накладання апостольських рук Святий Дух подається, то приніс він їм гроші, ¹⁹ і сказав: Дайте й мені таку владу, щоб той, на кого покладу свої руки, одержав би Духа Святого! ²⁰ Та промовив до нього Петро: Нехай згине з тобою те срібло твоє, бо ти думав набути дар Божий за гроші! ²¹ У цім ділі нема тобі частки ні уділу, бо серце твоє перед Богом не слушне. ²² Тож покайся за це лихе діло своє, і проси Господа, може прощений буде тобі замір серця твого! ²³ Бо я бачу, що ти пробуваєш у жовчі гіркій та в путах неправди. ²⁴ А Симон озвався й сказав: Помоліться за мене до Господа, щоб мене не спіткало нічого з того, про що ви говорили... ²⁵ А вони ж, засвідчивши, і Слово Господнє звістивши, повернулися до Єрусалиму, і звіщали Євангелію в багатьох самарійських оселях. ²⁶ А Ангол Господній промовив Пилипові, кажучи: Устань та на південь іди, на дорогу, що від Єрусалиму до Гази спускається, порожня вона. ²⁷ І, вставши, пішов він. І ось муж етіопський, скопєць, вельможа Кандаки, цариці етіопської, що був над усіма її скарбами, що до Єрусалиму прибув поклонитись, ²⁸ вертався, і,

сидючи на повозі своїм, читав пророка Ісаю. ²⁹ А Дух до Пилипа промовив: Підійди, та й пристань до цього повозу. ³⁰ Пилип же підбіг і почув, що той читає пророка Ісаю, та й спитав: Чи розумієш, що ти читаєш? ³¹ А той відказав: Як же можу, як ніхто не напутить мене? І впросив він Пилипа підняти та сісти з ним. ³² А слово Писання, що його він читав, було це: Як вівцю на заріз Його ведено, і як ягня супроти стрижія безголосо, так Він не відкрив Своїх уст! ³³ У приниженні суд Йому віднятий був, а про рід Його хто розповість? Бо життя Його із землі забирається... ³⁴ Відізвався ж скопець до Пилипа й сказав: Благаю тебе, це про кого говорить пророк? Чи про себе, чи про іншого кого? ³⁵ А Пилип відкрив уста свої, і, зачавши від цього Писання, благовістив про Ісуса йому. ³⁶ І, як шляхом вони їхали, прибули до якоїсь води. І озвався скопець: Ось вода. Що мені заважає хреститись? ³⁷ А Пилип відказав: Якщо віруєш із повного серця свого, то можна. А той відповів і сказав: Я вірую, що Ісус Христос то Син Божий! ³⁸ І звелів, щоб повіз спинився. І обидва Пилип та скопець увійшли до води, і охрестив він його. ³⁹ А коли вони вийшли з води, Дух Господній Пилипа забрав, і скопець уже більше не бачив його. І він їхав, радіючи, шляхом своїм. ⁴⁰ А Пилип опинився в Азоті, і, переходячи, звіщав Євангелію всім містам, аж поки прийшов у Кесарію.

9

¹ А Савл, іще дишучи грізбою й убивством на учнів Господніх, приступивши до первосвященика, ² попросив від нього листи у Дамаск синагогам, щоб, коли знайде яких чоловіків та жінок, що тієї дороги вони, то зв'язати й привести до Єрусалиму. ³ А коли він ішов й наближався до Дамаску, то ось нагло осяяло світло із неба його, ⁴ а він повалився на землю, і голос почув, що йому говорив: Савле, Савле, чому ти Мене переслідуєш? ⁵ А він запитав: Хто Ти, Пане? А Той: Я Ісус, що Його переслідуєш ти. Трудно тобі бити ногою колючку! ⁶ А він, затрусившись та налякавшись, каже: Чого, Господи, хочеш, щоб я вчинив? А до нього Господь: Уставай, та до міста подайся, а там тобі скажуть, що маєш робити! ⁷ А люди, що йшли з ним, онімілі стояли, бо вони чули голос, та нікого не бачили. ⁸ Тоді Савл підвівся з землі, і хоч очі розплющені мав, нікого не бачив... І за руку його повели й привели до Дамаску. ⁹ І три дні невидючий він був, і не їв, і не пив. ¹⁰ А в Дамаску був учень один, на ймення Ананій. І Господь у видінні промовив до нього: Ананію! А він відказав: Ось я, Господи! ¹¹ Господь же до нього: Устань, і піди на вулицю, що Простою зветься, і пошукай в домі Юдовім Савла на ймення, тарсянина, ось бо він молиться, ¹² і мужа в видінні він бачив, на ймення Ананія, що до нього прийшов і руку на нього поклав, щоб став він видючий... ¹³ Відповів же Ананій: Чув я,

Господи, від багатьох про цього чоловіка, скільки зла він учинив в Єрусалимі святим Твоїм! ¹⁴ І тут має владу від первосвящеників, щоб в'язати усіх, хто кличе Ім'я Твоє. ¹⁵ І промовив до нього Господь: Іди, бо для Мене посудина вибрана він, щоб носити Ім'я Моє перед народами, і царями, і синами Ізраїля. ¹⁶ Бо Я покажу йому, скільки має він витерпіти за Ім'я Моє. ¹⁷ І Ананій пішов, і до дому ввійшов, і руки поклавши на нього, промовив: Савле брате, Господь Ісус, що з'явився тобі на дорозі, якою ти йшов, послав ось мене, щоб став ти видючий, і наповнився Духа Святого! ¹⁸ І хвилі тієї відпала з очей йому ніби луска, і зараз видючий він став... І, вставши, охрився, ¹⁹ і, прийнявши поживу, на силах зміцнів. ²⁰ І він зараз зачав у синагогах звіщати про Ісуса, що Він Божий Син, ²¹ І дивом усі дивувалися, хто чув, і говорили: Хіба це не той, що переслідував в Єрусалимі визнаців оцього Ім'я, та й сюди не на те він прибув, щоб отих пов'язати й привести до первосвящеників? ²² А Савл ще більше зміцнявся, і непокоїв юдеїв, що в Дамаску жили, удоводнюючи, що Той то Христос. ²³ А як часу минуло доволі, юдеї змовилися його вбити, ²⁴ та Савлові стала відома їхня змова. А вони день і ніч чатували в воротах, щоб убити його. ²⁵ Тому учні забрали його вночі, та й із муру спустили в коші. ²⁶ А коли він до Єрусалиму прибув, то силкувався пристати до учнів, та його всі лякалися, не вірячи, що він учень. ²⁷ Варнава тоді взяв його та й привів до апостолів, і їм розповів, як дорогою той бачив Господа, і як Він йому промовляв, і як сміливо навчав у Дамаску в Ісусове Ймення. ²⁸ І він із ними входив і виходив до Єрусалиму, і відважно звіщав в Ім'я Господа. ²⁹ Він також розмовляв й сперечався з огреченими, а вони намагалися вбити його. ³⁰ Тому браття, довідавшись, відвели його до Кесарії, і до Тарсу його відіслали. ³¹ А Церква по всій Юдеї, і Галілеї, і Самарії мала мир, будуючись і ходячи в страсі Господньому, і сповнялася втіхою Духа Святого. ³² І сталося, як Петро всіх обходив, то прибув і до святих, що мешкали в Лідді. ³³ Знайшов же він там чоловіка одного, на ймення Еней, що на ліжку лежав вісім років, він розслаблений був. ³⁴ І промовив до нього Петро: Енею, тебе вздоровляє Ісус Христос. Уставай, і постели собі сам! І той зараз устав... ³⁵ І його оглядали усі, хто мешкав у Лідді й Сароні, які навернулися до Господа. ³⁶ А в Йопії була одна учениця, на ймення Тавіта, що в перекладі Сарною зветься. Вона повна була добрих вчинків та милостині, що чинила. ³⁷ І трапилося тими днями, що вона занедужала й умерла. Обмили ж її й поклали в горниці. ³⁸ А що Лідда лежить недалеко Йопії, то учні, прочувши, що в ній пробуває Петро, послали до нього двох мужів, що благали: Не гайся прибути до нас! ³⁹ І, вставши Петро, пішов із ними. А коли він прибув, то ввели його в горницю. І обступили його всі вдовиці, плачучи та

показуючи йому сукні й плащі, що їх Сарна робила, як із ними була. ⁴⁰Петро ж із кімнати всіх випровадив, і, ставши навколішки, помолився, і, звернувшись до тіла, промовив: Тавіто, вставай! А вона свої очі розплющила, і сіла, уздрівши Петра... ⁴¹Він же руку подав їй, і підвів її, і закликав святих і вдовиць, та й поставив живою її. ⁴²А це стало відоме по цілій Йоппії, і багато-хто в Господа ввірували. ⁴³І сталось, що він багато днів пробув у Йоппії, в одного гарбарника Симона.

10

¹ Проживав же один чоловік у Кесарії, на ймення Корнилій, сотник полку, що звався Італійським. ² З усім домом своїм він побожний був та богобійний, подавав людям щедрю милостиню, і завжди Богові молився. ³ Явно він у видінні, десь коло години дев'ятої дня, бачив Ангола Божого, що до нього зійшов і промовив йому: Корнилію! ⁴ Він поглянув на нього й жахнувся, й сказав: Що, Господи? Той же йому відказав: Молитви твої й твоя милостиня перед Богом згадалися. ⁵ Тепер же пошли до Йоппії людей, та й приклич Симона, що зветься Петром. ⁶ Він гостює в одного гарбарника Симона, що дім має при морі. Він скаже тобі, що ти маєш робити. ⁷ Коли ж Ангол, що йому говорив, відійшов, той закликав двох із своїх слуг домових, і вояка богобійного з тих, що служили при ньому, ⁸ і розповів їм усе та й послав їх в Йоппію. ⁹ А наступного дня, як у дорозі були вони та наближались до міста, Петро вийшов на горницю, щоб помолитись, о годині десь шостій. ¹⁰ І став він голодний, і їсти схотів. Як йому ж готували, захоплення на нього найшло, ¹¹ і бачить він небо відкрите, і якуось посудину, що сходила, немов простирало велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалась додолу. ¹² У ній же знаходились чотириногі всілякі, і земне гаддя, і небесні пташки. ¹³ І голос почувся до нього: Устань, заколи, Петре, і їж! ¹⁴ А Петро відказав: Жадним способом, Господи, бо ніколи не їв я нічого огидного чи то нечистого! ¹⁵ І знов голос удруге до нього: Що від Бога очищене, не вважай за огидне того! ¹⁶ І це сталося тричі, і посудина знов була взята на небо. ¹⁷ Як Петро ж у собі бентежився, що б то значило те видіння, що бачив, то ось посланці від Корнилія, розпитавши про Симонів дім, спинилися перед ворітьми, ¹⁸ і спиталися, крикнучи: Чи то тут сидить Симон, що зветься Петро? ¹⁹ Як Петро ж над видінням роздумував, Дух промовив до нього: Онде три чоловіки шукають тебе. ²⁰ Але встань і зійди, і піди з ними без жадного сумніву, бо то Я їх послав! ²¹ І зійшовши Петро до тих мужів, промовив: Ось я той, що його ви шукаєте. З якої причини прийшли ви? ²² А вони відказали: Сотник Корнилій, муж праведний та богобійний, слави доброї в усього люду юдейського, святим Анголом був у видінні наставлений, щоб до дому свого покликати тебе та

послухати слів твоїх. ²³ Тоді він покликав й гостинно прийняв їх. А другого дня він устав та й із ними пішов; також дехто з братів із Йопії пішли з ним. ²⁴ І назавтра прийшли вони до Кесарії. А Корнилій чекав їх, рідню й близьких друзів покликавши. ²⁵ А як увіходив Петро, Корнилій зустрів його, і до ніг йому впав і поклонився. ²⁶ Та Петро його підвів, промовляючи: Устань, бо й сам я людина! ²⁷ І, розмовляючи з ним, увійшов, і знайшов багатьох, що зібралися, ²⁸ і промовив до них: Ви знаєте, що невільно юдеєві приставати й приходити до чужаниці. Та відкрив мені Бог, щоб я жадну людину не мав за огидну чи то за нечисту. ²⁹ Тому я без вагання прибув, як покликано. Тож питаю я вас: З якої причини ви слали по мене? ³⁰ А Корнилій сказав: Четвертого дня аж до цієї години я постив, а о дев'ятій годині молився я в домі своїм. І ото, перед мене став муж у блискучій одежі ³¹ й сказав: Корнилію, почута молитва твоя, і твої милостині перед Богом згадалися. ³² Тож пошли до Йопії, і приклич Симона, що зветься Петром. Він гостює в гарбарника Симона, у господі край моря, він прийде й розповість тобі. ³³ Я зараз по тебе послав, ти добре зробив, що прийшов. Тож тепер перед Богом ми всі стоїмо, щоб почути все те, що Господь наказав був тобі. ³⁴ А Петро відкрив уста свої та й промовив: Пізнаю я поправді, що не дивиться Бог на обличчя, ³⁵ але в кожному народі приемний Йому, хто боїться Його й чинить правду. ³⁶ Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістячи мир через Ісуса Христа, що Господь Він усім. ³⁷ Ви знаєте справу, що по всій Юдеї була й зачалась з Галілеї, після хрищення, що Іван проповідував, ³⁸ Ісуса, що був із Назарету, як помазав Його Святим Духом і силою Бог. І ходив Він, добро чинячи й усіх уздоровлюючи, кого поневолив диявол, бо Бог був із Ним. ³⁹ І ми свідки всьому, що Він учинив у Юдейському краї та в Єрусалимі, та вбили Його, на дереві повісивши... ⁴⁰ Але Бог воскресив Його третього дня, і дав Йому, щоб з'явився, ⁴¹ не всьому народові, але наперед Богом вибраним свідкам, нам, що з Ним їли й пили, як воскрес Він із мертвих. ⁴² І Він нам звелів, щоб народові ми проповідували та засвідчили, що то Він є призначений Богом Суддя для живих і для мертвих. ⁴³ Усі пророки свідкують про Нього, що кожен, хто вірує в Нього, одержить прощення гріхів Його Йменням. ⁴⁴ Як Петро говорив ще слова ці, злинув Святий Дух на всіх, хто слухав слова. ⁴⁵ А обрізані віруючі, що з Петром прибули, здивувалися дивом, що дар Духа Святого пролився також на поган! ⁴⁶ Бо чули вони, що мовами різними ті розмовляли та Бога звеличували... Петро тоді відповів: ⁴⁷ Чи хто може заборонити христитись водою оцим, що одержали Духа Святого, як і ми? ⁴⁸ І звелів охриститися їм у Ймення Ісуса Христа. Тоді просили його позостатися в них кілька днів.

11

¹ Почули ж апостоли й браття, що в Юдеї були, що й погани прийняли Слово Боже. ² І, як Петро повернувся до Єрусалиму, з ним стали змагатися ті, хто з обрізання, ³ кажучи: Чого ти ходив до людей необрізаних та споживав із ними? ⁴ Петро ж розпочав і їм розповів за порядком, говорячи: ⁵ Був я в місті йоппійським і молився, і бачив в захопленні видіння: якась посудина сходила, немов простирало велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалася з неба й підійшла аж до мене. ⁶ Зазирнувши до неї, я поглянув, і побачив там чотириногих землі, і звірів, і гаддя, і небесних пташок. ⁷ І голос почув я, що мені промовляв: Устань, Петре, заколи та й їж! ⁸ А я відказав: Жадним способом, Господи, бо ніколи нічого огидного чи то нечистого в уста мої не ввійшло! ⁹ І відповів мені голос із неба вдруге: Що від Бога очищене, не вважай за огидне того! ¹⁰ І це сталося тричі, і все знов було взяте на небо. ¹¹ І ось три чоловіки, посланці з Кесарії до мене, перед домом, де був я, спинилися зараз. ¹² І сказав мені Дух іти з ними без жадного сумніву. Зо мною ж пішли й оці шестеро браття, і ввійшли ми до дому того чоловіка. ¹³ І він нам розповів, як у домі своїм бачив Ангола, який став і сказав: Пошли до Йоппії, та приклич того Симона, що зветься Петром, ¹⁴ він слова тобі скаже, якими спасешся і ти, і весь дім твій. ¹⁵ А як я промовляв, злинув на них Святий Дух, як спочатку й на нас. ¹⁶ І я загадав слово Господне, як Він говорив: Іван ось водою хрестив, ви ж охрищені будете Духом Святим. ¹⁷ Отож, коли Бог дав однаковий дар їм, як і нам, що ввірували в Господа Ісуса Христа, то хто ж я такий, щоб міг заперечити Богові? ¹⁸ І, почувши таке, замовкли вони, і Бога хвалили, говорячи: Отож, і поганам Бог дав покаяння в життя! ¹⁹ А ті, хто розпорошився від переслідування, що знялося було через Степана, перейшли навіть до Фінікії, і Кіпру, і Антіохії, не звістуючи слова нікому, крім юдеїв. ²⁰ А між ними були мужі деякі з Кіпру та з Кірінеї, що до Антіохії прийшли, і промовляли й до греків, благовістячи про Господа Ісуса. ²¹ І Господня рука була з ними; і велике число їх увірувало, і навернулось до Господа! ²² І вістка про них досягла до вух єрусалимської Церкви, і до Антіохії послали Варнаву. ²³ А він, як прийшов і благодать Божу побачив, звеселився, і всіх став просити, щоб серцем рішучим трималися Господа. ²⁴ Бо він добрий був муж, повний Духа Святого та віри. І прилучилось багато народу до Господа! ²⁵ Після того подався Варнава до Тарсу, щоб Савла шукати. ²⁶ А знайшовши, привів в Антіохію. І збирались у Церкві вони цілий рік, і навчали багато народу, і в Антіохії найперш християнами названо учнів. ²⁷ Прибули ж тими днями пророки від Єрусалиму до Антіохії. ²⁸ І встав один з них, на ймення Агав, і Духом прорік, що голод великий у цілому світі настане, як за Клавдія був. ²⁹ Тоді учні, усякий із своєї спроможности, постановили послати допомогу

братам, що в Юдеї жили. ³⁰ Що й зробили, через руки Варнави та Савла, пославши до старших.

12

¹ А Цар Ірод тоді підніс руки, щоб декого з Церкви гнобити. ² І мечем він стяв Якова, брата Іванового. ³ А бачивши, що подобалося це юдеям, він задумав схопити й Петра. Були ж дні Опрісноків. ⁴ І, схопивши його, посадив до в'язниці, і передав чотирьом чвіркам вояків, щоб його стерегли, бажаючи вивести людям його по Пасці. ⁵ Отож, у в'язниці Петра стерегли, а Церква ревно молилася Богові за нього. ⁶ А як Ірод хотів його вивести, Петро спав тієї ночі між двома вояками, закутий у два ланцюги, і сторожа пильнувала в'язницю при дверях. ⁷ І ось Ангол Господній з'явився, і в в'язниці засяяло світло. І, доторкнувшись до боку Петрового, він збудив його, кажучи: Мерщій вставай! І ланцюги йому з рук поспадали. ⁸ А Ангол до нього промовив: Підпережися, і взуй сандалі свої. І він так учинив. І каже йому: Зодягнися в плаща свого, та й за мною йди. ⁹ І, вийшовши, він ішов у слід за ним, і не знав, чи то правда, що робилось від Ангола, бо думав, що видіння він бачить. ¹⁰ Як сторожу минули вони першу й другу, то прийшли до залізної брами, що до міста веде, і вона відчинилась сама їм. І, вийшовши, пройшли одну вулицю, і відступив Ангол зараз від нього. ¹¹ Сказав же Петро, опритомнівши: Тепер знаю правдиво, що Господь послав Свого Ангола, і видер мене із рук Іродових та від усього чекання народу юдейського. ¹² А зміркувавши, він прийшов до садиби Марії, матері Івана, званого Марком, де багато зібралось й молилося. ¹³ І як Петро в фіртку брами постукав, то вийшла послухати служниця, що звалася Рода, ¹⁴ та голос Петрів розпізнавши, вона з радощів не відчинила воріт, а прибігши, сказала, що Петро при воротях стоїть!... ¹⁵ А вони їй сказали: Чи ти навісна? Та вона запевняла своє, що є так. Вони ж говорили: То Ангол його! ¹⁶ А Петро й далі стукав. Коли ж відчинили, вони його вгледіли та й дивувалися. ¹⁷ Махнувши ж рукою до них, щоб мовчали, він їм розповів, як Господь його вивів із в'язниці. І сказав: Сповістіть про це Якова й браттю. І, вийшовши, він до іншого місця пішов. ¹⁸ Коли ж настав день, поміж вояками зчинилась велика тривога, що то сталось з Петром. ¹⁹ А Ірод, пошукавши його й не знайшовши, віддав варту під суд, і звелів їх стратити. А сам із Юдеї відбув в Кесарію, і там перебував. ²⁰ А Ірод розгніваний був на тирян та сидонян. І вони однодушно до нього прийшли, і вблагали царського постельника Власта, та й миру просили, бо їхня земля годувалась з царської. ²¹ Дня ж призначеного Ірод убрався в одягу царську, і на підвищенні сів та й до них говорив. ²² А натовп кричав: Голос Божий, а не людський! ²³ І Ангол Господній уразив знеацька його, бо він не віддав слави Богові. І черва його з'їла, і

він умер... ²⁴ Слово ж Боже росло та помножувалось. ²⁵ А Варнава та Савл, службу виконавши, повернулись із Єрусалиму, узявши з собою Івана, що прозваний Марком.

13

¹ А в Антіохії, у тамошній Церкві були ці пророки та вчителі: Варнава й Семен, званий Нігер, і кірінеянин Луцій, і Манаїл, що був вигодуваний із тетрархом Іродом, та ще Савл. ² Як служили ж вони Господеві та постили, прорік Святий Дух: Відділіть Варнаву та Савла для Мене на справу, до якої покликав Я їх! ³ Тоді, попостивши та помолившись, вони руки поклали на них, і відпустили. ⁴ Вони ж, послані будши від Духа Святого, прийшли в Селевкію, а звідти до Кіпру відплинули. ⁵ Як були ж в Саламіні, то звіщали вони Слово Боже по синагогах юдейських; до послуг же мали й Івана. ⁶ А коли перейшли аж до Пафи весь острів, то знайшли ворожбита одного, лжепророка юдеянина, йому на ім'я Варісус. ⁷ Він був при проконсулі Сергії Павлі, чоловіку розумнім. Той закликав Варнаву та Савла, і прагнув послухати Божого Слова. ⁸ Але їм опирався Еліма ворожбит той, бо ім'я його перекладається так, і намагавсь відвернути від віри проконсула. ⁹ Але Савл, що й Павло він, переповнився Духом Святим і на нього споглянув, ¹⁰ і промовив: О сину дияволів, повний всякого підступу та всілякої злости, ти ворогу всякої правди! Чи не перестанеш ти плутати простих Господніх доріг? ¹¹ І тепер ось на тебе Господня рука, ти станеш сліпий, і сонця бачити не будеш до часу! І миттю обняв того морок та темрява, і став він ходити навпомацки та шукати поводитора... ¹² Тоді той проконсул, як побачив, що сталося, увірував, і дивувався науці Господній! ¹³ І, як від Пафа Павло й ті, хто з ним був, відпливли, то вони прибули в Памфілійську Пергію. А Іван, відлучившись від них, повернувся до Єрусалиму. ¹⁴ А вони, пішовши з Пергії, прийшли до Пісідійської Антіохії, і дня суботнього до синагоги ввійшли й посідали. ¹⁵ А по відчитанні Закону й Пророків, старші синагоги послали до них, переказуючи: Мужі-браття, якщо маєте слово потіхи для люду, промовте! ¹⁶ Тоді Павло встав, і давши знака рукою, промовив: Послухайте, мужі ізраїльтяни, та ви, богобійні! ¹⁷ Бог цих Ізраїлевих людей вибрав Собі отців наших, і підвищив народ, як він перебував у єгипетським краї, і рукою потужною вивів їх із нього, ¹⁸ і літ із сорок Він їх годував у пустині, ¹⁹ а вигубивши сім народів в землі ханаанській, поділив жеребком їхню землю між ними, ²⁰ майже що по чотириста й п'ятидесяти роках. Після того аж до Самуїла пророка Він їм суддів давав. ²¹ А потім забажали царя, і Бог дав їм Саула, сина Кісового, мужа з Веніяминового племені, на чотири десятки років. ²² А його віддаливши, поставив царем їм Давида, про якого й сказав, засвідчуючи: Знайшов Я Давида, сина Єссеєвого,

чоловіка за серцем Своїм, що всю волю Мою він виконувати буде.
23 За обітницею, із його насіння підняв Бог Ісуса, як спасіння Ізраїлеві, 24 як Іван перед самим приходом Його усьому народові Ізраїлевому проповідував хрищення на покаяння. 25 А коли свою путь Іван виконав, то він промовляв: Я не Той, за Кого ви мене вважаєте, але йде он за мною, що Йому розв'язати ремінця від узуття Його я недостойний. 26 Мужі-браття, сини роду Авраамового, та хто богобоязний із вас! Для вас було послане слово спасіння цього. 27 Бо мешканці Єрусалиму та їхня старшина Його не пізнали, а пророчі слова які щосуботи читаються вони сповнили присудом, 28 і хоч жадної провини смертельної в Ісусі вони не знайшли, все ж просили Пилата вбити Його. 29 Коли ж усе виповнилось, що про Нього написано, то зняли Його з дерева, та й до гробу поклали. 30 Але Бог воскресив Його з мертвих! 31 Він з'являвся багато днів тим, що були поприходили з Ним із Галілеї до Єрусалиму, і що тепер вони свідки Його перед людьми. 32 І ми благовістимо вам ту обітницю, що дана була нашим отцям, 33 що її нам, їхнім дітям, Бог виконав, воскресивши Ісуса, як написано в другім псалмі: Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив! 34 А що Він воскресив Його з мертвих, щоб більш не вернувся в зотління, те так заповів: Я дам вам ті милості, що обіцяні вірно Давиду були! 35 Тому то й деінде говорить: Не даси Ти Своєму Святому побачити тління! 36 Бо Давид, що часу свого послужив волі Божій, спочив, і злучився з отцями своїми, і тління побачив. 37 Але Той, що Бог воскресив Його з мертвих, тління не побачив. 38 Отже, мужі-браття, хай відомо вам буде, що прощення гріхів через Нього звіщається вам. 39 І в усім, у чому ви не могли виправдатись Законом Мойсеевим, через Нього виправдується кожен віруючий. 40 Отож, стережіться, щоб на вас не прийшло, що в Пророків провіщене: 41 Дивіться, погордющі, і дивуйтеся та пощезайте, бо Я діло роблю за днів ваших, те діло, що йому не повірите ви, якби хто розповів вам! 42 А як стали виходити вони, то їх прошено, щоб на другу суботу до них говорили ті самі слова. 43 А коли розійшлась синагога, то багато з юдеїв та й із нововірців побожних пішли за Павлом та Варнавою, а вони промовляли до них і намовляли їх перебувати в благодаті Божій. 44 А в наступну суботу зібралось майже все місто послухати Божого Слова. 45 Як юдеї ж побачили натовп, то наповнились заздрощів, і стали перечити мові Павла та богозневажати. 46 Тоді Павло та Варнава мужньо промовили: До вас перших потрібно було говорить Слово Боже; та коли ви його відкидаєте, а себе вважаєте за недостойних вічного життя, то ось до поган ми звертаємось. 47 Бо так заповів нам Господь: Я світлом поставив Тебе для поган, щоб спасінням Ти був аж до краю землі! 48 А погани, почувши таке, раділи та Слово Господнє хвалили. І всі ті, хто призначений

був в життя вічне, увірували. ⁴⁹ І ширилось Слово Господнє по цілій країні. ⁵⁰ Юдеї ж підбили побожних впливових жінок та значніших у місті, і зняли переслідування на Павла та Варнаву, та й вигнали їх із своєї землі. ⁵¹ Вони ж, обтрусивши із ніг своїх порох на них, подалися в Іконію. ⁵² А учні сповнялися радощів і Духа Святого.

14

¹ І трапилось, що в Іконії вкупі ввійшли вони до синагоги юдейської, і промовили так, що безліч юдеїв й огречених увірували. ² Невірні ж юдеї підбурили та роз'ятрили душі поган на братів. ³ Та проте довгий час пробули вони там, промовляючи мужньо про Господа, що свідоцтво давав слову благодаті Своєї, і робив, щоб знамена та чуда чинились їхніми руками. ⁴ А в місті народ поділився, і пристали одні до юдеїв, а інші тримались апостолів. ⁵ Коли ж кинулися ті погани й юдеї з своїми старшими, щоб зневажити їх та камінням побити, ⁶ то, дізнавшись про це, вони повтікали до міст лікаонських, до Лістри та Дервії, та в околиці їхні, ⁷ і Євангелію там звіщали. ⁸ А в Лістрі сидів один чоловік, безвладний на ноги, що кривий був з утроби своєї матері, і ніколи ходити не міг. ⁹ Він слухав, як Павло говорив, який пильно на нього споглянув, і побачив, що має він віру вздоровленим бути, ¹⁰ то голосом гучним промовив: Устань просто на ноги свої! А той скочив, і ходити почав... ¹¹ А люди, побачивши, що Павло вчинив, піднесли свій голос, говорячи по-лікаонському: Боги людям вподібнолись, та до нас ось зійшли!... ¹² І Варнаву вони звали Зевсом, а Гермесом Павла, бо він провід мав у слові. ¹³ А жрець Зевса, що святиня його перед містом була, припровадив бики та вінки до воріт, та й з народом приносити жертву хотів. ¹⁴ Та коли про це почули апостоли Варнава й Павло, то роздерли одежі свої, та й кинулися між народ, кричачи ¹⁵ та говорячи: Що це робите, люди? Таж і ми такі самі смертельні, подібні вам люди, і благовістимо вам, від оцих ось марнот навернутись до Бога Живого, що створив небо й землю, і море, і все, що в них є. ¹⁶ За минулих родів попустив Він усім народам, щоб ходили стежками своїми, ¹⁷ але не zostавив Себе Він без свідчення, добро чинячи: подавав нам із неба дощі та врожайні часи, та наповнював їжею й радощами серця наші. ¹⁸ І, говорячи це, заледве спинили народ не приносити їм жертв. ¹⁹ А з Антіохії та з Іконії посходились юдеї, і, підбуривши натовп, камінням побили Павла, та й за місто геть виволікли, мавши думку, що вмер він... ²⁰ Коли ж учні його оточили, то він устав, та й вернувся до міста. А наступного дня він відбув із Варнавою в Дервію. ²¹ І, як звістили Євангелію тому містові, і учнів багато придбали, вони повернулися в Лістру, та в Іконію, та в Антіохію, ²² душі учнів зміцнюючи, просячи перебувати в вірі, та навчаючи,

що через великі утиски треба нам входити у Боже Царство. ²³ І рукопоклали їм пресвітерів по Церквах, і помолилися з постом та й їх передали Господеві, в Якого ввірували. ²⁴ Як вони ж перейшли Пісідію, прибули в Памфілію; ²⁵ і, звістивши Господне Слово в Пергії, вони в Атталію ввійшли, ²⁶ а звідти поплинули в Антіохію, звідки були благодаті Божій віддані на діло, що його й закінчили. ²⁷ А прибувши та скликавши Церкву, вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними, і що відкрив двері і віри поганам. ²⁸ І перебували вони немалий час із учнями.

15

¹ А дехто, що з Юдеї прийшли, навчали братів: Якщо ви не обріжетеся за звичаєм Мойсеевим, то спаситися не можете. ² Коли ж суперечка повстала й чимале змагання в Павла та в Варнави з ними, то постановили, щоб Павло та Варнава, та дехто ще інший із них, пішли в справі цій до апостолів й старших у Єрусалим. ³ Тож вони, відпроваджені Церквою, ішли через Фінікію та Самарію, розповідуючи про поганське навернення, і радість велику чинили всім братам. ⁴ Коли ж в Єрусалим прибули вони, були прийнятті Церквою, та апостолами, та старшими, і вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними. ⁵ Але дехто, що ввірували з фарисейської партії, устали й сказали, що потрібно поганів обрізувати й наказати, щоб Закона Мойсеевого берегли. ⁶ І зібрались апостоли й старші, щоб розглянути справу оцю. ⁷ Як велике ж змагання повстало, Петро встав і промовив до них: Мужі-браття, ви знаєте, що з давнішніх днів вибрав Бог поміж нами мене, щоб погани почули слово Євангелії через уста мої, та й увірували. ⁸ І засвідчив їм Бог Серцезнавець, давши їм Духа Святого, як і нам, ⁹ і між нами та ними різниці Він жадної не вчинив, очистивши вірою їхні серця. ¹⁰ Отож, чого Бога тепер спокушуєте, щоб учням на шию покласти ярмо, якого ані наші отці, ані ми не змогли понести? ¹¹ Та ми віруємо, що спасемося благодаттю Господа Ісуса так само, як і вони. ¹² І вся громада замовкла, і слухали пильно Варнаву й Павла, що розповідали, які то знамена та чуда вчинив через них Бог між поганями! ¹³ Як замовкли ж вони, то Яків озвався й промовив: Мужі-браття, послухайте також мене. ¹⁴ Симон ось розповів, як зглянувся Бог від початку, щоб вибрати люд із поганів для Ймення Свого. ¹⁵ І пророчі слова з цим погоджуються, як написано: ¹⁶ Потому вернуся, і відбудую Давидову скинію занепалу, і відбудую руїни її, і наново поставлю її, ¹⁷ щоб шукали Господа люди zostали та всі народи, над якими Ім'я Моє кликано, говорить Господь, що чинить це все! ¹⁸ Господеві відвіку відомі всі вчинки Його. ¹⁹ Тому думаю я, щоб не турбувати поган, що до Бога наворачтаються, ²⁰ але написати до них, щоб стримувались від занечиснення ідольського, та від блуду, і задушенини, і від крові. ²¹ Бо своїх проповідників

має Мойсей по містах здавендавна, і щосуботи читають його в синагогах. ²² Тоді постановили апостоли й старші з цілою Церквою вибрати мужів із них, і послати до Антіохії з Павлом та Варнавою Юду, що зветься Варсавва, і Силу, мужів проводирів між братами, ²³ написавши своїми руками оце: Апостоли й старші брати до братів, що з поган в Антіохії, і Сирії, і Кілікії: Вітаємо вас! ²⁴ Через те, що ми чули, що деякі з вас, яким ми того не доручували, стурбували наукою вас, і захитали вам душі, ²⁵ то ми постановили однодушно, зібравшись, щоб обраних мужів послати до вас із коханими нашими Варнавою та Павлом, ²⁶ людьми тими, що душі свої віддали за Ім'я Господа нашого Ісуса Христа. ²⁷ Тож ми Юду та Силу послали, що вияснять усно те саме. ²⁸ Бо зволилось Духові Святому і нам, тягару вже ніякого не накладати на вас, окрім цього необхідного: ²⁹ стримуватися від ідолських жертв та крові, і задушенини, та від блуду. Оберегаючися від того, ви зробите добре. Бувайте здорові!... ³⁰ Посланці ж прийшли в Антіохію, і, зібравши народ, доручили листа. ³¹ А перечитавши, раділи з потішення того. ³² А Юда та Сила, самі будши пророками, частим словом підбадьорували та зміцняли братів. ³³ А як перебули вони там якийсь час, то брати їх відпустили з миром до тих, хто їх вислав. ³⁴ Але Сила схотів лишитися там, а Юда вернувся до Єрусалиму. ³⁵ А Павло з Варнавою в Антіохії жили, навчаючи та благовістячи разом із іншими багатьома Слово Господнє. ³⁶ А по декількох днях промовив Павло до Варнави: Ходімо знов, і відвідаймо наших братів у кожному місті, де ми провіщали Слово Господнє, як вони пробувають. ³⁷ А Варнава хотів був узяти з собою Івана, що званий був Марком. ³⁸ Та Павло вважав за потрібне не брати з собою того, хто від них відлучився з Памфілії, та з ними на працю не йшов. ³⁹ І повстала незгода, і розлучились вони між собою. Тож Варнава взяв Марка, і поплинув до Кіпру. ⁴⁰ А Павло вибрав Силу й пішов, Божій благодаті братами доручений. ⁴¹ І проходив він Сирію та Кілікію, Церкви зміцнюючи.

16

¹ І прибув він у Дервію й Лістру. І ото був там один учень, на ім'я Тимофій, син наверхненої однієї юдеянки, а батько був геллен. ² Добре свідощтво про нього давали брати, що були в Лістрі та в Іконії. ³ Павло захотів його взяти з собою, і, взявши, обрізав його через юдеїв, що були в тих місцях, бо всі знали про батька його, що був геллен. ⁴ Як міста ж переходили, то їм передавали, щоб вони берегли оті постанови, які видали в Єрусалимі апостоли та старші. ⁵ А Церкви зміцнювалися в вірі, і щоденно зростали кількістю. ⁶ А що Дух Святий їм не звелів провіщати слово в Азії, то вони перейшли через Фрігію та через країну галатську. ⁷ Дійшовши ж до Мізії, хотіли піти до Вітнії,

та їм не дозволив Дух Ісусів. ⁸ Обминувши ж Мізію, прибули до Троади. ⁹ І Павлові з'явилось видіння вночі: якийсь македонянин став перед ним і благав його, кажучи: Прийди в Македонію, і нам допоможи! ¹⁰ Як побачив він це видіння, то ми зараз хотіли піти в Македонію, зрозумівши, що Господь нас покликав звіщати їм Євангелію. ¹¹ Тож відпливши з Троади, прибули ми навпрост у Самотракію, а другого дня до Неаполя, ¹² звідтіля ж у Филипи, що є перше місто-осада в тій частині Македонії. І пробули ми в цьому місті днів кілька. ¹³ Дня ж суботнього вийшли ми з міста над річку, де, за звичаєм, було місце молитви, і, посідавши, розмовляли з жінками, що походились. ¹⁴ Прислухалася їй жінка одна, що звалася Лідія, купчиха кармазином з міста Тіятір, що Бога вона шанувала. Господь же їй серце відкрив, щоб уважати на те, що Павло говорив. ¹⁵ А коли охристилась вона й її дім, то благала нас, кажучи: Якщо ви признали, що вірна я Господеві, то прийдіть до господи моєї й живіть. І змусила нас. ¹⁶ І сталось, як ми йшли на молитву, то нас перестріла служниця одна, що мала віщунського духа, яка ворожбитством давала великий прибуток панам своїм. ¹⁷ Вона йшла слідкома за Павлом та за нами, і кричала, говорячи: Оці люди це раби Всевишнього Бога, що вам провіщають дорогу спасіння! ¹⁸ І багато днів вона це робила. І обуривсь Павло, і, обернувшись, промовив до духа: У Ім'я Ісуса Христа велю я тобі вийти з неї! І того часу той вийшов. ¹⁹ А пани її, бачивши, що пропала надія на їхній прибуток, схопили Павла й Силу, і потягли їх на ринок до старших. ²⁰ Коли ж їх привели до начальників, то сказали: Ці люди, юдеї, наше місто бунтують, ²¹ і навчають звичаїв, яких нам, римлянам, не годиться приймати, ані виконувати. ²² І натовп піднявся на них. А начальники здерли одержу із них, та звеліли їх різками сікти. ²³ І, завдавши багато їм ран, посадили в в'язницю, наказавши в'язничному дозорцеві, щоб їх пильно стеріг. ²⁴ Одержавши такого наказу, той їх повкидав до внутрішньої в'язниці, а їхні ноги забив у колоди. ²⁵ А північної пори Павло й Сила молилися, і Богові співали, а ув'язнені слухали їх. ²⁶ І ось нагло повстало велике трясіння землі, аж основи в'язничні були захиталися! І повідчинялися зараз усі двері, а кайдани з усіх поспали... ²⁷ Як прокинувся ж сторож в'язничний, і побачив відчинені двері в'язниці, то витяг меча та й хотів себе вбити, мавши думку, що повтікали ув'язнені. ²⁸ А Павло скрикнув голосом гучним, говорячи: Не чини собі жодного зла, бо всі ми ось тут! ²⁹ Зажадавши ж той світла, ускочив, і тремтячий припав до Павла та до Сили. ³⁰ І вивів їх звідти й спитав: Добродії! Що треба робити мені, щоб спастися? ³¹ А вони відказали: Віруй в Господа Ісуса, і будеш спасений ти сам та твій дім. ³² І Слово Господнє звіщали йому та й усім, хто був у домі його. ³³ І сторож забрав їх того ж часу вночі, їхні рани

обмив, і охристився негайно він сам та його всі домашні. ³⁴ І він їх запровадив до дому свого, і поживу поставив, і радів із усім домом своїм, що ввірував у Бога. ³⁵ А коли настав день, то прислали начальники слуг поліційних, наказуючи: Відпусти тих людей! ³⁶ І сказав той в'язничний дозорець слова ці Павлові: що прислали начальники, щоб вас відпустити. Отож, вийдіть тепер та й з миром ідіть! ³⁷ А Павло відказав їм: Нас, римлян, незасуджених, різкамі сікли прилюдно, і до в'язниці всадили, а тепер нас таємно виводять? Але ні! Хай вони самі прийдуть, та й виведуть нас! ³⁸ Ці ж слова поліційні слуги донесли начальникам. А ті налякались, почувши, що римляни вони. ³⁹ І прийшли, та їх перепросили, а вивівши, благали, щоб із міста пішли. ⁴⁰ І, вийшовши з в'язниці, прибули вони до Лідії, а з братами побачившись, потішили їх та й пішли.

17

¹ Як вони перейшли Амфіполь й Аполлонію, то прийшли до Солуня, де була синагога юдейська. ² І Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагавсь три суботі з Писання, ³ виказуючи та доводячи, що мусів Христос постраждати й воскреснути з мертвих, і що Христос Той Ісус, про Якого я вам проповідую. ⁴ І ввірували дехто з них і до Павла та до Сили пристали, безліч побожних із гелленів та немало з шляхетних жінок. ⁵ А невірні юдеї були запалилися заздрістю, і якихсь негідних людей назбирали на вулицях, учинили збіговисько та й бунтували те місто, а набігши на хату Ясонову, шукали апостолів, щоб до натовпу вивести їх. ⁶ А як їх не знайшли, потягли до начальників міста Ясона та декого з братті, кричачи: Ті, що світ сколотили, і сюди ось вони поприходили! ⁷ А Ясон їх до себе прийняв. Вони всі проти наказів кесаря чинять, говорячи, ніби інший є цар Ісус... ⁸ І вони зворохобили народ та начальників міста, що слухали це. ⁹ Але, узявши поруку з Ясона та з інших, вони їх відпустили. ¹⁰ А брати відіслали негайно вночі Павла й Силу до Верії. І, прибувши вони, пішли в синагогу юдейську. ¹¹ Ці були шляхетніші за солунян, і слова прийняли з повним запалом, і Писання досліджували день-у-день, чи так воно є. ¹² Тож багато із них тоді ввірували, і з почесних гелленських жінок та немало із мужів. ¹³ Як солунські ж юдеї довідалися, що Павло проповідує Боже Слово й у Верії, прибули вони, і там баламутили та бунтували народ. ¹⁴ Тоді браття негайно Павла відпустили, щоб до моря йшов; а Сила та Тимофій позосталися там. ¹⁵ А ті, що Павла відпроваджували, провели його аж до Атен, а прийнявши наказа про Силу та Тимофія, щоб до нього вернулися якнайшвидше, відбули. ¹⁶ Як Павло ж їх чекав ув Атенах, у ньому кипів його дух, як бачив це місто, повне ідолів. ¹⁷ Тож він розмовляв у синагозі з юдеями та з богобійними, і на

ринку щоденно зо стрічними. ¹⁸ А дехто з філософів епікуреїв та стоїків сперечалися з ним. Одні говорили: Що то хоче сказати оцей пустомов? А інші: Здається, він проповідник чужих богів, бо він їм звіщав Євангелію про Ісуса й воскресення. ¹⁹ І, взявши його, повели в ареопаг та й казали: Чи можемо знати, що то є ця наука нова, яку проповідуєш ти? ²⁰ Бо чудне щось вкладаєш до наших вух. Отже хочемо знати, що то значити має? ²¹ А всі атеняни та захожі чужинці нічим іншим радніш не займалися, як аби щось нове говорити чи слухати. ²² Тоді Павло став посередині ареопагу й промовив: Мужі атенські! Із усього я бачу, що ви дуже побожні. ²³ Бо, проходячи та оглядаючи святощі ваші, я знайшов також жертівника, що на ньому написано: Незнаному Богові. Ось Того, Кого навмання ви шануєте, Того я проповідую вам. ²⁴ Бог, що створив світ і все, що в ньому, будши Господом неба й землі, проживає не в храмах, рукою збудованих, ²⁵ і Він не вимагає служіння рук людських, ніби в чомусь Він мав би потребу, бо Сам дає всім і життя, і дихання, і все. ²⁶ І весь людський рід Він з одного створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призначив окреслені доби й границі замешкання їх, ²⁷ щоб Бога шукали вони, чи Його не відчують і не знайдуть, хоч Він недалеко від кожного з нас. ²⁸ Бо ми в Нім живемо, і рухаємось, і існуємо, як і деякі з ваших поетів казали: Навіть рід ми Його! ²⁹ Отож, будши Божим тим родом, не повинні ми думати, що Божество подібне до золота, або срібла, чи до каменю, твору мистецтва чи людської вигадки. ³⁰ Не зважаючи ж Бог на часи невідомости, ось тепер усім людям наказує, щоб скрізь каялися, ³¹ бо Він визначив день, коли хоче судити поправді весь світ через Мужа, що Його наперед Він поставив, і Він подав доказа всім, із мертвих Його воскресивши. ³² Як почули ж вони про воскресення мертвих, то одні насміхатися стали, а інші казали: Про це будемо слухати тебе іншим разом... ³³ Так вийшов Павло з-поміж них. ³⁴ А деякі мужі пристали до нього й увірували, серед них і Діонисій Ареопагіт, і жінка, Дамара ім'ям, та інші із ними.

18

¹ Після цього він вийшов з Атен і прибув до Коринту. ² І знайшов він одного юдея, на ймення Акилу, родом із Понту, що недавно прибув із Італії, та Прискиллу, його дружину, бо Клавдій звелів усім юдеям, щоб покинули Рим. І до них він прийшов, ³ а що був він того ж ремесла, то в них позостався та працював; ремесло ж їхнє було виробляти намети. ⁴ І він щосуботи розмову точив у синагозі, переконуючи юдеїв та гелленів. ⁵ А коли прибули Сила та Тимофій з Македонії, Павло слову віддався, і він свідчив юдеям, що Ісус то Христос. ⁶ Як вони ж спротивлялися та богозневажали, то він обтрусив одержу свою та промовив до них: Ваша кров на голову вашу! Я чистий. Відтепер я піду до поган. ⁷ І, вийшовши

звідти, він прибув до господи одного, на ім'я Тита Юста, що був богобійний, його ж дім межував із синагогою. ⁸ А Крисп, старший синагоги, увірував в Господа з усім домом своїм; і багато з коринтян, почувши, увірували й охристились. ⁹ Сказав же Павлові Господь у видінні вночі: Не бійся, але говори й не мовчи, ¹⁰ бо з тобою ось Я, і на тебе ніхто не накинеться, щоб тобі заподіяти зло, бо Я маю в цім місті багато людей. ¹¹ І позостався він рік і шість місяців, навчаючи в них Слова Божого. ¹² А коли Галліон був в Ахаї проконсулом, то проти Павла однодушно повстали юдеї, і на суд привели його, ¹³ кажучи: Цей людей намовляє, щоб Богові честь віддавали незгідно з Законом! ¹⁴ Як Павло ж хотів уста відкрити, сказав Галліон до юдеїв: О юдеї, якби сталася кривда яка, або злий учинок, то я б справедливо вас вислухав. ¹⁵ Та коли спір іде про слово та ймення й Закон ваш, то самі доглядайте, я суддею цього бути не хочу. ¹⁶ І прогнав їх від суду. ¹⁷ Тоді всі схопили Состена, начальника над синагогою, та й перед судом його били. Галліон же на те зовсім не зважав. ¹⁸ А Павло, перебувши доволі ще днів, попрощався з братами, і поплинув у Сирію, і з ним Прискилла й Акила; він у Кенхрєях обстриг собі голову, бо обітницю дав був. ¹⁹ І прибув він в Ефес, і там їх позоставив, а сам у синагогу ввійшов і розмовляв із юдеями. ²⁰ Як просили ж його довший час позостатися в них, то він не згодився, ²¹ але попрощався й сказав: Знов вернуся до вас, коли буде на те воля Божа! І відплив із Ефесу. ²² І, побувши в Кесарії, він піднявся, і, привіт славши Церкві, відбув в Антіохію. ²³ І, пробувши там деякий час, він вибрався в подорож знову, за порядком проходячи через країну галатську та Фрігію, та всіх учнів зміцнюючи. ²⁴ Один же юдей, на ім'я Аполлос, родом з Олександрії, красномовець та сильний в Писанні, прибув до Ефесу. ²⁵ Він був навчений дороги Господньої, і, палаючи духом, промовляв і про Господа пильно навчав, знаючи тільки Іванове хрищення. ²⁶ І він сміливо став промовляти в синагозі. Як Акила й Прискилла почули його, то його прийняли, і докладніш розповіли йому про дорогу Господню. ²⁷ А коли він схотів перейти до Ахаї, брати написали до учнів, нагадуючи, щоб його прийняли. А прибувши, помагав він багато тим, хто ввірував благодаттю, ²⁸ бо він переконував пильно юдеїв, Писанням прилюдно доводячи, що Ісус то Христос.

19

¹ І сталося, що коли Аполлос перебував у Коринті, то Павло, перейшовши горішні країни, прибув до Ефесу, і деяких учнів знайшов, ² та й спитав їх: Чи ви Духа Святого одержали, як увірували? А вони відказали йому: Та ми навіть не чули, чи є Дух Святий! ³ І він запитав: Тож у що ви христились? Вони ж відказали: В Іванове хрищення. ⁴ І промовив Павло:

Таж Іван христинив хрищенням на покаяння, говорячи людям, щоб вірили в Того, Хто прийде по ньому, цебто в Ісуса. ⁵ Як почули ж оце, то христились вони в Ім'я Господа Ісуса. ⁶ А коли Павло руки на них поклав, то зійшов на них Дух Святий, і різними мовами стали вони промовляти та пророкувати! ⁷ А всіх їх було чоловіка з дванадцять. ⁸ А до синагоги ввійшовши, промовляв він відважно, три місяці про Боже Царство навчаючи та переконуючи. ⁹ А коли опиралися дехто й не вірували, і дорогу Господню лихословили перед народом, то він їх покинув і виділив учнів, і щодня проповідував у школі одного Тирана. ¹⁰ Це ж два роки продовжувалось, так що всі, хто замешкував в Азії, юдеї та геллени, слухали слово про Господа. ¹¹ І Бог чуда чинив надзвичайні руками Павловими, ¹² так що навіть хустки й пояси з його тіла приносили хворим, і хвороби їх кидали, і духи лукаві виходили з них. ¹³ Дехто ж із мандрівних ворожбитів юдейських зачали закликати Ім'я Господа Ісуса над тими, хто мав злих духів, проказуючи: Заклинаємо вас Ісусом, Якого Павло проповідує! ¹⁴ Це ж робили якісь сім синів юдейського первосвященика Скеви. ¹⁵ Відповів же злий дух і сказав їм: Я знаю Ісуса, і знаю Павла, а ви хто такі? ¹⁶ І скочив на них чоловік, що в ньому злий дух був, і, перемігши обох, подужав їх так, що втекли вони з дому нагі та поранені. ¹⁷ І це стало відоме юдеям та гелленам, усім, що в Ефесі замешкують, і острах напав на всіх їх, і славилось Ім'я Господа Ісуса. ¹⁸ І багато-хто з тих, що ввірували, приходили, визнаючи та відкриваючи вчинки свої. ¹⁹ І багато-хто з тих, що займалися чарами, позносили книги свої та й перед усіма попалили. І злічили ціну їх, і вийшло на срібло п'ятдесят тисяч драхм. ²⁰ Так могуче росло та зміцнялося Божеє Слово! ²¹ А як сповнилось це, Павло в Дусі задумав перейти Македонію та Ахаю, та й удатись у Єрусалим, говорячи: Як побуду я там, то треба мені й Рим побачити. ²² Тож він послав у Македонію двох із тих, що служили йому, Тимофія й Ераста, а сам позостався якийсь час ув Азії. ²³ І розрух чималий був стався там часу того за Господню дорогу. ²⁴ Бо один золотар, Дмитро на ім'я, що робив срібляні Артемідині храмки, та ремісникам заробіток чималий давав, ²⁵ згромадив він їх і ще інших подібних робітників, та й промовив: Ви знаєте, мужі, що з цього ремесла заробіток ми маємо. ²⁶ І ви бачите й чуєте, що не тільки в Ефесі, але мало не в усій Азії цей Павло збаламутив і відвернув багатенно народу, говорячи, ніби то не боги, що руками пороблені. ²⁷ І не тільки оце нам загрожує, що прийде зайняття в упадок, а й храм богині великої Артеміди в ніщо зарахується, і буде зруйнована й велич тієї, що шанує її ціла Азія та цілий світ. ²⁸ Почувши ж оце, вони переповнилились гнівом, та й стали кричати, говорячи: Артеміда ефеська велика! ²⁹ І місто наповнилось заколотом. І кинулися однодушно до видовища, схопивши Павлових супутників Гая та

Аристарха, македонян. ³⁰ Як Павло ж хотів у народ увійти, то учні його не пустили. ³¹ Також дехто з азійських начальників, що були йому приятелі, послали до нього й просили, щоб він не вдавався на видовище. ³² І кожен що інше кричав, бо збори бурхливі були, і багатенно з них навіть не знали, чого ради зібралися. ³³ А з народу взяли Олександра, бо юдеї його висували. І Олександр дав знака рукою, і хотів виправдатися перед народом. ³⁴ А коли розпізнали, що юдеянин він, то злилися всі в один голос, і годин зо дві гукали: Артеміда ефеська велика! ³⁵ А як писар міський заспокоїв народ, то промовив: Мужі ефеські, яка ж то людина не знає, що місто Ефес то храмовий доглядач Артеміди великої й її образу, упалого з неба? ³⁶ Коли ж цьому перечити не можна, то потрібно вам бути спокійними, і не робити необачно нічого. ³⁷ А ви ж привели цих людей, що ані святокрадці, ані вашої богині не зневажили. ³⁸ Отож, як Дмитро та його ремісники мають справу на кого, то суди є на ринку й проконсули, один одного хай позивають. ³⁹ А коли чогось іншого допоминаєтеся, то те вирішиться на законнім зібранні. ⁴⁰ Бо ось є небезпека, що нас за сьогоднішній розрух оскаржити можуть, і немає жадної причини, якою могли б виправдати це зборище. ⁴¹ (19-40) І, промовивши це, розпустив він громаду.

20

¹ А як заколот стих, то Павло скликав учнів, і, потішивши та попросившись із ними, вибрався йти в Македонію. ² Перейшовши ж ті сторони та підбадьоривши їх довгим словом, прибув до Геллади, ³ і прожив там три місяці. А як він захотів був відплинути в Сирію, то змову на нього вчинили юдеї, тому він узяв думку вертатись через Македонію. ⁴ Разом із ним пішов Сопатер Піррив із Верії, Аристарх та Секунд із Солуня, і Гай дерв'янин, і Тимофій, а з азійців Тихик та Трохим. ⁵ Вони відбули наперед, і нас дожидали в Троаді. ⁶ А ми відпливли із Филипів по святах Опрісноків, і прибули днів за п'ять у Троаду до них, де сім день прожили. ⁷ А дня першого в тижні, як учні зібралися на ламання хліба, Павло мав промову до них, бо вранці збирався відбути, і затягнув своє слово до півночі. ⁸ А в горниці, де зібралися ми, було багато світел. ⁹ Юнак же один, Євтих на ім'я, сидів на вікні. Його обгорнув міцний сон, бо задовго Павло промовляв, і він сонний хитнувся, і додолу упав із третього поверху, і підняли його мертвого... ¹⁰ Зійшов же Павло та до нього припав, і, обнявши його, проказав: Заспокойтесь, бо душа його в ньому! ¹¹ А вернувшись, він хліб переломив і спожив, і бесіду довго точив, аж до досвітку, потім відбув. ¹² А хлопця живим привели, і зраділи немало. ¹³ А ми наперед пішли до корабля, та в Асс попливли, щоб звідти забрати Павла, бо він так ізвелів, сам бажаючи пішки піти. ¹⁴ А коли він із нами зійшовся в Ассі, ми

взяли його та прибули в Мітілену. ¹⁵ І, відплинувши звідти, ми назавтра пристали навпроти Хіосу, а другого дня припливли до Самосу, наступного ж ми прибули до Мілету. ¹⁶ Бо Павло захотів поминути Ефес, щоб йому не баритися в Азії, бо він квапився, коли буде можливе, бути в Єрусалимі на день П'ятдесятниці. ¹⁷ А з Мілету послав до Ефесу, і прикликав пресвітерів Церкви. ¹⁸ І, як до нього вони прибули, він промовив до них: Ви знаєте, як із першого дня, відколи прибув в Азію, я з вами ввесь час перебував, ¹⁹ і служив Господеві з усією покірною, і з рясними слізьми та напастями, що спіткали мене від юдейської змови, ²⁰ як нічого корисного я не минув, щоб його вам звістити й навчити вас прилюдно і в домах. ²¹ І я свідчив юдеям та гелленам, щоб вони перед Богом покаюлись, та ввірували в Господа нашого Ісуса Христа. ²² І ось тепер, побуджений Духом, подаюся я в Єрусалим, не відаючи, що там трапитися має мені, ²³ тільки Дух Святий в кожному місті засвідчує, кажучи, що кайдани та муки чекають мене... ²⁴ Але я ні про що не турбуюся, і свого життя не вважаю для себе цінним, аби не скінчити дорогу свою та служіння, яке я одержав від Господа Ісуса, щоб засвідчити Євангелію благодаті Божої. ²⁵ І ось я знаю тепер, що обличчя мого більш не будете бачити всі ви, між якими ходив я, проповідуючи Царство Боже... ²⁶ Тому дня сьогоднішнього вам свідкую, що я чистий від крові всіх, ²⁷ бо я не вхилився об'являти вам усю волю Божу! ²⁸ Пильнуйте себе та всієї отари, в якій Святий Дух вас поставив єпископами, щоб пасти Церкву Божу, яку власною кров'ю набув Він. ²⁹ Бо я знаю, що як я відійду, то ввійдуть між вас вовки люті, що отари щадити не будуть... ³⁰ Із вас самих навіть мужі постануть, що будуть казати перевернуте, аби тільки учнів тягнути за собою... ³¹ Тому то пильнуйте, пам'ятаючи, що я кожного з вас день і ніч безперестань навчав зо слізьми ось три роки. ³² А тепер доручаю вас Богові та слову благодаті Його, Який має силу будувати та дати спадщину, серед усіх освячених. ³³ Ні срібла, ані золота, ні одежі чистіє я не побажав... ³⁴ Самі знаєте, що ці руки мої послужили потребам моїм та отих, хто був зо мною. ³⁵ Я вам усе показав, що, працюючи так, треба поміч давати слабим, та пам'ятати слова Господа Ісуса, бо Він Сам проказав: Блаженніше давати, ніж брати! ³⁶ Проказавши ж оце, він навколішки впав, та й із ними всіма помолився. ³⁷ І знявся між усіма плач великий, і вони припадали на Павлову шию, і його цілували... ³⁸ А найтяжче вони сумували з-за слова, яке він прорік, що не бачитимуть більш обличчя його. І вони провели його до корабля.

21

¹ А як ми розлучилися з ними й відплинули, то дорогою простою в Кос прибули, а другого дня до Родосу, а звідти в

Патару. ² І знайшли корабля, що плів у Фінікію, увійшли та й поплинули. ³ А коли показався нам Кіпр, ми лишили ліворуч його та й поплинули в Сирію. І пристали ми в Тирі, бо там корабель вантажа мав скласти. ⁴ І, учнів знайшовши, перебули тут сім день. Вони через Духа казали Павлові, щоб до Єрусалиму не йшов. ⁵ І, як дні побуту скінчилися, то ми вийшли й пішли, а всі нас проводили з дружинами й дітьми аж за місто. І, ставши навколішки, помолились на березі. ⁶ І, попрощавшись один із одним, ми ввійшли в корабель, а вони повернулись додому. ⁷ А ми, закінчивши від Тиру плавбу, пристали до Птолемаїди, і, братів привітавши, один день перебули в них. ⁸ А назавтра в дорогу ми вибрались, і прийшли в Кесарію. І ввійшли до господи благовісника Пилипа, одного з семи, і позосталися в нього. ⁹ Він мав чотири панні дочки, що пророкували. ¹⁰ І коли ми багато днів у них зоставались, то прибув із Юдеї якийсь пророк, Агав на ім'я. ¹¹ І прийшов він до нас, і взяв пояса Павлового, та й зв'язав свої руки та ноги й сказав: Дух Святий так звіщає: Отак зв'яжуть в Єрусалимі юдеї того мужа, що цей пояс його, і видадуть в руки поган... ¹² Як почули ж оце, то благали ми та тамтешні Павла, щоб до Єрусалиму не йшов. ¹³ А Павло відповів: Що робите ви, плачучи та серце мені розриваючи? Бо за Ім'я Господа Ісуса я готовий не тільки зв'язаним бути, а й померти в Єрусалимі! ¹⁴ І не могли ми його вмовити, і замовкли, сказавши: Нехай діється Божая воля! ¹⁵ А після оцих днів приготувались ми, та до Єрусалиму вирушили. ¹⁶ А з нами пішли й деякі учні із Кесарії, ведучи якогось кіпрянина Мнасона, давнього учня, що ми в нього спинитися мали. ¹⁷ А коли ми прийшли в Єрусалим, то брати прийняли нас гостинно. ¹⁸ А другого дня Павло з нами подався до Якова. І всі старші походились. ¹⁹ Поздоровивши ж їх, розповів він докладно, що Бог через служіння його вчинив між поганам. ²⁰ Як вони ж це почули, то славили Бога, а до нього промовили: Бачиш, брате, скільки тисяч серед юдеїв увірувало, і всі вони ревні оборонці Закону! ²¹ Вони ж чули про тебе, ніби ти всіх юдеїв, що живуть між поганам, навчаєш відступлення від Мойсея, говорячи, щоб дітей не обрізували й не тримались звичаїв. ²² Що ж почати? Люд збереться напевно, бо почують, що прибув ти. ²³ Отже, зроби це, що порадимо тобі. Ми маємо чотирьох мужів, що обітницю склали на себе. ²⁴ Візьми їх, та й із ними очисться, і видатки за них заплати, щоб постригли їм голови. І пізнають усі, що неправда про тебе їм сказане, та й що сам ти Закона пильнуєш. ²⁵ А про тих із поган, що ввірували, ми писали, розсудивши, щоб вони береглися від ідольських жертв та крові й задушенини, та від блуду. ²⁶ Тоді взяв Павло мужів отих, і назавтра очистився з ними, і ввійшов у храм, і звістив про виконання днів очищення, так, аж за кожного з них була жертва принесена. ²⁷ А коли ті сім день закінчитися мали, то

азійські юдеї, як побачили в храмі його, підбурили весь народ, та руки на нього наклали, ²⁸ кричачи: Ізраїльські мужі, рятуйте! Це людина ота, що проти народу й Закону та місця цього всіх усюди навчає!... А до того у храм упровадив і гелленів, і занечистив це місце святе! ²⁹ Бо перед тим вони бачили в місті з ним разом Трохима ефесянина, і гадали про нього, що Павло то його ввів у храм. ³⁰ І порушилося ціле місто, і повстало збіговисько люду. І, схопивши Павла, потягли його поза храм, а двері негайно зачинено... ³¹ Як хотіли ж забити його, то вістка досталась до полкового тисяцького, що весь Єрусалим збунтувався! ³² І він зараз узяв вояків та сотників, і подався до них. А вони, як угледіли тисяцького й вояків, то бити Павла перестали. ³³ Приступив тоді тисяцький, та й ухопив його, і двома ланцюгами зв'язати звелів, і допитувати став: хто такий він і що він зробив? ³⁴ Але кожен що інше викрикував у натовпі. І, не мігши довідатись певного через заколот, він звелів відпровадити його до фортеці. ³⁵ А коли він до сходів прийшов, то трапилося, що мусіли нести його вояки із-за натовпу людського, ³⁶ бо безліч народу йшла слідкома та кричала: Геть із ним! ³⁷ А коли Павло входив до фортеці, то тисяцького поспитався: Чи можна мені щось сказати тобі? А той відказав: То ти вмієш по-грецькому? ³⁸ Чи не той ти єгиптянин, що перед цими днями призвів був до бунту, і випровадив до пустині чотири тисячі потаємних убійників? ³⁹ А Павло відказав: Я юдеянин із Тарсу, громадянин відомого міста в Кілікії. Благаю тебе, дозволь мені до народу промовити! ⁴⁰ А коли той дозволив, то Павло став на сходах, і дав знака рукою народові. А як тиша велика настала, промовив єврейською мовою, кажучи:

22

¹ Мужі-браття й батьки! Послухайте ось тепер виправдання мого перед вами! ² Як зачули ж вони, що до них він говорить єврейською мовою, то тиша ще більша настала. А він промовляв: ³ Я юдеянин, що родився в кілікійському Тарсі, а вихований у цім місті, у ніг Гамаліїла докладно навчений Закону отців; горливець я Божий, як і всі ви сьогодні. ⁴ Переслідував я аж до смерти цю путь, і в'язав, і до в'язниці вкидав чоловіків і жінок, ⁵ як засвідчить про мене первосвященик та вся старшина. Я від них був узяв навіть листи на братів, і пішов до Дамаску, щоб тамтешніх зв'язати й привести до Єрусалиму на кару. ⁶ І сталося, як у дорозі я був, і наближавсь до Дамаску опівдня, то ось мене нагло осяяло світло велике з неба! ⁷ І я повалився на землю, і голос почув, що мені говорив: Савле, Савле, чому ти Мене переслідуєш? ⁸ А я запитав: Хто Ти, Господи? А Він мені відказав: Я Ісус Назарянин, що Його переслідуєш ти... ⁹ А ті, що зо мною були, правда, бачили світло, але не почули вони того голосу, що мені говорив. ¹⁰ А я запитав: Що я, Господи, маю робити? Господь же

до мене промовив: Уставай та й іди до Дамаску, а там тобі скажуть про все, що тобі призначено робити. ¹¹ А від ясности світла того невидючим я став... І присутні зо мною за руку мене повели, і до Дамаску прибув я. ¹² А один муж Ананій, у Законі побожний, що добре свідоцтво про нього дають усі юдеї в Дамаску, ¹³ до мене прибув, і, ставши, промовив мені: Савле брате, стань видючий! І я хвилі тієї побачив його... ¹⁴ І озвався він до мене: Бог отців наших вибрав тебе, щоб ти волю Його зрозумів, і щоб бачив ти Праведника, і почув голос із уст Його. ¹⁵ Бо будеш ти свідком Йому перед усіма людьми про те, що ти бачив та чув! ¹⁶ А тепер чого гаєшся? Уставай й охрестися, і обмий гріхи свої, прикликавши Ймення Його! ¹⁷ І сталось, як вернувся я в Єрусалим, і молився у храмі, то в захоплення впав я, ¹⁸ і побачив Його, що до мене сказав: Поспіши, і піди хутчій з Єрусалиму, бо не приймуть свідоцтва твого про Мене... ¹⁹ А я відказав: Самі вони, Господи, знають, що я до в'язниць садовив та бив по синагогах отих, хто вірував у Тебе. ²⁰ А коли лилась кров Твого свідка Степана, то сам я стояв та вбивство його похваляв, і одержував вбивств його сторожив... ²¹ Але Він до мене промовив: Іди, бо пошлю Я далеко тебе, до поган! ²² І аж до слова цього його слухали. Аж ось піднесли вони голос свій, гукаючи: Геть такого з землі, бо жити йому не годиться!... ²³ І як вони верещали, і одержу шпурляли, і кидали порох у повітря, ²⁴ то звелів тисяцький у фортецю його відвести, і звелів бичуванням його допитати, щоб довідатися, з якої причини на нього вони так кричали. ²⁵ І як його розтягли для ремінних бичів, то Павло сказав сотникові, що стояв: Хіба бичувати дозволено вам громадянина римського та ще й незасудженого? ²⁶ Якже сотник це почув, то подався до тисяцького, і завідомив, говорячи: Що хочеш робити? Бож римлянин цей чоловік! ²⁷ Підійшов тоді тисяцький, та й спитався його: Скажи мені, чи ти римлянин? А він: Так! відказав. ²⁸ Відповів на те тисяцький: За великі гроші громадянство оце я набув... А Павло відказав: А я в нім і родився! ²⁹ І відступили негайно від нього оті, що хотіли допитувати його. І злякався тисяцький, довідавшись, що той римлянин, і що він ізв'язав був його. ³⁰ А другого дня, бажавши довідатись правди, у чому юдеї його оскаржують, він звільнив його та звелів, щоб зібралися первосвященики та весь синедріон. І він вивів Павла, і поставив його перед ними.

23

¹ І вп'явся очима Павло на той синедріон і промовив: Мужі-браття, я аж по сьогоднішній день жив для Бога всім добрим сумлінням! ² Але первосвященик Ананій звелів тим, що стояли при ньому, щоб били його по устах. ³ Тоді промовив до нього Павло: Тебе битиме Бог, ти стіно побілена... Ти ж сидиш, щоб судити мене за Законом, наказуєш бити мене проти Закону? ⁴ А

присутні сказали: То ти Божому первосвященникові лихословиш? ⁵ І промовив Павло: Не знав я, брати, що то первосвященик. Бо написано: На начальника люду твого не лихослов. ⁶ І Павло, спостерігши, що частина одна саддукеї, а друга фарисеї, покликнув у синедріоні: Мужі-браття, я фарисей, і син фарисея. За надію на воскресення мертвих мене судять! ⁷ Якже він це промовив, колотнеча постала поміж саддукеями та фарисеями, і розділилась юрба. ⁸ Саддукеї бо твердять, що немає воскресення, ані Ангола, ані духа, фарисеї ж оце визнають. ⁹ І галас великий зчинився. А деякі книжники, із фарисейської групи, уставши, почали сперечатися, кажучи: У чоловікові цьому ми жадного лиха не знаходимо! А коли промовляв Дух до нього, чи Ангол, не противмося Богові. ¹⁰ А коли колотнеча велика зчинилась, то тисяцький, боячись, щоб Павла не роздерли, звелів воякам увійти та забрати його з-поміж них, і відвести в фортецю. ¹¹ А наступної ночі став Господь перед ним і промовив: Будь бадьорий! Бо як в Єрусалимі про Мене ти свідчив, так треба тобі свідкувати й у Римі! ¹² А коли настав день, то дехто з юдеїв зібрались, та клятву склали, говорячи, що ні їсти, ні пити не будуть, аж доки Павла не заб'ють! ¹³ А тих, що закляття таке поклали, було більш сорока. ¹⁴ І вони приступили до первосвящеників та старших і сказали: Ми клятву склали нічого не їсти, аж поки заб'ємо Павла! ¹⁵ Отож разом із синедріоном передайте тисяцькому, щоб до вас він привів його, ніби хочете ви докладніш розізнати про нього. А ми, перше ніж він наблизиться, готові забити його... ¹⁶ Як зачув же сестрінець Павлів про цю змову, то прибув, і ввійшов у фортецю, і Павла завідомив. ¹⁷ Павло ж зараз покликав одного з сотників, та й сказав: Цього юнака запровадь до тисяцького, бо він має йому щось сказати. ¹⁸ Той же взяв його, та й запровадив до тисяцького та сказав: Павло в'язень покликав мене, і просив запровадити до тебе цього юнака, що має тобі щось сказати. ¹⁹ І взяв тисяцький того за руку, і набік відвів і спитав: Що ти маєш звістити мені? ²⁰ А той розповів: Змову склали юдеї, просити тебе, щоб ти взавтра до синедріону Павла припровадив, ніби хочуть вони докладніш розпізнати про нього. ²¹ Отож, не послухайся їх, бо чигає на нього їх більш сорока чоловіка, що клятву склали ні їсти, ні пити, аж доки його не заб'ють... І тепер он готові вони, і чекають твого приречення. ²² Тоді тисяцький відпустив юнака, наказавши йому не розповідати ані одному, що мені ти це виявив. ²³ І він закликав котрихсь двох із сотників, і наказа: Пришикуйте на третю годину вночі дві сотні вояків, щоб іти до Кесарії, і кіннотчиків сімдесят, та дві сотні стрільців. ²⁴ Приготуйте також в'ючаків і Павла посадить, і здоровим його проведіть до намісника Фелікса. ²⁵ І листа написав він такого ось змісту: ²⁶ Клавдій Лісій намісникові вседостойному Феліксові поздоровлення! ²⁷ Цього мужа, що його юдеї схопили були та

хотіли забити, урятувала я, із вояками прийшовши, довідавшись, що він римлянин. ²⁸ І хотів я довідатися про причину, що за неї його оскаржали, та й привів був його до їхнього синедріону. ²⁹ Я знайшов, що його винуватять у спірних речах їхнього Закону, і що провини не має він жадної, вартої смерти або ланцюгів. ³⁰ Як донесли ж мені про ту змову, що юдеї вчинили на мужа цього, я зараз до тебе його відіслав, наказавши також позивальникам, щоб перед тобою сказали, що мають на нього. Будь здоровий! ³¹ Отож вояки, як наказано їм, забрали Павла, і вночі попроварили в Антипатриду. ³² А другого дня, полишивши кіннотчиків, щоб ішли з ним, у фортецю вони повернулись. ³³ А ті прибули в Кесарію, і, листа передавши намісникові, поставили також Павла перед ним. ³⁴ Намісник листа прочитав і спитав, із якого він краю. А довідавшись, що з Кілікії, промовив: ³⁵ Я тебе переслухаю, як прийдуть і твої позивальники. І звелів стерегти його в Іродовому преторії.

24

¹ А по п'яти днях прибув первосвященик Ананій з якимись старшими, та з промовцем якимсь Тертилом, що перед намісником скаржилися на Павла. ² Коли ж він був покликаний, то Тертил оскаржати зачав, промовляючи: Через тебе великий мир маємо ми, і для народу цього добрі речі впроваджено через дбайливість твою, ³ це ми завжди і скрізь визнаємо з подякою щирою, вседостойний наш Феліксе! ⁴ Та щоб довго тебе не турбувати, то благаю тебе, щоб ти коротко вислухав нас зо своєї ласкавости. ⁵ Ми переконались, що цей чоловік то зараза, і що він колотнечу викликає між усіма юдеями в цілому світі, і що він провідник Назорейської ересі. ⁶ Він відважився навіть збезчестити храм, і його ми схопили були, і судити хотіли за нашим Законом. ⁷ Але тисяцький Лісій прибув, і з великим насильством видер його з наших рук, ⁸ а його винувальникам звелів йти до тебе. Ти сам зможеш від нього, розпитавши, дізнатись про все, у чому його ми винуємо. ⁹ Юдеї також прилучились до того, говорячи, що то так. ¹⁰ І як намісник дав знака йому говорити, то Павло відповів: Я знаю, що від літ багатьох ти суддя для народу цього, тому буду сміліш боронитись. ¹¹ Ти можеш довідатися, що нема більш дванадцяти день, як прийшов я до Єрусалиму вклонитися. ¹² І вони ані в храмі, ані в синагогах, ні в місті мене не здибали, щоб я з ким сперечався, або колотнечу в народі здіймав. ¹³ І не можуть вони довести тобі того, у чому тепер оскаржають мене. ¹⁴ Але признаюсь тобі, що в дорозі оцій, яку звуть вони ерессю, я Богові отців служу так, що вірую всьому, що в Законі й у Пророків написано. ¹⁵ І маю надію я в Бозі, чого й самі вони сподіваються, що настане воскресення праведних і неправедних. ¹⁶ І я пильно

дбаю про те, щоб завсіди мати сумління невинне, щодо Бога й людей. ¹⁷ А по довгих роках я прибув, щоб подати моему народові милостиню та приноси. ¹⁸ Ось при цьому знайшли мене дехто з юдеїв азійських очищеного в храмі, а не з натовпом чи з колотнечею. ¹⁹ Їм належало б ось перед тебе прибути й казати, коли мають вони що на мене. ²⁰ Або самі ці нехай скажуть, чи якусь неправду знайшли на мені, як я в синедріоні стояв, ²¹ крім отого єдиного виразу, що я його крикнув, стоячи серед них: За воскресення мертвих приймаю від вас суд сьогодні! ²² Але Фелікс, дуже добре дорогу цю знавши, відрочив їм справу, говорячи: Розсуджу вашу справу, коли тисяцький Лісій прибуде. ²³ І він сотникові наказав сторожити Павла, але мати полегшу, і не боронити нікому з близьких його, щоб служили йому. ²⁴ А по декількох днях прийшов Фелікс із дружиною своєю Друзіллою, що була юдеянка, і покликав Павла, та слухав від нього про віру в Ісуса Христа. ²⁵ І як розповідав він про праведність, і про здержливість, та про майбутній суд, то Фелікса страх обгорнув, і він відповів: Тепер іди собі, відповідного ж часу покличу тебе! ²⁶ Разом із тим і сподівався він, що дасть Павло грошей йому, тому й часто його прикликав і розмову з ним вів. ²⁷ Як минуло ж два роки, то Фелікс одержав наступника, Порція Феста. А Фелікс бажав догодити юдеям, і в'язниці Павла залишив.

25

¹ А коли прибув Фест до свого намісництва, то він по трьох днях відійшов із Кесарії до Єрусалиму. ² І поскаржилися йому на Павла первосвященики та головніші з юдеїв, і благали його, ³ і ніби милости просили для нього, щоб до Єрусалиму його припровадив, вони змову вчинили, щоб смерть заподіяти йому по дорозі. ⁴ А Фест відповів, що Павла стережуть у Кесарії, і він сам незабаром туди подається. ⁵ Отже, сказав він, хто спроможен із вас, нехай ті вирушають разом зо мною, і коли є неправда яка в чоловікові цьому, нехай оскаржують його. ⁶ І, пробувши в них днів не більше як вісім чи десять, він повернувся до Кесарії. А другого дня він засів на суддевім сидінні, і звелів, щоб привести Павла. ⁷ Як його ж привели, то стали навколо юдеї, що поприходили з Єрусалиму, і Павлу закидали багато тяжких винувачень, що їх не могли довести, ⁸ бо Павло боронився: Я не провинився ні в чім ані проти Закону юдейського, ані проти храму, ані супроти кесаря. ⁹ Тоді Фест, що бажав догодити юдеям, промовив Павлові на відповідь: Чи ти хочеш до Єрусалиму піти, і там суд прийняти від мене про це? ¹⁰ Та Павло відказав: Я стою перед судом кесаревим, де належить мені суд прийняти. Юдеїв нічим я не скривдив, як і ти дуже добре те знаєш. ¹¹ Бо коли допустився я кривди, або гідне смерти вчинив що, то не відмовляюся вмерти. Як

нема ж нічого того, у чім вони винуватять мене, то не може ніхто мене видати їм. Відкликаюсь до кесаря! ¹² Тоді Фест, побалакавши з радою, відповідь дав: Ти відкликавсь до кесаря, до кесаря підеш! ¹³ Як минуло ж днів кілька, цар Агріппа й Верніка приїхали до Кесарії, щоб Феста вітати. ¹⁴ А що там багато днів вони пробули, то Фест виклав справу Павлову цареві й промовив: Є один чоловік від Фелікса лишений в'язень, ¹⁵ на якого, як в Єрусалимі я був, первосвященики й старші юдейські принесли скаргу, домагаючись його осуду. ¹⁶ Я їм відповів, що римляни не мають звичаю людину якусь видавати на згубу, поки пізваний перед собою не матиме обвинувачів, і не буде йому дано можності для оборони від закидів. ¹⁷ І як зійшлись вони тут, то я, зволікання не роблячи жадного, сів наступного дня на сидіння суддеве, і звелів привести цього мужа. ¹⁸ І винувальники стали круг нього, проте не вказали вини ані жадної з тих, яких я сподівався. ¹⁹ Та мали вони проти нього якісь суперечки про власне своє марновірство, і про якогось Ісуса померлого, про Якого Павло твердив, що живий Він. ²⁰ І я був непевний у цьому змаганні й спитав, чи не хоче піти він до Єрусалиму, і там суд прийняти про це? ²¹ Через те ж, що Павло заявив, щоб залишений був він на кесарів розсуд, я звелів сторожити його, аж поки його не відправлю до кесаря. ²² А Агріппа промовив до Феста: Хотів би і я цього мужа послухати! Узавтра сказав той почувеш його. ²³ А назавтра Агріппа й Верніка прийшли з превеликою пишнотою, і на залю судову ввійшли разом з тисяцькими та значнішими мужами міста. І як Фест наказав, то Павло був приведений. ²⁴ І сказав до них Фест: О царю Агріппо, та з нами присутні всі мужі! Ви бачите того, що за нього весь люд юдейський мені докучав в Єрусалимі та тут, кричачи, що йому не повинно більш жити. ²⁵ Я ж дізнавсь, що нічого, вартого смерти, він не вчинив; а що сам він відкликавсь до Августа, розсудив я послати його. ²⁶ Нічого не маю я певного, що міг би про нього писати до пана. Тому я припровадив його перед вас, а найбільш перед тебе, царю Агріппо, щоб після переслухання мав що писати. ²⁷ Бо здається мені нерозважливим ув'язненого посилати, і не означити обвинувачень на нього.

26

¹ А Агріппа сказав до Павла: Дозволяємо тобі говорити про себе самого. Павло тоді простягнув руку, і промовив у своїй обороні: ² О царю Агріппо! Уважаю себе за щасливого, що сьогодні я перед тобою боронитися маю з усього, у чім мене винуватять юдеї, ³ особливо ж тому, що ти знаєш усі юдейські звичаї та суперечки. Тому я прошу мене вислухати терпляче. ⁴ А життя моє змалку, що спочатку точилося в Єрусалимі серед народу мого, знають усі юдеї, ⁵ які відають здавна мене, аби тільки схотіли засвідчити,

що я жив фарисеєм за найдокладнішою сектою нашої віри. ⁶ І тепер я стою отут суджений за надію обітниці, що Бог дав її нашим отцям, ⁷ а її виконання чекають побачити наші дванадцять племен, служачи Богові безперестанно вдень та вночі. За цю надію, о царю, мене винуватять юдеї! ⁸ Чому ви вважаєте за неймовірне, що Бог воскрешає померлих? ⁹ Правда, думав був я, що мені належить чинити багато ворожого проти Ймення Ісуса Назарянина, ¹⁰ що я в Єрусалимі й робив, і багато кого зо святих до в'язниць я замкнув, як отримав був владу від первосвящеників; а як їх убивали, я голос давав проти них. ¹¹ І часто по всіх синагогах караючи їх, до богозневаги примушував я, а лютуючи вельми на них, переслідував їх навіть по закордонних містах. ¹² Коли в цих справах я йшов до Дамаску зо владою та припорученням первосвящеників, ¹³ то опівдні, о царю, на дорозі побачив я світло із неба, ясніше від світлості сонця, що осяяло мене та тих, хто разом зо мною йшов!... ¹⁴ І як ми всі повалились на землю, я голос почув, що мені говорив єврейською мовою: Савле, Савле, чому ти Мене переслідуєш? Трудно тобі бити ногою колючку! ¹⁵ А я запитав: Хто Ти, Господи? А Він відказав: Я Ісус, що Його переслідуєш ти. ¹⁶ Але підведися, і стань на ноги свої. Бо на те Я з'явився тобі, щоб тебе вчинити слугою та свідком того, що ти бачив та що Я відкрию тобі. ¹⁷ Визволяю тебе від твого народу та від поган, до яких Я тебе посилаю, ¹⁸ відкрити їм очі, щоб вони навернулись від темряви в світло та від сатаниної влади до Бога, щоб вірою в Мене отримати їм дарування гріхів і долю з освяченими. ¹⁹ Через це я, о царю Агріппо, не був супротивний видінню небесному, ²⁰ але мешканцям перше Дамаску, потім Єрусалиму й усякого краю юдейського та поганам я проповідував, щоб покаялися й навернулись до Бога, і чинили діла, гідні покаяння. ²¹ Через це юдеї в святині схопили мене та й хотіли роздерти. ²² Але, поміч від Бога одержавши, я стою аж до дня сьогоднішнього та свідкую малому й великому, нічого не розповідаючи, окрім того, що сказали Пророки й Мойсей, що статися має, ²³ що має Христос постраждати, що Він, як перший воскреснувши з мертвих, проповідувати буде світло народові й поганам! ²⁴ Коли ж він боронився отак, то Фест проказав гучним голосом: Дурієш ти, Павле! Велика наука доводить тебе до нерозуму! ²⁵ А Павло: Не дурію сказав, о Фесте достойний, але провіщаю слова правди та щирого розуму. ²⁶ Цар бо знає про це, до нього з відвагою я й промовляю. Бо не гадаю я, щоб із цього щобудь сховалось від нього, бо не в закутку діялось це. ²⁷ Чи віруєш, царю Агріппо, Пророкам? Я знаю, що віруєш. ²⁸ Агріппа ж Павлові: Ти малощо не намовляєш мене, щоб я став християнином... ²⁹ А Павло: Благав би я Бога, щоб чи мало, чи багато, не тільки но ти, але й усі, хто чує сьогодні мене, зробились такими, як і я, крім оцих ланцюгів... ³⁰ І встав цар та намісник,

і Верніка та ті, хто з ними сидів. ³¹ І набік вони відійшли, і розмовляли один до одного й казали: Нічого, вартого смерти або ланцюгів, чоловік цей не робить! ³² Агріппа ж до Феста сказав: Міг би бути відпущений цей чоловік, якби не відкликався був до кесаря.

27

¹ А коли постановлено, щоб відплинули ми до Італії, то віддано Павла та ще деяких інших ув'язнених сотників, Юлієві на ім'я, з полку Августа. ² І посідали ми на корабля адрамітського, що пливсти мав біля місць азійських, та й відчалили. Із нами був Арістарх македонець із Солуня. ³ А другого дня ми пристали в Сидоні. До Павла ж Юлій ставивсь по-людському, і дозволив до друзів піти, та їхньої опіки зазнати. ⁴ А вирушивши звідти, припливли ми до Кіпру, бо вітри супротивні були. ⁵ Коли ж переплинули море, що біля Кілікії й Памфілії, то ми прибули до Лікійської Міри. ⁶ І там сотник знайшов корабля олександрійського, що плинув в Італію, і всадив нас на нього. ⁷ І днів багато помалу пливли ми, і насилу насупроти Кніду приплинули, а що вітер нас не допускав, попливли ми додолу на Кріт при Салмоні. ⁸ І коли ми насилу минули його, то припливли до одного місця, що зветься Доброю Пристанню, недалеко якого знаходиться місто Ласея. ⁹ А як часу минуло багато, і була вже плавба небезпечна, бо минув уже й піст, то зачав Павло радити, ¹⁰ говорячи їм: О мужі! Я бачу, що буде плавба з перешкодами та з великим ущербком не лиш для вантажу й корабля, але й для наших душ. ¹¹ Та сотник довіряв більше стерничому та власникові корабля, ніж тому, що Павло говорив. ¹² А що пристань була на зимівлю невігідна, то більшість давала пораду відплинути звідти, щоб, як можна, дістатись до Фініка, і перезимувати в пристані критській, неприступній західнім вітрам із півдня та з півночі. ¹³ А як вітер південний повіяв, то подумали, що бажання вони досягли, тому витягли ківти й попливли покрай Кріту. ¹⁴ Але незабаром ударив на них рвачкий вітер, що зветься евроклідон. ¹⁵ А коли корабель був підхоплений, і не міг противитись вітрові, то йому віддалились ми й понеслися. ¹⁶ І наїхали ми на один острівець, що Клавдою зветься, і човна насилу затримати змогли. ¹⁷ Коли ж його витягли, то засобів допоміжних добирали й корабля підв'язали. А боявшись, щоб не впасти на Сірт, попускали вітрила, і носилися так. ¹⁸ А коли зачала буря міцно нас кидати, то другого дня стали ми розвантажуватись, ¹⁹ а третього дня корабельне знаряддя ми повикидали власноруч. ²⁰ А коли довгі дні не з'являлось ні сонце, ні зорі, і буря чимала на нас напирала, то останню надію ми втратили, щоб нам урятуватись... ²¹ А як довго не їли вони, то Павло став тоді серед них і промовив: О мужі, тож треба було мене слухатися та не

відпливати від Криту, і обминули б були ці терпіння та шкоди. ²² А тепер вас благаю триматись на дусі, бо ні одна душа з вас не згине, окрім корабля. ²³ Бо ночі цієї з'явився мені Ангол Бога, Якому належу й Якому служу, ²⁴ та і прорік: Не бійся, Павле, бо треба тобі перед кесарем стати, і ось Бог дарував тобі всіх, хто з тобою пливе. ²⁵ Тому то тримайтесь на дусі, о мужі, бо я вірую Богові, що станеться так, як було мені сказано. ²⁶ І ми мусимо наткнутись на острів якійсь. ²⁷ А коли надійшла чотирнадцята ніч, і ми носились по Адріатицькому морю, то десь коло півночі стали домислюватись моряки, що наближуються до якоїсь землі. ²⁸ І, запустивши оливницю, двадцять сяжнів знайшли. А від'їхавши трохи, запустити оливницю знову, і знайшли сяжнів п'ятнадцять. ²⁹ І боявшись, щоб не натрапити нам на скелясті місця, ми закинули чотири кітви з корми, і благали, щоб настав день. ³⁰ А коли моряки намагались утекти з корабля, і човна спускали до моря, вдаючи, ніби кітви закинути з носа хочуть, ³¹ то сказав Павло сотникові й воякам: Як вони в кораблі не зостануться, то спастись ви не зможете! ³² Тоді вояки перерізали мотузи в човна, і дали йому впасти. ³³ А коли розвиднятися стало, то благав Павло всіх, щоб поживу прийняти, і казав: Чотирнадцятий день ось сьогодні без їжі ви перебуваєте, очікуючи та нічого не ївши. ³⁴ Тому то благаю вас їжу прийняти, бо це на рятунок вам буде, бо жадному з вас не спаде з голови й волосина! ³⁵ А промовивши це, узяв хліб та подякував Богові перед усіма, і, поламавши, став їсти. ³⁶ Тоді всі піднесли на дусі, і, стали поживу приймати. ³⁷ А всіх душ нас було в кораблі двісті сімдесят шість. ³⁸ І як наїлись вони, то стали полегшувати корабля, викидаючи збіжжя до моря. ³⁹ А коли настав день, то вони не могли розпізнати землі, одначе затоку якусь там угледіли, що берега плаского мала, до якого й вирішили, як можна, приплисти з кораблем. ⁴⁰ Підняли тоді кітви, і повкидали до моря, і порозв'язували поворозки в стерна, і вітрило мале за вітром поставили, та й покерували до берега. ⁴¹ Та ось ми натрапили на місце, що мало з обох сторін море, і корабель опинивсь на мілкому: ніс загруз й позоставсь нерухомий, а корма розбивалася силою хвиль... ⁴² Вояки ж були змовилися повбивати в'язнів, щоб котрийсь не поплив і не втік. ⁴³ Але сотник хотів урятувати Павла, і заборонив їхній намір, і звелів усім тим, хто пливати вміє, щоб скакали та перші на берег виходили, ⁴⁴ а інші хто на дошках, а хто на чімбудь з корабля. І таким чином сталось, що всі врятувались на землю!

28

¹ А коли врятувались ми, то довідалися, що острів той зветься Меліта. ² Тубільці ж нам виявили надзвичайну людяність, бо вони запалили огонь, ішов бо дощ і був холод, і прийняли нас усіх. ³ Як Павло ж назбирав купу хмизу та й поклав на огонь,

змія вискочила через жар, і почепилась на руку йому... ⁴ Як тубільці ж угледіли, що змія почепилась на руку йому, зачали говорити один одному: Либонь цей чоловік душолюб, що йому, від моря врятованому, Помста жити не дозволила! ⁵ Він струснув ту звірюку в огонь, і ніякої шкоди не зазнав! ⁶ А вони сподівалися, що він спухне або впаде мертвий умиць. Коли ж довго чекали того та побачили, що ніякого лиха не сталося з ним, думку змінили й казали, що він бог... ⁷ Навкруги ж того місця знаходились, добра начальника острова, на ім'я Публія, він прийняв нас, і три дні ласкаво гостив. ⁸ І сталось, що Публіїв батько лежав, слабий на пропасницю та на червінку. До нього Павло ввійшов і помолвився, і, руки на нього поклавши, уздоровив його. ⁹ Якже трапилось це, то й інші на острові, що мали хвороби, приходили та вздоровлялись. ¹⁰ Вони нас вшанували й великими почестями, а як ми від'їжджали, понакладали, чого було треба. ¹¹ А по трьох місяцях ми відпливли на олександрійському кораблі, що мав знака братів Діоскурів, і що на острові він перезимував. ¹² І, як ми допливли в Сіракузи, пробули там три дні. ¹³ А звідти, пливучи понад берегом, прибули ми до Регії, а що вітер південний повіяв за день, то другого дня прибули в Путеолі, ¹⁴ де знайшли ми братів, вони ж нас ублагали сім день позостатися в них. І ось так прибули ми до Риму. ¹⁵ А звідти брати, прочувши про нас, назустріч нам вийшли аж до Аппіфору та до Тритаверни. Побачивши їх, Павло дякував Богові та посмілішав. ¹⁶ А коли прибули ми до Риму, Павлові дозволено жити осібно, ураз із вояком, що його сторожив. ¹⁷ І сталось, по трьох днях Павло скликав знатніших з юдеїв. Як зійшлися ж вони, він промовив до них: Мужі-браття! Не вчинив я нічого проти люду чи звичаїв отцівських, та проте мене видано з Єрусалиму ув'язненого в руки римлян. ¹⁸ Вони мене вислухали та й хотіли пустити, бож провини смертельної ні однієї в мені не було. ¹⁹ Та юдеї противилися, тому змушений був я відкликатися на суд кесарів, але не для того, щоб народ свій у чомусь оскаржити. ²⁰ Тож із цієї причини покликав я вас, щоб побачити й порозмовляти, бо то за надію Ізраїлеву я обкутий цими кайданами... ²¹ А вони відказали йому: Не одержали ми ні листів із Юдеї про тебе, ані жоден із братів не прийшов, і не звістив, і не казав чого злого про тебе. ²² Але прагнемо ми, щоб почути від тебе, яку думку ти маєш, бо відомо про секту цю нам, що їй скрізь спротивляються. ²³ А коли вони визначили йому день, то дуже багато прийшло їх до нього в господу. А він їм від ранку до вечора розповідав, та про Божеє Царство свідоцтва давав, і переконував їх про Ісуса Законом Мойсея й Пророками. ²⁴ І одні вірили в те, про що він говорив, а інші не вірили. ²⁵ Вони між собою незгідні були й повиходили, як промовив Павло одне слово, що добре прорік Дух

Святий отцям нашим через пророка Ісаю, ²⁶ промовляючи: Піді до народу цього та й скажи: Ви вухом почуєте, та розуміти не будете, дивитися будете оком, але не побачите! ²⁷ Затовстіло бо серце людей цих, тяжко чують на вуха вони, і зажмурили очі свої, щоб якимось не побачити очима, і не почути вухами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздоровив! ²⁸ Тож нехай для вас буде відоме, що послано Боже спасіння оце до поган, і почують вони! ²⁹ Як промовив він це, розійшлися юдеї, велику суперечку провадивши поміж собою. ³⁰ І цілих два роки Павло пробув у найнятім домі своїм, і приймав усіх, хто приходив до нього, ³¹ і проповідував він Боже Царство, та з відвагою повною беззаборонно навчав про Господа Ісуса Христа!

До римлян

¹ Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщання Євангелії Божої, ² яке Він перед тим приобіцяв через Своїх пророків у святих Писаннях, ³ про Сина Свого, що тілом був із насіння Давидового, ⁴ і об'явився Сином Божим у силі, за духом святости, через воскресення з мертвих, про Ісуса Христа, Господа нашого, ⁵ що через Нього прийняли ми благодать і апостольство на послух віри через Ім'я Його між усіма народами, ⁶ між якими й ви, покликані Ісуса Христа, ⁷ усім, хто знаходиться в Римі, улюбленим Божим, вибраним святим, благодать вам та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! ⁸ Отже, насамперед дякую Богові моему через Ісуса Христа за всіх вас, що віра ваша звіщається по всьому світові. ⁹ Бо свідок мені Бог, Якому служу духом своїм у звіщанні Євангелії Його Сина, що я безперестанно згадую про вас, ¹⁰ і в молитвах своїх завжди молюся, щоб воля Божа щасливо попроварила мене коли прийти до вас. ¹¹ Бо прагну вас бачити, щоб подати вам якого дара духовного для зміцнення вас, ¹² щобто потішитись разом між вами спільною вірою і вашою, і моєю. ¹³ Не хочу ж, щоб ви не знали, браття, що багато разів мав я замір прийти до вас, але мені перешкоджувано аж досі, щоб мати який плід і в вас, як і в інших народів. ¹⁴ А гелленам і чужоземцям, розумним і немудрим я боржник. ¹⁵ Отже, щодо мене, я готовий і вам, хто знаходиться в Римі, звіщати Євангелію. ¹⁶ Бо я не соромлюсь Євангелії, бо ж вона сила Божа на спасіння кожному, хто вірує, перше ж юдеєві, а потім гелленові. ¹⁷ Правда бо Божа з'являється в ній з віри в віру, як написано: А праведний житиме вірою. ¹⁸ Бо гнів Божий з'являється з неба на всяку безбожність і неправду людей, що правду гамують неправдою, ¹⁹ тому, що те, що можна знати про Бога, явне для них, бо їм Бог об'явив. ²⁰ Бо Його невидиме від створення світу, власне Його вічна сила й Божество, думанням про твори стає видиме. Так що нема їм виправдання, ²¹ бо, пізнавши Бога, не прославляли Його, як Бога, і не дякували, але знікчемніли своїми думками, і запаморочилось нерозумне їхнє серце. ²² Називаючи себе мудрими, вони потуманіли, ²³ і славу нетлінного Бога змінили на подобу образу тлінної людини, і птахів, і чотириногих, і гадів. ²⁴ Тому то й видав їх Бог у пожадливостях їхніх сердець на нечистість, щоб вони самі знеславляли тіла свої. ²⁵ Вони Божу правду замінили на неправду, і честь віддавали, і служили створінню більш, як Творцеві, що благословенний навіки, амінь. ²⁶ Через це Бог їх видав на пожадливість ганебну, бо їхні жінки замінили природне єднання на протиприродне. ²⁷ Так само й чоловіки, позоставивши природне єднання з жіночою статтю,

розпалилися своєю пожадливістю один до одного, і чоловіки з чоловіками сором чинили. І вони прийняли в собі відплату, відповідну їхньому блудові. ²⁸ А що вони не вважали за потрібне мати Бога в пізнанні, видав їх Бог на розум перевернений, щоб чинили непристойне. ²⁹ Вони повні всякої неправди, лукавства, зажерливости, злоби, повні заздрости, убивства, суперечки, омани, лихих звичаїв, ³⁰ обмовники, наклепники, богоненавидники, напасники, чваньки, пишні, винахідники зла, неслухняні батькам, ³¹ нерозумні, зрадники, нелюбовні, немилостиві. ³² Вони знають присуд Божий, що ті, хто чинить таке, варті смерти, а проте не тільки самі чинять, але й хвалять тих, хто робить таке.

2

¹ Ось тому без виправдання ти, кожний чоловіче, що судиш, бо в чому осуджуєш іншого, сам себе осуджуєш, бо чиниш те саме й ти, що судиш. ² А ми знаємо, що суд Божий поправді на тих, хто чинить таке. ³ Чи ти думаєш, чоловіче, судячи тих, хто чинить таке, а сам робиш таке саме, що ти втечеш від суду Божого? ⁴ Або погорджуєш багатством Його добрости, лагідности та довготерпіння, не знаючи, що Божа добрість провадить тебе до покаяння? ⁵ Та через жорстокість свою й нерозкаяність серця збираєш собі гнів на день гніву та об'явлення справедливого суду Бога, ⁶ що кожному віддасть за його вчинками: ⁷ тим, хто витривалістю в добрім ділі шукає слави, і чести, і нетління, життя вічне, ⁸ а сварливим та тим, хто противиться правді, але кориться неправді, лютість та гнів. ⁹ Недоля та утиск на всяку душу людини, хто чинить зле, юдея ж перше та геллена, ¹⁰ а слава, і честь, і мир усякому, хто чинить добре, юдеєві ж перше та гелленові. ¹¹ Бо не дивиться Бог на обличчя! ¹² Котрі бо згрішили без Закону, без Закону й загинуть, а котрі згрішили в Законі, приймуть суд за Законом. ¹³ Бо не слухачі Закону справедливі перед Богом, але виконавці Закону виправдані будуть. ¹⁴ Бо коли погани, що не мають Закону, з природи чинять законне, вони, не мавши Закону, самі собі Закон, ¹⁵ що виявляють діло Закону, написане в серцях своїх, як свідчить їм сумління та їхні думки, що то осуджують, то виправдують одна одну, ¹⁶ дня, коли Бог, згідно з моїм благовістям, буде судити таємні речі людей через Ісуса Христа. ¹⁷ Ось ти звешся юдеєм, і спираєшся на Закона, і хвалишся Богом, ¹⁸ і знаєш волю Його, і розумієш, що краще, навчившись із Закону, ¹⁹ і маєш певність, що ти провідник для сліпих, світло для тих, хто знаходиться в темряві, ²⁰ виховник нерозумним, учитель дітям, що ти маєш зразок знання й правди в Законі. ²¹ Отож, ти, що іншого навчаєш, себе самого не вчиш! Проповідуєш не красти, а сам крадеш! ²² Наказуючи не чинити перелюбу, чиниш перелюб! Гидуючи ідолами, чиниш

святокрадство! ²³ Ти, що хвалишся Законом, зневажаєш Бога переступом Закону! ²⁴ Бо через вас зневажається Боже Ймення в поган, як написано. ²⁵ Обрізання корисне, коли виконуєш Закона; а коли ти переступник Закону, то обрізання твоє стало необрізанням. ²⁶ Отож, коли необрізаний зберігає постанови Закону, то чи не порахується його необрізання за обрізання? ²⁷ І необрізаний з природи, виконуючи Закона, чи не осудить тебе, переступника Закону з Писанням і обрізанням? ²⁸ Бо не той юдей, що є ним назовні, і не то обрізання, що назовні на тілі, ²⁹ але той, що є юдей потаємно, духово, і обрізання серця духом, а не за буквою; і йому похвала не від людей, а від Бога.

3

¹ Отож, що має більшого юдей, або яка користь від обрізання? ² Багато, на всякий спосіб, а насамперед, що їм довірені були Слова Божі. ³ Бо що ж, що не вірували деякі? Чи ж їхнє недовірство знищить вірність Божу? ⁴ Зовсім ні! Бож Бог правдивий, а кожна людина неправдива, як написано: Щоб був Ти виправданий у словах Своїх, і переміг, коли будеш судитися. ⁵ А коли наша неправда виставляє правду Божу, то що скажемо? Чи ж Бог несправедливий, коли гнів виявляє? Говорю по-людському. ⁶ Зовсім ні! Бож як Бог судитиме світ? ⁷ Бо коли Божа правда через мою неправду збільшилась на славу Йому, пощо судити ще й мене, як грішника? ⁸ І чи не так, як нас лають, і як деякі говорять, ніби ми кажемо: Робімо зле, щоб вийшло добре? Справедливий осуд на таких! ⁹ То що ж? Маємо перевагу? Анітрохи! Бож ми перед тим довели, що юдеї й геллени усі під гріхом, ¹⁰ як написано: Нема праведного ані одного; ¹¹ нема, хто розумів би; немає, хто Бога шукав би, ¹² усі повідступали, разом стали непотрібні, нема доброчинця, нема ні одного! ¹³ Грїб відкритий їхнє горло, язиком своїм кажуть неправду, отрута зміїна на їхніх губах, ¹⁴ уста їхні повні прокляття й гїркоти! ¹⁵ Швидкі їхні ноги, щоб кров проливати, ¹⁶ руїна та злидні на їхніх дорогах, ¹⁷ а дороги миру вони не пізнали! ¹⁸ Нема страху Божого перед очима їхніми... ¹⁹ А ми знаємо, що скільки говорить Закон, він говорить до тих, хто під Законом, щоб замкнути всякі уста, і щоб став увесь світ винний Богові. ²⁰ Бо жадне тіло ділами Закону не виправдається перед Ним, Законом бо грїх пізнається. ²¹ А тепер, без Закону, правда Божа з'явилась, про яку свідчать Закон і Пророки. ²² А Божа правда через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірує, бо різниці немає, ²³ бо всі згрішили, і позбавлені Божої слави, ²⁴ але дарма виправдуються Його благодаттю, через відкуплення, що в Ісусі Христі, ²⁵ що Його Бог дав у жертву примирення в крові Його через віру, щоб виявити Свою правду через відпущення давніше вчинених грїхів, ²⁶ за довготерпіння

Божого, щоб виявити Свою правду за теперішнього часу, щоб бути Йому праведним, і виправдувати того, хто вірує в Ісуса. ²⁷ Тож де похвальба? Виключена. Яким законом? Законом діл? Ні, але законом віри. ²⁸ Отож, ми визнаємо, що людина виправдується вірою, без діл Закону. ²⁹ Хіба ж Бог тільки для юдеїв, а не й для поган? Так, і для поган, ³⁰ бо є один тільки Бог, що виправдає обрізання з віри й необрізання через віру. ³¹ Тож чи не нищимо ми Закона вірою? Зовсім ні, але зміцнюємо Закона.

4

¹ Що ж, скажемо, знайшов Авраам, наш отець за тілом? ² Бо коли Авраам виправдався ділами, то він має похвалу, та не в Бога. ³ Що бо Писання говорить? Увірував Авраам Богові, і це йому залічено в праведність. ⁴ А заплата виконавцеві не рахується з милости, але з обов'язку. ⁵ А тому, хто не виконує, але вірує в Того, Хто виправдує нечестивого, віра його порохується в праведність. ⁶ Як і Давид називає блаженною людину, якій рахує Бог праведність без діл: ⁷ Блаженні, кому прощені беззаконня, і кому прикриті гріхи. ⁸ Блаженна людина, якій Господь не порохує гріха! ⁹ Чи ж це блаженство з обрізання чи з необрізання? Бо говоримо, що віра залічена Авраамові в праведність. ¹⁰ Як же залічена? Як був в обрізанні, чи в необрізанні? Не в обрізанні, але в необрізанні! ¹¹ І прийняв він ознаку обрізання, печать праведности через віру, що її в необрізанні мав, щоб йому бути отцем усіх віруючих, хоч були необрізані, щоб і їм залічено праведність, ¹² і отцем обрізаних, не тільки тих, хто з обрізання, але й тих, хто ходить по слідах віри, що її в необрізанні мав наш отець Авраам. ¹³ Бо обітницю Авраамові чи його насінню, що бути йому спадкоємцем світу, дано не Законом, але праведністю віри. ¹⁴ Бо коли спадкоємці ті, хто з Закону, то спорожніла віра й знівечилась обітниця. ¹⁵ Бо Закон чинить гнів; де ж немає Закону, немає й переступу. ¹⁶ Через це з віри, щоб було з милости, щоб обітниця певна була всім нащадкам, не тільки тому, хто з Закону, але й тому, хто з віри Авраама, що отець усім нам, ¹⁷ як написано: Отцем багатьох народів Я поставив тебе, перед Богом, Якому він вірив, Який оживляє мертвих і кличе неіснуюче, як існуюче. ¹⁸ Він проти надії увірував у надії, що стане батьком багатьох народів, за сказаним: Таке численне буде насіння твоє! ¹⁹ І не знеміг він у вірі, і не вважав свого тіла за вже омертвіле, будши майже сторічним, ні утроби Сариної за змертвілу, ²⁰ і не мав сумніву в обітницю Божу через недовірство, але зміцнився в вірі, і віддав славу Богові, ²¹ і був зовсім певний, що Він має силу й виконати те, що обіцяв. ²² Тому й залічено це йому в праведність. ²³ Та не написано за нього одного, що залічено йому, ²⁴ а за нас, залічиться й нам, що віруємо в Того, Хто воскресив із мертвих

Ісуса, Господа нашого, ²⁵ що був виданий за наші гріхи, і воскрес для виправдання нашого.

5

¹ Отож, виправдавшись вірою, майте мир із Богом через Господа нашого Ісуса Христа, ² через Якого ми вірою одержали доступ до тієї благодаті, що в ній стоїмо, і хвалимось надією слави Божої. ³ І не тільки нею, але й хвалимось в утисках, знаючи, що утиски приносять терпеливість, ⁴ а терпеливість досвід, а досвід надію, ⁵ а надія не засоромить, бо любов Божа вилася в наші серця Святим Духом, даним нам. ⁶ Бо Христос, коли ми були ще недужі, своєї пори помер за нечестивих. ⁷ Бо навряд чи помре хто за праведника, ще бо за доброго може хто й відважитися вмерти. ⁸ А Бог доводить Свою любов до нас тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками. ⁹ Тож тим більше спасемося Ним від гніву тепер, коли кров'ю Його ми виправдані. ¹⁰ Бо коли ми, будши ворогами, примирилися з Богом через смерть Сина Його, то тим більше, примирившись, спасемося життям Його. ¹¹ І не тільки це, але й хвалимось в Бозі через Господа нашого Ісуса Христа, що через Нього одержали ми тепер примирення. ¹² Тому то, як через одного чоловіка ввійшов до світу гріх, а гріхом смерть, так прийшла й смерть у всіх людей через те, що всі згрішили. ¹³ Гріх бо був у світі й до Закону, але гріх не ставиться в провину, коли немає Закону. ¹⁴ Та смерть панувала від Адама аж до Мойсея і над тими, хто не згрішив, подібно переступу Адама, який є образ майбутнього. ¹⁵ Але не такий дар благодаті, як переступ. Бо коли за переступ одного померло багато, то тим більш благодать Божа й дар через благодать однієї Людини, Ісуса Христа, щедро спливали на багатьох. ¹⁶ І дар не такий, як те, що сталось від одного, що згрішив; бо суд за один прогріх на осуд, а дар благодаті на виправдання від багатьох прогріхів. ¹⁷ Бо коли за переступ одного смерть панувала через одного, то тим більше ті, хто приймає рясноту благодаті й дар праведности, запанують у житті через одного Ісуса Христа. ¹⁸ Ось тому, як через переступ одного на всіх людей прийшов осуд, так і через праведність Одного прийшло виправдання для життя на всіх людей. ¹⁹ Бо як через непослух одного чоловіка багато-хто стали грішними, так і через послух Одного багато-хто стануть праведними. ²⁰ Закон же прийшов, щоб збільшився переступ. А де збільшився гріх, там зарясніла благодать, ²¹ щоб, як гріх панував через смерть, так само й благодать запанувала через праведність для життя вічного Ісусом Христом, Господом нашим.

6

¹ Що ж скажемо? Позостанемося в гріху, щоб благодать примножилась? Зовсім ні! ² Ми, що вмерли для гріха, як ще

будемо жити в нім? ³ Чи ви не знаєте, що ми всі, хто христився у Христа Ісуса, у смерть Його христилися? ⁴ Отож, ми поховані з Ним хрищенням у смерть, щоб, як воскрес Христос із мертвих славою Отця, так щоб і ми стали ходити в обновленні життя. ⁵ Бо коли ми з'єдналися подобою смерті Його, то з'єднаємось і подобою воскресення, ⁶ знаючи те, що наш давній чоловік розп'ятий із Ним, щоб знищилось тіло гріховне, щоб не бути нам більше рабами гріха, ⁷ бо хто вмер, той звільнився від гріха! ⁸ А коли ми померли з Христом, то віруємо, що й жити з Ним будемо, ⁹ знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, уже більш не вмирає, смерть над Ним не панує вже більше! ¹⁰ Бо що вмер Він, то один раз умер для гріха, а що живе, то для Бога живе. ¹¹ Так само ж і ви вважайте себе за мертвих для гріха й за живих для Бога в Христі Ісусі, Господі нашім. ¹² Тож нехай не панує гріх у смертельному вашому тілі, щоб вам слухатись його пожадливоростей, ¹³ і не віддавайте членів своїх гріхові за знаряддя неправедности, але віддавайте себе Богові, як оживих із мертвих, а члени ваші Богові за знаряддя праведности. ¹⁴ Бо хай гріх не панує над вами, ви бо не під Законом, а під благодаттю. ¹⁵ Що ж? Чи будемо грішити, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні! ¹⁶ Хіба ви не знаєте, що кому віддаєте себе за рабів на послух, то ви й раби того, кого слухаетесь, або гріха на смерть, або послуху на праведність? ¹⁷ Тож дяка Богові, що ви, будши рабами гріха, від серця послухались того роду науки, якому ви себе віддали. ¹⁸ А звільнившись від гріха, стали рабами праведности. ¹⁹ Говорю я по-людському, через неміч вашого тіла. Бо як ви віддавали були члени ваші за рабів нечистості й беззаконню на беззаконня, так тепер віддайте члени ваші за рабів праведности на освячення. ²⁰ Бо коли були ви рабами гріха, то були вільні від праведности. ²¹ Який же плід ви мали тоді? Такі речі, що ними соромитесь тепер, бо кінець їх то смерть. ²² А тепер, звільнившись від гріха й ставши рабами Богові, маєте плід ваш на освячення, а кінець життя вічне. ²³ Бо заплата за гріх смерть, а дар Божий вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім!

7

¹ Чи ви не знаєте, браття, бо говорю тим, хто знає Закона, що Закон панує над людиною, поки вона живе? ² Бо заміжня жінка, поки живе чоловік, прив'язана до нього Законом; а коли помре чоловік, вона звільняється від закону чоловіка. ³ Тому то, поки живе чоловік, вона буде вважатися перелюбницею, якщо стане дружиною іншому чоловікові; коли ж чоловік помре, вона вільна від Закону, і не буде перелюбницею, якщо стане за дружину іншому чоловікові. ⁴ Так, мої браття, і ви вмерли для Закону через тіло Христове, щоб належати вам іншому, Воскреслому з мертвих, щоб приносити плід Богові. ⁵ Бо коли ми жили за тілом,

то пристрасті гріховні, що походять від Закону, діяли в наших членах, щоб приносити плід смерти. ⁶ А тепер ми звільнились від Закону, умерши для того, чим були зв'язані, щоб служити нам оновленням духа, а не старістю букви. ⁷ Що ж скажемо? Чи Закон то гріх? Зовсім ні! Але я не пізнав гріха, як тільки через Закон, бо я не знав би пожадливісти, коли б Закон не наказував: Не пожадай. ⁸ Але гріх, узявши привід від заповіді, зробив у мені всяку пожадливість, бо без Закону гріх мертвий. ⁹ А я колись жив без Закону, але, коли прийшла заповідь, то гріх ожив, ¹⁰ а я вмер; і сталася мені та заповідь, що для життя, на смерть, ¹¹ бо гріх, узявши причину від заповіді, звів мене, і нею вмертвив. ¹² Тому то Закон святий, і заповідь свята, і праведна, і добра. ¹³ Тож чи добре стало мені смертю? Зовсім ні! Але гріх, щоб стати гріхом, приніс мені смерть добром, щоб гріх став міцно грішний через заповідь. ¹⁴ Бо ми знаємо, що Закон духовний, а я тілесний, проданий під гріх. ¹⁵ Бо що я виконую, не розумію; я бо чиню не те, що хочу, але що ненавиджу, те я роблю. ¹⁶ А коли роблю те, чого я не хочу, то згоджуюсь із Законом, що він добрий, ¹⁷ а тому вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. ¹⁸ Знаю бо, що не живе в мені, цебто в тілі моїм, добре; бо бажання лежить у мені, але щоб виконати добре, того не знаходжу. ¹⁹ Бо не роблю я доброго, що хочу, але зле, чого не хочу, це чиню. ²⁰ Коли ж я роблю те, чого не хочу, то вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. ²¹ Тож знаходжу закона, коли хочу робити добро, що зло лежить у мені. ²² Бо маю задоволення в Законі Божому за внутрішнім чоловіком, ²³ та бачу інший закон у членах своїх, що воює проти закону мого розуму, і полонить мене законом гріховним, що знаходиться в членах моїх. ²⁴ Нещасна я людина! Хто мене визволить від тіла цієї смерті? ²⁵ Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Тому то я сам служу розумом Законові Божому, але тілом закону гріховному...

8

¹ Тож немає тепер жадного осуду тим, хто ходить у Христі Ісусі не за тілом, а за духом, ² бо закон духа життя в Христі Ісусі визволив мене від закону гріха й смерті. ³ Бо що було неможливе для Закону, у чому був він безсилий тілом, Бог послав Сина Свого в подобі гріховного тіла, і за гріх осудив гріх у тілі, ⁴ щоб виконалось виправдання Закону на нас, що ходимо не за тілом, а за духом. ⁵ Бо ті, хто ходить за тілом, думають про тілесне, а хто за духом про духовне. ⁶ Бо думка тілесна то смерть, а думка духовна життя та мир, ⁷ думка бо тілесна ворожнеча на Бога, бо не кориться Законові Божому, та й не може. ⁸ І ті, хто ходить за тілом, не можуть догодити Богові. ⁹ А ви не в тілі, але в дусі, бо Дух Божий живе в вас. А коли хто не має

Христового Духа, той не Його. ¹⁰ А коли Христос у вас, то хоч тіло мертве через гріх, але дух живий через праведність. ¹¹ А коли живе в вас Дух Того, Хто воскресив Ісуса з мертвих, то Той, хто підняв Христа з мертвих, оживить і смертельні тіла ваші через Свого Духа, що живе в вас. ¹² Тому то, браття, ми не боржники тіла, щоб жити за тілом; ¹³ бо коли живете за тілом, то маєте вмерти, а коли духом умертвляєте тілесні вчинки, то будете жити. ¹⁴ Бо всі, хто водиться Духом Божим, вони сини Божі; ¹⁵ бо не взяли ви духа неволі знов на страх, але взяли ви Духа синівства, що через Нього кличемо: Авва, Отче! ¹⁶ Сам Цей Дух свідчить разом із духом нашим, що ми діти Божі. ¹⁷ А коли діти, то й спадкоємці, спадкоємці ж Божі, а співспадкоємці Христові, коли тільки разом із Ним ми терпимо, щоб разом із Ним і прославитись. ¹⁸ Бо я думаю, що страждання теперішнього часу нічого не варті супроти тієї слави, що має з'явитися в нас. ¹⁹ Бо чекання створіння очікує з'явлення синів Божих, ²⁰ бо створіння покорилось марноті не добровільно, але через того, хто скорив його, в надії, ²¹ що й саме створіння визволиться від неволі тління на волю слави синів Божих. ²² Бо знаємо, що все створіння разом зідхає й разом мучиться аж досі. ²³ Але не тільки воно, але й ми самі, маючи зачаток Духа, і ми самі в собі зідхаємо, очікуючи синівства, відкуплення нашого тіла. ²⁴ Надією бо ми спаслися. Надія ж, коли бачить, не є надія, бо хто що бачить, чому б того й надіявся? ²⁵ А коли сподіваємось, чого не бачимо, то очікуємо того з терпеливістю. ²⁶ Так само ж і Дух допомагає нам у наших немочах; бо ми не знаємо, про що маємо молитись, як належить, але Сам Дух заступається за нас невимовними зідханнями. ²⁷ А Той, Хто досліджує серця, знає, яка думка Духа, бо з волі Божої заступається за святих. ²⁸ І знаємо, що тим, хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе допомагає на добре. ²⁹ Бо кого Він передбачив, тих і призначив, щоб були подібні до образу Сина Його, щоб Він був перворідним поміж багатьма братами. ³⁰ А кого Він призначив, тих і покликав, а кого покликав, тих і виправдав, а кого виправдав, тих і прославив. ³¹ Що ж скажем на це? Коли за нас Бог, то хто проти нас? ³² Той же, Хто Сина Свого не пожалів, але видав Його за всіх нас, як же не дав би Він нам із Ним і всього? ³³ Хто оскаржувати буде Божих вибранців? Бог Той, що виправдує. ³⁴ Хто ж той, що засуджує? Христос Ісус є Той, що вмер, надто й воскрес, Він праворуч Бога, і Він і заступається за нас. ³⁵ Хто нас розлучить від любови Христової? Чи недоля, чи утиск, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч? ³⁶ Як написано: За Тебе нас цілий день умертвляють, нас уважають за овець, приречених на заколення. ³⁷ Але в цьому всьому ми перемагаємо Тим, Хто нас полюбив. ³⁸ Бо я пересвідчився, що ні смерть, ні життя, ні Анголи, ні влади, ні теперішнє, ні майбутнє, ні сили, ³⁹ ні вишина, ні глибина, ані

інше яке створіння не зможе відлучити нас від любови Божої, яка в Христі Ісусі, Господі нашім!

9

¹ Кажу правду в Христі, не обманюю, як свідчить мені мое сумління через Духа Святого, ² що маю велику скорботу й невпинну муку для серця свого! ³ Бо я бажав би сам бути відлучений від Христа замість братів моїх, рідних мені тілом; ⁴ вони ізраїльтяни, що їм належить синівство, і слава, і заповіді, і законодавство, і Богослужба, і обітниці, ⁵ що їхні й отці, і від них же тілом Христос, що Він над усіма Бог, благословенний, навіки, амінь. ⁶ Не так, щоб Слово Боже не збулося. Бо не всі ті ізраїльтяни, хто від Ізраїля, ⁷ і не всі діти Авраамові, хто від насіння його, але: в Ісаку буде насіння тобі. ⁸ Цебто, не тілесні діти то діти Божі, але діти обітниці признаються за насіння. ⁹ А слово обітниці таке: На той час прийду, і буде син у Сари. ¹⁰ І не тільки це, але й Ревекка зачала дітей від одного ложа отця нашого Ісака, ¹¹ бо коли вони ще не народились, і нічого доброго чи злого не вчинили, щоб позосталась постанова Божа у вибранні ¹² не від учинків, але від Того, Хто кличе, сказано їй: Більший служитиме меншому, ¹³ як і написано: Полюбив Я Якова, а Ісава зненавидів. ¹⁴ Що ж скажемо? Може в Бога неправда? Зовсім ні! ¹⁵ Бо Він каже Мойсееві: Помилую, кого хочу помилувати, і змилосерджуся, над ким хочу змилосердитись. ¹⁶ Отож, не залежить це ні від того, хто хоче, ні від того, хто біжить, але від Бога, що милує. ¹⁷ Бо Писання говорить фараонові: Власне на те Я поставив тебе, щоб на тобі показати Свою силу, і щоб звістилось по цілій землі Мое Ймення. ¹⁸ Отож, кого хоче Він милує, і кого хоче ожорсточе. ¹⁹ А ти скажеш мені: Чого ж іще Він докоряє, бо хто може противитись волі Його? ²⁰ Отже, хто ти, чоловіче, що ти сперечаєшся з Богом? Чи скаже твориво творцеві: Пощо ти зробив мене так? ²¹ Чи ганчар не має влади над глиною, щоб із того самого місива зробити одну посудину на честь, а одну на нечесть? ²² Тож Бог, бажаючи показати гнів і виявити могутність Свою, щадив із великим терпінням посудини гніву, що готові були на погибіль, ²³ і щоб виявити багатство слави Своєї на посудинах милосердя, що їх приготував на славу, ²⁴ на нас, що їх і покликав не тільки від юдеїв, але й від поган. ²⁵ Як і в Осії Він говорить: Назву Своім народом не людей Моїх, і не улюблену улюбленою, ²⁶ і на місці, де сказано їм: Ви не Мій народ, там названі будуть синами Бога Живого! ²⁷ А Ісаєа взиває про Ізраїля: Коли б число синів Ізраїлевих було, як морський пісок, то тільки останок спасеться, ²⁸ бо вирок закінчений та скорочений учинить Господь на землі! ²⁹ І як Ісаєа віщував: Коли б Господь Саваот не лишив нам насіння, то ми стали б, як Содом, і подібні були б до Гоморри! ³⁰ Що ж скажемо? Що погани, які

не шукали праведности, досягли праведности, тієї праведности, що від віри, ³¹ а Ізраїль, що шукав Закона праведности, не досяг Закону праведности. ³² Чому? Бо шукали не з віри, але якби з учинків Закону; вони бо спіткнулись об камінь спотикання, ³³ як написано: Ось Я кладу на Сіоні камінь спотикання та скелю спокуси, і кожен, хто вірує в Нього, не посоромиться!

10

¹ Браття, бажання мого серця й молитва до Бога за Ізраїля на спасіння. ² Бо я свідчу їм, що вони мають ревність про Бога, але не за розумом. ³ Вони бо, не розуміючи праведности Божої, і силкуючись поставити власну праведність, не покорились праведності Божій. ⁴ Бо кінець Закону Христос на праведність кожному, хто вірує. ⁵ Мойсей бо пише про праведність, що від Закону, що людина, яка його виконує, буде ним жити. ⁶ А про праведність, що від віри, говорить так: Не кажи в своїм серці: Хто вийде на небо? цебто звести додолу Христа, ⁷ або: Хто зійде в безодню? цебто вивести з мертвих Христа. ⁸ Але що каже ще? Близько тебе слово, в устах твоїх і в серці твоїм, цебто слово віри, що його проповідуємо. ⁹ Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Ісуса за Господа, і будеш вірувати в своїм серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся, ¹⁰ бо серцем віруємо для праведности, а устами ісповідуємо для спасіння. ¹¹ Каже бо Писання: Кожен, хто вірує в Нього, не буде засоромлений. ¹² Бо нема різниці поміж юдеєм та гелленом, бо той же Господь є Господом усіх, багатий для всіх, хто кличе Його. ¹³ Бо кожен, хто покличе Господнє Ім'я, буде спасений. ¹⁴ Але як покличуть Того, в Кого не ввірували? А як увірують у Того, що про Нього не чули? А як почують без проповідника? ¹⁵ І як будуть проповідувати, коли не будуть послані? Як написано: Які гарні ноги благовісників миру, благовісників добра. ¹⁶ Але не всі послухались Євангелії. Бо Ісає каже: Господи, хто повірив тому, що почув був від нас? ¹⁷ Тож віра від слухання, а слухання через Слово Христове. ¹⁸ Та кажу: Чи не чули вони? Отож: По всій землі їхній голос пішов, і їхні слова в кінці світу! ¹⁹ Але кажу: Чи Ізраїль не знав? Перший Мойсей говорить: Я викличу заздрість у вас ненародом, роздражню вас нерозумним народом. ²⁰ А Ісає сміливо говорить: Знайшли Мене ті, хто Мене не шукав, відкрився Я тим, хто не питався про Мене! ²¹ А про Ізраїля каже: Я руки Свої цілий день простягав до людей неслухняних і суперечних!

11

¹ Отож я питаю: Чи ж Бог відкинув народа Свого? Зовсім ні! Бо й я ізраїльтянин, із насіння Авраамового, Веніяминового племені. ² Не відкинув Бог народа Свого, що його перше знав. Чи ви не знаєте, що говорить Писання, де про Іллю, як він скаржитья

Богові на Ізраїля, кажучи: ³ Господи, вони повбивали пророків Твоїх, і Твої жертівники поруйнували, і лишився я сам, і шукають моєї душі. ⁴ Та що каже йому Божа відповідь: Я для Себе зоставив сім тисяч мужа, що перед Ваалом колін не схилили. ⁵ Також і теперішнього часу залишився останок за вибором благодаті. ⁶ А коли за благодаттю, то не з учинків, інакше благодать не була б благодаттю. А коли з учинків, то це більше не благодать, інакше вчинок не є вже вчинок. ⁷ Що ж? Чого Ізраїль шукає, того не одержав, та одержали вибрані, а останні затверділи, ⁸ як написано: Бог дав їм духа засипання, очі, щоб не бачили, і вуха, щоб не чули, аж до сьогоднішнього дня. ⁹ А Давид каже: Нехай станеться стіл їхній за сітку й за пастку, і на спокусу, та їм на заплату; ¹⁰ нехай потемніють їхні очі, щоб не бачили, хай назавжди зігнеться хребет їхній! ¹¹ Тож питаю: Чи ж спіткнулись вони, щоб упасти? Зовсім ні! Але з їхнього занепаду спасіння поганам, щоб викликати заздрість у них. ¹² А коли їхній занепад багатство для світу, а їхнє упокорення багатство поганам, скільки ж більш повнота їхня? ¹³ Кажу бо я вам, поганам: через те, що я апостол поганів, я хвалю свою службу, ¹⁴ може як викличу заздрість у своїх за тілом, і спасу декого з них. ¹⁵ Коли ж відкинення їх то примирення світу, то що їхнє прийняття, як не життя з мертвих? ¹⁶ А коли святий первісток, то й тісто святе; а коли святий корінь, то й віття святе. ¹⁷ Коли ж деякі з галузок відломилися, а ти, будши дике оливне дерево, прищепився між них і став спільником товщу оливного кореня, ¹⁸ то не вихваляйся перед галузками; а коли вихваляєшся, то знай, що не ти носиш кореня, але корінь тебе. ¹⁹ Отже скажеш: Галузки відломилися, щоб я прищепився. ²⁰ Добре. Вони відломилась невірством, а ти тримаєшся вірою; не величайся, але бійся. ²¹ Бо коли Бог природних галузок не пожалував, то Він і тебе не пожалує! ²² Отже, бач добрість і суворість Божу, на відпалих суворість, а на тебе добрість Божа, коли перебудеш у доброті, коли ж ні, то й ти будеш відтятий. ²³ Та й вони, коли не зостануться в невірстві, прищепляться, бо має Бог силу їх знов прищепити. ²⁴ Бо коли ти відтятий з оливки, дикої з природи, і проти природи защеплений до доброї оливки, то скільки ж більше ті, що природні, прищепляться до своєї власної оливки? ²⁵ Бо не хочу я, брата, щоб ви не знали цієї таємниці, щоб не були ви високої думки про себе, що жорстокість сталась Ізраїлеві почасти, аж поки не ввійде повне число поган, ²⁶ і так увесь Ізраїль спасеться, як написано: Прийде з Сіону Спаситель, і відверне безбожність від Якова, ²⁷ і це заповіт їм від Мене, коли відійму гріхи їхні! ²⁸ Тож вони за Євангелією вороги ради вас, а за вибором улюблені ради отців. ²⁹ Бо дари й покликання Божі невідмінні. ³⁰ Бо як і ви були колись неслухняні Богові, а тепер помилувані через їхній

непослух,³¹ так і вони тепер спротивились для помилування вас, щоб і самі були помилувані.³² Бо замкнув Бог усіх у непослух, щоб помилувати всіх.³³ О глибино багатства, і премудрости, і знання Божого! Які невідомі присуди Його, і недосліджені дороги Його!³⁴ Бо хто розум Господній пізнав? Або хто був дорадник Йому?³⁵ Або хто давніш Йому дав, і йому буде віддано?³⁶ Бо все з Нього, через Нього і для Нього! Йому слава навіки. Амінь.

12

¹ Тож благаю вас, браття, через Боже милосердя, повіддавайте ваші тіла на жертву живу, святу, приємну Богові, як розумну службу вашу,² і не стосуйтеся до віку цього, але перемініться відновою вашого розуму, щоб пізнати вам, що то є воля Божа, добро, приємність та досконалість.³ Через дану мені благодать кажу кожному з вас не думати про себе більш, ніж належить думати, але думати скромно, у міру віри, як кожному Бог наділив.⁴ Бо як в однім тілі маємо багато членів, а всі члени мають не однакове діяння,⁵ так багато нас є одне тіло в Христі, а зосібна ми один одному члени.⁶ І ми маємо різні дари, згідно з благодаттю, даною нам: коли пророцтво то виконуй його в міру віри,⁷ а коли служіння будь на служіння, коли вчитель на навчання,⁸ коли втішитель на потішання, хто подає у простоті, хто головує то з пильністю, хто милосердствує то з привітністю!⁹ Любов нехай буде нелицемірна; ненавидьте зло та туліться до доброго!¹⁰ Любіть один одного братньою любов'ю; випереджайте один одного пошаною!¹¹ У ревності не лінуйтеся, духом палайте, служіть Господеві,¹² тіштесь надією, утиски терпіть, перебувайте в молитві,¹³ беріть уділ у потребах святих, будьте гостинні до чужинців!¹⁴ Благословляйте тих, хто вас переслідує; благословляйте, а не проклинайте!¹⁵ Тіштесь з тими, хто тішиться, і плачте з отими, хто плаче!¹⁶ Думайте між собою однаково; не величайтеся, але наслідуйте слухняних; не вважайте за мудрих себе!¹⁷ Не платіть нікому злом за зло, дбайте про добре перед усіма людьми!¹⁸ Коли можливо, якщо це залежить від вас, живіть у мирі зо всіма людьми!¹⁹ Не мстіться самі, улюблені, але дайте місце гніву Божому, бо написано: Мені помста належить, Я відплачу, говорить Господь.²⁰ Отож, як твій ворог голодний, нагодуй його; як він прагне, напій його, бо, роблячи це, ти згортаєш розпалене вугілля йому на голову.²¹ Не будь переможений злом, але перемагай зло добром!

13

¹ Нехай кожна людина кориться вищій владі, бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючі встановлені від Бога.² Тому той, хто противиться владі, противиться Божій постанові; а ті, хто

протривайте, самі візьмуть осуд на себе. ³ Бо володарі пострах не на добрі діла, а на злі. Хочеш не боятися влади? Роби добро, і матимеш похвалу від неї, ⁴ бо володар Божий слуга, тобі на добро. А як чиниш ти зле, то бійся, бо дарма він носить меча, він бо Божий слуга, месник у гніві злочинцеві! ⁵ Тому треба коритися не тільки ради страху кари, але й ради сумління. ⁶ Через це ви й податки даєте, бо вони служителі Божі, саме тим завжди зайняті. ⁷ Тож віддайте належне усім: кому податок податок, кому мито мито, кому страх страх, кому честь честь. ⁸ Не будьте винні нікому нічого, крім того, щоб любити один одного. Бо хто іншого любить, той виконав Закона. ⁹ Бо заповіді: Не чини перелюбу, Не вбивай, Не кради, Не свідкуй неправдиво, Не пожадай й які інші, вони містяться всі в цьому слові: Люби свого ближнього, як самого себе! ¹⁰ Любов не чинить зла ближньому, тож любов виконання Закону. ¹¹ І це тому, що знаєте час, що пора нам уже пробудитись від сну. Бо тепер спасіння ближче до нас, аніж тоді, коли ми ввірували. ¹² Ніч минула, а день наблизився, тож відкиньмо вчинки темряви й зодягнімося у зброю світла. ¹³ Як удень, поступаймо добродібно, не в гульні та п'янстві, не в перелюбі та розпусті, не в сварні та заздрощах, ¹⁴ але зодягніться Господом Ісусом Христом, а догодження тілу не обертайте на пожадливість!

14

¹ Слабого в вірі приймайте, але не для суперечок про погляди. ² Один бо вірує, що можна їсти все, а немічний споживає ярину. ³ Хто їсть, нехай не погорджує тим, хто не їсть. А хто не їсть, нехай не осуджує того, хто їсть, Бог бо прийняв його. ⁴ Ти хто такий, що судиш чужого раба? Він для пана свого стоїть або падає; але він устоїть, бо має Бог силу поставити його. ⁵ Один вирізняє день від дня, інший же про кожен день судить однаково. Нехай кожен за власною думкою тримається свого переконання. ⁶ Хто вважає на день, для Господа вважає, а хто не вважає на день, для Господа не вважає. Хто їсть, для Господа їсть, бо дякує Богові. А хто не їсть, для Господа не їсть, і дякує Богові. ⁷ Бо ніхто з нас не живе сам для себе, і не вмирає ніхто сам для себе. ⁸ Бо коли живемо для Господа живемо, і коли вмираємо для Господа вмираємо. І чи живемо, чи вмираємо ми Господні! ⁹ Бо Христос на те й умер, і ожив, щоб панувати і над мертвими, і над живими. ¹⁰ А ти нащо осуджуєш брата свого? Чи чого ти погорджуєш братом своїм? Бо всі станемо перед судним престолом Божим. ¹¹ Бо написано: Я живу, каже Господь, і схилиться кожне коліно передо Мною, і визнає Бога кожен язик! ¹² Тому кожен із нас сам за себе дасть відповідь Богові. ¹³ Отож, не будемо більше осуджувати один одного, але краще судить про те, щоб не давати братові спотикання та спокуси. ¹⁴ Я знаю, і пересвідчений у

Господі Ісусі, що нема нічого нечистого в самому собі; тільки коли хто вважає що за нечисте, тому воно нечисте. ¹⁵ Коли ж через поживу сумує твій брат, то вже не за любов'ю поводишся ти, не губи своєю поживою того, за кого Христос був умер. ¹⁶ Нехай ваше добре не зневажається. ¹⁷ Бо Царство Боже не пожива й питво, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святім. ¹⁸ Хто цим служить Христові, той Богові милий і шанований поміж людьми. ¹⁹ Отож, пильнуймо про мир, та про те, що на збудування один одного! ²⁰ Не руйнуй діла Божого ради поживи, усе бо чисте, але зле людині, що їсть на спотикання. ²¹ Добре не їсти м'яса, ані пити вина, ані робити такого, від чого брат твій гіршиться, або спокушується, або слабне. ²² Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробовується! ²³ А хто має сумнів, коли їсть, буде осуджений, бо не робить із віри, а що не від віри, те гріх.

15

¹ Ми, сильні, повинні нести слабості безсилих, а не собі догоджати. ² Кожен із нас нехай догоджає ближньому на добро для збудування. ³ Бо й Христос не Собі догоджав, але як написано: Зневаги тих, хто Тебе зневажає, упали на Мене. ⁴ А все, що давніше написано, написано нам на науку, щоб терпінням і потіхою з Писання ми мали надію. ⁵ А Бог терпеливості й потіхи нехай дасть вам бути однодумними між собою за Христом Ісусом, ⁶ щоб ви однодушно, одними устами славили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа. ⁷ Приймайте тому один одного, як і Христос прийняв нас до Божої слави. ⁸ Кажу ж, що Христос для обрізаних став за служку ради Божої правди, щоб отцям потвердити обітниці, ⁹ а для поган щоб славили Бога за милосердя, як написано: Тому я хвалитиму Тебе, Господи, серед поган, і Ім'я Твоє буду виспівувати! ¹⁰ І ще каже: Тіштесь, погани, з народом Його! ¹¹ І ще: Хваліть, усі погани, Господа, виславляйте Його, усі люди! ¹² І ще каже Ісая: Буде корінь Ессеїв, що постане, щоб панувати над поганами, погани на Нього надіялись будуть! ¹³ Бог же надії нехай вас наповнить усякою радістю й миром у вірі, щоб ви збагатились надією, силою Духа Святого! ¹⁴ І я про вас сам пересвідчений, браття мої, що й самі ви повні добрости, наповнені всяким знанням, і можете й один одного навчати. ¹⁵ А писав я вам почасти трохи сміліше, якби вам нагадуючи благодаттю, що дана мені від Бога, ¹⁶ щоб був я слугою Христа Ісуса між поганами, і виконував святу службу Євангелії Божої, щоб приношення поган стало приемне й освячене Духом Святим. ¹⁷ Тож маю я чим похвалитись у Христі Ісусі, щодо Божих речей, ¹⁸ бо не смію казати того, чого не зробив через мене Христос на послух поган, словом і чином, ¹⁹ силою ознак і чудес,

силою Духа Божого, так що я поширив Євангелію Христову від Єрусалиму й околиць аж до Ілліріка. ²⁰ При тому пильнував я звіщати Євангелію не там, де Христове Ім'я було знане, щоб не будувати на основі чужій, ²¹ але як написано: Кому не звіщалося про Нього, побачать, і ті, хто не чув, зрозуміють! ²² Тому часто я мав перешкоди, щоб прибути до вас. ²³ А тепер, не маючи більше місця в країнах оцих, але з давніх літ мавши бажання прибути до вас, ²⁴ коли тільки піду до Іспанії, прибуду до вас. Бо маю надію, як буду проходити, побачити вас, і що ви проведете мене туди, коли перше почасти матиму я задоволення з вами побути. ²⁵ А тепер я йду до Єрусалиму послужити святим, ²⁶ бо Македонія й Ахая визнали за добре подати деяку поміч незаможним святим, що в Єрусалимі живуть. ²⁷ Бо визнали за добре, та й боржники вони їхні. Бо коли погани стали спільниками в їх духовнім, то повинні й у тілеснім послужити їм. ²⁸ Як це докінчу та достачу їм плід цей, тоді через ваше місто я піду до Іспанії. ²⁹ І знаю, що коли прийду до вас, то прийду в повноті Христового благословення. ³⁰ Благаю ж вас, браття, Господом нашим Ісусом Христом і любов'ю Духа, помагайте мені в молитвах за мене до Бога, ³¹ щоб мені визволитися від неслухняних в Юдеї, і щоб служба моя в Єрусалимі була приємна святим, ³² щоб із волі Божої з радістю прийти до вас і відпочити з вами! ³³ А Бог миру нехай буде зо всіма вами. Амінь.

16

¹ Поручаю ж вам сестру нашу Фіву, служебницю Церкви в Кенхреях, ² щоб ви прийняли її в Господі, як личить святим, і допомагайте їй, у якій речі буде вона чого потребувати від вас, бо й вона опікунка була багатьом і самому мені. ³ Вітайте Прискиллу й Акилу, співробітників моїх у Христі Ісусі, ⁴ що голови свої за душу мою клали, яким не я сам дякую, але й усі Церкви з поган, і їхню домашню Церкву. ⁵ Вітайте улюбленого мого Епенета, він первісток Ахаї для Христа. ⁶ Вітайте Марію, що напрацювалася багато для вас. ⁷ Вітайте Андроніка й Юнія, родичів моїх і спів'язнів моїх, що славні вони між апостолами, що й у Христі були перше мене. ⁸ Вітайте Амплія, мого улюбленого в Господі. ⁹ Вітайте Урбана, співробітника нашого в Христі, і улюбленого мого Стахія. ¹⁰ Вітайте Апеллеса, випробуваного в Христі. Вітайте Аристовулових. ¹¹ Вітайте мого родича Іродіона. Вітайте Наркисових, що в Господі. ¹² Вітайте Трифену й Трифосу, що працюють у Господі. Вітайте улюблену Персиду, що багато попрацювала в Господі. ¹³ Вітайте вибраного в Господі Руфа, і матір його та мою. ¹⁴ Вітайте Асинкрита, Флегонта, Ерма, Патрова, Ермія і братів, що з ними. ¹⁵ Вітайте Філолога та Юлію, Нірея й сестру його, і Олімпіяна, і всіх святих, що з ними.

¹⁶ Вітайте один одного святим поцілунком. Вітають вас усі Церкви Христові! ¹⁷ Благаю ж вас, браття, щоб ви остерігалися тих, хто чинить розділення й згіршення проти науки, якої ви навчилися, і уникайте їх, ¹⁸ бо такі не служать Господеві нашому Ісусу Христу, але власному череву; вони добрими та гарними словами зводять серця простодушних. ¹⁹ Ваша ж слухняність дійшла до всіх. І я тішусь за вас, але хочу, щоб були ви мудрі в доброму, а прості в злому. ²⁰ А Бог миру потопче незабаром сатану під ваші ноги. Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами! Амінь. ²¹ Вітає вас мій співробітник Тимофій, і Лукій, і Ясон, і Сосипатр, мої родичі. ²² Вітаю вас у Господі й я, Тертій, що цього листа написав. ²³ Вітає вас Гай, гостинний для мене й цілої Церкви. Вітає вас міський доморядник Ераст і брат Кварт. ²⁴ Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде зо всіма вами! Амінь. ²⁵ А Тому, хто може поставити вас міцно згідно з моєю Євангелією й проповіддю Ісуса Христа, за об'явленням таємниці, що від вічних часів була замовчана, ²⁶ а тепер виявлена, і через пророцькі писання, з наказу вічного Бога, на послух вірі по всіх народах провіщена, ²⁷ єдиному мудрому Богові, через Ісуса Христа, слава навіки! Амінь.

1 до коринтян

¹ Павло, волею Божою покликаний за апостола Ісуса Христа, і брат Состен, ² Божій Церкві, що в Коринті, посвяченим у Христі Ісусі, покликаним святим, зо всіма, що на всякому місті прикликають Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, їхнього і нашого, ³ благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! ⁴ Я завжди дякую моему Богові за вас, через Божу благодать, що була вам дана в Христі Ісусі, ⁵ бо ви всім збагатилися в Ньому, словом усяким і всяким знанням, ⁶ бо свідоцтво Христове між вами утвердилось, ⁷ так що не маєте недостачі в жаднім дарі благодаті ви, що очікуєте з'явлення Господа нашого Ісуса Христа. ⁸ Він вас утвердить до кінця неповинними бути дня Господа нашого Ісуса Христа! ⁹ Вірний Бог, що ви через Нього покликані до спільноти Сина Його Ісуса Христа, Господа нашого. ¹⁰ Тож благаю вас, браття, Ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі говорили те саме, і щоб не було поміж вами поділення, але щоб були ви поєднані в однім розумінні та в думці одній! ¹¹ Бо стало відомо мені про вас, мої браття, від Хлоїних, що між вами суперечки. ¹² А кажу я про те, що з вас кожен говорить: я ж Павлів, а я Аполлосів, а я Кифин, а я Христов. ¹³ Чи ж Христос поділився? Чи ж Павло був розп'ятий за вас? Чи в Павлове ім'я ви христились? ¹⁴ Дякую Богові, що я ані одного з вас не христин, окрім Кріспа та Гая, ¹⁵ щоб ніхто не сказав, ніби я охристин був у ймення своє. ¹⁶ Охристин же був я й дім Степанів; більш не знаю, чи христин кого іншого я. ¹⁷ Бо Христос не послав мене, щоб христити, а звіщати Євангелію, і то не в мудрості слова, щоб безсилим не став хрест Христа. ¹⁸ Бож слово про хреста тим, що гинуть, то глупота, а для нас, що спасаємось, Сила Божа! ¹⁹ Бо написано: Я погублю мудрість премудрих, а розум розумних відкину! ²⁰ Де мудрий? Де книжник? Де дослідувач віку цього? Хіба Бог мудрість світу цього не змінив на глупоту? ²¹ Через те ж, що світ мудрістю не зрозумів Бога в мудрості Божій, то Богові вгодно було спасти віруючих через дурість проповіді. ²² Бо й юдеї жадають ознак, і греки пошукують мудрости, ²³ а ми проповідуємо Христа розп'ятого, для юдеїв згіршення, а для греків безумство, ²⁴ а для самих покликаних юдеїв та греків Христа, Божу силу та Божую мудрість! ²⁵ Бо Боже й немудре розумніше воно від людей, а Боже немічне сильніше воно від людей! ²⁶ Дивіться бо, браття, на ваших покликаних, що небагато-хто мудрі за тілом, небагато-хто сильні, небагато-хто шляхетні. ²⁷ Але Бог вибрав немудре світу, щоб засоромити мудрих, і немічне світу Бог вибрав, щоб засоромити сильне,

28 і простих світу, і погорджених, і незначних вибрав Бог, щоб значне знівечити, ²⁹ так щоб не хвалилося перед Богом жадне тіло. ³⁰ А з Нього ви в Христі Ісусі, що став нам мудрістю від Бога, праведністю ж, і освяченням, і відкупленням, ³¹ щоб було, як написано: Хто хвалиться, нехай хвалиться Господом!

2

¹ А я, як прийшов до вас, браття, не прийшов вам звіщати про Боже свідоцтво з добірною мовою або мудрістю, ² бо я надумавсь нічого між вами не знати, крім Ісуса Христа, і Того розп'ятого... ³ І я в вас був у немочі, і в страху, і в великій тремтінні. ⁴ І слово моє й моя проповідь не в словах переконливих людської мудрости, але в доказі духа та сили, ⁵ щоб була віра ваша не в мудрості людській, але в силі Божій! ⁶ А ми говоримо про мудрість між досконалими, але мудрість не віку цього, ані володарів цього віку, що гинуть, ⁷ але ми говоримо Божу мудрість у таємниці, приховану, яку Бог перед віками призначив нам на славу, ⁸ яку ніхто з володарів цього віку не пізнав; коли б бо пізнали були, то не розп'яли б вони Господа слави! ⁹ Але, як написано: Чого око не бачило й вухо не чуло, і що на серце людині не впало, те Бог приготував був тим, хто любить Його! ¹⁰ А нам Бог відкрив це Своім Духом, усе бо досліджує Дух, навіть Божі глибини. ¹¹ Хто бо з людей знає речі людські, окрім людського духа, що в нім проживає? Так само не знає ніхто й речей Божих, окрім Духа Божого. ¹² А ми прийняли духа не світу, але Духа, що з Бога, щоб знати про речі, від Бога даровані нам, ¹³ що й говоримо не вивченими словами людської мудрости, але вивченими від Духа Святого, порівнюючи духовне до духовного. ¹⁴ А людина тілесна не приймає речей, що від Божого Духа, бо їй це глупота, і вона зрозуміти їх не може, бо вони розуміються тільки духовно. ¹⁵ Духовна ж людина судить усе, а її судити не може ніхто. ¹⁶ Бо хто розум Господній пізнав, який би його міг навчати? А ми маємо розум Христів!

3

¹ І я, браття, не міг говорити до вас, як до духовних, але як до тілесних, як до немовлят у Христі. ² Я вас годував молоком, а не твердою їжею, бо ви не могли її їсти, та й тепер ще не можете, ³ бо ви ще тілесні. Бо коли заздрість та суперечки між вами, то чи ж ви не тілесні, і хіба не полюдському робите? ⁴ Бо коли хто каже: Я ж Павлів, а інший: Я Аполлосів, то чи ж ви не тілесні? ⁵ Бо хто ж Аполлос? Або хто то Павло? Вони тільки служителі, що ви ввірували через них, і то скільки кому дав Господь. ⁶ Я посадив, Аполлос поливав, Бог же зростив, ⁷ тому ані той, хто садить, ані хто поливає, є щось, але Бог, що родить! ⁸ І хто садить, і хто поливає одне, і кожен одержить свою нагороду за працею своєю! ⁹ Бо ми співробітники Божі, а ви Боже поле, Божа будівля.

¹⁰ Я за благодаттю Божою, що дана мені, як мудрий будівничий, основу поклав, а інший будує на ній; але нехай кожен пильнує, як він будує на ній! ¹¹ Ніхто бо не може покласти іншої основи, окрім покладеної, а вона Ісус Христос. ¹² А коли хто на цій основі будує з золота, срібла, дорогоцінного каміння, із дерева, сіна, соломи, ¹³ то буде виявлене діло кожного, бо виявить день, тому що він огнем об'являється, і огонь діло кожного випробує, яке воно є. ¹⁴ І коли чие діло, яке збудував хто, устоїть, то той нагороду одержить; ¹⁵ коли ж діло згорить, той матиме шкоду, та сам він спасеться, але так, як через огонь. ¹⁶ Чи не знаєте ви, що ви Божий храм, і Дух Божий у вас пробуває? ¹⁷ Як хто нівечить Божого храму, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той то ви! ¹⁸ Хай не зводить ніхто сам себе. Як кому з вас здається, що він мудрий в цім віці, нехай стане нерозумним, щоб бути премудрим. ¹⁹ Цьогосвітня бо мудрість у Бога глупота, бо написано: Він ловить премудрих у хитрощах їхніх! ²⁰ І знову: Знає Господь думки мудрих, що марнотні вони! ²¹ Тож нехай ніхто не хвалиться людьми, бо все ваше: ²² чи Павло, чи Аполлос, чи Кифа, чи світ, чи життя, чи смерть, чи теперішнє, чи майбутнє усе ваше, ²³ ви ж Христові, а Христос Божий!

4

¹ Нехай кожен нас так уважає, якби служителів Христових і доморядників Божих таємниць; ² а що ще шукається в доморядниках, щоб кожен був знайдений вірним. ³ А для мене то найменше, щоб судили мене ви чи суд людський, бо я й сам не суджу себе. ⁴ Я бо проти себе нічого не знаю, але цим не виправдуюсь; Той же, Хто судить мене, то Господь. ⁵ Тому не судить передчасно нічого, аж поки не прийде Господь, що й висвітлить таємниці темряви та виявить задуми сердець, і тоді кожному буде похвала від Бога. ⁶ Оце ж усе, браття, приклав я до себе й Аполлоса ради вас, щоб від нас ви навчилися думати не більш, як написано, щоб ви не чванились один за одним перед іншим. ⁷ Хто бо тебе вирізняє? Що ти маєш, чого б ти не взяв? А коли ж бо ти взяв, чого чванишся, ніби не взяв? ⁸ Ви вже нагодовані, ви вже збагатилися, без нас ви царюєте. І коли б то ви стали царювати, щоб і ми царювали з вами! ⁹ Бо я думаю, що Бог нас, апостолів, поставив за найостанніших, мов на смерть засуджених, бо ми стали дивовищем світові, і Анголам, і людям. ¹⁰ Ми нерозумні Христа ради, а ви мудрі в Христі; ми слабі, ви ж міцні; ви славні, а ми безчесні! ¹¹ Ми до цього часу і голодуємо, і прагнемо, і нагі ми, і катовані, і тиняємось, ¹² і трудимось, працюючи своїми руками. Коли нас лихословлять, ми благословляємо; як нас переслідують, ми терпимо; ¹³ як лають, ми молимося; ми стали, як сміття те для світу, аж досі ми всім, як ті викидки! ¹⁴ Не пишу це для того, щоб вас осоромити,

але остерігаю, як своїх любих дітей. ¹⁵ Бо хоч би ви мали десять тисяч наставників у Христі, та отців не багато; а я вас породив у Христі Ісусі через Євангелію... ¹⁶ Тож благаю я вас: будьте наслідувачами мене! ¹⁷ Для цього послав я до вас Тимофія, що для мене улюблений і вірний син у Господі, він вам нагадає шляхи мої в Христі Ісусі, як навчаю я скрізь у кожній Церкві. ¹⁸ Деякі згорділи, так немов би не мав я прийти до вас. ¹⁹ Та небавом прийду до вас, як захоче Господь, і пізнаю не слово згорділих, але силу. ²⁰ Бо Царство Боже не в слові, а в силі. ²¹ Чого хочете? Чи прийти до вас з києм, чи з любов'ю та з духом лагідности?

5

¹ Всюди чути, що між вами перелюб, і то такий перелюб, який і між поганами незнаний, що хтось має за дружину собі дружину батькову... ² І ви завеличалися, а не засмутились радніш, щоб був вилучений з-поміж вас, хто цей учинок зробив. ³ Отож я, відсутній тілом, та присутній духом, уже розсудив, як присутній між вами: того, хто так учинив це, ⁴ у Ім'я Господа Ісуса, як зберетеся ви та мій дух, із силою Господа нашого Ісуса, ⁵ віддати такого сатані на погибіль тіла, щоб дух спасся Господнього дня! ⁶ Величання ваше не добре. Хіба ви не знаєте, що мала розчина все тісто заквашує? ⁷ Отож, очистьте стару розчину, щоб стати вам новим тістом, бо ви прісні, бо наша Пасха, Христос, за нас у жертву принесений. ⁸ Тому святкуймо не в давній розчині, ані в розчині злоби й лукавства, але в опрісноках чистости та правди! ⁹ Я писав вам у листі не єднатися з перелюбниками, ¹⁰ але не взагалі з цьогосвітніми перелюбниками, чи з користолюбцями, чи з хижакими, чи з ідолянами, бо ви мусіли були б відійти від світу. ¹¹ А тепер я писав вам не єднатися з тим, хто зветься братом, та є перелюбник, чи користолюбець, чи ідолянин, чи злоріка, чи п'яниця, чи хижак, із такими навіть не їсти! ¹² Бо що ж мені судити й чужих? Чи ви не судите своїх? ¹³ А чужих судить Бог. Тож вилучіть лукавого з-поміж себе самих!

6

¹ Чи посміє хто з вас, маючи справу до іншого, судитися в неправедних, а не в святих? ² Хіба ви не знаєте, що святі світ судитимуть? Коли ж будете ви світ судити, то чи ж ви негідні судити незначні справи? ³ Хіба ви не знаєте, що ми будем судити Анголів, а не тільки життєве? ⁴ А ви, коли маєте суд за життєве, то ставите суддями тих, хто нічого не значить у Церкві. ⁵ Я на сором це вам говорю. Чи ж між вами немає ні одного мудрого, щоб він міг розсудити між братами своїми? ⁶ Та брат судиться з братом, і то перед невірними! ⁷ Тож уже для вас сором зовсім, що суди між собою ви маєте. Чому краще не терпите кривди? Чому краще не маєте шкоди? ⁸ Але ви самі кривду чините та

обдираєте, та ще братів... ⁹ Хіба ви не знаєте, що неправедні не впадкують Божого Царства? Не обманюйте себе: ні розпусники, ні ідоляни, ні перелюбники, ні блудодійники, ні мужоложники, ¹⁰ ні злодії, ні користолобці, ні п'яниці, ні злоріки, ні хижакі Царства Божого не впадкують вони! ¹¹ І такими були дехто з вас, але ви обмились, але освятились, але виправдались Іменем Господа Ісуса Христа й Духом нашого Бога. ¹² Усе мені можна, та не все на пожиток. Усе мені можна, але мною ніщо володіти не повинно. ¹³ Їжа для черева, і черево для їжі, але Бог одне й друге понищить. А тіло не для розпусти, але для Господа, і Господь для тіла. ¹⁴ Бог же й Господа воскресив, воскресить Він і нас Своєю силою! ¹⁵ Хіба ви не знаєте, що ваші тіла то члени Христові? Отож, узявши члени Христові, зроблю їх членами розпусниці? Зовсім ні! ¹⁶ Хіба ви не знаєте, що той, хто злучується з розпусницею, стає одним тілом із нею? Бо каже: Обидва ви будете тілом одним. ¹⁷ А хто з Господом злучується, стає одним духом із Ним. ¹⁸ Утікайте від розпусти. Усякий бо гріх, що його чинить людина, є поза тілом. А хто чинить розпусту, той грішить проти власного тіла. ¹⁹ Хіба ви не знаєте, що ваше тіло то храм Духа Святого, що живе Він у вас, якого від Бога ви маєте, і ви не свої? ²⁰ Бо дорого куплені ви. Отож прославляйте Бога в тілі своєму та в дусі своєму, що Божі вони!

7

¹ А про що ви писали мені, то добре було б чоловікові не дотикатися жінки. ² Але щоб уникнути розпусти, нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка хай має свого чоловіка. ³ Нехай віддає чоловік своїй дружині потрібну любов, так же само й чоловікові дружина. ⁴ Дружина не володіє над тілом своїм, але чоловік; так же само й чоловік не володіє над тілом своїм, але дружина. ⁵ Не вхилийтесь одне від одного, хібащо дочасно за згодою, щоб бути в пості та молитві, та й сходьтєся знову до купи, щоб вас сатана не спокушував вашим нестриманням. ⁶ А це говорю вам як раду, а не як наказа. ⁷ Бо хочу, щоб усі чоловіки були, як і я; але кожен має від Бога свій дар, один так, інший так. ⁸ Говорю ж неодруженим і вдовам: добре їм, як вони позостануться так, як і я. ⁹ Коли ж не втримаються, нехай одружуються, бо краще женитися, ніж розпалятися. ¹⁰ А тим, що побрались, наказую не я, а Господь: Нехай не розлучається дружина з своїм чоловіком! ¹¹ А коли ж і розлучиться, хай зостається незаміжня, або з чоловіком своїм хай помириться, і не відпускати чоловікові дружини! ¹² Іншим же я говорю, не Господь: коли який брат має дружину невіруючу, і згідна вона жити з ним, нехай він не лишає її. ¹³ І жінка, як має чоловіка невіруючого, а той згоден жити з нею, нехай не лишає його. ¹⁴ Чоловік бо невіруючий освячується в дружині, а дружина

невіруюча освячується в чоловікові. А інакше нечисті були б ваші діти, тепер же святі. ¹⁵ А як хоче невіруючий розлучитися, хай розлучиться, не неволиться брат чи сестра в такому разі, бо покликав нас Бог до миру. ¹⁶ Звідки знаєш ти, дружино, чи не спасеш чоловіка? Або звідки знаєш, чоловіче, чи не спасеш дружини? ¹⁷ Нехай тільки так ходить кожен, як кому Бог призначив, як Господь покликав його. І так усім Церквам я наказую. ¹⁸ Хто покликаний був в обрізанні, нехай він того не цурається; чи покликаний хто в необрізанні, нехай не обрізується. ¹⁹ Обрізання ніщо, і ніщо необрізання, а важливе дотримування Божих заповідей. ²⁰ Нехай кожен лишається в стані такому, в якому покликаний був. ²¹ Чи покликаний був ти рабом? Не турбуйся про те. Але коли й можеш стати вільним, то використай краще це. ²² Бо покликаний в Господі раб визволенець Господній; так само покликаний і визволенець він раб Христа. ²³ Ви дорого куплені, тож не ставайте рабами людей! ²⁴ Браття, кожен із вас, в яким стані покликаний був, хай у тім перед Богом лишається! ²⁵ Про дівчат же не маю наказу Господнього, але даю раду як той, хто одержав від Господа милість бути вірним. ²⁶ Отож за сучасного утиску добрим вважаю я те, що чоловікові добре лишатися так. ²⁷ Ти зв'язаний з дружиною? Не шукай розв'язання. Розв'язався від дружини? Не шукай дружини. ²⁸ А коли ти й оженишся, то не згрішив; і як дівчина заміж піде, вона не згрішить. Та муку тілесну такі будуть мати, а мені шкода вас. ²⁹ А це, браття, кажу я, бо час позосталий короткий, щоб і ті, що мають дружин, були, як ті, що не мають, ³⁰ а хто плаче, як ті, хто не плаче, а хто тішиться, як ті, хто не тішиться; і хто купує, як би не набули, ³¹ а хто цьогосвітнім користується, як би не користувались, бо минає стан світу цього. ³² А я хочу, щоб ви безклопітні були. Неодружений про речі Господні клопочеться, як догодити Господеві, ³³ а одружений про речі життєві клопочеться, як догодити своїй дружині, ³⁴ і він поділений. Незаміжня ж жінка та дівчина про речі Господні клопочеться, щоб бути святою ті тілом, і духом. А заміжня про речі життєві клопочеться, як догодити чоловікові. ³⁵ А це я кажу вам самим на пожиток, а не щоб сильце вам накинути, але щоб пристойно й горливо держались ви Господа. ³⁶ А як думає хто про дівчину свою, що соромно, як вона переросте, і так мала б лишатись, нехай робить, що хоче, не згрішить: нехай заміж виходять. ³⁷ А хто в серці своїм стоїть міцно, не має конечности, владу ж має над своєю волею, і це постановив він у серці своєму берегти свою дівчину, той робить добре. ³⁸ Тому й той, хто віддає свою дівчину заміж, добре робить, а хто не віддає робить краще. ³⁹ Дружина законом прив'язана, поки живе чоловік її; коли ж чоловік її вмере, вона вільна виходити заміж, за кого захоче, аби тільки в Господі. ⁴⁰ Блаженніша вона, коли так позостанеться за

моєю порадою, бо міркую, що й я маю Божого Духа.

8

¹ А щодо ідолоських жертв, то ми знаємо, що всі маємо знання. Знання ж надимає, любов же буде! ² Коли хто думає, ніби щось знає, той нічого не знає ще так, як знати повинно. ³ Коли ж любить хто Бога, той пізнаний Ним. ⁴ Тож про споживання ідолоських жертв ми знаємо, що ідол у світі ніщо, і що іншого Бога нема, окрім Бога Одного. ⁵ Бо хоч і існують так звані боги чи на небі, чи то на землі, як існує багато богів і багато панів, ⁶ та для нас один Бог Отець, що з Нього походить усе, ми ж для Нього, і один Господь Ісус Христос, що все сталося Ним, і ми Ним. ⁷ Та не всі таке мають знання, бо деякі мають призвичаєння до ідола й досі, і їдять, як ідолоську жертву, і їхнє сумління, будвши недуже, споганюється. ⁸ Їжа ж нас до Бога не зближує: бо коли не їмо, то нічого не тратимо, а коли ми їмо, то не набуваєм нічого. ⁹ Але стережіться, щоб ця ваша воля не стала якось за спотикання слабим! ¹⁰ Коли бо хто бачить тебе, маючого знання, як ти в ідолоській божниці сидиш за столом, чи ж сумління його, будвши слабе, не буде спонукане їсти ідолоські жертви? ¹¹ І через знання твоє згине недужий твій брат, що за нього Христос був умер! ¹² Грішачи так проти братів та вражаючи їхнє слабе сумління, ви проти Христа грішите. ¹³ Ось тому, коли їжа спокушує брата мого, то повік я не їстиму м'яса, щоб не спокусити брата свого!

9

¹ Хіба ж я не вільний? Чи ж я не апостол? Хіба я не бачив Ісуса Христа, Господа нашого? Хіба ви, то не справа моя перед Господом? ² Коли я не апостол для інших, то для вас я апостол, ви бо печать мого апостольства в Господі. ³ Оце оборона моя перед тими, хто судить мене. ⁴ Чи ми права не маємо їсти та пити? ⁵ Чи ми права не маємо водити з собою сестру, дружину, як і інші апостоли, і Господні брати, і Кифа? ⁶ Хіба я один і Варнава не маємо права, щоб не працювати? ⁷ Хто коштом своїм коли служить у війську? Або хто виноградника садить, і не їсть з його плоду? Або хто отару пасе, і не їсть молока від отари? ⁸ Чи я тільки по-людському це говорю? Хіба ж і Закон не говорить цього? ⁹ Бо в Законі Мойсеєвім писано: Не в'яжи рота волів, що молотить. Хіба за волів Бог турбується? ¹⁰ Чи говорить Він зовсім для нас? Для нас, бо написано, що з надією мусить орати орач, а молотник молотити з надією мати частку в своїм сподіванні. ¹¹ Коли ми сіяли вам духовне, чи ж велика то річ, як пожнемо ми ваше тілесне? ¹² Як право на вас мають інші, то тим більше ми. Але ми не вжили цього права, та все терпимо, аби перешкоди якої Христовій Євангелії ми не вчинили. ¹³ Хіба ви не знаєте, що священнослужителі від

святині годуються? Що ті, хто служить вівтареві, із вівтаря мають частку? ¹⁴ Так і Господь наказав проповідникам Євангелії жити з Євангелії. ¹⁵ Але з того нічого не вжив я. А цього не писав я для того, щоб для мене так було. Бо мені краще вмерти, аніж щоб хто знівечив хвалу мою! ¹⁶ Бо коли я звіщаю Євангелію, то нема чим хвалитись мені, це бо повинність моя. І горе мені, коли я не звіщаю Євангелії! ¹⁷ Тож коли це роблю добровільно, я маю нагороду; коли ж недобровільно, то виконую службу доручену. ¹⁸ Яка ж нагорода мені? Та, що, благовістячи, я безкорисливо проповідував Христову Євангелію, не використовуючи особистих прав щодо благовістя. ¹⁹ Від усіх бувши вільний, я зробився рабом для всіх, щоб найбільше придбати. ²⁰ Для юдеїв я був, як юдей, щоб юдеїв придбати; для підзаконних був, як підзаконний, хоч сам підзаконним не бувши, щоб придбати підзаконних. ²¹ Для тих, хто без Закону, я був беззаконний, не бувши беззаконний Богові, а законний Христові, щоб придбати беззаконних. ²² Для слабих, як слабий, щоб придбати слабих. Для всіх я був усе, щоб спасти бодай деяких. ²³ А це я роблю для Євангелії, щоб стати її спілником. ²⁴ Хіба ви не знаєте, що ті, хто на перегонах біжить, усі біжать, але нагороду приймає один? Біжіть так, щоб одержали ви! ²⁵ І кожен змагун від усього стримується; вони ж щоб тлінний прийняти вінок, але ми щоб нетлінний. ²⁶ Тож біжу я не так, немов на непевне, борюся не так, немов би повітря б'ючи. ²⁷ Але вмертвляю й неволю я тіло своє, щоб, звіщаючи іншим, не стати самому негідним.

10

¹ Не хочу я, браття, щоб ви не знали, що під хмарою всі отці наші були, і всі перейшли через море, ² і всі охристилися в хмарі та в морі в Мойсея, ³ і всі їли ту саму поживу духовну, ⁴ і пили всі той самий духовний напій, бо пили від духовної скелі, що йшла вслід за ними, а та скеля був Христос! ⁵ Але їх багатьох не вповодовив був Бог, бо понищив Він їх у пустині. ⁶ А це були приклади нам, щоб ми пожадливі на зле не були, як були пожадливі й вони. ⁷ Не будьте також ідолянами, як деякі з них, як написано: Люди сіли, щоб їсти та пити, і встали, щоб грати. ⁸ Не станьмо чинити блуду, як деякі з них блудодіяли, і полягло їх одного дня двадцять три тисячі. ⁹ Ані не випробовуймо Христа, як деякі з них випробовували, та й від зміїв загинули. ¹⁰ Ані не нарікайте, як деякі з них нарікали, і загинули від погубителя. ¹¹ Усе це трапилось з ними, як приклади, а написане нам на науку, бо за нашого часу кінець віку прийшов. ¹² Тому то, хто думає, ніби стоїть він, нехай стережеться, щоб не впасти! ¹³ Досягла вас спроба не інша, тільки людська; але вірний Бог, Який не попустить, щоб ви випробовувалися більше, ніж можете, але при спробі й полегшення дасть, щоб знести могли ви її. ¹⁴ Тому, мої

любі, утікайте від служіння ідолам. ¹⁵ Кажу, як розумним; судіть самі, що кажу я. ¹⁶ Чаша благословення, яку благословляємо, чи не спільнота то крові Христової? Хліб, який ломимо, чи не спільнота він тіла Христового? ¹⁷ Тому що один хліб, тіло одне нас багато, бо ми всі спільники хліба одного. ¹⁸ Погляньте на Ізраїля за тілом: чи ж ті, що жертви їдять, не спільники вівтаря? ¹⁹ Тож що я кажу? Що ідольська жертва є щось? Чи що ідол є щось? ²⁰ Ні, але те, що в жертву приносять, демонам, а не Богові в жертву приносять. Я ж не хочу, щоб ви спільниками для демонів стали. ²¹ Бо не можете пити чаші Господньої та чаші демонської; не можете бути спільниками Господнього столу й столу демонського. ²² Чи ми дратуватимем Господа? Хіба ми потужніші за Нього? ²³ Усе мені можна, та не все на пожиток. Усе мені можна, та будує не все! ²⁴ Нехай не шукає ніхто свого власного, але кожен для ближнього! ²⁵ Їжте все, що на ятках м'ясних продається, за сумління зовсім не турбуючись, ²⁶ Бо Господня земля, і все, що на ній! ²⁷ Як покличе вас хтось із невіруючих, і ви захочете піти, їжте все, що дадуть вам, за сумління зовсім не турбуючись. ²⁸ Коли ж скаже вам хтось: Це ідольська жертва, не їжте тоді через того, хто сказав, та через сумління! ²⁹ Говорю ж не про власне сумління, але іншого, чого б моя воля судилась сумлінням чужим? ³⁰ Коли я стаю спільником їжі з подякою, чому мене зневажають за те, за що дякую я? ³¹ Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єте, або коли інше що робите, усе на Божу славу робіть! ³² Не робіть спокуси юдеям та гелленам, та Церкві Божій, ³³ як догоджую й я всім у всьому, не шукаючи в тому пожитку свого, але пожитку для багатьох, щоб спаслися вони.

11

¹ Будьте наслідувачами мене, як і я Христа! ² Похваляю ж вас, браття, що ви все моє пам'ятаєте, і захуєте так передання, як я вам передав. ³ Хочу ж я, щоб ви знали, що всякому чоловікові голова Христос, а жінці голова чоловік, голова ж Христові Бог. ⁴ Кожен чоловік, що молиться чи пророкує з головою покритою, осоромлює він свою голову. ⁵ І кожна жінка, що молиться чи пророкує з головою відкритою, осоромлює тим свою голову, бо це є те саме, як була б вона виголена. ⁶ Бо коли жінка не покривається, хай стриждеться вона; коли ж жінці сором стригтися чи голитися, нехай покривається! ⁷ Отож, чоловік покривати голови не повинен, бо він образ і слава Бога, а жінка чоловікові слава. ⁸ Бо чоловік не походить від жінки, але жінка від чоловіка, ⁹ не створений бо чоловік ради жінки, але жінка ради чоловіка. ¹⁰ Тому жінка повинна мати на голові знака влади над нею, ради Анголів. ¹¹ Одначе в Господі ані чоловік без жінки, ані жінка без чоловіка. ¹² Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку; а все від Бога. ¹³ Поміркуйте самі між собою, чи

пристойне воно, щоб жінка молилася Богові непокрита? ¹⁴ Чи ж природа сама вас не вчить, що коли чоловік запускає волосся, то безчестя для нього? ¹⁵ Коли ж жінка косу запускає, це слава для неї, бо замість покривала дана коса їй. ¹⁶ Коли ж хто сперечатися хоче, ми такого звичаю не маємо, ані Церкви Божі. ¹⁷ Пропонуючи це вам, я не хвалю, що збираєтесь ви не на ліпше, а на гірше. ¹⁸ Бо найперше, я чую, що як сходитесь ви на збори, то між вами бувають поділення, у що часті я й вірю. ¹⁹ Бо мусять між вами й поділи бути, щоб відкрились між вами й досвідчені. ²⁰ А далі, коли ви збираєтесь разом, то не на те, щоб їсти Господню Вечерю. ²¹ Бо кожен спішить з'їсти власну вечерю, і один голодує, а другий впивається. ²² Хіба ж ви не маєте хат, щоб їсти та пити? Чи ви зневажаєте Божу Церкву, і осоромлюєте немаючих? Що маю сказати вам? Чи за це похвалю вас? Не похвалю! ²³ Бо прийняв я від Господа, що й вам передав, що Господь Ісус ночі тієї, як виданий був, узяв хліб, ²⁴ подяку віддав, і переломив, і сказав: Прийміть, споживайте, це тіло Мое, що за вас ломається. Це робіть на спомин про Мене! ²⁵ Так само і чашу взяв Він по Вечері й сказав: Ця чаша Новий Заповіт у Моїй крові. Це робіть, коли тільки будете пити, на спомин про Мене! ²⁶ Бо кожного разу, як будете їсти цей хліб та чашу цю пити, смерть Господню звіщаєте, аж доки Він прийде. ²⁷ Тому то, хто їстиме хліб цей чи питиме чашу Господню негідно, буде винний супроти тіла та крові Господньої! ²⁸ Нехай же людина випробовує себе, і так нехай хліб їсть і з чаші хай п'є. ²⁹ Бо хто їсть і п'є негідно, не розважаючи про тіло, той суд собі їсть і п'є! ³⁰ Через це поміж вами багато недужих та хворих, і багато-хто заснули. ³¹ Бо коли б ми самі судили себе, то засуджені ми не були б. ³² Та засуджені від Господа, караємося, щоб нас не засуджено з світом. ³³ Ось тому, мої браття, сходячись на поживу, чекайте один одного. ³⁴ А коли хто голодний, нехай вдома він їсть, щоб не сходилися ви на осуд. А про інше, як прийду, заряджу.

12

¹ А щодо духовних дарів, то не хочу я, браття, щоб не відали ви. ² Знаєте, що коли ви поганами були, то ходили до німих ідолів, ніби воджено вас. ³ Тому то кажу вам, що ніхто, хто говорить Духом Божим, не скаже: Нехай анатема буде на Ісуса, і не може сказати ніхто: Ісус то Господь, як тільки Духом Святим. ⁴ Є різниця між дарами милости, Дух же той Самий. ⁵ Є й різниця між служіннями, та Господь той же Самий. ⁶ Є різниця й між діями, але Бог той же Самий, що в усіх робить усе. ⁷ І кожному дається виявлення Духа на користь. ⁸ Одному бо Духом дається слово мудрости, а другому слово знання тим же Духом, ⁹ а іншому віра тим же Духом, а іншому дари вздоровлення тим же Духом, ¹⁰ а іншому роблення чуд, а іншому пророкування, а іншому розпізнавання духів, а тому різні мови, а іншому вияснення мов.

11 А все оце чинить один і той Самий Дух, уділяючи кожному осібно, як Він хоче. 12 Бо як тіло одне, але має членів багато, усі ж члени тіла, хоч їх багато, то тіло одне, так і Христос. 13 Бо ми всі одним Духом охрищені в тіло одне, чи то юдеї, чи геллени, чи раби, чи то вільні, і всі ми напоєні Духом одним. 14 Бо тіло не є один член, а багато. 15 Коли скаже нога, що я не від тіла, бо я не рука, то хіба через це не від тіла вона? 16 І коли скаже вухо, що я не від тіла, бо я не око, то хіба через це не від тіла воно? 17 Коли б оком було ціле тіло, то де був би слух? А коли б усе слух, то де був би нюх? 18 Та нині Бог розклав члени в тілі, кожного з них, як хотів. 19 Якби всі одним членом були, то де тіло було б? 20 Отож, тепер членів багато, та тіло одне. 21 Бо око не може сказати руці: Ти мені непотрібна; або голова знов ногам: Ви мені непотрібні. 22 Але члени тіла, що здаються слабші, значно більше потрібні. 23 А тим, що вважаємо їх за зовсім нешановані в тілі, таким честь найбільшу приносимо, і бридкі наші члени отримують пристойність найбільшу, 24 а нашим пристойним того не потрібно. Та Бог змішав тіло, і честь більшу дав нижчому членові, 25 щоб поділення в тілі не було, а щоб члени однаково дбали один про одного. 26 І коли терпить один член, то всі члени з ним терплять; і коли один член пошанований, то всі члени з ним тішаться. 27 І ви тіло Христове, а зосібна ви члени! 28 А інших поставив Бог у Церкві поперше апостолами, подруге пророками, потрете учителями, потім дав сили, також дари вздоровлення, допомоги, управління, різні мови. 29 Чи ж усі апостоли? Чи ж усі пророки? Чи ж усі вчителі? Чи ж усі сили чудодійні? 30 Чи ж усі мають дари вздоровлення? Чи ж мовами всі розмовляють? Чи ж усі виясняють? 31 Тож дбайте ревно про ліпші дари, а я вам покажу путь іще кращу!

13

1 Коли я говорю мовами людськими й ангольськими, та любови не маю, то став я як мідь та дзвінка або бубон гудячий! 2 І коли маю дара пророкувати, і знаю всі таємниці й усе знання, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставляти, та любови не маю, то я ніщо! 3 І коли я роздам усі маетки свої, і коли я віддам своє тіло на спалення, та любови не маю, то пожитку не матиму жадного! 4 Любов довготерпить, любов милосердствує, не заздрить, любов не величається, не надимається, 5 не поводитьсь нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого, 6 не радіє з неправди, але тішиться правдою, 7 усе зносить, вірить у все, сподівається всього, усе терпить! 8 Ніколи любов не перестає! Хоч пророцтва й існують, та припиняться, хоч мови існують, замовкнуть, хоч існує знання, та скасується. 9 Бо ми знаємо частинно, і пророкуємо частинно; 10 коли ж досконале настане, тоді зупиниться те, що частинне. 11 Коли я дитиною був, то я

говорив, як дитина, як дитина я думав, розумів, як дитина. Коли ж мужем я став, то відкинув дитяче. ¹² Отож, тепер бачимо ми ніби у дзеркалі, у загадці, але потім обличчям в обличчя; тепер розумію частинно, а потім пізнаю, як і пізнаний я. ¹³ А тепер залишаються віра, надія, любов, оці три. А найбільша між ними любов!

14

¹ Дбайте про любов, і про духовне пильнуйте, а найбільше щоб пророкувати. ² Як говорить хто чужою мовою, той не людям говорить, а Богові, бо ніхто його не розуміє, і він духом говорить таємне. ³ А хто пророкує, той людям говорить на збудування, і на умовлення, і на розраду. ⁴ Як говорить хто чужою мовою, той буде тільки самого себе, а хто пророкує, той Церкву буде. ⁵ Я ж хочу, щоб мовами говорили всі, а ліпше щоб пророкували: більший бо той, хто пророкує, аніж той, хто говорить мовами, хібащо пояснює, щоб будувалася Церква. ⁶ А тепер, як прийду я до вас, браття, і до вас говорити буду чужою мовою, то який вам користь зроблю, коли не поясню вам чи то відкриттям, чи знанням, чи пророцтвом, чи наукою? ⁷ Бо навіть і речі бездушні, що звук видають, як сопілка чи лютня, коли б не видавали вони різних звуків, як пізнати б тоді, що бринить або грає? ⁸ Бо коли сурма звук невиразний дає, хто до бою готуватись буде? ⁹ Так і ви, коли мовою не подасте зрозумілого слова, як пізнати, що кажете? Ви говоритимете на вітер! ¹⁰ Як багато, наприклад, різних мов є на світі, і жадна з них не без значення! ¹¹ І коли я не знатиму значення слів, то я буду чужинцем промовцеві, і промовець чужинцем мені. ¹² Так і ви, що пильнуєте про духовні дари, дбайте, щоб збагачуватись через них на збудування Церкви! ¹³ Ось тому, хто говорить чужою мовою, нехай молиться, щоб умів вияснити. ¹⁴ Бо коли я молюся чужою мовою, то молиться дух мій, а мій розум без плоду! ¹⁵ Ну, то що ж? Буду молитися духом, і буду молитися й розумом, співатиму духом, і співатиму й розумом. ¹⁶ Бо коли благословлятимеш духом, то як той, що займає місце простої людини, промовить амінь на подяку твою? Не знає бо він, що ти кажеш. ¹⁷ Ти дякуєш добре, але не будується інший. ¹⁸ Дякую Богові моєму, розмовляю я мовами більше всіх вас. ¹⁹ Але в Церкві волю п'ять слів зрозумілих сказати, щоб і інших навчити, аніж десять тисяч слів чужою мовою! ²⁰ Браття, не будьте дітьми своїм розумом, будьте в лихому дітьми, а в розумі досконалими будьте! ²¹ У Законі написано: Іншими мовами й іншими устами Я говоритиму людям оцим, та Мене вони й так не послухають, каже Господь. ²² Отож, мови існують на знак не для віруючих, але для невіруючих, а пророцтво для віруючих, а не для невіруючих. ²³ А як зійдеться Церква вся разом, і всі говоритимуть чужими мовами, і ввійдуть туди й сторонні

чи невіруючі, чи ж не скажуть вони, що біснуєтесь ви? ²⁴ Коли ж усі пророкують, а ввійде якийсь невіруючий чи сторонній, то всі докоряють йому, усі судять його, ²⁵ і так таємниці серця його виявляються, і так він падає ницьма і вклоняється Богові й каже: Бог справді між вами! ²⁶ То що ж, браття? Коли сходитесь ви, то кожен із вас псалом має, має науку, має мову, об'явлення має, має вияснення, нехай буде все це на збудування! ²⁷ Як говорить хто чужою мовою, говоріть по двох, чи найбільше по трьох, і то за чергою, а один нехай перекладає! ²⁸ А коли б не було перекладача, то нехай він у Церкві мовчить, а говорить нехай собі й Богові! ²⁹ А пророки нехай промовляють по двох чи по трьох, а інші нехай розпізнають. ³⁰ Коли ж відкриття буде іншому з тих, хто сидить, нехай перший замовкне! ³¹ Бо можете пророкувати ви всі по одному, щоб училися всі й усі тішилися! ³² І коряться духи пророчі пророкам, ³³ бо Бог не є Богом безладу, але миру. Як по всіх Церквах у святих, ³⁴ нехай у Церкві мовчать жінки ваші! Бо їм говорити не позволено, тільки коритись, як каже й Закон. ³⁵ Коли ж вони хочуть навчитись чогось, нехай вдома питають своїх чоловіків, непристойно бо жінці говорити в Церкві! ³⁶ Хіба вийшло від вас Слово Боже? Чи прийшло воно тільки до вас? ³⁷ Коли хто вважає себе за пророка або за духовного, нехай розуміє, що я пишу вам, бо Господня це заповідь! ³⁸ Коли б же хто не розумів, нехай не розуміє! ³⁹ Отож, браття мої, майте ревність пророкувати, та не бороніть говорити й мовами! ⁴⁰ Але все нехай буде добропристойно і статечно!

15

¹ Звіщаю ж вам, браття, Євангелію, яку я вам благовістив, і яку прийняли ви, в якій і стоїте, ² Якою й спасаєтесь, коли пам'ятаєте, яким словом я благовістив вам, якщо тільки ви ввірували не наосліп. ³ Бо я передав вам найперш, що й прийняв, що Христос був умер ради наших гріхів за Писанням, ⁴ і що Він був похований, і що третього дня Він воскрес за Писанням, ⁵ і що з'явився Він Кифі, потім Дванадцятьом. ⁶ А потім з'явився нараз більше як п'ятистам браттям, що більшість із них живе й досі, а дехто й спочили. ⁷ Потому з'явився Він Якову, опісля усім апостолам. ⁸ А по всіх Він з'явився й мені, мов якому недородкові. ⁹ Я бо найменший з апостолів, що негідний зватись апостолом, бо я переслідував був Божу Церкву. ¹⁰ Та благодаттю Божою я те, що є, і благодать Його, що в мені, не даремна була, але я працював більше всіх їх, правда не я, але Божа благодать, що зо мною вона. ¹¹ Тож чи я, чи вони, ми так проповідуємо, і так ви ввірували. ¹² Коли ж про Христа проповідується, що воскрес Він із мертвих, як же дехто між вами говорять, що немає воскресення мертвих? ¹³ Як немає ж воскресення мертвих, то й Христос не воскрес! ¹⁴ оли

ж бо Христос не воскрес, то проповідь наша даремна, даремна також віра ваша! ¹⁵ Ми знайшлися б тоді неправдивими свідками Божими, бо про Бога ми свідчили, що воскресив Він Христа, Якого Він не воскресив, якщо не воскресають померлі. ¹⁶ Бо як мертві не воскресають, то й Христос не воскрес! ¹⁷ Коли ж бо Христос не воскрес, тоді віра ваша даремна, ви в своїх ще гріхах, ¹⁸ тоді то загинули й ті, що в Христі упокоїлись! ¹⁹ Коли ми надіємося на Христа тільки в цьому житті, то ми найнещасніші від усіх людей! ²⁰ Та нині Христос воскрес із мертвих, первісток серед покійних. ²¹ Смерть бо через людину, і через Людину воскресення мертвих. ²² Бо так, як в Адамі вмирають усі, так само в Христі всі оживуть, ²³ кожен у своєму порядку: первісток Христос, потім ті, що Христові, під час Його приходу. ²⁴ А потому кінець, коли Він передасть царство Богові й Отцеві, коли Він зруйнує всякий уряд, і владу всяку та силу. ²⁵ Бо належить Йому царювати, аж доки Він не покладе всіх Своїх ворогів під ногами Своїми! ²⁶ Як ворог останній смерть знищиться, ²⁷ бо під ноги Його Він усе впокорив. Коли ж каже, що впокорено все, то ясно, що все, окрім Того, Хто впокорив Йому все. ²⁸ А коли Йому все Він упокорить, тоді й Сам Син упокориться Тому, Хто все впокорив Йому, щоб Бог був у всьому все. ²⁹ Бо що зроблять ті, хто христяться ради мертвих? Коли мертві не воскресають зовсім, то нащо вони ради мертвих і христяться? ³⁰ Для чого й ми повсякчас наражаємось на небезпеки? ³¹ Я щодень умираю. Так свідчу, браття, вашою хвалою, що маю її в Христі Ісусі, Господі нашім. ³² Коли я зо звірами боровся в Ефесі, яка мені по-людському користь, коли мертві не воскресають? Будем їсти та пити, бо ми взавтра вмрем!... ³³ Не дайте себе звести, товариство лихе псує добрі звичаї! ³⁴ Протверезіться правдиво, та й не грішіть, бо деякі Бога не знають, говорю вам на сором! ³⁵ Але дехто скаже: Як мертві воскреснуть? І в яким тілі прийдуть? ³⁶ Нерозумний, що ти сієш, те не оживе, як не вмре. ³⁷ І коли сієш, то сієш не тіло майбутнє, але голе зерно, яке трапиться, пшениці або чого іншого, ³⁸ і Бог йому тіло дає, як захоче, і кожному зерняті тіло його. ³⁹ Не кожне тіло однакове тіло, але ж інше в людей, та інше тіло в скотини, та інше тіло в пташок, та інше у риб. ⁴⁰ Є небесні тіла й тіла земні, але ж інша слава небесним, а інша земним. ⁴¹ Інша слава для сонця, та інша слава для місяця, та інша слава для зір, бо зоря від зорі відрізняється славою! ⁴² Так само й воскресення мертвих: сіється в тління, в нетління встає, ⁴³ сіється в неславу, у славі встає, сіється в немочі, у силі встає, ⁴⁴ сіється тіло звичайне, встає тіло духовне. Є тіло звичайне, є й тіло духовне. ⁴⁵ Так і написано: Перша людина Адам став душею живою, а останній Адам то дух оживляючий. ⁴⁶ Та не перше духовне, але звичайне, а потім духовне. ⁴⁷ Перша людина

з землі, земна, друга Людина із неба Господь. ⁴⁸ Який земний, такі й земні, і Який небесний, такі й небесні. ⁴⁹ І, як носили ми образ земного, так і образ небесного будемо носити. ⁵⁰ І це скажу, браття, що тіло й кров посісти Божого Царства не можуть, ані тління нетління не посяде. ⁵¹ Ось кажу я вам таємницю: не всі ми заснемо, та всі перемінимось, ⁵² раптом, як оком змигнути, при останній сурмі: бо засурмить вона і мертві воскреснуть, а ми перемінимось!... ⁵³ Мусить бо тлінне оце зодягнутись в нетління, а смертне оце зодягтися в безсмертя. ⁵⁴ А коли оце тлінне в нетління зодягнеться, і оце смертне в безсмертя зодягнеться, тоді збудеться слово написане: Поглинута смерть перемогою! ⁵⁵ Де, смерте, твоя перемога? Де твоє, смерте, жало? ⁵⁶ Жало ж смерти то гріх, а сила гріха то Закон. ⁵⁷ А Богові дяка, що Він Господом нашим Ісусом Христом перемогу нам дав. ⁵⁸ Отож, брати любі мої, будьте міцні, непохитні, збагачуйтеся завжди в Господньому ділі, знаючи, що ваша праця не марнотна у Господі!

16

¹ А щодо складок на святих, то й ви робіть так, як я постановив для Церков галатійських. ² А першого дня в тижні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться йому, щоб складок не робити тоді, аж коли я прийду. ³ А коли я прийду, тоді тих, кого виберете, тих пошлю я з листами, щоб вони ваш дар любови віднесли до Єрусалиму. ⁴ А коли ж і мені випадатиме йти, то зо мною підуть. ⁵ Я прибуду до вас, коли перейду Македонію, бо проходжу через Македонію. ⁶ А в вас, коли трапиться, я поживу або й перезимую, щоб мене провели ви, куди я піду. ⁷ Не хочу я бачитись з вами тепер мимохідь, але сподіваюся деякий час перебути у вас, як дозволить Господь. ⁸ А в Ефесі пробуду я до П'ятдесятниці, ⁹ бо двері великі й широкі мені відчинилися, та багато противників... ¹⁰ Коли ж прийде до вас Тимофій, то пильнуйте, щоб він був безпечний у вас, бо діло Господнє він робить, як і я. ¹¹ Тому то нехай ним ніхто не погорджує, але відпровадьте його з миром, щоб прийшов він до мене, бо чекаю його з братами. ¹² А щодо брата Аполлоса, то я дуже благав був його, щоб прийшов до вас з братами, та охоти не мав він прибути тепер, але прийде, як матиме час відповідний. ¹³ Пильнуйте, стійте у вірі, будьте мужні, будьте міцні, ¹⁴ хай з любов'ю все робиться в вас! ¹⁵ Благаю ж вас, браття, знаєте ви дім Степанів, що в Ахаї він первісток, і що службі святим присвятились вони, ¹⁶ і ви підкоряйтесь таким, також кожному, хто помагає та працює. ¹⁷ Я тішусь з приходу Степана, і Фортуната, і Ахаїка, бо вашу відсутність вони заступили, ¹⁸ бо вони заспокоїли духа мого й вашого. Тож шануйте таких! ¹⁹ Вітають вас азійські Церкви; Акила й Прискилла з домашньою Церквою їхньою гаряче вітають

у Господі вас. ²⁰ Вітають вас усі брати. Вітайте один одного святим поцілунком. ²¹ Привітання моєю рукою Павловою. ²² Коли хто не любить Господа, нехай буде проклятий! Марана та! ²³ Благодать Господа нашого Ісуса нехай буде з вами! ²⁴ Любов моя з вами всіма у Христі Ісусі, амінь!

2 до коринтян

¹ Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, та брат Тимофій, до Божої Церкви в Коринті, з усіма святими в цілій Ахаї, ² благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! ³ Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя й Бог потіхи всілякої, ⁴ що в усякій скорботі Він нас потішає, щоб змогли потішати й ми тих, що в усякій скорботі знаходяться, тією потіхою, якою потішує Бог нас самих. ⁵ Бо поскільки множуються в нас терпіння Христові, так через Христа й потішення наше множується. ⁶ Бо як терпимо скорботи, то на вашу потіху й спасіння; коли потішаємось, то на вашу потіху в терпінні тих самих страждань, які терпимо й ми. ⁷ А наша надія певна про вас, бо ми знаємо, що ви спільники як у терпіннях, так само і в потісі. ⁸ Бо не хочемо, браття, щоб не відали ви про нашу скорботу, що в Азії трапилась нам, бо над міру й над силу були ми обтяжені, так що ми не надіялися навіть жити. ⁹ Та самі ми в собі мали присуд на смерть, щоб нам не покладати надії на себе, а на Бога, що воскрешує мертвих, ¹⁰ що від смерти такої нас визволив і визволяє, і на Нього й покладаємося, що й ще визволить Він, ¹¹ як поможете разом і ви молитвою за нас, щоб за дар ласки, що нам виявлений багатьма, багато-хто дяку складали за нас. ¹² Бо це нам хвала, свідчення нашого сумління, що в святості й чистості Божій, не в тілесній мудрості, але в Божій благодаті жили ми на світі, особливо ж у вас. ¹³ Бо іншого вам ми не пишемо, тільки те, що читаете та розумієте, а сподіваюсь, що ви й до кінця зрозумієте, ¹⁴ як частинно нас ви й зрозуміли, що ми вам похвала, як і ви нам, у день Господа нашого Ісуса. ¹⁵ І з певністю цією хотів я давніше прийти до вас, щоб мали ви благодать удруге, ¹⁶ і через вас перейти в Македонію, а з Македонії знову прийти до вас, а ви щоб в Юдею мене відпроварили. ¹⁷ Маючи задум такий, чи я чинив легковажно? Чи те, що задумую, за тілом задумую, щоб було в мене і Так, так, і Ні, ні? ¹⁸ Але вірний Бог, що наше слово до вас не було Так і Ні. ¹⁹ Бо Син Божий Ісус Христос, що ми Його вам проповідували, я й Силуан, і Тимофій, не був Так і Ні, але в Нім було Так. ²⁰ Скільки бо Божих обітниць, то в Ньому Так, і в Ньому Амін, Богові на славу через нас. ²¹ А Той, Хто нас із вами в Христа утверджує, і Хто нас намастив, то Бог, ²² Який і назнаменував нас, і в наші серця дав завдаток Духа. ²³ А я кличу Бога на свідка на душу мою, що я, щадячи вас, не прийшов у Коринт дотепер, ²⁴ не тому, ніби ми беремо владу над вашою вірою, але вашої радості помічники ми, бо ви встояли вірою!

2

¹ А я постановив у собі те, щоб до вас не прийти знов у смутку.
² Бо коли я засмучую вас, то хто той, хто потішить мене, як не той, кого я засмутив? ³ І це саме писав я до вас, щоб, прийшовши, я смутку не мав би від тих, що від них мені тішитися належало, про всіх вас будши певний, що радість моя то радість усіх вас!
⁴ Бо з великого горя та з туги сердечної я написав вам з рясними слізьми не на те, щоб були ви засмучені, але щоб пізнали любов, що в мене її пребагато до вас! ⁵ А як хто засмутив, не мене засмутив, а почасти щоб не пригнітити і всіх вас. ⁶ Досить такому каранню того, що від багатьох, ⁷ через те навпаки, краще простити й потішити, щоб смуток великий його не пожер. ⁸ Через те вас благаю: зміцніть до нього любов! ⁹ Бо на це я й писав, щоб пізнати ваш досвід, чи в усім ви слухняні. ¹⁰ А кому ви прощаєте що, тому й я; бо й я, як простив що кому, то кому я простив, зробив те через вас від Особи Христа, ¹¹ щоб нас сатана не перехитрував, відомі бо нам його задуми! ¹² А коли я прийшов до Троади звіщати Христову Євангелію, і були двері для мене відчинені в Господі, ¹³ не мав я спокою для духа свого, бо я не знайшов був свого брата Тита; але, попросивши з ними, я пішов в Македонію. ¹⁴ А Богові подяка, що Він постійно чинить нас переможцями в Христі, і запашність знання про Себе через нас виявляє на всякому місці! ¹⁵ Ми бо для Бога Христова запашність серед тих, хто спасається, і тих, які гинуть, ¹⁶ для одних бо смертельна запашність на смерть, а для других запашність життєва в життя. І хто здатен на це? ¹⁷ Бо ми не такі, як багато-хто, що Боже Слово фальшують, але ми провіщаємо, як із щирости, як від Бога, перед Богом, у Христі!

3

¹ Чи нам знов зачинати доручувати самих себе? Чи ми потребуємо, як дехто, листів доручальних до вас чи від вас? ² Ви наш лист, написаний у наших серцях, якого всі люди знають і читають! ³ Виявляєте ви, що ви лист Христів, нами вислужений, що написаний не чорнилом, але Духом Бога Живого, не на таблицях камінних, але на тілесних таблицях серця. ⁴ Таку ж певність до Бога ми маємо через Христа, ⁵ не тому, що ми здібні помислити щось із себе, як від себе, але наша здібність від Бога. ⁶ І Він нас зробив бути здатними служителями Нового Заповіту, не букви, а духа, бо буква вбиває, а дух оживляє. ⁷ Коли ж служіння смерті, вирізане на каменях буквами, було таке славне, що Ізраїлеві сини не могли дивитись на обличчя Мойсея, через славу минущу обличчя його, ⁸ скільки ж більш буде в славі те служіння духа! ⁹ Бо як служіння осуду слава, то служіння праведности тим більше багате на славу! ¹⁰ Не прославилося бо прославлене, у цій частині, ради слави, що вона переважає, ¹¹ бо коли славне те, що минає, то багато більш у

славі те, що триває! ¹² Тож, мавши надію таку, ми вживаємо великої сміливости, ¹³ а не як Мойсей, що покривало клав на обличчя своє, щоб Ізраїлеві сини не дивилися на кінець того, що минає. ¹⁴ Але засліпилися їхні думки, бо те саме покривало аж до сьогодні лишилось незняте в читанні Старого Заповіту, бо зникає воно Христом. ¹⁵ Але аж до сьогодні, як читають Мойсея, на їхньому серці лежить покривало, ¹⁶ коли ж вони навернуться до Господа, тоді покривало здіймається. ¹⁷ Господь же то Дух, а де Дух Господній, там воля. ¹⁸ Ми ж відкритим обличчям, як у дзеркало, дивимося всі на славу Господню, і змінємося в той же образ від слави на славу, як від Духа Господнього.

4

¹ Ось тому, мавши за милосердям Божим таке служіння, ми не тратимо відваги, ² але ми відреклися тайного сорому, не ходячи в хитрості та не перекручуючи Божого Слова, але з'явленням правди доручуємо себе кожному сумлінню людському перед Богом. ³ Коли ж наша Євангелія й закрита, то закрита для тих, хто гине, ⁴ для невіруючих, яким бог цього віку засліпив розум, щоб для них не засяло світло Євангелії слави Христа, а Він образ Божий. ⁵ Бо ми не себе самих проповідуємо, але Христа Ісуса, Господа, ми ж самі раби ваші ради Ісуса. ⁶ Бо Бог, що звелів був світлу засяяти з темряви, у серцях наших засяяв, щоб просвітити нам знання слави Божої в Особі Христовій. ⁷ А ми маємо скарб цей у посудинах глиняних, щоб велич сили була Божа, а не від нас. ⁸ У всьому нас тиснуть, та не потиснені ми; ми в важких обставинах, але не впадаємо в розпач. ⁹ Переслідують нас, але ми не полишені; ми повалені, та не погублені. ¹⁰ Ми завсіди носимо в тілі мертвість Ісусову, щоб з'явилося в нашому тілі й життя Ісусове. ¹¹ Бо завсіди нас, що живемо, віддають на смерть за Ісуса, щоб з'явилося Ісусове в нашому смертельному тілі. ¹² Тому то смерть діє в нас, а життя у вас. ¹³ Та мавши того ж духа віри, за написаним: Вірував я, через те говорив, і ми віруємо, тому то й говоримо, ¹⁴ знавши, що Той, Хто воскресив Господа Ісуса, воскресить з Ісусом і нас, і поставить із вами. ¹⁵ Усе бо для вас, щоб благодать, розмножена через багатьох, збагатила подяку на Божу славу. ¹⁶ Через те ми відваги не тратимо, бо хоч нищиться зовнішній наш чоловік, зате день-у-день відновляється внутрішній. ¹⁷ Бо теперішнє легке наше горе достачає для нас у безмірнім багатстві славу вічної ваги, ¹⁸ коли ми не дивимося на видиме, а на невидиме. Бо видиме дочасне, невидиме ж вічне!

5

¹ Знаємо бо, коли земний мешкальний намет наш зруйнується, то маємо будівлю від Бога на небі, дім нерукотворний та вічний. ² Тому то й зідхаємо, бажаючи приодягтися будівлею нашою, що

з неба, ³ коли б тільки й одягнені ми не знайшлися нагі! ⁴ Бо ми, знаходячися в цьому наметі, зідхаємо під тягарем, бо не хочемо роздягтися, але одягтися, щоб смертне пожерлось життям. ⁵ А Той, Хто на це саме й створив нас, то Бог, що й дав нам завдаток Духа. ⁶ Отож, будвши відважні постійно, та знаючи, що, мавши дім у тілі, ми не перебуваємо в домі Господньому, ⁷ бо ходимо вірою, а не видінням, ⁸ ми ж відважні, і бажаємо краще покинути дім тіла й мати дім у Господа. ⁹ Тому ми й пильнуємо, чи застаємося в домі тіла, чи виходимо з дому, бути Йому любими. ¹⁰ Бо мусимо всі ми з'явитися перед судовим престолом Христовим, щоб кожен прийняв згідно з тим, що в тілі робив він, чи добре, чи лихе. ¹¹ Отже, відаючи страх Господній, ми людей переконаємо, а Богові явні; але маю надію, що й у ваших сумліннях ми явні. ¹² Бо не знову себе ми доручуємо вам, але даємо вам привід хвалитися нами, щоб мали ви що проти тих, що хваляться обличчям, а не серцем. ¹³ Коли бо ми з розуму сходимо, то Богові, коли ж при здоровому розумі, то для вас. ¹⁴ Бо Христова любов спонукує нас, що думають так, що коли вмер Один за всіх, то всі померли. ¹⁵ А вмер Він за всіх, щоб ті, хто живе, не жили вже для себе самих, а для Того, Хто за них був умер і воскрес. ¹⁶ Через те відтепер ми нікого не знаємо за тілом; коли ж і знали за тілом Христа, то тепер ми не знаємо вже! ¹⁷ Тому то, коли хто в Христі, той створіння нове, стародавнє минуло, ото сталося нове! ¹⁸ Усе ж від Бога, що нас примирив із Собою Ісусом Христом і дав нам служіння примирення, ¹⁹ бо Бог у Христі примирив світ із Собою Самим, не зважаючи на їхні провини, і поклав у нас слово примирення. ²⁰ Оце ми як послі замість Христа, ніби Бог благає через нас, благаємо замість Христа: примиріться з Богом! ²¹ Бо Того, Хто не відав гріха, Він учинив за нас гріхом, щоб стали ми Божою правдою в Нім!

6

¹ А ми, як співробітники, благаємо, щоб ви Божої благодаті не брали надармо. ² Бо каже: Приємного часу почув Я тебе, і поміг Я тобі в день спасіння! Ось тепер час прийнятний, ось тепер день спасіння! ³ Ні в чому ніякого спотикання не робимо, щоб служіння було бездоганне, ⁴ а в усьому себе виявляємо, як служителів Божих, у великім терпінні, у скорботах, у бідах, у тіснотах, ⁵ у вдарях, у в'язницях, у розрухах, у працях, у недосипаннях, у постах, ⁶ у чистості, у розумі, у лагідності, у доброті, у Дусі Святій, у нелицемірній любові, ⁷ у слові істини, у силі Божій, зо зброєю правди в правиці й лівиці, ⁸ через славу й безчестя, через ганьбу й хвалу, як обманці, але ми правдиві; ⁹ як незнані, та познані, як умираючі, та ось ми живі; як карані, та не забиті; ¹⁰ як сумні, але завжди веселі; як убогі, але багатіх ми збагачуємо; як ті, що нічого не мають, але всім

володіємо. ¹¹ Уста наші відкрились до вас, коринтяни, серце наше розширене! ¹² У нас вам не тісно, але тісно вам у ваших серцях! ¹³ Такою ж відплатою говорю, немов дітям розширені будьте й ви! ¹⁴ До чужого ярма не впрягайтесь з невірними; бо що спільного між праведністю та беззаконням, або яка спільність у світла з темрявою? ¹⁵ Яка згода в Христа з белійяаром? Або яка частка вірного з невірним? ¹⁶ Або яка згода поміж Божим храмом та ідолами? Бо ви храм Бога Живого, як Бог прорік: Поселюсь серед них і ходитиму, і буду їм Богом, а вони будуть народом Моїм! ¹⁷ Вийдіть тому з-поміж них та й відлучіться, каже Господь, і не торкайтесь нечистого, і Я вас прийму, ¹⁸ і буду Я вам за Отця, а ви за синів і дочок Мені будете, говорить Господь Вседержитель!

7

¹ Отож, мої любі, мавши ці обітниці, очистьмо себе від усякої нечисти тіла та духа, і творімо святиню у Божім страху! ² Дайте місце для нас! Ми нікого не скривдили, нікого не зіпсували, нікого не ошукали! ³ Говорю не на осуд, бо я перед тим був сказав, що ви в серцях наших, щоб нам із вами чи померти чи жити. ⁴ У мене велика сміливість до вас, велика мені похвала з вас, я повний потіхи, збагачаюся радістю при всякому нашому горі. ⁵ Бо коли ми прийшли в Македонію, тіло наше не мало спочинку ніякого, у всьому бідуючи: назовні бої, страхіття всередині. ⁶ Але Бог, що тішить принижених, потішив нас приходом Тита, ⁷ і не тільки його прибуттям, а й потішенням, що ним він потішився з вас, коли розповідав нам про вашу журбу, про ваш смуток, про вашу горливість до мене, так що я більше тішився. ⁸ Коли я й засмутив вас листом, то не каюся, хоч і каюся був, бо бачу, що той лист засмутив вас, хоч і часово. ⁹ Я радію тепер не тому, що ви засмутились, а що ви засмутились на покаяння, бо ви засмутились для Бога, щоб ні в чому не мати втрати від нас. ¹⁰ Бо смуток для Бога чинить каяття на спасіння, а про нього не жалуємо, а смуток світський чинить смерть. ¹¹ Бо ось саме це, що ви засмутились для Бога, яку пильність велику воно вам зробило, яку оборону, яке обурення, який страх, яке бажання, яку горливість, яку помсту! Ви в усім показали, що чисті ви в справі. ¹² А коли я й писав вам, то не через того, хто кривдить, і не через покривдженого, а щоб виявилася для вас наша пильність про вас перед Богом. ¹³ Тому то потіхою вашою втішились ми, а ще більше зраділи ми радістю Тита, що ви всі заспокоїли духа його. ¹⁴ Бо коли я про вас йому чим похвалився, то не осоромився; але як ми вам говорили все правду, так і наша хвала перед Титом правдива була! ¹⁵ І серце його прихильніше до вас, коли згадує він про покору всіх вас, як його прийняли ви були зо страхом і тремтінням. ¹⁶ Отож, тішуся я, що можу покластись у всьому на вас!

8

¹ Повідомляємо ж вас, браття, про Божу благодать, що дана Церквам македонським, ² що серед великого досвіду горя вони мають радість рясну, і глибоке їхнє убозтво збагатилось багатством їхньої щирости; ³ бо вони добровільні в міру сил своїх, і над силу, засвідчую, ⁴ із ревним благанням вони нас просили, щоб ми прийняли дар та спільність служіння святим. ⁵ І не так, як надіялись ми, але віддали себе перш Господеві та нам із волі Божої, ⁶ щоб ми благали Тита, щоб він, як був перше зачав, так і скінчив би в вас оце добре діло. ⁷ А ви, як у всім, збагачуєтесь: вірою, і словом, і розумом, і всякою пильністю, і вашою любов'ю до нас, щоб збагачувались ви і в благодаті оцій. ⁸ Не кажу це, як наказа, але пильністю інших досвідчую щирість любови й вашої. ⁹ Бо ви знаєте благодать Господа нашого Ісуса Христа, Який, будши багатий, збіднів ради вас, щоб ви збагатились Його убозтвом. ¹⁰ І раду даю вам про це, бо це вам на пожиток, що не тільки чинили, але перші ви стали й бажати з минулого року. ¹¹ А тепер закінчіть роботу, щоб ви, як горливо бажали, так і виконали б у міру можности. ¹² Бо коли є охота, то приємна вона згідно з тим, що хто має, а не з тим, чого хто не має. ¹³ Хай не буде для інших полегша, а тягар для вас, але рівність для всіх. ¹⁴ Часу теперішнього ваш достаток нехай нестаткові їхньому допоможе, щоб і їхній достаток був на ваш нестаток, щоб рівність була, ¹⁵ як написано: Хто мав багато, той не мав зайвини, а хто мало, не мав недостачі. ¹⁶ Та Богові дяка, що Він таку пильність про вас дав у Титове серце, ¹⁷ бо благання прийняв він, але, будши горливий, удався до вас добровільно. ¹⁸ А з ним разом послали ми брата, якого по всіх Церквах хвалять за Євангелію, ¹⁹ і не тільки оце, але вибраний був від Церков бути товаришем нашим у дорозі для благодаті тієї, якій служимо ми на хвалу Самого Господа, ²⁰ остереігаючись того, щоб хто не дорікав нам цим достатком, що ним служимо ми, ²¹ дбаючи про добро не тільки перед Богом, але й перед людьми. ²² А ми з ними послали були брата нашого, про пильність якого ми часто досвідчувались у речах багатьох, який ще пильніший тепер через велике довір'я до вас. ²³ Щодо Тита, то він мій товариш, а ваш співробітник; щождо наших братів вони посланці від Церков, вони слава Христова! ²⁴ Отож, дайте їм доказа своєї любови й нашого хваління вас перед Церквами!

9

¹ А про службу святим мені зайво писати до вас, ² бо відаю вашу охоту, і нею хвалюся за вас македонянам, що Ахая готова з минулого року, а ваша ревність заохотила багатьох. ³ А я послав братів, щоб моя похвала, щодо вас, не даремна була в цім випадкові, але, як казав, щоб були ви приготовані, ⁴ щоб, коли македоняни прийдуть зо мною та знайдуть, що ви неготові,

щоб не осоромитись нам не кажемо вам у цій речі. ⁵ Отож, я надумався, що треба вблагати братів, щоб пішли перше до вас та приготували заздалегідь оголошений ваш щедрий дар, щоб був він приготований, як щедрий дар, а не річ примусова. ⁶ А до цього кажу: Хто скупю сіє, той скупю й жатиме, а хто сіє щедро, той щедро й жатиме! ⁷ Нехай кожен дає, як серце йому призволяє, не в смутку й не з примусу, бо Бог любить того, хто з радістю дає! ⁸ А Бог має силу всякою благодаттю вас збагатити, щоб ви, мавши завжди в усьому всілякий достаток, збагачувалися всяким добрим учинком, ⁹ як написано: Розсипав та вбогим роздав, Його справедливість триває навіки! ¹⁰ А Той, Хто насіння дає сіячеві та хліб на поживу, нехай дасть і примножить ваше насіння, і нехай Він зростить плоди праведности вашої, ¹¹ щоб усім ви збагачувались на всіляку щирість, яка через нас чинить Богові дяку. ¹² Бо діло служіння цього не тільки виповнює недостачі святих, але й багатіє багатьма подяками Богові. ¹³ Досвідченням цього служіння вони хвалять Бога за послух Христовій Євангелії, що ви визнаєте її, та за щирість учасництва з ними й усіма, ¹⁴ вони за вас моляться й тужать по вас із-за дуже великої Божої благодаті на вас. ¹⁵ Дяка Богові за невимовний дар Його!

10

¹ А я сам, Павло, благаю вас лагідністю й ласкавістю Христовою; я, коли присутній слухняний між вами, а не бувши між вами сміливий я супроти вас. ² І благаю, щоб я, прибувши, не осмілився надією, що нею я думаю сміливим бути проти деяких, що про нас вони гадають, ніби ми поступаєм за тілом. ³ Бо ходячи в тілі, не за тілом воюємо ми, ⁴ зброя бо нашого воювання не тілесна, але міцна Богом на зруйнування твердинь, ми руйнуємо задуми, ⁵ і всяке винесення, що підіймається проти пізнання Бога, і полонимо всяке знання на послух Христові, ⁶ і покарати ми готові всякий непослух, коли здійсниться послух ваш. ⁷ Чи на обличчя ви дивитеся? Як хто певний про себе, що Христовий він, нехай думає знов по собі, що як сам він Христовий, так само Христові й ми. ⁸ Бо коли б я ще більш став хвалитися нашою владою, яку дав нам Господь на збудування, а не на зруйнування ваше, то не осоромлюсь. ⁹ Та щоб не здавалось, ніби хочу лякати вас листами. ¹⁰ Бо листи його кажуть важкі та міцні, але особисто присутній слабкий, а мова його незначна, ¹¹ такий нехай знає оце, що які ми на слові в листах, неприсутніми бувши, такі ми й на ділі, присутніми бувши. ¹² Бо не сміємо вважати себе чи рівняти до інших, що самі себе хвалять, вони нерозумно самі себе міряють собою, і рівняють з собою себе. ¹³ Ми ж не будем хвалитись над міру, а в міру мірила, що його Бог призначив на міру для нас, щоб і до нас досягти. ¹⁴ Бо ми не розтягуємося над міру, ніби не досягли ми до вас, бо ми досягли аж до вас із Євангелією

Христовою. ¹⁵ Ми не хвалимось над міру у чужих працях, але маємо надію, що як буде рости ваша віра, то за нашим мірилом сильно звеличимось ми між вами, ¹⁶ щоб і в дальших за вами країнах звіщати Євангелію, а не хвалитись готовим, як це чужі твердять. ¹⁷ А хто хвалиться, нехай хвалиться в Господі! ¹⁸ Бо достойний не той, хто сам себе хвалить, але кого хвалить Господь!

11

¹ О, коли б потерпіли ви трохи безумство мое! Але й терпите ви мене. ² Бо пильную про вас пильністю Божою, заручив бо я вас одному чоловікові, щоб Христові привести вас чистою дівою. ³ Та боюсь я, як змії звів був Єву лукавством своїм, щоб так не попсувалися ваші думки, і ви не вхилилися від простоти й чистоти, що в Христі. ⁴ Коли бо хто прийде й зачне проповідувати про Ісуса іншого, про якого ми не проповідували, або приймете іншого Духа, якого ви не прийняли, або іншу Євангелію, якої ви не прийняли, то радо терпіли б ви те! ⁵ Та думаю я, що нічим не лишаюсь позад передніших апостолів. ⁶ Хоч і неук я словом, але не знанням, та всюди в усьому ми виявлені поміж вами. ⁷ Чи я гріх учинив, себе впокоряючи, щоб підвищити вас, бо я Божу Євангелію благовістив для вас дармо? ⁸ Оббирав я інші Церкви, приймаючи плату для служіння вам. А коли я прийшов до вас і терпів недостачу, то нікого я не обтяжив. ⁹ Бо мій нестаток поповнили брати, що прийшли з Македонії; і в усьому беріг я себе, щоб не бути для вас тягарем, і збережу. ¹⁰ Як правда Христова в мені, так оця похвала не замовчана буде про мене в країнах Ахаї. ¹¹ Для чого? Тому, що я вас не люблю? Відомо те Богові! ¹² А що я роблю, те й робитиму, щоб відтяти причину для тих, хто шукає причини, щоб у тому, чим хваляться, показалися такі, як і ми. ¹³ Такі бо фальшиві апостоли, лукаві робітники, що підроблюються на Христових апостолів. ¹⁴ І не дивно, бо сам сатана прикидається анголом світла! ¹⁵ Отож, не велика це річ, якщо й слуги його прикидаються слугами правди. Буде їхній кінець згідно з учинками їхніми! ¹⁶ Знову кажу: хай ніхто не вважає мене за безумного! А як ні, то прийміть мене бодай як безумного, щоб хоч трохи й я похвалився! ¹⁷ А що я кажу, не кажу того в Господі, але ніби в безумстві у цій частині хвали. ¹⁸ Через те ж, що тілом багато-хто хваляться, то й я похваляюся. ¹⁹ Бо ви терпите радо безумних, самі мудрими будши. ²⁰ Бо ви терпите, коли вас хто неволить, коли хто об'їдає, коли хто обдирає, коли хто підвищується, коли хто по щоках вас б'є. ²¹ На безчестя кажу, що ми ніби стратили сили. Коли хто відважиться чим, то скажу нерозумно відважуюся й я. ²² Євреї вони? То й я. Ізраїльтяни вони? То й я. Насіння вони Авраамове? То й я! ²³ Слуги Христові вони? Говорю нерозумне: більш я! Я був більш у працях, у ранах над міру, частіш у в'язницях, часто при смерті. ²⁴ Від євреїв п'ять

раз я прийняв був по сорок ударів без одного,²⁵ тричі киями бито мене, один раз мене каменували, тричі розбивсь корабель, ніч і день я пробув у глибочині морській;²⁶ у мандрівках я часто бував, бував у небезпеках на річках, у небезпеках розбійничих, у небезпеках свого народу, у небезпеках поган, у небезпеках по містах, у небезпеках на пустині, у небезпеках на морі, у небезпеках між братами фальшивими,²⁷ у виснажуванні та в праці, часто в недосипанні, у голоді й спразі, часто в пості, у холоді та в наготі.²⁸ Окрім зовнішнього, налягають на мене денні повинності й журба про всі Церкви.²⁹ Хто слабує, а я не слабую? Хто спокушується, а я не паляюся?³⁰ Коли треба хвалитись, то немічю я похваляюся.³¹ Знає Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, а Він благословенний навіки, що я не говорю неправди.³² У Дамаску намісник царя Арети стеріг місто Дамаск, щоб схопити мене,³³ але по мурі мене спущено в коші віконцем, і я з рук його втік!

12

¹ Не корисно хвалитись мені, бо я прийду до видінь і об'явлень Господніх.² Я знаю чоловіка в Христі, що він чотирнадцять років тому чи в тілі, не знаю, чи без тіла, не знаю, знає Бог був узятий до третього неба.³ І чоловіка я знаю такого, чи в тілі, чи без тіла, не знаю, знає Бог,⁴ що до раю був узятий, і чув він слова невимовні, що не можна людині їх висловити.⁵ Отаким похваляюся, а собою хвалитись не буду, хіба тільки своїми немочами.⁶ Бо коли я захочу хвалитись, то безумний не буду, бо правду казатиму; але стримуюсь я, щоб про мене хто більш не подумав, ніж бачить у мені або чує від мене.⁷ А щоб я через пребагато об'явлень не величався, то дано мені в тіло колючку, посланця сатани, щоб бив в обличчя мене, щоб я не величався.⁸ Про нього три рази благав я Господа, щоб він відступився від мене.⁹ І сказав Він мені: Досить тобі Моєї благодаті, бо сила Моя здійснюється в немочі. Отож, краще я буду хвалитись своїми немочами, щоб сила Христова вселилася в мене.¹⁰ Тому любо мені перебувати в недугах, у прикростях, у бідах, у переслідуваннях, в утисках через Христа. Коли бо я слабий, тоді я сильний.¹¹ Хвалячися, я став нерозумний, до того мене ви примусили. Бо хвалити мене мали б ви, бо ні в чому я не залишився позад від найперших апостолів, хоч я й ніщо.¹² А ознаки апостола виявилися між вами в усякім терпінні, у знаменах і чудах та в силах.¹³ Що бо є, що ним ви понизилися більше від інших Церков? Хіба те, що я сам тягарем вам не був? Даруйте мені цю провину!¹⁴ Ось утрете готовий прийти я до вас, і не буду для вас тягарем, не шукаю бо вашого я, тільки вас. Не діти повинні збирати маєток батькам, але дітям батьки.¹⁵ Я ж з охотою витрачуся й себе витрачу за душі ваші, хоч що більше люблю вас, то менше я люблений.¹⁶ Та нехай буде так,

тягара я на вас не поклав, але, будвши хитрий, я лукавством від вас брав. ¹⁷ Чи я використував вас через когось із тих, кого до вас посилав? ¹⁸ Ублагав я був Тита, і з ним послав брата. Чи Тит використав вас чим? Хіба ми ходили не в одному дусі? Хіба не одними стопами? ¹⁹ Чи ви знову не думаєте, що виправдуємось перед вами? Перед Богом, у Христі ми говоримо, а все, любі, на вашу будову! ²⁰ Я ж боюся, щоб, прийшовши, не знайшов вас такими, якими не хочу, і щоб мене не знайшли ви таким, якого не хочете, хай не будуть між вами суперечка, заздрість, гніви, обмани, свари, нашепти, пихи, безладдя, ²¹ щоб знову, коли я прийду, не принизив мене поміж вами мій Бог, і щоб мені не оплакувати багатьох, що перше згрішили були, і не покаялися в нечистості, і в перелюбі, і в розпусті, що коїли їх.

13

¹ Оце втрете до вас я йду. Кожна справа хай станеться вироком двох чи трьох свідків. ² Попереджував я й попередую, як у вас був удруге, так тепер неприсутній, отих, що згрішили перед тим, і всіх інших, що коли прийду знову, то я не помилую, ³ через те, що шукаєте доказу, що в мені промовляє Христос, Який не безсилий до вас, але сильний у вас. ⁴ Бо хоч Він був і розп'ятий в немочі, та живий із сили Божої. Так і ми, хоча немічні в Нім, та з Ним будемо жити з Божої сили у вас. ⁵ Випробовуйте самих себе, чи ви в вірі, пізнавайте самих себе. Хіба ви не знаєте самих себе, що Ісус Христос у вас? Хіба тільки, що ви не такі, якими мали б бути. ⁶ Але маю надію, що пізнаєте ви, що ми такі, якими мали б бути. ⁷ І ми молимо Бога, щоб ви не чинили ніякого лиха, не для того, щоб виявились ми досвідчені, а щоб учинили ви добре, а ми будем немов негідні. ⁸ Бо нічого не можемо ми проти правди, а за правду. ⁹ Ми тішимося, коли ми слабі, а ви сильні. Про це й молимося щоб були досконалыми ви! ¹⁰ Ось тому то, відсутній, пишу це, щоб прийшовши, не мав я вчинити суворо за владою, якої Господь мені дав на будовання, а не на руйнування. ¹¹ А накінець, браття, радійте, удосконалюйтесь, тіштеся, будьте однодумні, майте мир, і Бог любови та миру буде з вами! ¹² Вітайте один одного святим поцілунком! ¹³ (13-12) Усі святі вас вітають! ¹⁴ (13-13) Благодать Господа нашого Ісуса Христа, і любов Бога й Отця, і причастя Святого Духа нехай буде зо всіма вами! Амінь.

До галатів

¹ Апостол Павло, поставлений ні від людей, ані від чоловіка, але від Ісуса Христа й Бога Отця, що з мертвих Його воскресив, ² і присутня зо мною вся браття, до Церков галатійських: ³ благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа, ⁴ що за наші гріхи дав Самого Себе, щоб від злого сучасного віку нас визволити, за волею Бога й Отця нашого, ⁵ Йому слава на віки вічні, амінь! ⁶ Дивуюся я, що ви так скоро відхилюєтесь від того, хто покликав Христовою благодаттю вас, на іншу Євангелію, ⁷ що не інша вона, але деякі є, що вас непокоять, і хочуть перевернути Христову Євангелію. ⁸ Але якби й ми або Ангол із неба зачав благовістити вам не те, що ми вам благовістили, нехай буде проклятий! ⁹ Як ми перше казали, і тепер знов кажу: коли хто вам не те благовістить, що ви прийняли, нехай буде проклятий! ¹⁰ Бо тепер чи я в людей шукаю признання чи в Бога? Чи людям дбаю я догоджати? Бо коли б догоджав я ще людям, я не був би рабом Христовим. ¹¹ Звіщаю ж вам, браття, що Євангелія, яку я благовістив, вона не від людей. ¹² Бо я не прийняв, ні навчився її від людини, але відкриттям Ісуса Христа. ¹³ Чули бо ви про моє поступовання перше в юдействі, що Божу Церкву жорстоко я переслідував та руйнував її. ¹⁴ І я перевищував в юдействі багатьох своїх ровесників роду мого, будши запеклим прихильником моїх отцівських передань. ¹⁵ Коли ж Бог, що вибрав мене від утроби матері моєї і покликав благодаттю Своєю, уподобав ¹⁶ виявити мною Сина Свого, щоб благовістив я Його між поганями, я не радився зараз із тілом та кров'ю, ¹⁷ і не відправився в Єрусалим до апостолів, що передо мною були, а пішов я в Арабію, і знову вернувся в Дамаск. ¹⁸ По трьох роках потому пішов я в Єрусалим побачити Кифу, і в нього пробув днів із п'ятнадцять. ¹⁹ А іншого з апостолів я не бачив, крім Якова, брата Господнього. ²⁰ А що вам пишу, ось кажу перед Богом, що я не обманюю! ²¹ Потому пішов я до сирських та кілікійських країн. ²² Церквам же Христовим в Юдеї я знаний не був особисто, ²³ тільки чули вони, що той, що колись переслідував їх, благовістить тепер віру, що колись руйнував був її. ²⁴ І славили Бога вони через мене!

2

¹ Потому, по чотирнадцяти роках, я знову ходив в Єрусалим із Варнавою, взявши й Тита з собою. ² А пішов я за відкриттям. І подав їм Євангелію, що її проповідую між поганями, особливо знатнішим, чи не дарма змагаюся я чи змагався. ³ Але й Тит, що зо мною, будши греком, не був до обрізання змушений. ⁴ А щодо прибулих фальшивих братів, що прийшли підглядати нашу

вільність, яку маємо в Христі Ісусі, щоб нас поневолити, ⁵ то ми їх не послухали ані на хвилию, і не піддалися були, щоб тривала в вас правда Євангелії. ⁶ Щождо тих, що за щось уважають себе, та якими колись вони були, то ні в чому різниці для мене нема, не дивиться Бог на особу людини! Бо ті, що за щось уважають себе, нічого мені не додали, ⁷ але навпаки, побачивши, що мені припоручена Євангелія для необрізаних, як Петрові для обрізаних, ⁸ бо Той, хто помагав Петрові в апостольстві між обрізаними, помагав і мені між поганями, ⁹ і, пізнавши ту благодать, що дана мені, Яків, і Кифа, і Іван, що стовпами вважаються, подали мені та Варнаві правиці спільноти, щоб ми для поган працювали, вони ж для обрізаних, ¹⁰ тільки щоб ми пам'ятали про вбогих, що я й пильнував був чинити таке. ¹¹ Коли ж Кифа прийшов був до Антіохії, то відкрито я виступив супроти нього, заслуговував бо він на осуд. ¹² Бо він перед тим, як прийшли були дехто від Якова, споживав із поганями. А коли прибули, став ховатися та відлучатися, боячися обрізаних. ¹³ А з ним лицемірили й інші юдеї, так що навіть Варнава пристав був до їхнього лицемірства. ¹⁴ А коли я побачив, що не йдуть вони рівно за євангельською правдою, то перед усіма сказав Кифі: Коли ти, будши юдеєм, живеш по-поганському, а не по-юдейському, то нащо поган ти примушуєш жити по-юдейському? ¹⁵ Ми юдеї природою, а не грішники з поган... ¹⁶ А коли ми дізнались, що людина не може бути виправдана ділами Закону, але тільки вірою в Христа Ісуса, то ми ввірували в Христа Ісуса, щоб нам виправдатися вірою в Христа, а не ділами Закону. Бо жадна людина ділами Закону не буде виправдана! ¹⁷ Коли ж, шукаючи виправдання в Христі, ми й самі показалися грішниками, то хіба Христос слуга гріху? Зовсім ні! ¹⁸ Бо коли я будую знов те, що був зруйнував, то самого себе роблю злочинцем. ¹⁹ Бо Законом я вмер для Закону, щоб жити для Бога. Я розп'ятий з Христом. ²⁰ І живу вже не я, а Христос проживає в мені. А що я живу в тілі тепер, живу вірою в Божого Сина, що мене полюбив, і видав за мене Самого Себе. ²¹ Божої благодаті я не відкидаю. Бо коли набувається правда Законом, то надармо Христос був умер!

3

¹ О, ви нерозумні галати! Хто вас звів не коритися правді, вас, яким перед очима Ісус Христос переднакреслений був, як ніби між вами розп'ятий? ² Це одне хочу знати від вас: чи ви прийняли Духа ділами Закону, чи із проповіді про віру? ³ Чи ж ви аж такі нерозумні? Духом почавши, кінчите тепер тілом? ⁴ Чи ви так багато терпіли надармо? Коли б тільки надармо! ⁵ Отже, Той, Хто вам Духа дає й чуда чинить між вами, чи чинить ділами Закону, чи із проповіді про віру? ⁶ Так як Авраам був увірував в Бога, і це залічено за праведність йому. ⁷ Тож знайте, що ті, хто від

віри, то сини Авраамові. ⁸ І Писання, передбачивши, що вірою Бог виправдає поган, благовістило Авраамові: Благословляться в тобі всі народи! ⁹ Тому ті, хто від віри, будуть поблагословлені з вірним Авраамом. ¹⁰ А всі ті, хто на діла Закону покладається, вони під прокляттям. Бо написано: Проклятий усякий, хто не триває в усьому, що написано в книзі Закону, щоб чинити оте! ¹¹ А що перед Богом Законом ніхто не виправдується, то це ясно, бо праведний житиме вірою. ¹² А Закон не від віри, але хто чинитиме те, той житиме ним. ¹³ Христос відкупив нас від прокляття Закону, ставши прокляттям за нас, бо написано: Проклятий усякий, хто висить на дереві, ¹⁴ щоб Авраамове благословення в Ісусі Христі поширилося на поган, щоб обітницю Духа прийняти нам вірою. ¹⁵ Браття, кажу я по-людському: навіть людського затвердженого заповіту ніхто не відкидає та до нього не додає. ¹⁶ А обітниці дані були Авраамові й насінню його. Не говориться: і насінням, як про багатьох, але як про одного: і Насінню твоєму, яке є Христос. ¹⁷ А я кажу це, що заповіту, від Бога затвердженого, Закон, що прийшов по чотириста тридцяти роках, не відкидає, щоб обітницю він зруйнував. ¹⁸ Бо коли від Закону спадщина, то вже не з обітниці; Авраамові ж Бог дарував із обітниці. ¹⁹ Що ж Закон? Він був даний з причини переступів, аж поки прийде Насіння, якому обітниця дана була; він учинений був Анголами рукою посередника. ²⁰ Але посередник не є для одного, Бог же один. ²¹ Отож, чи ж Закон проти Божих обітниць? Зовсім ні! Якби бо був даний Закон, щоб він міг оживляти, то праведність справді була б від Закону! ²² Та все зачинило Писання під гріх, щоб віруючим була дана обітниця з віри в Ісуса Христа. ²³ Але поки прийшла віра, під Законом стережено нас, замкнених до приходу віри, що мала об'явитись. ²⁴ Тому то Закон виховником був до Христа, щоб нам виправдатися вірою. ²⁵ А як віра прийшла, то вже ми не під виховником. ²⁶ Бо ви всі сини Божі через віру в Христа Ісуса! ²⁷ Бо ви всі, що в Христа охристилися, у Христа зодягнулися! ²⁸ Нема юдея, ні грека, нема раба, ані вільного, нема чоловічої статі, ані жіночої, бо всі ви один у Христі Ісусі! ²⁹ А коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці.

4

¹ Тож кажу я: поки спадкоємець дитина, він нічим від раба не різниться, хоч він пан над усім, ² але під опікунами та керівниками знаходиться він аж до часу, що визначив батько. ³ Так і ми, поки дітьми були, то були поневолені стихіями світу. ⁴ Як настало ж виповнення часу, Бог послав Свого Сина, що родився від жони, та став під Законом, ⁵ щоб викупити підзаконних, щоб усиновлення ми прийняли. ⁶ А що ви сини, Бог послав у ваші серця Духа Сина Свого, що викликує: Авва, Отче!

⁷ Тому ти вже не раб, але син. А як син, то й спадкоємець Божий через Христа. ⁸ Та тоді, не знаючи Бога, служили ви тим, що з істоти богами вони не були. ⁹ А тепер, як пізнали ви Бога, чи краще як Бог вас пізнав, як вертаєтесь знов до слабих та вбогих стихій, яким хочете знов, як давніше, служити? ¹⁰ Ви вважаєте пильно на дні та на місяці, і на пори та роки. ¹¹ Я боюся за вас, чи не дармо я працював коло вас?... ¹² Прошу я вас, браття, будьте, як я, бо й я такий самий, як ви. Нічим ви мене не покривдили! ¹³ І знаєте ви, що в немочі тіла я перше звіщав вам Євангелію, ¹⁴ ви ж моєю спокусою в тілі моїм не погордували, і мене не відкинули, але, немов Ангола Божого, ви прийняли мене, як Христа Ісуса! ¹⁵ Тож де ваше тодішнє блаженство? Свідкую бо вам, що якби було можна, то ви вибрали б очі свої та мені віддали б! ¹⁶ Чи ж я став для вас ворогом, правду говорячи вам? ¹⁷ Недобре пильнують про вас, але вас відлучити хочуть, щоб ви пильнували про них. ¹⁸ То добре, пильнувати про добре постійно, а не тільки тоді, як приходжу до вас. ¹⁹ Дітки мої, я знову для вас терплю муки породу, поки образ Христа не відіб'ється в вас! ²⁰ Я хотів би тепер бути в вас та змінити свій голос, бо маю я сумнів за вас. ²¹ Скажіть мені ви, що хочете бути під Законом: чи не слухаетесь ви Закону? ²² Бо написано: Мав Авраам двох синів, одного від рабині, а другого від вільної. ²³ Але той, хто був від рабині, народився за тілом, а хто був від вільної, за обітницею. ²⁴ Розуміти це треба інакше, бо це два заповіти: один від гори Сінай, що в рабство народжує, а він то Агар. ²⁵ Бо Агар то гора Сінай в Арабії, а відповідає сучасному Єрусалимові, який у рабстві з своїми дітьми. ²⁶ А вишній Єрусалим вільний, він мати всім нам! ²⁷ Бо написано: Звеселися, неплідна, ти, що не родиш! Гукай та викликуй ти, що в породі не мучилась, бо в полишеної значно більше дітей, ніж у тієї, що має вона чоловіка! ²⁸ А ви, браття, діти обітниці за Ісаком! ²⁹ Але як і тоді, хто родився за тілом, переслідував тих, хто родився за духом, так само й тепер. ³⁰ Та що каже Писання? Прожени рабиню й сина її, бо не буде спадкувати син рабині разом із сином вільної. ³¹ Тому, браття, не сини ми рабині, але вільної!

5

¹ Христос для волі нас визволив. Тож стійте в ній та не піддавайтесь знову в ярмо рабства! ² Ось я, Павло, кажу вам, що коли ви обрізуєтесь, то нема вам тоді жадної користи від Христа. ³ І свідкую я знову всякому чоловікові, який обрізується, що повинен він виконати весь Закон. ⁴ Ви, що Законом виправдуєтесь, полишилися без Христа, відпали від благодаті! ⁵ Бо ми в душі з віри чекаємо надії праведности. ⁶ Бо сили не має в Христі Ісусі ані обрізання, ані необрізання, але віра, що чинна

любов'ю. ⁷ Бігли ви добре. Хто заборонив вам коритися правді? ⁸ Таке переконання не від Того, Хто вас покликав. ⁹ Трохи розчини квасить усе тісто! ¹⁰ Я в Господі маю надію на вас, що нічого іншого думати не будете ви. А хто вас непокоїть, осуджений буде, хоч би він хто був! ¹¹ Чого ж, браття, мене ще переслідують, коли я обрізання ще проповідую? Тоді спокуса хреста в ніщо обертається! ¹² О, коли б були навіть відсічені ті, хто підбурює вас! ¹³ Бо ви, браття, на волю покликані, але щоб ваша воля не стала приводом догоджати тілу, а любов'ю служити один одному! ¹⁴ Бо весь Закон в однім слові міститься: Люби свого ближнього, як самого себе! ¹⁵ Коли ж ви гризете та їсте один одного, то глядіть, щоб не знищили ви один одного! ¹⁶ І кажу: ходіть за духом, і не вчините пожадливості тіла, ¹⁷ бо тіло бажає противного духові, а дух противного тілу, і супротивні вони один одному, щоб ви чинили не те, чого хочете. ¹⁸ Коли ж дух вас провадить, то ви не під Законом. ¹⁹ Учинки тіла явні, то є: перелюб, нечистість, розпуста, ²⁰ ідолослуження, чари, ворожнечі, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, ересі, ²¹ зазидки, п'янство, гулянки й подібне до цього. Я про це попереджую вас, як і попереджав був, що хто чинить таке, не впаднуть вони Царства Божого! ²² А плід духа: любов, радість, мир, довготерпіння, добрість, милосердя, віра, ²³ лагідність, здержливість: Закону нема на таких! ²⁴ А ті, що Христові Ісусові, розп'яли вони тіло з пожадливостями та з похотями. ²⁵ Коли духом живемо, то й духом ходімо! ²⁶ Не будьмо чванливі, не дражнімо один одного, не завидуймо один одному!

6

¹ Браття, як людина й упаде в який прогріх, то ви, духовні, виправляйте такого духом лагідности, сам себе доглядаючи, щоб не спокусився й ти! ² Носіть тягарі один одного, і так виконаєте закона Христового. ³ Коли бо хто думає, що він щось, будши ніщо, сам себе той обманює. ⁴ Нехай кожен досліджує діло своє, і тоді матиме тільки в собі похвалу, а не в іншому! ⁵ Бо кожен нестиме свій власний тягар! ⁶ А хто слова навчається, нехай ділиться всяким добром із навчаючим. ⁷ Не обманюйтеся, Бог осміяний бути не може. Бо що тільки людина посіє, те саме й пожне! ⁸ Бо хто сіє для власного тіла свого, той від тіла тління пожне. А хто сіє для духа, той від духа пожне життя вічне. ⁹ А роблячи добре, не знуджуймося, бо часу свого пожнемо, коли не ослабнемо. ¹⁰ Тож тому, поки маємо час, усім робімо добро, а найбільш одновірним! ¹¹ Погляньте, якими великими буквами я написав вам своєю рукою! ¹² Усі ті, хто бажає хвалитися тілом, змушують вас обрізуватися, щоб тільки вони не були переслідувані за хреста Христового. ¹³ Бо навіть і ті, хто обрізується, самі не зберігають

Закона, а хочуть, щоб ви обрізувались, щоб хвалитися їм вашим тілом. ¹⁴ А щодо мене, то нехай нічим не хвалюся, хіба тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, що ним розп'ятий світ для мене, а я для світу. ¹⁵ Бо сили немає ані обрізання, ані необрізання, а створіння нове. ¹⁶ А всі ті, хто піде за цим правилом, мир та милість на них, і на Ізраїля Божого! ¹⁷ Зрештою, хай ніхто не турбує мене, бо ношу я Ісусові рани на тілі своїм!... ¹⁸ Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з духом вашим, браття! Амінь.

До ефесян

¹ Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, святим, що в Ефесі, і вірним у Христі Ісусі, ² нехай буде вам благодать та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! ³ Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що нас у Христі поблагословив усяким благословенням духовним у небесах, ⁴ так як вибрав у Ньому Він нас перше заложення світу, щоб були перед Ним ми святі й непорочні, у любові, ⁵ призначивши наперед, щоб нас усиновити для Себе Ісусом Христом, за вподобанням волі Своєї, ⁶ на хвалу слави благодаті Своєї, якою Він обдарував нас в Улюбленім, ⁷ що маємо в Ньому відкуплення кров'ю Його, прощення провин, через багатство благодаті Його, ⁸ яку Він намножив у нас у всякій премудрості й розважності, ⁹ об'явивши нам таємницю волі Своєї за Своїм уподобанням, яке постановив у Самому Собі, ¹⁰ для урядження виповнення часів, щоб усе об'єднати в Христі, що на небі, і що на землі. ¹¹ У Нім, що в Нім стали ми й спадкоємцями, будвши призначені наперед постановою Того, Хто все чинить за радою волі Своєї, ¹² щоб на хвалу Його слави були ми, що перше надіялися на Христа. ¹³ У Ньому й ви, як почули були слово істини, Євангелію спасіння свого, та в Нього й увірували, запечатані стали Святим Духом обітниці, ¹⁴ Який є завдаток нашого спадку, на викуп здобутого, на хвалу Його слави! ¹⁵ Тому й я, прочувши про вашу віру в Господа Ісуса, і про любов до всіх святих, ¹⁶ не перестаю за вас дякувати, і в молитвах своїх за вас згадую, ¹⁷ щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам Духа премудрости та відкриття для пізнання Його, ¹⁸ просвітив очі вашого серця, щоб ви зрозуміли, до якої надії Він вас закликає, і який багатий Його славний спадок у святих, ¹⁹ і яка безмірна велич Його сили в нас, що віруємо за виявленням потужної сили Його, ²⁰ яку виявив Він у Христі, воскресивши із мертвих Його, і посадивши на небі праворуч Себе, ²¹ вище від усякого уряду, і влади, і сили, і панування, і всякого ймення, що назване не тільки в цім віці, але й у майбутньому. ²² І все впокорив Він під ноги Йому, і Його дав найвище за все за Голову Церкви, ²³ а вона Його тіло, повня Того, що все всім наповняє!

2

¹ І вас, що мертві були через ваші провини й гріхи, ² в яких ви колись проживали за звичаєм віку цього, за волею князя, що панує в повітрі, духа, що працює тепер у неслухняних, ³ між якими й усі ми проживали колись у пожадливостях нашого тіла, як чинили волю тіла й думок, і з природи були дітьми гніву, як

і інші, ⁴ Бог же, багатий на милосердя, через Свою превелику любов, що нею Він нас полюбив, ⁵ і нас, що мертві були через прогріхи, оживив разом із Христом, спасені ви благодаттю, ⁶ і разом із Ним воскресив, і разом із Ним посадив на небесних місцях у Христі Ісусі, ⁷ щоб у наступних віках показати безмірне багатство благодаті Своєї в доброті до нас у Христі Ісусі. ⁸ Бо спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, ⁹ не від діл, щоб ніхто не хвалився. ¹⁰ Бо ми Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували. ¹¹ Отож, пам'ятайте, що ви, колись тілом погани, що вас так звані рукотворно обрізані на тілі звуть необрізаними, ¹² що ви того часу були без Христа, відлучені від громади ізраїльської, і чужі заповітам обітниць, не мавши надії й без Бога на світі. ¹³ А тепер у Христі Ісусі ви, що колись далекі були, стали близькі Христовою кров'ю. ¹⁴ Він бо наш мир, що вчинив із двох одне й зруйнував серединну перегороду, ворожнечу, Своім тілом, ¹⁵ Він Своєю наукою знищив Закона заповідей, щоб з обох збудувати Собою одного нового чоловіка, мир чинивши, ¹⁶ і хрестом примирити із Богом обох в однім тілі, ворожнечу на ньому забивши. ¹⁷ І, прийшовши, Він благовістив мир вам, далеким, і мир близьким, ¹⁸ бо обоє Ним маємо приступ у Дусі однім до Отця. ¹⁹ Отже, ви вже не чужі й не приходьки, а співгороджани святим, і домашні для Бога, ²⁰ збудовані на основі апостолів і пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос, ²¹ що на ньому вся будівля, улад побудована, росте в святий храм у Господі, ²² що на ньому і ви разом будуєтеся Духом на оселю Божу.

3

¹ Через це я, Павло, є в'язень Ісуса Христа за вас, поган, ² якщо ви тільки чули про зарядження Божої благодаті, що для вас мені дана. ³ Бо мені відкриттям об'явилась була таємниця, як писав я вам коротко вище, ⁴ з чого можете ви, читаючи, пізнати мое розуміння таємниці Христової. ⁵ А вона за інших поколінь не була оголошена людським синам, як відкрилась тепер через Духа Його святим апостолам і пророкам, ⁶ що погани співспадкоємці, і одне тіло, і співчасники Його обітниць в Христі Ісусі через Євангелію, ⁷ якій служителем я став через дар благодаті Божої, що дана мені чином сили Його. ⁸ Мені, найменшому від усіх святих, дана була оця благодать, благовістити поганам недосліджене багатство Христове, ⁹ та висвітлити, що то є зарядження таємниці, яка від віків захована в Бозі, Який створив усе, ¹⁰ щоб тепер через Церкву була оголошена початкам та владам на небі найрізніша мудрість Божа, ¹¹ за відвічної постанови, яку Він учинив у Христі Ісусі, Господі нашім, ¹² в Якім маємо відвагу та доступ у надії через

віру в Нього. ¹³ Тому то благаю я вас не занепадати духом через терпіння моє через вас, бо воно ваша слава. ¹⁴ Для того схиляю коліна свої перед Отцем, ¹⁵ що від Нього має ймення кожен рід на небі й на землі, ¹⁶ щоб Він дав вам за багатством слави Своєї силою зміцнитися через Духа Його в чоловікові внутрішнім, ¹⁷ щоб Христос через віру замешкав у ваших серцях, щоб ви, закорінені й основані в любові, ¹⁸ змогли зрозуміти зо всіма святими, що то ширина й довжина, і глибина й вишина, ¹⁹ і пізнати Христову любов, яка перевищує знання, щоб були ви наповнені всякою повнотою Божою. ²⁰ А Тому, Хто може зробити значно більш над усе, чого просимо або думаємо, силою, що діє в нас, ²¹ Тому слава в Церкві та в Христі Ісусі на всі покоління на вічні віки. Амінь.

4

¹ Отож, благаю вас я, в'язень у Господі, щоб ви поводитися гідно покликання, що до нього поликано вас, ² зо всякою покорою та лагідністю, з довготерпінням, у любові терплячи один одного, ³ пильнуючи зберігати єдність духа в союзі миру. ⁴ Одне тіло, один дух, як і були ви покликані в одній надії вашого покликання. ⁵ Один Господь, одна віра, одне хрищення, ⁶ один Бог і Отець усіх, що Він над усіма, і через усіх, і в усіх. ⁷ А кожному з нас дана благодать у міру дару Христового. ⁸ Тому й сказано: Піднявшись на висоту, Ти полонених набрав і людям дав дари! ⁹ А те, що піднявся був, що то, як не те, що перше й зійшов був до найнижчих місць землі? ¹⁰ Хто зійшов був, Той саме й піднявся високо над усі небеса, щоб наповнити все. ¹¹ І Він, отож, настановив одних за апостолів, одних за пророків, а тих за благовісників, а тих за пастирів та вчителів, ¹² щоб приготувати святих на діло служби для збудування тіла Христового, ¹³ аж поки ми всі не досягнемо з'єднання віри й пізнання Сина Божого, Мужа досконалого, у міру зросту Христової повноти, ¹⁴ щоб більш не були ми малолітками, що хитаються й захоплюються від усякого вітру науки за людською оманною та за лукавством до хитрого блуду, ¹⁵ щоб були ми правдомовні в любові, і в усьому зростали в Нього, а Він Голова, Христос. ¹⁶ А з Нього все тіло, складене й зв'язане всяким допоміжним суглобом, у міру чинности кожного окремого члена, чинить зріст тіла на будування самого себе любов'ю. ¹⁷ Отже, говорю я це й свідкую в Господі, щоб ви більш не поводитися, як поведяться погани в марноті свого розуму, ¹⁸ вони запаморочені розумом, відчужені від життя Божого за нецтвом, що в них, за стверділість їхніх сердець, ¹⁹ вони отупіли й віддалися розпусті, щоб чинити всяку нечисть із зажерливістю. ²⁰ Але ви не так пізнали Христа, ²¹ якщо ви чули про Нього, і навчилися в Нім, бо правда в Ісусі, ²² щоб відкинути, за першим поступованням, старого чоловіка, який зотліває в звабливих пожадливістях, ²³ та відновлятися духом

вашого розуму, ²⁴ і зодягнутися в нового чоловіка, створеного за Богом у справедливості й святості правди. ²⁵ Тому то, неправду відкинувши, говоріть кожен правду до свого ближнього, бо ми члени один для одного. ²⁶ Гнівайтесь, та не грішіть, сонце нехай не заходить у вашому гніві, ²⁷ і місця дияволіві не давайте! ²⁸ Хто крав, нехай більше не краде, а краще нехай працює та чинить руками своїми добро, щоб мати подати нужденному. ²⁹ Нехай жадне слово гниле не виходить із уст ваших, але тільки таке, що добре на потрібне збудування, щоб воно подало благодать тим, хто чує. ³⁰ І не засмучуйте Духа Святого Божого, Яким ви запечатані на день викупу. ³¹ Усяке подратування, і гнів, і лютість, і крик, і лайка нехай буде взято від вас разом із усякою злобою. ³² А ви один до одного будьте ласкаві, милостиві, прощаючи один одному, як і Бог через Христа вам простив!

5

¹ Отже, будьте наслідувачами Богові, як улюблені діти, ² і поведіться в любові, як і Христос полюбив вас, і видав за нас Самого Себе, як дар і жертву Богові на приємні пахощі. ³ А розпуста та нечисть усяка й зажерливість нехай навіть не згадуються поміж вами, як личить святим, ⁴ і гидота, і марнословство або жарти, що непристойні вам, але краще дякування. ⁵ Знайте бо це, що жаден розпусник, чи нечистий, або зажерливий, що він ідолянин, не має спадку в Христовому й Божому Царстві! ⁶ Нехай вас не зводить ніхто словами марнотними, бо гнів Божий приходить за них на неслухняних, ⁷ тож не будьте їм спільниками! ⁸ Ви бо були колись темрявою, тепер же ви світло в Господі, поведіться, як діти світла, ⁹ бо плід світла знаходиться в кожній доброті, і праведності, і правді. ¹⁰ Допевняйтеся, що приємне для Господа, ¹¹ і не беріть участі в неплідних ділах темряви, а краще й докоряйте. ¹² Бо соромно навіть казати про те, що роблять вони потаємно! ¹³ Усе ж те, що світлом докоряється, стає явне, бо все, що явне стає, то світло. ¹⁴ Через це то й говорять: Сплячий, вставай, і воскресни із мертвих, і Христос освітлить тебе! ¹⁵ Отож, уважайте, щоб поводитися обережно, не як немудрі, але як мудрі, ¹⁶ використовуючи час, дні бо лукаві! ¹⁷ Через це не будьте нерозумні, але розумійте, що є воля Господня. ¹⁸ І не впивайтесь вином, в якому розпуста, але краще наповнюйтесь Духом, ¹⁹ розмовляючи поміж собою псалмами, і гімнами, і піснями духовними, співаючи й граючи в серці своєму для Господа, ²⁰ дякуючи завжди за все Богові й Отцеві в Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, ²¹ корячися один одному у Христовім страху. ²² Дружини, коріться своїм чоловікам, як Господеві, ²³ бо чоловік голова дружини, як і Христос Голова Церкви, Сам Спаситель тіла! ²⁴ І як кориться Церква Христові, так і дружини

своїм чоловікам у всьому. ²⁵ Чоловіки, любіть своїх дружин, як і Христос полюбив Церкву, і віддав за неї Себе, ²⁶ щоб її освятити, очистивши водняним купелем у слові, ²⁷ щоб поставити її Собі славною Церквою, що не має плями чи вади, чи чогось такого, але щоб була свята й непорочна! ²⁸ Чоловіки повинні любити дружин своїх так, як власні тіла, бо хто любить дружину свою, той любить самого себе. ²⁹ Бо ніколи ніхто не зненавидів власного тіла, а годує та гріє його, як і Христос Церкву, ³⁰ бо ми члени Тіла Його від тіла Його й від костей Його! ³¹ Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, і будуть обоє вони одним тілом. ³² Ця таємниця велика, а я говорю про Христа та про Церкву! ³³ Отже, нехай кожен зокрема із вас любить так свою дружину, як самого себе, а дружина нехай боїться свого чоловіка!

6

¹ Діти, слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливо!
² Шануй свого батька та матір це перша заповідь з обітницею,
³ щоб добре велося тобі, і щоб ти був на землі довголітній! ⁴ А батьки, не дратуйте дітей своїх, а виховуйте їх в напаминанні й остереженні Божому! ⁵ Раби, слухайтеся тілесних панів зо страхом і тремтінням у простоті серця вашого, як Христа! ⁶ Не працюйте тільки про людське око, немов чоловіковгодники, а як раби Христові, чиніть від душі волю Божу, ⁷ служіть із зичливістю, немов Господеві, а не людям! ⁸ Знайте, що кожен, коли зробить що добре, те саме одержить від Господа, чи то раб, чи то вільний.
⁹ А пани, чиніть їм те саме, занегайте погрози, знайте, що для вас і для них є на небі Господь, а Він на обличчя не дивиться!
¹⁰ Нарешті, мої брати, зміцняйтеся Господом та могутністю сили Його! ¹¹ Зодягніться в повну Божу зброю, щоб могли ви стати проти хитрощів диявольських. ¹² Бо ми не маємо боротьби проти крові та тіла, але проти початків, проти влади, проти світоправителів цієї темряви, проти піднебесних духів злоби.
¹³ Через це візьміть повну Божу зброю, щоб могли ви дати опір дня злого, і, все виконавши, витримати. ¹⁴ Отже, стійте, підперезавши стегна свої правдою, і зодягнувшись у броню праведности, ¹⁵ і взувши ноги в готовість Євангелії миру. ¹⁶ А найбільш над усе візьміть щита віри, яким зможете погасити всі огненні стріли лукавого. ¹⁷ Візьміть і шолома спасіння, і меча духовного, який є Слово Боже. ¹⁸ Усякою молитвою й благанням кожного часу моліться духом, а для того пильнуйте з повною витривалістю та молитвою за всіх святих, ¹⁹ і за мене, щоб дане було мені слово відкрити уста свої, і зо сміливістю провіщати таємницю Євангелії, ²⁰ для якої посол я в кайданах, щоб сміливо про неї звіщати, як належить мені. ²¹ А щоб знали і ви щось про мене, та що я роблю, то все вам розповість Тихик, улюблений брат і в Господі вірний служитель, ²² якого послав я до вас на це саме, щоб довідалися ви

про нас, і щоб ваші серця він потішив. ²³ Мир братам і любов із вірою від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! ²⁴ Благодать зо всіма, що незмінно люблять Господа нашого Ісуса Христа! Амінь.

До филип'ян

¹ Павло й Тимофій, раби Христа Ісуса, до всіх святих у Христі Ісусі, що знаходяться в Филипах, з єпископами та дияконами: ² благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! ³ Дякую Богові своєму при кожній згадці про вас, ⁴ і завжди в усякій молитві своїй за всіх вас чиню я молитву з radoщами, ⁵ за участь вашу в Євангелії від першого дня аж дотепер. ⁶ Я певний того, що той, хто в вас розпочав добре діло, виконає його аж до дня Христа Ісуса. ⁷ Бо то справедливо мені думати це про всіх вас, бо я маю вас у серці, а ви всі в кайданах моїх, і в обороні, і в утвердженні Євангелії спільники мої в благодаті. ⁸ Бо Бог мені свідок, що тужу я за вами всіма в сердечній любові Христа Ісуса. ⁹ І молюсь я про те, щоб ваша любов примножилася ще більше та більше в пізнанні й усякім дослідженні, ¹⁰ щоб ви досліджували те, що краще, щоб чисті та цілі були Христового дня, ¹¹ наповнені плодів праведности через Ісуса Христа, на славу та на хвалу Богу. ¹² Бажаю ж я, браття, щоб відали ви, що те, що сталось мені, вийшло більше на успіх Євангелії, ¹³ бо в усій преторії та всім іншим стали відомі кайдани мої за Христа. ¹⁴ А багато братів у Господі через кайдани мої посмілилися та ще більше відважилися Слово Боже звіщати безстрашно. ¹⁵ Одні, правда, і через заздрощі та колотнечу, другі ж із доброї волі Христа проповідують; ¹⁶ а інші з любови, знаючи, що я поставлений на оборону Євангелії; ¹⁷ а інші через підступ звіщають Христа нещиро, думаючи, що додадуть тягару до кайданів моїх. ¹⁸ Але що ж? У всякому разі, чи облудно, чи щиро, Христос проповідується, а тим я радію та й буду радіти. ¹⁹ Бо знаю, що це буде мені на спасіння через вашу молитву й допомогу Духа Ісуса Христа, ²⁰ через чекання й надію мою, що я ні в чому не буду посоромлений, але цілою сміливістю, як завжди, так і тепер Христос буде звеличений у тілі моїм, чи то життям, чи то смертю. ²¹ Бо для мене життя то Христос, а смерть то надбання. ²² А коли життя в тілі то для мене плід діла, то не знаю, що вибрати. ²³ Тягнуть мене одне й друге, хоч я маю бажання померти та бути з Христом, бо це значно ліпше. ²⁴ А щоб полишатися в тілі, то це потрібніш ради вас. ²⁵ І оце знаю певно, що залишусь я, і пробуватиму з вами всіма вам на користь та на радощі в вірі, ²⁶ щоб ваша хвала через мене примножилася в Христі Ісусі, коли знову прийду я до вас. ²⁷ Тільки живіть згідно з Христовою Євангелією, щоб, чи прийду я й побачу вас, чи й не бувши почув я про вас, що ви стоїте в однім дусі, борючись однодушно за віру євангельську, ²⁸ і ні в чому не боячися противників; це їм доказ загибелі, вам же спасіння. А

це від Бога! ²⁹ Бо вчинено вам за Христа добродійство, не тільки вірувати в Нього, але і страждати за Нього, ³⁰ маючи таку саму боротьбу, яку ви бачили в мені, а тепер чуєте про мене.

2

¹ Отож, коли є в Христі яка заохота, коли є яка потіха любови, коли є яка спільнота духа, коли є яке серце та милосердя, ² то доповніть радість мою: щоб думали ви одне й те, щоб мали ту саму любов, одну згоду й один розум! ³ Не робіть нічого підступом або з чванливости, але в покорі майте один одного за більшого від себе. ⁴ Нехай кожен дбає не про своє, але кожен і про інших. ⁵ Нехай у вас будуть ті самі думки, що й у Христі Ісусі! ⁶ Він, бувши в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним, ⁷ але Він умалив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подібним до людини; і подобою ставши, як людина, ⁸ Він упокорив Себе, бувши слухняний аж до смерти, і то смерти хресної... ⁹ Тому й Бог повищив Його, та дав Йому Ім'я, що вище над кожне ім'я, ¹⁰ щоб перед Ісусовим Ім'ям вклонялося кожне коліно небесних, і земних, і підземних, ¹¹ і щоб кожен язик визнавав: Ісус Христос то Господь, на славу Бога Отця! ¹² Отож, мої любі, як ви завжди слухняні були не тільки в моїй присутності, але значно більше тепер, у моїй відсутності, зо страхом і тремтінням виконуйте своє спасіння. ¹³ Бо то Бог викликає в вас і хотіння, і чин за доброю волею Своєю. ¹⁴ Робіть усе без нарікання та сумніву, ¹⁵ щоб були ви бездоганні та щирі, невинні діти Божі серед лукавого та розпусного роду, що в ньому ви сяєте, як світла в світі, ¹⁶ додержуючи слово життя на похвалу мені в день Христа, що я біг не надармо, що я працював не надармо. ¹⁷ Та хоч і стаю я жертвою при жертві і при службі вашої віри, я радію та тішуся разом із вами всіма. ¹⁸ Тіштесь тим самим і ви, і тіштесь разом зо мною! ¹⁹ Надіюся в Господі Ісусі незабаром послати до вас Тимофія, щоб і я зміцнів духом, розізнавши про вас. ²⁰ Бо я одnodумця не маю ні одного, щоб щиріше подбав він про вас. ²¹ Усі бо шукають свого, а не Христового Ісусового. ²² Та ви знаєте досвід його, бо він, немов батькові син, зо мною служив для Євангелії. ²³ Отже, маю надію негайно послати цього, як тільки довідаюся, що буде зо мною. ²⁴ Але в Господі маю надію, що й сам незабаром прибуду до вас. ²⁵ Але я вважав за потрібне послати до вас брата Епафродита, свого співробітника та співбойовника, вашого апостола й служителя в потребі моїй, ²⁶ бо він побивався за вами всіма, і сумував через те, що ви чули, що він хворував. ²⁷ Бо смертельно він був хворував. Але змилювався Бог над ним, і не тільки над ним, але й надо мною, щоб я смутку на смуток не мав. ²⁸ Отож, тим швидше послав я його, щоб тішились ви, його знову побачивши, і щоб без смутку я був. ²⁹ Тож

прийміть його в Господі з повною радістю, і майте в пошані таких, ³⁰ бо за діло Христове наблизився був аж до смерти, наражаючи на небезпеку життя, щоб доповнити ваш нестаток служіння для мене.

3

¹ Зрештою, браття мої, радійте у Господі! Писати вам те саме не прикро мені, а для вас це навчальне. ² Стережіться собак, стережіться працівників лихих, стережіться обрізання! ³ Бо обрізання то ми, що служимо Богові духом, а хвалимося Христом Ісусом, і не кладемо надії на тіло, ⁴ хоч і я міг би мати надію на тіло. Як хто інший на тіло надіятись думає, то тим більше я, ⁵ обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїля, з племені Веніяминового, єврей із євреїв, фарисей за Законом. ⁶ Через горливість я був переслідував Церкву, будши невинний, щодо правди в Законі. ⁷ Але те, що для мене було за надбання, те ради Христа я за втрату вважав. ⁸ Тож усе я вважаю за втрату ради переважного познання Христа Ісуса, мого Господа, що я ради Нього відмовився всього, і вважаю все за сміття, щоб придбати Христа, ⁹ щоб знайтися в Нім не з власною праведністю, яка від Закону, але з тією, що з віри в Христа, праведністю від Бога за вірою, ¹⁰ щоб пізнати Його й силу Його воскресення, та участь у муках Його, уподоблюючись Його смерті, ¹¹ аби досягнути якомсь воскресення з мертвих. ¹² Не тому, що я вже досягнув, або вже вдосконалився, але прагну, чи не досягну я того, чим і Христос Ісус досягнув був мене. ¹³ Браття, я себе не вважаю, що я досягнув. Та тільки, забуваючи те, що позаду, і спішачи до того, що попереду, ¹⁴ я женусь до мети за нагородою високого поклику Божого в Христі Ісусі. ¹⁵ Тож усі, хто досконалий, думаймо це; коли ж думаєте ви щось інше, то Бог вам відкриє й це. ¹⁶ Та до чого дійшли ми, поступаймо в тім самім далі. ¹⁷ Будьте до мене подібні, браття, і дивіться на тих, хто поводитьсь так, як маєте ви за взір нас. ¹⁸ Багато бо хто, що про них я вам часто казав, а тепер говорю навіть плачучи, поводяться, як вороги хреста Христового. ¹⁹ Їхній кінець то загибель, шлунок їхній бог, а слава в їхньому соромі... Вони думають тільки про земне! ²⁰ Життя ж наше на небесах, звідки ждемо й Спасителя, Господа Ісуса Христа, ²¹ Який перемінить тіло нашого пониження, щоб стало подібне до славного тіла Його, силою, якою Він може і все підкорити Собі.

4

¹ Отож, мої браття улюблені, за якими так сильно тужу, моя радосте й вінче, так у Господі стійте, улюблені! ² Благаю Еводію, благаю й Синтихію думати однаково в Господі. ³ Так, благаю й тебе, товаришу вірний, допомагай тим, хто в боротьбі за Євангелію помагали мені та Климентові й іншим моїм співробітникам, яких імення записані в Книзі Життя. ⁴ Радійте в

Господі завсіди, і знову кажу: радійте! ⁵ Ваша лагідність хай буде відома всім людям. Господь близько! ⁶ Ні про що не турбуйтеся, а в усьому нехай виявляються Богові ваші бажання молитвою й проханням з подякою. ⁷ І мир Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваші та ваші думки у Христі Ісусі. ⁸ Наостанку, браття, що тільки правдиве, що тільки чесне, що тільки праведне, що тільки чисте, що тільки любе, що тільки гідне хвали, коли яка чеснота, коли яка похвала, думайте про це! ⁹ Чого ви від мене й навчилися, і прийняли, і чули та бачили, робіть те! І Бог миру буде з вами! ¹⁰ Я вельми потішився в Господі, що справді ви вже нових сил набули піклуватись про мене; ви й давніш піклувались, та часу сприятливого ви не мали. ¹¹ Не за нестатком кажу, бо навчився я бути задоволеним із того, що маю. ¹² Умію я й бути в упокоренні, умію бути й у достатку. Я привчився до всього й у всім: насичатися й голод терпіти, мати достаток і бути в недостатчі. ¹³ Я все можу в Тім, Хто мене підкріплює, в Ісусі Христі. ¹⁴ Тож ви добре зробили, що участь узяли в моїм горі. ¹⁵ І знаєте й ви, филип'яни, що на початку благовістя, коли я з Македонії вийшов, не прилучилась була жадна Церква до справи давання й приймання для мене, самі тільки ви, ¹⁶ що і раз, і вдруге мені на потреби мої посилали й до Солуня. ¹⁷ Кажу це не тому, щоб шукав я давання, я шукаю плоду, що примножується на річ вашу. ¹⁸ Та все я одержав, і маю достаток. Маю повно, прийнявши від Епафродита, що ви послали, як пахощі запашні, жертву приємну, Богові вгодну. ¹⁹ А мій Бог нехай виповнить вашу всяку потребу за Своім багатством у Славі, у Христі Ісусі. ²⁰ А Богові й нашому Отцеві слава на віки віків. Амінь. ²¹ Вітайте кожного святого у Христі Ісусі. Вітають вас браття, присутні зо мною. ²² Вітають вас усі святі, а найбільше ті, хто з кесаревого дому. ²³ Благодать Господа Ісуса Христа зо всіма вами! Амінь.

До колоссян

¹ Павло, із волі Божої апостол Христа Ісуса, і брат Тимофій ² до святих і вірних братів у Христі, що в Колосах: благодать вам і мир від Бога, Отця нашого! ³ Ми дякуємо Богові, Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, завжди за вас молячись, ⁴ прочувши про вашу віру в Христа Ісуса та про любов, яку маєте до всіх святих ⁵ через надію, приготовану в небі для вас, що про неї давніше ви чули в слові істини Євангелії, ⁶ що до вас прибула, і на цілому світі плодоносна й росте, як і в вас, з того дня, коли ви почули й пізнали благодать Божу в правді. ⁷ Отак ви і навчилися від Епафра, улюбленого співробітника нашого, що за вас він вірний служитель Христа, ⁸ що й виявив нам про вашу духовну любов. ⁹ Через це то й ми з того дня, як почули, не перестаємо молитись за вас та просити, щоб для пізнання волі Його були ви наповнені всякою мудрістю й розумом духовним, ¹⁰ щоб ви поводитися належно щодо Господа в усякому догодженні, в усякому доброму ділі приносячи плід і зростаючи в пізнанні Бога, ¹¹ зміцнюючись усякою силою за могутістю слави Його для всякої витривалості й довготерпіння з радістю, ¹² дякуючи Отцеві, що вчинив нас достойними участі в спадщині святих у світлі, ¹³ що визволив нас із влади темряви й переставив нас до Царства Свого улюбленого Сина, ¹⁴ в Якім маємо відкуплення і прощення гріхів. ¹⁵ Він є образ невидимого Бога, роджений перш усякого творива. ¹⁶ Бо то Ним створено все на небі й на землі, видиме й невидиме, чи то престоли, чи то господства, чи то влади, чи то начальства, усе через Нього й для Нього створено! ¹⁷ А Він є перший від усього, і все Ним стоїть. ¹⁸ І Він Голова тіла, Церкви. Він початок, первороджений з мертвих, щоб у всьому Він мав першенство. ¹⁹ Бо вгодно було, щоб у Ним перебувала вся повнота, ²⁰ і щоб Ним поєднати з Собою все, примиривши кров'ю хреста Його, через Нього, чи то земне, чи то небесне. ²¹ І вас, що були колись відчужені й вороги думкою в злих учинках, ²² тепер же примирив смертю в людським тілі Його, щоб учинити вас святими, і непорочними, і неповинними перед Собою, ²³ якщо тільки пробуваєте в вірі тверді та сталі, і не відпадаєте від надії Євангелії, що ви чули її, яка проповідана всьому створінню під небом, якій я, Павло, став служителем. ²⁴ Тепер я радію в стражданнях своїх за вас, і доповнюю недостачу скорботи Христової в тілі своїм за тіло Його, що воно Церква; ²⁵ якій я став служителем за Божим зарядженням, що для вас мені дане, щоб виконати Слово Боже, ²⁶ Таємницю, заховану від віків і поколінь, а тепер виявлену Його святим, ²⁷ що їм Бог захотів показати, яке багатство слави цієї таємниці між поганями, а вона

Христос у вас, надія слави! ²⁸ Його ми проповідуємо, нагадуючи кожній людині й навчаючи кожну людину всякої мудрости, щоб учинити кожну людину досконалою в Христі. ²⁹ У тому й працюю я, борючися силою Його, яка сильно діє в мені.

2

¹ Я хочу, щоб ви знали, яку велику боротьбу я маю за вас і за тих, хто в Лаодикії, і за всіх, хто не бачив мого тілесного обличчя. ² Хай потішаться їхні серця, у любові поєднані, для всякого багатства повного розуміння, для пізнання таємниці Бога, Христа, ³ в Якому всі скарби премудрости й пізнання заховані. ⁴ А це говорю, щоб ніхто вас не звів фальшивими доводами при супереччі. ⁵ Бо хоч тілом я й неprisутній, та духом я з вами, і з радістю бачу ваш порядок та твердість вашої віри в Христа. ⁶ Отже, як ви прийняли були Христа Ісуса Господа, так і в Ньому ходіть, ⁷ будиши вкорінені й збудовані на Ньому, та зміцнені в вірі, як вас навчено, збагачуючись у ній з подякою. ⁸ Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією та марною оманю за переданням людським, за стихіями світу, а не за Христом, ⁹ бо в Ньому тілесно живе вся повнота Божества. ¹⁰ І ви маєте в Нім повноту, а Він Голова всякої влади й начальства. ¹¹ Ви в Ньому були й обрізані нерукотворним обрізанням, скинувши людське тіло гріховне в Христовім обрізанні. ¹² Ви були з Ним поховані у хрищенні, у Ньому ви й разом воскресли через віру в силу Бога, що Він з мертвих Його воскресив. ¹³ І вас, що мертві були в гріхах та в необрізанні вашого тіла, Він оживив разом із Ним, простивши усі гріхи, ¹⁴ знищивши рукописання на нас, що наказами було проти нас, Він із середини взяв його та й прибив його на хресті, ¹⁵ роззброївши влади й начальства, сміливо їх вивів на посміховисько, перемігши їх на хресті! ¹⁶ Тож, хай ніхто вас не судить за їжу, чи за питво, чи за чергове свято, чи за новомісяччя, чи за суботи, ¹⁷ бо це тінь майбутнього, а тіло Христове. ¹⁸ Нехай вас не зводить ніхто удаваною покорою та службою Анголам, вдаючися до того, чого не бачив, нерозважно надимаючись своїм тілесним розумом, ¹⁹ а не тримачись Голови, від Якої все тіло, суглобами й зв'язями з'єднане й зміцнене, росте зростом Божим. ²⁰ Отож, як ви вмерли з Христом для стихій світу, то чого ви, немов ті, хто в світі живе, пристаєте на постанови: ²¹ не дотикайся, ані їж, ані рухай, ²² бо то все знищиться, як уживати його, за наказами та наукою людською. ²³ Воно ж має вид мудрости в самовільній службі й покорі та в знесилуванні тіла, та не має якогось значення, хіба щодо насичення тіла.

3

¹ Отож, коли ви воскресли з Христом, то шукайте того, що вгорі, де сидить Христос по Божій правиці. ² Думайте про

те, що вгорі, а не про те, що на землі. ³ Бож ви вмерли, а життя ваше сховане в Бозі з Христом. ⁴ Коли з'явиться Христос, наше життя, тоді з'явитеся з Ним у славі і ви. ⁵ Отож, умертвіть ваші земні члени: розпусту, нечисть, пристрасть, лиху пожадливість та зажерливість, що вона ідолослуження, ⁶ бо гнів Божий приходить за них на неслухняних. ⁷ І ви поміж ними ходили колись, як жили поміж ними. ⁸ Тепер же відкиньте і ви все оте: гнів, лютість, злобу, богозневагу, безсоромні слова з ваших уст. ⁹ Не кажіть неправди один на одного, якщо скинули з себе людину стародавню з її вчинками, ¹⁰ та зодягнулися в нову, що відновлюється для пізнання за образом Створителя її, ¹¹ де нема ані геллена, ані юдея, обрізання та необрізання, варвара, скита, раба, вільного, але все та в усьому Христос! ¹² Отож, зодягніться, як Божі вибранці, святі та улюблені, у щире милосердя, добротливість, покору, лагідність, довготерпіння. ¹³ Терпіть один одного, і прощайте собі, коли б мав хто на кого оскарження. Як і Христос вам простив, робіть так і ви! ¹⁴ А над усім тим зодягніться в любов, що вона союз досконалости! ¹⁵ І нехай мир Божий панує у ваших серцях, до якого й були ви покликані в одному тілі. І вдячними будьте! ¹⁶ Слово Христове нехай пробуває в вас рясно, у всякій премудрості. Навчайте та напоумляйте самих себе! Вдячно співайте у ваших серцях Господеві псалми, гімни, духовні пісні! ¹⁷ І все, що тільки робите словом чи ділом, усе робіть у Ім'я Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові й Отцеві. ¹⁸ Дружини, слухайтеся чоловіків своїх, як лицює то в Господі! ¹⁹ Чоловіки, любіть дружин своїх, і не будьте суворі до них! ²⁰ Діти, будьте слухняні в усьому батькам, бо це Господеві приємне! ²¹ Батьки, не дратуйте дітей своїх, щоб на душі не впали вони! ²² Раби, слухайтеся в усьому тілесних панів, і не працюйте тільки про людське око, немов підлещуючись, але в простоті серця, боячися Бога! ²³ І все, що тільки чините, робіть від душі, немов Господеві, а не людям! ²⁴ Знайте, що від Господа приймете в нагороду спадщину, бо служите ви Господеві Христові. ²⁵ А хто кривдить, той одержить за свою кривду. Бо не дивиться Бог на особу!

4

¹ Пани, виявляйте до рабів справедливість та рівність, і знайте, що й для вас є на небі Господь! ² Будьте тривалі в молитві, і пильнуйте з подякою в ній! ³ Моліться разом і за нас, щоб Бог нам відчинив двері слова, звіщати таємницю Христову, що за неї я й зв'язаний, ⁴ щоб з'явив я її, як звіщати належить мені. ⁵ Поводьтеся мудро з чужими, використовуючи час. ⁶ Слово ваше нехай буде завжди ласкаве, приправлене сіллю, щоб ви знали, як ви маєте кожному відповідати. ⁷ Що зо мною, то все вам розповість Тихик, улюблений брат і вірний служитель

і співробітник у Господі. ⁸ Я саме на те його вислав до вас, щоб довідались ви про нас, і щоб ваші серця він потішив, ⁹ із Онисимом, вірним та улюбленим братом, який з-поміж вас. Вони все вам розповідять, що діється тут. ¹⁰ Поздоровлює вас Аристарх, ув'язнений разом зо мною, і Марко, небіж Варнавин, що про нього ви дістали накази; як прийде до вас, то прийміть його, ¹¹ теж Ісус, на прізвище Юст, вони із обрізаних. Для Божого Царства єдині вони співробітники, що були мені втіхою. ¹² Поздоровлює вас Епафрас, що з ваших, раб Христа Ісуса. Він завжди обстоює вас у молитвах, щоб ви досконалі були та наповнені всякою Божою волею. ¹³ І я свідчу за нього, що він має велику горливість про вас та про тих, що знаходяться в Лаодикії та в Гіераполі. ¹⁴ Вітає вас Лука, улюблений лікар, та Димас. ¹⁵ Привітайте братів, що в Лаодикії, і Німфана, і Церкву домашню його. ¹⁶ І як буде прочитаний лист цей у вас, то зробіть, щоб прочитаний був він також у Церкві Лаодикійській, а того, що написаний з Лаодикії, прочитайте і ви. ¹⁷ Та скажіть Архіпові: Доглядай того служіння, що прийняв його в Господі, щоб ти його виконав! ¹⁸ Привітання моєю рукою Павловою. Пам'ятайте про пута мої! Благодать Божа нехай буде з вами! Амінь.

1 до солунян

¹ Павло й Силуан та Тимофій до Церкви Солунської в Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: благодать вам і мир! ² Ми дякуємо Богові завжди за всіх вас, згадуючи вас у наших молитвах. ³ Ми згадуємо безперестанку про ваше діло віри, і про працю любови, і про терпіння надії на Господа нашого Ісуса Христа, перед Богом і Отцем нашим, ⁴ знаючи, Богом улюблені браття, про ваше обрання. ⁵ Бо наша Євангелія не була для вас тільки у слові, а й у силі, і в Дусі Святім, і з великим упевненням, як знаєте ви, які ми були поміж вами для вас. ⁶ І ви стали наслідувачі нам і Господеві, слово прийнявши в великому утискові з радістю Духа Святого, ⁷ так що ви стали взірцем для всіх віруючих у Македонії та в Ахаї. ⁸ Бо пронеслося Слово Господнє від вас не тільки в Македонії та в Ахаї, а й до кожного міста прийшла ваша віра в Бога, так що вам непотрібно казати чогось. ⁹ Вони бо звіщають про нас, який був прихід наш до вас, і як ви навернулись до Бога від ідолів, щоб служити живому й правдивому Богові, ¹⁰ і з неба очікувати Сина Його, що Його воскресив Він із мертвих, Ісуса, що визволює нас від майбутнього гніву.

2

¹ Самі бо ви знаєте, браття, прихід наш до вас, що не марний він був. ² Та хоч ми натерпілися перед тим, і дізнали зневаги в Филипах, як знаєте, проте ми відважилися в нашім Бозі звіщати вам Божу Євангелію з великою боротьбою. ³ Бо покликання наше було не з обмани, ані з нечистоти, ані від лукавства, ⁴ але, як Бог визнав нас гідними, щоб нам доручити Євангелію, ми говоримо так, не людям догоджуючи, але Богові, що випробовує наші серця. ⁵ Ми слова підлесливого не вживали ніколи, як знаєте, і не винні в зажерливості. Бог свідок тому! ⁶ Не шукаємо ми слави в людей, ані в вас, ані в інших. ⁷ Хоч могли ми потужними бути, як Христові апостоли, але ми серед вас були тихі, немов годувальниця та, яка доглядає дітей своїх. ⁸ Так будши ласкаві до вас, хотіли ми вам передати не тільки Божу Євангелію, але й душі свої, бо були ви улюблені нам. ⁹ Бо ви пам'ятаєте, браття, наше струднення й утому: день і ніч ми робили, щоб жадного з вас не обтяжити, і проповідували вам Божу Євангелію. ¹⁰ Ви свідки та Бог, як свято, і праведно, і бездоганно поводитися ми між вами, віруючими! ¹¹ Бож знаєте ви, як кожного з вас, немов батько дітей своїх власних, ¹² просили ми вас, і намовлювали та показували, щоб ви гідно поводитися перед Богом, що покликав вас у Своє Царство та в славу. ¹³ Тому то й ми дякуємо Богові безперестанку, що, прийнявши почуте від нас Слово Боже, прийняли ви не як

слово людське, але як правдиво то є Слово Боже, що й діє в вас, віруючих. ¹⁴ Бо стали ви, браття, наслідувачами Церквам Божим, що в Юдеї в Христі Ісусі, бо те саме і ви були витерпіли від своїх земляків, як і ті від юдеїв, ¹⁵ що вбили вони й Господа Ісуса, і пророків Його, і вигнали нас, і Богові не догоджають, і супротивні всім людям. ¹⁶ Вони забороняють нам говорити поганам, щоб спаслися, щоб тим доповняти їм завжди провини свої. Але Божий гнів їх спіткає вкінці! ¹⁷ А ми, браття, на короткий часок розлучившись з вами лицем, а не серцем, тим із більшим бажанням силкувались побачити ваше лице. ¹⁸ Тим то до вас ми хотіли прийти, я, Павло, раз і двічі, але сатана перешкодив був нам. ¹⁹ Бо хто нам надія, чи радість, чи вінок похвали? Хіба ж то й не ви перед Господом нашим Ісусом в Його приході? ²⁰ Бо ви наша слава та радість!

3

¹ Тому то, не стерпівши більше, ми схотіли зостатися в Атенас самі, ² і послали Тимофія, нашого брата й служителя Божого в Христовій Євангелії, щоб упевнити вас та потішити в вашій вірі, ³ щоб ані один не хитався в цім горі. Самі бо ви знаєте, що на те нас призначено. ⁴ Бо коли ми були в вас, то казали вам наперед, що маємо страждати, як і сталось, і знаєте ви. ⁵ Тому й я, не стерпівши більше, послав довідатись про вашу віру, щоб часом спокусник вас не спокусив, і труд наш не стався б даремний. ⁶ А тепер, як вернувся від вас Тимофій і приніс нам радісну звістку про віру та вашу любов, і що завжди ви маєте добру пам'ять про нас, і бажаєте бачити нас, як і ми вас, ⁷ через те ми потішились, браття, за вас, у всякому горі та в нашій нужді, ради вашої віри. ⁸ Бо тепер ми живемо, якщо в Господі ви стоїте! ⁹ Яку бо подяку ми можемо Богові дати за вас, за всю радість, що нею ми тішимося ради вас перед нашим Богом? ¹⁰ Ми вдень та вночі ревно молимося, щоб побачити ваше лице та доповнити те, чого не вистачає вашій вірі. ¹¹ Сам же Бог і Отець наш, і Господь наш Ісус нехай вирівняє нашу дорогу до вас! ¹² А в вас хай примножить Господь, і нехай збагатить вашу любов один до одного, і до всіх, як і наша є до вас! ¹³ Нехай Він зміцнить серця ваші невинними в святості перед Богом і нашим Отцем, при приході Господа нашого Ісуса з усіма святими Його!

4

¹ А далі, браття, просимо вас та благаємо в Господі Ісусі, щоб, як прийняли ви від нас, як належить поводитись вам та догоджувати Богові, як ви й поведитесь, щоб у тому ще більше зростали! ² Бо ви знаєте, які вам накази дали ми Господом Ісусом. ³ Бо це воля Божа, освячення ваше: щоб ви береглись від розпусти, ⁴ щоб кожен із вас умів тримати начиння своє в святості й честі, ⁵ а не в

пристрасній похоті, як і погани, що Бога не знають. ⁶ Щоб ніхто не кривдив і не визискував брата свого в якійбудь справі, бо месник Господь за все це, як і перше казали ми вам та засвідчили. ⁷ Бо покликав нас Бог не на нечистість, але на освячення. ⁸ Отож, хто оце відкидає, зневажає не людину, а Бога, що нам також дав Свого Духа Святого. ⁹ А про братолюбство немає потреби писати до вас, бо самі ви від Бога навчені любити один одного, ¹⁰ бо чините те всім братам у всій Македонії. Благаємо ж, браття, ми вас, щоб у цьому ще більш ви зростали, ¹¹ і пильно дбали жити спокійно, займатися своїми справами та заробляти своїми руками, як ми вам наказували, ¹² щоб ви перед чужими пристойно поводитися, і щоб ні від кого не залежали! ¹³ Не хочу ж я, браття, щоб не відали ви про покійних, щоб ви не сумували, як і інші, що надії не мають. ¹⁴ Коли бо ми віруємо, що Ісус був умер і воскрес, так і покійних через Ісуса приведе Бог із Ним. ¹⁵ Бо це ми вам кажемо словом Господнім, що ми, хто живе, хто полишений до приходу Господнього, ми не попередимо покійних. ¹⁶ Сам бо Господь із наказом, при голосі Архангола та при Божій сурмі зійде з неба, і перше воскреснуть умерлі в Христі, ¹⁷ потім ми, що живемо й zostались, будемо схоплені разом із ними на хмарах на зустріч Господню на повітрі, і так завсіди будемо з Господом. ¹⁸ Отож, потішайте один одного цими словами!

5

¹ А про часи та про пори, брати, не потрібно писати до вас, ² бо самі ви докладно те знаєте, що прийде день Господній так, як злодій вночі. ³ Бо коли говоритимуть: Мир і безпечність, тоді несподівано прийде загибель на них, як мука тієї, що носить в утробі, і вони не втечуть! ⁴ А ви, браття, не в темряві, щоб той день захопив вас, як злодій. ⁵ Бо ви всі сини світла й сини дня. Не належимо ми ночі, ні темряві. ⁶ Тож не будемо спати, як інші, а пильнуймо та будьмо тверезі! ⁷ Ті бо, що сплять сплять уночі, а ті, що напиваються вночі напиваються. ⁸ А ми, що належимо дневі, будьмо тверезі, зодягнувшись в броню віри й любови, та в шолом надії спасіння, ⁹ бо Бог нас не призначив на гнів, але щоб спасіння одержали Господом нашим Ісусом Христом, ¹⁰ що помер був за нас, щоб, чи пильнуємо ми чи спимо, укупі з Ним ми жили. ¹¹ Утішайте тому один одного, і збудуйте один одного, як і чините ви! ¹² Благаємо ж, браття, ми вас, шануйте тих, що працюють між вами, і в вас старшинують у Господі, і навчають вас вони, ¹³ і в великій любові їх майте за їхню працю. Між собою заховуйте мир! ¹⁴ Благаємо ж, браття, ми вас: напоумляйте непорядних, потішайте малодушних, підтримуйте слабих, усім довготерпіть! ¹⁵ Глядіть, щоб ніхто нікому не віддавав злом за зло, але завжди дбайте про добро один для одного й для всіх! ¹⁶ Завжди радійте! ¹⁷ Безперестанку моліться! ¹⁸ Подяку

складайте за все, бо така Божа воля про вас у Христі Ісусі. ¹⁹ Духа не вгашайте! ²⁰ Не гордуйте пророцтвами! ²¹ Усе досліджуючи, тримайтеся доброго! ²² Стережіться лихого в усякому вигляді! ²³ А Сам Бог миру нехай освятить вас цілком досконало, а непорушений дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно збережені будуть на прихід Господа нашого Ісуса Христа! ²⁴ Вірний Той, Хто вас кличе, Він і вчинить оте! ²⁵ Браття, моліться за нас! ²⁶ Привітайте всю браттю святим поцілунком! ²⁷ Заклинаю вас Господом, цього листа прочитати перед усіма братами! ²⁸ Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами. Амінь!

2 до солунян

¹ Павло, і Силуан, і Тимофій до Солунської Церкви в нашім Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: ² благодать вам і мир від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! ³ Ми завжди повинні подяку складати за вас Богові, браття, як і годиться, бо сильно росте віра ваша, і примножується любов кожного з усіх вас один до одного. ⁴ Так що ми самі хвалимось вами по Божих Церквах за ваші страждання та віру в усіх переслідуваннях ваших та в утисках, що їх переносите ви. ⁵ А це доказ праведного Божого суду, щоб стали ви гідні Божого Царства, що за нього й страждаєте ви! ⁶ Бо то справедливе в Бога віддати утиском тим, хто вас утискає, ⁷ а вам, хто утиски терпить, відпочинок із нами, коли з'явиться з неба Господь Ісус з Анголами сили Своєї, ⁸ в огні полум'яному, що даватиме помсту на тих, хто Бога не знає, і не слухає Євангелії Господа нашого Ісуса. ⁹ Вони кару приймуть, вічну погибіль від лиця Господнього та від слави потуги Його, ¹⁰ як Він прийде того дня прославитися в Своїх святих, і стати дивним у всіх віруючих, бо свідчення наше знайшло віру між вами. ¹¹ За це ми й молимося завжди за вас, щоб наш Бог учинив вас гідними покликання, і міццю наповнив усю добру волю добрости й діло віри, ¹² щоб прославилося Ім'я Господа нашого Ісуса в вас, а ви в Ньому, за благодаттю Бога нашого й Господа Ісуса Христа.

2

¹ Благаємо ж, браття, ми вас, щодо приходу Господа нашого Ісуса Христа й нашого згромадження до Нього, ² щоб ви не хвилювалися зараз умом та не жахались ані через духа, ані через слово, ані через листа, що він ніби від нас, ніби вже настав день Господній. ³ Хай ніхто жадним способом вас не зведе! Бо той день не настане, аж перше прийде відступлення, і виявиться беззаконник, призначений на погибіль, ⁴ що противиться та несеться над усе, зване Богом чи святощами, так що в Божому храмі він сяде, як Бог, і за Бога себе видаватиме. ⁵ Чи ви не пам'ятаєте, як, ще в вас живши, я це вам говорив був? ⁶ І тепер ви знаєте, що саме не допускає з'явитись йому своєчасно. ⁷ Бо вже діється таємниця беззаконня; тільки той, хто тримає тепер, буде тримати, аж поки не буде усунений він із середини. ⁸ І тоді то з'явиться той беззаконник, що його Господь Ісус заб'є Духом уст Своїх і знищить з'явленням приходу Свого. ⁹ Його прихід за чином сатани буде з усякою силою й знаками та з неправдивими чудами, ¹⁰ і з усякою обманю неправди між тими, хто гине, бо любови правди вони не прийняли, щоб їм спастися. ¹¹ І за це Бог пошле їм дію обмани, щоб у неправду повірили, ¹² щоб стали

засуджені всі, хто не вірив у правду, але полюбив неправду. ¹³ А ми завжди повинні дякувати Богові за вас, улюблені Господом браття, що Бог вибрав вас спочатку на спасіння освяченням Духа та вірою в правду, ¹⁴ до чого покликав Він вас через нашу Євангелію, щоб отримати славу Господа нашого Ісуса Христа. ¹⁵ Отже, браття, стійте й тримайтеся передань, яких ви навчились чи то словом, чи нашим посланням. ¹⁶ Сам же Господь наш Ісус Христос і Бог Отець наш, що нас полюбив і дав у благодаті вічну потіху та добру надію, ¹⁷ нехай ваші серця Він потішить, і нехай Він зміцнить вас у всякому доброму ділі та в слові!

3

¹ Наостанку, моліться, браття, за нас, щоб ширилось Слово Господне та славилось, як і в вас, ² і щоб ми визволилися від злих та лукавих людей, бо віра не в усіх. ³ І вірний Господь, що зміцнить вас і збереже від лукавого. ⁴ А про вас покладаємо надію на Господа, що й чините ви, і чинити будете те, що наказуємо вам. ⁵ Господь же нехай серця ваші спрямує на Божу любов та терпеливість Христову! ⁶ А ми вам наказуємо, браття, Ім'ям Господа Ісуса Христа, щоб ви цуралися кожного брата, що живе по-ледачому, а не за переданням, яке прийняли ви від нас. ⁷ Самі бо ви знаєте, як належить наслідувати нас. Бо ми поміж вами не сидні справляли, ⁸ і хліба не їли ні в кого даремно, але в перевтомі й напруженні день і ніч працювали, щоб не бути нікому із вас тягарем, ⁹ не тому, щоб ми влади не мали, але щоб себе за взірця дати вам, щоб нас ви наслідували. ¹⁰ Бо коли ми в вас перебували, то це вам наказували, що як хто працювати не хоче, нехай той не їсть! ¹¹ Бо ми чуємо, що дехто між вами живуть по-ледачому, нічого не роблять, а тільки вдають, ніби роблять. ¹² Таким ми наказуємо та благаємо Господом нашим Ісусом Христом, щоб мовчки вони працювали та власний хліб їли. ¹³ А ви, браття, не втомлюйтеся, коли чините добре. ¹⁴ Коли ж хто не послухає нашого слова через цього листа, зауважте того, і не майте з ним зносин, щоб він був посоромлений. ¹⁵ Та не майте його за неприятеля, а навчайте, як брата. ¹⁶ А Сам Господь миру нехай завжди дасть вам мир усяким способом. Господь з вами всіма! ¹⁷ Привіт вам моєю рукою Павловою, це править за знака в усякім листі. Так пишу я. ¹⁸ Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами всіма! Амінь.

1 Тимофію

¹ Павло, апостол Христа Ісуса, з волі Бога, Спасителя нашого й Христа Ісуса, надії нашої, ² до Тимофія, щирого сина за вірою: благодать, милість, мир від Бога Отця і Христа Ісуса, Господа нашого! ³ Як я йшов у Македонію, я тебе вблагав був позостатися в Ефесі, щоб ти декому наказав не навчати іншої науки, ⁴ і не звертати уваги на вигадки й на родоводи безкраї, що викликають більше сварки, ніж збудування Боже, що в вірі воно. ⁵ Ціль же наказу любов від чистого серця, і доброго сумління, і нелукавої віри. ⁶ Дехто в тім прогрішили були та вдалися в пустомовність, ⁷ вони забажали бути вчителями Закону, та не розуміли ні того, що говорять, ні про що запевняють. ⁸ А ми знаємо, що добрий Закон, коли хто законно вживає його, ⁹ та відає те, що Закон не покладений для праведного, але для беззаконних та для неслухняних, нечестивих і грішників, безбожних та нечистих, для зневажників батька та зневажників матері, для душегубців, ¹⁰ розпусників, мужоложників, розбійників, неправдомовців, кривоприсяжників, і для всього іншого, що противне здоровій науці, ¹¹ за славною Євангелією блаженного Бога, яка мені звірена. ¹² Я дяку складаю Тому, Хто зміцнив мене, Христу Ісусу, Господу нашому, що мене за вірного визнав і поставив на службу, ¹³ мене, що давніше був богозневажник, і гнобитель, і напасник, але був помилуваний, бо я те чинив нетямучий у невірстві. ¹⁴ І багато збільшилась у мені благодать Господа нашого з вірою та з любов'ю в Христі Ісусі. ¹⁵ Вірне це слово, і гідне всякого прийняття, що Христос Ісус прийшов у світ спасти грішних, із яких перший то я. ¹⁶ Але я тому був помилуваний, щоб Ісус Христос на першій мені показав усе довготерпіння, для прикладу тим, що мають увірувати в Нього на вічне життя. ¹⁷ А Цареві віків, нетлінному, невидимому, єдиному Богові честь і слава на вічні віки. Амінь. ¹⁸ Цього наказу я передаю тобі, сину мій Тимофіє, за тими пророцтвами, що про тебе давніше були, щоб ними провадив ти добру війну, ¹⁹ маючи віру та добре сумління, якого дехто відкинулися та й розбилися в вірі. ²⁰ Серед них Гіменей та Олександр, яких я передав сатані, щоб навчились вони не зневажати Бога.

2

¹ Отже, перш над усе я благаю чинити молитви, благання, прохання, подяки за всіх людей, ² за царів та за всіх, хто при владі, щоб могли ми провадити тихе й мирне життя в усякій побожності та чистості. ³ Бо це добре й приємне Спасителеві нашому Богові, ⁴ що хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання правди.

⁵ Один бо є Бог, і один Посередник між Богом та людьми, людина Христос Ісус, ⁶ що дав Самого Себе на викуп за всіх. Таке було свідоцтво часу свого, ⁷ на що я поставлений був за проповідника та за апостола, правду кажу, не обманюю, за вчителя поганів у вірі та в правді. ⁸ Отож, хочу я, щоб мужі чинили молитви на кожному місці, підіймаючи чисті руки без гніву та сумніву. ⁹ Так само й жінки, у скромнім убранні, з соромливістю та невинністю, нехай прикрашають себе не плетінням волосся, не коштовними шатами, ¹⁰ але добрими вчинками, як то личить жінкам, що присвячуються на побожність. ¹¹ Нехай жінка навчається мовчки в повній покорі. ¹² А жінці навчати я не дозволяю, ані панувати над мужем, але бути в мовчанні. ¹³ Адам бо був створений перше, а Єва потому. ¹⁴ І Адам не був зведений, але, зведена будвши, жінка попала в переступ. ¹⁵ Та спасеться вона дітородженням, якщо пробуватиме в вірі й любові, та в посвяті з розвагою.

3

¹ Вірне це слово: коли хто єпископства хоче, доброго діла він прагне. ² А єпископ має бути бездоганний, муж однієї дружини, тверезий, невинний, чесний, гостинний до приходнів, здібний навчати, ³ не п'яниця, не заводяка, але тихий, несварливий, не сріблолобець, ⁴ щоб добре рядив власним домом, що має дітей у слухняності з повною чесністю, ⁵ бо хто власним домом рядити не вміє, як він зможе пильнувати про Божу Церкву? ⁶ не новонавернений, щоб він не запишався, і не впав у ворожий осуд. ⁷ Треба, щоб мав він і добре засвідчення від чужинців, щоб не впасти в догану та в сітку диявольську. ⁸ Так само диякони мають бути поважні, не двомовці, не багато віддані вину, не соромнозахланні, ⁹ такі, що мають таємницю віри при чистім сумлінні. ¹⁰ Отже, і вони нехай перш випробовуються, а потому хай служать, якщо будуть бездоганні. ¹¹ Так само жінки нехай будуть поважні, не обмовливі, тверезі та вірні в усьому. ¹² Диякони мусять бути мужі однієї дружини, що добре рядять дітьми й своїми домами. ¹³ Бо хто добре виконує службу, той добрий ступінь набуває собі та велику відвагу в вірі через Христа Ісуса. ¹⁴ Це пишу я тобі, і сподіваюсь до тебе прийти незабаром. ¹⁵ А коли я спізнюся, то щоб знав ти, як треба поводитися в Божому домі, що ним є Церква Бога Живого, стовп і підвалина правди. ¹⁶ Безсумнівно, велика це таємниця благочестя: Хто в тілі з'явився, Той оправданий Духом, Анголам показався, проповіданий був між народами, увірувано в Нього в світі, Він у славі вознісся!

4

¹ А Дух ясно говорить, що від віри відступляться дехто в останні часи, ті, хто слухає духів підступних і наук демонів, ² хто в

лицемірстві говорить неправду, і спалив сумління своє, ³ хто одружуватися забороняє, наказує стримуватися від їжі, яку Бог створив на поживу з подякою віруючим та тим, хто правду пізнав. ⁴ Кожне бо Боже твориво добре, і ніщо не негідне, що приймаємо з подякою, ⁵ воно бо освячується Божим Словом і молитвою. ⁶ Як будеш оце подавати братам, то будеш ти добрий служитель Христа Ісуса, годований словами віри та доброї науки, що за нею слідом ти пішов. ⁷ Цурайся нечистих та бабських байок, а вправляйся в благочесті. ⁸ Бо вправа тілесна мало корисна, а благочестя корисне на все, бо має обітницю життя теперішнього та майбутнього. ⁹ Вірне це слово, і гідне всякого прийняття! ¹⁰ Бо на це ми й працюємо і зносимо ганьбу, що надію кладемо на Бога Живого, Який усім людям Спаситель, найбільше ж для вірних. ¹¹ Наказуй оце та навчай! ¹² Нехай молодим твоїм віком ніхто не гордує, але будь зразком для вірних у слові, у житті, у любові, у дусі, у вірі, у чистості! ¹³ Поки прийду я, пильнуй читання, нагадування та науки! ¹⁴ Не занедбуй благодатного дара в собі, що був даний тобі за пророцтвом із покладенням рук пресвітерів. ¹⁵ Про це піклуйся, у цім пробувай, щоб успіх твій був явний для всіх! ¹⁶ Уважай на самого себе та на науку, тримайся цього. Бо чинячи так, ти спасеш і самого себе, і тих, хто тебе слухає!

5

¹ Старшого не докоряй, але вмовляй, немов батька, а молодших як братів, ² старших жінок немов матірок, молодших як сестер, зо всякою чистістю. ³ Шануй вдів, удів правдивих. ⁴ А як має вдовиця яка дітей чи внучат, нехай учаться перше побожно шанувати родину свою, і віддячуватися батькам, бо це Богові вгодно. ⁵ А вдовиця правдива й самотна надію складає на Бога, та перебуває день і ніч у молитвах і благаннях. ⁶ А котра у розкошах живе, та живою померла. ⁷ І це наказуй, щоб були непорочні. ⁸ Коли ж хто про своїх, особливо ж про домашніх не дбає, той вирікся віри, і він гірший від невірного. ⁹ А вдову вносити до списку не менше, як шістдесятлітню, що була за дружину одному чоловікові, ¹⁰ засвідчену в добрих ділах, якщо дітей виховала, якщо подорожніх приймала, якщо ноги святим умивала, якщо помагала обездоленим, якщо всякий добрий учинок виконувала. ¹¹ Але вдів молодих не приймай, бо вони, розпалившись, хочуть, наперекір Христові, заміж виходити, ¹² через що мають осуд, бо від першої віри відкинулись. ¹³ А разом із тим неробітні вони, бо вчаться ходити по домах, і не тільки неробітні, але й лепетливі, і занадто цікаві, і говорять, чого не годиться. ¹⁴ Отож бо, я хочу, щоб молодші заміж виходили, родили дітей, домом рядили, не давали противникові ані жадного поводу для лихомовства. ¹⁵ Бо вже дехто пішли слідом за сатаною. ¹⁶ А коли має вдів який вірний, нехай їх утримує, а Церква нехай не обтяжується, щоб

могла вона втримувати вдів правдивих. ¹⁷ А пресвітери, які добре пильнують діла, нехай будуть наділені подвійною честю, а надто ті, хто працює у слові й науці. ¹⁸ Бо каже Писання: Не в'яжи рота волів, що молотить, та: Вартий працівник своєї нагороди. ¹⁹ Не приймай скарги проти пресвітера, хібащо при двох чи трьох свідках. ²⁰ А тих, хто грішить, картай перед усіма, щоб і інші страх мали. ²¹ Заклинаю тебе перед Богом й Ісусом Христом та вибраними Анголами, щоб ти заховав це без лицемірства, нічого не роблячи з упередженням. ²² Не рукополагай скоро нікого, і не приставай до чужих гріхів. Бережи себе чистим! ²³ Води більше не пий, але трохи вина заживай ради шлунка твого та частих недугів твоїх. ²⁴ У інших людей гріхи явні і йдуть перед ними на осуд, а за іншими йдуть слідкома. ²⁵ Явні так само й добрі діла, а ті, хто інакший, схватись не можуть.

6

¹ Усі раби, які під ярмом, нехай уважають панів своїх гідними всякої чести, щоб не зневажалися Боже Ім'я та наука. ² А ті, хто має панів віруючих, не повинні недбати про них через те, що браття вони, але нехай служать їм тим більше, що вони віруючі та улюблені, що вони добродійства Божі приймають. Оцього навчай та нагадуй! ³ А коли хто навчає інакше, і не приступає до здорових слів Господа нашого Ісуса Христа та до науки, що вона за правдивою вірою, ⁴ той згордів, нічого не знає, але захворів на суперечки й змагання, що від них повстають заздрість, сварки, богозневаги, лукаві здогади, ⁵ постійні сварні між людьми зіпсутого розуму й позбавлених правди, які думають, ніби благочестя то зиск. Цурайся таких! ⁶ Великий же зиск то благочестя із задоволенням. ⁷ Бо ми не принесли в світ нічого, то нічого не можемо й винести. ⁸ А як маєм поживу та одяг, то ми задоволені будьмо з того. ⁹ А ті, хто хоче багатіти, упадають у спокуси та в сітку, та в численні нерозумні й шкідливі пожадливі, що втручають людей на загладу й загибіль. ¹⁰ Бо корень усього лихого то грошолюбство, якому віддавшись, дехто відбились від віри й поклали на себе великі страждання. ¹¹ Але ти, о Божа людино, утікай від такого, а женися за правдою, благочестям, вірою, любов'ю, терпеливістю, лагідністю! ¹² Змагай добрим змагом віри, ухопися за вічне життя, до якого й покликаний ти, і визнавай добре визнання перед свідками багатьома. ¹³ Наказую перед Богом, що оживлює все, і перед Христом Ісусом, Який добре визнання засвідчив за Понтія Пилата, ¹⁴ щоб додержав ти заповідь чистою та бездоганною аж до з'явлення Господа нашого Ісуса Христа, ¹⁵ що його свого часу покаже блаженний і єдиний міцний, Цар над царями та Пан над панами, ¹⁶ Єдиний, що має безсмертя, і живе в неприступному світлі, Якого не бачив ніхто із людей, ані

бачити не може. Честь Йому й вічна влада, амінь! ¹⁷ Наказуй багатим за віку теперішнього, щоб не неслися високо, і щоб надії не клали на багатство непевне, а на Бога Живого, що щедро дає нам усе на спожиток, ¹⁸ щоб робили добро, багатилися в добрих ділах, були щедрі та пильні, ¹⁹ щоб збирали собі скарб, як добру основу в майбутньому, щоб прийняти правдиве життя. ²⁰ О Тимофію, бережи передання, стережися марного базікання та суперечок знання, неправдиво названого так. ²¹ Дехто віддався йому, та й від віри відпав. Благодать з тобою. Амінь.

2 Тимофію

¹ Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, за обітницею життя, що в Христі Ісусі, ² до Тимофія, сина улюбленого: благодать, милість, мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Господа нашого! ³ Дякую Богові, Якому служу від предків чистим сумлінням, що тебе пам'ятаю я завжди в молитвах своїх день і ніч. ⁴ Я бажаю побачити тебе, пам'ятаючи сльози твої, щоб наповнитись радістю. ⁵ Я привожу на пам'ять собі твою нелицемірну віру, що перше була оселилася в бабі твоїй Лоїді та в твоїй матері Евнікії; певен же я, що й у тобі вона оселилась. ⁶ З цієї причини я нагадую тобі, що ти розгрівав Божого дара, який у тобі через покладання рук моїх. ⁷ Бо не дав нам Бог духа страху, але сили, і любови, і здорового розуму. ⁸ Тож, не соромся засвідчення Господа нашого, ні мене, Його в'язня, але страждай з Євангелією за силою Бога, ⁹ що нас спас і покликав святим покликом, не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам дана в Христі Ісусі попереду вічних часів. ¹⁰ А тепер об'явилась через з'явлення Спасителя нашого Христа Ісуса, що й смерть зруйнував, і вивів на світло життя та нетління Євангелією, ¹¹ що для неї я був настановлений за проповідника, апостола й учителя. ¹² З цієї причини й терплю я оце, але не соромлюсь, бо знаю, в Кого я ввірував та впевнився, що має Він силу заховати на той день заставу мою. ¹³ Май же за взір здорових слів ті, які від мене почув ти у вірі й любові, що в Христі Ісусі вона. ¹⁴ Добро припоручене стережи Святим Духом, що в нас пробуває. ¹⁵ Ти знаєш оце, що відвернулись від мене всі, хто в Азії, а між ними Фігел та Гермоген. ¹⁶ Хай Господь подасть милосердя Онисифоровому дому, бо він часто мене підкріпляв і кайданів моїх не соромився. ¹⁷ А коли він до Риму прибув, шукав мене пильно й знайшов, ¹⁸ хай Господь йому дасть знайти милість від Господа в день той, скільки ж він послужив був в Ефесі мені, ти відаєш краще!

2

¹ Отож, сину мій, зміцняйся в благодаті, що в Христі Ісусі вона! ² А що чув ти від мене при багатьох свідках, те передай вірним людям, що будуть спроможні й інших навчити. ³ А ти терпи лихо, як добрий вояк Христа Ісуса! ⁴ Бо жаден вояк не в'яжеться в справи життя, аби догодити тому, хто військо збирає. ⁵ А як хто йде на змаги, то вінка не одержує, якщо незаконно змагається. ⁶ Трудящому хліборобові належить першому покуштувати з плоду. ⁷ Розумій, що я говорю. А Господь нехай дасть тобі розум у всьому. ⁸ Пам'ятай про Ісуса Христа з насіння Давидового, що воскрес із мертвих, за моєю Євангелією, ⁹ за яку я терплю

муки аж до ув'язнення, як той злочинець. Але Слова Божого не ув'язнити! ¹⁰ Через це переносу я все ради вибраних, щоб і вони доступили спасіння, що в Христі Ісусі, зо славою вічною. ¹¹ Вірне слово: коли разом із Ним ми померли, то й житимемо разом із Ним! ¹² А коли терпимо, то будемо разом також царювати. А коли відцураємось, то й Він відцурається нас! ¹³ А коли ми невірні, застається Він вірним, бо не може зректися Самого Себе! ¹⁴ Нагадуй про це й закликай перед Богом, щоб не сперечались словами, бо нінащо воно, хіба слухачам на руїну. ¹⁵ Силкуйся поставити себе перед Богом гідним, працівником бездоганним, що вірно навчає науки правди. ¹⁶ Стережися ж базікань марних, бо вони ще більше провадять до безбожності, ¹⁷ а їхнє слово, як рак, буде ширитися. Від таких Гіменей і Філіт, ¹⁸ що вони погрішилися в правді, казавши, що воскресіння було вже, і віру деяких руйнують. ¹⁹ Та однако стоїть міцна Божа основа та має печатку оцю: Господь знає тих, хто Його, та: Нехай від неправди відступиться всякий, хто Господне Ім'я називає! ²⁰ А в великому домі знаходиться посуд не тільки золотий та срібний, але й дерев'яний та глиняний, і одні посудини на честь, а другі на нечесть. ²¹ Отож, хто від цього очистить себе, буде посуд на честь, освячений, потрібний Володареві, приготований на всяке добре діло. ²² Стережися молодечих пожадлиостей, тримайся правди, віри, любови, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця. ²³ А від нерозумних та від невчених змагань ухилайся, знаючи, що вони родять сварки. ²⁴ А раб Господній не повинен сваритись, але бути привітним до всіх, навчальним, до лиха терплячим, ²⁵ що навчав би противників із лагідністю, чи Бог їм не дасть покаяння, щоб правду пізнати, ²⁶ щоб визволитися від сітки диявола, що він уловив їх для роблення волі своєї.

3

¹ Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі часи. ² Будуть бо люди тоді самолюбні, грошоловні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухняні, невдячні, непобожні, ³ нелюбовні, запеклі, осудливі, нестримливі, жорстокі, ненависники добра, ⁴ зрадники, нахабні, бундючні, що більше люблять розкоші, аніж люблять Бога, ⁵ вони мають вигляд благочестя, але сили його відреклися. Відвертайсь від таких! ⁶ До них бо належать і ті, хто пролазить до хат та зводить жінок, гріхами обтяжених, ведених усякими пожадливістями, ⁷ що вони завжди вчаться, та ніколи не можуть прийти до пізнання правди. ⁸ Як Янній та Ямврій протиставилися були Мойсеєві, так і ці протиставляться правді, люди зіпсутого розуму, неуки щодо віри. ⁹ Та більше не матимуть успіху, бо всім виявиться їхній безум, як і з тими було. ¹⁰ Ти ж пішов услід

за мною наукою, поступованням, заміром, вірою, витривалістю, любов'ю, терпеливістю, ¹¹ переслідуваннями та стражданнями, що спіткали були мене в Антіохії, в Іконії, у Лістрах, такі переслідування переніс я, та Господь від усіх мене визволив. ¹² Та й усі, хто хоче жити побожно у Христі Ісусі, будуть переслідувані. ¹³ А люди лихі та дурисвіти матимуть успіх у злому, зводячи й зведені будвши. ¹⁴ А ти в тім пробувай, чого тебе навчено, і що тобі звірено, відаючи тих, від кого навчився був ти. ¹⁵ І ти знаєш з дитинства Писання святе, що може зробити тебе мудрим на спасіння вірою в Христа Ісуса. ¹⁶ Усе Писання Богом надхнене, і корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності, ¹⁷ щоб Божа людина була досконала, до всякого доброго діла готова.

4

¹ Отже, я свідкую тобі перед Богом і Христом Ісусом, що Він має судити живих і мертвих за Свого приходу та за Свого Царства. ² Проповідуй Слово, допоминайся вчасно-невчасно, докоряй, забороняй, переконую з терпеливістю та з наукою. ³ Настане бо час, коли здорової науки не будуть триматись, але за своїми пожадливостями виберуть собі вчителів, щоб вони їхні вуха влещували. ⁴ Вони слух свій від правди відвернуть та до байок нахилияться. ⁵ Але ти будь пильний у всьому, терпи лихо, виконуй працю благовісника, сповняй свою службу. ⁶ Бо я вже за жертву стаю, і час відходу мого вже настав. ⁷ Я змагався добрим змагом, свій біг закінчив, віру зберіг. ⁸ Наостанку мені призначається вінок праведности, якого мені того дня дасть Господь, Суддя праведний; і не тільки мені, але й усім, хто прихід Його полюбив. ⁹ Подбай незабаром прибути до мене. ¹⁰ Бо Димас мене кинув, цей вік полюбивши, і пішов до Солуня, Крискент до Галатії, Тит до Далматії. ¹¹ Зо мною сам тільки Лука. Візьми Марка, і приведи з собою, бо мені він потрібний для служби. ¹² А Тихика послав я в Ефес. ¹³ Як будеш іти, то плаща принеси, що його я в Троаді залишив у Карпа, і книжки, особливо пергаменові. ¹⁴ Котляр Олександр накоїв був лиха чимало мені... Нехай Господь йому віддасть за його вчинками! ¹⁵ Стережись його й ти, бо він міцно противився нашим словам! ¹⁶ При першій моїй обороні жаден не був при мені, але всі покинули мене... Хай Господь їм того не полічить! ¹⁷ Але Господь став при мені та й мене підкріпив, щоб проповідь виконалась через мене, та щоб усі погани почули її. І я визволився з паші лев'ячої... ¹⁸ А від усякого вчинку лихого Господь мене визволить та збереже для Свого Небесного Царства. Йому слава на віки вічні, амінь! ¹⁹ Поздоров Прискиллу й Акилу та дім Онисифора. ²⁰ Ераст позостався в Коринті, а Трохима лишив я слабого в Мілеті. ²¹ Попильнуй прийти до зими. Вітає

тебе Еввул, і Пуд, і Лин, і Клавдія, і вся браття. ²² Господь з твоїм духом! Благодать з вами! Амінь.

До Тита

¹ Павло, раб Божий, а апостол Ісуса Христа, по вірі вибраних Божих і пізнанні правди, що за благочестям, ² в надії вічного життя, яке обіцяв був від вічних часів необманливий Бог, ³ і часу свого з'явив Слово Своє в проповіданні, що доручене було мені з наказу Спасителя нашого Бога, ⁴ до Тита, щирого сина за спільною вірою: благодать, милість та мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Спасителя нашого! ⁵ Я для того тебе полишив був у Криті, щоб ти впорядкував недокінчене та пресвітерів настановив по містах, як тобі я звелів, ⁶ коли хто бездоганний, муж єдиної дружини, має вірних дітей, недокорених за блуд або неслухняність. ⁷ Бо єпископ мусить бути бездоганний, як Божий доморядник, не самолюбний, не гнівливий, не п'яниця, не заводіяка, не корисливий, ⁸ але гостинний до приходнів, добролюбець, поміркований, справедливий, побожний, стриманий, ⁹ що тримається вірного слова згідно з наукою, щоб мав силу й навчати в здоровій науці, і переконувати противних. ¹⁰ Багато бо є неслухняних, марнословців, зводників, особливо ж з обрізаних, ¹¹ їм треба уста затуляти: вони цілі дома баламутять, навчаючи, чого не належить, для зиску брудного. ¹² Сказав один з них, їхній власний пророк: Критяни завжди брехливі, люті звірі, черевані лінів!... ¹³ Це свідоцтво правдиве. Ради цієї причини докоряй їм суворо, щоб у вірі здорові були, ¹⁴ і на юдейські байки не вважали, ані на накази людей, що від правди відвертаються. ¹⁵ Для чистих все чисте, а для занечищених та для невірних не чисте ніщо, але занечистилися і розум їхній, і сумління. ¹⁶ Вони твердять, немов знають Бога, але відкидаються вчинками, будши бридкі й неслухняні, і до всякого доброго діла нездатні.

2

¹ А ти говори, що відповідає здоровій науці. ² Щоб старі чоловіки тверезі були, поважні, помірковані, здорові у вірі, у любові, у терпеливості. ³ Щоб старі жінки в своїм стані так само були, як належить святим, не обмовниці, не віддані п'янству, навчали добра, ⁴ щоб навчали жінок молодих любити своїх чоловіків, любити дітей, ⁵ щоб були помірковані, чисті, господарні, добрі, слухняні своїм чоловікам, щоб не зневажалося Боже Слово. ⁶ Так само благай юнаків, щоб були помірковані. ⁷ У всім сам себе подавай за зразка добрих діл, у навчанні непорушеність, повагу, ⁸ слово здорове, неосудливе, щоб противник був засоромлений, не мавши нічого лихого казати про нас. ⁹ Раби щоб корилися панам своїм, щоб догоджали, не перечили, ¹⁰ не крали, але виявляли всяку добру вірність, щоб

у всьому вони прикрашали науку Спасителя нашого Бога. ¹¹ Бо з'явилася Божа благодать, що спасає всіх людей, ¹² і навчає нас, щоб ми, відцуравшись безбожності та світських пожадливоростей, жили помірковано та праведно, і побожно в теперішнім віці, ¹³ і чекали блаженної надії та з'явлення слави великого Бога й Спаса нашого Христа Ісуса, ¹⁴ що Самого Себе дав за нас, щоб нас визволити від усякого беззаконства та очистити Собі людей вибраних, у добрих ділах запопадливих. ¹⁵ Оце говори та нагадує, та з усяким наказом картай. Хай тобою ніхто не погордує!

3

¹ Нагадує їм, щоб слухали влади верховної та корилися їй, і до всякого доброго діла готові були, ² щоб не зневажали нікого, щоб були не сварливі, а тихі, виявляючи повну лагідність усім людям. ³ Бо колись були й ми нерозсудні, неслухняні, зведені, служили різним пожадливоростям та розкошам, жили в злобі та в заздросцах, бридкими були, ненавиділи один одного. ⁴ А коли з'явилась благодать та людинолюбство Спасителя, нашого Бога, ⁵ Він нас спас не з діл праведності, що ми їх учинили були, а з Своєї милости через купіль відродження й оновлення Духом Святим, ⁶ Якого Він щедро вилив на нас через Христа Ісуса, Спасителя нашого, ⁷ щоб ми виправдались Його благодаттю, і стали спадкоємцями за надією на вічне життя. ⁸ Вірне слово, і я хочу, щоб ти і про це впевняв, щоб ті, хто ввірував у Бога, дбали про добрі діла пильнувати. Для людей оце добре й корисне! ⁹ Вистерігайтесь нерозумних змагань, і родоводів, і спорів, і суперечок про Закон, бо вони некорисні й марні. ¹⁰ Людини еретика, по першим та другим наставленні, відрікайтесь, ¹¹ знавши, що зіпсувся такий та грішить, і він сам себе засудив. ¹² Як пришло я до тебе Артема або Тихика, поквася прибути до мене в Нікополь, бо думаю там перезимувати. ¹³ Законника Зину та Аполлоса вишли квапливо вперед, щоб для них не забракло нічого. ¹⁴ Нехай же навчаються й наші дбати про добрі діла при кінцевих потребах, щоб безплідні вони не були. ¹⁵ Вітають тебе всі, хто зо мною. Вітай тих, хто любить нас у вірі. Благодать з вами всіма! Амінь.

До Филимона

¹ Павло, в'язень Христа Ісуса, та брат Тимофій, улюбленому Филимонові й співробітникові нашому, ² і сестрі любій Апфії, і співвойовникові нашому Архипові, і Церкві домашній твоїй: ³ благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! ⁴ Я завсіди дякую Богові моему, коли тебе згадую в молитвах своїх. ⁵ Бо я чув про любов твою й віру, яку маєш до Господа Ісуса, і до всіх святих, ⁶ щоб спільність віри твоєї діяльна була в пізнанні всякого добра, що в нас для Христа. ⁷ Бо ми маємо радість велику й потіху в любові твоїй, серця бо святих заспокоїв ти, брате. ⁸ Через це, хоч я маю велику відвагу в Христі подавати накази тобі про потрібне, ⁹ але більше з любови благаю я, як Павло, старий, тепер же ще й в'язень Христа Ісуса. ¹⁰ Благаю тебе про сина свого, про Онисима, що його породив я в кайданах своїх. ¹¹ Колись то для тебе він був непотрібний, тепер же для тебе й для мене він дуже потрібний. ¹² Тобі я вертаю його, того, хто є неначе серце моє. ¹³ Я хотів був тримати його при собі, щоб він замість тебе мені послужив у кайданах за Євангелію, ¹⁴ та без волі твоєї нічого робити не хотів я, щоб твій добрий учинок не був ніби вимушений, але добровільний. ¹⁵ Бо може для того він був розлучився на час, щоб навіки прийняв ти його, ¹⁶ і вже не як раба, але вище від раба, як брата улюбленого, особливо для мене, а тим більше для тебе, і за тілом, і в Господі. ¹⁷ Отож, коли маєш за друга мене, то прийми його, як мене. ¹⁸ Коли ж він чим скривдив тебе або винен тобі, полічи це мені. ¹⁹ Я, Павло, написав це рукою своєю: Я віддам, щоб тобі не казати, що ти навіть самого себе мені винен. ²⁰ Так, брате, нехай я одержу те, що від тебе прохаю в Господі. Заспокой моє серце в Христі! ²¹ Пересвідчений я про слухняність твою, і тобі написав оце, відаючи, що ти зробиш і більше, ніж я говорю. ²² А разом мені приготуй і помешкання, бо надіюся я, що за ваші молитви я буду дарований вам. ²³ Вітає тебе Епафрас, мій співв'язень у Христі Ісусі, ²⁴ Марко, Аристарх, Димас, Лука, мої співробітники. ²⁵ Благодать Господа Ісуса Христа з вашим духом! Амінь.

До євреїв

¹ Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв був Бог до отців через пророків, ² а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Його настановив за Наслідника всього, що Ним і віки Він створив. ³ Він був сьєвом слави та образом істоти Його, тримав усе словом сили Своєї, учинив Собою очищення наших гріхів, і засів на правиці величності на висоті. ⁴ Він остільки був ліпший понад Анголів, оскільки славніше за них успадкував Ім'я. ⁵ Кому бо коли з Анголів Він промовив: Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив! І знову: Я буду Йому за Отця, а Він Мені буде за Сина! ⁶ І коли знов Він уводить на світ Перворідного, то говорить: І нехай Йому вклоняться всі Анголи Божі. ⁷ А про Анголів Він говорить: Ти чиниш духів Анголами Своїми, а палючий огонь Своїми слугами. ⁸ А про Сина: Престол Твій, о Боже, навік віку; берло Твого царювання берло праведности. ⁹ Ти полюбив праведність, а беззаконня зненавидів; через це намастив Тебе, Боже, Твій Бог оливою радості більше, ніж друзів Твоїх. ¹⁰ І: Ти, Господи, землю колись заклав, а небо то чин Твоїх рук. ¹¹ Загинуть вони, а Ти будеш стояти, всі вони, як той одяг, постаріють. ¹² Як одєжу, їх зміниш, і минуться вони, а Ти завжди Той Самий, і роки Твої не закінчатся! ¹³ Кому з Анголів Він промовив коли: Сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм! ¹⁴ Чи не всі вони духи служебні, що їх посилають на службу для тих, хто має спасіння успадкувати?

2

¹ Через це подобає нам більше вважати на почуте, щоб ми не відпали коли. ² Коли бо те слово, що сказали його Анголи, було певне, а всякий переступ та непослух прийняли справедливую заплату, ³ то як ми втечемо, коли ми не дбали про таке велике спасіння? Воно проповідувалося спочатку від Господа, ствердилося нам через тих, хто почув, ⁴ коли Бог був засвідчив ознаками й чудами, і різними силами та обдаруванням Духом Святим із волі Своєї. ⁵ Бо Він не піддав Анголам світ майбутній, що про нього говоримо. ⁶ Але хтось десь засвідчив був, кажучи: Що є чоловік, що Ти пам'ятаєш про нього, і син людський, якого відвідуєш? ⁷ Ти його вчинив мало меншим від Анголів, і честю й величністю Ти вінчаєш його, і поставив його над ділами рук Своїх, ⁸ усе піддав Ти під ноги йому! А коли Він піддав йому все, то не залишив нічого йому непідданого. А тепер ще не бачимо, щоб піддане було йому все. ⁹ Але бачимо Ісуса, мало чим уменшеним від Анголів, що за перетерплення смерти Він увінчаний честю

й величністю, щоб за благодаттю Божою смерть скуштувати за всіх. ¹⁰ Бо належало, щоб Той, що все ради Нього й усе від Нього, Хто до слави привів багато синів, Провідника їхнього спасіння вчинив досконалим через страждання. ¹¹ Бо Хто освячує, і ті, хто освячується усі від Одного. З цієї причини не соромиться Він звати братами їх, кажучи: ¹² Сповіщу про Ім'я Твоє браттям Своім, буду хвалити Тебе серед Церкви! ¹³ І ще: На Нього я буду надіятися! І ще: Ото Я та діти, яких Бог Мені дав. ¹⁴ А що діти стали спільниками тіла та крові, то й Він став учасником їхнім, щоб смертю знищити того, хто має владу смерти, цебто диявола, ¹⁵ та визволити тих усіх, хто все життя страхом смерти тримався в неволі. ¹⁶ Бо приймає Він не Анголів, але Авраамове насіння. ¹⁷ Тому мусів бути Він у всьому подібний братам, щоб стати милостивим та вірним Первосвящеником у Божих справах, для вблагання за гріхи людей. ¹⁸ Бо в чому був Сам постраждав, випробовуваний, у тому Він може й випробовуваним допомогти.

3

¹ Отож, святі брати, учасники небесного покликання, уважайте на Апостола й Первосвященика нашого ісповідання, Ісуса, ² що вірний Тому, Хто настановив Його, як був і Мойсей у всім домі Його, ³ бо гідний Він вищої слави понад Мойсея, поскільки будівничий має більшу честь, аніж дім. ⁴ Усякий бо дім хтось будує, а Той, хто все збудував, то Бог. ⁵ І Мойсей вірний був у всім домі Його, як слуга, на свідоцтво того, що сказати повинно було. ⁶ Христос же, як Син, у Його домі. А дім Його ми, коли тільки відвагу й похвалу надії додержимо певними аж до кінця. ⁷ Тому то, як каже Дух Святий: Сьогодні, як голос Його ви почуєте, ⁸ не робіть затверділими ваших сердець, як під час нарікань, за дня випробовування на пустині, ⁹ де Мене випробовували отці ваші, Мене випробовували, і бачили працю Мою сорок років. ¹⁰ Через це Я розгнівався був на той рід і сказав: Постійно вони блудять серцем, вони не пізнали доріг Моїх, ¹¹ тому Я присягнув був у гніві Своім, що вони до Мого відпочинку не ввійдуть! ¹² Стережіться, брати, щоб у комусь із вас не було злого серця невірства, що воно відступало б від Бога Живого! ¹³ Але кожного дня заохочуйте один одного, доки зветься Сьогодні, щоб запеклим не став котрий з вас через підступ гріха. ¹⁴ Бо ми стали учасниками Христа, коли тільки почате життя ми затримаємо певним аж до кінця, ¹⁵ аж поки говориться: Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердець, як під час нарікань! ¹⁶ Котрі бо, почувши, розгнівали Бога? Чи не всі, хто з Єгипту вийшов з Мойсеєм? ¹⁷ На кого ж Він гнівався був сорок років? Хіба не на тих, хто згрішив, що їхні кості в пустині полягли? ¹⁸ Проти кого Він був присягався, що не ввійдуть вони до Його відпочинку, як

не проти неслухняних? ¹⁹ І ми бачимо, що вони не змогли ввійти за невірство.

4

¹ Отже, біймося, коли застається обітниця входу до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнився. ² Бо Євангелія була звіщена нам, як і тим. Але не принесло пожитку їм слово почуте, бо воно не злучилося з вірою слухачів. ³ Бо до Його відпочинку входимо ми, що ввірували, як Він провістив: Я присяг був у гніві Своім, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони, хоч діла Його були вчинені від закладин світу. ⁴ Бо колись про день сьомий сказав Він отак: І Бог відпочив сьомого дня від усієї праці Своєї. ⁵ А ще тут: До Мого відпочинку не ввійдуть вони! ⁶ Коли ж залишається ото, що деякі ввійдуть до нього, а ті, кому Євангелія була перше звіщена, не ввійшли за непослух, ⁷ то ще призначає Він деякий день, сьогодні, бо через Давида говорить по таким довгим часі, як вище вже сказано: Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердець! ⁸ Бо коли б Ісус Навин дав їм відпочинок, то про інший день не казав би по цьому. ⁹ Отож, людові Божому залишається суботство, спочинок. ¹⁰ Хто бо ввійшов був у Його відпочинок, то й той відпочив від учинків своїх, як і Бог від Своїх. ¹¹ Отож, попильнуймо ввійти до того відпочинку, щоб ніхто не потрапив у непослух за прикладом тим. ¹² Бо Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, проходить воно аж до поділу душі й духа, суглобів та мозків, і спосібне судити думки та наміри серця. ¹³ І немає створіння, щоб сховалось перед Ним, але все наге та відкрите перед очима Його, Йому дамо звіт! ¹⁴ Отож, мавши великого Первосвященника, що небо перейшов, Ісуса, Сина Божого, тримаймося ісповідання нашого! ¹⁵ Бо ми маємо не такого Первосвященника, що не міг би співчувати слабостям нашим, але випробуваного в усьому, подібно до нас, окрім гріха. ¹⁶ Отож, приступаймо з відвагою до престолу благодаті, щоб прийняти милість та для своєчасної допомоги знайти благодать.

5

¹ Кожен бо первосвященик, що з-між людей вибирається, настановляється для людей на служіння Богові, щоб приносити дари та жертви за гріхи, ² і щоб міг співчувати недосвідченим та заблудженим, бо й сам він перейнятий слабкістю. ³ І тому він повинен як за людей, так само й за себе самого приносити жертви за гріхи. ⁴ А чести цієї ніхто не бере сам собою, а покликаний Богом, як і Аарон. ⁵ Так і Христос, не Сам Він прославив Себе, щоб Первосвящеником стати, а Той, що до Нього сказав: Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив. ⁶ Як і на іншому місці говорить:

Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим. ⁷ Він за днів тіла Свого з голосінням великим та слізьми приніс був благання й молитви до Того, хто від смерти Його міг спасти, і був вислуханий за побожність Свою. ⁸ І хоч Сином Він був, проте навчився послуху з того, що вистраждав був. ⁹ А вдосконалившись, Він для всіх, хто слухняний Йому, спричинився для вічного спасіння, ¹⁰ і від Бога був названий Первосвящеником за чином Мелхиседековим. ¹¹ Про це нам би треба багато казати, та висловити важко його, бо нездібні ви стали, щоб слухати. ¹² Ви бо за віком повинні б бути вчителями, але ви потребуєте ще, щоб хтось вас навчав перших початків Божого Слова. І ви стали такими, яким потрібне молоко, а не страва тверда. ¹³ Бо хто молока вживає, той недосвідчений у слові правди, бо він немовля. ¹⁴ А страва тверда для дорослих, що мають чуття, привчені звичкою розрізняти добро й зло.

6

¹ Тому полишімо початки науки Христа, та й звернімося до досконалости, і не кладімо знову засади покаяння від мертвих учинків та про віру в Бога, ² науки про хрищення, про покладання рук, про воскресіння мертвих та вічний суд. ³ Зробимо й це, коли Бог дозволить. ⁴ Не можна бо тих, що раз просвітілись були, і скуштували небесного дару, і стали причасниками Духа Святого, ⁵ і скуштували доброго Божого Слова та сили майбутнього віку, ⁶ та й відпали, знов відновляти покаянням, коли вдруге вони розпинають у собі Сина Божого та зневажають. ⁷ Бо земля, що п'є дощ, який падає часто на неї, і родить рослини, добрі для тих, хто їх і вирощує, вона благословення від Бога приймає. ⁸ Але та, що приносить терня й будяччя, непотрібна вона та близька до прокляття, а кінець її спалення. ⁹ Та ми сподіваємось, любі, кращого про вас, що спасіння тримається, хоч говоримо й так. ¹⁰ Та не є Бог несправедливий, щоб забути діло ваше та працю любови, яку показали в Ім'я Його ви, що святим послужили та служите. ¹¹ Ми ж бажаємо, щоб кожен із вас виявляв таку саму завзятість на певність надії аж до кінця, ¹² щоб ви не розлінились, але переймали від тих, хто обітниці впадковує вірою та терпеливістю. ¹³ Бо Бог, обітницю давши Авраамові, як не міг ніким вищим поклястися, поклявся Сам Собою, ¹⁴ говорячи: Поблагословити Я конче тебе поблагословлю, та розмножити розмножу тебе! ¹⁵ І, терплячи довго отак, Авраам одержав обітницю. ¹⁶ Бо люди клянуться вищим, і клятва на ствердження кінчає всяку їхню суперечку. ¹⁷ Тому й Бог, хотівши переважно показати спадкоємцям обітниці незмінність волі Своєї, учинив те при помочі клятви, ¹⁸ щоб у двох тих незмінних речах, що в них не можна сказати неправди Богові, мали потіху міцну ми, хто прибіг прийняти надію, що лежить перед нами, ¹⁹ що вони для душі як котвиця, міцна та безпечна,

що аж до середини входить за заслону, ²⁰ куди, як предтеча, за нас увійшов був Ісус, ставши навіки Первосвященником за чином Мелхиседеківим.

7

¹ Бо цей Мелхиседек, цар Салиму, священник Бога Всевишнього, що був стрів Авраама, як той вертався по поразці царів, і його поблагословив. ² Авраам відділив йому й десятину від усього, найперше бо він визначає цар правди, а потім цар Салиму, цебто цар миру. ³ Він без батька, без матері, без родоvodu, не мав ані початку днів, ані кінця життя, уподобився Божому Сину, пробуває священником завжди. ⁴ Побачте ж, який він великий, що йому й десятину з добичі найліпшої дав патріярх Авраам! ⁵ Ті з синів Левієвих, що священство приймають, мають заповідь брати за Законом десятину з народу, цебто з братів своїх, хоч і вийшли вони з Авраамових стегон. ⁶ Але цей, що не походить з їхнього роду, десятину одержав від Авраама, і поблагословив того, хто обітницю мав. ⁷ І без усякої суперечки більший меншого благословляє. ⁸ І тут люди смертельні беруть десятину, а там той, про якого засвідчується, що живе. ⁹ І, щоб сказати отак, через Авраама і Левій, що бере десятини, дав сам десятини. ¹⁰ Бо ще в батькових стегнах він був, коли стрів його Мелхиседек. ¹¹ Отож, коли б досконалість була через священство левитське, бо люди Закона одержали з ним, то яка ще потреба була, щоб Інший Священик повстав за чином Мелхиседеківим, а не зватися за чином Аароновим? ¹² Коли бо священство змінюється, то з потреби буває переміна й Закону. ¹³ Бо Той, що про Нього говориться це, належав до іншого племені, з якого ніхто не ставав був до жертівника. ¹⁴ Бож відомо, що Господь наш походить від Юди, а про це плем'я, про священство його, нічого Мойсей не сказав. ¹⁵ І ще більше відомо, коли повстає на подобу Мелхиседека Інший Священик, ¹⁶ що був не за законом тілесної заповіді, але з сили незнищального життя. ¹⁷ Бо свідчить: Ти Священик навіки за чином Мелхиседеківим. ¹⁸ Попередня бо заповідь відкладається через неміч її та некорисність. ¹⁹ Бо не вдосконалив нічого Закон. Запроваджена ж краща надія, що нею ми наближуємось до Бога. ²⁰ І поскільки воно не без клятви, ²¹ вони бо без клятви були священниками, Цей же з клятвою через Того, Хто говорить до Нього: Клявся Господь і не буде Він каятися: Ти Священик навіки за чином Мелхиседеківим, ²² то постільки Ісус став за порукою кращого Заповіту! ²³ І багато було їх священників, бо смерть боронила лишатися їм, ²⁴ але Цей, що навіки лишається, безперестанне Священство Він має. ²⁵ Тому може Він завжди й спасати тих, хто через Нього до Бога приходить, бо Він завжди живий, щоб за них заступитись. ²⁶ Отакий бо потрібний нам Первосвященик: святий, незлобивий,

невинний, відлучений від грішників, що вищий над небеса, ²⁷ що потреби не має щодня, як ті первосвященики, перше приносити жертви за власні гріхи, а потому за людські гріхи, бо Він це раз назавжди вчинив, принісши Самого Себе. ²⁸ Закон бо людей ставить первосвящениками, що немочі мають, але слово клятви, що воно за Законом, ставить Сина, Який досконалий навіки!

8

¹ Головна ж річ у тому, про що я говорю: маємо Первосвященика, що засів на небесах, по правиці престолу величності, ² що Він Священнослужитель святині й правдивої skinії, що її збудував був Господь, а не людина. ³ Усякий бо первосвященик настановляється, щоб приносити дари та жертви, а тому було треба, щоб і Цей щось мав, що принести. ⁴ Бо коли б на землі перебував, то не був би Він священиком, бо тут пробувають священики, що дари приносять за Законом. ⁵ Вони служать образіві й тіні небесного, як Мойсеєві сказано, коли мав докінчити skinію: Дивись бо, сказав, зроби все за зразком, що тобі на горі був показаний! ⁶ А тепер одержав Він краще служіння, поскільки Він посередник і кращого заповіту, який на кращих обітницях був узаконений. ⁷ Бо коли б отой перший був бездоганний, не шукалося б місця для другого. ⁸ Бо їм докоряючи, каже: Ото дні надходять, говорить Господь, коли з домом Ізраїля й з Юдиним домом Я складу Заповіта Нового, ⁹ не за заповітом, що його Я склав був з отцями їхніми дня, коли взяв їх за руку, щоб вивести їх із землі єгипетської. А що вони не залишилися в Моїм заповіті, то й Я їх покинув, говорить Господь! ¹⁰ Оце Заповіт, що його Я складу по тих днях із домом Ізраїлевим, говорить Господь: Покладу Я Закони Свої в їхні думки, і на їхніх серцях напишу їх, і буду їм Богом, вони ж будуть народом Моїм! ¹¹ І кожен не буде навчати свого ближнього, і кожен брата свого, промовляючи: Пізнай Господа! Усі бо вони будуть знати Мене від малого та аж до великого з них! ¹² Буду бо Я милостивий до їхніх неправд, і їхніх гріхів не згадаю Я більш! ¹³ Коли ж каже Новий Заповіт, то тим назвав перший старим. А що порохнявіє й старіє, те близьке до зотління.

9

¹ Мав же і перший заповіт постанови богослужби та світську святиню. ² Була бо уряджена перша skinія, яка зветься святиня, а в ній був свічник, і стіл, і жертвенні хліби. ³ А за другою заслоною skinія, що зветься Святеє Святих. ⁴ Мала вона золоту кадильницю й ковчега заповіту, усюди обкутого золотом, а в ній золота посудина з манною, і розцвіле жезло Ааронове та таблиці заповіту. ⁵ А над ним херувими слави, що затінювали престола благодаті, про що говорити докладно тепер не потрібно. ⁶ При такому ж урядженні до першої skinії входили завжди

священики, правлячи служби Богові, ⁷ а до другої раз на рік сам первосвященик, не без крові, яку він приносить за себе й за людські провини. ⁸ Святий Дух виявляє оцим, що ще не відкрита дорога в святиню, коли ще стоїть перша скинія. ⁹ Вона образ для часу теперішнього, за якого приносяться дари та жертви, що того не можуть вдосконалити, щодо сумління того, хто служить, ¹⁰ що тільки в потравах та в напоях, та в різних обмиваннях, в уставах тілесних, установлено їх аж до часу направи. ¹¹ Але Христос, Первосвященик майбутнього доброго, прийшов із більшою й досконалішою скинією, нерукотворною, цебто не цього втворення, ¹² і не з кров'ю козлів та телят, але з власною кров'ю увійшов до святині один раз, та й набув вічне відкуплення. ¹³ Бо коли кров козлів та телят та попіл із ялівок, як покропить нечистих, освячує їх на очищення тіла, ¹⁴ скільки ж більш кров Христа, що Себе непорочного Богу приніс Святим Духом, очистить наше сумління від мертвих учинків, щоб служити нам Богові Живому! ¹⁵ Тому Він Посередник Нового Заповіту, щоб через смерть, що була для відкуплення від переступів, учинених за першого заповіту, покликані прийняли обітницю вічного спадку. ¹⁶ Бо де заповіт, там має відбутися смерть заповітника, ¹⁷ заповіт бо важливий по мертвих, бо нічого не варт він, як живе заповітник. ¹⁸ Тому й перший заповіт освячений був не без крові: ¹⁹ Коли бо Мойсей сповістив був усі заповіді за Законом усьому народові, він узяв кров козлів та телят із водою й червоною вовною та з ісопом, та й покропив і саму оту книгу, і людей, ²⁰ проказуючи: Це кров заповіту, що його наказав для вас Бог! ²¹ Так само і скинію, і весь посуд служебний покропив він кров'ю. ²² І майже все за Законом кров'ю очищується, а без пролиття крові не має відпущення. ²³ Отож, треба було, щоб образи небесного очищалися цими, а небесне саме кращими від оцих жертвами. ²⁴ Бо Христос увійшов не в рукотворну святиню, що була на взір правдивої, але в саме небо, щоб з'явитись тепер перед Божим лицем за нас, ²⁵ і не тому, щоб часто приносити в жертву Себе, як первосвященик увіходить у святиню кожнорічно із кров'ю чужою, ²⁶ бо інакше Він мусів би часто страждати ще від закладин світу, а тепер Він з'явився один раз на схилку віків, щоб власною жертвою знищити гріх. ²⁷ І як людям призначено вмерти один раз, потім же суд, ²⁸ так і Христос один раз був у жертву принесений, щоб понести гріхи багатьох, і не в справі гріха другий раз з'явитися тим, хто чекає Його на спасіння.

10

¹ Бо Закон, мавши тільки тінь майбутнього добра, а не самий образ речей, тими самими жертвами, що завжди щороку приносяться, не може ніколи вдосконалити тих, хто приступає.

² Інакше вони перестали б приноситись, бо ті, хто служить, очищені раз, уже б не мали жадної свідомости гріхів. ³ Але в них спомин про гріхи буває щороку, ⁴ бо тож неможливе, щоб кров биків та козлів знімала гріхи! ⁵ Тому то, входячи в світ, Він говорить: Жертви й приношення Ти не схотів, але тіло Мені приготував. ⁶ Цілопалення й жертви покутної Ти не жадав. ⁷ Тоді Я сказав: Ось іду, в звої книжки про Мене написано, щоб волю чинити Твою, Боже! ⁸ Він вище сказав, що жертви й приносу, та цілопалення й жертви покутної, які за Законом приносяться, Ти не жадав і Собі не вподобав. ⁹ Потому сказав: Ось іду, щоб волю Твою чинити, Боже. Відміняє Він перше, щоб друге поставити. ¹⁰ У цій волі ми освячені жертвоприношенням тіла Ісуса Христа один раз. ¹¹ І кожен священик щоденно стоїть, служачи, і часто приносить жертви ті самі, що ніколи не можуть зняти гріхів. ¹² А Він за гріхи світу приніс жертву один раз, і назавжди по Божій правиці засів, ¹³ далі чекаючи, аж вороги Його будуть покладені за підніжка Його ніг. ¹⁴ Бо жертвоприношенням одним вдосконалив Він тих, хто освячується. ¹⁵ Свідкує ж і Дух Святий нам, як говорить: ¹⁶ Оце заповіт, що його по цих днях встановляю Я з ними, говорить Господь, Закони вої Я дам в їхні серця, і в їхніх думках напишу їх. ¹⁷ А їхніх гріхів та несправедливостей їхніх Я більш не згадаю! ¹⁸ А де їхнє відпущення, там нема вже жертвоприношення за гріхи. ¹⁹ Отож, браття, ми маємо відвагу входити до святині кров'ю Ісусовою, ²⁰ новою й живою дорогою, яку нам обновив Він через завісу, цебто через тіло Своє, ²¹ маємо й Великого Священика над домом Божим, ²² то приступімо з щирим серцем, у повноті віри, окропивши серця від сумління лукавого та обмивши тіла чистою водою! ²³ Тримаймо непохитне визнання надії, вірний бо Той, Хто обіцяв. ²⁴ І уважаймо один за одним для заохоти до любови й до добрих учинків. ²⁵ Не кидаймо збору свого, як то звичай у деяких, але заохочуймося, і тим більше, скільки більше ви бачите, що зближається день той. ²⁶ Бо як ми грішимо самовільно, одержавши пізнання правди, то вже за гріхи не знаходиться жертви, ²⁷ а страшливе якесь сподівання суду та гнів палючий, що має пожерти противників. ²⁸ Хто відкидає Закона Мойсея, такий немилосердно вмирає при двох чи трьох свідках, ²⁹ скільки ж більшої муки, додумується? заслуговує той, хто потоптав Сина Божого, і хто кров заповіту, що нею освячений, за звичайну вважав, і хто Духа благодаті зневажив! ³⁰ Бо знаємо Того, Хто сказав: Мені помста належить, Я відплачу, говорить Господь. І ще: Господь буде судити народа Свого! ³¹ Страшна річ упасти в руки Бога Живого! ³² Згадайте ж про перші дні ваші, як ви просвітилися й витерпіли запеклу боротьбу страждань. ³³ Ви були то видовищем зневаги й знущання, то були учасниками тих, що жили так. ³⁴ Ви бо страждали й з ув'язненими, і грабунок свого майна прийняли з потіхою, відаючи, що маєте в небі для себе

майно не минує та краще. ³⁵ Тож не відкидайте відваги своєї, бо має велику нагороду вона. ³⁶ Бо вам терпеливість потрібна, щоб Божу волю вчинити й прийняти обітницю. ³⁷ Бо ще мало, дуже мало, і Той, хто має прийти, прийде й баритись не буде! ³⁸ А праведний житиме вірою. І: Коли захитається він, то душа Моя його не вподобає. ³⁹ Ми ж не з тих, хто хитається на загибіль, але віруємо на спасіння душі.

11

¹ А віра то підстава сподіваного, доказ небаченого. ² Бо нею засвідчені старші були. ³ Вірою ми розуміємо, що віки Словом Божим збудовані, так що з невидимого сталось видиме. ⁴ Вірою Авель приніс Богові жертву кращу, як Каїн; нею засвідчений був, що він праведний, як Бог свідчив про дари його; нею, і вмерши, він ще промовляє. ⁵ Вірою Енох був перенесений на небо, щоб не бачити смерти; і його не знайшли, бо Бог переніс його. Бо раніш, як його перенесено, він був засвідчений, що Богові він догодив. ⁶ Догодити ж без віри не можна. І той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду. ⁷ Вірою Ной, як дістав був об'явлення про те, чого ще не бачив, побоявшись, зробив ковчега, щоб дім свій спасти; нею світ засудив він, і став спадкоємцем праведности, що з віри вона. ⁸ Вірою Авраам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відаючи, куди йде. ⁹ Вірою він перебував на Землі Обіцяній, як на чужій, і проживав у наметах з Ісаком та Яковом, співспадкоємцями тієї ж обітниці, ¹⁰ бо чекав він міста, що має підвалини, що Бог його будівничий та творець. ¹¹ Вірою й Сара сама дістала силу прийняти насіння, і породила понад час свого віку, бо вірним вважала Того, Хто обітницю дав. ¹² Тому й від одного, та ще змертвілого, народилось так багато, як зорі небесні й пісок незчислений край моря. ¹³ Усі вони повмирали за вірою, не одержавши обітниць, але здалека бачили їх, і повітали, і вірували в них, та визнавали, що вони на землі чужаниці й приходьки. ¹⁴ Бо ті, що говорять таке, виявляють, що шукають батьківщини. ¹⁵ І коли б вони пам'ятали ту, що вийшли з неї, то мали б були час повернутись. ¹⁶ Та бажають вони тепер кращої, цєбто небесної, тому й Бог не соромиться їх, щоб звати Себе їхнім Богом, бо Він приготував їм місто. ¹⁷ Вірою Авраам, випробовуваний, привів був на жертву Ісака, і, мавши обітницю, приніс однородженого, ¹⁸ що йому було сказано: В Ісакові буде насіння тобі. ¹⁹ Бо він розумів, що Бог має силу й воскресити з мертвих, тому й одержав його на прообраз. ²⁰ Вірою в майбутнє поблагословив Ісак Якова та Ісава. ²¹ Вірою Яків, умираючи, поблагословив кожного сина Йосипового, і схилився на верх свого жезла. ²² Вірою Йосип, умираючи, згадав про вихід синів

Ізраїлевих та про кості свої заповів. ²³ Вірою Мойсей, як родився, переховувався батьками своїми три місяці, бо вони бачили, що гарне дитя, і не злякались наказу царевого. ²⁴ Вірою Мойсей, коли виріс, відкрісся зватися сином дочки фараонової. ²⁵ Він хотів краще страждати з народом Божим, аніж мати дочасну гріховну потіху. ²⁶ Він наругу Христову вважав за більше багатство, ніж скарги єгипетські, бо він озирався на Божу нагороду. ²⁷ Вірою він покинув Єгипет, не злякавшись гніву царевого, бо він був непохитний, як той, хто Невидимого бачить. ²⁸ Вірою справив він Пасху й покроплення крові, щоб їх не торкнувся той, хто погубив первороджених. ²⁹ Вірою вони перейшли Червоне море, немов суходолом, на що спокусившись єгиптяни, потопились. ³⁰ Вірою впали ерихонські мури по семиденнім обходженні їх. ³¹ Вірою блудниця Рахав не згинула з невірними, коли з миром прийняла вивідувачів. ³² І що ще скажу? Бо не стане часу мені, щоб оповідати про Гедеона, Варака, Самсона, Ефтая, Давида й Самуїла та про пророків, ³³ що вірою царства побивали, правду чинили, одержували обітниці, пащі левам загороджували, ³⁴ силу огненну гасили, утікали від вістря меча, зміцнялись від слабости, хоробрі були на війні, обертали в розтіч полки чужоземців; ³⁵ жінки діставали померлих своїх із воскресіння; а інші бували скатовані, не прийнявши визволення, щоб отримати краще воскресіння; ³⁶ а інші дізнали наруги та рани, а також кайдани й в'язниці. ³⁷ Камінням побиті бували, допитувані, перепилювані, умирали, зарубані мечем, тинялися в овечих та козячих шкурах, збідовані, засумовані, витерпілі. ³⁸ Ті, що світ не вартий був їх, тинялися по пустинях та горах, і по печерах та проваллях земних. ³⁹ І всі вони, одержавши засвідчення вірою, обітниці не прийняли, ⁴⁰ бо Бог передбачив щось краще про нас, щоб вони не без нас досконалість одержали.

12

¹ Тож і ми, мавши навколо себе велику таку хмару свідків, скиньмо всякий тягар та гріх, що облутує нас, та й біжим з терпеливістю до боротьби, яка перед нами, ² дивлячись на Ісуса, на Начальника й Виконавця віри, що замість радості, яка була перед Ним, перетерпів хреста, не звертавши уваги на сором, і сів по правиці престолу Божого. ³ Тож подумайте про Того, хто перетерпів такий перекір проти Себе від грішних, щоб ви не знемоглись, і не впали на душах своїх. ⁴ Ви ще не змагались до крові, борючись проти гріха, ⁵ і забули нагад, що говорить до вас, як синів: Мій сину, не нехтуй Господньої кари, і не знемагай, коли Він докоряє тобі. ⁶ Бо Господь, кого любить, того Він карає, і б'є кожного сина, якого приймає! ⁷ Коли терпите кару, то робить Бог вам, як синам. Хіба є такий син, що батько його не карає? ⁸ А коли ви без кари, що спільна для всіх, то ви

діти з перелюбу, а не сини. ⁹ А до того, ми мали батьків, що карали наше тіло, і боялися їх, то чи ж не далеко більше повинні коритися ми Отцеві духів, щоб жити? ¹⁰ Ті нас за короткого часу карали, як їм до вподоби було, Цей же на користь, щоб ми стали учасниками Його святости. ¹¹ Усяка кара в теперішній час не здається потіхою, але смутком, та згодом для навчених нею приносить мирний плід праведности! ¹² Тому то опущені руки й коліна знеможені випростуйте, ¹³ і чиніть прості стежки ногам вашим, щоб кульгаве не збочило, але краще виправилось. ¹⁴ Пильнуйте про мир зо всіма, і про святість, без якої ніхто не побачить Господа. ¹⁵ Дивіться, щоб хто не зостався без Божої благодаті, щоб не виріс який гіркий корінь і не наробив непокою, і щоб багато-хто не опоганились тим. ¹⁶ Щоб не був хто блудник чи безбожник, немов той Ісав, що своє перворідство віддав за поживу саму. ¹⁷ Бо знаєте ви, що й після, як схотів він успадкувати благословення, відкинутий був, не знайшов бо був можливости до покаяння, хоч його із слізьми шукав. ¹⁸ Бо ви не приступили до гори дотикальної та до палючого огню, і до хмари, і до темряви, та до бурі, ¹⁹ і до сурмового звуку, і до голосу слів, що його ті, хто чув, просили, щоб більше не мовилось слово до них. ²⁰ Не могли бо вони того витримати, що наказано: Коли й звірина до гори доторкнеться, то буде камінням побита. ²¹ І таке страшне те видіння було, що Мойсей проказав: Я боюся й тремчу!... ²² Але ви приступили до гори Сіонської, і до міста Бога Живого, до Єрусалиму небесного, і до десятків тисяч Анголів, ²³ і до Церкви первороджених, на небі написаних, і до Судді всіх до Бога, і до духів удосконалених праведників, ²⁴ і до Посередника Нового Заповіту до Ісуса, і до покроплення крові, що краще промовляє, як Авелева. ²⁵ Глядіть, не відвертайтеся від того, хто промовляє. Бо як не повтікали вони, що зреклися того, хто звіщав на землі, то тим більше ми, якщо зрікаємося Того, Хто з неба звіщає, ²⁶ що голос Його захитав тоді землю, а тепер обіцяв та каже: Ще раз захитаю не тільки землю, але й небом. ²⁷ А ще раз визначає заміну захитаного, як створеного, щоб zostалися ті, хто непохитний. ²⁸ Отож ми, що приймаємо царство непохитне, нехай маємо благодать, що нею приємно служитимемо Богові з побожністю й зо страхом. ²⁹ Бо наш Бог то палючий огонь!

13

¹ Братолюбство нехай пробуває між вами! ² Не забувайте любови до приходнів, бо деякі нею, навіть не відаючи, гостинно були прийняли Анголів. ³ Пам'ятайте про в'язнів, немов із ними були б ви пов'язані, про тих, хто страждає, як такі, що й самі ви знаходитесь в тілі. ⁴ Нехай буде в усіх чесний шлюб та ложе непорочне, а блудників та перелюбів судитиме Бог. ⁵ Будьте життям не грошолюбні, задовольняйтесь тим, що маєте. Сам бо

сказав: Я тебе не покину, ані не відступлюся від тебе! ⁶ Тому то ми сміливо говоримо: Господь мені помічник, і я не злякаюсь нікого: що зробить людина мені? ⁷ Спогадуйте наставників ваших, що вам говорили Слово Боже; і, дивлячися на кінець їхнього життя, переймайте їхню віру. ⁸ Ісус Христос учора, і сьогодні, і навіки Той Самий! ⁹ Не захоплюйтеся всілякими та чужими науками. Бо річ добра зміцняти серця благодаттю, а не стравами, що користи від них не одержали ті, хто за ними ходив. ¹⁰ Маємо жертівника, що від нього годуватися права не мають ті, хто скинії служить, ¹¹ бо котрих звірят кров первосвященик уносить до святині за гріхи, тих м'ясо палиться поза табором, ¹² тому то Ісус, щоб кров'ю Своєю людей освятити, постраждав поза брамою. ¹³ Тож виходьмо до Нього поза табір, і наругу Його понесімо, ¹⁴ бо постійного міста не маємо тут, а шукаємо майбутнього! ¹⁵ Отож, завжди приносьмо Богові жертву хвали, цебто плід уст, що Ім'я Його славлять. ¹⁶ Не забувайте ж і про доброчинність та спільність, бо жертви такі вгодні Богові. ¹⁷ Слухайтеся ваших наставників та коріться їм, вони бо пильнують душ ваших, як ті, хто має здати справу. Нехай вони роблять це з радістю, а не зідхаючи, бо це для вас не корисне. ¹⁸ Моліться за нас, бо надіємося, що ми маємо добре сумління, бо хочемо добре в усьому поводитись. ¹⁹ А надто прошу це робити, щоб швидше до вас мене вернено. ²⁰ Бог же миру, що з мертвих підняв великого Пастиря вівцям кров'ю вічного заповіту, Господа нашого Ісуса, ²¹ нехай вас удосконалить у кожному доброму ділі, щоб волю чинити Його, чинячи в вас любе перед лицем Його через Ісуса Христа, Якому слава на віки вічні. Амінь. ²² Благаю ж вас, браття, прийміть слово потіхи, бо коротко я написав вам. ²³ Знайте, що наш брат Тимофій вже випущений, і я з ним; коли незабаром він прийде, я вас побачу. ²⁴ Вітайте всіх ваших наставників та всіх святих. Вітають вас ті, хто в Італії. ²⁵ Благодать зо всіма вами! Амінь.

Якова

¹ Яків, раб Бога й Господа Ісуса Христа, дванадцятьом племенам, які в Розпорошенні, вітаю я вас! ² Майте, брати мої, повну радість, коли впадаєте в усілякі випробовування, ³ знаючи, що досвідчення вашої віри дає терпеливість. ⁴ А терпеливість нехай має чин досконалий, щоб ви досконалі та бездоганні були, і недостачі ні в чому не мали. ⁵ А якщо кому з вас не стачає мудрости, нехай просить від Бога, що всім дає просто, та не докоряє, і буде вона йому дана. ⁶ Але нехай просить із вірою, без жадного сумніву. Бо хто має сумнів, той подібний до морської хвилі, яку жене й кидає вітер. ⁷ Нехай бо така людина не гадає, що дістане що від Господа. ⁸ Двоєдушна людина непостійна на всіх дорогах своїх. ⁹ А понижений брат нехай хвалиться високістю своєю, ¹⁰ а багатий пониженням своїм, бо він промине, як той цвіт трав'яний, ¹¹ бо сонце зійшло зо спекотою, і траву посушило, і відпав цвіт її, і зникла краса її виду... Так само зів'яне й багатий у дорогах своїх! ¹² Блаженна людина, що витерпить пробу, бо, будши випробувана, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його. ¹³ Випробовуваний, хай не каже ніхто: Я від Бога спокушуваний. Бо Бог злом не спокушується, і нікого Він Сам не спокушує. ¹⁴ Але кожен спокушується, як надиться й зводиться пожадливістю власною. ¹⁵ Пожадливість потому, зачавши, народжує гріх, а зроблений гріх народжує смерть. ¹⁶ Не обманюйтесь, брати мої любі! ¹⁷ Усяке добре давання та дар досконалий походить згори від Отця світил, що в Нього нема переміни чи тіні відміни. ¹⁸ Захотівши, Він нас породив словом правди, щоб ми стали якимсь первочиною творів Його. ¹⁹ Отож, мої брати любі, нехай буде кожна людина швидка послухати, забарна говорити, повільна на гнів. ²⁰ Бо гнів людський не чинить правди Божої. ²¹ Тому то відкиньте всіляку нечисть та залишок злоби, і прийміть із лагідністю всіяне слово, що може спасти ваші душі. ²² Будьте ж виконавцями слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють. ²³ Бо хто слухач слова, а не виконавець, той подібний людині, що риси обличчя свого розглядає у дзеркалі, ²⁴ бо розгляне себе та й відійде, і зараз забуде, яка вона є. ²⁵ А хто заглядає в закон досконалий, закон волі, і в нім пробуває, той не буде забудько слухач, але виконавець діла, і він буде блаженний у діянні своїм! ²⁶ Коли ж хто гадає, що він побожний, і свого язика не вгамовує, та своє серце обманює, марна побожність того! ²⁷ Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: зглянутися над сиротами та вдовицями в утисках їхніх, себе берегти чистим від світу.

2

¹ Брати мої, не зважаючи на обличчя, майте віру в нашого Господа слави, Ісуса Христа. ² Бо коли до вашого зібрання увійде чоловік із золотим перснем, у шаті блискучій, увійде й бідар у вбогім вбранні, ³ і ви поглянете на того, хто в шаті блискучій, і скажете йому: Ти сідай вигідно отут, а бідареві прокажете: Ти стань там, чи сідай собі тут на підніжку моїм, ⁴ то чи не стало між вами поділення, і не стали ви злодумними суддями? ⁵ Послухайте, мої брати любі, чи ж не вибрав Бог бідарів цього світу за багатих вірою й за спадкоємців Царства, яке обіцяв Він тим, хто любить Його? ⁶ А ви бідаря зневажили! Хіба не багаті переслідують вас, хіба не вони тягнуть вас на суди? ⁷ Хіба не вони зневажають те добре ім'я, що ви ним називаєтесь? ⁸ Коли ви Закона Царського виконуєте, за Писанням: Люби свого ближнього, як самого себе, то ви робите добре. ⁹ Коли ж дивитесь на обличчя, то чините гріх, бо Закон удоводнює, що ви винуватці. ¹⁰ Бо хто всього Закона виконує, а згрішить в одному, той винним у всьому стає. ¹¹ Бо Той, Хто сказав: Не чини перелюбства, також наказав: Не вбивай. А хоч ти перелюбства не чиниш, а вб'єш, то ти переступник Закону. ¹² Отак говоріть і отак чиніть, як такі, що будете суджені законом волі. ¹³ Бо суд немилосердний на того, хто не вчинив милосердя. Милосердя бо ставиться вище за суд. ¹⁴ Яка користь, брати мої, коли хто говорить, що має віру, але діл не має? Чи може спасти його віра? ¹⁵ Коли ж брат чи сестра будуть нагі, і позбавлені денного покорму, ¹⁶ а хтонебудь із вас до них скаже: Ідіть з миром, грійтесь та їжте, та не дасть їм потрібного тілу, що ж то допоможе? ¹⁷ Так само й віра, коли діл не має, мертва в собі! ¹⁸ Але скаже хтонебудь: Маєш ти віру, а я маю діла; покажи мені віру свою без діл твоїх, а я покажу тобі віру свою від діл моїх. ¹⁹ Чи віруєш ти, що Бог один? Добре робиш! Та й демони вірують, і тремтять. ²⁰ Чи хочеш ти знати, о марна людино, що віра без діл мертва? ²¹ Авраам, отець наш, чи він не з діл виправданий був, як поклав був на жертівника свого сина Ісака? ²² Чи ти бачиш, що віра допомгла його ділам, і вдосконалилась віра із діл? ²³ І здійснилося Писання, що каже: Авраам же ввірував Богові, і це йому зараховане в праведність, і був названий він другом Божим. ²⁴ Отож, чи ви бачите, що людина виправдується від діл, а не тільки від віри? ²⁵ Чи так само і блудниця Рахав не з діл виправдалась, коли прийняла посланців, і дорогою іншою випустила? ²⁶ Бо як тіло без духа мертво, так і віра без діл мертва!

3

¹ Не багато-хто ставайте, брати мої, учителями, знавши, що більший осуд приймемо. ² Бо багато ми всі помиляємось. Коли хто не помиляється в слові, то це муж досконалий, спроможний

приборкувати й усе тіло. ³ От і коням вкладаєм уздечки до рота, щоб корилися нам, і ми всім їхнім тілом керуємо. ⁴ От і кораблі, хоч які величезні та гнані вітрами жорстокими, проте найменшим стерном скеровуються, куди хоче стерничий. ⁵ Так само й язик, малий член, але хвалиться вельми! Ось маленький огонь, а запалює величезного ліса! ⁶ І язик то огонь. Як світ неправости, поставлений так поміж нашими членами, язик сквернить усе тіло, запалює круг життя, і сам запалюється від геенни. ⁷ Бо всяка природа звірів і пташок, гадів і морських потвор приборкується, і приборкана буде природою людською, ⁸ та не може ніхто із людей язика вгамувати, він зло безупинне, він повний отрути смертельної! ⁹ Ним ми благословляємо Бога й Отця, і ним проклинаєм людей, що створені на Божу подобу. ¹⁰ Із тих самих уст виходить благословення й прокляття. Не повинно, брати мої, щоб так це було! ¹¹ Хіба з одного отвору виходить вода солодка й гірка? ¹² Хіба може, брати мої, фігове дерево родити оливки, або виноград фіги? Солодка вода не тече з солонця. ¹³ Хто мудрий і розумний між вами? Нехай він покаже діла свої в лагідній мудрості добрим поведженням! ¹⁴ Коли ж гірку заздрість та сварку ви маєте в серці своєму, то не величайтесь та не говоріть неправди на правду, ¹⁵ це не мудрість, що ніби зверху походить вона, але земна, тілесна та демонська. ¹⁶ Бо де заздрість та сварка, там безлад та всяка зла річ! ¹⁷ А мудрість, що зверху вона, насамперед чиста, а потім спокійна, лагідна, покірлива, повна милосердя та добрих плодів, безстороння та нелукава. ¹⁸ А плід правди сіється творцями миру.

4

¹ Звідки війни та сvari між вами? Чи не звідси, від ваших пожадливоростей, які в ваших членах воюють? ² Бажаєте ви та й не маєте, убиваєте й заздрите та досягнути не можете, сваритесь та воюєте та не маєте, бо не прохаєте, ³ прохаєте та не одержуєте, бо прохаєте на зле, щоб ужити на розкоші свої. ⁴ Перелюбники та перелюбниці, чи ж ви не знаєте, що дружба зо світом то ворожнеча супроти Бога? Бо хто хоче бути світові приятелем, той ворогом Божим стається. ⁵ Чи ви думаєте, що даремно Писання говорить: Жадає аж до заздрости дух, що в нас пробуває? ⁶ Та ще більшу благодать дає, через що й промовляє: Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать. ⁷ Тож підкоріться Богові та спротивляйтесь дияволу, то й утече він від вас. ⁸ Наблизьтесь до Бога, то й Бог наблизиться до вас. Очистьте руки, грішні, та серця освятіть, двоєдушні! ⁹ Журіться, сумуйте та плачте! Хай обернеться сміх ваш у плач, а радість у сум! ¹⁰ Упокоріться перед Господнім лицем, і Він вас підійме! ¹¹ Не обмовляйте, брати, один одного! Бо хто брата свого обмовляє або судить брата, той Закона обмовляє та судить Закона. А коли ти Закона осуджуєш,

то ти не виконавець Закона, але суддя. ¹² Один Законодавець і Суддя, що може спасти й погубити. А ти хто такий, що осуджуєш ближнього? ¹³ А ну тепер ви, що говорите: Сьогодні чи завтра ми підем у те чи те місто, і там рік проживемо, та будемо торгувати й заробляти, ¹⁴ ви, що не відаєте, що трапиться завтра, яке ваше життя? Бо це пара, що на хвилю з'являється, а потім зникає!... ¹⁵ Замість того, щоб вам говорити: Як схоче Господь та будемо живі, то зробимо це або те. ¹⁶ А тепер ви хвалитеся в своїх гордощах, лиха всяка подібна хвальба! ¹⁷ Отож, хто знає, як чинити добро, та не чинить, той має гріх!

5

¹ А ну ж тепер ви, багаті, плачте й ридайте над лихом своїм, що вас має спіткати: ² ваше багатство згнило, а ваші вбрання міль поїла! ³ Золото ваше та срібло поіржавіло, а їхня іржа буде свідчити проти вас, і поїсть ваше тіло, немов той огонь! Ви скарби зібрали собі на останні дні! ⁴ Ось голосить заплата, що ви затримали в робітників, які жали на ваших полях, і голосіння женців досягли вух Господа Саваота! ⁵ Ви розкошували на землі й насолоджувались, серця свої вигодували, немов би на день заколення. ⁶ Ви Праведного засудили й убили, Він вам не противився! ⁷ Отож, браття, довготерпіть аж до приходу Господа! Ось чекає рільник дорогоцінного плоду землі, довготерпить за нього, аж поки одержить дощ ранній та пізній. ⁸ Довготерпіть же й ви, зміцніть серця ваші, бо наблизився прихід Господній! ⁹ Не нарікайте один на одного, браття, щоб вас не засуджено, он Суддя стоїть перед дверима! ¹⁰ Візьміть, браття, пророків за приклад страждання та довготерпіння, вони промовляли Господнім Ім'ям! ¹¹ Отож, за блаженних ми маємо тих, хто витерпів. Ви чули про Йовове терпіння та бачили Господній кінець його, що вельми Господь милостивий та щедрий. ¹² А найперше, браття мої, не клянїться ні небом, ані землею, і ніякою іншою клятвою! Слово ж ваше хай буде: Так, так та Ні, ні, щоб не впасти вам в осуд. ¹³ Чи страждає хто з вас? Нехай молиться! Чи тішиться хтось? Хай співає псалми! ¹⁴ Чи хворіє хто з вас? Хай покличе пресвітерів Церкви, і над ним хай помоляться, намастивши його оливою в Господнє Ім'я, ¹⁵ і молитва віри вздоровить недужого, і Господь його підійме, а коли він гріхи був учинив, то вони йому простяться. ¹⁶ Отже, признавайтесь один перед одним у своїх прогріхах, і молиться один за одного, щоб вам уздоровитись. Бо дуже могутня ревна молитва праведного! ¹⁷ Ілля був людина, подібна до нас пристрастями, і він помолвився молитвою, щоб дощу не було, і дощу не було на землі аж три роки й шість місяців... ¹⁸ І він знов помолвився, і дощу дало небо, а земля вродила свій плід! ¹⁹ Браття мої, коли хто з-поміж вас заблудить від правди, і його хто наверне, ²⁰ хай знає, що той, хто

грішника навернув від його блудної дороги, той душу його спасає
від смерти та безліч гріхів покриває!

1 Петра

¹ Петро, апостол Ісуса Христа, захожанам Розпорошення: Понту, Галатії, Каппадокії, Азії й Віфінії, вибраним ² із передбачення Бога Отця, посвяченням Духа, на покору й окроплення кров'ю Ісуса Христа: нехай примножитьсь вам благодать та мир! ³ Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великою Своєю милістю відродив нас до живої надії через воскресення з мертвих Ісуса Христа, ⁴ на спадщину нетлінну й непорочну та нев'яничу, заховану в небі для вас, ⁵ що ви бережені силою Божою через віру на спасіння, яке готове з'явитися останнього часу. ⁶ Тіштеся з того, засмучені трохи тепер, якщо треба, всілякими випробовуваннями, ⁷ щоб досвідчення вашої віри було дорогоцінніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробовується, на похвалу, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа. ⁸ Ви Його любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радієте невимовною й славною радістю, ⁹ бо досягаєте мети віри вашої спасіння душам. ¹⁰ Про це спасіння розвідували та допитувалися пророки, що звіщали про благодать, призначену вам. ¹¹ Вони досліджували, на котрій чи на який час показував Дух Христів, що в них був, коли Він сповіщав про Христові страждання та славу, що прийдуть по них. ¹² Їм відкрито було, що вони не для себе самих, а для вас служили тим, що тепер звіщено вам через благовісників Духом Святим, із неба посланим, на що бажають дивитися Анголи. ¹³ Тому то, підперезавши стегна свого розуму та будвши тверезі, майте досконалу надію на благодать, що приноситься вам в з'явленні Ісуса Христа. ¹⁴ Як слухняні, не застосовуйтеся до попередніх пожадлиостей вашого невідання, ¹⁵ але за Святим, що покликав вас, будьте й самі святі в усім вашім поведженні, ¹⁶ бо написано: Будьте святі, Я бо святий! ¹⁷ І коли ви Отцем звете Того, Хто кожного, не зважаючи на особу, судить за вчинок, то в страху провадьте час вашого тимчасового замешкання. ¹⁸ І знайте, що не тлінним сріблом або золотом відкуплені ви були від марного вашого життя, що передане вам від батьків, ¹⁹ але дорогоцінною кров'ю Христа, як непорочного й чистого Ягняти, ²⁰ що призначений був іще перед закладами світу, але був з'явлений вам за останнього часу. ²¹ Через Нього ви віруєте в Бога, що з мертвих Його воскресив та дав славу Йому, щоб була ваша віра й надія на Бога. ²² Послухом правді очистьте душі свої через Духа на нелицемірну братерську любов, і ревно від щирого серця любіть один одного, ²³ бо народжені ви не з тлінного насіння, але з нетлінного, Словом Божим живим та тривалим. ²⁴ Бо кожне тіло немов та трава, і всяка слава людини як цвіт

трав'яний: засохне трава то й цвіт опаде, ²⁵ а Слово Господнє повік пробуває! А це те Слово, яке звіщене вам в Євангелії.

2

¹ Отож, відкладіть усяку злобу, і всякий підступ, і лицемірство, і заздрість, і всякі обмови, ² і, немов новонароджені немовлята, жадайте щирого духовного молока, щоб ним вирости вам на спасіння, ³ якщо ви спробували, що добрий Господь. ⁴ Приступайте до Нього, до Каменя живого, дорогоцінного, що відкинули люди Його, але вибрав Бог. ⁵ І самі, немов те каміння живе, будуйтеся в дім духовий, на священство святе, щоб приносити жертви духовні, приємні для Бога через Ісуса Христа. ⁶ Бо стоїть у Писанні: Ось кладу Я на Сіоні Каменя вибраного, наріжного, дорогоцінного, і хто вірує в Нього, той не буде осоромлений! ⁷ Отож бо, для вас, хто вірує, Він кошовність, а для тих, хто не вірує камінь, що його занедбали були будівничі, той наріжним став каменем, ⁸ і камінь спотикання, і скеля спокуси, і об нього вони спотикаються, не вірячи слову, на що й призначені були. ⁹ Але ви вибраний рід, священство царське, народ святий, люд власности Божої, щоб звіщали чесноти Того, Хто покликав вас із темряви до дивного світла Свого, ¹⁰ колись ненарод, а тепер народ Божий, колись непомилені, а тепер ви помилувані! ¹¹ Благаю вас, любі, як приходьків та подорожніх, щоб ви здержувались від тілесних пожадлиостей, що воюють проти душі. ¹² Поводьтеся поміж поганями добре, щоб за те, за що вас обмовляють вони, немов би злочинців, побачивши добрі діла, славили Бога в день відвідання. ¹³ Отож, коріться кожному людському творінню ради Господа, чи то цареві, як найвищому, ¹⁴ чи то володарям, як від нього посланим для карання злочинців та для похвали добродійців. ¹⁵ Бо така Божа воля, щоб добродійці гамували неуцтво нерозумних людей, ¹⁶ як вільні, а не як ті, що мають волю на прикриття лихого, але як раби Божі. ¹⁷ Шануйте всіх, братство любіть, Бога бійтеся, царя поважайте. ¹⁸ Раби, коріться панам із повним страхом, не тільки добрим та тихим, але й прикрим. ¹⁹ Бо то вгодне, коли хто, через сумління перед Богом, терпить недолю, непоправді страждаючи. ²⁰ Бо яка похвала, коли терпите ви, як вас б'ють за провини? Але коли з мукою терпите за добрі вчинки, то це вгодне Богові! ²¹ Бо на це ви покликані. Бо й Христос постраждав за нас, і залишив нам приклада, щоб пішли ми слідами Його. ²² Не вчинив Він гріха, і не знайшлося в устах Його підступу! ²³ Коли був лихословлений, Він не лихословив взаємно, а коли Він страждав, не погрожував, але передав Тому, Хто судить справедливо. ²⁴ Він тілом Своїм Сам підніс гріхи наші на дерево, щоб ми вмерли для гріхів та для праведности жили; Його ранами ви вздоровилися. ²⁵ Ви бо були

як ті вівці заблукані, та ви повернулись до Пастиря й Опікуна ваших душ.

3

¹ Так само дружини, коріться своїм чоловікам, щоб і деякі, хто не кориться слову, були приєднані без слова поведженням дружин, ² як побачать ваше поведження чисте в страху. ³ А окрасою їм нехай буде не зовнішне, заплітання волосся та навішання золота або вбирання одерж, ⁴ але захована людина серця в нетлінні лагідного й мовчазного духа, що дорогоцінне перед Богом. ⁵ Бо так само колись прикрашали себе й святі ті жінки, що клали надію на Бога й корились своїм чоловікам. ⁶ Так Сара корилась Авраамові, і паном його називала. А ви її діти, коли добро робите та не лякаєтесь жадного страху. ⁷ Чоловіки, так само живіть разом із дружинами за розумом, як зо слабішою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є співспадкоємиці благодаті життя, щоб не спинялися ваші молитви. ⁸ Нарешті ж, будьте всі однодумні, спочутливі, братолюбні, милосердні, покірливі. ⁹ Не платіть злом за зло, або лайкою за лайку, навпаки, благословляйте, знавши, що на це вас покликано, щоб ви впадкували благословення. ¹⁰ Бо хто хоче любити життя та бачити добрі дні, нехай здержить свого язика від лихого та уста свої від говорення підступу. ¹¹ Ухилайся від злого та добре чини, шукай миру й женися за ним! ¹² Бо очі Господні до праведних, а вуха Його до їхніх прохань, а Господнє лице проти тих, хто чинить лихе! ¹³ І хто заподіє вам зле, коли будете ви оборонцями доброго? ¹⁴ А коли ви за правду й страждаєте, то ви блаженні! А їхнього страху не бійтеся, і не тривожтеся! ¹⁵ А Господа Христа святить у ваших серцях, і завжди готовими будьте на відповідь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із лагідністю та зо страхом. ¹⁶ Майте добре сумління, щоб тим, за що вас обмовляють, немов би злочинців, були посоромлені лихословники вашого поведження в Христі. ¹⁷ Бо ліпше страждати за добрі діла, коли хоче того Божа воля, аніж за лихі. ¹⁸ Бо й Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привести нас до Бога, Праведний за неправедних, хоч умертвлений тілом, але Духом оживлений, ¹⁹ Яким Він і духам, що в в'язниці були, зійшовши, звіщав; ²⁰ вони колись непокірливі були, як їх Боже довготерпіння чекало за Ноевих днів, коли будувався ковчег, що в ньому мало, цебто вісім душ, спаслось від води. ²¹ Того образ, хрищення не тілесної нечистоти позбуття, але обітниця Богові доброго сумління, спасає тепер і нас воскресенням Ісуса Христа, ²² що, зійшовши на небо, пробуває по Божій правіці, а Йому підкорилися Анголи, влади та сили.

4

¹ Отож, коли тілом Христос постраждав за нас, то озбройтеся й ви тією самою думкою, бо хто тілом постраждав, той перестав грішити, ² щоб решту часу в тілі жити вже не для пожадливостей людських, а для Божої волі. ³ Бо досить минулого часу, коли ви чинили волю поган, ходили в розпусті, у пожадливостях, у піяцтві, у гулянках, у п'ятиках, у беззаконних ідолослужбах. ⁴ Вони з того дивуються, що ви разом із ними не берете участі в розпусті, та зневажають. ⁵ Вони дадуть відповідь Тому, Хто судитиме живих та мертвих! ⁶ Бо на те й мертвим звіщувано Євангелію, щоб вони прийняли суд по-людському тілом, але жили по-Божому духом. ⁷ Кінець же всьому наблизився. Отже, будьте мудрі й пильуйте в молитвах! ⁸ Найперше майте щиру любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів! ⁹ Будьте гостинні один до одного без нехоті! ¹⁰ Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморядники всілякої Божої благодаті. ¹¹ Коли хто говорить, говори, як Божі слова. Коли хто служить, то служи, як від сили, яку дає Бог, щоб Бог прославлявся в усьому Ісусом Христом, що Йому слава та влада на віки вічні, амінь. ¹² Улюблені, не дивуйтесь огневі, що вам посилається на випробовування, немов би чужому випадку для вас. ¹³ Але через те, що берете ви участь у Христових стражданнях, то тіштеся, щоб і в з'явленні слави Його раділи ви й звеселялись. ¹⁴ Коли ж вас ганьблять за Христове Ім'я, то ви блаженні, бо на вас спочиває Дух слави й Дух Божий. ¹⁵ Ніхто з вас хай не страждає, як душоуб, або злодій, або злочинець, або ворохобник, ¹⁶ а коли як християнин, то нехай не соромиться він, але хай прославляє Бога за те. ¹⁷ Бо час уже суд розпочати від Божого дому; а коли він почнетесь перше з нас, то який кінець тих, хто противиться Божій Євангелії? ¹⁸ А коли праведний ледве спасеться, то безбожний та грішний де зможе з'явитись? ¹⁹ Тому й ті, хто з Божої волі страждає, нехай душі свої віддадуть в добродієстві Йому, як Створителю вірному.

5

¹ Тож благаю між вами пресвітерів, співпресвітер та свідок Христових страждань, співучасник слави, що повинна з'явитись: ² пасіть стадо Боже, що у вас, наглядуйте не з примусу, але добровільно по-Божому, не для брудної наживи, а ревно, ³ не пануйте над спадком Божим, але будьте для стада за взір. ⁴ А коли Архипастир з'явиться, то одержите ви нев'янучого вінка слави. ⁵ Також молоді, коріться старшим! А всі майте покірну один до одного, бо Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать! ⁶ Тож покірність під міцну Божу руку, щоб Він вас Свого часу повищив. ⁷ Покладіть на Нього всю вашу журбу, бо Він опікується вами! ⁸ Будьте тверезі, пильуйте! Ваш супротивник диявол ходить, ричучи, як лев, що шукає пожерти кого. ⁹ Противтесь

Йому, тверді в вірі, знаючи, що ті самі муки трапляються й вашому братству по світі. ¹⁰ А Бог усякої благодаті, що покликав вас до вічної слави Своєї в Христі, нехай Сам удосконалив вас, хто трохи потерпів, хай упевнить, зміцнить, угрунтує. ¹¹ Йому слава та влада на вічні віки, амінь. ¹² Я коротко вам написав через Силюяна, як гадаю вірного брата. Закликаю та свідчу, що це Божа благодать правдива, що ви в ній стоїте. ¹³ Вітає вас разом вибрана Церква в Вавилоні, і Марко, мій син. ¹⁴ Вітайте один одного поцілунком любови. Мир вам усім у Христі! Амінь.

2 Петра

¹ Симеон Петро, раб та апостол Ісуса Христа, до тих, хто одержав із нами рівноцінну віру в правді Бога нашого й Спасителя Ісуса Христа: ² благодать вам та мир нехай примножитья в пізнанні Бога й Ісуса, Господа нашого! ³ Усе, що потрібне для життя та побожності, подала нам Його Божа сила пізнанням Того, Хто покликав нас славою та чеснотою. ⁴ Через них даровані нам цінні та великі обітниці, щоб ними ви стали учасниками Божої Істоти, утікаючи від пожадливого світового тління. ⁵ Тому докладіть до цього всю пильність, і покажіть у вашій вірі чесноту, а в чесноті пізнання, ⁶ а в пізнанні стримання, а в стриманні терпеливість, а в терпеливості благочестя, ⁷ а в благочесті братерство, а в братерстві любов. ⁸ Бо коли це в вас є та примножується, то воно зробить вас нелінивими, ані безплідними для пізнання Господа нашого Ісуса Христа. ⁹ А хто цього не має, той сліпий, короткозорий, він забув про очищення з своїх давніх гріхів. ¹⁰ Тому, браття, тим більше дбайте чинити міцним своє покликання та вибрання, бо, роблячи так, ви ніколи не спіткнетесь. ¹¹ Бо щедро відкриється вам вхід до вічного Царства Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. ¹² Тому то ніколи я не занедбую про це вам нагадувати, хоч ви й знаєте, і впевнені в теперішній правді. ¹³ Бо вважаю я за справедливе, доки я в цій оселі, спонукувати вас нагадуванням, ¹⁴ знаючи, що я незабаром повинен покинути оселю свою, як і Господь наш Ісус Христос об'явив був мені. ¹⁵ А я пильнуватиму, щоб ви й по моему відході завжди мали це в пам'яті. ¹⁶ Бо ми сповістили вам силу та прихід Господа нашого Ісуса Христа, не йдучи за хитро видуманими байками, але будши самовидцями Його величі. ¹⁷ Бо Він честь та славу прийняв від Бога Отця, як до Нього прийшов від величної слави голос такий: Це Син Мій Улюблений, що Його Я вполював! ¹⁸ І цей голос, що з неба зійшов, ми чули, як із Ним були на святій горі. ¹⁹ І ми маємо слово пророче певніше. І ви добре робите, що на нього вважаєте, як на світильника, що світить у темному місці, аж поки зачне розвиднятися, і світова зірниця засяє у ваших серцях, ²⁰ бо ви знаєте перше про те, що жодне пророцтво в Писанні від власного вияснення не залежить. ²¹ Бо пророцтва ніколи не було з волі людської, а звіщали його святі Божі мужі, проваджені Духом Святим.

2

¹ А між людом були й неправдиві пророки, як і будуть між вас учителі неправдиві, що впровадять згубні ересі, відречуться від Владики, що викупив їх, і стягнуть на себе самі скору погибіль.

² І багато-хто підуть за пожадливістю їхньою, а через них дорога правдива зневажиться. ³ І в зажерливості вони будуть ловити вас словами облесними. Суд на них віддавна не бариться, а їхня загибель не дрімає! ⁴ Бо як Бог Анголів, що згрішили, не помилював був, а в кайданах темряви вкинув до аду, і передав зберігати на суд; ⁵ і Він не помилював першого світу, а зберіг самовосьмого Ноя, проповідника праведности, і навів потопа на світ безбожних; ⁶ і міста Содом і Гоморру спопелив, засудивши на знищення, і дав приклада для майбутніх безбожників, ⁷ а врятував праведного Лота, змученого поведженням розпусних людей, ⁸ бо цей праведник, живши між ними, день-у-день мучив свою праведну душу, бачачи й чуючи вчинки безбожні, ⁹ то вмів Господь рятувати побожних від спокуси, а неправедних берегти на день суду для кари, ¹⁰ а надто тих, хто ходить за нечистими пожадливістями тіла та погорджує владою; зухвалі свавільці, що не бояться зневажати слави, ¹¹ хоч Анголи, будши міццю та силою більші за них, не несуть до Господа зневажливого суду на них. ¹² Вони, немов звірина нерозумна, зроджена природою на зловлення та загибель, зневажають те, чого не розуміють, і в тлінні своїм будуть знищені, ¹³ і приймуть заплату за лихі вчинки. Вони повсякденну розпусту вважають за розкіш; самі бруд та неслава, вони насолоджуються своїми оманами, бенкетуючи з вами. ¹⁴ Їхні очі наповнені перелюбом та гріхом безупинним; вони зваблюють душі незміцнені; вони, діти прокляття, мають серце, привчене до зажерливості. ¹⁵ Вони покинули просту дорогу та й заблудили, і пішли слідом за Валаамом Беоровим, що полюбив нагороду несправедливости, ¹⁶ але був докорений у своїм беззаконні: німа під'яремна ослиця проговорила людським голосом, та й безум пророка спинила. ¹⁷ Вони джерела безводні, хмари, бурю гнані; для них приготований морок темряви! ¹⁸ Бо, висловлюючи марне базікання, вони зваблюють пожадливістю тіла й розпустою тих, хто ледве втік від тих, хто живе в розпусті. ¹⁹ Вони волю обіцяють їм, самі будши рабами тління. Бо хто ким переможений, той тому й раб. ²⁰ Бо коли хто втече від нечистоти світу через пізнання Господа й Спасителя Ісуса Христа, а потому знов заплутуються ними та перемагаються, то останнє буває для них гірше першого. ²¹ Бо краще було б не пізнати їм дороги праведности, аніж, пізнавши, вернутись назад від переданої їм святої заповіді! ²² Бо їм трапилося за правдивою приказкою: Вертається пес до своєї блювотини, та: Помита свиня йде валятися в калюжу...

3

¹ Це вже другого листа пишу я до вас, улюблені. У них нагадуванням я буджу вашу чисту думку, ² щоб ви пам'ятали слова, що святі пророки давніше звістили їх вам, і заповідь

Господа й Спасителя, що одержали через ваших апостолів.
³ Насамперед знайте оце, що в останні дні придуть із насмішками глузії, що ходитимуть за своїми пожадливостями,
⁴ та й скажуть: Де обітниця Його приходу? Бо від того часу, як позасинали наші батьки, усе залишається так від початку творіння. ⁵ Бо сховане від тих, хто хоче цього, що небо було напочатку, а земля із води та водою складена словом Божим,
⁶ тому тодішній світ, водою потоплений, згинув. ⁷ А теперішні небо й земля заховані тим самим словом, і зберігаються для огню на день суду й загибелі безбожних людей. ⁸ Нехай же одне це не буде заховане від вас, улюблені, що в Господа один день немов тисяча років, а тисяча років немов один день! ⁹ Не баряться Господь із обітницею, як деякі вважають це барінням, але вам довготерпить, бо не хоче, щоб хто загинув, але щоб усі навернулися до каяття. ¹⁰ День же Господній прибуде, як злодій вночі, коли з гуркотом небо мине, а стихії, розпечені, рунуть, а земля та діла, що на ній, погорять... ¹¹ А коли все оце поруйнується, то якими мусите бути в святому житті та в побожності ви, ¹² що чекаєте й прагнете скорого приходу Божого дня, в яким небо, палючися, зникне, а розпалені стихії розтопляться? ¹³ Але за Його обітницею ми дожидаємо неба нового й нової землі, що правда на них пробуває. ¹⁴ Тож, улюблені, чекаючи цього, попильнуйте, щоб ви знайшлися для Нього нескверні та чисті у мирі. ¹⁵ А довготерпіння Господа нашого вважайте за спасіння, як і улюблений брат наш Павло написав був до вас за даною йому мудрістю, ¹⁶ як і по всіх посланнях, що в них він говорить про це. У них є дещо тяжко зрозуміле, що неуки та незміцнені перекручують, як і інші Писання, на власну загибель свою. ¹⁷ Тож ви, улюблені, знаючи це наперед, стережіться, щоб не були ви зведені блудом безбожних і не відпали від свого вґрунтування, ¹⁸ але щоб зростали в благодаті й пізнанні Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і тепер, і дня вічного! Амінь.

1 Івана

¹ Що було від початку, що ми чули, що бачили власними очима, що розглядали, і чого руки наші торкалися, про Слово життя, ² а життя з'явилося, і ми бачили, і свідчимо, і звіщаємо вам життя вічне, що в Отця перебувало й з'явилося нам, ³ що ми бачили й чули про те ми звіщаємо вам, щоб і ви мали спільність із нами. Спільність же наша з Отцем і Сином Його Ісусом Христом. ⁴ А це пишемо вам, щоб повна була ваша радість! ⁵ А це звістка, що ми її чули від Нього і звіщаємо вам: Бог є світло, і немає в Нім жадної темряви! ⁶ Коли ж кажемо, що маємо спільність із Ним, а ходимо в темряві, то неправду говоримо й правди не чинимо! ⁷ Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха. ⁸ Коли ж кажемо, що не маєм гріха, то себе обманюємо, і немає в нас правди! ⁹ Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої. ¹⁰ А як кажемо, що ми не згрішили, то чинимо з Нього неправдомовця, і слова Його нема в нас!

2

¹ Діточки мої, це пишу я до вас, щоб ви не грішили! А коли хто згрішить, то маємо Заступника перед Отцем, Ісуса Христа, Праведного. ² Він убагання за наші гріхи, і не тільки за наші, але й за гріхи всього світу. ³ А що ми пізнали Його, пізнаємо це з того, коли заповіді Його додержуємо. ⁴ Хто говорить: Пізнав я Його, але не додержує Його заповідів, той неправдомовець, і немає в нім правди! ⁵ А хто додержує Його слово, у тому Божа любов справді вдосконалилась. Із того ми пізнаємо, що в Нім пробуємо. ⁶ А хто каже, що в Нім пробує, той повинен поводитись так, як поводився Він. ⁷ Улюблені, не пишу я для вас нову заповідь, але заповідь давню, яку мали від початку: заповідь давня, то слово, що чули його від початку. ⁸ Але нову заповідь я вам пишу, що справді вона в Нім та в вас, що минається темрява, і світло правдиве вже світить. ⁹ Хто говорить, що він пробує у світлі, та ненавидить брата свого, той у темряві досі. ¹⁰ А хто любить брата свого, той пробує у світлі, і в ньому спотикання немає. ¹¹ Хто ж ненавидить брата свого, пробує той у темряві й ходить у темряві, і не знає, куди він іде, бо темрява очі йому осліпила. ¹² Пишу я вам, дітоньки, що гріхи вам прощаються ради Ймення Його. ¹³ Пишу вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від початку. Пишу вам, юнаки, бо перемогли ви лукавого. ¹⁴ Пишу, діти, вам, бо ви пізнали Отця. Я писав вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від початку. Писав я до вас, юнаки, бо

міцні ви, і Слово Боже в вас пробуває, і лукавого перемогли ви. ¹⁵ Не любіть світу, ані того, що в світі. Коли любіть хто світ, у тім немає любови Отцівської, ¹⁶ бо все, що в світі: пожадливість тілесна, і пожадливість очам, і пиха життєва, це не від Отця, а від світу. ¹⁷ Минається і світ, і його пожадливість, а хто Божу волю виконує, той повік пробуває! ¹⁸ Діти остання година! А що чули були, що антихрист іде, а тепер з'явилось багато антихристів, з цього ми пізнаємо, що остання година настала! ¹⁹ Із нас вони вийшли, та до нас не належали. Коли б були належали до нас, то залишилися б з нами; але вийшли, щоб відкрилось, що не всі вони наші. ²⁰ А ви маєте помазання від Святого, і знаєте все. ²¹ Я не писав вам, немов ви не знаєте правди, але що знаєте її, і що всяка лжа не від правди. ²² Хто неправдомовець, як не той, хто відкидає, що Ісус є Христос? Це антихрист, що відрікається Отця й Сина! ²³ Кожен, хто відрікається Сина, не має Отця; хто визнає Сина, той має Отця. ²⁴ Тож, що ви чули з початку, нехай в вас пробуває воно; якщо в вас пробуватиме те, що ви чули з початку, то й ви пробуватимете в Сині й Отці. ²⁵ А оце та обітниця, яку Він Сам обіцяв нам: вічне життя. ²⁶ Це я написав вам про тих, хто обманює вас. ²⁷ А помазання, яке прийняли ви від Нього, воно в вас залишається, і ви не потребуєте, щоб вас хто навчав. А що те помазання само вас навчає про все, воно бо правдиве й нехибне, то як вас навчило воно, у тім пробуйте. ²⁸ А тепер, діточки, залишайтеся в Нім, щоб, як з'явиться Він, то щоб ми мали відвагу та не були засоромлені Ним під час Його приходу. ²⁹ Коли знаєте, що Він праведний, то знайте, що всякий, хто чинить справедливість, народився від Нього.

3

¹ Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми були дітьми Божими, і ними ми є. Світ нас не знає тому, що Його не пізнав. ² Улюблені, ми тепер Божі діти, але ще не виявилось, що ми будемо. Та знаємо, що, коли з'явиться, то будем подібні до Нього, бо будемо бачити Його, як Він є. ³ І кожен, хто має на Нього надію оцю, очищає себе так же само, як чистий і Він. ⁴ Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх то беззаконня. ⁵ І ви знаєте, що Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти, а гріха в Нім нема. ⁶ Кожен, хто в Нім пробуває, не грішить; усякий, хто грішить, не бачив Його, і не пізнав Його. ⁷ Діточки, хай ніхто вас не зводить! Хто чинить правду, той праведний, як праведний Він! ⁸ Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від початку. Тому то з'явився Син Божий, щоб знищити справи диявола. ⁹ Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нім пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він. ¹⁰ Цим пізнаються діти Божі та діти дияволові: Кожен, хто праведности не чинить, той не від Бога, як і той, хто брата свого не любить!

11 Бо це та звістка, яку від початку ви чули, щоб любили один одного, ¹² не так, як той Каїн, що був від лукавого, і брата свого забив. А за що він забив його? Бо лукаві були його вчинки, а брата його праведні. ¹³ Не дивуйтеся, браття мої, коли світ вас ненавидить! ¹⁴ Ми знаємо, що ми перейшли від смерти в життя, бо любимо братів. А хто брата не любить, пробуває той в смерті. ¹⁵ Кожен, хто ненавидить брата свого, той душогуб. А ви знаєте, що жаден душогуб не має вічного життя, що в нім перебувало б. ¹⁶ Ми з того пізнали любов, що душу Свою Він поклав був за нас. І ми мусимо класти душі за братів! ¹⁷ А хто має достаток на світі, і бачить брата свого в недостатчі, та серце своє зачинає від нього, то як Божа любов пробуває в такому? ¹⁸ Діточки, любимо не словом, ані язиком, але ділом та правдою! ¹⁹ Із цього довідуємось, що ми з правди, і впокорюєм наші серця перед Ним, ²⁰ бо коли винуватить нас серце, то Бог більший від нашого серця та відає все! ²¹ Улюблені, коли не винуватить нас серце, то маємо відвагу до Бога, ²² і чого тільки попросимо, одержимо від Нього, бо виконуємо Його заповіді та чинимо любе для Нього. ²³ І оце Його заповідь, щоб ми вірували в Ім'я Сина Його Ісуса Христа, і щоб любили один одного, як Він нам заповідь дав! ²⁴ А хто Його заповіді береже, той у Нім пробуває, а Він у ньому. А що в нас пробуває, пізнаємо це з того Духа, що Він нам Його дав.

4

¹ Улюблені, не кожному духові вірте, але випробовуйте духів, чи від Бога вони, бо неправдивих пророків багато з'явилося в світ. ² Духа Божого цим пізнавайте: кожен дух, який визнає, що Ісус Христос прийшов був у тілі, той від Бога. ³ А кожен дух, який не визнає Ісуса, той не від Бога, але він антихристів, про якого ви чули, що йде, а тепер уже він у світі. ⁴ Ви від Бога, дітки, і ви перемогли їх, більший бо Той, Хто в вас, аніж той, хто в світі. ⁵ Вони від світу, тому то говорять від світу, а світ слухає їх. ⁶ Ми від Бога, хто знає Бога, той слухає нас, хто не від Бога, той не слухає нас. Цим пізнаємо Духа правди та духа обмани. ⁷ Улюблені, любім один одного, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та відає Бога! ⁸ Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов! ⁹ Любов Божа до нас з'явилася тим, що Бог Сина Свого Однородженого послав у світ, щоб ми через Нього жили. ¹⁰ Не в тому любов, що ми полюбили Бога, а що Він полюбив нас, і послав Свого Сина вблаганням за наші гріхи. ¹¹ Улюблені, коли Бог полюбив нас отак, то повинні любити і ми один одного! ¹² Бога не бачив ніколи ніхто. Коли один одного любимо, то Бог в нас пробуває, а любов Його в нас удосконалилась. ¹³ Що ми пробуваємо в Ньому, а Він у нас, пізнаємо це тим, що Він дав нам від Духа Свого. ¹⁴ І ми бачили й свідчимо, що Отець послав Сина Спасителем світу. ¹⁵ Коли хто визнає, що Ісус то Син Божий,

то в нім Бог пробуває, а він у Бозі. ¹⁶ Ми познали й увірували в ту любов, що Бог її має до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває! ¹⁷ Любов удосконалюється з нами так, що ми маємо відвагу на день судний, бо який Він, такі й ми на цім світі. ¹⁸ Страху немає в любові, але досконала любов проганяє страх геть, бо страх має муку. Хто ж боїться, той не досконалий в любові. ¹⁹ Ми любимо Його, бо Він перше нас полюбив. ²⁰ Як хто скаже: Я Бога люблю, та ненавидить брата свого, той неправдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, Якого не бачить? ²¹ І ми оцю заповідь маємо від Нього, щоб, хто любить Бога, той і брата свого любив!

5

¹ Кожен, хто вірує, що Ісус то Христос, той родився від Бога. І кожен, хто любить Того, Хто породив, любить і Того, Хто народився від Нього. ² Що ми любимо Божих дітей, дізнаємося з того, коли любимо Бога і Його заповіді додержуємо. ³ Бо то любов Божа, щоб ми додержували Його заповіді, Його ж заповіді не тяжкі. ⁴ Бо кожен, хто родився від Бога, перемагає світ. А оце перемога, що світ перемогла, віра наша. ⁵ А хто світ перемагає, як не той, хто вірує, що Ісус то Син Божий? ⁶ То Той, що прийшов був водою та кров'ю, Ісус Христос. І не тільки водою, а водою та кров'ю. І Дух свідчить, бо Дух то правда. ⁷ Бо трое свідкують на небі: Отець, Слово й Святий Дух, і ці Троє Одно. ⁸ І трое свідкують на землі: дух, і вода, і кров, і трое в одно. ⁹ Коли ми приймаємо свідчення людське, то свідчення Боже вартніше, бо це свідчення Бога, яким свідчив про Сина Свого. ¹⁰ Хто вірує в Божого Сина, той свідчення має в собі. Хто не вірує Богові, той учинив Його неправдомовцем, бо не вірив у свідчення, яким Бог свідчив про Сина Свого. ¹¹ А це свідчення, що Бог життя вічне нам дав, а життя це у Сині Його. ¹² Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя. ¹³ Оце написав я до вас, що віруєте в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя. ¹⁴ І оце та відвага, що ми маємо до Нього, що коли чого просимо згідно волі Його, то Він слухає нас. ¹⁵ А як знаємо, що Він слухає нас, чого тільки ми просимо, то знаємо, що одержуємо те, чого просимо від Нього. ¹⁶ Коли хто бачить брата свого, що грішить гріхом не на смерть, нехай молиться за нього, і Він життя йому дасть, тим, хто грішить не на смерть. Є й гріх на смерть, не про нього кажу, щоб молився. ¹⁷ Усяка неправда то гріх. Та є гріх не на смерть. ¹⁸ Ми знаємо, що кожен, хто народився від Бога, не грішить, бо хто народився від Бога, той себе береже, і лукавий його не торкається. ¹⁹ Ми знаємо, що ми від Бога, і що весь світ лежить у злі. ²⁰ Ми знаємо, що Син Божий прийшов, і розум нам дав, щоб пізнати Правдивого, і щоб бути

в правдивому Сині Його, Ісусі Христі. Він Бог правдивий і вічне життя! ²¹ Дітоньки, бережіться від ідолів! Амінь.

2 Івана

¹ Старець вибраній пані та дітям її, яких я поправді люблю, і не тільки я, але й усі, хто правду пізнав, ² за правду, що в нас пробуває й повік буде з нами: ³ нехай буде з вами благодать, милість, мир від Бога Отця та Ісуса Христа, Сина Отцевого, у правді та в любові! ⁴ Я дуже зрадів, що між дітьми твоїми знайшов таких, що ходять у правді, як заповідь ми прийняли від Отця. ⁵ І тепер я благаю тебе, пані, не так, ніби пишу тобі нову заповідь, але ту, яку маємо від початку, щоб ми любили один одного! ⁶ А любов ця щоб ми жили згідно з Його заповідями. Це та заповідь, яку ви чули від початку, щоб ви згідно з нею жили. ⁷ Бо в світ увійшло багато обманців, які не визнають Ісуса Христа, що прийшов був у тілі. Такий то обманець та антихрист! ⁸ Пильнуйте себе, щоб ви не згубили того, над чим працювали, але щоб прийняли повну нагороду. ⁹ Кожен, хто робить переступ та не пробуває в науці Христовій, той Бога не має. А хто пробуває в науці Його, той має і Отця, і Сина. ¹⁰ Коли хто приходить до вас, але не приносить науки цієї, не приймайте до дому його, і не вітайте його! ¹¹ Хто бо вітає його, той участь бере в лихих учинках його. ¹² Багато я мав написати до вас, але не схотів на папері й чорнилом. Та маю надію прибути до вас, і говорити устами до уст, щоб повна була ваша радість! ¹³ Вітають тебе діти вибраної сестри твоєї. Амінь.

3 Івана

¹ Старець улюбленому Гаєві, якого я насправду люблю.
² Улюблений, я молюся, щоб добре велося в усьому тобі, і щоб був ти здоровий, як добре ведеться душі твоїй. ³ Бо я дуже зрадів, як прийшли були браття, і засвідчили правду твою, як ти живеш у правді. ⁴ Я не маю більшої радості від цієї, щоб чути, що діти мої живуть у правді. ⁵ Улюблений, вірно ти чиниш, як що робиш для братті та для чужинців, ⁶ вони про любов твою свідчили Церкві; добре ти зробиш, як їх випровадиш, як достойно для Бога, ⁷ бо вийшли вони ради Ймення Його, нічого не взявши від поган. ⁸ Отож, ми повинні приймати таких, щоб бути співробітниками правді. ⁹ Я до Церкви писав був, але Діотреф, що любить бути першим у них, нас не приймає. ¹⁰ Тому то, коли я прийду, то згадаю про вчинки його, що їх робить, словами лихими обмовляючи нас. І він тим не задовольнюється, а й сам не приймає братів, і тим, що бажають приймати, боронить, і вигонить із Церкви. ¹¹ Улюблений, не робися подібним до лихого, а до доброго: доброчинець від Бога, а злочинець Бога не бачив. ¹² Про Димитрія свідчили всі й сама правда. І свідчимо й ми, а ви знаєте, що свідчення наше правдиве. ¹³ Багато хотів я писати, та не хочу писати до тебе чорнилом та очеретинкою, ¹⁴ але маю надію побачити тебе незабаром, і говорити устами до уст. (1-15) Мир тобі! Друзі вітають тебе. Привітай друзів пойменно! Амінь.

Юда

¹ Юда, раб Ісуса Христа, а брат Якова, покликаним, улюбленим у Бозі Отці та збереженим Ісусом Христом: ² милість вам, і мир, і любов хай примножиться! ³ Улюблені, всяке дбання чинивши писати до вас про наше спільне спасіння, я признав за потрібне писати до вас, благаючи боротись за віру, раз дану святим. ⁴ Бо крадькома повходили деякі люди, на цей осуд віддавна призначені, безбожні, що благодать нашого Бога обертають у розпусту, і відкидаються єдиного Владики і Господа нашого Ісуса Христа. ⁵ А я хочу нагадати вам, що раз усе знаєте, що Господь визволив людей від землі єгипетської, а згодом вигубив тих, хто не вірував. ⁶ І Анголів, що не зберегли початкового стану свого, але кинули житло своє, Він зберіг у вічних кайданах під темрявою на суд великого дня. ⁷ Як Содом і Гоморра та міста коло них, що таким самим способом чинили перелюб та ходили за іншим тілом, понесли кару вічного огню, і поставлені в приклад, ⁸ так само буде й цим сновидам, що опоганюють тіло, погорджують владами, зневажають слави. ⁹ І сам Архангол Михаїл, коли сперечався з дияволом і говорив про Мойсееве тіло, не наважився винести суду зневажливого, а сказав: Хай Господь докорить тобі! ¹⁰ А ці зневажають, чого не знають; а що знають із природи, як німа звірина, то й у тому псуються. ¹¹ Горе їм, бо пішли вони дорогою Каїноюю, і попали в обману Валаамової заплати, і загинули в бунті Корея! ¹² Вони скелі підводні на ваших вечерях любови, бо з вами без страху їдять та себе попасають; хмари безводні, що носяться вітром; осінні дерева безплідні, двічі померлі, викорінені; ¹³ люті хвилі морські, що з піною викидають власний сором; зорі блудні, що для них морок темряви бережеться повік. ¹⁴ Про них же звіщав був Енох, сьомий від Адама, і казав: Ось іде Господь зо Своїми десятками тисяч святих, ¹⁵ щоб суд учинити над усіма, і винуватити всіх безбожних за всі вчинки безбожності їхньої, що безбожно накоїли, та за всі жорстокі слова, що їх говорили на Нього безбожні грішники. ¹⁶ Це ремствувачі, незадоволені з долі своєї, що ходять у своїх пожадливостях, а уста їхні говорять чванливе; вони вихваляють особи для зиску! ¹⁷ А ви, улюблені, згадуйте слова, що їх давніше казали апостоли Господа нашого Ісуса Христа, ¹⁸ які вам говорили: За останнього часу будуть глузії, що ходитимуть за своїми пожадливостями та безбожністю. ¹⁹ Це ті, хто відлучується від єдності, тілесні, що духа не мають. ²⁰ А ви, улюблені, будуйте себе найсвятішою вашою вірою, моліться Духом Святим, ²¹ бережіть себе самих у Божій любові, і чекайте милости Господа нашого Ісуса Христа для вічного життя. ²² І до

одних, хто вагається, будьте милостиві, ²³ спасайте і виривайте з огню, а до інших будьте милосердні зо страхом, і ненавидьте навіть одежу, опоганену від тіла! ²⁴ А Тому, Хто може вас зберегти від упадку, і поставити перед Своєю славою непорочними в радості, ²⁵ Єдиному премудрому Богові, Спасителеві нашому через Ісуса Христа, Господа нашого, слава, могутність, сила та влада перше всього віку, і тепер, і на всі віки! Амінь.

Об'явлення

¹ Об'явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоб показати Своїм рабам, що незабаром статися має. І Він показав, і послав Своїм Анголом рабові Своему Іванові, ² який свідчив про Слово Боже, і про свідчення Ісуса Христа, і про все, що він бачив. ³ Блаженний, хто читає, і ті, хто слухає слова пророцтва та додержує написане в ньому, час бо близький! ⁴ Іван до семи Церков, що в Азії: благодать вам і мир від Того, Хто є, Хто був і Хто має прийти; і від семи духів, що перед престолом Його, ⁵ та від Ісуса Христа, а Він Свідок вірний, Первенець з мертвих і Владика земних царів. Йому, що нас полюбив і кров'ю Своею обмив нас від наших гріхів, ⁶ що вчинив нас царями, священиками Богові й Отцеві Своему, Тому слава та сила на вічні віки! Амінь. ⁷ Ото Він із хмарами йде, і побачить Його кожне око, і ті, що Його прокололи були, і всі племена землі будуть плакати за Ним. Так, амінь! ⁸ Я Альфа й Омега, говорить Господь, Бог, Той, Хто є, і Хто був, і Хто має прийти, Вседержитель! ⁹ Я, Іван, ваш брат і спільник у біді, і в царстві, і в терпінні в Ісусі, був на острові, що зветься Патмос, за Слово Боже і за свідчення Ісуса Христа. ¹⁰ Я був у душі Господнього дня, і почув за собою голос гучний, немов сурми, ¹¹ який говорив: Що бачиш, напиши те до книги, і пошли до сімох Церков: до Ефесу, і до Смірни, і до Пергаму, і до Тіятирів, і до Сард, і до Філядельфії, і до Лаодикії. ¹² І я оглянувся, щоб побачити голос, що говорив зо мною. І, оглянувшись, я побачив сім свічників золотих; ¹³ а посеред семи свічників Подібного до Людського Сина, одягненого в довгу одержу і підперезаного по грудях золотим поясом. ¹⁴ А Його голова та волосся білі, немов біла вовна, як сніг; а очі Його немов полум'я огняне. ¹⁵ А ноги Його подібні до міді, розпалені, наче в печі; а голос Його немов шум великої води. ¹⁶ І сім зір Він держав у правиці Своїй, а з уст Його меч обосічний виходив, а обличчя Його, немов сонце, що світить у силі своїй. ¹⁷ І коли я побачив Його, то до ніг Йому впав, немов мертвий. І поклав Він на мене правицю Свою та й промовив мені: Не лякайся! Я Перший і Останній, ¹⁸ і Живий. І був Я мертвий, а ось Я Живий на вічні віки. І маю ключі Я від смерті й від аду. ¹⁹ Отже, напиши, що ти бачив, і що є, і що має бути по цьому! ²⁰ Таємниця семи зір, що бачив ти їх на правиці Моїй, і семи свічників золотих: сім зір, то Анголи семи Церков, а сім свічників, що ти бачив, то сім Церков.

2

¹ До Ангола Церкви в Ефесі напиши: Оце каже Той, Хто тримає сім зір у правиці Своїй, Хто ходить серед семи свічників золотих:

² Я знаю діла твої, і працю твою, і твою терпеливість, і що не можеш терпіти лихих, і випробував тих, хто себе називає апостолами, але ними не є, і знайшов, що фальшиві вони. ³ І ти маєш терпіння, і працював для Ймення Мого, але не знемігся. ⁴ Але маю на тебе, що ти покинув свою першу любов. ⁵ Отож, пам'ятай, звідки ти впав, і покайся, і вчинки давніші роби. Коли ж ні, то до тебе прийду незабаром, і зрушу твого свічника з його місця, якщо не покаєшся. ⁶ Але маєш оце, що ненавидиш учинки Николаїтів, яких і Я ненавиджу. ⁷ Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам: переможцеві дам їсти від дерева життя, яке в раю Божім. ⁸ А до Ангола Церкви в Смірні напиши: Оце каже Перший й Останній, що був мертвий й ожив: ⁹ Я знаю діла твої, і біду, і убозтво, але ти багатий, і зневагу тих, що говорять про себе, ніби юдеї вони, та ними не є, але вони зборище сатани. ¹⁰ Не бійся того, що маєш страждати! Ось диявол вкидатиме декого з вас до в'язниць, щоб вас випробувати. І будете мати біду десять день. Будь вірний до смерти, і Я тобі дам вінця життя! ¹¹ Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам: переможець не буде пошкоджений від другої смерти. ¹² А до Ангола Церкви в Пергамі напиши: Оце каже Той, що має меч обосічного: ¹³ Я знаю діла твої, і що де ти живеш, там престол сатани. І тримаєш ти Ймення Моє, і ти не відкинувся від віри Моєї навіть за днів, коли в вас, де живе сатана, був убитий Антипа, свідок Мій вірний. ¹⁴ Але трохи Я маю на тебе, бо маєш там тих, хто тримається науки Валаама, що навчав був Балака покласти спотикання перед синами Ізраїля, щоб їли ідольські жертви й розпусту чинили. ¹⁵ Так маєш і ти таких, що тримаються науки Николаїтської так само. ¹⁶ Тож покайся! Коли ж ні, то до тебе прийду незабаром, і воюватиму з ними мечем Своїх уст. ¹⁷ Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам: переможцеві дам їсти приховану манну, і дам йому білого каменя, а на камені написане ймення нове, якого не знає ніхто, тільки той, хто приймає його. ¹⁸ І до Ангола Церкви в Тіятирах напиши: Оце каже Син Божий, що має очі Свої, як полум'я огняне, а ноги Його подібні до міді: ¹⁹ Я знаю діла твої, і любов, і віру, і службу, і твою терпеливість, і останні вчинки твої, що більші за перші. ²⁰ Але маю на тебе, що жінці Єзавелі, яка каже, ніби вона пророкиня, ти попускаєш навчати та зводити рабів Моїх, чинити розпусту та їсти ідольські жертви. ²¹ І Я дав був їй часу, щоб покалася, та вона не схотіла покаятися в розпусті своїй. ²² Ось Я кину її на ложе, а тих, що чинять із нею розпусту, у велику біду, коли тільки в учинках своїх не покаються, ²³ а діти її поб'ю смертю. І пізнають усі Церкви, що Я Той, Хто нирки й серця вивіряє, і Я кожному з вас дам за вчинками вашими. ²⁴ А вам, та іншим, що в Тіятирах, що не мають науки цієї, і як кажуть не розуміють так званих глибин сатани, кажу: не накладу на вас іншого тягару, ²⁵ тільки те, що ви маєте, тримайте, аж поки

прийду. ²⁶ А переможцеві, і тому, хто аж до кінця додержує Мої вчинки, Я дам йому владу над поганями, ²⁷ і буде пасти їх залізним жезлом; вони, немов глиняний посуд, покрушаться, як і Я одержав владу від Свого Отця, ²⁸ і дам Я йому зорю досвітню. ²⁹ Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам!

3

¹ А до Ангола Церкви в Сардах напиши: Оце каже Той, Хто має сім Божих духів і сім зір: Я знаю діла твої, що маєш ім'я, ніби живий, а ти мертвий. ² Будь чуйний та решту зміцняй, що мають померти. Бо Я не знайшов твоїх діл закінченими перед Богом Моїм. ³ Отож, пам'ятай, як ти взяв і почув, і бережи, і покайся. А коли ти не чуйний, то на тебе прийду, немов злодій, і ти знати не будеш, якої години на тебе прийду. ⁴ Та ти маєш і в Сардах кілька імен, що одежі своєї вони не споганили, і в білій зо Мною ходитимуть, бо гідні вони. ⁵ Переможець зодягнеться в білу одягу, а ймення його Я не змию із книги життя, і ймення його визнаю перед Отцем Своїм і перед Його Анголами. ⁶ Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам! ⁷ І до Ангола Церкви в Філадельфії напиши: Оце каже Святий, Правдивий, що має ключа Давидового, що Він відчиняє, і ніхто не зачинить, що Він зачиняє, і ніхто не відчинить. ⁸ Я знаю діла твої. Ось Я перед тобою дверей не зачинив, і їх зачинити не може ніхто. Хоч малу маєш силу, але слово Моє ти зберіг, і від Ймення Мого не відкинувся. ⁹ Ось Я зроблю, що декого з зборища сатани, із тих, що себе називають юдеями, та ними не є, але кажуть неправду, ось Я зроблю, що вони прийдуть та вклоняться перед ногами твоїми, і пізнають, що Я полюбив тебе. ¹⁰ А що ти зберіг слово терпіння Мого, то й Я тебе збережу від години випробовування, що має прийти на весь всесвіт, щоб випробувати мешканців землі. ¹¹ Я прийду незабаром. Тримай, що ти маєш, щоб твого вінця ніхто не забрав. ¹² Переможця зроблю Я стовпом у храмі Бога Мого, і він вже не вийде назовні, і на нім напишу Ім'я Бога Мого й ім'я міста Бога Мого, Єрусалиму Нового, що з неба сходить від Бога Мого, та нове Ім'я Своє. ¹³ Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам! ¹⁴ І до Ангола Церкви в Лаодикії напиши: Оце каже Амін, Свідок вірний і правдивий, початок Божого творива: ¹⁵ Я знаю діла твої, що ти не холодний, ані гарячий. Якби то холодний чи гарячий ти був! ¹⁶ А що ти літеплий, і ні гарячий, ані холодний, то випльну тебе з Своїх уст... ¹⁷ Бо ти кажеш: Я багатий, і збагатів, і не потребую нічого. А не знаєш, що ти нужденний, і мізерний, і вбогий, і сліпий, і голий! ¹⁸ Раджу тобі купити в Мене золота, в огні перочищеного, щоб збагатитись, і білу одягу, щоб зодягтися, і щоб ганьба нагоди твоєї не видна була, а мастю на очі намасти свої очі, щоб бачити. ¹⁹ Кого Я люблю, тому докоряю й караю того. Будь же ревний і покайся! ²⁰ Ось Я стою під дверима та стукаю:

коли хто почує Мій голос і двері відчинить, Я до нього ввійду, і буду вечеряти з ним, а він зо Мною. ²¹ Переможцеві сісти Я дам на Моєму престолі зо Мною, як і Я переміг був, і з Отцем Своїм сів на престолі Його. ²² Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам!

4

¹ По цьому я поглянув, і ось двері на небі відчинені, і перший голос, що я чув його, як сурму, що зо мною говорив, сказав: Іди сюди, і Я тобі покажу, що статися має по цьому! ² І зараз у дусі я був. І ось престол стояв на небі, а на престолі Сидячий. ³ А Сидячий подібний був з вигляду до каменя яспіса й сардиса, а веселка навколо престолу видом подібна була до смарагду. ⁴ А навколо престолу двадцять чотири престоли, а на престолах я бачив двадцятьох чотирьох старців, що сиділи, у шати білі одягнені, а на головах своїх мали вінці золоті. ⁵ А від престолу виходили блискавки, і голоси, і громи. А перед престолом горіли сім свічників огняних, а вони сім духів Божих. ⁶ І перед престолом як море скляне, до кришталю подібне. А серед престолу й навколо престолу четверо тварин, повні очей спереду й ззаду. ⁷ І перша тварина подібна до лева, а друга тварина подібна до теляти, а третя тварина мала лице, як людина, а четверта тварина подібна до орла, що летить. ⁸ І ті чотири тварині, кожна з них мала навколо по шість крил, а всередині повна очей. І спокою не мають вони день і ніч, промовляючи: Свят, свят, свят Господь, Бог Вседержитель, що Він був, і що є, і що має прийти! ⁹ І коли ті тварини складають славу, і честь, і подяку Тому, Хто сидить на престолах і живе віки вічні, ¹⁰ тоді падають двадцять чотири старці перед Тим, Хто сидить на престолах, і вклоняються Тому, Хто живе віки вічні, і складають вінці свої перед престолом та кажуть: ¹¹ Достойний Ти, Господи й Боже наш, прийняти славу, і честь, і силу, бо все Ти створив, і з волі Твоєї існує та створене все!

5

¹ І я бачив в правиці Того, Хто сидить на престолах, книгу, написану всередині й назовні, і запечатану сімома печатками. ² І бачив я потужного Ангола, який гучним голосом кликав: Хто гідний розгорнути книгу, і зламати печатки її? ³ І не міг ніхто ні на небі, ні на землі, ані під землею розгорнути книги, ані навіть зазирнути в неї. ⁴ І плакав я гірко, що не знайшовся ані один гідний розгорнути й прочитати книгу, ані навіть зазирнути в неї. ⁵ А один із старців промовив до мене: Не плач! Ось Лев, що з племені Юдиного, корень Давидів, переміг так, що може розгорнути книгу, і зламати сім печаток її. ⁶ І я глянув, і ось серед престолу й чотирьох тварин і серед старців стоїть Агнець, як заколений, що має сім рогів і сім очей, а це сім Божих духів, посланих на всю землю. ⁷ І Він підійшов, і взяв книгу з

правиці Того, Хто сидить на престолі. ⁸ А коли Він узяв книгу, то чотири тварині й двадцять чотири старці попадали перед Агнцем, а кожен мав гусла й золоті чаші, повні пахоців, а вони молитви святих. ⁹ І нову пісню співають вони, промовляючи: Ти достойний узяти цю книгу, і розкрити печатки її, бо Ти був заколений, і кров'ю Своєю Ти викупив людей Богові з усякого племені, і язика, і народу, і люду. ¹⁰ І Ти їх зробив для нашого Бога царями, і священниками, і вони на землі царюватимуть! ¹¹ І я бачив, і чув голос багатьох Анголів навколо престолу, і тварин, і старців, і число їх було десятки тисяч раз по десять тисяч і тисячі тисяч. ¹² І казали вони гучним голосом: Достойний Агнець, що заколений, прийняти силу, і багатство, і мудрість, і міць, і честь, і славу, і благословення! ¹³ І кожне створіння, що воно на небі, і на землі, і під землею, і на морі, і все, що в них, чув я, говорило: Тому, Хто сидить на престолі, і Агнцеві благословення, і честь, і слава, і сила на вічні віки! ¹⁴ А чотири тварині казали: Амінь! І двадцять чотири старці попадали та поклонились Тому, Хто живе повік віку!

6

¹ І я бачив, що Агнець розкрив одну з семи печаток, і почув я одну з чотирьох тих тварин, яка говорила, як голосом грому: Підійди! ² І я глянув, і ось кінь білий, а той, хто на ньому сидів, мав лука. І вінця йому дано, і він вийшов, немов переможець, і щоб перемогти. ³ І коли другу печатку розкрив, я другу тварину почув, що казала: Підійди! ⁴ І вийшов кінь другий, червоний. А тому, хто на ньому сидів, було дано взяти мир із землі та щоб убивали один одного. І меч великий був даний йому. ⁵ І коли третю печатку розкрив, я третю тварину почув, що казала: Підійди! І я глянув, і ось кінь вороний. А той, хто на ньому сидів, мав вагу в своїй руці. ⁶ І я ніби голос почув посеред чотирьох тих тварин, що казав: Ківш пшениці за динарія, і три ковші ячменю за динарія, а оливи й вина не марнуй! ⁷ А коли Він четверту печатку розкрив, я четверту тварину почув, що казала: Підійди! ⁸ І я глянув, і ось кінь чалий. А той, хто на ньому сидів, на ім'я йому Смерть, за ним же слідом ішов Ад. І дана їм влада була на четвертій частині землі забивати мечем, і голодом, і мором, і земними звірми. ⁹ І коли п'яту печатку розкрив, я побачив під жертівником душі побитих за Боже Слово, і за свідчення, яке вони мали. ¹⁰ І кликнули вони гучним голосом, кажучи: Аж доки, Владико святий та правдивий, не будеш судити, і не мститимеш тим, хто живе на землі, за кров нашу? ¹¹ І кожному з них дано білу одержу, і сказано їм іще трохи спочити, аж поки доповнять число їхні співслуги, і брати їхні, що будуть побиті, як і вони. ¹² І коли шосту печатку розкрив, я поглянув, і ось сталось велике трясіння землі, і сонце зчорніло, як міх волосяний, і увесь місяць зробився, як кров... ¹³ І на землю попадали зорі небесні, як фіґове дерево

ронить свої недозрілі плоди, коли потрясе сильний вітер... ¹⁴ І небо сховалось, згорнувшись, немов той сувій пергамену, і кожна гора, і кожен острів порушилися з своїх місць... ¹⁵ І земні царі, і вельможі та тисячники, і багаті та сильні, і кожен раб та кожен вільний, поховались у печери та в скелі гірські, ¹⁶ та й кажуть до гір та до скель: Поспадайте на нас, і позакривайте ви нас від лиця Того, Хто сидить на престолі, і від гніву Агнця!... ¹⁷ Бо прийшов це великий день гніву Його, і хто встояти може?

7

¹ А по цьому я бачив чотирьох Анголів, що стояли на чотирьох кутах землі та тримали чотири земні вітри, щоб вітер не вів на землю, ані на море, ані на жодне дерево. ² І бачив я іншого Ангола, що від схід сонця виходив, і мав печатку Бога Живого. І він гучним голосом крикнув до чотирьох Анголів, що їм дано пошкодити землі та морю, ³ говорячи: Не шкодьте ані землі, ані морю, ані дереву, аж поки ми покладемо печатки рабам Бога нашого на їхніх чолах! ⁴ І почув я число попечатаних: сто сорок чотири тисячі попечатаних від усіх племен Ізраїлевих синів: ⁵ з племени Юдиного дванадцять тисяч попечатаних, з племени Рувимового дванадцять тисяч, з племени Гадового дванадцять тисяч, ⁶ з племени Асирового дванадцять тисяч, з племени Нефталимового дванадцять тисяч, з племени Манасіїного дванадцять тисяч, ⁷ з племени Симеонового дванадцять тисяч, з племени Левіїного дванадцять тисяч, з племени Іссахарового дванадцять тисяч, ⁸ з племени Завулонового дванадцять тисяч, з племени Йосипового дванадцять тисяч, з племени Веніяминового дванадцять тисяч попечатаних. ⁹ Потому я глянув, і ось натовп великий, що його зрахувати не може ніхто, з усякого люду, і племен, і народів, і язиків, стояв перед престолом і перед Агнцем, зодягнені в білу одягу, а в їхніх руках було пальмове віття. ¹⁰ І взивали вони гучним голосом, кажучи: Спасіння нашому Богові, що сидить на престолі, і Агнцеві! ¹¹ А всі Анголи стояли навколо престолу та старців і чотирьох тих тварин. І вони на обличчя попадали перед престолом, і вклонилися Богові, ¹² кажучи: Амінь! Благословення, і слава, і мудрість, і хвала, і честь, і сила, і міць нашому Богу на вічні віки! Амінь! ¹³ І відповів один із старців, і до мене сказав: Оці, що зодягнені в білу одягу, хто вони й звідкіля поприходили? ¹⁴ І сказав я йому: Мій пане, ти знаєш! Він же мені відказав: Це ті, що прийшли від великого горя, і випрали одіж свою, та вибілили її в крові Агнця... ¹⁵ Тому то вони перед Божим престолом, і в храмі Його день і ніч Йому служать. А Той, Хто сидить на престолі, розтягне намета над ними. ¹⁶ Вони голоду й спраги терпіти не будуть уже, і не буде палити їх сонце, ані спека яка. ¹⁷ Бо Агнець, що серед престолу, буде їх пасти, і водитиме їх до джерел вод життя. І Бог кожду сльозу з очей їхніх зітре!

8

¹ І коли сьому печатку розкрив, німа тиша настала на небі десь на півгодини. ² І я бачив сімох Анголів, що стояли перед Богом. І дано було їм сім сурем. ³ І прийшов другий Ангол, та й став перед жертівником із золотою кадильницею. І було йому дано багато кадила, щоб до молитов усіх святих додав на золотого жертівника, що перед престолом. ⁴ І знявся дим кадильний з молитвами святих від руки Ангола перед Бога. ⁵ А Ангол кадильницю взяв, і наповнив її огнем із жертівника, та й кинув на землю. І зчинилися громи, і гуркотнява, і блискавиці та трясіння землі... ⁶ І сім Анголів, що мали сім сурем, приготувалися, щоб сурмити. ⁷ І засурмив перший Ангол, і вчинилися град та огонь, перемішані з кров'ю, і впали на землю. І спалилась третина землі, і згоріла третина дерев, і всіяка зелена трава погоріла... ⁸ І засурмив другий Ангол, і немов би велика гора, розпалена огнем, була вкинена в море. І третина моря зробилася кров'ю, ⁹ і померла третина морського створіння, що мають життя, і загинула третина кораблів... ¹⁰ І засурмив третій Ангол, і велика зоря спала з неба, палаючи, як смолоскип. І спала вона на третину річок та на водні джерела. ¹¹ А ймення зорі тій Полин. І стала третина води, як полин, і багато з людей повмирили з води, бо згіркла вона... ¹² І засурмив Ангол четвертий, і вдарено третину сонця, і третину місяця, і третину зір, щоб затьмилася їхня третина, щоб третина дня не світила, так само ж і ніч... ¹³ І бачив, і чув я одного орла, що летів серед неба і кликав гучним голосом: Горе, горе, горе тим, хто живе на землі, від голосів сурмових позосталих трьох Анголів, що мають сурмити!...

9

¹ І засурмив п'ятий Ангол, і я бачив зорю, що спала із неба додолу. І їй даний був ключ від криниці безодньої. ² І вона відімкнула криницю безодню, і дим повалив із криниці, мов дим із великої печі. І затьмилосся сонце й повітря від криничного диму... ³ А з диму на землю вийшла сарана, і дано їй міць, як мають міць скорпіони земні. ⁴ І наказано їй, щоб вона не шкодила земній траві, ані жадному зіллю, ані жадному дереву, але тільки тим людям, які на чолах не мають печатки Божої. ⁵ І було дано їй, щоб їх не вбивати, але мучити п'ять місяців; а мука від неї, як мука від скорпіона, коли вкусить людину. ⁶ І в ті дні люди смерти шукатимуть, та не знайдуть її! Померти вони захотять, та втече від них смерть!... ⁷ А вигляд сарани був подібний до коней, на війну приготованих; а на головах у неї немов би вінки, подібні на золото, а обличчя її немов людські обличчя. ⁸ І мала волосся як волосся жіноче, а її зуби були немов лев'ячі. ⁹ І мала вона панцери, немов панцери залізні; а шум її крил немов шум колесниць, коли коней багато біжить на війну.

¹⁰ І мала хвости, подібні до скорпіонових, та жала, а в неї в хвостах її влада п'ять місяців шкодити людям. ¹¹ І мала вона над собою царя, ангола безодні; йому по-єврейському ім'я Аваддон, а по-грецькому звався він Аполліон! ¹² Одне горе минуло! Ось за ним ще два горя надходять! ¹³ І засурмив шостий Ангол, і я почув один голос із чотирьох рогів золотого жертівника, який перед Богом, ¹⁴ що казав шостому Анголові, який мав сурму: Розв'язи чотирьох Анголів, що пов'язані при великій річці Ефраті. ¹⁵ І були порозв'язувані чотири Анголи, приготовані на годину, і на день, і на місяць, і на рік, щоб убили третину людей. ¹⁶ А число кінного війська двадцять тисяч раз по десять тисяч; і я чув їхнє число. ¹⁷ І так бачив я коней в видінні, а на них верхівців, що панцери мали огняні, і гіяцинтові, і сірчані. А голови в коней немов голови лев'ячі, а з їхнього рота виходив огонь, і дим, і сірка. ¹⁸ І побита була третина людей від цих трьох поразок, від огню, і від диму, і від сірки, що виходили з їхніх ротів. ¹⁹ Сила бо коней була в їхнім роті та в їхніх хвостах. А хвости їхні подібні до вужів, що мають голови, і ними вони шкоду чинять. ²⁰ А решта людей, що не вбита була цими поразками, не покалася за діла своїх рук, щоб не кланятись демонам, ані ідолам золотим, і срібним, і мідяним, і кам'яним, і дерев'яним, що не можуть вони ані бачити, ані чути, ані ходити. ²¹ І вони не покалися в своїх убивствах, ані в чарах своїх, ні в розпусті своїй, ні в крадіжках своїх...

10

¹ І бачив я іншого потужного Ангола, що сходив із неба. Був одягнений в хмару, і над його головою веселка була, а обличчя його як стовпи огняні, ² і мав у руці своїй книжку розгорнену. І він поставив свою праву ногу на море, а ліву на землю, ³ і закричав гучним голосом, як лев той ричить. І як він закричав, то заговорили сім громів голосами своїми. ⁴ А як заговорили сім громів голосами своїми, я хотів був писати. Та я почув голос із неба, що до мене казав: Запечатай оте, що сім громів казали, і того не пиши! ⁵ А Ангол, що я бачив його, як стояв він на морі й землі, зняв до неба правицю свою ⁶ та й поклявся Живучим по вічні віки, Який створив небо та те, що на ньому, і землю та те, що на ній, і море й що в нім, що вже часу не буде, ⁷ а дня голосу сьомого Ангола, коли він засурмить, довершиться Божа таємниця, як Він благовістив був Своїм рабам пророкам. ⁸ І голос, що я чув його з неба, став знов говорити зо мною й казати: Піди, та візьми розгорнену книжку з руки Ангола, що стоїть на морі й землі. ⁹ І пішов я до Ангола та й промовив йому, щоб дав мені книжку. А він мені каже: Візьми, і з'їж її! І гіркість учинить вона для твого живота, та в устах твоїх буде солодка, як мед. ¹⁰ І я взяв з руки Ангола книжку та й з'їв її. І була вона в устах моїх, немов мед той, солодка. Та коли її з'їв, вона гіркість зробила в моїм животі... ¹¹ І

сказали мені: Ти мусиш знову пророкувати про народи, і поган, і язики, і про багато царів.

11

¹ І дано тростину мені, подібну до палиці, і сказано: Устань, і зміряй храма Божого й жертівника, і тих, хто вклоняється в ньому. ² А двір, що за храмом, лиши та не міряй його, бо він даний поганам, і сорок два місяці будуть топтати вони святе місто. ³ І звелю Я двом свідкам Своїм, і будуть вони пророкувати тисячу двісті й шістьдесят день, зодягнені в волосяницю. ⁴ Вони дві оливів та два свічки, що стоять перед Богом землі. ⁵ І коли б хто схотів учинити їм кривду, то вийде огонь з їхніх уст, і поїсть ворогів їхніх. А коли хто захоче вчинити їм кривду, той отак мусить бути забитий. ⁶ Вони мають владу небо замкнути, щоб за днів їхніх пророцтва не йшов дощ. І мають владу вони над водою, у кров обертати її, і вдарити землю всілякою карою, скільки разів вони схочуть. ⁷ А коли вони скінчать свідоцтво своє, то звірина, що з безодні виходить, із ними війну поведе, і вона їх переможе та їх повбиває. ⁸ І їхні трупи полишить на майдані великого міста, що зветься духовно Содом і Єгипет, де й Господь наш був розп'ятий. ⁹ І багато з народів, і з племен, і з язиків, і з поган будуть дивитися півчверта дні на їхні трупи, не дозволять покласти в гроби їхніх трупів. ¹⁰ А мешканці землі будуть тішитися та радіти над ними, і дарунки пошлють один одному, бо мучили ці два пророки мешканців землі. ¹¹ А по півчверта днів дух життя ввійшов у них від Бога, і вони повставали на ноги свої. І напав жах великий на тих, хто дивився на них! ¹² І почули вони гучний голос із неба, що їм говорив: Зійдіть сюди! І на небо зійшли вони в хмарі, і вороги їхні дивились на них. ¹³ І тієї години зчинився страшний землетрус, і десята частина міста того завалилась... І в цім трусі загинуло сім тисяч людських імен, а решта обгорнена жахом була, і вони віддали славу Богу Небесному!... ¹⁴ Друге горе минуло! Ото незабаром настане за ним третє горе! ¹⁵ І засурмив сьомий Ангол, і на небі зчинились гучні голоси, що казали: Перейшло панування над світом до Господа нашого та до Христа Його, і Він зацарює на вічні віки! ¹⁶ І двадцять чотири старці, що на престолах своїх перед Богом сидять, попадали на обличчя свої, та й уклонилися Богові, ¹⁷ кажучи: Дяку складаємо Тобі, Господи, Боже Вседержителю, що Ти є й що Ти був, що прийняв Свою силу велику та й зацарював! ¹⁸ А погани розлютилися, та гнів Твій прийшов, і час настав мертвих судити, і дати заплату рабам Твоїм, пророкам і святим, і тим, хто Ймення Твого боїться малим і великим, і знищити тих, хто нищить землю. ¹⁹ І розкрився храм Божий на небі, і ковчег заповіту Його в Його храмі з'явився. І зчинилися блискавки, і гуркіт, і громи, і землетрус, і великий град...

12

¹ І з'явилась на небі велика ознака: Жінка, зодягнена в сонце, а під ногами її місяць, а на її голові вінок із дванадцяти зір. ² І вона мала в утробі, і кричала від болю, та муки терпіла від породу. ³ І з'явилася інша ознака на небі, ось змії червоноогняний, великий, що мав сім голів та десять рогів, а на його головах сім вінців. ⁴ Його хвіст змів третину зір із Неба та й кинув додолу. І змії стояв перед жінкою, що мала вродити, щоб з'їсти дитину її, коли вродить... ⁵ І дитину вродила вона чоловічої статі, що всі народи має пасти залізним жезлом. І дитина її була взята до Бога, і до престолу Його. ⁶ А жінка втекла на пустиню, де вона мала місце, від Бога для неї вготоване, щоб там годували її тисячу двісті шістьдесят день. ⁷ І сталась на небі війна: Михаїл та його Анголи вчинили зо змієм війну. І змії воював та його анголи, ⁸ та не втрималися, і вже не знайшлося їм місця на небі. ⁹ І скинений був змії великий, вуж стародавній, що зветься диявол і сатана, що зводить усесвіт, і скинений був він додолу, а з ним і його анголи були скинені. ¹⁰ І я почув гучний голос на небі, який говорив: Тепер настало спасіння, і сила, і царство нашого Бога, і влада Христа Його, бо скинений той, хто братів наших скаржив, хто перед нашим Богом оскаржував їх день і ніч! ¹¹ І вони його перемогли кров'ю Агнця та словом свого засвідчення, і не полюбили життя свого навіть до смерті! ¹² Через це звеселися ти, небо, та ті, хто на нім пробуває! Горе землі та морю, до вас бо диявол зійшов, маючи лютість велику, знаючи, що короткий час має! ¹³ А коли змії побачив, що додолу він скинений, то став переслідувати жінку, що вродила хлоп'я. ¹⁴ І жінці дані були дві крилі великого орла, щоб від змія летіла в пустиню до місця свого, де будуть її годувати час, і часи, і півчасу. ¹⁵ І пустив змії за жінкою з уст своїх воду, як річку, щоб річка схопила її. ¹⁶ Та жінці земля допомгла, і розкрила земля свої уста, та й випила річку, яку змії був пустив із своїх уст... ¹⁷ І змії розлютувався на жінку, і пішов воювати з останком насіння її, що вони бережуть Божі заповіді та мають свідоцтво Ісусове.

13

¹ (12-18) І я став на морському піску. (13-1) І я бачив звірину, що виходила з моря, яка мала десять рогів та сім голів, а на рогах її було десять вінців, а на її головах богозневажні імена. ² А звірина, що я її бачив, подібна до рися була, а ноги її як ведмежі, а паща її немов лев'яча паща. І змії дав їй свою силу, і престола свого, і владу велику. ³ А одна з її голів була ніби забита на смерть, але рана смертельна її вздоровилась. І вся земля дивувалась, слідкуючи за звіриною! ⁴ І вклонилися змієві, що дав владу звірині. І вклонились звірині, говорячи: Хто до звірини подібний, і хто воювати з нею може? ⁵ І їй дано уста, що говорили зухвале та

богозневажне. І їй дано владу діяти сорок два місяці. ⁶ І відкрила вона свої уста на зневагу проти Бога, щоб богозневажати Ім'я Його й оселю Його, та тих, хто на небі живе. ⁷ І їй дано провадити війну зо святими, та їх перемогти. І їй дана влада над кожним племенем, і народом, і язиком, і людом. ⁸ І їй вклоняться всі, хто живе на землі, що їхні імена не написані в книгах життя Агнця, заколеного від закладин світу. ⁹ Коли має хто вухо, нехай слухає: ¹⁰ Коли хто до полону веде, сам піде в полон. Коли хто мечем убиває, такий мусить сам бути вбитий мечем! Отут терпеливість та віра святих! ¹¹ І бачив я іншу звірину, що виходила з землі. І вона мала два роги, подібні ягнячим, та говорила, як змії. ¹² І вона виконувала всю владу першої звірини перед нею, і робила, щоб земля та ті, хто живе на ній, вклонилися першій звірині, що в неї вздоровлена була її рана смертельна. ¹³ І чинить вона великі ознаки, так що й огонь зводить з неба додолу перед людьми. ¹⁴ І зводить вона мешканців землі через ознаки, що їм дано їй чинити перед звіриною, намовляючи мешканців землі зробити образа звірини, що має рану від меча, та живе. ¹⁵ І дано їй вкласти духа образіві звірини, щоб заговорив образ звірини, і зробити, щоб усі, хто не поклониться образіві звірини, побиті були. ¹⁶ І зробить вона, щоб усім малим і великим, багатим і вбогим, вільним і рабам було дано знамено на їхню правицю або на їхні чола, ¹⁷ щоб ніхто не міг ані купити, ані продати, якщо він не має знамена ймення звірини, або числа ймення його... ¹⁸ Тут мудрість! Хто має розум, нехай порахує число звірини, бо воно число людське. А число її шістсот шістдесят шість.

14

¹ І я глянув, і ось Агнець стоїть на Сіонській горі, а з Ним сто сорок чотири тисячі, що мають Ім'я Його й Ім'я Отця Його, написане на своїх чолах. ² І почув я голос із неба, немов шум великої води, і немов гук міцного грому. І почув я голос гусярів, що грали на гусях своїх, ³ і співали, як пісню нову перед престолом і перед чотирьома тваринами й старцями. І ніхто не міг навчитися пісні, окрім цих ста сорока чотирьох тисяч, викуплених від землі. ⁴ Це ті, хто не осквернився з жінками, бо чисті вони. Вони йдуть за Агнцем, куди Він іде. Вони викуплені від людей, первістки Богові й Агнцеві, ⁵ не знайшлося бо підступу в їхніх устах, бо вони непорочні! ⁶ І побачив я іншого Ангола, що летів серед неба, і мав благовістити вічну Євангелію мешканцям землі, і кожному людові, і племені, і язику, і народові. ⁷ І він говорив гучним голосом: Побійтеся Бога та славу віддайте Йому, бо настала година суду Його, і вклоніться Тому, Хто створив небо, і землю, і море, і водні джерела! ⁸ А інший, другий Ангол летів слідом і казав: Упав, упав Вавилон, город великий, бо лютим вином розпусти своєї він напоїв усі народи! ⁹ А інший, третій

Ангол летів услід за ним, гучним голосом кажучи: Коли хто вклоняється звірині та образу її, і приймає знамено на чолі своїм чи на руці своїй, ¹⁰ то той питиме з вина Божого гніву, вина незмішаного в чаші гніву Його, і буде мучений в огні й сірці перед Анголами святими та перед Агнцем. ¹¹ А дим їхніх мук підійматиметься вічні віки. І не мають спокою день і ніч усі ті, хто вклоняється звірині та образу її, і приймає знамено ймення його. ¹² Тут терпеливість святих, що додержують заповіді Божі та Ісусову віру! ¹³ І почув я голос із неба, що до мене казав: Напиши: Блаженні ті мертві, хто з цього часу вмирає в Господі! Так, каже Дух, вони від праць своїх заспокояться, бо їхні діла йдуть за ними слідом. ¹⁴ І я глянув, і ото біла хмара, а на хмарі сидить подібний до Людського Сина. Він мав на своїй голові золотого вінця, а в руці його гострий серп. ¹⁵ І інший Ангол вийшов із храму, і гучним голосом кликнув до того, хто на хмарі сидів: Пошли серпа свого й жни, бо настала година пожати, дозріло бо жниво землі! ¹⁶ І той, хто на хмарі сидів, скинув додолу серпа свого, і земля була вижата. ¹⁷ І інший Ангол вийшов із храму, що на небі, і він мав гострого серпа. ¹⁸ І інший Ангол, що мав владу над огнем, вийшов від жертвника. І він гучним голосом кликнув до того, що мав гострого серпа, говорячи: Пошли свого гострого серпа, і позбирай грона земної виноградини, бо грона її вже доспіли. ¹⁹ І Ангол кинув додолу серпа свого, і зібрав виноград на землі, і кинув в велике чавило Божого гніву. ²⁰ І потовчене було чавило за містом, і потекла кров із чавила аж до кінських вуздечок, на тисячу шістсот стадій...

15

¹ І бачив я інше знамено на небі, велике та дивне, сім Анголів, що сім кар вони мали, бо ними кінчався гнів Божий. ² І я бачив щось, ніби як море скляне, з огнем перемішане. А ті, що перемогли звірину та образа його, і знамено його, і число його ймення, стояли на морі скляннм, та мали гусла Божі. ³ І співали вони пісню Мойсея, раба Божого, і пісню Агнца, говорячи: Великі та дивні діла Твої, о Господи, Боже Вседержителю! Справедливі й правдиві дороги Твої, о Царю святих! ⁴ Хто Тебе, Господи, не побоїться, та Ймення Твого не прославить? Бо один Ти святий, бо народи всі прийдуть та вклоняться перед Тобою, бо з'явилися суди Твої! ⁵ А по цьому я глянув, і ось відчинився храм скинії свідчення в небі, ⁶ і сім Анголів вийшли з храму, і сім кар вони мали. Вони були вдягнені в шати льняні, чисті й ясні, і підперезані довкола грудей золотими поясами. ⁷ І одна з чотирьох тих тварин дала сімом Анголам сім чаш золотих, наповнених гніву Бога, що живе повік віку. ⁸ І храм переповнився димом від Божої слави, і від сили Його. Та до храму ніхто не спромігся ввійти, аж поки не скінчилися ті сім кар сімох Анголів.

16

¹ І я почув гучний голос із храму, що казав до семи Анголів: Ідіть, і вилийте на землю сім чаш гніву Божого! ² І пішов перший Ангол, і вилив на землю чашу свою. І шкідливі та люті болячки обсіли людей, хто мав знамено звірини й вклонявсь її образу. ³ А другий Ангол вилив свою чашу до моря. І сталася кров, немов у мерця, і кожна істота жива вмерла в морі. ⁴ Третій же Ангол вилив чашу свою на річки та на водні джерела, і сталася кров. ⁵ І почув я Ангола вод, який говорив: Ти праведний, що Ти є й що Ти був, і святий, що Ти це присудив! ⁶ Бо вони пролили кров святих та пророків, і Ти дав їм напитися крові. Вони варті того! ⁷ І я чув, як жертівник говорив: Так, Господи, Боже Вседержителю! Правдиві й справедливі суди Твої! ⁸ А Ангол четвертий вилив свою чашу на сонце. І дано йому палити людей огнем. ⁹ І спека велика палила людей, і зневажали вони Ім'я Бога, що має владу над карами тими, і вони не покаялися, щоб славу віддати Йому. ¹⁰ А п'ятий Ангол вилив чашу свою на престола звірини. І затьмилося царство її, і люди від болю кусали свої язики, ¹¹ і Бога Небесного вони зневажали від болю свого й від своїх болячок, та в учинках своїх не покаялись! ¹² Шостий же Ангол вилив чашу свою на річку велику Ефрат, і вода її висохла, щоб приготувити дорогу царям, які від схід сонця. ¹³ І я бачив, що виходили з уст змія, і з уст звірини, і з уст неправдивого пророка три духи нечисті, як жаби, ¹⁴ це духи демонські, що чинять ознаки. Вони виходять до царів усього всесвіту, щоб зібрати їх на війну того великого дня Вседержителя Бога. ¹⁵ Ось іду, немов злодій! Блаженний, хто чуйний, і одержує свою береже, щоб нагим не ходити, і щоб не бачили ганьби його! ¹⁶ І зібрав їх на місце, яке по-єврейському зветься Армагеддон. ¹⁷ Сьомий же Ангол вилив чашу свою на повітря. І голос гучний залунав від небесного храму з престолу, говорячи: Сталось! ¹⁸ І сталися блискавки й гуркіт та громи, і сталось велике трясіння землі, якого не було, відколи людина живе на землі... Великий такий землетрус, такий міцний! ¹⁹ І місто велике розпалося на три частині, і попадали людські міста... І великий Вавилон був згаданий перед Богом, щоб дати йому чашу вина Його лютого гніву... ²⁰ І зник кожен острів, і не знайдено гір!... ²¹ І великий град, як важкі тягарі, падав із неба на людей. І люди зневажали Бога за покарання градом, бо кара Його була дуже велика!...

17

¹ І прийшов один із семи Анголів, що мають сім чаш, і говорив зо мною, кажучи: Підійди, я покажу тобі засудження великої розпусниці, що сидить над багатьма водами. ² З нею розпусти чинили земні царі, і вином розпусти її впивались мешканці землі. ³ І в душі повів він мене на пустиню. І побачив я жінку, що сиділа

на червоній звірині, переповненій іменами богозневажними, яка мала сім голів і десять рогів. ⁴ А жінка була одягнена в порфіру й кармазин, і приоздоблена золотом і дорогоцінним камінням та перлами. У руці своїй мала вона золоту чашу, повну гидоти та нечести розпусти її. ⁵ А на чолі її було написано ім'я, таємниця: Великий Вавилон, мати розпусти й гидоти землі. ⁶ І бачив я жінку, п'яну від крові святих і від крові мучеників Ісусових, і, бачивши її, дивувався я дивом великим. ⁷ А Ангол промовив до мене: Чого ти дивуєшся? Я скажу тобі таємницю жінки й звірини, яка носить її, яка має сім голів і десять рогів. ⁸ Звірина, яку бачив я, була і нема, і має вийти з безодні і піде вона на погибіль. А мешканці землі, що їхні імена не записані в книгу життя від закладин світу, дивуватися будуть, як побачать, що звірина була і нема, і з'явиться. ⁹ Тут розум, що має він мудрість. Сім голів це сім гір, що на них сидить жінка. І сім царів, ¹⁰ п'ять їх упало, один є, другий ще не прийшов, а як прийде, то мусить він трохи пробути. ¹¹ І звірина, що була і нема, і вона сама восьма й з сімох, і йде на погибіль. ¹² А десять тих рогів, що бачив ти їх, то десять царів, що ще не прийняли царства, але приймуть владу царську із звіриною на одну годину. ¹³ Вони мають одну думку, а силу та владу свою віддадуть звірині. ¹⁴ Вони воюватимуть проти Агнця та Агнець переможе їх, бо Він Господь над панами та Цар над царями. А ті, хто з Ним, покликані, і вибрані, і вірні. ¹⁵ І говорить до мене: Води, що бачив ти їх, де сидить та розпусниця, то народи та люди, і племена та язики. ¹⁶ А десять рогів, що ти бачив їх, та звірина, вони зненавидять розпусницю, спустошать її й обнажать, і з'єднають її тіло, і огнем її спалять. ¹⁷ Бо Бог дав їм до серця, щоб волю чинили Його, маючи одну думку, і щоб царство своє віддали звірині, аж поки не виповняться слова Божі. ¹⁸ А жінка, яку ти бачив, то місто велике, що панує над царями земними.

18

¹ Після цього побачив я іншого Ангола, що сходив із неба, і що владу велику він мав. І земля освітілась від слави його. ² І він гучним голосом кликнув, говорячи: Упав, упав великий Вавилон! Став він оселею демонів, і сховищем усякому духові нечистому, і сховищем усіх птахів нечистих та ненавидних, ³ бо лютим вином розпусти своєї він напоїв всі народи! І земні царі з ним розпусту чинили, а земні купці збагатили від сили розкоші його! ⁴ І почув я інший голос із неба, який говорив: Вийдіть із нього, люди мої, щоб не сталися ви спільниками гріхів його, і щоб не потрапили в каранья його. ⁵ Гріхи бо його досягли аж до неба, і Бог ізгадав про неправди його. ⁶ Відплатіть ви йому, як і він вам платив, і вдвоє подвойте йому за вчинки його! Удвоє налийте до чаші, що нею він вам наливав! ⁷ Скільки він славив себе та розкошував, стільки муки та смутку завдайте йому! Бо в серці

своєму говорить: Сиджу, як цариця, і я не вдова, і бачити смутку не буду! ⁸ Через це одного дня прийдуть кари його, смерть, і плач, і голод, і спалений буде огнем, бо міцний Господь, Бог, що судить його! ⁹ І будуть плакати та голосити за ним царі земні, що з ним розпусти чинили та розкошували, коли побачать дим пожежі його. ¹⁰ Вони через страх його мук стоятимуть здалека та говоритимуть: Горе, горе, о місто велике, Вавилоне, місто могутнє, бо суд твій прийшов однієї години! ¹¹ І земні купці будуть плакати та голосити за ним, бо ніхто не купує вже їхнього вантажу, ¹² вантажу золота, і срібла, і каміння дорогоцінного, і перел, і віссону, і порфіри, і шовку, і кармазину, і всякого дерева запашного, і всякого посуду з слонової кости, і всякого посуду з дорогоцінного дерева, і мідяного, і залізного, і мармурового, ¹³ і кориці, і шафрану, і пахощів, і мирри, і ливану, і вина, і оливи, і тонкої муки, і пшениці, і товару, і вівців, і коней, і возів, і рабів, і душ людських. ¹⁴ І плоди пожадливості душі твоєї відійшли від тебе, і все сите та світле пропало для тебе, і вже їх ти не знайдеш! ¹⁵ Купці цими речами, що вони збагатилися з нього, від страху мук його стануть здалека, і будуть плакати та голосити, ¹⁶ і казати: Горе, горе, місто велике, зодягнене в віссон і порфіру та в кармазин, і прикрашене золотом і дорогоцінним камінням та перлами, ¹⁷ бо за одну годину згинуло таке велике багатство... І кожен стерник, і кожен, хто пливає на кораблях, і моряки, і всі, хто працює на морі, стали здалека, ¹⁸ і, бачивши дим від пожежі його, кричали й казали: Котре до великого міста подібне? ¹⁹ І вони посипали порохом голови свої, і закричали, плачучи та голосячи, і кажучи: Горе, горе, місто велике, що в ньому з його дорогоцінностей збагатилися всі, хто має кораблі на морі, бо за одну годину воно спорожніло! ²⁰ Радій з цього, небо, і святі апостоли та пророки, бо Бог виконав суд ваш над ним! ²¹ І один сильний Ангол узяв великого каменя, як жорно, і кинув до моря, говорячи: З таким розгоном буде кинений Вавилон, місто велике, і вже він не знайдеться! ²² І голос гуслярів, і співаків, і сопільників, і сурмачів уже не буде чутий в тобі! І вже не знайдеться в тобі жадного мистця й ніякого мистецтва, і шум жорен уже не буде чутий в тобі! ²³ І світло свічника вже не буде світити в тобі, і голос молодого й молодої вже не буде чутий в тобі. Бо купці твої були земні вельможі, бо твоїм ворожбитством були зведені всі народи! ²⁴ Бо в нім знайдена кров пророків, і святих, і побитих усіх на землі...

19

¹ По цьому почув я наче гучний голос великого натовпу в небі, який говорив: Алілуя! Спасіння, і слава, і сила Господеві нашому, ² правдиві бо та справедливі суди Його, бо Він засудив ту велику розпусницю, що землю зіпсула своєю розпущою, і помстив за

кров Своїх рабів з її рук! ³ І вдруге сказали вони: Алілуя! І з неї дим виступає на вічні віки! ⁴ І попадали двадцять чотири старці й чотири тварині, і поклонилися Богові, що сидить на престолі, говорячи: Амінь, алілуя! ⁵ А від престолу вийшов голос, що кликав: Хваліть Бога нашого, усі раби Його, і всі, хто боїться Його, і малі, і великі! ⁶ І почув я ніби голос великого натовпу, і наче шум великої води, і мов голос громів гучних, що вигукували: Алілуя, бо запанував Господь, наш Бог Вседержитель! ⁷ Радіймо та тішмося, і даймо славу Йому, бо весілля Агнця настало, і жона Його себе приготувала! ⁸ І їй дано було зодягнутися в чистий та світлий вісон, бо вісон то праведність святих. ⁹ І сказав він мені: Напиши: Блаженні покликані на весільну вечерю Агнця! І сказав він мені: Це правдиві Божі слова! ¹⁰ І я впав до його ніг, щоб вклонитись йому. І він каже мені: Таж ні! Я співслуга твій та братів твоїх, хто має засвідчення Ісусове, Богові вклонися! Бо засвідчення Ісусове, то дух пророцтва. ¹¹ І побачив я небо відкрите. І ось білий кінь, а Той, Хто на ньому сидів, зветься Вірний і Правдивий, і Він справедливо судить і воює. ¹² Очі Його немов полум'я огняне, а на голові Його багато вінців. Він ім'я мав написане, якого не знає ніхто, тільки Він Сам. ¹³ І зодягнений був Він у шату, покрашену кров'ю. А Йому на ім'я: Слово Боже. ¹⁴ А війська небесні, зодягнені в білий та чистий вісон, їхали вслід за Ним на білих конях. ¹⁵ А з Його уст виходив гострий меч, щоб ним бити народи. І Він пастиме їх залізним жезлом, і Він буде топтати чавило вина лютого гніву Бога Вседержителя! ¹⁶ І Він має на шаті й на стегнах Своїх написане ймення: Цар над царями, і Господь над панами. ¹⁷ І бачив я одного Ангола, що на сонці стояв. І він гучним голосом кликнув, кажучи до всіх птахів, що серед неба літали: Ходіть, і зберіться на велику Божу вечерю, ¹⁸ щоб ви їли тіла царів, і тіла тисячників, і тіла сильних, і тіла коней і тих, хто сидить на них, і тіла всіх вільних і рабів, і малих, і великих... ¹⁹ І я побачив звірину, і земних царів, і війська їхні, зібрані, щоб учинити війну з Тим, Хто сидить на коні, та з військом Його. ²⁰ І схоплена була звірина, а з нею неправдивий пророк, що ознаки чинив перед нею, що ними звів тих, хто знамено звірини прийняв і поклонився був образі її. Обоє вони були вкинені живими до огняного озера, що сіркою горіло... ²¹ А решта побита була мечем Того, Хто сидів на коні, що виходив із уст Його. І все птаство наїлося їхніми трупами...

20

¹ І бачив я Ангола, що сховався із неба, що мав ключа від безодні, і кайдани великі в руці своїй. ² І схопив він змія, вужа стародавнього, що диявол він і сатана, і зв'язав його на тисячу років, ³ та й кинув його до безодні, і замкнув його, і печатку над ним поклав, щоб народи не зводив уже, аж поки не скінчиться

тисяча років. А по цьому він розв'язаний буде на короткий час. ⁴ І бачив я престоли та тих, хто сидів на них, і суд їм був даний, і душі стятих за свідчення про Ісуса й за Слово Боже, які не вклонились звірині, ані образів її, і не прийняли знамена на чола свої та на руку свою. І вони ожили, і царювали з Христом тисячу років. ⁵ А інші померлі не ожили, аж поки не скінчиться тисяча років. Це перше воскресіння. ⁶ Блаженний і святий, хто має частку в першому воскресінні! Над ними друга смерть не матиме влади, але вони будуть священиками Бога й Христа, і царюватимуть з Ним тисячу років. ⁷ Коли ж скінчиться тисяча років, сатана буде випущений із в'язниці своєї. ⁸ І вийде він зводити народи, що вони на чотирьох краях землі, Гога й Магога, щоб зібрати їх до бою, а число їхнє як морський пісок. ⁹ І вийшли вони на ширину землі, і оточили табір святих та улюблене місто. І зійшов огонь з неба, і пожер їх. ¹⁰ А диявол, що зводив їх, був укинений в озеро огняне та сірчане, де звірина й пророк неправдивий. І мучені будуть вони день і ніч на вічні віки. ¹¹ І я бачив престола великого білого, і Того, Хто на ньому сидів, що від лиця Його втекла земля й небо, і місця для них не знайшлося. ¹² І бачив я мертвих малих і великих, що стояли перед Богом. І розгорнулися книги, і розгорнулась інша книга, то книга життя. І суджено мертвих, як написано в книгах, за вчинками їхніми. ¹³ І дало море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них, і суджено їх згідно з їхніми вчинками. ¹⁴ Смерть же та ад були вкинені в озеро огняне. Це друга смерть, озеро огняне. ¹⁵ А хто не знайшовся написаний в книзі життя, той укинений буде в озеро огняне...

21

¹ І бачив я небо нове й нову землю, перше бо небо та перша земля проминули, і моря вже не було. ² І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалим, що сходив із неба від Бога, що був приготований, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. ³ І почув я гучний голос із престолу, який кликав: Оце оселя Бога з людьми, і Він житиме з ними! Вони будуть народом Його, і Сам Бог буде з ними, ⁴ і Бог кожному сльозу з очей їхніх зітре, і не буде вже смерти. Ані смутку, ані крику, ані болю вже не буде, бо перше минулося! ⁵ І сказав Той, Хто сидить на престолі: Ось нове все творю! І говорить: Напиши, що слова ці правдиві та вірні! ⁶ І сказав Він мені: Сталося! Я Альфа й Омега, Початок і Кінець. Хто прагне, тому дармо Я дам від джерела живої води. ⁷ Переможець наслідить усе, і Я буду Богом для нього, а він Мені буде за сина! ⁸ А лякливим, і невірним, і мерзким, і душогубам, і розпусникам, і чарівникам, і ідолянам, і всім неправдомовцям, їхня частина в озері, що горить огнем та сіркою, а це друга смерть! ⁹ І прийшов до мене один із семи Анголів, що мають сім чаш, наповнених сімома останніми карами, та й промовив до мене,

говорючи: Ходи, покажу я тобі невісту, жону Агнця. ¹⁰ І заніс мене духом на гору велику й високу, і місто велике мені показав, святий Єрусалим, що сховався із неба від Бога. ¹¹ Славу Божу він має. А світлість його подібна до каменя дорогоцінного, як каменя ясписа, що блищить, як кришталь. ¹² Мур воно мало великий і високий, мало дванадцять брам, а на брамах дванадцять Анголів та ймення написані, а вони імення дванадцятьох племен синів Ізраїля. ¹³ Від сходу три брами, і від півночі три брами, і від півдня три брами, і від заходу три брами. ¹⁴ І міський мур мав дванадцять підвалин, а на них дванадцять імен дванадцяти апостолів Агнця. ¹⁵ А той, хто зо мною говорив, мав міру, золоту тростину, щоб зміряти місто, і брами його і його мур. ¹⁶ А місто чотирикутне, а довжина його така, як і ширина. І він зміряв місто тростиною на дванадцять тисяч стадій; довжина, і ширина, і вишина його рівні. ¹⁷ І зміряв він мура його на сто сорок чотири лікті міри людської, яка й міра Ангола. ¹⁸ Його мур був збудований з яспису, а місто було щире золото, подібне до чистого скла. ¹⁹ Підвалини муру міського прикрашені були всяким дорогоцінним камінням. Перша підвалина яспис, друга сапфір, третя халкидон, четверта смарагд, ²⁰ п'ята сардонікс, шоста сардій, сьома хризоліт, восьма берил, дев'ята топаз, десята хрисопрас, одинадцята якинт, дванадцята аметист. ²¹ А дванадцять брам то дванадцять перлин, і кожна брама зокрема була з однієї перлини. А вулиці міста щире золото, прозорі, як скло. ²² А храму не бачив я в ньому, бо Господь, Бог Вседержитель то йому храм і Агнець. ²³ І місто не має потреби ні в сонці, ні в місяці, щоб у ньому світили, слава бо Божа його освітила, а світільник для нього Агнець. ²⁴ І народи ходитимуть у світлі його, а земські царі принесуть свою славу до нього. ²⁵ А брами його зачиняться не будуть удень, бо там ночі не буде. ²⁶ І принесуть до нього славу й честь народів. ²⁷ І не ввійде до нього ніщо нечисте, ані той, хто чинить гидоту й неправду, але тільки ті, хто записаний у книзі життя Агнця.

22

¹ І показав він мені чисту ріку живої води, ясну, мов кришталь, що випливала з престолу Бога й Агнця. ² Посеред його вулиці, і по цей бік і по той бік ріки дерево життя, що родить дванадцять раз плоди, кожного місяця приносячи плід свій. А листя дерев на вздоровлення народів. ³ І жадного прокляття більше не буде. І буде в ньому Престол Бога та Агнця, а раби Його будуть служити Йому, ⁴ і побачать лице Його, а Ймення Його на їхніх чолах. ⁵ А ночі вже більше не буде, і не буде потреби в світлі світільника, ані в світлі сонця, бо освітлює їх Господь, Бог, а вони царюватимуть вічні віки. ⁶ І сказав він до мене: Це вірні й правдиві слова, а Господь, Бог духів пророчих, послав Свого Ангола, щоб він

показав своїм рабам, що незабаром статися мусить. ⁷ Ото, незабаром приходжу. Блаженний, хто зберігає пророчі слова цієї книги! ⁸ І я, Іван, чув і бачив оце. А коли я почув та побачив, я впав до ніг Ангола, що мені це показував, щоб вклонитись йому. ⁹ І сказав він до мене: Таж ні! Бо я співслуга твій і братів твоїх пророків, і тих, хто зберігає слова цієї книги. Богові вклонися! ¹⁰ І сказав він до мене: Не запечатує слів пророцтва цієї книги. Час бо близький! ¹¹ Неправедний нехай чинить неправду ще, і поганий нехай ще опоганюється. А праведний нехай ще чинить правду, а святий нехай ще освячується! ¹² Ото, незабаром приходжу, і зо Мною заплата Моя, щоб кожному віддати згідно з ділами його. ¹³ Я Альфа й Омега, Перший і Останній, Початок і Кінець. ¹⁴ Блаженні, хто випере шати свої, щоб мати право на дерево життя, і ввійти брамами в місто! ¹⁵ А поза ним будуть пси, і чарівники, і розпусники, і душогуби, і ідоляни, і кожен, хто любить та чинить неправду. ¹⁶ Я, Ісус, послав Свого Ангола, щоб засвідчити вам це у Церквах. Я корінь і рід Давидів, зоря ясна і досвітня! ¹⁷ А Дух і невіста говорять: Прийди! А хто чує, хай каже: Прийди! І хто прагне, хай прийде, і хто хоче, хай воду життя бере дармо! ¹⁸ Свідкую я кожному, хто чує слова пророцтва цієї книги: Коли хто до цього додасть що, то накладе на нього Бог кари, що написані в книзі оцій. ¹⁹ А коли хто що відійме від слів книги пророцтва цього, то відійме Бог частку його від дерева життя, і від міста святого, що написане в книзі оцій. ²⁰ Той, Хто свідкує, говорить оце: Так, незабаром прийду! Амінь. Прийди, Господи Ісусе! ²¹ Благодать Господа нашого Ісуса Христа зо всіма вами! Амінь.